بسم اللہ الرحمن الرحیم

حمدی کہ منشیان بارگاہ الوہیت بافصح لسان واحسن مقال سرایند مر ملکی راسزد کہ ذات کائنات بہ نسبت مربوبیت خود و توحید او بزبان اقرار برکشادہ اند **بیت** بر ذات بر صفات تو دارد دلالتی آیات کن فکان ز سماک تا سمک ✦ و تحفۂ تحیات نامیات و صلوٰۃ سامیات بر روضۂ متبرکہ حضرت رسد کہ بہ حکم منطوق نص آل من سلک طریقی اثر ہر کہ بشرف این نسبت معنوی مقرر تر آید تاج کرامت بر فرقش نہادند و وثیقۂ نجات بدست او دادند **بیت** محمد کازل تا ابد ہر چہ ہست ✦ بآرایش نام او نقش بست **نظم** محمد عربی کآبروئے ہر دو سراست ✦ کسے کہ خاک درش نیست خاک بر سر اوست ✦ تمام بعصیان کسی درگرو کہ دارد چنین سیدی پیش رو ✦ چہ نعت پسندیدہ گویم ترا ✦ علیک الصلوٰۃ اے نبی الوریٰ ✦ درود ملک بر روان تو باد ✦ بر اصحاب و بر پیروان تو باد ✦ نخستین ابوبکر پیر مرید ✦ عمر پنجہ بر پیچ دیو مرید ✦ خردمند عثمان شب زندہ دار ✦ چہارم علی شاہ دلدل سوار **قطعہ حضرت ابوتراب** نہ در خلافت ابوبکر دم زنم بخلاف ✦ نہ در امارت فاروق مجال نطق ✦ نہ در نشستن عثمان چو رافضی بدگوئی ✦ نہ در خلافت جنید چو خارجی احمق ✦ سر راوفض خواہم شگاف ہمچو انار ✦ دل خوارج ملعون کفیدہ چون جوزق ✦ **حضرت سعدی شیرازی** خدایا بحق بنی فاطمہ ✦ کہ بر قول ایمان کنی خاتمہ ✦ اگر دعوتم رد کنی ور قبول ✦ من و دست و دامان آل رسول ✦ دبیر آل عظام و اصحاب کرام او کہ قال رسول صلی اللہ علیہ وسلم الا ہم قولادی صالحہم للہ وطالحہم لی و دیگر حدیث اصحابی کالنجوم بایہم اقتدیتم اہتدیتم منی از آن معنی ست کہ آن سرآمد کان نوع بشر بعد الانبیاء والمرسلین معظم و مکرم و در راہ یافتگان و ہدایت بخشان طریق مستقیم ان الذین عند اللہ الاسلام اند بحضرت عالمیان زنجا مطہرات امہات المومنین

کرورشان ایشان آیت کریمه لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا دلالتی دارد برصفائی
طینت وخلوص نیت ایشان رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ابد بیگرید فقیر حقیر خاکپای درویشان بنده
علی اصغر ابن مخدوم شیخ مودود ابن مخدوم شیخ محمد قریشی چشتی بهدالوی ثم فتحپوری از اولاد بندگی حضرت
مولانا قدوة المحققین سید العارفین تاج الزاهدین شاه فریدالدین مسعود گنجشکر اجودهنی رضی الله تعالی عنه چون
درین زمان اکثر مردمان درباب نسبت عدم مبالات بسیار بود که بحکم خیر النبوی الهم خیر نبوی الهم صیفوان
اختلاط میسازند خصوصاً در فرزندان قطب العالم حضرت خواجه گنجشکر قدس الله سره که در کثرت اولاد
حضرت مهتر آدم صلوات الله علیه السلام ثانی میتوان گفت مداخلت بعضی که به تکلیف خود را درسلک
اولاد آن حضرت منسلک ساخته اند ومخل انتظام درین سلسله عالی گشته اند مناسب چنان دید که بطبق
این نص قال الله تعالی انا خلقنکم من نفس واحدة وجعلناکم شعوبا وقبائل لتعارفوا جهت حفظ
مراتب جنس از ناجنس طبقات اصول وفروع از ابتدائے آنحضرت الی یومنا هذا حسب طاقت بشریت
خود مطابق آنچه از کتب ملفوظ وغیره واز لفظ مبارک حضرت نتیجة المشائخ والاولیاء حضرت مولانا
ومخدومنا دیوان پیر شیخ محمد ولد دیوان شیخ ابراهیم بن دیوان فیض الله ابن حاجی الحرمین حضرت
دیوان تاج الدین محمود صاحب سجاده حضرت بابا فرید شکر گنج رحمة الله علیه شنیده وتحقیق نموده واز
کتب خانه درگاه شریف روایات ونقلهائی یافته جمع نموده ودر ذکر خلفائی عظام آن حضرت وبیان بعضی
از احوال وذکر اولاد بندگی حضرت مخدوم زین العابدین چشتی البدالوی از اولاد حضرت خواجه فریدالدین
قدس سره وبیان عمرهائی عالیه وبیان انتساب کاتب الحروف بسلسلهائی بزرگواران وبیان
اولاد بندگی حضرت مخدوم شیخ محمد سعد حاجی که پسر عم بندگی حضرت بابا فریدالدین گنجشکر قدس سره بودند
وبیان بعضے از اولاد حضرت خواجه عبدالله انصاری المعروف بشیخ الاسلام قدس الله سره
العزیز وبیان بعضے قوم که در پیش از حضرت بابا صاحب دریاک پتن وگرد ونواح متوطن بودند
وهمهائی از دست ایشان فیض اسلام یافتند ومرید گشتند در تحریر آورده جمع نمودم تا هر کس بر بعضی
از احوال ایشان آگه گردد واز اولاد آن حضرت درسوء انتساب با کفو خود در غلط نیفتد وبیگانه

وخویش کرانند با یک دیگر ممتاز داند چون این سلسلۂ کبری در معنی فرع و منبعث از اصل شجرۂ طیبہ حضرت
ابراہیم خلیل اللہ و اسماعیل ذبیح اللہ و خلیفہ دوم حضرت عمر فاروق قریشی مکی رضی اللہ عنہ می پیوندد چون
حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم ایمائی کردہ لازم نمود کہ جہتہ تبرک و استنزال رحمت کہ عند ذکر الصالحین
تنزل الرحمۃ ہست پارہ ابتدائی از ذکر نسب و حسب و حلیہ و ازواج مطہرات و اولاد و ولادت و وفات حضرت
رسالت پناہ محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم و ذکر خلفاء الراشدین رضی اللہ عنہم اجمعین و ذکر بعضی از تابعین
آن حضرت آنچہ از کہ تقریب گنجائش مقام اقتضائی آن کند نقل روایات صحیحہ از کتب معتبرہ سیر و ملفوظ
وغیرہ مثل روضۃ الاحباب و روضۃ الشہداء و تذکرۃ الاولیا و نفحات و راحت القلوب و خیر المجالس و سراج
الہدایت و اسرار الاولیاء و سیر الاولیاء و سیر العارفین و اسرار السالکین و جواہر السالکین و جامع العلوم
و جواہر گنج و فوائد السالکین و گلشن اولیاء وغیرہ در صدر این کتاب آوردہ باعانت اللہ تعالی و حسن توفیقہ
امید از خوانندہ و بینندہ التماس آنست کہ بر خطائی این قلیل البضاعت ذیل صفح عفو انداختہ بدعائی
خیر یاد فرمایند الانسان مرکب من الخطاء والنسیان بدانکہ این کتاب را نام بہ **جواہر فریدی** مسمی ساختہ
بتاریخ سیوم ماہ ربیع الاول در سنہ ۱۰۳۳ یکہزار سی وسہ در عہد خلافت حضرت سلطان نور الدین محمد
جہانگیر بادشاہ غازی خلد اللہ ملکہ ابداً باہتمام رسید مشتمل گشت بر پنج باب **باب اول** نسب و
حسب و حلیہ و ازواج مطہرات و اولاد و ولادت و وفات حضرت رسالت پناہ محمد مصطفی صلی اللہ
علیہ وسلم و ذکر خلفاء الراشدین رضی اللہ تعالی علیہم اجمعین درین باب شش فصلست۔

فصل اول دربیان نسب و حسب و حلیہ و ازواج مطہرات و اولاد و ولادت حضرت
رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم **فصل دوم** دربیان نسب و حسب و حلیہ و ازواج و
اولاد و ولادت و وفات و مدت خلافت امیر المومنین و امام المسلمین حضرت ابوبکر صدیق قریشی مکی
رضی اللہ تعالی عنہ **فصل سوم** دربیان نسب حسب و حلیہ و ازواج و اولاد و ولادت و وفات و مدت خلافت
امیر المومنین و امام المسلمین حضرت عمر ابن خطاب قریشی مکی رضی اللہ تعالی عنہ **فصل چہارم** دربیان نسب حسب
و حلیہ و ازواج و اولاد و ولادت و وفات و مدت خلافت حضرت عثمان ابن عفان قریشی مکی

بهشت که از جهت پیر دستگیر خود بندگی حضرت قدوة المحققین برهان العاشقین قطب العالم حاجی الحرمین الشریفین مخدوم دیوان شیخ تاج الدین محمود سجاده نشین حضرت بابا فرید الدین قدس سره العزیز **فصل سوم** در انتساب والا کاتب الحروف بسلسلهٔ عالیه چشتیه اهل بهشت که از طرف اباست و تا حضرت شیخ زین رسیده بحضرت گنجشکر قدس سره میرسد **فصل چهارم** در بیان انتساب والا کاتب الحروف بسلسلهٔ عالیه قادریه که از جهت مرشد بزرگوار خود بندگی حضرت شیخ محبوب ظریف المعروف بشیخ مودود و ابن شیخ محمود نادری چشتی و بعضی از اشغال شطاریه و اجازت نامه سلسله حضرت بدیع الدین عرف شاه مدار قدس سره که از جهت مرشد بزرگوار خود سید السادات بندگی حضرت میران سید پیر حسین ساکن محمد آباد **فصل پنجم** در بیان اولاد حضرت شیخ سعد حاجی که عم زاده حضرت بابا فرید گنجشکر است قدس سره **باب پنجم** در بیان حسب و نسب و اولاد حضرت شیخ عبد الله انصاری المعروف بشیخ الاسلام قدس الله سره العزیز درین باب سه فصلست **فصل اول** در بیان اولاد و حسب و نسب حضرت عبد الله انصاری قدس سره **فصل دوم** در بیان اقوام هائی که مسلمان کردند **فصل سوم** در بیان بعضی قوم که پیش از حضرت قطب العالم خواجه فرید الدین گنجشکر متوطن در پاک پتن که آن وقت نام شهر اجودهن بود که از برکت آمدن حضرت ایشان مسلمان شدند و مرید گشتند. **باب اول** در بیان نسب و حسب و حلیه و ازواج مطهرات و اولاد و ولادت و وفات حضرت رسالت پناه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و ذکر خلفاء الراشدین و ذکر تابعین رضی الله عنهم اجمعین و این باب مشتمل بر شش فصل **فصل اول** در نسب سرور کاینات خلاصه موجودات بدانکه در سیر کازرونی و در روضة الاحباب مسطور هست که جمهور اهل سیر و تواریخ و علم انساب بیشتر از عدنان تا از حضرت مهتر آدم صلوات الله علی نبینا بر عدد و اشخاص مختلف الاقوال اند چنانچه درمیان عدنان و حضرت مهتر اسمٰعیل علیه السلام شش عدد گفته نهایت تا چهل عدد

هم گفته‌اند هم چنین درمیان حضرت اسمعیل صلوات الله تا حضرت مهتر آدم صفی الله نوزده کس گذشته

اند اما بر شرافت و نجابت آنها متفق اند که حدیث از سرور انبیا علیه الصلوات و السلام من اصلاب طیبه

فی الارحام طاهره نقل می دارند و شمار انسا در روضة الاحباب تا از حضرت مهتر آدم صلوات

هم بدین نمط مسطور است بدانکه نوشته از حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم ابن عبدالله

ابن عبدالمطلب ابن هاشم ابن عبدالمناف ابن قصی ابن کلاب ابن مره ابن عدی ابن

کعب ابن لوی ابن غالب ابن فهر ابن مالک ابن نضر ابن کنانه ابن خزیمه ابن مدرک ابن

الیاس ابن مضر ابن نزار کنی ابن معدکنی ابن عدنان ابن ادد ابن الیسع ابن همیسع ابن ثابت

ابن نبت ابن الصیح ابن جمیل ابن قیدار ابن قیصان ابن حضرت مهتر اسمعیل علیه السلام ابن حضرت

مهتر ابراهیم علیه السلام ابن آزر بت پرست ابن تارخ ابن اشنوخ ابن شعران ابن قانع ابن غالب

ابن شالخ ابن ارفحشد ابن سام ابن حضرت مهتر نوح پیغمبر علیه السلام ابن لمک ابن متوشلخ ابن

اخنوخ و هو حضرت ادریس پیغمبر علیه السلام ابن نیرد ابن مهابیل ابن قیضان ابن

انوش ابن حضرت شیث پیغمبر علیه السلام ابن حضرت آدم صلوات الله علیه السلام ذکر مادر پیغمبر

علیه السلام از سیر کازرونی نگاشته میشود بی بی امنه ابن وهب ابن عبدالمناف ابن زهره ابن

کلاب ابن مره و زهره زنی است که نسب لوی باز خوانده اند و درینجا که نامیست قائم مقام تذکیر شده

و مادر بی بی امنه بره بنت عبدالعزیز ابن عثمان ابن عبدالله ابن قصی ابن کلاب است و مادر وی

بره بنت عوف بن عبید ابن عویج ابن عدی بن کعب بن لوی هست و مادر وی قلابه بنت حارث

و مادر وی دب بنت تغلب بن حارث ابن تمیم بن سعد هست و مادر وی عاتکه است بن حاضره بنت خطیط

بن جشم بن نصیف و مادر وی لیلی بنت عوف است و نام مادر وهب بن عبد المناف که جد حضرت

محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم قیله بنت ابی قیله و قولی آنست که عمره بنت وجره بن غالب

بن حارث بن ملکانست و مادر وی سلمی و مادر وی معاویه بن کعب است و مادر وی جمره بنت

غالب سلامه بنت وهب ابن الحبیر بنت لوی بن غالب بن فهر بن مالک است و مادر وی

سلمی بنت کعب ست و مادر جبرین غالب سلافه بنت وهب ابن البکیر و مادر وی بنت قیس بن
ربیعه ست و مادر عبدالمناف حبل بنت مالک و مادر وی زهره بن کلاب ام قصی فاطمه ست سعد
بن سیل بود و جبرین غالب که یاد کرده شده الرکبشه ست که قریش نسبت حضرت رسالت
پناه محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بوی خوانده واو ترک بت پرستی کرده بود بخلاف
قریش شعری می پرستیدند وی گفت شعری در آسمان و زمین را سیر میکند و هیچ کوکب این
سیر ندارد و چون حضرت رسالت پناه محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم بخلاف قریش بوده و در
بت سیکر د و او را ابن ابی کبشه میگفتند محمد بن سائب گفته که پانصد زن از جده حضرت
رسالت پناه محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم نوشته دیده ام که هیچ کدام از ایشان سفاح
مثل زنان جاهلیت لوث نشده پاک بودند حضرت ابن عباس رضی الله عنه روایت میکند که حضرت
الله صلی الله علیه وسلم فرموده که از حضرت مهتر آدم علیه السلام تا در خود بنکاح تولد کردم

ذکر در بیان

اوصاف و شمائل سید عالم صلی الله علیه وسلم در روضة الاحباب آورده که منقسم میشود به دو قسم صوری و معنوی که عبارت از خلق و خلق آن سرور ست اما بیان صفات صوری که مبنی از کیفیت و شکل و هیات و اعضا و جوارح اوست اصحاب حدیث در باب سیر و خبر در کتب معتبره چنین آورده اند که خلق آنحضرت معتدل بوده و بتمام اعضاء و جوارح او دا
بود بر کمال اعتدال مزاج وی قد مبارکش نه بود دراز و نه کوتاه و مع چنانچه گفته اند ذلک دائم
که رفتی بیک شیر گردن از و بلند تر مینمودی و در هر مجلس که نشستی از اهل مجلس بزرگ
بودی سر آن سرور بزرگ و موی وی خوش سیاه اما جعد نهایت بنود و گیسوی مشکبوی
گاهی به نصف گوش و گاهی بنرمه و گاهی بسر دوش میرسید احیانا چهار گیسو
گذاشت جبین مبینش کشاده و در ابروان دورنگی بود در حین غضب تمتلی بود و
ظاهر شدی چشمان منورش در عین حسن سیاهی آن نهایت سیاه و سفید و در سفیدی و
سیاهی آن رگهای سرخ مینمود با دوام چشم بود و قوت باصره اش از همه تیز که در تاریکی چنان

که در روشنائی بینش از استخوان بینی مرتفع نبود بینی آن سرا از خود بینی طول و ارتفاعی فی الجمله
میداشت و مرا آنرا نوری بود گردنش بر سر آمده هر که از روی تامل در وی نظر میکرد پنداشت که اسم آله
است یعنی استخوانش بغایت طویل و فی الحقیقت چنان نبود دهانش کشاده ما بغایت ملیح و دندانش بغایت
سفید و براق و در اطراف آن تیز و باریک و در میان دندانهاش کشاده و در حین تکلم گویا نور از آن
بیرون می آمد و روی آن منور بود و چون ماه شب چهارده سیمی در خشید و رنگ رویش بغایت سفید
نبود بلکه اندکی حمرتی داشت لیکن لون بدنش نورانی چنانچه گویا آن از نقره ریخته بودند و محاسن
مبارکش انبوه و گردن از ادوش بلند و در غایت صفا چنانچه گویا گردن آهوئی یا صورتی
بود از نقره میان دو شانه اش از یکدیگر دور و کامل بر اخامنش جلیل و سینه بی کینه اش هموار
یکسان از سینه تا ناف خطی باریک از موی کشیده و باقی آخر سینه و شکمش بی موی و ساعد و شکب
و اعالی سینه اش هموار و یکسان موی داشت و سرهای استخوان اعضائش بزرگ و گوشت بدنش
متماسک بود و در خارج نداشت و زنخدانش طویل کشاده و نرم تر از حریر و ساقهای
آن حضرت خالی از رقتی نبود و انگشتان دست و پایش دراز داشت و غلیظ عقب تنکش عاقبتش
کم گوشت زیر کم گوشت قدمش بر داشته از زمین و بر آن متصل نبوده و پشت پای رعنایش
املس و نرم هیچ تکرو شقاق هم نداشت چنانچه آب بران نمی ایستاد حاصل سخن آنکه جمیع
اعضائی و جوارح آنحضرت تمام خلقت و متناسب بود و آصف او میگفت لم ار قبله
ولا بعده مثله ندیدم پیش از و مانند او و از جابر بن سمره رضی الله تعالی عنهما مرویست
که گفت در شب ماهتاب میدیدم که حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم حله سرخ پوشیده و در صفحه رخسار
یا انوار آن سرور نگاه میکردم و در روی ایشان ماه در العینه دیدم بحق تعالی سوگند که نزد من
از ماه احسن مینمود و از حضرت ابوهریره رضی الله تعالی عنه مرویست که گفت ندیدم من هیچ چیز
را احسن از حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم گویا آفتاب در جبه مبارک او جاری بود و
ابن مسعود در وصف حضرت گفته است اذا رایت الشمس طالعة و ابن عباس رضی الله تعالی عنهما

گویند حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم هرگز در آمدن برابر آفتاب نه ایستاده والا گر نور او بر نور آفتاب غلبه میکرد و هرگز در پیش چراغی نرفت الا که نور او بر نور چراغ غلبه کرد و مهر نبوت درمیان دوشانه و بروایتی بر سر شانه چپ میداشت و مانند گوشت پاره مقدار مشتی و بر حوالی آن خالها بقدر نخود ظاهر و بروایتی آنکه نوشته بود که حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم و خاتم النبیین و بروایتی آنکه نوشته بود توجه فانک منصور الیکن این روایت ضعیف است عرق مطهرش بغایت خوشبو جابر بن سمره رضی الله عنه میگوید حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دست مبارک خود بر سینه می مالید دست ایشان بوی خوش شمیدم گویا دست از طبله عطار برآورده و وائل بن حجر رضی الله عنه روایت کرده من بجا مصافحه با آن سرور کردم تا مدتی چون دست من عرق میکرد بوی خوشتر از عطرے شمیدم و در اخبار وارد شده که نوبتی دلو آب پیش آن سرور صلعم بردند از آن دلو حضرت آب آشامید پس آب دهن مبارک در دلو انداخت و آن دلو در چاه ریختند بعد از آن بوی مشک از آب چاه مے آمد **نقل ست** از ام سلیم رضی موسنان که عرق آن حضرت جمع کردم و با قدری بوی خوش مخلوط ساختم از همه طیبها الطیب بود و از حضرت ابوهریره رضی الله عنه مرویست که گفت مردی دختری خود عروسی میساخت و در تجهیز وی بآن سرور استعانت کرد نزد او چیزی حاضر نبود که بآن مرد به فرمود تا شیشه بیار او بیاورد و قدری عرق خود در آن شیشه بکرد و فرمود که بگوی که تا او را بجای مشک استعمال کند چون بوقت عروسی بآن خوشبو ساخته خود اهل مدینه بوی خوش شمیدند و آن خانه را بیت المطیبین نام نهادند **نقل** از انس بن مالک رضی الله عنه که چون محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم در کوچه از کوچهای مدینه میگذشتی مردم را بوی مشک می شمیدند و میدانستند که آن حضرت از اینجا گذشته اند والله اعلم بالصواب و اما صفات معنوی آنحضرت که عبارت از خلق الله و مستی باز تجلی نفس کریم او بفضائیل و تحت اوست آن سرور در کمال خلق الله بمرتبه رسیده بود که حق تعالی در قرآن مجید یاد این خطاب فرموده که وانک لعلی خلق عظیم علما گویند خلق وی را عظیم گفته برای آن که

مکارم اخلاق در وی مستجمع بود زیرا که حق تعالی در سورت انعام انبیا و اولیا را ذکر کرده و
بزبان تنها گفته که اولئک الذین آتیناهم الکتاب والحکم والنبوة بعد از آن حضرت محمد مصطفی صلی الله
علیه وسلم را فرموده و امر کرده باتباع سیرت و طریقت ایشان که اولئک الذین هدی الله فبهداهم
اقتده و هر یک از ایشان مخصوص بوده اند بخصلت حسنه نوح عم بشکر و ابراهیم عم بحلم و موسی عم
باخلاص و مهتر اسماعیل عم بصدق وعده و مهتر یعقوب بعدل و مهتر ایوب بصبر و مهتر داود باعتذار
و مهتر سلیمان بتواضع و مهتر عیسی بزهد چون آنحضرت مامور بود باقتدای ایشان خلق الله هر یک را فرا
گرفته و مراتب تمام در وی جمع گشته پس مکارم الاخلاق مشعر باین است ابوبکر واسطی رضی الله عنه
گوید خلق الله عظیم از آن گویند و خوانند که انه جاء بالکونین عن الحق و خبر معتبره انما بعثت علی
مکارم الاخلاق از حضرت بی بی عایشه صدیقه رضی الله تعالی عنها پرسیدند که خلق الله حضرت پیغمبر
صلی الله علیه وسلم چگونه بوده در جواب او گفت که خلق او قرآن بود یعنی باوامر و نواهی و
آداب و اخلاق که از قرآن مستفاد میشود عمل میفرموده و حسن خلق آنسرور بمرتبه بود که هرگز هیچکس را
از زمره یاران و خدمتگاران نمی آزرد و انس بن مالک رضی الله عنه تعالی میگوید ده سال
خدمت آنحضرت کردم در سفر و حضر و هرچه کردم نفرموده که چرا کردی و هرچه نکردم نفرموده
چرا نکردی یعنی اگر در شرائط خدمت قصوری واقع شد بروی من نیاوردی مراد این است
نه تفریط و افراط خدمت قصور نه در مامورات منهیات و حضرت صدیقه رضی الله عنه گوید نبود
هیچ از وی نیکو خوتر از حضرت رسول صلی الله علیه وسلم هیچکس که وی را خواندی در جواب
او لبیک گفتی و با یاران در همه احوال موافق بودی اگر ذکر دنیا وی میکردندی وی نیز
ذکر دنیا میکردندی و اگر ذکر آخرت میکردی وی نیز ذکر آخرت میکردی و اگر ذکر طعام
و شراب رفتی وی نیز با ایشان موافقت نمودی در حضور آنحضرت یاد امور جاهلیت
میکردندی میخندیدندی وی نیز بخاطر ایشان تبسم میفرمود و گویند نوبتی حضرت صلی الله علیه وسلم
بخانه خود درآمد و مردم با وی بودند چنانچه خانه مملو شد و جریر بن عبد الله بجلی رضی الله را جایی

نماز کردند نشستند در بیرون خانه بر روی زمین نشست حضرت آزان امر واقف شدند و جای مبارک
خود را پیچیدند و بجانب جبه انداختند و فرمودند باینجا بنشین چیزی را آنرا بر روی خود مالیده بوسیدند و بر گرد
از حضرت عائشه صدیقه رضی الله عنها پرسیدند که حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم در خانه چه دستور عمل مینمود
در جواب گفت که آنحضرت در خانه خود چنان سلوک میکرد که یکی از آحاد الناس سلوک میکنند و بکارهای
خانه قیام مینمود و جاروب میکرد و جامه خود میدوخت و نعلین را وصل میکرد و شتران را آب میداد و گوسفند
را می دوشید و خادم را در کارهای مدد میداد و با او طعام میخورد و بضاعت خود را از بازار خود بر داشت
و بخانه می آورد و از حضرت امام حسین بن امیر المؤمنین حضرت علی رضی الله عنه مرویست که گفت از پدر خود پرسیدم
که حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم چون بخانه می آمد چه نوع عمل مینمود جواب داد چون آنحضرت در آمدی اوقات
خود را سه قسم ساختی قسمی را در طاعت و عبادت حضرت خداوند تعالی و قسمی را در تفقد اهل و
عیال و قسمی بجهت مهمات خاصه خود و بجهت اصلاح حال است مشغول میشد و خواص و اهل فضل را
بحضور خود میخواند و ایشان را بتحفه و هدایا علوم مخصوص میگردانید که تا بوسیله ایشان عوام از آن
اسرار و علوم محظوظ میشدند و می گفت آنکس که در مجلس من حاضر است بغائبان برساند و بیاران
میفرمود حاجت کسیکه خود استطاعت و قدرت رسانیدن بمن ندارد شما بمن رسانید بدرستی که هر که
خواهد حاجت کسی را که خود نتواند رسانید حق سبحانه تعالی هر دو قدم او را در روز قیامت ثابت دارد
یاران نزد آنحضرت میرفت در حالی که طالب علمی را از ده اکتساب نموده و آنها را رغبت بر علم و ادب
نمودند و دیگران را دلالت بر طلب علم و ادب نمودند حضرت امام حسین بن امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه
گویند پرسیدم از پدر خود زمانی که بیرون از خانه بودی حال او چه بود گفت خود را از همه منافات
نگاه داشتی و خاطر اصحاب را تألیف فرمودی و ایشان را رنجیده خاطر نساختی و کریم هر قوم را
گرامی داشتی امور آنها را بایشان تفویض نمودی و از مردم خود را نگاه داشتی بی آنکه همه اوقات
تخلق و طاعت با ایشان طی کردی و تفقد اصحاب بجای آوردی و از حال ایشان متفحص بودی و
تحسین نفیح بدنمودی و از حق درگذشتی بهترین مردم پیش او مقرب و افضل آن بود که نیک خواهی

و به مسلمانان بیشتر میبود و مرتبه کسی نزد او عظیم تر بودی که بهاد او با مردم بهتر بودے حضرت حسین رضی الله
عنه گویند پرسیدم از مجلس وی گفت از هیچ مجلس برنخاست و به هیچ مجلس ننشست مگر بیاد خدا تعالی و چون
بقومی رسیدی هر جا که مجلس باو منتهی شدی نشستی و یاران را بآن طریقه امر فرمودے و هر یک از هم نشینان خود
را نصیب دادی و گرامی داشتے چنانچه همه کس گمان بردندے که هیچکس بجز من گرامی تر نزد ایشان نیست
هر که بآن حضرت مجالست یا سوال نمودی حاجت او روان کردی یا بسخنے با و شیرین گفتی فراخی خلق او
تمام گنجایی داشت و شفقت او با مردم بمرتبه بود که گویا پدر همه است مجلس او علم و حیا و امانت بود و در مجلس
او آواز بلند نبود و اشت نشدی و غیبت و فحش و هزل کسی در مجلس او نبودی و اسقاط عثرات و فلتات بعضے
سقطات و ضلالت اگر یکے از اهل مجلس واقع شدی ظاهر ننمودے بلکه اخفا کردندی یاران در مجلس
او در مقام عدل بودندی با یکدیگر فضل در آن مجلس بتقوی بودی و با یکدیگر فضل متواضع بودندی
توقیر باکبیر و ترحم با صغیر شعار ایشان بود و محافظت غریب و ارباب حاجت روائی کردندی مرویست که
زهد آن حضرت بمرتبه بود که تمام دنیا را در نظر همت او عرض کردند التفات باو ننمود و از دنیا بیرون رفت
و توکل آن حضرت آن بود مرتبه بجایی در خانه آتش افروخته نشد و به آب خرما گذرانیده گاه بودی که
با نان جو اکتفا نمودی افطار نمودے گاه بودی که حضرت شبے گرسنه بخواب رفتے و روز دیگر روزه دار بودی و
اگر خواستے حق سبحانه چندان بدو دادی که در خاطر هیچ احدی نیامدی لیکن متوکل بگذرانید و با علائق
دنیا الفت نکرد یکبار مهتر جبرائیل علیه السلام نزد او آمد و گفت بدرستے که خداوند تعالے
ترا اسلام میرساند و میگوید میخواهی و بفرمائی که این کوه های مکه طلا و نقره گردانم و با تو در هر جا
باشد پیغمبر سر خود را از مائی باز زد و گفت من نخواهم ذات باریتعالی میخواهم آنگاه گفت که ای جبرائیل
اَلدُّنْیَا دَارُ لِمَنْ لَا دَارَ لَهٗ وَمَالٌ قَدْ یَجْمَعُهَا مَنْ لَا عَقْلَ لَهٗ مهتر جبرائیل گفت
بثبتک الله یا محمد بقول ثابت یا حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم بالقول الثابت
و از حضرت حدیث دیگر وارد شده که فرمود با دنیا چه کار من و دنیا مثل همچون سواریست
که در بیابان گرم بدرختے سایه دار ایستد که آن را ظاهر گر سایه خوش باشد فرود آید و [illegible]

آن درخت استراحت نماید انگاه سوار شود و روان گردد و تواضع آن حضرت بمثابه بود که در مجلس زانوی

خود را از زانوی همنشین خود بیگذرانید و هر کس با او رسیدی اول سلام کردی و ابتدا بمصافحه نمودی و پای

خود را در حضور اصحاب دراز نکردی و هر جائی که بنشستی از برای تعظیم و اکرام نمودی و کسیکه بر وی در آمدی علی عمار برده بساط خود

نشاندی و اصحاب را بکنیت و نام ذکر کردی و قطع سخن بجلیس نکردی و چون کسی به نزد حضرت در وقتی

حاجتی داشتی و او در نماز بودی نماز را تخفیف کردی و حاجت او بر آوردی و باز بنماز مشغول شدی و پیغمبر بود

لا تطروني كما أطرت النصارى عيسى ابن مريم إنما أنا عبد الله ورسوله، ودیگر حدیث پیغمبر علیه ... حدیث

فرمود من قال أنا خير من يونس بن متى فقد كذب انس بن مالک رضی الله تعالی عنه گوید زنی در طریقی از طریق مدینه

ستوران سر در راه پیش آمد و گفت یا حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم بنده که مرا با تو حاجتی هست و در دیگر کدام

انکو چها مینه که میخواهی بنشین که تا بنشینم و مهم ترا کفایت کنم و کنیزکی از کنیزکان اهل مدینه دست وی بگرفت و بهر جا که

میخواست میبرد از غایت تواضع و تکلیفی بر وی نمی کرد بیمنود و بکجا میرفت و دعوت بنده زرخرید را اجابت پیغمبر بود

لو دعيت الى كراع لاجبت ولو اهدي الي ذراع لقبلت و گاه بود که او را با نان جو اسکنه و پیه متین

دعوت میکردند و اجابت پیغمبر بود و در جود و کرم و سخا و مروت بغایتی بود که هرگز هیچ سائلی را از درگاه خود

محروم نگردانید نوبتی اعرابی از ان حضرت چیزی خواست نمود چندان گوسفند بوی داد که میان دو کوه

پر شد آن اعرابی چون بقوم خود رسید گفت ای قوم مسلمان شوید که حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم عطائی میدهد که

خوف فقر ندارد آن صفت دگویند که در حنین چنین مال بمردم بخشید که همه حیران ماندند و سبب اسلام بعضی از صنادید قریش

آن شد و با خود اندیشیدند که عطائی کسی تواند داد که از درویشی اندیشه نکند و واثق باشد با آنکه حضرت خداوند

تعالی او را در همه حال فرو نگذارد و روزی شخصی بدهد و به ثبوت پیوسته کردی به نزد حضرت آمد و چیزی خواست

در جواب فرمود حالا در دست چیزی ندارم ولیکن هر چه میخواهی بخر و بهای آن من ادا کنم چون مرا

چیزی پیدا شود از قبل تو رد نمایم امیر المومنین حضرت عمر خطاب رضی الله تعالی عنه حاضر بود گفت

یا حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم با این طریق چیزی بوی مادی حال آنکه حق سبحانه و تعالی تکلیف

ما لا یطاق نکرده حضرت را این سخن ناخوش آمد مردی از انصار گفت یا حضرت محمد رسول الله أنفق ولا تخش

من جوّد العرش افلاکاً آن سرور تبسم شد آثار سرور در بشره وی ظاهر گشت و فرمود که مرا باین طریقه امر کرده اند

نقل است که نوبتی صد هزار درهم بنزد حضرت صلی الله علیه وسلم آوردند همه را بر روی حصیر ریخت و بر مردم قسمت کرد چون برخاست یک درهم در انجا نمانده بود ولنعم ما قیل والله اعلم بالصواب **بیت** هر چه آمدش بدست داد بی پیش از آن بود چه دانند کسی که از فقر عار نیست ✤ و از امیر المومنین حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه مرویست که این بیت لبید انشاد کرده **شعر** اخی وانا کل شی سالته ✤ فیعطی وما کل شی ذنب فیغفر ✤ آنگاه گفت بیگناه کان حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم علم بغیر برز بود که هر چند از اقارب و اجانب ایذا می کشید تحمل می فرمود و در صدد انتقام نمی آمد بلکه از آن مجاخیر در شان ایشان بتقدیم می رسانید از عبد الرحمن بن اسیری رضی الله تعالی عنه مرویست که حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم حلیم ترین مردمان و صابر ترین ایشان بود و کظم غیظ بیش از همه میکرد **بیت** از انس بن مالک روایت است که با جمیع اصحاب در مسجد مدینه نشسته بودیم ناگاه دیدیم که حضرت بر روی روا ساخته تشریف در مسجد آوردند از عقب وی اعرابی در آمد و رداء وی را گرفت و چنان بکشید که کتف آن حضرت بسینه اعرابی خورد و حاشیه ردا بر سینه آنسرور تاثیر کرد حضرت در وی دید تبسمی فرمود و گفت ماشانک اعرابی گفت تا مرا ازین مال که نزدیک تو است چیزی بدهید فرمود که تا چیزی بوی دادند و بعضی از اهل تحقیق گفته اند که جفای خلق در وی تاثیر نمیکرد زیرا نچه دیده دل وی ناظر حق بود و مطالعه جمال حق مینمود آری **قطعه** آنکه جان در روا و خندد چو قند ✤ از ترش روی خلقش چه گزند ✤ و آنکه جان بوسه دهد بر چشم او ✤ کی خورد غم از فلک و از خشم او ✤ و وفا خود بر وعده لازم میشمرد هرگز خلاف وعده از او وی تحقیق نشده و گویند که پیش از بعثت چیزی بمردی فروخته بود او گفت در همین محل توقف نمائی دمن بهای آن را بیارم برفت و فراموش کرد روز سیوم بیادش آمد آن مرد بهمان موضع شتافت حضرت رسول الله علیه السلام فرمود ای جوان مارا درین جا نشاندی و خود نیامدی بنا بر وعده تو من از آن روز درین موضع نشسته ام **فصل** در شجاعت و دلاوری و جوانمردی آن حضرت انس بن مالک رضی الله عنه روایت کرده که حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم احسن الناس و اشجع الناس و اسمع الناس

بود از امیر المومنین حضرت علی رضی الله تعالی منقول است که گفت روز جنگ هرگاه در محاربه جمعی اعدا
رسید اول از همه دست برایشان کردی یکبار در غزوهٔ حنین گذشت که تنها متوجه چهار هزار دشمن شد
و بر ایشان حمله کرد و میفرمود که أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبْ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبْ و بصمت پیوسته که شبی خبر مدینه
آوردند که جماعتی از اعدا خود را مسلح و مکمل ساخته بقصد غارت مدینه می آیند غلغله در میان مردم افتاد
آن حضرت شمشیر حمایل کرده بر اسپی ابو طلحه سوار شد و بر اهل مدینه سبقت گرفته بیرون رفت بعد از آنکه
بتحقیق کردند هیچکس نبود مراجعت فرمود یاران که از عقب حضرت آمدند میفرمود که مترسید که هیچ کس نیست
در شان حضرت ابو طلحه فرمود انه لجری و اسع البحر یعنی آن حضرت در حیا بمرتبه بود که راوی
در وصف حیا آن حضرت گفته كَانَ حَضْرَتُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ أَشَدَّ حَيَاءً مِنْ عَذْرَاءَ و از غایت
حیا اگر چیزی از کسی بدیدی که مکروه شنیده در روی وی تغیری پیدا شدی و لیکن بمواجهت او ذکر نگفتی
و نسبتی مردی بمجلس وی آمد که بروی اثر صفرتی بود متغیر شد و چون بیرون رفت فرمود که چه شود
اگر او را امر کنند که تا این زردی را از خود بشوید و سهل بن سعد رضی الله تعالی عنه گوید
که آن حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم بر خلایق مهربان و سینه وی منشرح و از خوف حق سبحانه
تعالی دایما گریان و طویل الحزن و عظیم الرجا و دایم الذکر و قلیل الاذی و لین الجانب و کریم الوفا
و کاتم السر و امین السما و الوف و حلیم و دود و مهربان و مهمان دوست و کریم و حلیم و قایم
بامر حق سبحانه تعالی او وفا کننده بعهد و اجتهاد کننده در عبادت و طالب رضای خدا تعالی بود که ازو

حضرة محمد الرسول الله صلی الله علیه وسلم صوام النهار خاشعاً مسا قوام الليل خاضعا

قريباً مراغباً فی الخیرات متضرعاً رفيقاً لا تجد أن الشر یلی الحلة عنيداً او كان يعدّ دنيا

اهم لطيف اللفظ جميل العشيرة ولين الحالات حبيب الفقراء طيب الأغنياء تقى الاتقياء

اهل دنیا و بزرگان را تعظیم کردی از جهت وقار ایشان و خود را نا مجهود نزدیک گردانیدی که از جهت
دلجوئی و استغفار ایشان و نعمت را شکر گفتی و اگر اندک بودی و بر فقرا مهربانی
نمودی و کم گوئی و با وقار و مهیبت و کم خنده و بسیار تبسم و کف کشاده و تازه روی

دشیرین گوئی و خوش ترنم و سخی النفس و اندک تنعم و در خشم شدی و زود آشتی وزین العقل و پاکیزه طبع و قلیل الکلام و خلائق را چاره جوئی و عفیف النفس و مجتنب از شبه و حرام و لطیف طبع و بذل کننده سلام و ذات شریفش متجمع جمیع صفات حمیده و از صفات ذمیمه بغایت دور بود و چنانچه درشت خوئی و عیب جوئی و سنگین و بے دشنام دادن و سکر و حریص و جمع کننده مال و بخل و مناع خیر و مکار و مکثار و طماع و اکول و کساران و زود ملول و طعن کننده و عجول و ضرر رسانندہ و حسود و خبار و غدار و جرع کننده و فخر آورنده نبود و منطر و تکبر و تسخر و بماز و غماز و گنج نهنده و ذخیره کننده و متحقر و مذمت کننده و فحش آورنده نبود و هیچ عادت ناشائسته و ناپسندیده در ایشان نبود صلواة الله والسلام علیه

ذکر در بیان عبادت آنسرور صلی الله علیه وسلم

دررو ضته الاحباب آورده و فقنی الیه و ایاک که طوائف علما را در اختلاف ست در آنکه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیش از نبوت بچه کیفیت عبادت میفرمود بعضی بر آنند که عبادت وی فکری بود و بعضی بر آنند که ذکری ست و بعضی قلبی نیز اختلاف ست که حضرت بکدام شریعت عمل نموده بشریعت مهتر موسی یا عیسی یا ابراهیم خلیل الله صلی الله وسلم یا بطریقه مهتر نوح یا بطریقه مهتر آدم علیه السلام یا جمیع شرائع من قبله و هم گفته اند و دلائل و فضائل و تفاضیل این اقوال در محل خود مبین شده و اما بعد ظهور نبوت قولی آنکه از عشق بهر شریعتی بوده اختیار فرموده و قولی آنکه بمقتضی آیت شریفه اِنِ اتَّبِعْ اِبْرٰهِیْمَ حَنِیْفًا بطریقه مهتر ابراهیم خلیل الله عمل میفرمود و ارجح آنست که بشریعت خود عامل بوده و در عبادت حق سبحانه جهدی بکمال داشته و چون بعد ایمان افضل عبادت نماز ست و آن موقوف بر طهارت است اول افتتاح آنسرور در واقعه شود و بصحت پیوسته که حضرت صلی الله علیه وسلم چون خواستے برائے قضاء حاجت بشری در آمدی انگشتری را از انگشت بیرون آوردی پای چپ پیش نهاده در آمد و فرمودی دعا اللّٰهم انی اعوذ بک من الخبث والخبائث و چون بیرون آمدی پای راست پیش نهادی و گفتی غفرانک اگر در صحرای بودی از نظر مردم دور شدی چنانکه کسی ترا ندیدی یا به دیواری یا به درختی خود را مستور ساختی و در زمین نرم بان مهم اشتغال نمودی و

و اگر زمین سخت بودی بستان نیزه که همراه داشتی زمین را نرم ساختی که تا رشاشه بول باو باز نگردد و تا بر زمین نیک نشد
جامه را ز دو بر نداشتی و استنجا به سه سنگها نمودی و در جمیع آن عمل یسار فرمودی که تا شکمها استنجا و آب معده مهیا داشتندی
و در غالب اوقات برای هر نماز تجدید وضو می‌ساخت و احیاناً چند نماز به یک وضو گذاردی و پیش از وضو مسواک
کردی و در وی مبالغه بسیار داشتی قولاً و فعلاً و مضمضه و استنشاق کردی و در کیف و عمل حضرت این دو وارد شده و
گاه مضمضه و استنشاق و گاه به دو غرفه و گاه به سه غرفه و در هر سه صورت وصل نمودی یعنی نیم غرفه به مضمضه و نیم به استنشاق
صرف نمودی احادیث صریح صحیح هست و در غیر وی در روایتی ضعیف هست که یک بار فصل کرده میان مضمضه و استنشاق و به دست
راست استنشاق به دست چپ دیگر را و در اکثر اوقات اعضا را در وضو سه بار یا دو بار شستی و نیمه سر مسح کردی یکبار و گاهی
تمام سر مسح و گاهی بر جای جبهه سر اکتفا نمودی و تکیه بر عمامه نمودی و مسح باطن گوش با انگشت سبابه و ظاهر آن با انگشت ابهام
کردی و در مسح کردن جبهه وارد شده و تخلیل لحیه و گاهی تخلیل اصابع میفرمود و گاه انگشتری و انگشت آن حضرت بود و حرکت
ساختی و در اول وضو بسم الله الرحمن الرحیم و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان
محمداً رسول الله اللهم اجعلنی من التوابین واجعلنی من المتطهرین و اجعلنی من عبادک الصالحین سبحانک
اللهم و بحمدک اشهد ان لا اله الا انت استغفرک و اتوب الیک میگفت و گاه میفرمود اللهم اغفر لی ذنبی
و وسع لی فی داری و بارک لی فی رزقی و در احادیث ضعیف واقع شده که شستن هر عضو را دعا خواندی و آب وضو
کسی به دست ریختی گذاردی و در روایت صحیح هست که اعضا وضو برای خشک نمیکرد و اگر چیزی به جهت انکار حاضر
ساختند نمیگرفت و آب وضوی آن حضرت مدی و آب غسل صاعی بود و از اسراف در آب وضو و غسل
نهی فرمود و در حین غسل آب بر دست راست بر چپ میریخت و هر دو دست شستی بعد
از آن عضو تناسل را غسل دادی آنگاه به دست بر زمین یا به دیواری مالیدی و شستی پس مضمضه
و استنشاق نمودی و آب بر سر ریختی و سایر جسم مبارک میشستی و از آن موضع دور شدی
و قدمها را غسل فرمودی و در سفر و حضر مسح موزه کردی و مدت مسح در سفر سه شبانه روز
و در حضر یک شبانه روز تعیین نموده و صحیح آنست که مسح بر ظاهر موزه کشیدی و در مسح و غسل
پا هیچ تکلیف ننمود بلکه اگر موزه به شرایط مسح پوشیده بودی مسح کردی و الا پایها را

بشستی و خاصه برای مسح موزه میپوشیدی و اگر آب نبودی و شرائط تیمم بودی هر دو کف بار بر زمین
زدی و دستهای بر جمیع لیدی و بار دیگر دست زدی بمرافق مسح کردی و در رعایت شرائط صحت
نماز مانند استقبال قبله و ستر عورت باقصی الغایت میفرمود و گاهی یک جامه نماز میگذارد و اما
طرفها آنرا از یکدیگر گذرانیده بر دوش می انداخت و لوقت نماز فریضه بمسجد میرفت و امامت اصحاب
میکرد و ملاحظه مقتدیان در تطویل و تخفیف بتقدیم میرسانید چون بمسجد می آمدی پای راست را پیش
نهادی و میگفت اعوذ بالله العظیم وبوجهك الكريم وسلطانه القديم من الشيطان الرجيم و بروایتی آنکه
در وقت آمدن مسجد میگفت بسم الله الرحمن الرحيم اغفر لي ولرحمتي وافتح لي ابواب رحمتك و چون
بنماز برخاستی دستهارا تا دوش و گاهی تا برابر هر دو گوش برداشتی و انگشتان دست راست
مبارک را نشر فرمودی و الله اکبر گفتی بنماز در آمدی و کیفیت تلفظ نیت نماز پیش از تکبیر از آن
حضرت مروی نشده و بعد از تکبیر الاحرام دست راست را بر روی دست چپ بنهادی
آنگاه دعا استفتاح خواندی و آن هرچند وجه صحیح مرویست از اول وجهت وجهی الی آخره
مختار و امام شافعی رحمة الله علیه است و دوم سبحانك اللهم وتبارك اسمك وتعالی جدك ولا
اله غيرك و آن اختیار امام اعظم رحمة الله علیه کرده است و شش روایت دیگر است تفصیل و تحقیق آنها
از کتب حدیث باید نمود و بعد استفتاح اعوذ بالله من الشيطان الرجيم گفتی و فاتحة الكتاب
قرائت فرمودی و گاه بسم الله بجهر گفتی و گاه بستر و باین سبب علماء اختلاف است و بعد از
فاتحه آمین گفتی که در نماز جهر گاهی باظهار و گاهی بستر و مقتدیان نیز بموافقت حضرت آمین میگفتند
و در نماز دو سکته رعایت فرمودی یکی میان تکبیر و قرائت و در رکوع دیگر سکته بغایت لطیف میکرد
و در نماز صبح بعد از سورة فاتحه آن سورة خواندی که بمقدار شصت آیه یا صد آیت
گاه سورة روم گاه سورة قاف بخواندی و احیانا که در نماز صبح تخفیف فرمودی بحیثیتی که بعد
از قرائت فاتحه سورة اذا زلزلت الارض خواندی و در سفر گاهی بقرائت معوذتین
اقتصار کردی و در نماز صبح روز جمعه سورة الم سجده در رکعت اول و سورة هل اتی علی الانسان

و در رکعت دوم خواندی و نماز پیشین را گاہے طویل کردی و گاہی در رکعت اوّل مقدار الم سجده و در ثانی سبح اسم ربک الاعلی یا سورهٔ بروج یا سورهٔ واللیل یا سورهٔ والسماء والطارق و امثال آن بخواندی و نماز عصر را برابر مقدار نیمهٔ ظهر و گاه ازین بیشتر بودی و نماز شام را احیاناً قصر فرمودی و گاه معوذتین و گاه قصار مفصل در آن نماز خواندے و نماز خفتن را برابر نماز عصر گذاردی و گاه سورهٔ والتین خواندی و بصحت پیوسته که حضرت رسالت پناه را رسانیدند که معاذ بن جبل رضی الله عنه امامت قوم خود میکرد و در نماز خفتن سورهٔ بقره میخواند بسیار در غضب شد فرمود که بدرستی که بعضے از آن تقصیر کننده مردم اند هر کسے که امامت میکند باید که نماز را سبکتر گذارد و زیرا که در میان ایشان ضعیف و سقیم و صاحب حاجت میباشد و بروایتی آنکه با معاذ میگفت افتان یا معاذ سه نوبت منع و زجر کرد و بخواند مثل سورهٔ والشمس و سورهٔ سبح اسم ربک الاعلی و سورهٔ واللیل امر فرموده و در نماز وتر گاه سه رکعتی نماز گذاردی و در رکعت اولی سبح اسم و در ثانی سورهٔ قل یا ایها الکافرون و در سیوم اخلاص و سورهٔ معوذتین خواندی و در نماز جمعه سورهٔ جمعه و سورهٔ منافقون هر یکے در رکعتے میخواندی و گاه سورهٔ سبح اسم ربک الاعلی و سورهٔ هل اتٰک قرائت میخواند و در نماز عید سورهٔ قاف و اقترب میخواند و گاہے سوره را تمام میخواندے و گاه یا در اوائل سورهٔ اکتفا کردی و همیشه تطویل رکعت اولی بر ثانیه نمودی و قرائت به ترتیب و ترتیل و تجوید فرمودی و وقف بر آخر هر آیت کردی بر صورت نمودی و چون از قرائت فارغ شدے تکبیر گفتے و دستها بر آوردے و به رکوع رفتے و هر دو کف دست بر زانوها را گرفتے و از اینجا از پهلو دور ساختے و پشت را راست کردی و سر را با پشت برابر داشتے نه فروتر و نه بلندتر و سه بار در رکوع گفتے سبحان ربی العظیم و گاه با آن ضم کرد

سبحانك اللهم ربنا و بحمدك اللهم اغفر لی و بسیار در رکوع گفتے

سبوح قدوس رب الملائکة والروح وور رکوع نماز تہجد گفتی اللہم لک رکعت وبک آمنت وعلیک
توکلت ولک اسلمت خشع لک سمعی وبصری ومخی وعظمی وعصبی وچون سر از رکوع
برداشتے ودستہا را برآوردی بگفتی سمع اللہ لمن حمدہ وراست بایستادی وگاہ گفتے
ربنا لک الحمد وگاہ گفتے اللہم ربنا الحمد وغالبا این رکن تطویل فرمودی بمقدار رکوع
وادعیہ کہ درین رکن خواندہ در کتب حدیث منشرح ست وچون بسجود رفتی دستہا برنداشتی
وزانوہا را اوّل بر زمین نہادی پس دستہا آنگاہ پیشانی وبینی و بر پیچ دستار ہرگز
سجدہ نکردہ وگاہ پیشانی را بر خاک وگاہ بر طین وگاہ بر سجادہ حصیر وگاہ بر پوست مدبوغ
نہادہ سجدہ کردی ودستہا را از پہلوہا دور ساختے وبرابر دوش بر زمین نہادے
وانگشتان را در رکوع کشادہ ودر سجود فراہم آوردے ودر ہر سجدہ سہ نوبت سبحان
اللہ ربی الاعلیٰ گفتے ویاران را امر فرمودی وچون سر از سجدہ اوّل برداشتے مقداری
کہ در سجود مکث کردہ بودی بین السجدتین نشستی وگفتے رب اغفرلی ودیگر ادعیہ واذکار
در سجود وجلوس بین السجدتین خواندہ کہ تفاصیل آنہا را از کتب حدیث طلب باید کرد و
بعد از سجدہ دویم برنخاستے کہ تا بر زمین نہ نشستے واین نشستن را فقہائے جلسۂ استراحت
گویند ودر مذہب امام شافعی رحمۃ اللہ علیہ مستحب است ونزد حضرت امام اعظم ابو حنیفہ رحمۃ اللہ
علیہ مستحب نیست ومحمول است بر آنکہ آنحضرت بجہت کبر سنہ بہ نشستن محتاج بود وچون بہر دو
رکعت برخواستے وبے توقف بقرائت مشغول شدے وچون برائے تشہد نشستے پای راست
را نصب ودست راست را راست نہادی بر عقد را نو انگشتان راست کردی ودر
تشہد اوّل تخفیف نمودی وچون برخاستے ہر دو دست برداشتے وتکبیر گفتے وبقرائت
مشغول شدی وغالبا در رکعت سیوم وچہارم بقرائت سورۃ فاتحہ اقتصار نمودی
واحیانا سورۃ مختصر بخواندی ودر تشہد آخر پائے چپ را بر پائے راست در آوردی
ومقعد بر زمین بچسپانیدی ودر نماز صبح گاہ دعائے قنوت بخواندی وگاہ ترک میکرد

و در نماز ظهر و عصر پس بخواندی اما مقتدیان را آیتی میشنوانید و در نماز التفات بجانب
یمین و یسار نمی نمود و در باب التفات فرمود و هو اختلاس یختلسه الشیطان من صلوات
العبد و میگفت ایاکم و الالتفات فی الصلوات فانها هلکة و ان کان لا بد ففی
النافلة و آنچه در سنن و ترمذی از ابن عباس رضی الله عنه مرویست که گفت پیغمبر صلی الله علیه و سلم
بگوشه چشم نظر بجانب یمین و یسار میکرد و بنزد محققان صحت نپیوسته و در هر دو رکعت تشهد میخواند
و صلوات در تشهد میفرستاد و بعد از تشهد آخر ادعیه از آن حضرت بصحت رسیده و در کیفیت
تشهد روایات مختلف واقع شده است و هر یک از ائمه برای امری روایتی اختیار کرده اند و این
کتاب گنجایش تفصیل آنها ندارد و چون بعد از ادعیه فارغ شدی گفتی السلام علیکم و رحمة الله
و التفات بجانب راست کردی و چنانچه جانبی که یمین وی بود رخسار وی را بدیدی و از
جانب یسار همین طریقه سلام بجا آوردی و بعد از سلام سه بار گفتی استغفر الله الذی
لا اله الا هو الحی القیوم و اتوب الیه پس گفتی اللهم انت السلام و منک السلام تبارکت
یا ذا الجلال و الاکرام و بصحت پیوسته که در عقب هر نماز گفتی لا اله الا الله وحده لا شریک له
له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و هو علی کل شئ قدیر اللهم لا مانع لما اعطیت و لا معطی
لما منعت و لا ینفع ذا الجد منک الجد دیگر ادعیه که بعد از نماز خوانده است و گاه به ترک بعضی که از
نماز بایستی بدان از آن سرور بطریق سهو واقع شده است و جهت تدارک آن سجده
سهو بجای آورده و سجده سهو بجای آورده و سجده بعد از نماز و سلام و قبل از سلام
هر دو نوع از آن حضرت مروی گشته اما از اول مختار حنفیه و مختار شافعیه است و نماز تطوع
بگزاردی و در حضر دو رکعت پیش از فرض صبح و چهار رکعت پیش از فرض پیشین و دو رکعت
بعد از آن و دو رکعت بعد از فرض شام و بعد از نماز خفتن دو رکعت دایم میگزارد
و نماز تهجد را مداومت مینمود و اکثر اوقات نماز تهجد را با وتر پانزده رکعت و گاه
سیزده رکعت میگزارد و در آن نماز قرائت و رکوع و سجود بغایت تطویل

مینمود ہم وسورۂ بقرہ وآل عمران ونساء ومائدہ وسورۂ انعام در نماز شب میخواند وگاہ در آن نماز یک آیت
التماس مینمود یعنی مکرر میخواند وآن آیت این بود اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَاِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَاِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَاِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ

واگر بسبب عذری تہجد از آن حضرت فوت شدی روز دیگر در وقت چاشت دوازدہ رکعت
گذاردی وور نماز شب گاہ بجہر وگاہ بسر میخواند وآخر بر آن قرار یافته ونماز وتر را در اول شب ودر نیم
شب ودر آخر شب میگذارد واما اکثر در آخر شب بود ومیفرمود واخر صلوٰتکم باللیل وترا وگاہی
ہفت وگاہی پنج وگاہی یک رکعت میگذارد وگاہی ہفت این روایتی ضعیف است وروایتی قوی
سہ رکعت بیک سلام ودعاء قنوت میفرمود وبثبوت پیوسته کہ نماز وتر را در سفر راحلہ میگذارد وبعد از
ادائی نماز وتر سہ نوبت میگفت سبحان الملک القدوس وآواز بلند میکشید ودر روایتی در آخر این زیادہ میکرد
کہ رب الملائکۃ والروح ونماز چاشت گاہی میگذارد وگاہی ترک میکرد ودو رکعت تا ہشت رکعت
نماز ودر اوقات مختلفہ گذاردہ وآنچه در روایت صحیح وارد شدہ اینست ودر بعضی از کتب مرویست
کہ گاہی دوازدہ رکعت گذاردہ واکثر نوافل وسنن در خانہ میگذارد ومیفرمود کہ فاضلترین نماز مرد آنست
کہ در خانہ خود میگذارد والا نماز فرض وگاہ سجدۂ شکر مرخدا از حق سبحانہ تعالی بجا آورد وہمچنین نوبتی در تعاقب
یعنی کریۃ المنظر حقیر الجثہ ناقص الخلقت را دید سجدۂ شکر بتقدیم رسانید ودر باب دوم گذشت کہ
چون خبر قتل ابوجہل لعین بآن حضرت رسانیدند سجدۂ شکر بتقدیم رسانید وگویند کہ امیر المومنین
حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ تعالی عنہ چون خبر قتل مسلمہ کذاب شنید سجدۂ شکر کرد وامیر المومنین
حضرت علی کرم اللہ وجہہ ذوالثدیہ را کہ از جملہ روسار خوارج بود چون در میان کشتگان بدید
سجدۂ شکر میگذارد وبدانکہ حضرت در غیر نماز ہر روز مقداری معین از قرآن قرائت میفرمود و
قرائت مبین مفسر حرف چون ترتیل وتجوید وخشوع وتدبر وتاویل تام در معنی آیات مینمود
ودر آمدے خیر آیات وقف میکرد وحرف مد را اتمام در معانی آیات میکشید ودر اول قرائت
استعاذہ میفرمود ودر جمیع احیان قرآن خواندی ایستادہ ونشستہ وخفتہ وبیدار وبا وضو و
بی وضو بہ جز جنابت چیزی مانع آنحضرت نبودی از قرائت قرآن گاہ گاہ در قرائت قرآن

نفی فرمودی و ترجیع کردی چنانچه الفاظ خوش میخواندی در روز فتح مکه سورهٔ فتح بهتر از جمیع
خوانده و میفرمود اذن الله النبی بالتغنی بالقران و مراد تغنی ست که بی تکلف بود و آنچه از
سر تکلف و تعلیم بود ممنوع است و ختم قرآن در کم تر از سه شبان روز نمیکرد و قرآن از دیگران
استماع نمود و آب از چشمان مبارک میریخت و شبهائی سورهٔ الم و سجده و تبارک الذی و سورهٔ سبحان
الله و سبح در اوایل آن واقع است میخواند و سجدهٔ تلاوت را ترک نمیکرد و چون بآیت
سجده رسیدی تکبیر میگفت و بسجده میرفت و میگفت سجد وجهی للذین خلقه و شق سمعه
و بصره بحوله و قوته و گاه بود که غیر این دعا دیگر میخواند و مروی نشده که چون سر از سجده
برداشتی تکبیر گفتی یا تشهد خوانده سلام داده باشد و آیات و ادعیه و اذکار از آن حضرت
بصحت پیوسته که در عقب نمازهای صباح و مسا و امور عارضه و سایر اوقات خوانده و بآن
امر فرموده و از ثواب و خواص بیان نموده این کتاب گنجائی و تفاصیل آنها ندارد و اگر حق سبحانه
تعالی در عمر مهلتی بخشد انشاء الله تعالی کتابی در آن باب نوشته آید که عموم مسلمان بآن متمتع گردند و
طریقهٔ پیغمبر صلی الله علیه وسلم آن بود که در سفر بر نماز فرض اقتصار فرمود و سنتها را در غالب اوقات
ترک کردی مگر سنت و تر را که آنرا ترک نمیکرد و نماز چهار رکعت را قصر کردی و اتمام نماز در سفر
از آن حضرت بصحت نپیوسته و آنچه عایشه صدیقه رضی الله تعالی عنها مرویست که گفت آن هم
قصر کرد و هم اتمام اسناد آن خالی از ضعیفی نیست و الله اعلم بالصواب و بروایتی که دو رکعت
بعد از پیشین و بعد از مغرب گزارده و در بعضی از روایات وارد شده که وقتی آفتاب از کبد
آسمان زایل گشتی دو رکعت نماز گزاردی و آنچه از امیر المومنین حضرت عمر خطاب رضی الله
تعالی بصحت پیوسته که گفت حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم نماز سنت در سفر نمیگذارد و
محمولست بر آنکه وی اطلاع بگذاردن حضرت نیافته و الله اعلم بالصواب و نماز چهار رکعت
را پیوسته قصر کردی و از نماز تهجد بر بالای مرکب میگذارد و بهر جانب که رفتی اگرچه بر صوب
قبله نبودی بحال رکوع و سجود ایما کردی و در حدیث وارد شده که در حین تکبیر احرام روی مرکب

را بجانب قبله میکردی و باقی اجزای نماز را بهر طرفی که سفر بود و مرکب میرفت میگذارد و مروی است
یک نوبت بسبب باران بر پشت مرکب نماز فرض گذارد و یاران سوار اقتدا کردند و نماز گذاردند
و عادت آنحضرت آن بود که از منزل پیش از زوال آفتاب کوچ میکردند تا نماز پیشین را
تاخیر میفرمود و چون می آمدند نماز پیشین جمع میکردند اگر بعد از ظهر کوچ میکردند گاهی پیشین
را تنها میگذارد و گاهی عصر را بتقدیم میفرمود و با پیشین به جمع میگذارد و در مغرب و عشا نیز بهمین
عمل مینمود اما در وقت نزول و قرار جمع از آن حضرت مروی نشده و روز جمعه را تعظیم مینمود و
و انواع عبادت در آن روز بجا می آورد و بغسل و تطییب جامه بروز جمعه ترغیب میفرمود و چون
مردم حاضر میشدندی تنها در مسجد تشریف آوردندی و هیچ حاجبی و خلوتی پیش او نرفتی و چون
بمسجد در آمدی حاضران را سلام کردی و چون بر منبر بر آمدی دیگر بار سلام کردی و نشستی
پس بلال رض شروع اذان کردی و چون فارغ شدی برخواستی خطبه فصیح و بلیغ مشتمل بر
حمد و ثنا بر خداوند تعالی و شهادتین و امر مومنان را بتوبه و وصیت ایشان بتقوی و طاعت
و تنفیر ایشان از دنیا و بی اعتباری آن و ترغیب در آخرت و آیتی از قرآن و دعای
مومنین و مومنات بخواندی و میان دو خطبه جلسه خفیفه میفرمود و در حین خطبه خواندن
بر کمانی یا عصائی تکیه میکردند یا بر شمشیر و نیزه و این پیش از آن بود که منبر بسازند و بعد
از ساختن منبر مروی است که چیزی اعتماد فرموده در اثنای خطبه مردمان را نزدیک
شدن با امام و سکوت در حین قرائت خطبه امر میکرد و بصحت نرسیده که حضرت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم پیش از نماز جمعه در مسجد سنت نماز جمعه گذارده باشد لیکن بعد از نماز جمعه چون بخانه باز
گشتی چهار رکعت نماز گذاردی و اگر در مسجد میگذاردی زیاده بر دو رکعت نبودی و فرموده که
در روز جمعه ساعتی بغایت اندک است که بنده چون آن ساعت را دریابد هر حاجت که از خداوند
تعالی بخواهد مستجاب گردد قول صحیح آنست که آن ساعت مخصوص از زبان فیض ترجمان محمد رسول
الله صلی الله علیه وسلم نبوده روایات مختلفه از آن حضرت به ثبوت پیوسته و علما امت را پانزده

قول ہست دور تعیین آن بعضی از آیہ بیان سازند کہ ارجح اقوال دو قول ہست یکی آنکہ ساعت اجابت وقت نشستن بر منبر تا تمام شدن نماز دوم آنکہ بعد از نماز عصر ہست تا وقت غروب آفتاب جازمین و قول ثانی ارجح ہست وجمعے دیگر بر آنند کہ احتمال دارد کہ ساعت جمعہ اشرباشد و در ایام جمعہ زمان اقامت نماز ہست تا سلام از نماز جمعہ این ساعت در احادیث صحیح واقع ہست تا آنچہ گفتہ اند کہ ساعت اجابت بہمہ رجب رود کہ تا داعی شخص بمراتب آن فرسود و تمام روز مشغول بدعا باشد چنانکہ در شب قدر و صلاۃ وسطی و اسم اعظم و ساعت اعظم و ساعت اجابت در شب گفتہ اند تعیین آن در یکوقت ثابت نگشتہ صحت آن در احادیث ثابت شدہ واللہ اعلم وحضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم در چند موضع مثل غزوہ ذات الرقاع وبطن نخلہ وحدیبیہ وعسفان نماز خوف گذاردہ و ہر نوبتے بنوعے تحقیق آن از کتب حدیث دفقہ معلوم میشود و نماز عید در مصلی بیرون مدینہ گذاردی و نوبتی بواسطہ باران بیرون نتوانستی رفت در مسجد نماز میگذارد و بہترین جامہا کہ داشت در روز عید پوشیدہ وگاہے برد محیط مخطوط سبز و پایہ خطوط سرخ لبس مینمود و در روز عید فطر پیش از آن کہ بمصلی بیرون رود بچند خرما افطار میکرد و عدد آن طاق بود و دیگر طعام نخوردہ تا ہنگام مراجعت و در عید قربان صبر مینمود تا از نماز باز گشتی و قربانی کردی و از برای عید غسل میکرد و پیادہ بمصلی میرفت و ہم نیزہ پیش او مے بردند و در راہ تکبیر بجہر میگفت و چون بمصلی رسیدی در برابر وی نیزہ را نصب میکردی چہ مصلی در آن زمان صحرائی بود و دیوار و محرابے نداشت و برای نماز عید نہ اذان و نہ اقامت و نہ الصلوات بود بلکہ چون بمصلی مے رسید در نماز شروع میکرد در رکعت اولی ہفت تکبیر پیاپے میگفت و میان ہر دو تکبیر ساعتے لطیف خاموش بودے و ذکر تسبیح مخصوص در میان تکبیرات عید مروی نشدہ و چون از سجدہ رکعت دوم برخاستی شروع در تکبیرات عید نکردی و پنج تکبیر متتابع میگفتی و بعد از آن بقرائت مشغول شدی و در حدیث دیگر وارد شدہ کہ تکبیرات رکعت دوم بعد از قرائت

کنند و چون از نماز فارغ شدند برخاستی و در مقابل مردم بایستادی و خطبه خواندی و افتتاح خطبه به
کردی پس تکبیر و یاران را وعظ و نصیحت کردی و بعد از آن امر فرمودی و اگر خواستی که لشکری بجایی فرستد
هم این با ایشان بگفتی و اگر خواستی که ایشان را امر فرمودی و اگر خواستی که زنان مدینه را نصیحت
بکند بجای علیحده کرده وعظ بکردی و صدقه فطر را امر فرمودی و در عید فطر تاخیر بکردی و در عید اضحی التعجیل
کردی بجهت قربانی و دو گوسفند از عیب پاک بعد از نماز عید قربانی کردی و چون روی ایشان را
بجانب قبله کردی پیغمبر صلعم بگفتی انی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض حنیفا و
ما انا من المشرکین قل ان صلاتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین لا شریک له
وبذلک امرت وانا اول المسلمین اللهم منک ولک عن محمد وامته بسم الله والله اکبر
و در روایتی پیغمبر صلعم بسم الله الرحمن الرحیم هذا عنی و عن من لم یضح من امتی و بصحت پیوسته که فرموده
هر کس که پیش از نماز عید ذبح کرده باید که اعاده کند که آن قربانی محسوب نیست بلکه
گوشتی برای اهل خود حاصل کرده و امر پیغمبر صلعم که برای قربانی فربه تر و سالم تر از عیوب
پیدا کنند و از گوش شکافته و بریده و سوراخ کرده و شاخ شکسته و یک چشم در قربانی منع کرده اند
و فرموده که پیش یکساله و از غیر میش دو ساله و از اسپ تنها و شتر و گاو هفت کس را روا است و در روز
عید و سه روز تشریق از قربانی جایز است و در بازگشتن از مصلی از غیر طریق رفتن مراجعت فرمودی و
علما گفته اند نکته در اختیار این آن بود که مواضع مختلفه گواه طاعت می شوند و اهل نفاق بمشاهده
عزت و رفعت دین اسلام مرعوب و منکوب گردند حاجات اهل نفاق بمشاهده هر دو طریق
را قضا کند و اظهار شعار اسلام در هر دو طریق حاصل شود با اهل هر دو طریق بر وی سلام
بکرد و برکت قدم آن سرور آن بود و نماز استسقا کرده چنانچه در باب سابق گذشت و گاه در مسجد
مدینه در غیر روز جمعه بر منبر خطبه خواندی و دعا استسقا کردی و گاه بی آنکه بر منبر رود و خطبه
خواند و نشسته دعا استسقا کرده بصحت رسیده که در دعا پشت دست بجانب
آسمان کرده و چون باران آمدتی فرمودی اللهم صیبا نافعا و انس بن مالک رضی الله تعالی

عنه روایت کند که نوبتی باران آمد و ما با حضرت بودیم جامه خود را دور کرد تا باران به بدن او رسید
پس گفتیم که یا محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم حکمت درین منع چه بود فرمود که لانه حدیث عهد بربه
بدیدی کراهیت در روی مبارک پدید آمدی بیرون رفتی باز درون آمدی تا از آن حالت فارغ گشتی
شادمان شدی حضرت عائشه صدیقه رضی الله تعالی عنها پرسید از حضرت که چرا چنین میکنی فرمود که ای
عائشه شاید چنان باشد که قوم عاد میگفتند چون از کناره وادیها خود ابری دیدند با یاران گفتند که ابر است
باران دهنده ماست بود آن عذاب الیم بود نوبتی مردی در حضور حضرت باد را لعنت کرد فرمود که
باد را لعنت نکنید زیرا آنکه ماموریست بدرستی که هر کس که لعنت کند چیزی را که مستحق لعن نباشد
آن لعنت بروی باز گردد و ابن عباس رضی الله عنه گوید که هرگز باد نوزید الا که حضرت بدو زانو آمد و گفت
اللهم اجعلها رحمة ولا تجعلها عذابا اللهم اجعلها ریاحا ولا تجعلها ریحا و چون آواز رعد شنیدی فرمودی اللهم لا
تقتلنا بغضبک ولا تهلکنا بعذابک وعافنا قبل ذلک و در روایتی آمده که فرمودی سبحان الذی
یسبح الرعد بحمده والملائکة من خیفته و چون آفتاب بگرفتی آن سرور دو رکعت نماز خوف بگذاردی
و کیفیت آن نماز به چند طریق مرویست یکی آنکه ابن عباس رضی الله عنه روایت کند که در زمان
حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم آفتاب بگرفت حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم با مردم دو رکعت نماز
بگذارد و در قیام قیام نمود طویل کرد و کمتر از قیام اول پس رکوع کرد و در رکوع طویل کمتر از رکوع اول پس
اعتدال باز آمد پس بسجده رفت و در رکعت دوم همین طریق عمل نمود و چون از نماز فارغ شد
آفتاب منجلی گشته بود فرمودند بدرستی که آفتاب و ماه دو نشان اند از نشانهای خداوند تعالی
چون مشاهده کنید که گرفته شد اند ذکر خدای تعالی بکنید یاران گفتند یا حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم ترا که در نماز
چیزی میخواستی که فرا گیری فرمودند بدرستی که بهشت را دیدم عجایب و دوزخ را دیدم
و ندیدم هیچ منظره هولناک مثل آن و اکثر اهل دوزخ زنان بودند و فرمودند برای آنکه کفران
نعمت حق شوهر میکنند عائشه صدیقه رضی الله عنها نیز این حدیث روایت کرده و سجود را بطول
و ... در روایتی زیادتی ازین نیست که چون گرفته شد آفتاب و مهتاب ذکر میکرد

خداتعالی بخواند و تکبیر گویند و نماز گذارید و تصدق بجا آرید انگاه فرمود کای امت حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم که هیچ واحدی غیور تر از اللہ تعالی نیست بر بندہ امت خود اگر آنچہ من میدانم شما دانید

هرآئینه کم خندید و گریه بسیار کنید دوم آنکہ جابر رضی اللہ عنه روایت کند که حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم دو رکعت نماز کسوف گذارد و مشتمل بر شش رکوع و چهار سجده و سیوم آنکہ امیر المؤمنین حضرت علی مرتضی کرم اللہ وجهه روایت کند که حضرت نماز کسوف گذارد و دو رکعت چهارم آنکہ عبد الرحمن حمزه گوید که آفتاب در عهد آن پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم گرفت از نماز استاده و دست ها برداشته و تکبیر و تحمید میفرمود تا آفتاب منجلی شد آنگاه در سوره بخواند و دو رکعت نماز گذارد و نماز خسوف هم گذارده در آن قرائت بجهر کرده بود آنکہ حضرت رسالت پناه صلی اللہ علیہ وسلم عیادت مریض نمود و یاران برابر او مریض گفت چون بعیادت آدمی فرمودی که لا باس طهور ان شاء اللہ تعالی و گاه فرمودی که کفارة وطهور و بالین او نشسته دانه پرسید که خورا چه میخواهی و چه خبر داری و اگر آن چیزی که بیمار بالیستی دیرا مضر نبودی ببر موده تا لوی دهند و دست راست بر جسد مریض میمالید و میفرمود

اذهب البأس رب الناس واشف وانت الشافی لا شفاء الا شفاءک شفاء لا یغادر سقما اگر کسی ریشی

و رو بودی انگشت شهادت را بر خاک نهادی پس برداشتی و فرمودی که بسم اللہ تربة ارضنا

بریقة بعضنا لیشفی سقیمنا باذن ربنا از برای عیادت بیمار رفتی و وقتی همین میفرمود و میگفت که چون کسی بعیادت مسلمان اعیادت کند در بستان بهشت روان بود تا پیش بیمار نشیند و چون بنشیند رحمت حق تعالی بروی فرود آید تا غرق رحمت شود و اگر صباح بود هفتاد هزار فرشتگان بروی درود فرستند تا شب و اگر شب آنکہ هفتاد هزار فرشتگان درود فرستند که

صباح در بیمار بیماری پرسش میفرمود زید بن ارقم رضی اللہ عنه گوید حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم مرا از برای درد چشم عیادت نمود و چون مریض آثار موت شاهد میکرد آنحضرت بیاد میدا و وی بوصیت میفرمود و میگفت که لقنوا موتاکم لا الہ الا اللہ که تا آخر کلام میت کلمه توحید باشد و از عادت جاهلیت مثل نوحه کردن و جامه پاره کردن و در دستی

زدن و مانند آن نهی و زجر تمام کردی و روی بشکر دن و بصبر نمودن انّا لله و انّا الیه راجعون گفتن و رضای
بقضای حق و تسلیم امر فرمودی و از گریستن منع کردی و در تجهیز و تکفین و غسل و تطییب و دفن میت تعجیل
نمودی و میفرمود که میت را سه بار و پنج بار یا زیاده بحسب مقتضای غسل کنند و در آخر غسل قدری کافور
بکار برند و شهید را نشویند و جوشن و سلاح از وی دور کنند و محرم را هم چنان در جامهٔ احرام سر و پا پوشیده
دفن کنند که فردای قیامت لبیک گویان مبعوث خواهد شد و اگر کفن حاضر بودی میفرمود که سر بپوشانند
و قدری گیاه بپای میت نهند و در جامهای سفید کفن میکردی و آن میفرمودی و نماز بر میت حاضر
و غائب مرد و زن و طفل و بالغ بچهار تکبیر و گاه به پنج و گاه بشش تکبیرات دعا کردی مر میت را بمغفرت
و رحمت و دستها را برای تحریمه تکبیر برداشتی و گویند آخر نماز جنازه که گذارده چهار تکبیر گفت و از این
جهت جمهور علما اختیار این طریقه کرده اند و از ابن عباس رضی الله عنه مرویست که ملائکه بر حضرت
بوالبشر آدم علیه السلام نماز گذارده بچهار تکبیر گفتند این سنت از آن است که بعد سلام از نماز جنازه بیرون
آمدند و گاه بیک سلام اکتفا کردی و چون از نماز جنازه از آن حضرت فوت شدی بر قبر میت
گذاردی چون از نماز فارغ شدی پیاده همراه جنازه در پیش میرفتی چون جنازه بر زمین نهادندی
بنشستی و گفتی که در بردن جنازه بتعجیل کنید چه اگر نیکوکار است بنیکی میرسانیدش و اگر بدکار است
از گردن خود دور میکنید مرویست که حضرت جنازه سعد بن معاذ را بین العمودین برداشته و در
اخبار وارد شده که حضرت فرموده هر کس در پی جنازه رود و بردارد آنرا سه بار بتحقیق حق
آنرا گذارده و در حق زکوٰة و صدقات هم رعایت فقرا و هم رعایت اصحاب مال فرمودی
و زکوٰة را در چهار صنف از اموال در میان خلق الله بیشتر میدانست و آن احتیاج بیشتر دارند
واجب گردانید صنف اوّل چهارپایان از شتر و گاو و گوسفندان دوم ... سیوم ثمار چهارم اموال
تجارت از هر صنف که باشد و بصحت رسیده که حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم زکوٰة مال واجب
شده باشد از اغنیا بموجب قواعد شریعت زکوٰة میگرفت و بمستحقان میرسانید و شتران صدقه را
بدست خود داغ میکرد و غالباً گوش آنها داغ میفرمود و اگر کسی زکوٰة مال خود را

پیش حضرت آوردے دعا خیر درشان او بتقدیم میرساند و خبر بقبایل و اطراف میفرستاد تا زکوٰۃ مال میگرفتند و بمستحقان آنجا صرف میکردند و اگر چیزے زیادہ می آمد بمدینہ مے آوردند تا آن را در مساکین میرسانید و صدقہ تطوع بسیار دوست میداشت و بآن تحریص میفرمودہ و فطر را پیش از نماز عید بمساکین میداد و عادا امر میکرد در باب اعتاق اہتمام تمام داشت و فضیلت آنرا بیان فرمودہ غلامان و کنیزان متعدد آزاد کردہ فاما اعتاق غلامان بیشتر از آن حضرت واقع شدہ و بدانکہ حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم در روزہ ماہ رمضان شروع نمیکرد مگر آنکہ خود ماہ ندیدے و یا گواہی عدل از رویت ماہ خبر بیامدی یا ماہ شعبان را سی روزہ تمام گردانیدی و اگر در شب سی ام ماہ نمودی و در آخر ماہ شعبان خطبہ میخواندے و میفرمود کہ اے گروہ آمد میان ماہے بزرگ بغایت سایہ بر سر مسلمانان انداخت ماہ مبارک ست کہ در آن ماہ شب ست کہ بہتر ست از ہزار ماہ کہ در ان این شب نباشد حق سبحانہ و تعالیٰ روزہ آن ماہ فریضہ گردانید و قیام شب آنرا سنت ساختہ ہر کس کہ درین ماہ تقرب جوید بیک خصلت خیر چنان باشد کہ اداے نماز فریضہ در غیر این ماہ کردہ و ہر کس کہ درین ماہ فریضہ ادا کند چنان باشد کہ ہزار فریضہ در غیر این ماہ ادا کردہ آن ماہ رمضان ماہ صبر ست و ثواب صبر آن بہشت ست و ماہ جوان و مواساہ ست و ماہ کہ روزے مومنان درین ماہ زیادہ میشود و ہر کس کہ درین ماہ روزہ دار را طعام دہد کہ بآن روزہ بکشاید سبب غفران گناہان وے شود و رقبہ آتش از وے دوزخ آزاد گردد و او را مثل اجر آن صایم باشد یعنی آنکہ از اجر او چیزے کم شود و صحابہ گفتند شاید کہ ما را چندان طعام نباشد کہ روزہ دارے بآن روزہ بکشاید فرمود کہ حق سبحانہ و تعالیٰ این صواب را بکسے میدہد کہ چندان شیر بر روزہ دار دہد کہ نبخشد کہ بایک خرما یا بشربت آبے بوے دہد و ہر کس کہ روزہ دارے را سیر گرداند خدا وند تعالیٰ او را از حوض کوثر با من شربتی دہد کہ تشنہ نشود تا زمانیکہ در بہشت در آید و آن ماہ ست کہ اول آن رحمت و میان آن مغفرت و آخر آن آزادی از آتش دوزخ و ہر کس از مملوک خود تخفیف

کند درین ماه خدا تعالی میرا بیامرزد و از آتش دوزخ آزادی دهد در صحاح احادیث وارد شده که چون
ماه رمضان در آید درهای آسمان و در روایتی درهای بهشت می کشایند و ابواب جهنم می بندند و
شیطان را در سلاسل میکنند و آنحضرت احیاناً در ماه رمضان وصال فرمود یعنی در شب افطار نکرده روزی
دیگر روزه رفتی و امت را از وصال نهی میکرد و میفرمود حدیث کاحدکم ابیت
عند ربی یطعمنی ویسقینی چون غروب بتحقیق میگشت در افطار تعجیل مینمود و یاران را بآن امر میکرد و گفت
حق سبحانه و تعالی میفرماید احب عبادی الی اعجلهم فطرة و پیش از آنکه نماز شام میگذارد به چند رطب
افطار میکرد و اگر رطب نبودی بچند خرما اگر خرما نبودی بچند آب میکشیدی و یاران را باین طریق
ارشاد میفرمود و در حین افطار این دعا میخواند دعا اللهم لک وعلی رزقک صمت
وعلیک توکلت وبک امنت افطرت وگاه میفرمود ذهب الظمأ وابتلت العروق وثبت الاجر
ان شاء الله تعالی و اگر نزد کسی افطار کردی فرمودی دعا اکل طعامکم الابرار وافطر
عندکم الصائمون وصلت علیکم الملائکة و بر خوردن سحر مواظبت میکرد و تاخیر در آن
سلوک میداشت و امت را بآن امر میکرد و میگفت حدیث تسحروا فان فی السحور برکة و میگفت
فرق میان روزه ما و روزه اهل کتاب اکل السحر است و عرباض بن ساریه رضی الله عنه گوید که حضرت پیغمبر صلی الله
علیه و سلم سحور تناول میفرمود و مرا بآن دعوت میکرد و هلم الی الغداء المبارک و در باب تحرز صوم مبالغه
تمام و امت میفرمود من لم یدع قول الزور والعمل به فلیس لله حاجة فی ان یدع طعامه وشرابه
و در حین صوم زنان خود را تقبیل میفرمود و حجامت میکرد و سرمه میکشید و مسواک بدستور معهود تقدیم
میرسانید ولیکن در مضمضه و استنشاق مبالغه نمیکرد و اگر شب محتاج بغسل بودی پیش از صبح غسل میکرد
واحیاناً بعد از صبح غسل میکرد و اگر در ماه رمضان مسافر بودی گاهی افطار کردی و گاهی روزه
گرفتی و یاران را نیز میان صوم و افطار مخیر میساخت و روزه تطوع میداشت عائشه صدیقه
رضی الله عنها روایت میکند که حضرت پیغمبر رسول الله صلی الله علیه و سلم چندان روزه
میداشت که گمان میبردیم که دیگر روزه افطار نخواهد کرد و چندان افطار میکرد که میگفتیم دیگر روزه نخواهد گرفت

ونديدم اورا که هيچ ماه تمام روزه داشته باشد الا ماه رمضان المبارک اکثر در ماه شعبان روزه بودی روز عاشوره البته روزه داشتی و اگر عرفه در حج بود افطار کردی و در غیر آن روزه داشتی روز دوشنبه و پنجشنبه بسیار روزه میداشت و میگفت که این دو روز روز عرض اعمال است دوست میدارم که عمل مرا عرض کنند و من روزه دار باشم و گاه شنبه و یکشنبه روزه میگرفت و از هر ماهی سه روز روزه میبود و ایام بیض روزه میداشت و روز جمعه کم بودی که افطار میکرد و مقرر است که روز پنجشنبه یا شنبه ضم کرده و جمعه را تنها و گاهی از ماه شنبه و یکشنبه روزه میگرفت و از ماه دیگر سه شنبه و چهارشنبه و پنجشنبه و ماه شوال و عشر ذی الحجه و محرم میفرمود و از صوم در روز عید و سه روز تشریق نهی میفرمود و گاهی بود که بخانه در آمدی و پرسیدی که هیچ خوردنی هست اگر گفتندی که چیزی حاضر نیست فرمودی که پس من روزه دارم و نیت روزه کردی و در بعضی اوقات نیت روزه تطوع کرده بودی روزه را تمام ساختی و در عشر اخیر رمضان اعتکاف میفرمود در عبادت و طاعت زنده داشتن شب تمام بتقدیم میرسانید و تلاوت قرآن بسیار میکرد و با خلق کمتر اختلاط مینمود و در عشر اول و اوسط نیز اعتکاف نموده و چون معلوم فرمود که لیلة القدر در عشر آخر میباشد به اعتکاف در آن عشر مواظبت میفرمود و چون اراده اعتکاف کردی نماز بامداد میگذارد و در معتکف در آمدی و معتکف آن حضرت خیمه بوده در مسجد و گاهی در وقت اعتکاف از مسجد حجره عائشه صدیقه رضی الله در آمدی که تا وی موی سر آنسرور را شانه کردی و از مطهرات هر که خواستی شب بدین آن حضرت بمسجد میرفت و بدانکه حضرت صلی الله علیه وسلم یکنوبت حج و عمره گذارده بود که آنرا حجة الوداع گویند و چهار عمره گذارده و عمره حدیبیه که مشرکان مانع شدند و عمره قضا و عمره جعرانه که در سال هشتم در حین مراجعت از حنین واقع شده و عمره که با حج گذارده و پیش از بعثت چند حج بطریق قریش میگذارده اند عدد آن معلوم نیست والله اعلم بالصواب **ذکر در بیان عدد ازواج و سراری حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم و شرح حال ایشان** از روضة الاحباب است مرویست که آنحضرت میفرمود که هیچ زن نخواستم و هیچ یک از دختران خود را بزنی بمردی ندادم الا آنکه مهتر جبرائیل از نزد پروردگار من و مولای آن امر فرمود از باب سیر رحمت الله آورده اند که آن سرور را

دوازده زن بود که باایشان زفاف فرموده از آن جمله یازده متفق علیهست و یکی مختلف اول خدیجه
بنت خویلد بن اسد بن عبد العزی بن قصی بن کلاب او به نسب حضرت متصل میشود از اولاد قصی غیر از خدیجه
نام حبیبه دیگر نخواست و کنیت وی ام هند هست و مادر وی فاطمه بنت زایده بن الاصم از بنی
عامر بن لوی بوده و خدیجه اول زن عتیق بن عابد بن عبد الله مخزومی بود و از وی دو فرزند داشت
و بعد از وی ابوهاله ابن النباش زراره تیمی خواست و حضرت خدیجه زنی فاضله و عاقله و خانه بود
در زمان جاهلیت وی را طاهره میگفتند و بسے عالی نیات و مالدار بود و صنادید و اشراف قریش بعد
از ابوهاله میخواستند که وی را زن کنند او قبول نکرد گویند که سبب قبول نکردن خدیجه ایشان را آن بود
که بعد از ابوهاله در واقعه دید که آفتاب از آسمان به خانه وی فرود آمد و نور آن از خانه وی منتشر شد
این واقعه خود را به پسر عم خود ورقه ابن نوفل عرض کرد وی معبری بغایت بود گفت حضرت
پیغمبر آخر الزمان شوهر تو خواهد شد خدیجه گفت پیغمبر از کدام بلد خواهد بود گفت از مکه گفت از کدام
قبیله باشد گفت از قریش پرسید که از کدام بطن بود گفت از بنی هاشم گفت نام وی چه باشد
گفت محمد پس همیشه خدیجه منتظر بود که آن آفتاب از کجا طالع خواهد شد تا روزی حضرت به سفره
ابوطالب طعام میخورد و خواهر ابوطالب عاتکه نیز آن جا حاضر بود ایشان هر دو نظر در حسن ادب
و استقامت سیرت ایشان میکردند چون آخر طعام شد و حضرت بیرون رفت ابوطالب با عاتکه گفت
محمد را جوانی در رسیده وقت کدخدائی وی شده و هیچ از این مقوله با ما نمیگوید مصلحت در این
چیست عاتکه گفت خدیجه زنی هست بغایت مبارک و صاحب نسب عالی دارد و در این ایام کاروان به شام
بفرستد بهتر آن نیست که مقداری از مال بر سبیل مضاربه از وی بستانم و محمد را به تجارت روانه
کنم هر نفعی که حاصل شود در کار شادی وی صرف کنم پس با حضرت مصلحت نموده تجویز نمود
با خدیجه احوال بیان نمودند خدیجه با خود گفت که غالبا این تاویل و تاثیر تعبیر خواب منست
بهر آنکه این مرد عربی و مکی و قرشی و هاشمی نام محمد هست و نیکو خوی و نیکو روی و صادق القول است
گویا آن پیغمبر موعود این است پس آن خطبه را قبول نمود و مشرف فراش سید المرسلین صلی الله علیه وسلم

مشرف شد اول زنی که پیغمبر علیه السلام خواست وی بود و در آن زمان چهل ساله و حضرت بیست و پنج ساله بود و اولاد
آن سرور از ذکور و اناث تمام از وی بوجود آمدند الا ابراهیم که از ماریه قبطیه بود و سید عالم صلی الله علیه وسلم
از جهت رعایت او بر سر وی هیچ زن نخواست و خدیجه را مناقب و فضایل بسیار هست اول کسیکه
باتفاق شرف اسلام دریافت وی بود و مال خود در رضا و صرف کرد و حضرت علی کرم الله وجهه روایت
میکند از حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود افضل زنان اهل بهشت مریم بنت عمران و فاطمه بنت محمد و خدیجه
بنت خویلد و آسیه زن فرعون خواهد بود و اهل سیر را در سال وفات خدیجه رضی الله عنها اختلاف هست
و اصح آنست که در ماه رمضان سال دهم از بعثت واقع شده و در مقبره حجون مدفون گشت و حضرت
بقبر وی در آمده و دعا خیر فاتحه کرده و نماز جنازه هنوز فرض نشده بود و عمر خدیجه که در آن روز
وفات یافت شصت و پنج ساله آن سرور در عقب وی بسیار ملول و محزون گشت **دوم سوده**
بنت زمعه بن قیس بن عبد ود بن نضر بن مالک بن حسل بن عامر بن لوی بن غالب القرشیه
و نسب حضرت به لوی متصل میشود و کنیتش ام الاسود و مادر وی شموس بنت قیس بن زید بن
لبید بن خداش بود و سوده در مکه در اول بعثت مسلمان شده و اول زن پسر عم خود سکران
بن عمر بن عبد الشمس بود و از وی پسری داشت عبد الرحمن نام و در حرب جلولا شهید گشته و جلولا نام
قریه ایست از قریه فارسی و سکران را در اصحابه شمرده اند و سوده با سکران هجرت نموده و بعد از
مدت یک مراودت کرده در واقعه دید که پیغمبر صلی الله علیه وسلم بجانب او آمد و پای بر گردن او نهاد و
بیدار شد شوهر را از واقعه خویش خبر داد سکران گفت اگر راست میگوئی من خواهم مرد و محمد
ترا خواهد خواست بعد از آن دیگر در واقعه دید وی تکیه کرده و ماه از آسمان بر وی افتاد آن واقعه
را نیز با شوهر گفت او گفت اگر راست میگوئی عنقریب من خواهم مرد تو شوهر خواهی کرد همان رفته
رفته شد بعد از چند روز وفات یافت حضرت سوده را در سال دهم از نبوت بعد از وفات
خدیجه و پیش از تزویج عایشه بقول صحیح در نکاح خواست و مهرش چهارصد درم کرد و چون کبیر سن
بود وی را اراده طلاق کرد شبی بر سر راه آن سرور نشسته وقتیکه بخانه عایشه تشریف میبرد

گفت یا رسول الله مرا طلاق مده که هیچ طمع دنیاوی ندارم و آرزوی شوهر نمانده لیکن امید دارم
که فردای قیامت در زمرهٔ ازواج تو محشور شوم و من نوبت خود را به محبوب تو عائشه بخشیدم حضرت از این
قصد درگذشت یا رجعت کرد و وفاتش در آخر خلافت امیرالمؤمنین عمر خطاب بوده گویند وی در
طول قامت و سمنی بغایت مفرط داشت عمر گفت وی را در شب دیدند اسماء بنت عمیس گفت من
حبشه دیدم که برای زنان نعش ترتیب میکنند پس نعش بساختند سوده را بهمان نعش کردند و
برداشتند اول آن بود که برای وی نعش ترتیب نمودند عمر خطاب چون آن را بدید اسماء بنت عمیس را دعا گفت
سترتها ستر ها الله و بعضی گویند نعش برای زینب بنت جحش ساختند نه برای سوده و قولی آنکه وی در زمان
حکومت معاویه از دنیا رفته و قول اول اشهر است در اقتضای قال می نموده والله اعلم سیوم عائشه صدیقه
دختر حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه کنیت وی ام عبدالله بوده مرویست از وی که گفت یا رسول الله زنان همه
کنیت دارند گفت من چه فرمود مکنی شو بنام خواهرزاده خویش عبدالله بن زبیر و مادر وی ام رومان بنت عامر
از بنی دهمان بن الحارث بن غنم بن مالک بن کنانه بوده شرح تزویج و زفاف او در بعضی از فضایل و کمالات او
ذکر کرده خواهد شد و از مناقب وی و فقها علما و فصحا و بلغای صحابه بود حتی که از بعض سلف منقول است
که ربع احکام شرعیه از وی معلوم شده و در اخبار آمده است که خذوا ثلثی دینکم عن هذه الحمیراء
و از عروه بن الزبیر مرویست که گفت من ندیدم هیچ احدی را به معانی قرآن و فرایض و احکام حلال
و حرام و شعر عرب و علم نسب اعلم از حضرت عائشه رضی الله عنها و این دو بیت از اشعار است که در مدح رسول الله
صلی الله علیه وسلم گفت شعر فلو سمعوا فی مصر اوصاف خده لما بذلوا فی سوم یوسف من نقد
لوامی زلیخا لو رأین جبینه لآثرن بالقطع القلوب علی الایدی و از عائشه رضی الله عنها منقول است که گفت پیغمبر صلی
الله علیه وسلم نعلین خود دوخته میکرد و من ریسه میرشتم ناگاه بسوی آن سرور نظر کردم دیدم که عرق از جبین مبارکش میریزد و
از آن عرق انوار تابان است در جمال وی حیران گشتم حضرت بجانب من نگاهی کرد و گفت چه بوده ترا که حیران
شده گفتم یا رسول الله در بشره نورانی و عرق پیشانی تو دیدم و بخاطرم گذشت که اگر هذلی ترا میدید دانستی که تو
سزاوارتری بشعر وی فرمود کدام شعر گفتم این شعر ومبرأ من کل غبر حیضة وفساد مرضعة وداء مغیل

فاذا نظرت الی اسرّة وجهه برقت کبرق العارض المتهلل آن سرور نعلین از دست خود بنهاد و جدا
نزد من آمد و میان هر دو چشم مرا ببوسید و فرمود جزاک الله یا عائشه خیرا و هم از وی منقول است که گفت
مرا فضیلت و مرتبه داده اند بر سایر زنان پیغمبر صلی الله علیه وسلم به ده چیز اول آنکه بکری غیر من نخواسته
دوم آنکه هیچ زن نخواسته که پدر و مادر او در راه خدا تعالی هجرت کرده باشد غیر از من سیوم آنکه برائت
من از آسمان نازل شده چهارم آنکه پیش از آنکه مرا بخواهد جبرائیل علیه السلام صورت مرا در حریر آورد
و گفت این را زن کن پنجم آنکه چون نماز میگذارد و من پیش وی مضطجع میبودم و این امر مختص بمن بوده
ششم آنکه من و او از یک ظرف غسل میگذاردیم و با هیچ زن دیگر این امر بجا نمی آورد هفتم آنکه در جامه خواب
هیچ زن وحی نمی آمد الا در جامه خواب من هشتم آنکه روح او را در وقت قبض کردن سر ایشان در سینه
من بود نهم در روز نوبت من وفات یافت دهم آنکه در خانه من مدفون گشت و این امور دلالت میکند
بر آنکه حضرت را با صدیقه محبت و الفتی بود که بسایر ازواج آن نداشته و بصحت پیوسته که از رسول صلعم
پرسیدند که دوسترین آدمیان نزد تو کیست فرمود عائشه گفتند از مردان گفت پدر وی از انس بن مالک
رضی الله عنه مرویست که گفت اول کسی و دوستی که در او در اسلام پیدا شد دوستی پیغمبر صلعم با عائشه بود
رضی الله عنها چهارم حفصه دختر عمر خطاب رضی الله عنه و او قرشیه مادرش زینب دختر مظعون بن حبیب
بن وهب بن حذافه و حفصه اول زوجه خنیس بن حذافه بن قیس سهمی بود و این خنیس از مهاجران
حبشه بود و حاضر غزوه بدر بود و بعد از واقعه بدر او بقولی بعد از احد خنیس وفات یافت
و بعد از انقضای عدت وی پیغمبر صلی الله علیه وسلم در سال سیوم و بقولی در سال دوم او را بخواست
گویند چون حفصه بی شوهر ماند حضرت عمر رضی الله عنه وی را بر عثمان عرض کرد در حال آنکه در آن وقت زوجه
عثمان رقیه دختر جناب رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات یافته بود و عثمان گفت مرا امروز تامل کنم پس جواب گویم
بعد از آن حضرت عمر نزد پیغمبر صلعم شکایت عثمان کرد که حفصه را بوی عرض کردم او قبول نکرده فرمود
حضرت زنی بهتر از دختر تو بعثمان و شوهر بهتر از عثمان بدختر تو دهم و بموجب فرموده حضرت شده
که حفصه بشرف نکاح حضرت سرور آمد و ام کلثوم دختر خود را بعثمان داد و در روایتی آنکه عمر حفصه را بر

ابوبکر صدیق عرض نمود در جواب هیچ نگفت هم از وی خشم شد چون پیغمبر صلی الله علیه وسلم حفصه را بخواست
ابوبکر بعمر رسید و گفت شاید که آن هنگام که حفصه را بمن عرض کردی جواب ندادم از من غضبناک باشی عمر
گفت آری صدیق گفت بدرستی که مرا هیچ چیز از اجابت آن منع نکرده و الا آنکه دانسته بودم که رسول صلی الله
علیه وسلم ذکر حفصه کرده بود آن روز از برای آن اظهار نکردم که افشاء سر آن حضرت نکرده باشم پنجم زینب
بنت خزیمه بن الحارث بن عبد الله بن عمرو بن عبد مناف بن هلال بن عامر بن صعصعه و اول زن طفیل
بن الحارث بن عبد المطلب بود پس طفیل طلاقش داد وی را برادرش عبیده بن الحارث زن کرد و عبیده در غزوه
بدر شهید شد و قومی گفته اند که عبد الله بن جحش اسدی وی را خواست و بعضی از اهل سیر ترجیح این قول
کرده اند و او در حرب احد نیز درجه شهادت رسید پس در رمضان سال سیوم از هجرت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم او را در عقد نکاح خویش در آورد و هشت ماه در حباله آن سرور بود و در ربیع الآخر سال چهارم
از هجرت وفات یافت و بعضی بر آنند که سه ماه با آن حضرت بود و او را ام المساکین میگفتند ششم ام سلمه
و نام وی هند بنت ابی امیه حذیفه و قیل سهیل بن المغیره بن عبد الله بن عمر مخزوم بن یقظه
ابن کعب بن لوی بن غالب از بنی مخزوم و دختر عمه رسول صلی الله علیه وسلم عاتکه بنت عبد المطلب
هست و اول زن ابو سلمه عبد الله بن عبد الاسد بن عبد اللیل که پسر عمه آن حضرت بن عبد المطلب
هست و ام سلمه را از وی چهار فرزند بود زینب و سلمه و عمر و دره و ایشان هر دو هجرت حبشه نموده
و در مره دوم نیت از آن جا معاودت نموده و بمدینه هجرت کرده بودند و ابو سلمه در حرب احد جراحت
یافت مدتی بمداوای آن مشغول بود تا بهتر شد آنگاه آن حضرت وی را بسریه فرستاد چون
از آن سریه باز آمد جراحتش باز تازه گشت و بعد از آن جراحت وفات یافت مرویست که
چون ابو سلمه وفات یافت حضرت بخانه ام سلمه آمده تعزیت وی رسانید و فرمود بار خدایا اندوه
وی را تسکین ده و به از مصیبت وی عوض بهتر بوی ده هم چنان شد چون عدت وی منقضی
شد هر یک از ابوبکر و فاروق وی را خواست انکار نمود خطبه هیچ کدام را قبول نفرمود بعد از آن حضرت
وی را خطبه کرد گفت مرحبا یا رسول الله و لیکن عورتی ام کلان سال و فرزند یتیم و غیرت بسیار دارم

در تو زنان جمع میکنی و دیگر آنکه اولیای من حاضر نیستند پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود آنچه گفتی من کلان
سالم عمر من از تو بیشتر است و آنچه یتیمان داری کفالت و تربیت یتیمان تو بر خدا و رسول است و
آنچه گفتی غیرت بسیار دارم دعا کنم تا حق تعالی این معنی را از تو ببرد و آنکه گفتی اولیای من حاضر نیستند
هیچ کدام اولیای تو نه حاضر نه غایب مرا مکروه نخواهند داشت بمن راضی خواهند شد پس ام سلمه با پسر خویش
گفت برخیز و مرا به رسول خدا صلعم تزویج کن عمر مادر را به نبی حضرت داد و هنوز عمر به بلوغ نرسیده بود و این
قصه در شوال سال چهارم از هجرت واقع شد و مهر وی متاعی بود که به ده درم می ارزید و در روایتی آنکه
حضرت فرموده آنچه به فلان خواهر تو داده ام کم نخواهم داد والله اعلم ششم زینب بنت جحش بن
رئاب بن یعمر بن صبره بن مره بن کثیر اول نام وی بره بود و حضرت پیغمبر وی آن را به زینب بدل داد
وی عمه جناب رسول الله صلی الله علیه وسلم امیمه بنت عبد المطلب بوده آورده اند که اول زینب زن زید
بن حارثه بود زید او را طلاق داد و حضرت وی را بخواست در ماه ذیقعده در سال پنجم از هجرت نقل است که
آن حضرت زینب را برای خواستگاری زید فرمود زینب پنداشت که برای خود میخواهد آن خطبه را قبول نمود
و چون دانست که خواستگاری برای زید نمود سر باز زد و چون زینب صاحب جمال و دختر عمه حضرت بود و اندوهی
عارض و تندی گفت یا رسول الله من زید را نخواهم زیرا که آزاد کرده تست و برادر زینب عبد الله بن جحش در
ابا خواهر متفق بود در حال آنکه پیش از ظهور نبوت حضرت وی را خریده و آزاد کرده و به فرزندی قبول
نموده بود و پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود فائده نیست قبول میباید کرد زینب گفت یا رسول الله مرا مهلت
ده تا درین امر تأملی با خود کنم درین سخن آیت آمد و ما کان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضی الله و رسوله
امرا ان یکون لهم الخیرة من امرهم ومن یعص الله و رسوله فقد ضل ضلالا مبینا
زینب و عبد الله برادر وی گفتند راضی شدیم پس حضرت وی را به زنی به زید داد و از جهت مهر ده دینار نهصد و شصت درم نقد و مقنعه و
چادر و پیراهن و پنجاه من گندم و سی صاع خرما برای زینب فرستاد و مدت یک سال یا بیشتر زینب با زید
بود القصه بعد از تزویج ایشان حق تعالی پیغمبر خویش را اعلام کرد که در علم قدیم ما چنین مقرر
شده که زینب داخل زنان تو گردد و پس میان زید و زینب ناسازگاری پیدا شد چنانچه

میان بعضی ازواج میباشد تا بغایتے که زید بنزد آن سرور رفت و از زینب شکایت گفت یا
رسول الله میخواهم که زینب را طلاق دهم که با من بسیار تند خوئی میکند و زبانش بر من دراز شده
حضرت فرمود زن خود را نگاه دار و از خدا بترس فاما چون از حقتعالی معلوم کرده که زینب داخل
زوجات مطهرات وے خواهد بود مبارکش می خواست که زید وے را طلاق دهد لیکن شرم داشت
که او را امر کند بطلاق زینب نیز در ان اندیشه کرد مردم گویند زن پسر خوانده خود را بخواهد حال آنکه در
جاهلیت زن کسی را که به پسر کرده بودند حرام میدانستند هم چون زن پسر صلبی خود بعضی
علما گفته اند در امر امساک زید زینب را مقصود اختیار زید بوده که معلوم شود که رغبت
زینب در دل باقی مانده یا بکلی از وے متنفر گشته زید باز بمجلس رسول الله صلی الله علیه وسلم آمد و گفت
یا رسول الله زینب را طلاق دادم علیت با تو پیوسته ختم خانه و هر چه اندیشه است بر هر چه مراد شماست
بر همه عالم حرام است القصه چون عدت زینب منقضی شد پیغمبر صلی الله علیه وسلم زید را گفت برو زینب را
بیاور سن خواستگاری نما حکمت در تخصیص زید باین کار آن تواند بود که مردم گمان برند که
آن قضیه بسبیل رضای زید بوده که در دل زید حب زینب باقی نبود و باین معنی خوشنود بود و نسبت
که رسول صلی الله علیه وسلم بی اذن بخانه زینب رفت در حالتی که وے سر برهنه بود و گفت یا رسول الله
بی خطبه و بی گواه آمدے الله المزوج و جبرئیل الشاهد طعام ولیمه ترتیب نموده و مردم
را از نان و گوشت سیر گردانید والله اعلم بالصواب ششم جویریه بنت الحارث بن ابی ضرار
بن حبیب عائذ بن جذیمه است و وے اول زن عم خود الشقرین مسافع بن صفوان بود و او در
غزوه مریسیع مقتول شد و در اثنای مراجعت از آن غزوه آنحضرت جویریه را در شعبان سال پنجم بخواست و بعضی
بر آنند که نکاح در سال ششم واقع شده نام وے در اصل برّه بود پیغمبر صلی الله علیه وسلم تغیر داد و بجویریه
نام کرد گویند که مکروه داشت این که گویند که از نزد بره بیرون می آید و ثبوت پیوسته که روزی حضرت بعد
از نماز صبح از نزد جویریه بیرون رفت و او در ادای نماز خود بود و چاشت را نیز دریافت و مراجعت نمود و او هم چنان
بر مصلے خود نشسته بود و به تسبیح و ذکر مشغول بود فرمود که از آن زمان باز که من بیرون رفتم اول

تو بر این حال هست گفت آری فرمود بعد از آنکه از نزد تو بیرون رفتم سه نوبت چهار کلمه گفتم اگر موازنه کنند آن را به تمام آنچه
تا امروز گفته‌ای هر آئینه راجح آید سبحان الله وبحمده عدد خلقه ورضی نفسه وزنة عرشه ومداد کلماته
و دیگر پیغمبر صلی الله علیه وسلم روز جمعه به نزد او در آمد و او به روزه دار بود فرمود دی روزه داشته و داعیه
داری که فردا روزه دار باشی گفت نه پس افطار کن از این جهت است که علما گفته‌اند مکروه است روز جمعه
تنها روزه داشتن و وفاتش در مدینه در سال پنجاه و شش از هجرت واقع شد و بیست و پنج ساله بود که از دنیا رفته
مروان بن الحکم که از خیل معاویه در مدینه حاکم بود بر وی نماز گزارده ام حبیبه بنت ابوسفیان بن امیه
عبد شمس بن عبد مناف اول نام وی رمله و بعضی هند و مادرش صفیه بنت ابی العاص بن امیة بن عبد
شمس عمه عثمان بن عفان بود ام حبیبه اول زوجه عبد الله بن جحش اسدی بود در ابتدای حال اسلام مسلمان
شد و بجانب حبشه هجرت کرد و از عبد الله دختری حبیبه نام حاصل شد و به این سبب مکنی گشت نقل است از ام حبیبه
که شبی در حبشه عبد الله را در خواب دیدم به بدترین صورتی و قبیح‌ترین حالی از خواب بیدار شدم ترسناک با خود گفتم تغیری
در حال وی پیدا خواهد شد چون بامداد گشت عبد الله گفت ای ام حبیبه که من در جمیع ادیان نظر کردم و هیچ دینی بهتر از دین
نصرانیت نیافتم و پیشتر در این ملت بودم بآن دین گشته بودم و بعد از آن دین محمد را اختیار کردم اکنون با دین نصرانی
رجوع می‌کنم گفتم ای عبد الله چنین مکن که امشب خوابی غریب بر تو دیده‌ام و حضور واقعه با وی گفتم التفات
بآن ننمود و مرتد گشته دین نصرانیت اختیار کرد و بشرب خمر مداومت نمود تا در آن کار بمرد و نعوذ بالله منها من
سوء الخاتمة بعد از آن در واقعه دیدم که یک شخص با من خطاب می‌کند که یا ام المؤمنین بیدار شدم و تعبیر واقعه خویش بآن
حضرت نمودم که پیغمبر صلی الله علیه وسلم مرا خواهد خواست و چون عدت من منقضی شد روزی در خانه نشسته بودم ناگاه
مردی در خانه اذن می‌طلبید دستوری دادم کنیزی ابرهه نام در آمد از نزد نجاشی گفت پادشاه می‌گوید که رسول صلی الله علیه وسلم
نامه به من نوشته که ترا از برای وی بخواهم وکیلی بیار تا عقد کنم شاد شدم و دو سوار حلقهای نقره و انگشتری چند از نقره که در دست
من بود بمژدگانی بابرهه دادم و گفتم بشرک الله بخیر ابرهه گفت پادشاه می‌گوید وکیلی بگیر تا ترا بزنی
به پیغمبر دهد گفتم خالد بن سعید العاص را وکیل خود گردانیدم پس نجاشی جعفر بن ابی طالب و جماعتی
از مهاجرین حبشه را حاضر ساخت و خطبه خواند و کابین چهار صد دینار زر سرخ و بروایتی چهار هزار

مادرش ام الحرونه خالد بن سعید بن عفیر خلیفه بود و ام حبیبه را عقد نکاح آنحضرت داد و در سال هفتم از هجرت از وی زن کرد و وی را در مدینه در
پس از چند سال بود وفات ام حبیبه در زمان معاویه در سال چهل و دو و یا چهل چهار از هجرت واقع شد در مدینه بقول
صحیح و مروان بن الحکم بر وی نماز گذارده و بقولی هست که در شام وفات یافت والله اعلم بالصواب و ششم صفیه
بنت حیی بن اخطب بن سعیه بن ثعلبه از بنی اسرائیل از اسباط هارون بن عمران علیه السلام از قبیله
بنی النضیر مادر او دختره بنت سموال صفیه اول زن سلام بن مشکم بود میان ایشان جدائی افتاد
بعد از آن زن کنانه بن ربیع بن ابی الحقیق شد و کنانه در حرب بقتل آمد بعد از آن فتح خیبر دست
داد صفیه چون آورده بنظر بود تا خیمه برده پیش آنگاه خود بآن خیمه تشریف داد صفیه چون آنسرور را
دید برخاست و فرش که خود بها بجا انداخته بود برداشت و بر آن پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیافگند و خود
بر زمین نشست حضرت فرمود ای صفیه میدانی که تو با من عداوت داشتی تا خدا تعالی او را هلاک گردانید
گفت خداوند تعالی هیچ بنده را بگناه دیگری نگیرد آنگاه سید عالم صلی الله علیه وسلم او را مخیر ساخت میان آنکه
آزادش کند و بقوم خود ملحق شود و میان آنکه اسلام آورد و حضرت او را بزنی خود اختیار کند صفیه بسیار عاقله بود
گفت یا رسول الله به تحقیق که دوست اسلام دارم و حضرت او را بخواند صفیه گفت بسیار تصدیق تو کردم
پیش از آنکه مرا دعوت کنی یا مشرف شوم و اکنون بمنزل تو آمده ام پیش از آنکه مرا در یهود هیچ
حاجتی نیست نه پدر مانده و میان یهود دیدم یا رسول الله صلی الله علیه وسلم مرا میان کفر و اسلام مخیر
میگردانی که خدا و رسول او احب اند نزد من از آزادی و لحوق بقوم خود پس حضرت او را خوش آمد و او را
برای خود نگاه داشت و آزادش کرد و وفات صفیه در سال سی و ششم و بقولی در سال پنجاه و دو از هجرت
واقع شد و بقولی وفات وی در ایام خلافت عمر بوده و عمر بر جنازه وی نماز گذارده است باز و هفتم میمونه
بنت الحارث بن حزن بن البجیر بن الهزم بن رویبه بن عبدالله بن هلال بن صعصعه عامریه هلالیه مادر
هند بنت عوف بن زهیر بن الحرث از قبیله حمیر و بقولی آنکه در قبیله کنانه نام او میمونه بود پیغمبر
صلی الله علیه وسلم وی را بخواست در سال هفتم از هجرت در حین مراجعت عمره قضا بموضع سرف تا آن
منزل سرف که از نواحی مکه است بوده و از غرایب تاریخ آنکه در آن منزل وفات یافت هم در آن

محل که خیمهٔ زفاف بود مدفون کردند و در صحیح روایات آنکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم حلال بوده که وی را بخواست و در روایتی
آنکه محرم بود و گویند آن زن میمونه است که نفس خود به پیغمبر علیه السلام بخشیده و چون خبر خواستگاری حضرت وی را
نزد او بردند بر شتر سوار بود گفت شتر و آنچه بر شتر است از خدا و رسول است وفات میمونه بسال پنجاه و یک
بقول اظهر و بقولی در شصت و یک یا شصت و شش از هجرت واقع شده و برین اقوال آخر زنی از زنان حضرت که
فوت شده باشد میمونه بوده ام سلمه نماز بر میمونه ابن عباس گذارد و خواهرزادگان وی ابن عباس و یزید بن الاصم
و عبد الله بن شداد بن الهاد در قبر وی درآمدند و نعش کردند این یازده زن است که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم
ایشان را خواسته و با ایشان زفاف فرموده و هیچکس از اهل سیر را درین اختلاف نیست و ازین جمله خدیجه و
زینب بنت خزیمه در حیات آن حضرت از دنیا رفتند و آن سرور بعد از ایشان باقی و وفا یافت و نه زن دیگر
بودند که بعضی از ایشان خواستگاری نموده و نکاح ایشان اتفاق نیافته از آن جمله که عقد فرموده یکی فاطمه دختر
ضحاک کلابیه بوده و قبل از آنکه با وی زفاف کنند آیت تخییر نازل شد حضرت وی را تخییر ساخت وی
دنیا را اختیار کرده از آن سرا بیرون آمد آخر کار حال او بجائی رسید که سرگین شتر میچید و میگفت که از من بخت
عبرت گیرید که دنیا را بر خدا و رسول اختیار کردم دیگر از ایشان اسماء بنت سلیط بود گویند چون حضرت وی را
بخواست و آن خبر بوی رسید از شادی بمرد و در روایتی آنست که مردم از بنی سلیم نزد صلی الله علیه وسلم
آمد و گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم مرا دختریست صاحب جمال و زیرکی هست هیچ علتی ندارد مگر کسی بود
غیرت حضرت وی را بخواست با قصد خویشتن که بوده و آن مرد گفت صفتی دیگر آن است یا رسول الله که هرگز مرض و خمی بوی
نرسیده آن سرور فرمود هیچ حاجت با آن دختر نیست عرفی لا خیر فی مال لا یزال منه و جسد
لا ینال منه دیگر ملیکه بنت کعب بقولی بنت داود و شبیه بود سید عالم صلی الله علیه وسلم چون خلوت کرد با وی و زنی گفت
شما نمودند متنفر شده فرمود جامه خود بپوش و با مردم خود ملحق شو دیگر اسماء بنت النعمان بن ابی الجون
الکندیه بود آمده اند که پدرش پیشوای اهل کنده بود و قبیله خویش را آورده ایمان آورده گفت یا رسول الله
وا رو دختری از جملهٔ زنان عرب بی شوهر مانده و میخواهد که شرف فراش [illegible] شود
حضرت وی را از پدر بخواست [illegible]

زیاده کن فرمود هیچ زن را زیاده ازین مهر نکرده ام و هیچ دختری خود را نیز زیاده ازین مهر بیرون نداده ام
گفت یا رسول الله کسی همراه من کن تا حرم تو را بنزد تو آورد پس ابوسعید ساعدی را فرستاد تا اسما را
بمدینه آورد و آوازه جمال کمال وی در مدینه شهرت یافته بود زنان حضرت بتفرج او آمدند امهات مومنین آن
زنی را آموخته تا بادی گفتند تو دختر ملوکی اگر خواهی که این را شوهر داشته باشی چون با تو خلوت کند
بگوی اعوذ بالله منک که ترا بسیار دوست خواهد داشت و در روایتی آنکه چون وی را نزد حضرت آوردند
زنان بسیار رشک آوردند و او بروی شفقت و مهربانی خود را باد نموده بادی اختلاط کردند عائشه با
حفصه گفت تو او را حنای بندی و من موی سرش را شانه کنم انگاه یکی از ان دو با آن بیچاره گفت که پیغمبر
صلی الله علیه وسلم دوست میدارد زنی را که چون خلوت با او کند زن بگوید اعوذ بالله منک چون آن
سرور با وی در خلوت در آمد و پرده گذاشتند و برابر کنار خویش نشاند و خواست که وی را تقبیل کند بعقل
گفت اعوذ بالله منک آنحضرت از نزد وی برجست گفت بمعاذی عظیم پناه جستی برخیز و با اهل خویش
ملحق شو ابوسعید ساعدی را گفت تا او را بقبیله اش برد بعد از ان سرور را خبر دار کردند که زنان چنان
مکری در حق وی انگیخته بودند فرمود عربی انهن صواحب یوسف و کیدهن عظیم و دیگر لیلی بنت
حطیم گویند روزی حضرت پشت بر آفتاب نشسته بود لیلی بنت حطیم از قفای وی در آمد و دستی بر ظهر
وی زد فرمود کیست گفت منم دختر حطیم آمده ام که نفس خود را بر تو عرض کنم فرمود ترا خواستم لیلی
خود لیلی نزد قوم خود باز گشت و ایشان را از ان امر خبر دار گردانید گفتند بد کاری کردی تو زنی غیور
و او زنان بسیار دارد و بعد هم رشک خواهی خورد و بر تو بد دعائی کند و یقین که دعای او مستجاب خواهد شد
او انکار کرد و حضرت آن نکاح را برانداخت آن زن شوهر دیگر کرد و فرزندان از وی آورد روزی در
بستانی از بساتین مدینه غسل میکرد ناگاه گرگی بر وی جست و وی را پاره پاره کرد و از ان جمله کسانی که خواستگاری
نمود و نکاح میسر نشده یکی ام هانی فاخته بنت ابوطالب بود گویند در زمان جاهلیت حضرت ام هانی را
از ابوطالب خواستگاری نموده و هبیره بن ابی وهب نیز خواستگاری مینمود پس ابوطالب ام هانی را به هبیره
داد آن سرور فرمود ای عم من دختر خود را بزنی بهبیره دادی و مرا رد کردی ابوطالب

گفت ای پسر برادر من مرا با ایشان مصاهرت واقع شده و دختر از ایشان خواسته بود و سزاوار
مجال کریمه آنست که مکافات کند. و خاطر از عمر تو جمعست که از صلاح من بیرون نخواهی رفت بعد از ان
امهانی مسلمان شد و اسلام میان او و هبیره جدائی افتاد آنگاه رسول علیه السلام وی را خواستگاری
فرمود امهانی گفت یا رسول الله بخدا ای سوگند که من ترا در زمان جاهلیت دوست میداشتم چگونه در اسلام دوست
ندارم که تو از چشم و گوش من دوست تر هستی بمن و من عورتی ام که کودکان دارم و میترسم که اگر برعایت
حال ایشان مشغول شوم حق خدمت تو از من فوت شود و چنانچه شرط هست بخدمت تو قیام نمایم
رعایت ایشان نتوانم کرد و ضایع شوند و شرم میدارم از انکه چون خواهی که در جامه خواب من درآئی و
طفل من شیر بخواهند و ترک خدمت شود حضرت فرمود خیر النساء آن زن هست که بها اسوار وی باشد دیگر خوله بنت حکیم
که مشهور است با ام شریک سلیمه و گویند نفس خود را بآن حضرت بخشید و دولت نکاح در نیافت دیگر جمره بنت حارث
غطفانیه بود گویند پیغمبر از پدر وی او را خواستگاری نمود پدرش گفت او را مرضی هست و حال آنکه هیچ
مرض نداشت چون بخانه آمد دخترش مرده بود و در تعداد اسامی بواقعی ثواب و فایده‌ای نداشت لاجرم
بر ذکر اینها اقتصار نموده والله اعلم بالصواب **ذکر سراری پیغمبر صلی الله علیه وسلم** از روضة الاحباب
آورده اند که **اول** ماریه بنت شمعون قبطیه جمعوقش مالک اسکندریه برای حضرت برسم هدیه فرستاده
بود نقل هست که او کنیزک سفید پوست و صاحب جمال بود و مسلمان شده و پیغمبر صلی الله علیه وسلم برسم تسری
نگاه داشت و بملک در وی تصرف نمود و با وی محبت میداشت و حضرت ابراهیم از وی در وجود آمد وفات
ماریه در زمان خلافت حضرت عمر خطاب رضی الله عنه در سال شانزدهم از هجرت واقع شده و در بقیع مدفون
گشت **دوم** ریحان بنت زید بن عمرو و قیل بنت شمعون و از سبایای بنی النضیر و قیل بنی قریظه بود حضرت وی را
از میان سبایا بجهت خاصه خود اختیار کرده و عرض نمود او را انجیر ساخت میان کفر و اسلام او اسلام آورد
آن سرور بملک الیمین در وی تصرف نمود قولی آنست که حضرت وی را آزاد کرده و نکاح بست و در
محرم سال ششم از هجرت و واقدی ترجیح این قول نموده ابن عبدالله البر و غیره وی را از
جمله سریه یعنی کنیزک شمرده اند وفاتش در سال حجة الوداع بوده و در بقیع مدفون گشته

وبقولی آنکه بعد از آن حضرت در زمان خلافت عمر رضی الله عنه وفات یافت و قول اول اصح است
سیوم کنیزکی جمیله که بسببی با آن حضرت رسیده بود چهارم کنیزکی زینب بنت جحش با نسر در بخشیده بود

در بیان ذکر اولاد آن حضرت صلی الله علیه وسلم در روضة الاحباب آورده است که همه اولاد آن سرور

از خدیجه بنت خویلد بوده غیر از ابراهیم که از ماریه پیدا شده و اصح آنست که حضرت را سه پسر و چهار دختر
اما پسران قاسم و عبدالله و ابراهیم و طاهر و طیب لقب عبدالله است بواسطه آنکه در زمان
اسلام تولد شده و بعضی گویند طیب و طاهر هر دو پسر دیگر بودند چنانچه پسران پنج بوده باشند
قاسم نخستین پسر آن سرور بود و حضرت بسبب کنیت ابوالقاسم گشت و ولادتش در زمان جاهلیت در
مکه واقع شده و دو سال بزیست و هم در جاهلیت در مکه وفات یافت و عبدالله در مکه
بوجود آمده در طفولیت فوت شد عاص بن وائل سهمی گفت پسران محمد صلی الله و را ابتر خواندند
آیت آمد إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ و بعضی مفسران در تفسیر آیت کریمه الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا ذکر کرده‌اند
که چون پسران حضرت وفات یافت مشرکان گفتند که ما را پسران هست که ذکر ما باقی ماند محمد را ابتر شد
نام او محو خواهد گشت آیت کریمه مذکوره نازل شد و مراد از باقیات صالحات دختران بصلاح
باشند ابراهیم در مدینه در ذوالحجه هشتم سال هجرت تولد نمود و قابله او سلمی آزاد کرده
جناب رسول الله صلی الله علیه وسلم شوهر خود ابو رافع را خبردار گردانید که ماریه پسری زاد
ابو رافع این بشارت بحضرت رسانید آن سرور بمژده وی را بنده عطا فرمود و هم در آن
شب ابراهیمش نام نهاد و حضرت جبرائیل آمد و گفت السلام علیک یا ابا ابراهیم حضرت
باین لقب خوشنود شدند و روز هفتم برای وی عقیقه دو گوسفند نهاد و ذبح کرد و موی سرش
را بنقره برابر وزن بر مساکین تصدیق میکرد فرمود تا موی وی را دفن کردند و قولی آنکه
روز هفتم نام نهادند قول اول اصح است گویند زنان انصار مناقشت کردند در رضاع
ابراهیم نمودند مقصود ایشان آن بود که ماریه بفراغت بخدمت آن سرور مشغول نماید چه سید الستا

که حضرت آن را دوست بسیار میداشتند. و تعیین مرضعهٔ ابراهیم در روایات بنظر رسید یکی آنکه ام برده بنت
المنذر بن زید انصاری زوجهٔ براء است دوم آنکه ام سیف زن ابو یوسف آهنگر بود و این روایات صحیح است
در احادیث صحیح ثبوت پیوسته که حضرت به دیدن ابراهیم بخانهٔ ابو یوسف آهنگر تشریف میبردند و انس بن مالک رضی الله
عنه روایت کند که ابو یوسف در کورهٔ آهنگری آتش میکرد و دود در خانهٔ وی افتاد و تحمل کرد و گاهی آنحضرت
بتفقد ابراهیم بآن خانه رفتی من پیشتر رفتم و او را خبردار کردم که پیغمبر صاحب می آید تا ترک آن کار میکرد بر تقدیر
صحت روایت بشیر خود بودن ام سیف و هم ام برده ابراهیم را هست و روایت آن دو صفتین فی الجنة مؤید این
جمع هست و قاضی عیاض مالکی گفته ام برده و ام سیف یکی هست و نام ابو یوسف براء بن اوس نام برده خوله بنت المنذر
هست و شیخ ابن حجر در شرح صحیح بخاری گفته این جمع قاضی عیاض غیر مستبعد هست لیکن از هیچ ائمه و اسماء
رجال تصریح بآن واقع نشده و یا آنکه کنیت براء بن اوس ابو یوسف براء بن اوس بوده فقیر حقیر گوید ابن عبد الله
مالکی که در کتاب استیعاب در فن اسماء رجال مشهور و معروف است اصحاب امام هست در کنی گفته ابو یوسف براء بن اوس در
اسماء گفته براء بن اوس کنیت او ابو یوسف هست و کان ظئر الابراهیم و ابن اثیر در جامع الاصول در اسماء
گفته نام او براء بن اوس هو ابو یوسف ظئر ابراهیم بن النبی صلی الله علیه و سلم زوجه ام برده و او نیز
امامست پس سخن قاضی عیاض بقول این دو امام تقویت یافت والله اعلم ابراهیم قریب بیکسال و نیم
در سال دهم از هجرت وفات یافت پیغمبر صلی الله علیه و سلم از موت وی بسیار حزین و اندوهناک گشت
و گریان شد و بصحت رسید که چون خبر آوردند که ابراهیم در سکرات موت هست عبد الرحمن بن عوف نزد وی
بود آن سرور دست وی را گرفته در خانهٔ ابو یوسف آمدند ابراهیم در کنار مادر بود وی را گرفت و در کنار خویش
آورد و چون بآن حالش دید اشک از چشمان مبارک روان شد عبد الرحمن بن عوف گفت تو نیز یا
رسول الله میگریئی از گریه منع میکردی بیست فرمود ای پسر عوف این حالی که تو میبینی و مشاهده میکنی
رحمت و رقت بر میت که ناشی میشود از دل و بعد از آن گریه را میکنند پیش آمد و در و انهی آنکه فرموده
من نهی کرده ام نکرده ام دو صوت صوتی که نغمه لهو و لعب و مزامیر شیطان بود و دیگر از صوتی که نزد
مصیبت بود بعضی گریبان دریدن و روی زدن و جامه پاره کردن اما این آب چشم اثر از رحمت نیست

وهر کس که رحمت نکند بروی رحم نکنند آنگاه فرمود ای ابراهیم ما اگر نه آن بودی که موت امری است حق و وعده
ایست صدق و آخر ما عنقریب با تو خواهیم شد اگر نه بودی بر آئینه بر تو حزین تر میشدیم و فرمود العین تدمع
والقلب یحزن ولا نقول الا ما یرضی ربنا وانا بفراقک یا ابراهیم لمحزونون عبد الرحمن
بن حسان بن ثابت از مادر خود روایت میکند که گفت من بر بالین ابراهیم حاضر بودم هرگاه که من و خواهرم
فریاد میکردیم حضرت ما را نهی نمیکرد و چون روحش قبض کردند ما را از فریاد کردن منع نمود و در روایتی
آنکه رسول صلی الله علیه وسلم چون بگریست اسامه بن زید فریاد برآورد حضرت وی را نهی فرمود گفت
دیدم ترا که میگریستی فرمود **حدیث** البکاء من الرحمة والصراخ من الشیطان گویند که ابراهیم
وی را غسل داد و بعضے گویند که فضل ابن عباس آن کار بتقدیم رسانید و عبد الرحمن بن عوف آب میریخت
و حضرت در غسل حاضر بود و در روایتے آنست که بر وی نماز گذارد و بر سر قبر وی بایستاد تا وی را دفن کردند
اسامه بن زید و فضل بن عباس در قبر درآمدند بعد از فراغ دفن صورت قبر راست کردند و آب
پاشیدند و اول قبرے که در اسلام روشن کردند آن بود و **منقول است** که حضرت در وفات
ابراهیم فرمود اگر وی میزیست هر آینه اقربای مادر وی را آزاد میکردیم و از همه قبطیان وضع جزیه مینمودیم
و ثبوت پیوسته که پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود ابراهیم پسر من مدت رضاع تمام نکرده از دنیا بیرون
رفت و بوی بهشتے که وی را مرضعه بود در بهشت خواهد بود تا تکمیل ایام رضاع او کند فایده آنچه از بعض
سلف منقول است که ابراهیم پسر پیغمبر صلی الله علیه وسلم در حالت صغر وفات یافت و اگر پیغمبر خواست
میزیست و بعصمت رسیده و اعتباری ندارد و دلیری بر علم غیب است و ابن عبد البر گفت
نمیدانم که این سخن چه معنی دارد و نوح را فرزندان بودند نبی شوند هم چنانکه از غیر نبی متولد نبی
گردید و چه در آمد از نبی غیر نبی در وجود می آید و اگر آن نبی غیر النبی حاصل میتوانستی شد
بایستی که هر واحدے نبی بودے زیرا که اولاد نوح اند و آدم نبی متکلم بود و از صلب
معلوم نیست که غیر از شیث علیه السلام نبی بوده باشد والله اعلم **ذکر دختران آن حضرت علیه**
السلام والصلوة اول زینب بزرگ ترین بنات آن سرور بقول صحیح اوست و لادت

دهی در جاهلیت و در سال سی ام واقعه فیل بود و بیرا با پسر خاله اش ابو العاص بن الربیع بن عبد العزی
بن عبد الشمس بن عبد المناف عقد فرموده بود ابو العاص خواهرزاده خدیجه بنت خویلد بود و در روز بدر چون
ابو العاص اسیر گشت زینب در مکه بود برای خلاص او فدای بدله ابو العاص قلاده را که خدیجه در روز عروسی
زینب داده بود چون رسول صلی الله علیه وسلم قلاده را دید حضرت خدیجه را یاد کرد و بسیار رقت نمود
با اصحاب فرمود اگر خواهید اسیر زینب را بگذارید و خدمتگار قلاده و بیا بوی باز گردانید چنان کردند
پس با ابو العاص گفت چون بمکه برسی دختر مرا بفرستی که اسلام او و کفر تو میانه شما جدائی انداخت
ابو العاص قبول نمود و بشرط خویش وفا نمود زینب را بمدینه فرستاد باز ابو العاص برای تجارت رفت
و بعد تجارت بمکه باز گشت در راه گرفتار لشکر اسلام شد ابو العاص بگریخت و مالها بدست لشکر
اسلام افتاد همه بمدینه آوردند ابو العاص بخفیه خود را بمدینه رسانید و از زینب طلب امان کرد زینب او را
امان داد و حضرت زینب را فرمود بحال آن بر تو حرام است نزد آن بروی با اهل آن لشکر گفت اگر احسان
میکنند مال وی با باز گردانید و اگر ابا کنید این مال غنیمت شماست لشکریان گفتند یا رسول الله مال را بو
باز گردانیم پس مالها تمام باو سپردند ابو العاص بمکه رفت و با قوم گفت ای گروه قریش هیچ کس از شما بر
ما استحقاقی نیست و حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم بر راست است و من گواهی میدهم که خدا یکیست و محمد
بنده و رسول بر حق است بخدا سوگند که هیچ چیز مانع نشد مرا در مدینه که پیش او مسلمان شوم الا خوف آنکه شما گمان
نبرید که ابو العاص از خوف مسلمان شد پس از مکه بیرون آمد و خود را بملازمت حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه وسلم رسانید سرور آن را خلعت اسلام پوشانیده دختر خود زینب را بهمان نکاح اول بوی داد و روایتی آنکه
بتجدید نکاح کرد نقل است که زینب و ابو العاص را پسری علی نام و دختری امامه بود و پسر قریب بحد بلوغ
بود که از دنیا رفت و امامه را حضرت بسیار دوست میداشت چنانچه بثبوت پیوسته که
وقتی حضرت نماز میگذارد و امامه را بر دوش خود نشانده بود چون برکوع میرفتی بر زمین
می نهاد و چون از سجود سر برداشتی برای قیام بر دوش میداشتی و علی ابن ابی طالب او را بعد از
وفات فاطمه زهره بموجب وصیت امامه را بخواست وفات زینب در زمان حیات حضرت

سال هشتم از هجرت واقع شد و سوده بنت زمعه و ام سلمه و ام ایمن و ام عطیه انصاریه غسل او دادند و صحیح
است که پیغمبر علیه السلام با ایشان فرموده بود که سه یا پنج بار یا بیشتر بار بشوئید به آب و کافور بمالید و ابتدا کنید
بطرف راست و مواضع وضوی وی چون از غسل وی فارغ شوید مرا خبر کنید بعد از غسل اعلام کردند چادر خود را داد
که این را شعار وی سازند بعد از غسل و تجهیز و تکفین و نماز دفن کردند و حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم
در قبر در آمد دوم رقیه ولادت وی در جاهلیت در سال سی و سیوم از واقعه فیل بوده پیش از ظهور نبوت
حضرت او را با عتبه بن ابی لهب نکاح کرده اشهر آنست پیش از آنکه عتبه با وی زفاف کند سوره تبت در شان
ابی لهب نازل شد با پسر عتبه خود گفت من از تو بیزارم اگر دختر محمد را طلاق ندهی و گویند چون آنکه پیغمبر علیه السلام
مبعوث شد و قریش با وی عداوت کردند گفتند پدران ما را دست بسته با ابی العاص و عتبه گفتند شما دل محمد را
از دختران فارغ ساخته آید اگر خاطر ما میخواهید دختران وی را طلاق دهید تا از شغل ایشان بجز دیگر نخواهد پرداخت
و هر دختر که شما خواهید ما بدهیم ابو العاص گفت بخدا سوگند که من از دختر محمد مفارقت نمیکنم و نمیخواهم که عوض او هیچ
زن مرا از قریش بود اما عتبه بن ابی لهب گفت اگر دختر سعد بن ابی وقاص را بمن دهید رقیه را طلاق
دهم پس قریش چنان کردند عتبه برفاقت پدر بر سبیل تجارت بشام میرفت گفت نزد محمد روم او را
در شان اله او ایذا رسانم پس نزد حضرت آمد و گفت یا محمد هو یکفر بالذی دنی فتدلی فکان
قاب قوسین او ادنی آن ملعون پلید بی ادبی کرده آب دهان خود را بان سرور انداخت
مصرع دریا بدهان سگ نگردد نجس تو گفت رقیه را طلاق دادم حضرت صلی الله علیه وسلم فرمود
اللهم سلط علیه کلبا من کلابک ابو طالب در مجلس حاضر بود با عتبه گفت نمیدانم که چه چیز ترا
نجات دهد از دعای محمد صلی الله از تو گفته عتبه نزد ابی لهب آمد و قصه باز نمود پس متوجه شام شدند در راه بمنزلی نزول
کردند که آن را از زرقاء میگفتند در آنجا دیری بود و راهبی در آن دیر میبود با ایشان گفت واقعا شیر
این منزل پر خطر است ابو لهب بقافله گفت امشب ما را یاری دهید که میترسم که دعای محمد علیه السلام در
پسر من تاثیر کند پس همه بارهای خود را جمع کردند بالای بار جائی عتبه را جائی خواب دادند و گرد وی تکیه کردند
به حفظ و حراست بکار بستند و بیدار بودند لیکن چون حفظ الهی همراه ایشان نبود چه سود شد بهیبت الله و ...

بعینایاتعیق خاصان حق بگر مالک باشند سیاهش شد و حق بو حقتعالی اخوابه ایشان مستوجبی کرد شیری درآمد یک
را ببوئید و تعرض بهیچ کدام نساخت آنگاه بازهم بر هر دم جستن کرد و خود را بربالائی بازهم کرد و یک
ضرب بدست خویش بر عتبه زد و شکم پلید را پاره ساخت و پس تجربه کردیم درین دعا و مکافات بآل محمد
هرکه در افتاد وبر افتاد و عتبه بیدار شد و گفت مرا شیر بکشت و در حال جان بمالک عذاب سپرد و بصحت
پیوسته که حضرت رقیه را بعد از آن عثمان بن عفان داد و ایشان بجانب حبشه هجرت کردند و در
هجرت حضرت در شان ایشان فرمود - انهما لاول من هاجر الی الله بعد لوط و از عثمان رقیه
را پسری متولد شد عبدالله نامش کردند و در زمان اسلام بابو عبدالله کنیت ساختند و آن پسر
در سال ششم خروس منقار در چشم او زد و بآن سبب وفات یافت و الحقیقی بسلفنا الخیر عثمان بن
مظعون زنان بگریستند عمر خطاب رضی الله عنه آمد و تازیانه ایشان را فرمود که چرا میگریید و دل
علیه السلام دست عمر را گرفت و گفت بگذار ایشان را تا بگریند آنگاه فرمود گریه کنید فاما نکنید که نوحه فعل
شیطانی هست و بدانید هر چه از دل و چشم هست اثر رحمت حق هست و هر چه از دست و زبان هست از شیطان و
فاطمه زهرا علیها التحیة و الغفران بر سر قبر رقیه پهلوی دست رسول صلی الله علیه وسلم نشسته بود و میگریست و رسول
صلی الله علیه وسلم بگوشه ردای خود اشک از چشم او پاک میکرد و سیوم ام کلثوم نام داشت و امینه بود وی را اول
حضرت با عتیبه لهب و وفات رقیه داده و مدتی با عثمان بود که وی را فرزند نبود ولیکن البعضی و ایشان که بلوغ
نرسیده و وفات ام کلثوم در سال نهم هجرت و اسما بنت عمیس و صفیه بنت عبدالمطلب و ام عطیه وی را
غسل دادند و حضرت بر سر قبر وی حاضر شد و بگریست و چون جنازه وی را بکنار قبر نهادند بحاضران
فرمود من لم یقارف اللیل ابو طلحه انصاری گفت یا رسول الله من امشب مقارفت نکردم او را
فرمود تا در قبر درآمد و وی را دفن کردند نقل هست که چون ام کلثوم را در قبر درآوردند حضرت فرمود
منها خلقناکم و فیها نعیدکم و منها نخرجکم تارة اخری بعد از آن گفت بسم الله و فی سبیل الله و علی ملة رسول الله
و گفت از چشمهای بگریید و بدانید که ازین نفعی بمیت نمیرسد ولیکن خاطر دوستان و محبان خوش میشود
و مرویست که فرموده اگر ده دختر داشتمی همه را بعثمان دادمی یکی بعد از دیگری چهارم فاطمه زهره رضی الله

عن کنیت وی ام محمد و القاب وی مبارکه طاهره و زاکیه و راضیه و مرضیه و بتول و عذرا است ولادت وی
در میان سنی چهل و یکم از واقعهٔ فیل و پنج سال پیش از نبوت و بقولی در سال چهل و یکم واقع شده و تزویج دختر آن سرور
صلی الله علیه و سلم بقول صحیح وی بوده و بقولی ام کلثوم و حضرت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه در
رمضان سال دوم از هجرت بعد از مراجعت بدر اینجا است و بقولی آنکه در ماه رجب یا در ماه صفر نکاح کرده اند
رضی فاطمه زهره بعمر پانزده ساله بود و آنچه در تاریخ ذکر کرده اند معلوم میشود که عمر علی در تزویج بیست و یک ساله بود و
شرح تزویج در ذکر وقایع سال دوم از هجرت گذشته و فاطمه را سه پسر و سه دختر بود حسن و حسین و محسن و زینب
و ام کلثوم و رقیه و زینب را بعبدالله ابن جعفر طیار و ام کلثوم را بحضرت عمر خطاب دادند رقیه و محسن در
اوان طفولیت وفات یافتند از عایشه صدیقه رضی الله عنها پرسیدند که از آدمیان دوستر برسول خدا صلی الله
علیه و سلم کدام بود حضرت فرمود فاطمه باز گفتند از مردان گفت شوهر وی یعنی مرتضی علی در لطف داده شده که حذیفه
بن الیمان رضی الله عنهما گفت روزی مادر من از من پرسید که تو چرا نزد پیغمبر نروی گفتم از خوف او گفت مرا بگذار تا نماز شام با پیغامبر
بگذارم و برای تو طلب آمرزش کنم دستوری داد برفتم و با آن حضرت نماز شام و خفتن گذاردم چون از نماز فارغ شد
برخاست و بخانه میرفت از عقب او روان گشتم دیدم که در راه شخصی وی را پیش آمد و بطریق مشافهه با وی سخن
گفت و غایب شد آن سرور میرفت و من از عقب وی میرفتم او از من شنید فرمود کیست گفتم حذیفه
گفتم آری پرسید چه حاجت داری گفت مغفرت فرمود غفر الله لک و لامک آن شخص که مرا پیش آمد دیدی
گفتم آری یا رسول الله فرمود فرشته بود هرگز پیش از این بزمین نیامده از پروردگار دستوری خواسته بود که مرا
سلام کند و بشارت دهد مرا که فاطمه سیده زنان اهل بهشت و حسن و حسین سید جوانان اهل بهشت خواهند بود و از
انس بن مالک رضی الله تعالی عنه روایت کنند که حضرت فرمود حسبک الله من نساء العالمین مریم بنت عمران و
خدیجه بنت خویلد و فاطمه بنت محمد و آسیه بنت مزاحم و بصحت پیوسته که پیغمبر صلی الله علیه و سلم فرمود که فاطمه
بضعة منی من آذاها فقد آذانی و من اغضبها فقد اغضبنی و در بعضی اخبار وارد شده که حضرت
فرمود ان الله یغضب لغضب فاطمة و یرضی لرضاها و بثبوت پیوسته که روزی حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم در مجمع
اصحاب خود فرمود شما بگوئید که زنان را چه چیز بهتر است یاران ندانستند که چه جواب دهند علی ابن ابی طالب

بخانه آمد و آنچه در مجلس نبوی گذشته بود با فاطمه زهرا گفت فاطمه گفت چرا نگفتی زنان را آن بهتر است که از مردان
خود را مستور سازند پس حضرت امیر بمجلس حضرت مراجعت کرد و این جواب را بآن سرور گفت فرمود که تعلیم گرفتی گفت
از فاطمه فرمود انما فاطمة بضعة منی گویند نوبتی پیغمبر علیه السلام با علی و فاطمه بر بساط نشسته بود و بر دو را تلطف
میکرد علی گفت یا رسول الله او دوست تر است بتو یا من بتو یا من حضرت فرمود هی احب الی منک و انت اعز
علی منها و در صحیح مسلم آمده از عایشه صدیقه رضی الله تعالی عنها که گفت بیرون رفت پیغمبر صلی الله علیه
وسلم و بر وی چادر از پشم بود حسن بن علی در پیش آمد او را در زیر آن چادر آورد و آنگاه علی و فاطمه در آمد ایشان را
نیز در آن چادر در آورد پس گفت انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا و در
زمان این چهار کس فرمود در حق ایشان انا حرب لمن حاربهم و سلم لمن سالمهم و نوبتی بخانه فاطمه تشریف آورد
و دید که وی جامه سطبر از پشم شتر پوشیده آب در چشم در آورد و گفت ای فاطمه امروز بر مشقت و تنگی دنیا صبر نمای تا
فردا قیامت نعیم بهشت یابی و شیخ نجم الدین در تفسیر فاتحه خویش روایت کند که روزی پیغمبر صلی الله علیه وسلم
بخانه فاطمه رضی الله آمد و گفت چرا الوان صحرون شسته او گفت یا رسول الله سه حال حکایت نه شایستی که
سه روز است که در منزل ما طعام نیست حسن و حسین را صبر نمانده از غایت جوع بگریستند مرا از گریه ایشان
گریه آمد علی نیز بگریست و از تو پنهان میداشتیم اما امروز از حسن و حسین چیزی شنیدم که طاقت من نماند
گفتند هیچ کودک چنین گرسنه باشد که ما باشیم جهان بر ما تار است شده ای بابا چه گوئی اگر بنده با حق
گستاخی کند در مناجات عجبی نباشد فرمود ای فرزند خداوند تعالی گستاخی دعا کنندگان دوست میدارد
و فاطمه رفت و مصلی بر آورد و در کنج خانه بنماز بایستاد و چون فارغ شد از نماز مناجات کرد و دستها بر داشت
و بنالید و گفت خداوندا تو دانی که زنان را طاقت پیغمبران نبود اگر بابا پدرم صبری است مرا طاقت نماند باز
رحمت بخش این بگفت و از هوش بشد جبرائیل علیه السلام نزد رسول علیه السلام آمد و گفت برخیز که گریه فاطمه در
فرشتگان زلزله و گریه بجوش افکند او را دریاب خواجه عالم آمد و دختر را دید بیهوش رفته سر وی را از زمین برداشت
و در کنار گرفت فاطمه بهوش آمد برخاست و خجل گردید سر در پیش افکند حضرت فرمود ای فاطمه نحن قسمنا
میخوان که خدا تعالی را اقسام میدان تا مشقتها بر تو آسان شود و آنگاه دست مبارک بر سینه او نهاد و گفت خدایا

و را از گرسنگی ایمن گردان فاطمه گوید تا من بودم دیگر بار هرگز در دل خود زحمت گرسنگی نیافتم و از ثوبان که غلام
پیغمبر روایت که پیغمبر علیه السلام به سفر میرفت آخر کسی را که وداع میفرمود فاطمه بود و چون مراجعت فرمودی
با اول کسی که از اهل البیت که ملاقات مینمودی وی بودی و آنگاه به حجره ازواج خود تشریف میبرد و دست
که حضرت بدر خانه علی و فاطمه آمدی و بایستادی و فرمودی السلام علیکم اهل البیت انما یرید الله
لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا امیرالمؤمنین حسن رضی الله عنه بن علی گوید دیدم مادر خود
فاطمه را که در شب جمعه در محراب مسجد خانه خود نماز میگذارد تا نماز صبح طلوع شدی شنیدم که مؤمنین
مؤمنات را بسیار دعای خیر میکرد و به نفس خود هیچ دعا نکردی عرض کردم ای مادر مهربان این چگونه
بود که برای نفس خود هیچ دعائی نکنی فرمود ای پسرک من الجار ثم الدار **نقل است** که آن روز که
از دنیا رفت حضرت مرتضی علی از خانه بیرون رفته بود با سلمی کنیزک آزاد کرده رسول صلی الله علیه وسلم
گفت آب برای من آماده کن که تا غسل کنم سلمی گوید چنان کردم غسل بغایت نیکو بجا آورد آنگاه
جامهای پاک خود را طلبید و پوشید و گفت تا بستر وی را در درون خانه بگسترانیدم و مرا آنجا برد و قبله را
گرد دست راست در زیر روی خود آورد و تکیه کرده فرمود ای سلمی من حالی از این عالم
میروم و غسل نمودم باید که هیچکس مرا برهنه نسازد و این بگفت و روح پاکش قبض کردند چون علی آمد
دید و پرسید واقعه را بیان نمودم وصیت او را بجای آورد و بهمان غسلش برداشت این قصه را
همین طریق محمد بن سعد کاتب واقدی در کتاب طبقات خویش آورده و در کتاب کشف الغمه از مسند
امام احمد حنبل چند نقل کرده و یا آنکه حکیم فقهی خلاف آنست که به صحت رسید از مخصوصات فاطمه باید داشت
لیکن مشهور اینست که چون وفات یافت بموجب وصیت او اسما بنت عمیس او را غسل داد و حسن و حسین رضی الله عنهما آب
بر وی میریختند و آمدند و بر فوت مادر بزرگوار گریستند **نقل است** که علی مرتضی در آمد و گفت یا
بنت رسول خاطر خود بعد از رسول علیه السلام بتو تسکین میداد و من بعد از تو بکه تسکین دهم و در مفارقت وی
رقت بسیار نمود این بیت انشا فرمود : لکل اجتماع من خلیلین فرقة :: وکل الذی دون الفراق قلیل
قلیل وان افتقادی فاطما بعد احمد :: دلیل ان لا یدوم خلیل + وفات فاطمه شب

سه شنبه سیوم رمضان واقع شده بعد از پیغمبر صلی الله علیه وسلم بشش ماه وبقولی سه ماه وبقولی چهل روز وقول
اول صحیح است وعمر شریف بیست وهشت سال بوده ودر بقیع مدفون در شب گشت ونماز بروی حضرت علی وبقولی
عباس گذارده وگویند روزی دیگر ابو بکر صدیق وعمر فاروق وسایر اشراف صحابه رضی الله عنهم با علی مرتضی گفتند که چرا ما را خبر نکردید
تا شرف نماز بروی دریافتیمی علی عذر گفت که بنا بر وصیت او چنین کردم وگویند اول با علی گفته بود که نصیحتی
کنم اگر بجا آوری والا بدیگری گویم علی گفت هرچه گوئی بجا آورم وگفت چون از دنیا سفر کنم شب مرا دفن کنی که
تا از چشم نامحرم جنازه من مستور باشد بعد وفات او حضرت علی همچنان کرد من حاشیه شرح مطالع فذکره ببیان

کیفیت ولادت پیغمبر علیه السلام بیان شمه از غرایب که در حین ولادت بظهور آمده از کتاب روضة الاحباب

مرویست که عثمان بن ابی العاص از مادر خود بنت عبدالله ثقفیه روایت میکند که گفت من حاضر بودم نزد آمنه در وقتیکه بر وی آثار
وضع حمل ظاهر شد نظر کردم سوی آسمان دیدم که ستاره ها میل بجانب زمین میکردند تا بغایتی که گفتم مگر بر زمین جمع افتند ودور بر وی
آنکه چنان نزدیک میشدند که دیدم که بر سر من جمع افتادند چون آمنه را وضع حمل واقع شد از وی نوری جدا گشت که خانه
وسرای وی جمله نورانی شد بحیثیتی که من هیچ چیز ندیدم غیر از نور عبدالرحمن بن عوف روایت میکند از مادر خود شفا بنت
عوف که گفت من قابله آمنه بودم در آن شب که وی را درد زاد گرفت چون محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بدست
من آمد آوازی بگوش من رسید شنیدم که گوینده میگوید یرحمک الله ربک واز مشرق تا مغرب بر من نورانی گشت چنانچه بعضی
از قصرهای شام را بعینه دیدم آنگاه تکیه کردم ساعتی برنیامد که ظلمتی وترسی ولرزه بر من طاری گشت بعد از آن از جانب
راست من روشنائی پیدا گشت شنیدم که گوینده میگفت کجا بردی او را دیگری در جواب وی گفت بجانب مغرب
بردم وبر الیهان آن رعب وترس عود کرد لرزه افتاد از جانب چپ من روشنائی پیدا شد که گوینده میگفت
کجا بردی او را دیگری در جواب گفت طرف مشرق بردم وبرابر تمام شهر گردانیدم وبر ابراهیم خلیل الله
عرض کردم او را ببینه خود گرفت وبطهارت وبرکت دعا کرد وگوید شفا روایت کنند آنگاه گفت بشارت
باد ترا ای محمد بعز وشرف که هر کس که متعلق شود بغیض شجره دین وملت تو بسخن تو عمل نماید فردا قیامت در زمره محشور
شود وشفا گوید پیوسته این سخن در خاطر من بود تا پیغمبر صلی الله علیه وسلم مبعوث شد من از جمله اول اسلام گشتم نقل است
که گروهی از ملایکه حضرت حقتعالی در آن شب بزمین فرستاد تا محافظت آمنه نمایند واز چشم جنان نگاه دارند واز آمنه

مرویست که گفت چون مرا وقت زادن نزدیک شد آوازی عظیم شنیدم که از آن خوفناک شدم دیدم گویا جناح مرغ سفید
بر بدن من مالیده شد آن ترس از من زایل شد آنگاه دیدم که ظرفی پیش من نهاده بود در آن شربت سفید بود پنداشتم
که شیر است چون تشنه بودم آن شربت را بیاشامیدم مرا حضوری و نورانیت حاصل شد هم از آمنه منقول است که دیدم
شب دیدم که طایفه مرغان بخانه من روی نهادند حتی که تمام خانه مرا پوشانیدند و منقار آن مرغان از زمرد و پاهای
ایشان از یاقوت بود و خداوند تعالی حجاب از پیش من برداشت تا در آن ساعت مشرق و مغرب را مشاهده
میکردم و دیدم که سه علم نصب کرده بودند یکی در مشرق و یکی در مغرب و یکی بر بام خانه کعبه هم از آمنه روایت
کرده که گفت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم چون متولد شد دستهای خود بر زمین نهاد و سر سوی آسمان کرد و نور از انگشتان
خود را فرو خود گرفته بود تا با آنحضرت بیعت میکرد چنانچه تسبیح میگوید و روایتی آنست که انگشت ابهام خود را میمکید و شیر از آن
روان بود بعد از آن قبضه خاک از زمین برداشت و متوجه جانب کعبه شد و بسجود رفت و بعد از آن مرغی سپید دیدم
که از وسطی آن قصر شام دیدم از آسمان فرود آمد تا نزدیک وی شد او را بخود ضم کرد و برداشت و از
چشم من غایب ساخت شنیدم که یکی میگفت وی را در مشرق و مغرب بگردانید و بدریاها ببرید تا
دعای برکت وی کنند و او را جامه ملت حنیفی بپوشانید و بر پدر وی ابراهیم علیه السلام عرض کنید
و در تمام دریاها او را ببرید تا اهل دریا او را باسم و صفت و شکل بشناسند و هیچ شرک در روی
زمین باقی نباشد بعد از لحظه وی را باز آوردند پیچیده در قطعه از صوف سفیدتر از برف بر جامه از حریر سفیدتر
بود و وی را بر حریر پاره سبز نهاده و کلیدی چند در دست وی بود گویند میگفت محمد را گرفت کلید
نبوت و کلید نصرت و کلید خزانهای زمین و آسمان بعد از آن ابر پاره دیگر فاش شد عظیم تر از اول و از وی سخن گفتن
آواز مرغان از آن شنیدم آن ابر پاره نیز وی را بخود ضم کرد و از نظر من غایب گردانید زیاده از بار
اول شنیدم که آواز کننده میگوید محمد را در اطراف زمین بگردانید و عرض کنید تمام روحانیان انس
و جن و او را صفوت آدم و رقت نوح و شدت و قوت روح و خلت ابراهیم و سنت اسحاق و صبر
ایوب و سخن و فصاحت اسمعیل و بشارت یعقوب و جمال یوسف و صفت داود و زهد یحیی و کرم
عیسی ارزانی دارید و ایشان آنست که گفت وی را در دریا اخلاق پیغمبران غوطه دهید بیارید است

که در مدح حضرت گفته اند وارث اخلاق ده پیغمبر هست حضرت آمنه گوید بعد از زمانی وی را باز آوردند در حریر پاره پیچیده دست
وی بود قطرات آب زلال از حریر پاره میچکید و میگفت گوینده محمد تمام دنیا را در تحت تصرف بیاور و هیچ مخلوق
از اهل دنیا نماند که در قبضه تسخیر وی نیاید باذن الله تعالی ما شاء الله لا قوة الا بالله لقطعات که حضرت
آمنه گفت چون محمد متولد شد سه نفر دیدم ظاهر شدند بحسن و هر سه گویا آفتاب از مطلع روی ایشان میتابید در دست یکی ابریق
از نقره که بوئی مشک از وی میدمید و در دست دیگری طشتی بود از زمرد سبز که چهار گوشه داشت و بر هر گوشه از آن طشت لولو
سفید بود گوینده میگفت که این دنیاست شرق و غرب و بر و بحر یا حبیب الله هر گوشه از اینها که خواهی بگیر محمد
دست در میان طشت نهاد از غیب گفتند بعد ابتهالی الکعبه که وی کعبه را اختیار کند و آگاه باشید که حقتعالی آنجا را قبله او
ساختند و مسکن مبارک وی گردانید و در دست سیوم شخصی حریر پاره سفید بود محمد را در آن طشت هفت بار
بشوئید از آن ابریق نقره و وی را بآن حریر پاره مهر ساعتی در زیر جناح خود در آورد و ابن عباس از آنحضرت شنید گفت
آن رضوان خازن بهشت بود و آمنه گوید بعد از آن لحظه وی را از زیر جناح بیرون آورد و در گوش او سخنان بسیار گفت
که من از آن هیچ در نیافتم میان هر دو چشم وی را ببوسید و گفت بشارت باد ترا ای محمد که علم همه پیغمبران با تو ارزانی
داشتند و علم و شجاعت ترا از همه بیشتر شد و با تو مفاتیح نصرت همراه گردانیدند و هیبت و عظمت تو در دلها مردم
افگندند که هیچکس ذکر تو نشنود الا که دلش هراسان و ترسان شود اگرچه ترا ندیده باشد یا حبیب الله آمنه گوید بعد از آن
آن شخص باز دیدم که دهان بدهان وی نهاده همچنانکه کبوتر بچه خود را چیز دهد چیزی داد من دیگر نستیم محمد بانگشت مبارک
خود بادی اشارت میکرد و طلب زیادتی مینمود آورده اند در آن شب که آنحضرت تولد شد بتان همه بر روی افتادند
ابلیس و جنود وی را محبوس ساختند و وی فریاد و ناله عظیم کرد و فی التفاسیر عربی. ان ابلیس لعنة الله رنّ
اربع رنات رنة حین لعن و رنة حین اهبط و رنة حین ولد النبی و رنة حین انزل فاتحة الکتاب جمهور اهل سیر و تواریخ
برآنند که آنسرور ختنه کرده و ناف بریده متولد شد و علما گفته حکمت در آن این بود که هیچ مخلوق تکمیل در خلقت
او مداخلت ننموده باشد و هیچ کس عورت وی را ندید و عن انس رضی الله عنه قال النبی صلی الله علیه وسلم حدیث
قال من کرامتی انی ولدت مختونا و لم یر احد سوأتی و شیخ ابن جوزی در کتاب
وفا و شیخ زنده در اعلام ایراد نموده اند لیکن بعضی اهل سیر و تواریخ آورده اند که جبرائیل علیه السلام

وی را ختنه کرده وقتیکه تطهیر قلب مبارک بجا آورده بود در حال صغر سن و قولیست که عبد المطلب در روز هفتم
از ولادت آن حضرت را ختنه کرده والله اعلم بالصواب نقلست که عبد المطلب گفت من در آن شب
در حرم کعبه بودم چون نیمشب شد دیدم که هر چهار دیوار کعبه مایل شد بمقام ابراهیم علیه السلام و همچو کسی
بسجود رفت بعد از ان باز بهیئت اصلی خود قرار گرفت تکبیری عجیب از ان میشنیدم که میگفت

الله اکبر الله اکبر رب محمد المصطفی الآن قد طهرنی ربی من انجاس الاصنام وارجاس

المشرکین و بتانیکه گرداگرد خانه کعبه بودند همه افتاده پاره پاره میشدند چنانچه جامه پاره پاره شود
و بت بزرگ که آن را هبل میگفتند در حجره افتاده بود و شنیدم که منادی آن را ندا کرده
که اکنون از آمنه محمد متولد شد و اصحاب رحمت بروی فرود آمد و فرشتگان از فردوس بروایتی
از قدس نازل شد تا وی را در یابند بشنوید عبد المطلب گوید چون خانه را دیدم بدان فعل
و بتان را ملاحظه نمودم بدان احوال ندا شنیدم که چه گویم چشم خویش مالیدم و با خویش میگفتم آیا
در خوابم بعد از ان گفتم نی بیدارم برخاستم و متوجه خانه آمنه شدم چون بدر خانه وی آمدم
آن را بانواع انوار و روائح طیبه مزین یافتم در خانه کوفتم آمنه جواب داد با آواز ضعیف
گفتم وای بر نفس تو زود در را بگشائی و الا زهره من شق خواهد گشت آمنه بشتاب
در را بگشاد اول چشم من بر موضع نور محمدی بر روی آمنه افتاد و اثر آن نور را در روی او
ندیدم بیطاقت گشتم گفتم واغوثاه ای آمنه نور را چه شد گفت وضع حمل نمودم پسری گفتم وی را
بیار تا ببینم گفت هنوز نمیتوانی دید وی را گفتم چرا آمنه جواب داد آن زمان او متولد شد
شخصی آمد نزد من که قد وی بمثال نخل خرما بود گفت این طفل را از خانه بیرون میار تا هیچ
احدی را از فرزندان آدم مشاهده ننماید و نه بروی نگذرد و عبد المطلب گفت شمشیر کشیدم
و با آمنه گفتم بیرون می آر پسری را تا ببینم وی را و الا ترا یا خود را هلاک میکنم آمنه چون آن حال
بدید گفت پسر در فلان خانه است بدان راهی قصد کردم که در آن خانه در آیم از اندرون
خانه دیدم که شخصی بمن ظاهر شد پس عظمت و هیبت که شکل وی هرگز ندیده بودم شمشیر در دستم

و بر من حمله کرد و گفت چرا می آئی بی ادبانه من گفتم من پسر خود را ببینم او گفت هیچکس را از بنی آدم
طاقت دیدن وی نیست تا که ملایک تمام زیارت کنند بعد بنی آدم را شود عبد المطلب گوید
لرزه بر من طاری شد و شمشیر از دستم بیفتاد و بیرون آمدم تا قریش را خبر داده گردانم هر چند خواستم
که با ایشان متکلم شوم و آن صورت را تقریر کنم نتوانستم روایتی آنست که عبد المطلب چون آن
سرور را دید خوشوقت شده و او را برداشت و بخانه کعبه برد و او را به پناه حقتعالی اسپرده محمد نام کرد و گویند در
خانه کعبه بایستاد و شکر پروردگار بتقدیم رسانید و این بگفت شعر الحمد لله الذی اعطانی ، هذا الغلام الطیب
الاردان ، قد ساد فی المهد علی الغلمان ، اعیذه بالبیت ذی الارکان ، حتی اراه بالغ البنیان ،
اعیذه من کل ذی شنان ، من حاسد مضطرب العنان انگاه عبد المطلب آن سرور را نزد آمنه باز آورد و در باب
محافظت وی بالیه وصیت نمود و گفت این فرزند را شانی است فکان له شان و مروی است از حسان بن ثابت
رضی الله عنه که گفت من هفت ساله بودم در مدینه یکی از یهودان از بلندی آمد و باواز بلند میگفت طالع اللیلة
نجم احمد یعنی ظاهر شد امشب ستاره احمد علیه السلام حسان گوید چون پیغمبر علیه السلام بمدینه نزول فرمود من آن شب را یاد
داشتم بعد حساب کردم پیغمبر صلی الله علیه وسلم در آن شب که آن یهودی گفته متولد شد ذکر بیان بعضی از حوادثات
که در شب ولادت آن سرور واقع شد در روضة الاحباب آورده اند عن عروة بن الزبیر روایت میکنند که جماعتی
از قریش را بتی بود در بتخانه که هر سال یک روزه نزد آن بت گرد می آمدند و آن روز را روز عید خود میدانستند
و در آن جا شتران میکشتند و دعوت میکردند و شرب خمر نمودند و پیش وی معتکف میبودند اتفاقا شبی از
شبهای عید ایشان نزد آن بت رفتند دیدند که از محل خود بیرون افتاده ایشان از دیدن آن کراهت
آمد فی الحال آن را بجائی خود نهادند بعد از لحظه باز سرنگون شد بعقب افتاد باز راست کردند بار سیوم
باز سرنگون شد آن جماعت چون آن امر مشاهده کردند بسیار غمگین و ملول گشتند بت را گرفتند و بر جائی خود محکم
و طناب ساختند بایستاد و گویند آواز کرد شعر تردی لمولود اضاءت بنوره ، جمیع فجاج الارض
بالشرق والغرب ، وخرت الاوثان طرا وارعدت ، قلوب ملوک الارض جمعا من الرعب ، و آن واقع در شب
ولادت آن حضرت بوده و فی کتاب الاعلام الشیخ الترمذی رحمة الله علیه و کان اعظم الحوادث

عند مولوده صلی الله علیه وسلم انشقاق ایوان کسری ثم بقاؤه کذلک الی زماننا فی منه سنة ثلث
اربعین و سبع مائة ثم الله اعلم بتعیین آمده و اند که در شب ولادت آن سرور چهار پاره ساوه زمین فرو رفت و
دو خانه که آن را آتشکده گفتندی و آن که پیش از آن به هزار سال مشتعل شده بود افسرده گشته بود و ایوان کسری
در اضطراب و لرزه و چهارده کنگره از آن بیفتاد و کسری یعنی نوشیروان پادشاه عجم بجهت دیدن آن این چنین ظهور
خایف شد و شگون بد گرفت برای خود و لیکن اظهار دلیری نمود و اندوه در خاطر کمال گذشت پس صلاح
کرد که این را از وزرای خویش صلاح باید نمود تاج بر سر نهاده بر سریر نشست و خواص را جمع کرد چون همه
آمدند مکتوبی از جانب فارس رسید که در فلان شب آتشکده فارسیان که هرگز پیش از آن به هزار سال نمرده بود آن شب بمرد و انطفا پذیرفت
شب سقوط کنگرهای ایوان او بود پس این واقعه علاوه غم کسری شد موبدان موبد قاضی قضات شهر وی گفت که من هم آن شب
خواب دیدم که شتران تند سرکش و اسپان عربی حمله کرده در بلاد ما منتشر گشتند کسری چون از موبدان این
بشنید با وی گفت یا موبدان چه تعبیر توان کرد حال آنکه قاضی شهر وی پیش ایشان بود در علم گفت حادثه خواهد
کرد از ناحیه عرب واقع شد کسری به نعمان بن المنذر نوشت که مردی نزد ما فرست که دانا و خبیر که از آنچه
سوال کنیم نعمان بن المنذر عبدالمسیح بن عمرو غسانی گوید عبدالمسیح بن حیان بن بقیله را بنزد وی فرستاد کسری
از وی سوال کرد که از تو چیزی پرسم توانی که جواب آن گویی عبدالمسیح گفت اگر دانم گویم و الا کسی که
آن داند بگویید پس کسری آن حالت گذشته را به عبدالمسیح باز راند و گفت این امور دلالت بر حادثه میکند اما
نمی دانم که آن حادثه چه خواهد بود وی گفت یک شخص است در شام منزل دارد و نام وی سطیح است گویند
سطیح کاهنی بود از بنی ذیب که مفاصل نبوده و پا و قدرت بر قیام و قعود نداشت الا وقتیکه در غضب شدی
بر باد گشتی و نشستی و در اعضا و دست هیچ استخوان نبود دیگر استخوان جمجمه سر و سرهای دست را سطیح گفتندی
سطیح بود از گوشت چون سطیح استند کردی را انجائی بر سر پیچیدند و اچنانکه جامه‌ای پیچیده بر هم
و گویند روی او در سینه او بود و وی را سر و گردن نبود و قایل تاریخ گویند وی سال که چهارصد بوده در ایام
عیسی بوجود آمده و تا زمان ولادت پیغمبر صلعم بزیست چنانچه عمر وی قریب به ششصد سال باشد
گویند چون خوش استندی کردی که کهانت و اخبار غیب گوید او را می جنبانیدند چنانکه مشک دوغ را جنبانند

نفس در وی افتادی و از غیب خبر دادی و از وهب بن منبه منقول است که از سطیح پرسیدند که علم کهانت ترا از کجا حاصل
شد او گفت مرا صاحبی است از جنیان که وی اخبار آسمان بیاورد نزد من تا آن زمان که حضرت حق سبحانه تعالی با موسی علیه الصلاة
والسلام در کوه طور تکلم فرموده از آنجمله چیزها با من میگوید و من با مردم میگویم القصه کسری عبد المسیح را گفت فی الحال نزد
وی روان شو و جواب سوال من از وی معلوم کن و بازآی عبد المسیح بجانب سطیح روان شد چون بشهر وی رسید نزد
او در آمد سطیح در سکرات موت بود سلام کرد و تحیت کسری رسانید از وی هیچ جواب نشنید باز حاضران جنبانیده
گفتند که عبد المسیح فرستاده کسری نزد تو از راه دور دراز آمده چون سطیح شنید سر برداشت و گفت یعنی عبد المسیح
آمده نزد سطیح برشتری فرستاده است ترا ملک بنی ساسان یعنی نوشیروان از برای اضطراب و تزلزل
ایوان و افتادن کنگره های آن و فرو نشستن آتشکده فارسیان و خواب موبدان که دیده است و شتران
واسپان عربی را از دجله گذشته و در بلاد فارس منتشر گشتند ای عبد المسیح وقتی پیدا شده تلاوت
قرآن خواندن ظاهر گردد صاحب فصیح یعنی محمد رسول الله روان شود و خانه ساوه و فرو رود دریاچه
ساوه و بمیرد آتشکده فارس بابل مقام فرس و شام و سطیح نباشد و حکومت فارس از زمین بابل منقطع
شود و سطیح رخت حیات از سرای دنیا ببرد و علم کهانت وی در زمین شام نماند از ساسانیان
تعداد کنگره های چهارده که ساقط شده چهارده کس حکومت کنند از زنان و مردان ایشان بعد از آن
شدائد و امور عظام بدید آید و هر چه آمدنی بود بیاید سطیح این کلام تمام کرد و بیفتاد و بمرد و عبد المسیح
بازگشت و نزد کسری آمد و آنچه شنیده بود معروض داشت کسری گفت تا زمانیکه از ما چهارده کس از
ملوک حکومت کنند مدت مدیدی باید و از تقدیر ربانی خبر نداشت که گویند ده کس از ملوک ایشان در
عرصه چهار سال برفتند از دنیا و چهار دیگر مدت حکومت ایشان تا زمان خلافت عمر خطاب رضی الله
برداشت حق تعالی بدست سعد بن ابی وقاص رضی الله مملکت یزدجرد را که آخر ملوک فارس بود
فتح فرمود و وی از لشکر اسلام گریخت و بعد از آن چند نوبت لشکر جمع کرد و با مسلمانان محاربه نمود تا آخر
گریخت و بجانب خراسان رفت و بر او در خلافت عثمان ابن عفان رضی الله عنه آسیابانی در مرو بکشت
در سال سی ویکم از هجرت والله اعلم محققان فن سیرت در تاریخ آورده اند که چون سطیح فوت شد علم

کهانت بافساد این سخن مشعر است بآنکه مقصود اصلی از وجود کاهنان وغیره در عرب آن بوده
که اخبار از بعثت آن حضرت بعالم بیان کنند وآنچه در حدیث وارد شده لا کهانة بعد النبوة
موکد المضمون است وآنچه مراد از کاهن در حدیث من اتی کاهنا او عرافا فصدقه فقد کفر بما انزل
علی محمد مدعی کهانت بود بعد از نبوت آنکه بحقیقت کهانت موصوف بود زیرا که کاهن حقیقی است
گو بوده باشد مانند سطیح وشق وسواد بن قارب وغیرهم وتصدیق صادق کفر نباشد اما چون علم را
خدا تعالی بعد از ظهور نبوت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم از میان خلق برداشت بدلیل حدیث اول هر که بعد از ان مدعی
کهانت کند کاذب وهم مکذب پیغمبر صلعم ومصدق این چنین مدعی هر آینه کافر گردد والله اعلم ذکر در بیان وقایع
یازدهم سال از هجرت وقصه مرض ووفات آنحضرت وما یتعلق بها در روضة الاحباب می آرد امیر سید
رحمة الله علیه آورده اند که چون رسول صلی الله علیه وسلم از حجة الوداع مراجعت نموده مریض شد غیر از
مرض موت وخبر خستگی آن حضرت باطراف وجوانب عالم رفت بعضی از مردم بدعوی نبوت پیدا شدند مثل مسیلمة
بن ثمامة بن کبیر بن حبیب بن الحارث از بنی حنیفه وطلیحه بن خویلد اسدی که اسود بن عیسی عنسی وزنی که نام وی
سجاح بنت الحارث بن سوید تمیمی بود واز دست لشکر اسلام رستند وکشته شدند تفصیل قصه ایشان بطول می انجامد
بنابران فرو گذاشت شد چنین آورده اند که در آخر عمر پیغمبر صلی الله علیه وسلم معلوم گشت که وقت نزدیک آمده
درینسال انتقال بجوار حضرت ذو الجلال واقع خواهد شد لاجرم در حجة الوداع اشارتی بان معنی نموده نصیحت
رسیده که در ایام حجة الوداع سورة کریمة اذا جاء نصر الله والفتح نازل شد حضرت با جبرئیل گفت گویا
مرا خبر وفات میدهند که ازین عالم میباید رفت جبرئیل گفت وللآخرة خیر لک من الاولی ودر روایتی
آنکه چون این سورة نازل شد آن سرور در کار آخرت جهد وسعی بیشتر از پیشتر التزام نمود گویند چون
این سورة نازل شد حضرت بسیار میگفت سبحانک اللهم وبحمدک اللهم اغفر لی انک انت التواب الرحیم
گفتند یا رسول الله چه نیست این کلمات را بسیار گویی فرمود بدانید وآگاه باشید که مرا با عالم بالا خواندند بدرود
کرده شد گفتند یا رسول الله از موت میگریی گفت تا این هول المطلع واین ضیق القبر وظلمة اللحد واین القیمة
ولا هم الان فان ابن عباس مرویست که گفت سورة اذا جاء نصر الله والفتح داعی است مر او را

از دنیا و از عبد الله بن مسعود مرویست که محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم چون از دنیا رحلت خواهد کرد پیش از آن یکماه
ما را از موت خود خبردار گردانید و بعضی خواص اصحاب را بخانه ام المؤمنین حضرت عائشه طلبید چون نظر مبارکش
بر ما افتاد در گریه شد و ما را آن گریه از غایت رحم و شفقت و تصور فراق آنجناب بود آه بیست و ده داغ بار
یا وهم هم مگذرد و بخیال ما شود نظم از آب دیده مالامال بحر میان آتش سوزنده کس شناسنده آرام نه آتش هجران قرار

عین حال همه آنگاه فرمود مرحبا بکم حیاکم الله السلام جمعکم الله رحمکم الله حفظکم الله جبرکم الله نصرکم الله رفعکم الله وفقکم الله قبلکم الله
هداکم الله اداکم الله سلمکم الله ذخرکم الله و وصیت میکنم شما را بتقوی و پرهیز از خداوند تعالی و شما را بخدا میسپارم و حقتعالی را بر شما
خلیفه خود میگردانم و میترسانم شما را از عذاب خداوند تعالی بدرستیکه من نذیر و بشیر مبین ام شما را باید که علو و غرور
و تکبر بر خداوند تعالی در میان عباد و بلاد وی نکنید چه حقتعالی مرا و شما را فرموده آیت تلک الدار الآخرة

نجعلها للذین لا یریدون علوا فی الارض ولا فسادا والعاقبة للمتقین و فرموده آیت الیس فی جهنم مثوی للمتکبرین
گفتیم یا رسول الله اجل تو کی خواهد بود فرمود هنگام فراق نزدیک رسیده و زمان باز گشتن است بخداوند و سدرة المنتهی و
جنة المأوی و رفیق اعلی گفتیم یا رسول الله غسال تو که باشد فرمود اهل البیت من الاقرب فالاقرب خواهد بود گفتیم
یا رسول الله در چه پارچه ترا دفن کنند فرمود درین جامها که پوشیده ام یا جامه مصری یا حله یمنی یا جامه سفید گفتیم
یا رسول الله بر تو نماز که گذارد بعد از این در گریه افتادیم حضرت نیز گریست آنگاه فرمود صبر کنید جزع منمائید و رحمت خدای
بر شما باد و گناه شما بیامرزد و جزای خیر دهد شما را و چون مرا بشوئید و کفن بپیچید بعد از آن از سر نعش دور روید
و زمانی مرا تنها بگذارید اول کسیکه بر من نماز خواهد کرد دوست من جبرائیل خواهد بود پس میکائیل پس اسرافیل پس
عزرائیل با گروه انبوه از ملائکه و در روایتی آمده فرمود اول من یصلی علی ربی یعنی اول کسیکه رحمت نازل گرداند خدای تعالی
آمرزگار من باشد پس جبرائیل نماز گذارد با آن ترتیب که مذکور شد بعد از آن فوج ملائکه در آیند و نماز بر من بگذارند
و بعد نماز بر من اهلبیت من کنند بعد از آن زنان ایشان آنگاه شما ای اصحاب سلام مرا بجماعت از یاران من که غائب
و حاضر اند از من و صیت برسانید هر کس که پیروی دین من و سنت من کند تا روز قیامت سلام از من برسانید نظم
بیت روزیکه ز تو سلام باشد ما را آن روز ز فلک غلام باشد ما را از تو نکنم توقع بر سیدن ز اندیشه تو تمام باشد ما را
گفتیم یا رسول الله ترا در قبر که در آرد فرمود اهل البیت من با جمعی کثیر از ملائکه که ایشان شما را ببینید و شما را

ایشان را نهیند و دفن کرده صفر سال مذکوره مأمور شد با آنکه برای اهل گورستان بقیع غفر و استغفار نماید از عائشه صدیقه
مرویست که گفت رسول الله صلی الله علیه و سلم شبی از جامه خواب برخاست و جامه خود بپوشید و بیرون رفت بریره را
گفتم که عقب وی برو و ببیند کجا میرود بریره رفت پیش از آنکه حضرت آید بیامد و گفت آن سرور بگورستان بقیع
در آمد و مدتی در میان آن جا بایستاد آنگاه برگشت چون بخانه آمد هیچ نگفتم تا صباح شد گفتم یا رسول الله صلی الله
علیه و سلم امشب کجا رفته بودی فرمود مرا باهل بقیع فرستاده بودند تا جهت ایشان طلب آمرزش کنم باز در هفت
و برای شهدای احد طلب تقدیم رسانید و از آنجا بازگشت و آن حضرت با صداع طاری گشت و سر خود را
بعصابه بسته بود و از عقبه بن عامر جهنی مرویست که گفت رسول الله صلی الله علیه و سلم بر شهدای احد بعد از هشت
سال از وقعه احد نماز گذارد یعنی مر ایشان را دعا خیر کرد گویا مودع حیات و اموات بعد از آن بر منبر برآمد و فرمود

انی بین ایدیکم فرط و انا علیکم شهید و ان موعدکم الحوض انی لانظر الیه و انا فی مقامی

هذا و انی لست اخشی علیکم ان تشرکوا و لکن اخشی علیکم الدنیا ان تنافسوا فیها عائشه صدیقه
روایت میکند ابتدای مرض آن حضرت در خانه میمونه بوده در روز نوبت او از آنجا بخانه من آمد و مرا نیز صداع طاری
گشته بود گفتم وا رأساه فرمود چه بود که تو پیش از من بمیری رفتی و من تجهیز و تکفین تو نمایم و بر تو
نماز گذارم عائشه گوید از روی غیرت من گفتم که تو این معنی میخواهی و گمان من اینست که بعد از دفن و تکفین من
فارغ شوی با زنی دیگر در خانه من عروسی کنی حضرت تبسم شد و فرمود ای عائشه درد سر تو بشود و درد
سر من رفتنی نیست که خلاص از آن مشکل آنگاه بخانه میمونه باز گشت و مرضش اشتداد یافت پس همه زوجات مطهرات
وی در آنجا جمع شدند پیغمبر در این اثنا بعد فرمود فردا من کجا خواهم بود این سخن با مکرر ساخت و مقصودش آن بود که در ایام
مرض در خانه عائشه باشد امهات مؤمنین این معنی را فهم کرده بآن راضی شدند که همه آن ایام در خانه عائشه بود
و همه آنجا روند و بخدمت حضرت قیام نمایند در روایتی آنکه حضرت صریح با زنان خود گفت نمیتوانم که با وجود مرض
بخانه شما دوران کنم در رعایت قسم بجا آرم خواهید که مرا دستوری دهید تا در خانه عائشه باشم و مرا آن جا
بیمار داری کنید و در روایتی آنکه فاطمه زهرا علیها التحیة و الرضوان با امهات مؤمنین گفت پیغمبر صلی الله علیه و سلم می
خواهند که در خانه هر یک از شما ایشان را بخانه عائشه رضی الله عنها اذن دهید پس همه راضی شده گفتند و از خانه

سینه بیرون آمد دستی بر دوش عباس و بر دیگری بر دوش فضل بن عباس و دیگر دست بر دوش علی کرم الله وجهه
و پایهای مبارک در زمین میکشید تا بخانه عائشه آمد و گویند ابوبکر نزد حضرت آمد و عرض نمود یا رسول الله میخواهم
در ایام خستگی و بیماری خدمت تو بجا آرم فرمود ای ابوبکر اگر من درین مرض بیمار داری و معالجه خود را بغیر از زنان
و زنان خود بغیر بایم مصیبت ایشان زیاده عظیم گردد و تحقیق اجر تو بر خداوند تعالی است به مجرد نیت خیر که کرده
سزد خواهی یافت پس در خانه عائشه بستر مرض بینداختند و سایر زوجات آن سرور بخدمت قیام نمودند و مرض
بغایت شدت و صعوبت بر او میگذشت از عائشه صدیقه مرویست که گفت رسول الله صلی الله علیه وسلم در مرض موت
بسیار اضطراب مینمود و بر خویش منقلب میشد گفتم یا رسول الله اگر مثل اینحالت از یک کدام ما در وجود آید بر آیند
بر وی غضب نمائی فرمود ای عائشه مرض من بغایت صعب است بدرستیکه خدا تعالی بلا بر دوستان و صالحان
بسیار صعب شدید میفرستد هیچ مومن نیست که بر وی بلا و ایذا رسد حتی که خاری اگر در پای رسد حقتعالی درجه او
بلند کند و خطیه بخشد و روایتی از عائشه آنکه گفت ندیدم من هیچ احدی را که مرض بر وی صعب تر بوده
از پیغمبر صلی الله علیه وسلم بثبوت پیوسته از عبدالله بن مسعود که گفت در آمدم نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم تب داشت
بر وی دست نهادم چنان گرم بود که دستم تحمل آن حرارت نکرد گفتم یا رسول الله صلی الله علیه وسلم تب بغایت
گرم داری فرمود آری تب من چندان است که دو مرد از شما را تب گیرد گفتم پس ترا دو اجر باشد فرمود
آری قسم بخدائی که نفس من بید قدرت اوست که احدی بر روی زمین نبود که اذیه از مرض و غیر آن بدو
رسد الا آنکه گناهان وی خدا تعالی بریزاند از وی چنانچه برگ از درخت ام بشیر گوید در آمدم برسول خدا
صلی الله علیه وسلم و گفتم یا حضرت هیچکس مثل این تب که بر تست نیافته ام فرمود برای آن چنین است که اجر
ما مضاعف است ای ام بشیر مردم در باب مرض من چه گویند گفتم میگویند رسول الله را ذات الجنب است
فرمود سزاوار لطف و کرم خداوند تعالی نیست که اینمرض را بپیغمبر خویش مسلط کند آن زحمت از همزات
شیطان است و شیطان را بر من استیلائی نیست و لیکن اینمرض اثر آن گوشت زهر آلوده کباب است که تو
و پسر تو با من در خیبر خوردیم الحال تاثیر آن بر من ظاهر شده و اینوقت انقطاع رگ حیات است گویا حکمت در آن
این بود که پیغمبر صلی الله علیه وسلم از مرتبه شهادت نصیبی باشد عائشه صدیقه گفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بیماران را تعوید میکرد

باین کلمات که اِذْهِبِ الْبَاْسَ رَبَّ النَّاسِ اِشْفِ اَنْتَ الشَّافِیْ لَا شِفَاءَ اِلَّا شِفَاءُکَ شِفَاءً لَا یُغَادِرُ سَقَمًا
و در روایتی آنکه چون مریض شدی تعویذ کردی بر نفس شریف خود را باین کلمات و دست مبارک خویش
بر بدن اطهر مالیدی چون باین مرض شد بمرض موت و ثقیل گشت من آن دعا خواندم و خواستم که دست
او را بر بدنش مالم دست خود را کشید از من و گفت رب اغفر لی و الحقنی بالرفیق الاعلی
و در روایتی آنکه فرمود اللهم اعلی جنت الخلد و آخرین کلمات آنکه گفت این تعویذ پیش ازین نفع میرسانید اکنون
اینها هیچ سود نمی دهد و بصحت رسیده از عائشه صدیقه که گفت در ایام صحت از پیغمبر صلی الله علیه وسلم شنیده
بودم که هیچ پیغمبر از دنیا نرود الا آنکه قبل از آن مخیر کردانند او را میان دنیا و آخرت و چون در اینش بمرض
موت سر فرو گرفت وی را میگفت مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء
والصالحین و حسن اولئک رفیقا آنگاه فرمود مع الرفیق الاعلی الاسعد مع جبرائیل و میکائیل
و اسرافیل و دانستم که وی را مخیر گردانیده اند و وی آن عالم را اختیار کرده و مرویست که پیغمبر صلی الله
علیه وسلم در هر مرض که خود را افتادی از خدای تعالی عافیت و شفا خواستی مگر درین مرض که دعا بشفا نکردی
و گفتی ای نفس چه بوده است ترا که پناه بهر ملجا و داد ای بجلی و جبرائیل بوی در مرض موت آمد و گفت
یا محمد بیشتر پروردگار تو مرا فرستاده است پیش تو و فرموده اگر میخواهی ترا شفا دهم و ازین مرض صحت
خلاص کرده ام و اگر خواهی ترا نزد خود بیارم و بیامرزم حضرت در جواب گفت من امر خود را به پروردگار
خود واگذاشته ام هر چه خواهد کند بقضا رضا داده است داده ام و اختلاف است میان اهل سیر در مدت مرض
آن سرور چند روز بود اکثر بر آنند که سیزده روز بود قول آنکه چهارده روز نیز و بعضی دوازده و بعضی
بر آنند که ده روز بوده و در آن ایام خستگی فاطمه را بخواند چون آمد فرمود مرحبا یا بنتی و او را بدست
راست خود نشاند و با وی سخنی بسبیل مساره فرمود و فاطمه گریان شد باز بهمان طریقه سخنی فرمود این نوبت
خندان گشت عائشه گوید یا فاطمه گفتم چه بود که آن دل خون کردی و بعده فرح از وی استفسار کردم که چه گفت
گفت سر پیغمبر را فاش نکنم و آن سخن را باین گفت تا پیغمبر صلی الله علیه وسلم از دنیا نقل کرد و بعد از آن از وی
پرسیدم که آن سخن چه بود گفت جبرائیل باین هر سال یک نوبت قرآن میخواند و امسال دو نوبت خواند

گمان میبرم که اجل من نزدیک رسیده و مرا خبر داده اول کسیکه از اهل بیت من که بمن ملحق شوند تو باشی پس بگریستم و دیگر
بار دوم گفت راضی نیستی که سید زنان اهل بهشت باشی و در روایتی آنکه فرمود جبرائیل مرا خبر دار کرده که نیست هیچ زنی از زنان
مسلمانان که رتبهٔ او اعظم باشد از ذریت تو باید که صبر تو از باقی زنان کمتر نبود و در این سخن اشارتی بود فاطمه را
بآنکه در مفارقت آن سرور باید که گریه و جزع ننماید و صبر کند چه پیداست که شکیبائی از ملاقات و مصاحبت وی
بر فاطمه دشوار خواهد بود و بثبوت پیوسته از ابو سعید خدری رضی الله تعالی عنه که گفت در ایام مرض پیغمبر صلی الله علیه
وسلم از حجرهٔ عائشه بیرون آمد و بر منبر رفت و خطبه خواند و نصیحت با مردم کرد و در اثنای آن فرمودند بدرستیکه خدای تعالی
مخیر کرده است بندهٔ خود را میان دنیا و میان آنچه نزد او بود یعنی از ثواب و نعیم و لقا پس اختیار کرد آن بنده آنچه
نزد خدای تعالی بود ابو بکر صدیق بگریست همه متعجب گشتیم از گریهٔ او که چرا ویرا از آن صورت باید گریست حال آنکه
وی داناترین ما بود و او دانست که مراد از آن بنده مخیر آن سرور است پس پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود ان من
امن الناس علی فی صحبته وماله ابو بکر بن ابی قحافه یعنی بدرستیکه از جمله مردمان مسامحه و بذل نفس و مال
خود در رضای ما بیشتر نموده اند ابو بکر ابو قحافه است آنگاه فرمود ای گروه مردمان بدرستیکه بیرون رفتن من
از میان شما نزدیک رسیده هر کس که ویرا زده باشم یا عرض برمن باشد باید که برخیزد و از مرا قصاص
طلبد و اگر مال وی برده باید که حق خود را باز ستاند و نگوید که میترسم اگر قصاص بستانم رسول با من
اعتراض کند بدانید و آگاه باشید که عداوت از طبیعت من نیست و من با ایشان دشمن نیم و دوسترین
شما بمن کسیست که اگر حقی برمن داشته باشد استیفای حق خود را از من نماید یا مرا احلال کند از منبر فرود آمد و نماز
پیشین گذارد و باز بمنبر رفت و آن سوال باز راند مردی برخاست گفت یا رسول الله مرا نزد تو سه درهم است
فرمود تکذیب نمیکنیم و لیکن این سه درهم بر من از چه چیز است گفت یا رسول الله روزی مسکینی بر تو گذشت
مرا فرمودی سه درهم بوی ده فرمود فضیل درهم ده پس گفت ایها الناس هر کسی را که بروی حقی بود
باید که امروز ادا کند و از گردن خود دور کند و نگوید که از فضیحت میترسم بدانید و آگاه باشید که فضیحت دنیا بهتر است
از فضیحت آخرت پس مردی برخاست و گفت سه درهم از مال غنیمت دنیا خیانت کرده بودم و در گردن
منست فرمود چرا خیانت کرده بودی گفت یا رسول الله بآن محتاج بودم فرمود ای فضیل آن را از وی بستان

دیگر همچنین بر روایات است و در مدت مرض آخر تا سه شب بیرون نتوانست آمد و در روایتی آمده که هفت روز به جماعت
حاضر نتوانست شد وقت نماز خفتن بود که بلال به در حجره رسول آمد و گفت الصلوات یا رسول الله حضرت
صلعم بسیار ثقیل بود نتوانست که بیرون رود فرمود بگوئید تا ابو بکر با مردم نماز گذارد عائشه گفت ابو بکر
مردی رقیق القلب است چون در مقام تو بایستد و بنیاد قرائت کند گریه بر وی غلبه خواهد کرد و نتواند
که نماز گذارد اگر عمر را بگوئی نماز بگذارد حضرت گفت ابو بکر را بگوئید که نماز بگذارد عائشه گفت مقصود من
برین سخن آن بود که از زبان در رفتن تحقیق شود القصه شخصی نزد بلال آمد و گفت حکم نبوی چنین
شرف نفاذ یافته که ابو بکر امامت قوم بجا آرد بلال گریان بازگشت و دست بر سر نهاده واغوثاه و انقطاع
رجاه میگفت چه بودی که مادر مرا نزادی و چون زاد چه بودی که پیش ازین مرده بودمی و این حال را بر
پیغمبر صلی الله علیه وسلم مشاهده نکردی آنگاه بلال نزد ابو بکر آمد و گفت رسول الله صلی الله علیه وسلم ترا امر فرموده
با مردم نماز گذاری ابو بکر برخاست چون نظرش بر محراب افتاد آن مکان از رسول صلی الله علیه وسلم خالی دید
خود را نتوانست که نگهدارد دانیده بر وی غلبه کرد چندان بگریست که بیهوش افتاد فغان و ناله از یاران
برخواست حضرت از فاطمه پرسید که این چه فریاد است گفت یا رسول الله یاران از غم و مفارقت تو میگریند
وی نالید علی و عباس را بخواند و تکیه بر ایشان انداخته از خانه بیرون رفت و نماز گذارد و بعد از آن گفت
ای گروه مسلمانان شما در حفظ و پناه خداوند بید و الله اعلم تعالی خلیفه منست بر شما باید که ملازمت تقوی و
ترس از خدا کنید و فرمان برداری وی بجا آرید به درستیکه من از دنیا مفارقت خواهم کرد دیگر از عبدالله
بن عباس روایت میکنند که در ایام مرض پیغمبر صلی الله علیه وسلم روزی امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه بیرون
آمد مردم گفتند ای ابو الحسن رسول امروز چونست فرمود الحمد لله امروز نیکوست عباس دست او گرفت
و بطریق خفیه با وی گفت بعد از سه روز دیگر از دنیا نقل خواهند کرد و من علامتی دیده ام در فرزندان عبدالمطلب
دیده ام که در حین موت ظاهر شود و آن علامت امروز در روی آن سرور مشاهده کرده ام بیا تا نزد وی
برویم و بپرسیم که امر خلافت بعد از وی از آن کیست اگر از آن ماست بدانیم و اگر غیر ماست معلوم کنیم
و از وی التماس نمائیم تا بهای ما او وصیت فرماید علی در جواب گفت بخدا سوگند که در چنین حین

چون بیماری کرد گفت که من ای رسول خدا طلب دنیا نکنم روایتست که پیش از وفات پیغمبر در وصیت کرد و فرمود آگاه باشید
که پیش از شما جماعتی بودند که قبور انبیاء و صلحاء خویش را مساجد میساختند شما را میباید که چنان نکنید دیگر
بصحت رسیده که برای آن سرور دیناری چند بر سبیل نذر از جانبی آورده بودند و همه را بر فقرا قسمت فرمود الا شش یا هفت
یا نه دینار بعائشه سپرده بود از آن در ایام مرض ناخوشی ظاهر شد و سر بر سینه عائشه نهاده بود چون بهوش آمد فرمود ای عائشه
آن دینار را چه کردی گفت پیش من امانتست فرمود بر فقرا تصدق کن و بیهوش شد چون بهوش باز آمد فرمود آنرا
نفقه کردی یا نه گفت یا رسول الله ناکرده و تاخیر در انفاق آن بسبب واقع شده بود که عائشه در تیمارداری و خدمت آنسرور
مشغول بود فرمود تا آنها را بیاورد و حضرت آن دینار را بر کف دست مبارک نهاد و شمرد آنگاه فرمود چه گمان بود که محمد
را پروردگار خود طلبید و آن دینار نزد وی باشند پس آن را پیش علی ابن ابی طالب فرستاد تا بر فقرا قسمت کند و فرمود
این زمان استراحت یافتم و دیگر آنکه در حدیث است که پیش از وفات آن حضرت به سه روز جبرئیل آمد و گفت پروردگار تو ترا سلام
میرساند و مرا بتو فرستاده از جهت کرم و افضال خاص بتو فرستاده و فرموده یا رسول الله خود را خوش مییابی در روز دویم آمد
و همین پرسید و روز اول پرسش نمود و همان جواب شنید و در روز سیوم ملک الموت و ملکی دیگر اسمعیل نام که بر هفتاد هزار
ملک حاکم است همراه بود و او باز پرسش جبرئیل گفت این ملک الموت است بر در ایستاده و اذن میطلبد و هرگز از
هیچ کس آدمی قبل تو اذن نه طلبیده بود و بعد از تو نخواهد طلبید فرمود دستوری ده ای جبرئیل تا در آید ملک الموت
بعد از آنکه ماذون گشت در آمد و سلام گفت یا محمد حق تعالی مرا بتو فرستاده و امر فرموده که فرمان تو بجا آرم اگر فرمائی
روح ترا قبض کنم و بعالم بالا برم و الا بازگردم حضرت بطرف جبرئیل نگاه کرد جبرئیل گفت ای حضرت
بدرستی که خداوند تعالی مشتاق لقای جانفزای تست آن سرور با ملک الموت فرمود بکاری که داری مشغول شو
جبرئیل گفت یا نبی الله علیک السلام دیگر من بجهت آمدن پیغام وحی هرگز بزمین نخواهم آمد مراد و مقصود
من از اهل دنیا تو بودی فرد چو یوسفم تو نباشی بمصر بچه کار ز چاه هم چو تو نباشی سفر چه سود کند از ابن
عباس رضی الله منقولست که گفت در روز وفات آن حضرت حق تعالی امر فرمود ملک الموت را که بزمین رو بنزد
حبیب من و بپرهیز از آنکه بی اذن بروی در آئی و از آنکه قبض روح وی بی اذن کنی پس ملک الموت
با هزاران هزار ملک از اعوان خود هم بر اسپان ابلق سوار با جامهای منسوج بدر و یاقوت پوشیده بدر خانه

آن حضرت آمد و در دست ایشان نامه از پروردگار عالمیان بود عزرائیل از بیرون خانه بصورت اعرابی بایستاد و گفت
السلام علیکم یا اهل البیت النبوة ومعدن الرسالة اگر حکم شود در آیم و رحمت خداوند تعالی بر شما باد فاطمه
رضی الله عنها بر بالین پدر خود بود جواب داد که پیغمبر علیه السلام بحال خویش مشغول است حالا وقت ملاقات نیست روز دیگر
اذن طلبید همان جواب داد بار سیوم اذن طلبید آواز بلند چنانچه هر کس که در خانه بود دانست آن طلبید حضرت
بهوش باز آمد و چشمان مبارک کشاده کرده پرسید که چه میشود صورت حال را عرض رسانیدند فرمود ای فاطمه دانستی با که کلام میکنی
گفت الله و رسوله اعلم فرمود ای فاطمه این ملک الموت است شکننده لذات قطع کننده آرزوها و متفرق جماعات
و بیوه سازنده زوجات و یتیم کننده بنات و بنین است فاطمه گریان شد حضرت دست فاطمه را گرفته بسینه مبارک خود ضم کرد
و چشمان خود بهم نهاد فاطمه پیش بود گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم جان من فدای تو باد یکبار نگاهی کن و سخنی بگوی
آن سرور چشم بکشاد و گفت ای دختر من گریه مکن که حمله عرش بر گریه تو میگریند و دست مبارک اشک از چهره فاطمه پاک
کرد و او را دلداری و بشارتها داد و گفت بار خدایا در مفارقت من صبری کرامت فرمائی باو و گفت چون
روح مرا قبض کنند بگوئی إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ بعد از آن عائشه پیش رفت و گفت یا رسول الله چشم بکشای و بسوی من
نگاه کن و وصیتی فرما حضرت چشم بکشاد و گفت ای عائشه دیروز که ترا وصیت کرده ام دانسته باید که بر آن عمل نمائی بعد از آن
پیش رفت باو نیز نگاه فرمود با تمام ازواج مطهرات پرده عصمت گفت بر شما باد که در گوشه خود را نگهبانید خود را
نگهبانید از نظر نامحرم مستور سازید آنگاه حسن و حسین را بر سینه نهاد حضرت چشم بر کس وا کشاد
از سر لطف و شفقت نظر کرده ایشان را ببوسید و فرمود برادرم علی را بخوانید علی بیامد بر بالین نشست
باو نیز وصیت فرمود که تفصیل آن تطویل است آورده اند که چون ملک الموت در صورت اعرابی
در آمد و اذن طلبید حضرت وقوف یافت و اهل بیت را خبر گردانید که او را فرمود تا در آید ملک الموت
حسب فرمان بیامد و گفت اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ بدرستیکه خداوند تعالی ترا سلام فرستاد
و امر فرمود که روح ترا قبض نکنم مگر باذن تو فرمود ای ملک الموت مرا بتو حاجت است گفت چیست
فرمود که روح مرا قبض نکنی تا وقتی که جبرائیل بیاید پس حق تعالی امر فرمود بمالک دوزخ که روح مطهر حبیب
من بآسمان خواهد آمد آتش دوزخ را بمیران و بحور عین حکم شد که خود را بیارائید و ملائکه ملکوت

دعوا صحیح جبرئیل را خطاب آمد که برخیز و نه صف در صف با بهشتیان جبرئیل را فرمان آمد که برو نزد پیغمبر و بگو حبیب من
من دست بیله سفید از نور برای پی جبرئیل نزد پیغمبر آمد که یا آن سرور فرمود ای دوست من سوال چنین مرا تنها بگذار
جبرئیل گفت بشارت آورده ام فرمود چه گفت بدرستی که بهشت حرام است بر جمیع انبیا و امم تا تو با امت
تو و استان تو در نیائید و حق تعالی چیزی چند بتو ارزانی داشته که هیچ پیغمبر را نداده حوض کوثر و مقام محمود
که در انجا شفاعت مردم عاصی کنی و بخشیده شوند که بآن راضی شوی فرمود این زمان خوش دل شدم و چشم تو روشن
شد الحال ای ملک الموت پیش آی و بآن امر که مامور شده قیام نمای ملک الموت بقبض روح اطهر مشغول
شد و گویند سکرات موت بر وی چنان دشوار بود که گاهی سرخ و گاهی زرد گشت نقل است از عائشه صدیقه
چون روح حضرت از بدن مفارقت کرد بوی خوش شمیدم که هرگز آن چنان نشمیده بودم پس پیرایه برد حریر
پوشانیدم و در بعضی روایات آن است که ملائکه برد پوشانیدند پس اهل مدینه و اصحاب رسول صلی الله علیه وسلم
دل بر فوت آن حضرت نهادند و انا لله و انا الیه راجعون گفتند ابوبکر صدیق تعزیه و تسلی اهل البیت
بجای آورد و گفت مهم غسل و تجهیز و تکفین آن سرور بشما تعلق دارد و خود با اکابر مهاجر و انصار بسقیفه
بنی ساعده رفت تا امر خلافت را اقرار دهد اهل بیت کارسازی غسل میکردند تا کسی از بیرون حجره گفت
مشوئید زیرا که طاهر و مطهر است و احتیاج بغسل ندارد هر چند تفحص کردند گوینده را نیافتند بعد از ان شنیدند
که دیگری گفت بشوئید که آن ابلیس لعین دشمن خدا است رد ابلیس کنم امر و پس حجره را
به بردیمانی بستند عباس و علی و فضیل پسر عباس و اسامه بن زید و صالح حبشی آن سرور را برداشته در اندرون
کلبه آورده اند و اختلاف واقع شد که حضرت را در جامه غسل دهند یا غیر آن از گوشه خانه آوازی برآمد
برهنه مسازید رسول خدا را و با پیراهن دیگر غسل دهید دانستند که گوینده غیب است برخاستند و بغسل
مشغول شدند عباس فرمود تا در را بر روی مردم بستند و در غسل آن سرور بغیر از شش کس که مذکور شد
دیگر نیامدند انصار از بیرون فریاد آوردند که ای اهل البیت ما اخوان آن حضرتیم و اخلاص ما در
اسلام بهمه روشن است یک کس از ما باید که پیش شما باشد تا ما را شرفی حاصل شود و از دولت
تغسیل رسول صلی الله علیه وسلم محروم نمانیم روایت آنکه اوس بن خولی انصاری خزرجی گفت ای علی

و گفتند شنیدیم تا بجد اگر مرا اجازت دهد بادیم امیر و برادستوری داد و در روایتی هست که وی از چاه غرس بیرون آب
بکشید و آوردند و اهل البیت غسل میدادند پس آن حضرت را بر روی تخت بخوابانیدند سر آن حضرت بجانب
مشرق و پای مبارکش بجانب مغرب حضرت علی ابن ابی طالب غسل شروع کرد و خرقه بر دست پیچیده
در اندرون پیراهن وی را جابجا میداشت و دست در آورده غسل میکرد و اسامه و شقران آب
میریختند و غسل پیراهن وی را نیز بر نمیگیرد تا علی با اسامه جسد اطهر آن سامی میشست عباس و قثم و گردانیدند
دستی از طرفی بطرفی اعانت علی مینمودند از غیب نیز در آن امر اعانت واقع میشد چنانچه پنداشتند
که خود از دستی بدستی دیگر میگردد و هر نوبت ورق و رخت کنار آب غالب آن حضرت اشتند چون
مهم غسل باتمام رسید قطره چند آب در گوشه چشم و ناف آن حضرت جمع شده بود علی آنها را بلبهای خود برچید آن
سبب مزید علم و حفظ وی گشت آنگاه سید عالم را صلعم در سه جامه سفید سحولی که هیچ کدام از آنها قمیص و
عمامه نبود کفن کردند و در روایتی آنکه کفن وی دو جامه سفید و یک بردیمانی مشک و حنوط بر کفن
و سجده گاه وی پاشیدند و گویند جبرائیل حنوط آن حضرت را از بهشت آورده بود و منقول است
که علی ابن ابی طالب در حین وفات مقداری از آن مشک فرزند خود را داده وصیت کرد که این
را در کفن من بکار برید که فضل حنوط رسول است چون از این امور مذکور فارغ گشتند وی را بر سریر
بخوابانیدند چنانچه وصیت حضرت بوده و در خانه نهادند و جمله بیرون رفتند علی گوید وفات وی
در روز دوشنبه بود و در روز سه شنبه شنیدیم که هاتفی آواز میداد که ای گروه مسلمانان بر پیغمبر خود نماز
گذارید آنگاه فوج مسلمانان در آمدند و هر یک علیحده نماز میگذاردند علی مرتضی کرم الله وجهه گفت
هیچکس امامت نکند بر وی که وی امام شماست در حال حیات و هم در ممات مرویست که حضرت وصیت
فرموده بود باین طریق که تا خبر در دفن شود و جمله مسلمان در نزدیک بهره یاب باشند پس گفتند که آنسرور
را در خانه یا در مسجد یا بقیع دفن کنند ابو بکر صدیق رضی الله عنه گفت شنیدیم از رسول صلعم که فرمود دفن
کرده نشود هیچ پیغمبری الا آن جا که روح او را قبض کنند و در روایتی آنکه علی مرتضی گفت در روی زمین
هیچ بقعه گرامی تر نیست نزد خداوند تعالی از آن جا که روح پیغمبر صلی الله علیه وسلم در آنجا قبض کرده باشند

پس فراش وی بر داشتند و موضع قبر معین ساختند در مدینه دو حفار بود یکی ابو عبیده ابن الجراح که بطریق شق
حفر قبر میکرد دیگر ابو طلحه انصاری که لحد میکند عباس ایشان را طلبید که بیاید بلحد شروع نمودند و شب چهارشنبه
همه شب تا سحر بود که آن حضرت را بر کنار قبر نهادند و از طرف پائین بقبر در آوردند علی و عباس و عقیل و اسامه و
شقران و بقولی فضل و قثم و بقولی عبد الرحمن بن عوف نیز در قبر آن حضرت در آمد و قطیفه حمرا که در روز
خیبر به پیغمبر رسیده بود شقران در ته قبر انداخت و گفت و الله که دیگری بعد از تو او را نپوشد و بروایتی آنکه
آن سرور وصیت فرموده که قطیفه مرا فراش من سازید در قبر بدرستیکه خداوند تعالی زمین را بر جسد انبیا
مسلط نمیکند پس خشت بر لحد وی چیدند و در روایتی است که چون خشتها را چیدند آن قطیفه را بیرون آوردند
و از قبر بیرون آمدند آخر کسیکه از قبر بالا آمد قثم و بروایتی علی بود آنگاه خاک در قبر آن سرور ریختند و صورت
قبر او را مسطح و بروایتی مسنم بر آوردند و بروایتی یک شبر از زمین بلند گردانیدند و آب بر آن پاشیدند
چون از دفن فارغ شدند اول بدر خانه فاطمه زهرا آمدند و تعزیه وی بتقدیم رسانیدند و بعد از آن بخانه ازواج
طیبات طاهرات هر یک و در مفارقت بسیار غمناک و حزین و نوحه هر یک را از آن فردا تن زمان قیامتی بود انس بن مالک
گوید هیچ روز خوشی و خرمی زیاده تر از آن روز ندیده بودم که پیغمبر صلی الله علیه و سلم در آن روز آمده و هیچ ظلمانی و غم آلوده تر از آن روز نه
بود که آن حضرت وفات یافت و هنوز از دفن فارغ نگشته بودیم که دلهای یکدیگر متغیر شد بیت هان ای پاکین جهان
نور چشم خود گم کرده ای هزار فتنه از هر گوشه روی بر وهم کرده ای و مرویست که عبد الله بن زید انصاری که صاحب مستجاب الدعوات
بود گفت خدایا چشم جهان بین خود را ملاحظه جمال با کمال محمدی صلعم نمیخواهم چشمم مرا باز ستان در زمان نابینا شد و جمعی
دیگر نتوانستند که بی دیدار آن سرور در مدینه باشند غربت اختیار کردند از جمله بلال حبشی بود عزیمت سفر بجانب شام نمود و
هر چند گفتند نماند بشام رفت و در آنجا مدتی توقف کرد آنگاه پیغمبر صلعم را در خواب دید که میفرمود ای بلال این چه جفا کردی که از
جوار ما بیرون رفتی بعد از آن بقصد زیارت ما کن بلال از خواب بیدار شد و بمدینه متوجه گشت در آن زمان فاطمه زهرا فوت شده بود
چون بمدینه آمد هر که را ملاقات میکرد از اهل البیت نامی میپرسید جواب میدادند که علی و حسن و حسین و ازواج پیغمبر صلی الله علیه و آلهم همه بسلامت هستند
و از حال فاطمه رضی الله عنها چون از حسن و حسین ملاقات کرد و پرسید ایشان بگریستند که مدتی با این عالم انتقال فرمود
بلال بسیار بگریست و گفت ای جگر گوشه رسول خدا از دو پدر بزرگوار ملحق شدی ای گوشه بعضی از دوستان بلال استدعا

گردد که بوقت نماز پیشین ست چه شود اگر بسبب اذان قیام نمودی کاهلی و مبالغه نمودند بالای بام مسجد چون آغاز
کند چون الله اکبر گفت از تمام خانهای مدینه فغان بر خاست و چون باین محل رسید که اشهد ان محمد رسول الله دید هیچکس نماند
که گریست و فریاد نکرد و از روز شدن وفات پیغمبر صلی الله علیه وسلم شد چون بانگ نماز تمام کرد گفت ای یاران شما را بشارت
میدهم که هرکس بر حضرت رسالت صلعم بگرید آتش دوزخ نرسید و پوشیده نماند که این فضیلت مخصوص نیست باهل زمان
آن حضرت بلکه امید داری چنانست که جمیع است تا قیامت از فوت آنسرور در تحسر و متاثر شوند و از فراق وی بگریند
حکم داخل ست چه ظاهرست که فوت او مصیبت عظیمست و جمهور علما بر آنند که زیارت قبر آن حضرت سنتی ست منتهیه
الیه و فضیلتی ست مرغوب و بعضی علما بوجوب آن قایل گشته اند بدلیل حدیث من لم یزرنی فقد جفانی زیارت
قبر آن حضرت افضل ست و ثواب بسیار دارد و مرویست که حضرت فرمود هر که زیارت کند قبر مرا پس زیارت کرده مرا و هر که
زیارت کرد مرا پس من او را شفیع باشم در روز قیامت و فرمود هر کس که زیارت قبر من کند بعد از فوت من چنانست
که زیارت در حیات من کرده باشد جمهور بر آنند که واقعه وفات آن حضرت دوازدهم ماه ربیع الاول شده در روز دوشنبه و
بقول دوم والله اعلم ارباب سیر را در سن پیغمبر صلی الله علیه وسلم اقوال مختلفه واقع شده قول شصت و سه سال بقولی شصت و پنج سال
و قول شصت و دوم سال بر قول آنست که ابن عباس بعث رسیده و گفت پیغمبر صلعم مبعوث به نبوت شد و چهل ساله
بعد از آن سیزده سال در مکه بود وحی باو آمد و دوازده سال در مدینه بسر برد و شصت و سه سال بود که فوت شد و بخاری
که امام المحدثین ست گفته اکثر روات همین اند امام محمد ترجیح این روایت نمود ذکر در بیان عادات سید السادات
علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات در روضة الاحباب مذکورست که عادت از آداب و طریقه
وی آن بود در پوشیدن لباس و خوردن طعام و پوشیدن شربت لباس آن سرور تکلف نبود بلکه هرچه میسر شدی
از سراویل و ازار و جامه و قبا و پوستین و موزه و نعلین میپوشید بیشتر جامه تنگ آستین میپوشید و گاهی جبه
نیز همین از پشم پوشیدند و گاه پشمینه و گاه کتان میپوشید و از قماشها که جامه کردی برد حبره بودی و آن
بودی از یمن ازار اقمشه و برد حبره یمنی است و بعضی گفته اند برد مخطط است و از اصناف جامها پیراهن
دوست میداشت و از رنگها بیشتر رنگ سفید اختیار میکرد و میفرمود که جامهای سفید پوشید اطهر و اطیب است و مرده
خود را در آن دفن کنید و از جامها که سرخ خالص باشند و خالص بودی مردان را نهی فرموده و برد مخطط بخطوط

سرخ یا سفید یا سبز یا زرد و یا سیاه میپوشیده اند جامها سبز خوش میشیامی چون جامه نو پوشیده اینها نام تعین کرده خواه عمامه یا قمیص یا ردا بودی بعد ازان گفتی اللهم لك الحمد كما كسوتنيه اسألك خيره وخير ما صنع له واعوذ بك من شره ومن شر ما صنع له وگاه میگفت الحمد لله الذي كساني ما اواري به عورتي واتجمل به في الناس و فرمود هر کس که جامه نو پوشد گوید الحمد لله الذي كساني هذا الثوب ورزقنيه من غير حول مني ولا قوة دفتیهه من غير الى احوال من ولا قوت گناهان گذشته آینده او آمرزیده شود و اکثر اوقات جامه نو را در روز جمعه پوشیدی و در پوشیدن جامه ابتدا از یمین میکرد و بیرون کردن از یسار و چون نو پوشیدی کهنه را بمسکینی میداد و میگفت یا من مسلم یکسو مسلما من سمل ثيابه الا يكسوه الا كان في ضمان الله وحرزه احياً وميتاً و عمامه سفید بسر اطهر می بست و شمله بین الکتفین میگذاشت وگاه تحت الحنک بر میزد و گاه بے شمله مے بست و اکثر عمامه بر طاقیه پیچیدی وگاه بطاقیه بے دستار اکتفا نمودی و آنچه مرویست از آن حضرت که فرق میان ما و مشرکان اینست که ما دستار بر طاقیه می بندیم و ایشان بے طاقیه خالی از ضعیفی نیست اگر بصحت رسد گوییم مقصود آنست که عادت ما در اغلب پیچیدن دستار بر طاقیه بخلاف عادت ایشان و در اغلب یا در جمیع اوقات بطاقیه سفید شامی دراز و طاقیه چیده بر سر می بند کلاه پوش میپوشید و طاقیه دو گوشی داشت که گاهی در سفر بر سر نهادی وگاه چون نماز گذاردی آن را در برابر روی خود میگذاشت وگاهی دستار سیاه می بست و مرویست که در روز فتح مکه دستار سیاه بسته بود و خطبه خوانده و بعضی از علما تاویل میکنند که سیاهی اصلی نبود بلکه سبب آنکه بر سر داشته میبود بالای دستار و بجهت حرارت هوا دستار از خود رنگ گرفته و خود را از سر برداشتند و رائی میپنداشتند که سیاه خالص است و آنکه در بعضی روایات وارد شده مرویست که نوبتی دستاری که علمها میداشت بهدیه برای حضرت آوردند علمهای آن را قطع کرده ببستند و طول دستار آن سرور در کتب احادیث و سیر بنظر نرسیده فاما بعضی از ائمه حنفیه رحمهم الله آورده اند که دستار رسول صلی الله علیه وسلم که همیشه بسر مے بست هفت گز بود و دستاریکه در عید و جمعه مے بست دوازده گز بوده والله اعلم و در وقت حرارت هوا گاہے طیلسان بر سر مبارک می انداخت و در حضور آن حضرت طیلسان را وصف میکردند فرمودند ثوب لا یؤدی شکره چون

روغن بر سوی فی قناعی بر سر اندختی تا دیگر جامها چرب نشود و آنچه از انس مرویست که گفت کان النبی صلی الله علیه وسلم یکثر القناع کان ثوبه ثوب زیات مراد از آن ثوب این قناع است و آستین پیراهن و جامه آن حضرت تا بند سر دست و گاهی تا اطراف اصابع و مایل بفراخی بود و بالای پیراهن و جامه و ازار تا نصف ساق و گاهی قریب بکعبین بود و طول ردای آن سرور چهار گز و عرضش دو گز و دو نیم گز و یک وجب بود و بعضی از متاخرین اهل حدیث آورده اند که طول ردای آن حضرت شش گز بود و عرضش سه گز و یک وجب و طول ازار چهار گز و یک وجب و در عرض دو گز و یک جب بوده گاهی پیراهن تکمه دار پوشیدی و تکمه را نبستی و در بعضی روایات وارد شده که کان قمیصه مشدود الازرار و ربما حل الازرار فی الصلوة و گاهی پیراهن کوتاه بالای او کوتاه آستین پوشیدی و گاهی لباس حله اختیار فرموده و حله عبارت است از دو جامه و در سفر جامه آستین تنگ پوشیدی و در حین وضو دستهای مبارک چون از آستین بیرون نمی آمد از زیر دامن بیرون آورده و آن را بر دوش انداخته وضو ساختی و گاهی لبس جامهای فاخر گران بها اختیار کردی خصوصاً در روز عید و جمعه و آمدن وفود و نوبتی خود یکی از عظما حله بسی و سه شتر خرید چادر برای حضرت برسم هدیه فرستاد یکبار آن را پوشید و نوبتی حله بیست و نه شتر و ده اشتر آنکه حله بیست و سه شتر خریده و گاهی سفر مود تا برای وی جامه بیافتند و بعضی رسیده که نوبتی قبای ابریشمین که چاک خلف میداشت برای آن سرور بر سم تحفه فرستادند در بر کرده و نماز بگذارد و جبرئیل آمد و خبر حرمت آن رسانید بس آن را از خود دور کرده فرمود لا ینبغی هذا للمتقین ای المومنین الذین یتقون عن الشرک از انس بن مالک رضی الله روایت میکنند که یکبار سندیل از سندس که استبرق باشد بطریق هدیه جهت آن حضرت فرستاده پوشیدند اصحاب از غایت خوبی آن گفتند یا رسول الله این مگر از آسمان بر تو فرود آورده اند فرمود چه تعجب میکنند در خوبی آن بخدائی که نفس من بید قدرت اوست یک مندیل از مندیل سعد در بهشت بهتر از این است آنگاه آن را بجعفر بن ابی طالب فرستادی پوشید و بملازمت حضرت آمد فرمود من این را بتو ندادم که بپوشی گفت پس چه حکم فرمود بفرست آن را بسوی برادر خویش نجاشی و نوبتی ابوجهم عامر بن حذیفه قرشی عدوی یک گلیم سیاه مربع که سرهای آن دو علم داشت و عرب آن را خمیصه گویند برای پیغمبر صلی الله علیه

بهدیه فرستاد آن جامه را ردای خود ساخته به نماز مشغول شد و در علمهای آن نگاهی کرد چون از نماز فارغ شد فرمود ببرید این خمیصه را نزد ابوجهم و فرمود کلیم سطری بی علم برای من بیارید که علمهای این جامه مرا مشغول گردانید از نماز من بثبوت پیوسته که جامه سبز داشت و در حین ملاقات بکسی می پوشید بعد از آن پیش حضرت صلعم بسیار کهنه شده بود و از خلفا آن را پارچه ساخته تیمناً و تبرکاً به روز عید می پوشیدند و حله حمرا و خضر مخطوط سرخ و سبز اکثر در روز جمعه و عیدین پوشیده جامه خاص برای روز جمعه ترتیب کرده بود غیر از آن جامها که هر روز پوشیده بودی و از عایشه صدیقه روایت است که گفت آن حضرت برد سیاه در بر داشت گفتم چه خوب می نماید بیاض رنگ تو در سواد این جامه و کسائی سیاه یکی بخشیده ام سلمه گفت آن کسائی سیاه را چه شد فرمود بکسی بخشیدم گفت ندیدم هیچ چیز را هرگز خوبتر از بیاض تو در سواد آن و برد وی ریشه داشت پوشیده گاهی از جانب نشستن ریشه گاهی او بر قدم مبارک آن سرور می افتاد و جبه خسروانی سیه داشت که شکافهای آن را ساخته بودند و گاهی بر روی آن پوشیدی که قیمت او یک دینار زر سرخ بود مرویست از سهل بن سعد ساعدی که گفت برای رسول صلعم جبه ابریشم سیاه و سفید ساختم حضرت پوشیده آن را از هیچ جامه شگفت ننموده چنانچه از آن شگفت آمد بسنت مبارک آن را مس میکرد و میگفت چه نیکو این جبه اعرابی در میان قوم بود گفت یا رسول الله صلعم من بخش این جبه را فی الحال بیرون کرده بدست او داد و در صحیح بخاری از سهل بثبوت پیوسته که گفت زنی برده شمله که حاشیه آن را هنوز از وی جدا نکرده بودند بنزد آن حضرت آورد گفت یا رسول الله این را بدست خود بافته ام برای آنکه تو بپوشی آن سرور از ضعیفه بستد پس بپوشید آن را مردی از قوم بدست خود ببسود و تحسین کرد آن را و گفت یا رسول الله آنرا بمن ده فرمود آری بعد از زمانی مجلس برخاست و بخانه رفت و جامه را پیچیده برای آن مرد فرستاد قوم با او گفتند نیکو نکردی این برد را از وی خواستی و حالانکه وی پوشید و هم میدانی که ایشان هیچ سائل را رد نمیکنند گفت بخدا سوگند که برای کفن طلبیده ام سهل گوید عاقبت کفن وی شد در روایت دیگر وارد شده که آن مرد عبدالرحمن بن عوف و بروایتی سعد بن ابی وقاص بوده و در اکثر اوقات جامهای درشت و خشن می پوشید عایشه رضی روایت کند که بر رسول صلعم دو جامه غلیظ خشن بود گفتم یا رسول الله این دو جامه تو بسیار درشت و خشن است گاهی که عرق کنی بر تو ثقیل شود هیچ جواب نگفت ابوهریره روایت کند که عایشه صدیقه رضی را

کسای ملبد و یمنی و صلاة دو فته و ازاری غلیظ بیرون آورد و گفت روح رسول الله صلعم درین دو جامه قبض کردند
و انگشتری پوشیدن در خنصر دست راست و در خنصر دست چپ هر دو مروی گشته و هر دو سنت ست و اولی نزد
ائمه حنیفه رحمة الله علیه لبس آن راست و نزد ائمه شافعی رحمة الله علیه لبس آن در یمین انگشتری با چنان
میپوشید که نگینه اش بجانب کف دست بود و گاه از خانه بیرون می آمد و بر انگشتری وی ریسمانی بسته
بود بجهت مهمی تا فراموش نشود و سبب ساختن انگشتری و کیفیت نقش آن در باب سابق و ضمن کر وقایع
سال ششم گذشت و این انگشتری بعد از حضرت ابوبکر و عمر داشت و بعد از ان بعثمان رسید بعد از شش سال
از دست او یا از دست غلام او در چاه آب افتاد هر چند آب کشیدند یافته نشد و گویند خاطر مردم با آن جهته
از عثمان متغیر شد و در فتنه افتاد و بعضی از اهل سیر آورده اند که آن حضرت انگشتری دیگر داشت که
نگین او از عقیق بود یا از حبش آورده بودند یا آنکه صانع آن مردی از اهل حبش بود والله اعلم و موزه
پوشید و موزه آن حضرت ساده و سیاه بودند و آن موزه را نجاشی برای سرور با پیراهن و سراویل طیلسان
بهدیه فرستاده بود و نعلین او از پوست گاو دباغت کرده بود و دو دوال داشت و گاهی پا برهنه تردد
میفرمود و نعلین حضرت صلعم بر ان خطها کشیده بمنزله دو دوال یکی جای انگشت ابهام و جای دیگر در انگشت
دیگر بنصر و خنصر معین ساخته اند و بران کاغذ بخط شریف زبدة المحدثین و قدوة المحققین بخواجه ابی النصر
قدس سره نوشته باین طریق که نعلین مبارک آن حضرت را چند ادیم بود و هست بر هم بخیه کرده و برا و چنین دوال
هائی بوده است و مرد ها پا برهنه بوده چنانکه قبقاب را میباشد و بر همین جا بخط شریف ایشان نوشته
بعبارت عربی چیزیکه مرادش باین معنی راجع ست این مقدار نعلین رسول خدا صلعم بر آنچه ثابت شده
درج کرده و عادت پیغمبر صلعم در طعام عدم تکلیف بود و هر طعامیکه حاضر ساختندی از طیبات طعم
تناول فرمودی و گاه بود که خود در سنجوانست و ماکول و مشروب خود را میگرفت و وقت ماکل اوّل
بسم الله گفتی و یاران را بگفتن آن ترغیب فرمودی و گفتی که اگر در اوّل فراموش شود باید که در آخر گفته
شود باین طریق که بسم الله اوله و آخره بسه انگشت از دست راست و از پیش خود طعام
برداشت و تناول میفرمود مگر رطب و خرما و شوربا که و سیخ بودی و گاه بانگشت چهارم در اکل

استعانت می جست و بدو انگشت طعام نمیخوردند بلکه بسه و بزانو نشستی و میفرمود من بنده ام از بندگان خداوند
میخورم چنانکه بندگان میخورند و می نشینم چنانکه بندگان می نشینند و گاهی پای راست نصب میکرد و بر پای چپ می نشست
و گاهی از نهایت جوع بهیئت اقعائی نشست و طعام میخورد و احب طعام نزد وی آن بود که بامردم کثرت ایدی
طعام خوردی و تنها طعام نخورده مکروه نادره فرمودی شر الناس من اکل وحده و چون با مردم طعام
خوردی هیچکس پیش از آن حضرت دست به طعام نبردی طعام را بر سفره و گاهی بر زمین خوردی و چون
از اکل فارغ شدی فرمودی الحمد لله الذی کفانا و اوانا و گاه فرمودی اللهم اطعمت واسقیت
واغنیت واقنیت وهدیت واحییت فلک الحمد علی ما اعطیت و گاه فرمودی الحمد لله الذی من
علینا وهدانا والذی اشبعنا وارونا و کل الاحسان اتانا و میفرمود هر آنکس که طعام خورد پس بگوید
الحمد لله الذی اطعمنی هذا الطعام ورزقنی من غیر حول منی ولا قوة گناهان گذشته وی آمرزیده
شود و چون بر نزد قومی طعام خوردی آن قوم را دعا کردی و فرمودی اللهم بارک لهم فیما رزقتهم واغفر لهم
وارحمهم و گاهی پیش از طعام و بعد آن دست مطهر بشستی و بعد از آن شستنها را بر روی و ساعد بمالیدی
و میفرمود برکت طعام در آن است که دست را پیش از طعام و بعد طعام بشویند و هر دو لیست که الوضوء
قبل الطعام ینفی الفقر و بعده ینفی اللمم و نهی میکرد از آنکه بدست چپ طعام و آب خورند و آشامند چه شیطان
بدست چپ میخورد و می آشامد و چون از طعام خوردن فارغ شدی انگشتان مبارک را بلیسیدی بمندیل پاک کردی و امر
فرمودی بلعق الاصابع ولعق الکاسه و گفتی شما نمیدانید که در کدام چیز از اجزاء طعام برکت ست کردی
فرمود هر کس که از کاسه طعام خورد پس بلیسد آنکاسه را کاسه برای وی استغفار کند و در حین اکل طعام
سخن نکردی مکرراً طعام بر مهمان عرض کردی و بر خوان پایه دار و مرتفع و در نیم کاسه خورد
و سبزه و گرده و نان تنک و میده و گوشت سوسمار و سیر و پیاز و گندنا نخورده و میفرمود هر کس از این
اشجار که بوی ناخوش دارد بخورد باید که از ما دوری جوید یا در خانه خود بنشیند و میگفت من اینها را
بجهت آن نخوردم که مکروه باشد برای بوی ناخوش و آنچه از عائشه مرویست که گفته آخر طعامی که پیغمبر
صلعم تناول فرمود پیاز مطبوخ بود بر تقدیر صحت محمول است برای آنکه سبب آن برای تداوی مرض بود از

برای جواز بوده و اشارت بآن معنی نیز شود که ربیست آن تحقیق میاید چه طرق از طریق حدیث نهی از بریدن
پیاز وارد شده که ان کنتم لابد آکلیها فامیتوهما طبخاً میان شیر و ماهی میان شیر و چیزهای ترش و
میان حشوی سطبیخ و میان قدید و تازه و میان شیر و بیضه و میان گوشت و شیر و میان دو غذا گرم و میان دو
غذا سرد و میان دو قابض و میان دو مسهل و میان دو غلیظ و دو لزج جمع نکرده طعامی گرم نمیخورد بلکه لختی
میگذاشت تا حرارت و دخان آن دور شود و هرگز طعام مباح را عیب نفرمودی اگر اشتها داشت تناول مینمود والا
هیچ نگفت چنانچه بر مائده حضرت گوشت سوسمار میخوردند آن سرور تناول نمیفرمود پرسیدند که آیا حرام است گفت حکم
بحرمتش نمیکنم ولیکن مرا کراهیت ست طبعی از خوردن آن و مرویست که یکی سوسماری برای وی آوردند حضرت فرمود
اینها امتی بودند که باین صورت مسخ گشته آن سرور طعام بغایت اندک میخورد و میگفت کثیر الاکل شوم
و میفرمود چون طعام خورید قوت آن را بنماز و ذکر خدا تعالی بگدازید و بر عقب طعام در خواب نشوید
که دلهای شما سخت شود و از نانهای اغلب آن جو خوردی آرد جو ماکول حضرت بشد نمی بیختند بلکه
باد میدمیدند تا آنچه رفتنی بود میرفت و باقی را خمیر میکردند و گوشت گوسفند و شتر و اسب و گور خر
و خرگوش و صاری ماهی خورده و از جمله دوستر طعام نزد حضرت گوشت بود و گفت قوت سامعه را تقویت
میکند اما باکل آن حریص نمی بود و میفرمود هر کس که بخوردن آن مداومت نماید بآسانی خوئی از آن
بازنتواند کرد و با گوشت دست و شانه الفت داشت و گوشت پشت را مدح میکرد و میفرمود
اطیب اللحم لحم الظهر و جگر گوسفندان بریان کرده تناول میفرمود گاهی ثرید با گوشت میخورد
و گوشت پخته را بدندان میکند و فرمود گوشت بکارد پاره نکنید چه آن از صنیع اهل عجم ست و بدندان بکنید که
اهنأ و امرأ ست و علما گفته اند این نهی مخصوص بگوشتی ست که احتیاج بکارد نداشته باشد یا مقصود آنست
که قطع لحم بکارد عادت خود نسازید و صحت پیوسته که پیغمبر صلی الله علیه و سلم گوشت شانه را کباب کرده و
و پهلوی بریان کرده را بکارد پاره ساخته و گاه بود که از اهل خانه نان خورش میخواست و میگفتند هیچ در خانه نیست
الا سرکه میفرمود تا می آوردند با نان میخورد و میگفت نعم الادام الخل و حلوا و
عسل و خرما و شکر را دوست میداشت و شیر را با خرما آمیخته میکرد و میخورد آن را اکثر دو نوبت

بخوردی پیغمبر مود گرسنه نشوند اهل خانه که در آن خرما باشد و اینکه فرموده در خانه که در آن خرما نباشد گرسنه اند
و در شأن عجوه که نوعیست از خرما خوب مدینه و رنگ سیاه دارد میگفت تصبح من یصبح بسبع تمرات عجوة لم یضره
فی ذالک الیوم سم ولا سحر و چون رطب و خرمای خوردی دانه از دهان بر پشت انگشت سبابه
و وسطی نهادی و بینداختی و گاه دانه‌ها را در دست چپ جمع کردی و مرویست که روزی رطب تناول
میفرمود و دانه را در دست چپ نگاه میداشت گوسفندی در گذر آمد کف مبارک را گشاد و دانهای را باز
گوسفند داد و گاه خرمای کهنه را آوردند و کرم از آن بیرون کرده میخورد و گاهی پاره از نان جو برشته و خرمای
را بران نهاده میفرمود نان خورش اینست و کدو را دوست میداشت و میگفت این درخت برادر من یونس است
و از عباس مرویست که حضرت پیغمبر مود که چون دیگی بر پا نهید باید که کدو بسیار دران دیگ نهید که قلب حزین را
نافع است و انس گوید یا رسول الله کدو را بسیار تناول میکنی فایده آن چیست فرمود دماغ را نافع است و عقل را
زیاده میکند و داشتی که قلقل گرد و دارد و گرم و چغندر دران بودی دوست داشتی و آنچه بته نک دیگ می
چسپید از طعام میل تمام داشت مرویست که نوبتی عثمان بن عفان بخدمت آن سرور فالوده آورد و از ان خورد
و گفت ای عبد الله چیست عثمان اجزای آن و کیفیت آن بعرض رسانید فرمود بدرستیکه این طعام طیب
است و چنگال خرما و قروت نزد حضرت از جمله احب طعام بود و گاهی نان با روغن میخورد و در غزوه تبوک
قطع پنیر خشک به نزد حضرت آوردند کارد طلبیده پاره ساخت و تناول میفرمود و مرویست انکه خربزه را با خرما
میخورد و میگفت هما الاطیبان و بعضی علما البطیخ را در روایت اولی به خربزه کرده اند و مرویست که گاهی بطیخ
را با نان و گاهی با شکر میخورد و در بعضی از کتب ست که دوست ترین میوه‌ها نزد وی بطیخ و عنب بود و خوشه انگور
را بدهان بردی و دانه فرا گرفتی و مرویست که خیار را با نمک خوردی و در شان نمک وارد شده که سید
ادامکم الملح و چون میوه تر برای حضرت می آوردند پیغمبر مود اللهم بارک لنا فی بلدنا و مدنا و صاعنا
واجعل مع البرکة بعد از آن میوه‌ها بکوچکترین طفل حاضر بودی بدادی و با شیر محبت تمام داشتی
و پیغمبر مود خداوند تعالی در طعام خورده باید که بگوید اللهم بارک لنا فیه و زدنا منه و پیغمبر مود من نمیدانم
چیزی را که کار طعام و شراب کند غیر از شیر و گاهی چون خوردی مضمضه کردی و گفتی آن را دسومتی

است و چون آب آشامیدی بسه نفس آشامیدی و در اول هر یک بسم الله و در آخر الحمد لله گفتی و از نفس که ظرف آب بدہان بودی سیفرمود هر روز یکنوبت قدح شربت عسل بیاشامیدی و گاہی سویق یعنی جو و گندم بریان کرده بلغوره ساخته در آب میریختند و میکشیدند و بواسطه آنکه اهالی مدینه شوریا شد خرما در آب می انداخت تا شیرین شود و می آشامید و در اغلب اوقات نشسته آب آشامیدی و احیاناً ایستاده آشامیدی و اگر در مجلس آنحضرت جمعی بودند و ایشان را آب یا شربت میداد و در آشامیدن ایشان را مقدم میداشت و بعد از آن خود آشامید و بصحت پیوسته که فرموده ساقی القوم آخرهم شربا و گاهی اول خود آشامید و آنگاه بکسی میداد که بر دست راست وی بود و در صحاح آورده شده که نوبتی قدحی از شیر که مخلوط آب ساخته بودند نزد حضرت آوردند بگرفت قدح را و بیاشامید و بر دست چپ وی ابوبکر صدیق بد و بر جانب راست وی اعرابی بود عمر خطاب گفت رضی الله عنه یا رسول الله صلی الله علیه وسلم با بوبکر ده حضرت صلعم باعرابی که بر دست راست وی بود داد و گفت الایمن فالایمن و در حدیث دیگر وارد شده که قدحی بنزد آن سرور آوردند و طرف یمین وی جوانی بود خورد ترین قوم و پیران بزرگان جانب یسار بودند چون از آن قدح آشامید بآن جوان گفت اذن میدهی تا به پیران دهم این قدح را آن جوان گفت من ایثار نخواهم کرد و کسی را نیم خورده تو پس حضرت صلعم قدح بوی داد و داد آن آب آشامیده از آشامیدن آب از دهن مشک و از ثلمه قدح نهی فرموده غالباً این نهی راست چه بصحت پیوسته از کبشه انصاریه گفت رسول خدا صلعم بر من آمد و آب آشامید از دهن مشک که آویخته بود در حال قیام پس من برخاستم و دهن آن مشک را وا کردم برای آنکه سبیل تیمن و تبرک نگهدارم و آب شیرین و سرد دوستترین شربها نزد آن حضرت بود و نزد وی می از انصار برای وی آب را در مشک کرده از موضع سقیا که از آنجا تا مدینه دو روزه راه است آب شیرین برای وی می آوردند و میفرمود که چون شب در آید بسم الله بگوید و سر ظرف طعام و شراب بند کند والله اعلم بالصواب

فصل دوم در بیان نسب و حسب و حلیه و ازواج و اولاد و مدت خلافت و وفات ذات حضرت امیر المؤمنین ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه

ابن قحافه ابن عثمان ابن عامر ابن عمرو ابن کعب ابن سعد ابن تیم ابن مرة ابن کعب ابن لوی ذکر بعضی

از آیات قرآن شریف که در شان صدیق نازل شده آیت ثَانِیَ اثْنَیْنِ إِذْ هُمَا فِی الْغَارِ إِذْ یَقُولُ لِصَاحِبِهِ
لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا اتفاق مفسران را که مراد از ثانی اثنین درین آیت کریمه ابوبکر صدیق ست آیت
فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ تمام آیت مفسران بیان کرده که در شان ابوبکر نازل شده آیت وَالَّذِي
جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ ابو العالی و کلبی رحمهما الله که از اعیان صحاب تفسیر اند گفته اند که مراد الذی جاء بالصدق
رسول ست صلی الله علیه وسلم و مراد از صدق به ابوبکر ست صدیق رضی الله عنه آیت وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ
وَإِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ أَتْقَاكُمْ این هر دو آیت را اهل تفسیر در شان صدیق گویند آیت ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا
مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا اهل سنت و بعضی از
مفسران گویند که مراد از عبدا مملوکا ابوجهل ست بن هشام و مراد از من رزقنا حسنا ابوبکر صدیق ست و
مرویست که چون آیت یَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ فرود آمد ابوبکر گفت یا رسول الله ان هذا لحسن رسول صلی الله علیه وسلم
فرمود ای ابوبکر بدان و آگاه باش که ملک در حین موت تو این آیت خواهند خواند **ذکر بعضی حدیثات**
که در شان حضرت صدیق وارد شده از عبد الله ابن مسعود رض بثبوت پیوسته که
پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود حدیث وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا وَلٰكِنَّهُ
أَخِي وَصَاحِبِي وَقَدِ اتَّخَذَ اللّٰهُ صَاحِبَكُمْ خَلِيلًا و در صحاح الاخبار از ابو الدرداء رض مرویست که گفت نزد
رسول خدا بودم ناگاه ابوبکر صدیق رض پیدا شد و گفت یا رسول الله صلی الله علیه وسلم میان من و عمر بن خطاب گفت و گوی
واقع شد و من مبادرت نمودم و بروی زیادتی کردم بعد از ان ازان امر پشیمان گشته بدر خانه وی رفتم و عذر خواهی نمودم
از من درگذراند قبول ننمود و در خانه خود را بر روی من بسته بیرون نیامد آن سرور سه نوبت فرمود
یَغْفِرُ اللّٰهُ لَكَ یا ابوبکر بعد ازان عمر نیز پشیمان شده در خانه ابوبکر رفت چون او را در خانه نیافت بمجلس پیغمبر صلی الله علیه وسلم آمد
حضرت را چون وی را دید رنگ روی مبارکش متغیر شد تا غایتی که ابوبکر بترسید و بدو زانو در آمد گفت یا رسول الله و الله که
در ان قضیه من ظالم بودم به عمر دو نوبت این سخن فرمود و روایتی آنکه چون عمر در مجلس حضرت بنشست آنحضرت روی
از وی بگردانید عمر گفت یا رسول الله اگر شما بر من رنج خاطر دارید چه زندگانی من خواهد بود حضرت فرمود تو چه کرده
که ابوبکر عذر خواهی نماید و تو قبول نکنی بدرستیکه خداوند تعالی مرا به پیغمبری بشما فرستاده شما تکذیب من نمودید و ابوبکر مرا

تصدیق کرد و فدائی ساخت در راه خدای نفس و مال خویش پس شما برای خاطر من نمیتوانید که ایذا یار کنید و الا بدار
گوید بعد از ان دیگر ابوبکر را هیچکس ایذا نمیتوانست کرد و مرویست از ابوهریره رضی الله عنه گوید که پیغمبر صلی الله علیه وسلم
فرمود هر کسی را که بر ما حقی بود مکافات نمودیم حق وی مگر ابوبکر را که بر ما حقی است که مکافات آن حق تعالی در روز
قیامت خواهد فرمود و عبدالله بن عمر روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه وسلم با ابوبکر گفت اَنْتَ صَاحِبِیْ
فِی الْغَارِ وَصَاحِبِیْ عَلَی الْحَوْضِ و هم از وی منقول است که روزی ابوبکر دست راست حضرت و عمر دست
چپ وی بود آن سرور دست ایشان را گرفت و فرمود روز قیامت همچنین مبعوث خواهیم بود و انس بن
مالک رضی الله گوید پیغمبر صلی الله علیه وسلم در شان ابوبکر و عمر رضی الله عنهما فرمود هٰذَانِ سَیِّدَا کُهُوْلِ
اَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ اِلَّا النَّبِیِّیْنَ وَالْمُرْسَلِیْنَ و در چند حدیث از رسول صلی الله علیه وسلم
اشارت بخلافت وی واقع شده بعد از حضرت یکی آنکه در ایام مرض بواسطه ضعف حاضر نماز نتوانست فرمود که
ابابکر صدیق را پیشوائی و امام کنید تفصیل آن در کتاب اول تحریر پیوسته و دران قضیه اشارت در وی بخلافت
وی است لهذا علی مرتضی کرم الله وجهه در ان روز که بیعت با وی میکرد گفت پیغمبر او را در دین یعنی نماز پسندیده
و نیز او را در امر دنیا یعنی خلافت وی می پسندیم دیگر آنکه فرمود اِقْتَدُوْا بِالَّذِیْنَ مِنْ بَعْدِیْ اَبُوْبَکْرٍ وَعُمَرَ
دیگر آنکه روزی ضعیفه نزد حضرت آمد و چیزی از وی خواست فرمود نوبتی دیگر بیائی ضعیفه عرض کرد
اگر بیایم و شما را نیابم چون کنم حضرت فرمود ابوبکر را یابی از عائشه صدیقه بصحت پیوسته که گفت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم در مرض موت با من فرمود اُدْعِیْ اِلَیَّ اَبَابَکْرٍ اَبَاکِ وَاَخَاکِ حَتّٰی اَکْتُبَ کِتَابًا فَاِنِّیْ اَخَافُ
اَنْ یَتَمَنّٰی مُتَمَنٍّ وَیَقُوْلَ قَائِلٌ اَنَا اَوْلٰی وَیَاْبَی اللّٰهُ وَالْمُؤْمِنُوْنَ اِلَّا اَبَابَکْرٍ ذکر و بیان

حلیه حضرت ابابکر صدیق رضی الله عنه

بثبوت پیوسته که ابوبکر مردی بلند بالا و سفید اندام لاغر
سبلی بر روی و خفیف العارضین غائر العینین پیشانی بیرون آمده بود و کان معروق الوجه عاری
الاشاجع لا یستمسک ازاره یسترخی عن حقویه و محاسن را بحنا و کتم رنگ میکرد ذکر و بیان ماکول و

ملبوس ابوبکر صدیق از بیت المال و بیان کاتب و قاضی و حاجب و عمال و تعیین نقش خاتم او [illegible] پیوسته که چون
امر خلافت بر وی قرار گرفت روز دیگر متوجه بازار شد تا بر عادت معهود خویش تجارت خرید و فروخت

آمدند عمر و ابو عبیده هم نزد او رسیدند و گفتند یا خلیفه رسول الله کجا میروی گفت ببازار گفتند تا چه کنی گفت عیالانم را
این زمان که والی امر مسلمانان شده مناسب تو نیست که به ستور میخوانه تردد ببازار کنی و تجارت نمائی گفت عیال لازم
چه کنم گفتند مرا اجازت فرما تا از برای تو چیزی از بیت المال مقرر سازیم صدیق بازگشت و باتفاق سایر اصحاب هر روز
برای ابو بکر نیم گوسفند میرسانیدند و هر سال آن مقدار که ملبوس وی و عیالان وی را ضرورت بود و خادم مقرر ساختند و در روایتی آمده است
که در سال برای وی دو هزار درم یا دو هزار و پانصد یا بیشتر مقرر ساختند و منزل وی به سنح که محله ایست از منازل بنی الحارث
بن الخزرج است در طرف عوالی مدینه و از آنجا تا مسجد نبوی یک میل راه است بعد از بیعت یکماه در آن منزل بسر برد و هر روز
سواره یا پیاده می آمد و صلوة خمس را در مسجد رسول صلی الله علیه و سلم امامت مینمود و بعد از نماز خفتن بمکان خویش میرفت گاهی که وی
حاضر نشدی عمر به نیابت وی امامت اصحاب بتقدیم میرسانید و روز جمعه بمنزل توقف نمود تا موی سر و لحیه خویش را رنگ
میکرد و تنظیف و تطهیر بجا می آورد و آنگاه بمسجد حضرت تشریف میداد و نماز جمعه میگذارد و گویند منصب قضا را
بعمر خطاب تفویض فرموده بود و عثمان بن عفان و زید بن ثابت و عبد الله بن ارقم را کاتب ساخته و عامل مکه عتاب بن اسید
و بر طائف عثمان بن ابی العاص و بر صنعا مهاجر بن ابی امیه و بر حضرموت زیاد بن لبید و بر خولان یعلی بن امیه و بر جند معاذ
بن جبل و بر بحرین علا بن الحضرمی بود و بر خاتم خود این نقش کرده نعم القادر الله و بقولی نقش خاتم وی این بود عبد
ذلیل لرب جلیل والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب ذکر در بیان ازواج و اولاد حضرت ابو بکر صدیق در جاهلیت
دو زن را نکاح کرده بود یکی قتیله بنت عبد العزی که عبد الله و اسما که ملقب است بذات النطاقین از او متولد شدند
دوم ام رومان بنت عامر که والده عبد الرحمن و عایشه صدیقه است و در اسلام نیز دو زن را نکاح کرد یکی اسما بنت عمیس
که اول زوجه جعفر طیار بود و محمد بن ابو بکر از وی متولد شد و ام حبیبه بنت خارجه بن زید انصاری و وقتی که ابو بکر حامله بود و صبیه
وفات یافت ذکر در بیان مدت خلافت حضرت ابو بکر صدیق بقول صحیح دو سال و نیم سال بوده و بعضی گفته اند ابن جریر در کتاب
خود روایت کرده اند که دلالت بر صحت این قول میکند بقولی دو سال و دو ماه و بیست و پنج روز و بقولی دو سال و سه ماه و
بیست روز و بقولی دو سال و چهار ماه بود والله اعلم ذکر در بیان تاریخ ولادت و وفات و سبب موت حضرت ابو بکر صدیق بعد از واقعه
فیل بدو سال و چهار ماه متولد شد در آخر روز دوشنبه و بقولی شب سه شنبه و این اصح است و بقولی روز جمعه بیست و دوم
یا سیوم جمادی الآخر در سال سیزدهم از هجرت وفات یافت و مدت عمرش تقریبا شصت و سه سال و بقولی شصت و پنج سال

سبب موت او آورده اند که یکی از مشاهیر یهود در باره مهمانی برد و زهر در طعام کرده پیش صدیق آورد و حارث بن کلده
متطبب بود با ایشان طعام میخوردند ناگاه حارث گفت یا خلیفه رسول الله این زهر یکساله است من و تو بعد یکسال وفات
خواهیم یافت پس دست از آن طعام باز کشیدند و هم از آن روز بیمار شده یکسال بیمار بودند و بعد از آن روز دیگر بعالم
آخرت انتقال نمودند و بقولی آنکه سبب موت صدیق آن بود که ویرا درد پائی پیدا شد مثل دردی که از گزیدن مار گزد
شب غار پیدا شده بود و بآن زحمت از دنیا رفت و بقولی آنکه سبب فوتش آن بود که در روزی هوا بغایت
خنک بود غسل کرد و محموم شد و پانزده روز تب داشت و گویند زحمت سل با آن ضم شد با وی گفتند طبیب را
بر بالین تو آریم فرمود انی فعال لما یرید ولقد اجاد من افاد بیت اشک خونین بنمودم بطبیب گفتند درد عشقست و
جگرسوز دوائی دارد و مرویست که در ایام مرض شوخت با جمعی کبار صحابه مثل عثمان و علی مرتضی مشورت کرده امر خلافت
بعمر خطاب تفویض فرمودند و گویند عثمان را که در زمان خلافت وی کاتب او بود طلبیده فرمود بنویس هذا
ما عهد ابو بکر ابن ابی قحافه الی المسلمین اما بعد فانی قد استخلف علیکم این گفت و بیهوش
شد پس عثمان آنچه ابو بکر گفته بود تعلیم آورده بعد از آن ابو بکر از بیهوشی بهوش آمد با عثمان گفت چه نوشتی عثمان آنچه نوشته بود بروی
خواند ابو بکر گفت خدای تعالی ترا از اسلام و اهلش خیر دهاد آنگاه فرمود تا نوشت که فاسمعوا واطیعوا له فان عدل فذلک
ظنی به و علمی فیه وان جار فلکل امرء ما اکتسب والخیر اردت ولا اعلم الغیب وسیعلم الذین
ظلموا ای منقلب ینقلبون والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته بعد از آن ابو بکر دست بآسمان برداشت و گفت
خدایا او را خلیفه ساختم بر مسلمانان و این امر جهت صلاح حال ایشان کردم و تو اعلم بودی بآن و اجتهاد نمودم
و بهترین ایشان را بر ایشان والی گردانیدم و نخواستم دیگر امر دین و دنیا نسپردم بجانب آخرت میروم تو
خلیفه باشی مر ایشان را از میان بندگان تو ای خدای تعالی ایشان را اصلاح کنی بر ایشان یعنی عمر را واحد از خلفای
راشدین گردان که متابعت کند سیرت پیغمبر خود را صلعم و سیرت صالحان را بعد از پیغمبر بوده اند و کار
رعیت و بال بصلاح آر پس فرمود تا عهد نامه را مهر کردند و با امراء قریش و جیوش که در اطراف و
جوانب بودند مثل این عهد نامه نوشت و مهر کرد بعد از آن عمر را طلبید و او را اخبار کرد که ترا بر
اصحاب رسول صلی الله علیه وسلم خلیفه ساختم عمر گفت یا خلیفه رسول الله این زحمت را از من دور دار

کرد از خلافت حاجت نیست صدیق گفت اگر ترا بعهده خلافت حاجت نیست آنرا بتو حاجت هست بعد
خواهد رسید در روز اول نام تو این منصب درج کرده اند بیت کسی کو مهیا بود دولتی را اگر او نجوید بجویدش دولت او را
القصه صدیق فاروق رضی الله عنه را در باب حقوق الله و حقوق المسلمین وصیتها خوب و موعظ و نصایح مرغوب
فرمود و ختم وصیت باین سخن کرد اگر نصیحت مرا نگاه داری در حین نزول موت هیچ چیز از آن حین نزد تو دوستر نباشد
و اگر وصیت مرا ضایع سازی هیچ چیز مکروه تر در آن حین نزد تو از موت نباشد و حال آنکه موت را عاجز نتوانی
کرد مرویست از معیقب بن ابی فاطمه که گفت من وکیل خرج ابو بکر بودم چون مرض وی مستولی گشت
نزد وی در آمدم و سلام کردم مرا گفت ای معیقب تو متصدی خرج هر روزه من بودی هر چه کم و بیش
هست بیان کن گفتم مرا بتو بیست و پنج درهم هست آنرا بتو حلال کرده ام و بخشیده ام و این صحبت میان من و تو آخرین
بر گریبان شده در پایی افتادم **غزل** وداع چون تو نگاری نه کار آسانست ٭ هلاک عاشق مسکین فراق جانانست ٭
ز وصل خود نفسی پیش از آنکه دور شویم ٭ اگر بجان بفروشی هنوز ارزانست ٭ محال دیدن دوست نماند چشم مرا زو
که سیل مردمکش تیر اشک پنهانست ٭ مگوی تا نشود کاروان [illegible] روز کاچیده اصحاب روز بارانست ٭
بهر طرف که نگاه میکنیم پر آب چشم ٭ هزار سینه نالان و چشم گریانست ٭ نظر بجانب لطف تو میکنیم از آن [illegible]
برای خاطر سرگشتگان پریشانست ٭ ز هم بریدن یاران به تیغ ناکامی ٭ چو سنت [illegible] گردون [illegible] نادانست ٭
ابو بکر رضی الله عنه گفت یا معیقب گریه و جزع منمای و طریق شکیبایی ما سلوک دار که من امیدوارم بجایی روم
که مرا بهتر و پاکتر بود ازین جای گذران دنیا یعنی هرچند بظاهر بدنم در زیر خاک خواهد آرمید اما بحقیقت روح پاکم
بعالم افلاک خواهد خرامید و بنعیم ما تقبل **غزل** گر چه چون گنج تنها خفته ست ٭ بهشت در چمن شگفته است ٭
جان چو غنچه در گل و نسرین بود ٭ چه غم ست از تن که در سرگین بود ٭ جان چو غنچه چه خبر دارد ز تن ٭ تا که گلشن خفته یاد
گو لحن [illegible] جان سبحان آمد گو ٭ نعره یا لیت قومی یعلمون ٭ گر نخواهد زیست [illegible] این بدن ٭
خاک [illegible] آن که نخواهد این بدن ٭ گر نخواهد زیست جان را غم نیست ٭ فی الله [illegible] ذوق کم رفتنی کیست ٭ معیقب گوید
صدیق جریده را طلبید و نزد عائشه فرستاد گفت چون [illegible] ابو بکر بود [illegible] آخر مرض تو [illegible] میگفتند [illegible]
و میگفتند که عجب [illegible] صعب [illegible] گشته [illegible] بار می آمد گفت ای [illegible] که تو میگویی

ولیکن جاءت سکرات الموت بالحق ذالک ما کنت منه تحید و پرسیدم رسول خدا صلعم را در چند جامه کفن ساختند
گفت در سه جامه سفید سحولی که در میان آن جامه پیراهن و عمامه نبود پس گفت چه روز از دنیا انتقال فرموده گفتم روز دوشنبه گفت
امیدوارم بخدا تعالی که موت من تا امروز یا امشب باشد پس جامه که در بر داشت و بیماری در آن جامه کرده بود نظر فرمود و بران اثری
از زعفران بود گفت این جامه را بشوئید و بر آن دو جامه دیگر زیاده سازید و مرا در آن کفن کنید گفتم این جامه کهنه است گفت
ان الحی احق بالجدید من المیت انما هو للمهلة وصیت نمود زوجه خود را
اسماء بنت عمیس که وی را غسل دهد و عبدالرحمن پسر ابو بکر عبدالله وی را امداد و معاونت نماید و گفت نخواهم
که هیچ کس مرا برهنه بیند هنگام شب صدیق اکبر از دنیا رحلت کرد و بعد از تجهیز و تکفین چنانچه وصیت
کرده بود کردند و عمر بر وی نماز گذارد و در حجره عائشه پهلوی قبر رسول صلعم قبر وی کندند و پسر وی عبدالرحمن
و عمر بن الخطاب و عثمان بن عفان و طلحه در قبر وی آمدند و هم در شب وی را دفن کردند و جزاه الله
عن المسلمین احسن الجزاء **نقلست** که چون خبر موت وی بپدرش ابو قحافه رسید هیچ جزع نکرد و تغیر
در وی پیدا نشد و گفت الله ما اخذ وله ما اعطی **فصل سیوم در بیان حسب و نسب و حلیه و ازواج**
و اولاد و مدت خلافت و ولادت و وفات حضرت امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه بدانکه وی جناب
ست عمر ابن الخطاب ابن نفیل ابن عبدالعزی ابن ریاح ابن عبدالله ابن قرط ابن رزاح ابن عدی ذکر بیان
بعضی از آیات قرآن که در شان عمر فاروق نازل شده آیت قل للذین آمنوا یغفروا للذین لا یرجون
ایام الله لیجزی قوما بما کانوا یکسبون ابن عباس رضی الله گوید مروی است که غفاری عمر را شتم نمود
عمر خواست تا آن را ضرب تادیب نماید آیت مذکور نازل شد آیت محمد رسول الله والذین معه
اشداء علی الکفار رحماء بینهم مراد از اشداء علی الکفار عمر خطاب است آیت والذین آتیناهم
الکتاب یعلمون انه منزل من ربک بالحق عطا بن ابی رباح گوید عمر از آنجمله است آیت اولئک
الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین عکرمه گوید مراد
از شهداء عمر و عثمان و علی است آیت یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم
عکرمه گوید مراد از اولی الامر ابو بکر و عمر است آیت ام یحسدون الناس علی ما آتاهم الله من فضله

محمد بن کعب قرظی گوید از علی ابن ابی طالب شنیدم که گفت هم رسول الله صلی الله علیه وسلم ابو بکر و عمر و شاورهم
هم فی الامر از ابن عباس رضی الله منقول است که گفت یعنی و شاورهم ابو بکر و عمر و ثبوت پیوسته که چند آیت
از قرآن بموافقت رای و قول او نازل شده و جمعی از متاخران عنایت بر سبیل اجمال گفته اند و در زنده کتب مفسران موافقت
رای او را فرد فرد آورده و این فقیر تبلیغ نموده و در کتب تفاسیر و احادیث در آیت یافته اول واتخذوا
من مقام ابراهیم مصلی و مرویست که پیغمبر صلعم بمقام ابراهیم صلوة گذشت و عمر با آن سرور همراه بود و گفت یا
رسول این مقام پدر ما ابراهیم است فرمود بلی فرمود آنرا چرا فرا نگیریم حضرت فرمود مامور نیستیم بآن هنوز آفتاب فرو نرفته
بود که آیت واتخذوا من مقام ابراهیم مصلی نازل شد دوم آیت حجابست که ستر عورت را فرض شد
سیوم عسی ربه ان طلقکن ان یبدله ازواجا خیرا منکن تمام آیت در قصه ایلا چهارم
ما کان للنبی ان یکون له اسری حتی یثخن فی الارض در قصه اساری بدر پنجم و لا
تصل علی احد منهم مات ابدا ولا تقم علی قبره در قصه نماز بر عبد الله
بن ابی سلول منافق وارد شده ششم آیت تحریم خمر و شراح این پنج قصه در مستفد اول در
روضة الاحباب مذکور شده هفتم احل لکم لیلة الصیام الرفث الی نسائکم
تمام آیت آورده اند که قبل از نزول آیت مذکور در شب ماه رمضان بعد نماز خفتن تناول
طعام و آب و جماع کردن حرام بود حضرت عمر خطاب همیشه این آرزو در خاطر میکرد که این
امور تا طلوع صبح مباح شود یکشبی قضا را بعد از نماز خفتن با اهل خود اتفاق مجامعت افتاد
و آن صورت را بحضرت عرض کرد و رخصت طلبید این آیت نازل شد هشتم
ثلة من الاولین و ثلة من الآخرین بعضی از مفسران گفته که چون این آیت
نازل شد عمر بگریست و گفت یا رسول الله ایمان آوردیم بخدا و رسول وی و تصدیق
کلام او کنیم و آن که نجات یابند از ما اندکی بود این آیت نازل شد حضرت رسول صلعم
عمر را طلبید و فرمود قد انزل الله فیما قلت یا ابن الخطاب و جعل ثلة من
الاولین و ثلة من الآخرین نهم من کان عدوا لله و ملائکته و رسله و جبریل

ومیکال فان الله عدو للکافرین جمعی از احبار یهود با پیغمبر صلعم گفتند جبرائیل
بر تو فرود می آید و حالانکه وی دشمن ماست و ما دشمن اویم اگر میکائیل بر تو نازل شود ما
ایمان بر تو آریم عمر خطاب رض گفت هر که دشمن جبرائیل دشمن میکائیل و هر که دشمن میکائیل
دشمن جبرائیل ست و هر که دشمن هر دو ایشان ست دشمن خداست پس آیتی مذکور نازل
شد تصدیق قول عمر رض نعم فتبارک الله احسن الخالقین هنوز تتمه آیت را نشنیده بود
که این کلام خواند ازان سبب شرف و کمال یقین امیر المومنین عمر خطاب شد و سر
مضمون آیت کریمه یضل به کثیرا دران قضیه بظهور پیوست ؛

ذکر در بیان بعضی از احادیث و آثار که در فضیلت عمر رضی الله عنه وارد شده

بصحت رسیده و از ابوهریره رضی الله عنه که گفت رسول خدا صلعم فرمود که در بنی اسرائیل
آدمی محدثون بوده اند اگر درین امت هیچ کسی مثل آن عمر پسر خطاب خواهد بود و علما
را در تفسیر محدثون اقوال است اول آنکه مراد از محدثون جمعی اند که نزد حق سبحانه تعالی
بامور معروف عامل کردند دوم آنکه جماعتی اند که ظن ایشان در قضا یا مطابق واقع باشد
سیوم آنکه مراد طوائفی اند که در وقایع ملائکه با ایشان سخن گویند و راه راست با ایشان
نمایند چهارم آنکه مراد گروهی اند که ثواب بر زبان ایشان جاری شود و از ابو سعید
خدری رض مرویست که پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود در خواب دیدم که مردم را بر من عرض
میکردند و بر ایشان پیراهن ها بود و بعضی ایشان پیراهن تا سینه و بعضی ناکمر و
حضرت عمر خطاب را پیراهنی بود که در زمین کشید صحابه گفتند یا رسول الله چه تاویل
تعبیر فرمود فرمود بدین خود که ترقی از عمر خواهد بود و در صحیح اخبار از ابن
عمر مروی گشته که حضرت فرمود در خواب دیدم که نزد من قدحی از شیر آوردند
پس آن را بیاشامیدم چندان که از ناخن های ما شیر بیرون می آمد بعد ازان پس مانده

خود را به عمر خطاب دادم گفتند یا رسول الله چه تاویل تعبیر کرده فرمود به علم کمال و علماء
گفته اند وجه تعبیر شیر به علم آن است که هر دو چیز را نفع است چنانچه شیر غذا و شراب جسمانی
است و سبب صلاح و قوت بدن است علم نیز به منزله غذا و شراب روحانی است
و سبب صلاح امور دنیوی و اخروی است و سعد بن ابی وقاص رض روایت کند
که پیغمبر صلعم به عمر خطاب رض گفت بآن خدا که نفس من بید قدرت اوست که ملاقات
نکند شیطان در هیچ راهی که تو در آن راه باشی و در روایتی آن که فرمود اِنَّ الشَّیطَانَ
لَیَنفِرُ مِن ظِلِّ عُمَرَ و در روایتی آن که فرمود اِنِّی لَاَنظُرُ اِلیٰ شَیَاطِینِ
الجِنِّ وَالاِنسِ قَد فَرُّوا مِن عُمَرَ و جابر بن عبد الله انصاری رض گفت
رسول خدا صلعم فرمود دیدم خود را در بهشت و در آن جا قصری دیدم میان آن جا
به نشسته بود و ضو میساخت پرسیدم این قصر از آن کیست گفتند از آن عمر خواستم از آن جا در آیم
پس غیرت ترا یاد کردم در نیامدم عمر گفت بابی انت و امی یا رسول الله علیک اغار و
در احادیث صحیح وارد شده از انس بن مالک رض که گفت پیغمبر صلعم بر کوه احد بر آمد و ابو بکر و عمر و
عثمان و علی رضی الله عنه ملازم حضرت بودند کوه احد بلرزه در آمد حضرت فرمود ساکن و ثابت
باش ای احد که نیست بر تو هیچ احدی الا پیغمبری یا صدیقی یا شهیدی و از ابو هریره بصحت
پیوسته که گفت حضرت فرمود در واقعه دیدم که بر سر چاه آبی استاده بودیم که آب از چاه میکشیدم و مردم
را آب می اشامانیم ابو بکر بسوی من آمد دلو از دست من گرفته یک دلو یا دو دلو آب کشید و در کشیدن
وی ضعفی بود و الله یغفر له پس عمر خطاب آمد و دلو از دست ابو بکر گرفت و جمله مردمان را
از شرق تا غرب سیراب گردانید و در روایتی آنکه حضرت فرمودند ندیدم هیچ پهلوان را که مانند آن کشیده
باشد چندان آب کشید که مردم سیراب گشته از چاه باز گردند و ابو هریره رض گوید پیغمبر صلعم فرمود ان الله وضع
الحق علی لسان عمر یقول به و فی روایة تنزل الحق علی لسان عمر و قلبه یقول است که عقبه بن عامر گفت
که پیغمبر صلعم فرمود لو کان بعدی نبیا لکان عمر ابن الخطاب و مرویست از عمر رضی الله که گفت شنودم

شد خواستم از پیغمبر صلعم تا بزیارت خانهٔ کعبه روم و عمره گذارم آن سرور رخصت داد و فرمود اشرکنا یا اخی فی صالح
دعائک ولا تنسنا عمر گوید چون این کلمه گفت آن چنان شادمان شدم که اگر عوض آن تمام دنیا
مالک میشدم خوشحال نمیشدم مراد عبدالله بن عمر روایت کند از رسول صلعم که فرمود انی اول من تنشق عنه الارض
ثم ابوبکر ثم عمر و مرویست هم از وی که فرستاده حضرت دید که عمر جامهٔ سفید شسته پوشیده پرسید که این جامه
دست یا شسته عمر گفت شسته آن سرور فرمود البس جدیدا و عش حمیدا و مت سعیدا و رزقک الله
تعالی قرة عینی فی الدنیا والآخرة عمر گفت وایاک یا رسول الله صلعم نقلست که حضرت صدق فرود آن
هو قرن من حدید لا تاخذه فی الله لومة لائم وگویند عمر خطاب رضی الله عنه از حضرت پرسید که
در کتب آسمانی هیچ وصف من است گفت آری پرسید بچه طریق گفت قرن عمر دره کشید که فریاد
زند و فرمود هو قرن من حدید امیرا مین شدید لا تاخذه فی الله لومة لائم گفت آن کس
را که بعد از من خواهد بود چگونه یابیم گفت خلیفه نیکوکار و لیکن ایشان قرابت خود کند بر سایر مسلمانان
و فتنه بر قتل او اقدام نماید عمر گفت رحمهم الله عثمان آنگاه پرسید که بعد از آن چگونه
شود ثم یکون البلاء و در روایتی است که عمر پرسید آن کس که بعد از وی خلیفه شود وصف او را چگونه
می یابی گفت رنگ آهن یعنی ملازم آهن چه این سخن از آن خبر اشارت است بکثرت حروب بزمان
آن خلیفه عمر سر خود را گرفت و گفت واه فواه جبر گفت یا امیر المؤمنین وی خلیفهٔ راست گفتار
خوب کردار خواهد بود و لیکن در وقتی خلافت بدو رسد که شمشیرها برهنه و خون ریزان بود و در خبر
وارد شده اول من تسلیم علیه الرب یوم القیمة عمر ابن الخطاب و بالجمله از احادیث
بسیار در فضیلت آن خلیفهٔ بزرگوار وارد شده حذر عن الاطالة اختصار بر همین دار واقع
شده و از صحابهٔ کرام در شان آن عالیمقام بسیار آثار فضل و علو مرتبه بر ثبوت پیوسته آورده اند
که چون امیر المؤمنین عثمان رضه بخلافت مقرر شد و چند وقتی برین گذشت با وی گفتند چرا مثل
عمر سلوک نمیکنی گفت لا یستطیع ان اکون مثل لقمان الحکیم و مرویست که امیر المؤمنین علی
کرم الله وجهه فرمود خیر الناس بعد رسول ابابکر ثم عمر ثم الله اعلم بالثالث و هم از وی منقولست

کہ گفت کان ابوبکر اواها وکان عمر مخلصا ناصحا لله فنصحه وان کنا لنری ان شیطان
عمر یهابه ان یامره بالخطیئة وگویند در زمان خلافت علی مرتضی کرم الله وجهه اهل نجران بمدینه
آمدند وگفتند یا امیر المومنین بدانکه عمر ما را از وطن ما اخراج کرده وجلا کرده چه شود اگر تو ما را بوطن ما باز فرستی
امیر فرمود وکان عمر رشید الامر فلا غیر شیئا فعلت کہ سعید بن زید رضی الله عنه در روز موت
عمر بسیار بگریست از وی پرسیدند کہ چرا ازین عمر میگری گفت بر اسلام گریه میکنم چه بموت عمر موت اسلام است
اذا مات ذو علم وفتوی فقد مات من الاسلام ثلمه وموت الملک العادل الولی
الحکم بحکم الحق لضمته زید بن وهب گوید بر عبد الله بن مسعود در آمدم در اثناء کلام خویش
عمر را یاد کرد وبگریست بحیثیتی کہ از اشک چشم او سنگریزه زمین نمناک شد آنگاه گفت عمر حصن حصین بود
اسلام را مسلمانان دران حصن در می آمدند وبیرون نمیرفتند واز موت او رخنه در اسلام پیدا
گشته کہ مردم ازان رخنه بیرون روند وباز در نمی آیند ومثل این کلام از امیر المومنین علی کرم الله
وجهه نیز در شان او منقول ست از ابو طلحه انصاری نیز گوید کہ هیچ اهل بیت از مسلمانان نبود الا کہ
موت عمر خللی در دین ما یا در دین ایشان پیدا شد ومقبره شعبه گوید والله کان عمر افضل من
ان یخدع واعقل من ان یخدع عروة بن الزبیر از عائشه رضی الله عنها روایت کرده
کہ گفت زینوا مجالسکم بالصلوٰة علی النبی صلی الله علیه وسلم وبذکر عمر بن
الخطاب از امام زین العابدین بن سجاد علیه التحیة والرضوان پرسیدند کہ مرتبه ابو بکر وعمر
نزد رسول خدا صلعم چگونه بود جواب داد کہ خدا ورسول داند از امام جعفر صادق رضی الله عنه
مرویست کہ گفت من بیزارم از کسیکه ابوبکر وعمر را بخیر نیکی یاد نکند سعید بن جبیر گوید کہ عمر خطاب
را بسیار یاد کنید زیرا کہ چون او را یاد کنید عدل را یاد کنید وچون عدل را یاد کنید خدا را یاد
کنید مجاهد گوید ما با هم گفتیم کہ شیاطین در زمان او مسدود ومسلسل بودند چون وی شهید شد شیاطین
در روی زمین منتشر گشتند وذکر شدت عیش وقلت اکل از سعد بن وقاص منقول است

گفتند نوبتی پدرم تنقلی بخانه جعفر آمد و بقاعده مشهور که مهمان هر کراست و در خانه هرچه است
عمل نمود پدر را بکاسه آش سرکه کرده و قدری روغن زیت بران اضافه کرده ضیافت نمود چون
نظر وی بران کاسه افتاد فرمود در دوام دام گرفته خرج نمود امیر فرمود چگونه این طعام تناول
کنم امید دارم که فراق سبحانه تعالی از جمیع نعم اطراف نگهدارد تا زمانی که باد در اصل شوم و از ابن عباس
مرویست که طعام هر روزه امیر المومنین عمر زیاده از یازده لقمه نبود آورده اند که نوبتی جمعی از اقارب
ام المومنین حفصه را گفتند اگر بعرض پدر رسانی که پیش ازین مشقت و مجاهده کم نماید و گاه گاه از
طیبات اطعمه خود را متمتع و محظوظ سازد حفصه بنا بر کلام آن جمع الناس را بموقف عرض آن حضرت رسانید
حضرت فاروق گفت غششت اباک ونصحت لقومک فرد بدون از خوردن و خفتن حیات
ست مردم باشد بجانان زندگانی کن که وصل دوست جان دارد و از انس بن مالک گویند عمر را
دیدیم که پیراهن در بر داشت چهار رقعه بران دوخته در روایتی آنکه بران پیراهن وی چهارده رقعه دوخته بر
دو شانه اش بود گویند چون بلاد شام را الفر قدم خویش زیب و زینت داد تمام عظما و علما آن
مملکت خبر آمدن امیر عادل یافته برائی استقبال پیش متابل کردند و حالانکه بر شتر در احله خویش سوار
بود خواصان عرض ساختند یا امیر المومنین درین جا تمام اکابر و اشراف شام بشرف ملاقات تو مشرف
خواهند شد اگر سواری بر اسپ نمائید تا شان و شوکت زیاده نماید فرمود که شان و شوکت ما از اسپان
و جاه نیست اقبال الهی است که بان همه بلاد و سلاطین مطیع باشند و اشارت کرد بآسمان ذکر
در بیان حلیه فاروق رضی الله عنه بثبوت پیوسته که عمر خطاب رضی الله تعالی عنه مردی جسیم و
طویل قامت بود در غایت ضخامت و طول چنانکه چون پیاده رفتی مردم او را سوار پنداشتندی که سوار
هست و در روایتی آنکه شرف بر همه مردم قامت بیک ذراع و در پهلوی هیچ کس نشستی الا که وی
از آن کس بلندتر بودی اکثر برانند که وی گندم گون بود و بعضی برانند که وی در خوردن از فقرا و
درویشان بخواست که ممتاز باشد و اکل زیت اختیار کرد و ترک شیر و سمن و اکل سمن نمود و بان
سبب او منقسم ره در لون وی پیدا شد ولیکن این قول ضعیف است و چشمان وی بغایت سرخ

بود و محاسن و اشارین وی انبوه و در اطراف موی رنگ حنا میکرد و نوبتی آنکه یک کنیزکی وی خواست تا موی وی را رنگ کند گفت میخواهی که اطفار نور من کنی گویند از وی پرسیدند که چرا تغیر شیب خود نمیکنی چو ابوبکر خضاب کرد گفت شنیده ام که پیغمبر فرموده صلی الله علیه وسلم من شاب شیبة فی الاسلام کانت له نور یوم القیامة بآن جهت تغیر شیب خود نمیکنم و اگر و آنچه مذکور شد بصحت رسید برای جائیز خضاب طریق آنست که گویند اول خضاب کرد اقتدا با ابوبکر و بعد از آن چون ملاحظ حدیث فرمود ترک فرموده باشد

ذکر در بیان تعداد ازواج و سراری و اولاد امیر المومنین حضرت عمر خطاب رضی الله تعالی عنه

آورده اند که امیر المومنین عمر را شش زن در حباله نکاح آورده یکی زینب بنت مظعون ابن حبیب بن وهب دو پسر عبد الله و عبد الرحمن و دختر ام المومنین حفصه دوم ام کلثوم بنت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه یک پسر و یک دختر زید و رقیه شده سیوم ام کلثوم بنت جرول بن مالک بن المسیب بن ربیعه و دو پسر ازین زن داشت زید اصغر و عبید الله اصغر و چهارم جمیله بنت عاصم بن ابی اقلح و یک پسر ازین زن تولد نمود عاصم پنجم ام حکیم بنت الحارث بن هشام ازین زن یک دختر داشت فاطمه نام ششم عاتکه بن زید بن عمر بن نفیل و یک پسر ازین زن داشت عیاض نام و دو پسری داشت یک پسر ازین زن وی را حاصل شد ابو الخیر و او را عبد الرحمن اوسط میگفتند دیگر فکیهه ذکر در بیان بعضی از احوال حضرت عبد الرحمن بن حضرت عمر خطاب در شواهد النبوة آورده است که وی بزرگترین فرزندان عمر بوده رضی الله عنه در مکه ایمان آورده بود پیش از بلوغ بمدینه هجرت کرد وفات وی در مکه بود سن اربعه و از وی منقول که در سفر بود جماعتی گرد آمد گفتند که درین راه شیری است که مردم را از راه دور باز داشته شد از مرکب خود فرود آمد بسوی آن شیر رفت بدست خود در ابه دو بیرون کرد از راه دور کرد

ذکر در بیان مدت خلافت و فتوحی که دران ایام واقع شد

مدت خلافت وی ده سال و چند ماه بوده دران ایام فتح کشور روئی نمود بصحت رسیده که چون از دفن ابوبکر صدیق رضی الله عنه فارغ شدند روز دیگر عمر خطاب بر منبر برآمد و خطبه خواند مشتمل بر حمد و ثنای باری تعالی

و اظهار عجز و ضعف عبودیت نمود و بیان آنکه پیغمبر صلعم فوت شد و خلافت با امیر المومنین ابا بکر تفویض کرد بعد امیر المومنین هم از دنیا رحلت کرد و امر خلافت این تفویض کرد و تلقین برای تمسک به هدایت شریعت و احکام دینی بیان میکرد و برای حاجات مردم ازین سخنان مرغوب که موجب استمالت قلوب باشند و دران خطبه درج کرده بیان فرمود و مردم را تحریض نمود به تقوی و مخالفت نفس و هوا و محافظت از محرمات و بعد ثنای خداوند تعالی و درود محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم خطبه را ختم میکرد و از منبر فرود آمده بود

ذکر در بیان ولادت و تاریخ وفات و بیان سن آن حمیده صفات و تعیین حاجب و کاتب و تعداد عمال از صاحب کمال رض

جمهور اهل سیر و تواریخ بر آنند که عمر خطاب سیزده سال بعد از واقعه فیل قدم در دایره وجود نهاد و شب یکشنبه اول ماه محرم بود که آن یگانه روزگار و ثانی اثنین اذ هما فی الغار و ثالث ثلاثه عدالت شعار (در حین) اربعه عناصر و سدس جهات و دشمن جناب عالیات خراسید و روایتی که روز چهارشنبه بیست و هفتم ذی حج سنه ثلث و عشرین شربت شهادت چشید و روز پنجشنبه رخت حیات از دار سناک به عالم افلاک کشید و روایتی آنکه چهار روز از ماه ذیقعده باقی بود که ازین دار مجازی به سرای باقی انتقال فرمود و بیعت با عثمان بن عفان در غره ذی حجه دست داد و غیر ازین نیز گفته اند و اقوال مختلفه هم به نظر رسیده و جمهور بر آنند که شصت و سه سال بود و قولی آنکه پنجاه و پنج و قولی آنکه پنجاه و هشت بود و طبرانی در معجم کبیر خویش ترجیح این قول نموده والله اعلم و حاکم و عامل از طرف وی بر مکه عتاب بن اسید و بر یمن یعلی بن امیه و بر بحرین عثمان بن ابی العاص و بر طایف سفیان بن عبدالله ثقفی و بر دمشق ابو عبیده و در اثنا یزید بن ابی سفیان و در اواخر برادر معاویه و بر حمص عمر بن سعد و بر اردن در اوایل شرحبیل بن حسنه و در اواخر عمرو بن عتبه و در کوفه اول سعد بن ابی وقاص و بعد از ان عمار و در بصره در اوایل مغیره و در آخر ابوموسی اشعری و حاجب وی مولای یرفا نام کاتب او زید بن ثابت بن کشانه بن ربیعه بن مخزوم بود و نقش نگین آن صاحب اسرار الهی بود و اوایل این

ضعیف قدم قلم گشت لیکن کلک بریده زبان از رقم بیان فضائل آن برگزیده و صفات فضایل و مراتب
و کرامات آن جناب معدلت مآب که حضرت مصطفی صلعم کرده [illegible] فضیلت فضایل او
آنکه در ایام خلافت و ممالک عرب و عجم فتح باب لشکر اسلام گشت و بسی قومها حلقه بندگی پذیرفته از شرق
تا غرب فرمان او نافذ بود چون [illegible] دولت او تا قریب [illegible] اسکندر [illegible] بود و از اقصی
مغرب تا اقصی مصر و اسکندریه [illegible] و نفاذ او [illegible] گشت و از جانب [illegible] چین و هند و ترکستان
برق عزت و شوکت او لامع گشت و اعلام سپاه دین پناه او بر ساحت هفت اقلیم جهان افراخته
و رایت عدل و داد او در روی زمین تا اوج آسمان برافراخت شاعران به زبان حالی او وصف گفته شعر
انا الفرد [illegible] سلاطین الروم والعجم والعرب [illegible] انا الذی [illegible]
جنت بین [illegible] کرم الله تعالی [illegible] و ذکر [illegible] که حضرت
امیر المؤمنین عمر ابن الخطاب رضی الله عنه روزی در رسول صلی الله علیه وسلم آمد و گفت یا رسول الله [illegible]
دیده ام [illegible] چیست گفت [illegible]
دیده ام از آسمان بر زمین [illegible] سلام کرد و گفت [illegible] عالم را از من سلام [illegible]
تا آن بشارت [illegible] که بهشت برای [illegible] کرده [illegible] کرده [illegible]
[illegible] گفت و گروه [illegible] شفاعت [illegible] این [illegible]
[illegible] که این [illegible] صلی الله علیه [illegible]
[illegible] آمد و حضرت رسول الله [illegible]
[illegible] الله [illegible] امت بشارت [illegible] تعالی [illegible]
[illegible] **فصل چهارم در بیان نسب و حسب و صلیه و ازدواج و اولاد و ایام**
خلافت و ولادت و وفات حضرت امیر المؤمنین عثمان ابن عفان [illegible] و ذکر و بیان
آیات قرآن شریف الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله [illegible]
[illegible]
[illegible] در شان [illegible]

کہ چون غزوہ تبوک شد انقدار نند و شتر و اسپ ہر چیز بطیب دل و خواہش نفس براہ خدا و رسول
ایثار فرمود کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم تا صبح دستہائی مبارک برداشت واین دعا فرمود کہ یا رب رضیت
عن عثمان فارض عنہ پس آیت مذکورہ نازل شد یا ایہا الذین امنوا تقوا اللہ وذروا ما بقی
من الربا ان کنتم مومنین فان لم تفعلوا تمام آیت عطاء ابن رباح و عکرمہ گفتہ اند این آیت
درشان عباس و عثمان نازل شدہ کہ نوبتے ایشان از شخصے بطریق سلم مقدارے تمر خریدہ بود چون آوان
وعدہ اوا در آمد و صاحب تمر از ایشان التماس نمود کہ نصف حق خود را حالا بستانید و نصف دیگر را فلان
میعاد مع الزیادہ بے نقصان ادا نمایم اگر اداے قرض شما درین ہنگام تبمام و کمال نمایم چندان
نماند کہ عیال مارا کافی باشد ایشان ملتمس مدیون را مبذول داشتند و چون در آمد طلب زیادتی
نمودند حضرت خبردار گشت ایشان را از آن امر نہی فرمود و این آیت نازل شد و من یطع اللہ ورسولہ
فاولئک مع الذین انعم اللہ علیہم من النبیین والصدیقین والشہداء والصالحین وحسن اولئک رفیقا
بقول عکرمہ مراد از شہداء عمر و عثمان ست دیگر آیت واذا جاءک الذین یومنون بایاتنا فقل
سلام علیکم عطا ابن ابی رباح گوید عثمان از انجملہ است وضرب اللہ مثلا رجلین احدہما ابکم لا یقدر
علی شیء وہو کل علی مولاہ اینما یوجہہ لا یات بخیر بقول ابن عباس مراد از من یامر بالعدل عثمان ست
کہ ویرا مولائے بود در نفقہ وے آن مولی اسلام را مکروہ میداشت و عثمان را از تصدق
والفاق منع میکرد و بقول عطا ابن ابی رباح مراد ابکم ابی بن خلف جمحی ست و مراد از من یامر
بالعدل حمزہ بن عبد المطلب و عثمان ابن عفان بن مظعون ست محمد رسول اللہ والذین معہ
اشداء علی الکفار رحماء بینہم بقول حسن بصری مراد از رحماء بینہم عثمان ابن عفان ست
افرایت الذی تولی واعطی قلیلا واکدی اعندہ علم الغیب فہو یری ام لم ینبا بما فی صحف
موسی وابراہیم الذی وفی الا تزر وازرۃ وزر اخری از ابن عباس و سدی و کلبی و جمعی از
مفسران منقولست کہ این آیات درشان عثمان ابن عفان نازل شد کہ نوبتے بسیار سے
از مال خود در راہ خدا انفاق کردہ بود و عبد اللہ بن سعد بن ابی سرح کہ برادر رضاعی

بود منع کرد و یرا ملامت نمود و گفت زود باشد که در دست تو چیزی نماند و غنای تو بفقر مبدل شود و عثمان گفت مقصود من از تحصیل این مال نه حصول کنوز و اموال دنیوی ست نظر من بر حسن و رضای ایزد متعال ست ابیت توانگری تو بمال ست نزد اهل کمال ٭ کمال تالب گوست بعد از ان اعمال ٭ عبد الله بن سعد بن ابی السرح گفت ناقه خود را با رحلی که بر آنست بمن ارزانی دار تا من حامل بار اوزار تو گردم عثمان از غایت صفای لوح خاطر که داشت تصدیق آن قضیه نمود و ناقه را تسلیم وی کرد آیات مذکور نازل شد یخلق ما یشاء و یختار ٭ جابر بن عبد الله انصاری از رسول صلی الله علیه وسلم روایت کند که فرمود بدرستی که خداوند تعالی اصحاب مرا از میان همه مردم برگزید و از میان اصحاب چهار تن عثمان از ان چهار ست آیت والعصر ان الانسان لفی خسر الا الذین امنوا الی اخره مفسران بر انند که مراد از تواصوا بالحق عثمانست والذین امنوا بالله ورسله اولیکهم الصدیقون والشهداء عند ربهم لهم اجرهم ونورهم ضحاک مفسر گوید عثمان ازین جمله است ان الذین سبقت لهم منا الحسنی امیر المومنین علی مرتضی کرم الله وجهه گفت عثمان ازین جمله است امن هو قانت اناء اللیل ساجدا و قائما یحذر الاخرة ابن عمر و جمعی کثیر ائمه تفسیر بر انند که در شان عثمان نازل گشته ذکر در بیان احادیث که در فضیلت وی وارد شده بصحت پیوسته از عایشه رضی الله تعالی عنها مرویست که پیغمبر صلی الله علیه وسلم در خانه من تکیه فرموده بود و پهلوی مبارک بر زمین نهاده و در انها آنحضرت تا ساقها مکشوف بود و در آن حالت ابوبکر دستوری خواست تا درآید حضرت ویرا اذن فرمود بر آن حالت که بود و ملاقات کرد تغیر هیأت و پوشیدن ساق ننمود بعد از ان دستوری خواست اذن شد اندرون آمد با وی نیز بهمان هیأت ملاقات شد بعد از ان عثمان آمده استیذان نمود حضرت راست بنشست و ساقهای خود را مستور ساخت عایشه گوید چون ایشان بیرون رفتند گفتم یا رسول الله صلعم ابوبکر و عمر درآمدند مبالات ننمودی و عثمان که درآمد هیأت خود را تغیر دادی و جامه بر خود راست فرمودی حکمت چه بود فرمود بدرستی که عثمان کثیر الحیا ست گفتم شاید که او را بمن حاجتی باشد و چون مرا بآن هیأت بیند بواسطه وفور حیا حاجت عرض نکند و فورا باز گردد ٭ از مره بن کعب گفت رسول صلعم فرمود که بعد ازین در میان شما حوادث

وفتن بظهور خواهد آمد درین وقت مردی قناع در مجلس درود نمود آنسرور فرمود این مرد آنروز بطریق هدایت
مستقیم خواهد آمد من از مجلس برخاستم و بتعجیل سوی او رفتم دیدم عثمان بود روی بجانب حضرت
گردانیده گفتم اینست فرمود آری عبدالله بن عمر گوید رسول صلعم فرمود فتنه در میان شما واقع خواهد بود اشارت
بعثمان فرمود وگفت این مرد در آن فتنه به تیغ ظلم مقتول خواهد شد و در اخبار وارد شده که روزی حضرت
فرمود آرزو دارم که یکی از صحابه نزد من آید تا شکایتی که از بعضی امت خود دارم بگویم گفتند
صدیق را بخوانیم فرمود نی عمر رض و علی رض را ذکر کردند فرمود نی گفتند عثمان رض را بخوانیم فرمود آری
عثمان حاضر آمد در گوشه خانه با وی بطریق مشاورت سخن میگفت و عثمان رض متغیر میگشت چون
یوم الدار که او باعث قتل او کردند خدم و حشم و جمله سپاه وی اراده مقاتله و محاربه با ایشان نمود
عثمان گفت آنسرور با من عهد کرده و بطریق مشاورت با من حدیث گفت من نزد آن سخنان
نگاه داشته بدین سبب محاربه مقاتله نمی نمایم و نقض عهد نمیکنم معهذا بعنایت بر من آن عهد که بستم
با و حضرت مرویست که حضرت روزی بر روی عثمان نظر کرد قطرات اشک از مشک چشم نرگسین
بر رخساره رنگین روان کرد وگفت ای عثمان مدتی که زود باشد که تو مظلوم و مقتول بمانند و حق
سبحانه و تعالی ترا اجر تمام شهدا عطا فرماید و لباس شهادت بر قد تو راست کرده و از جور مردم شکایت
ننمائی روایتی آنکه فرمود که حق سبحانه و تعالی قمیص بر تو پوشاند و مردم خواهند که آنرا از خود دور
سازند تو از بدن دور نسازی اگر آنرا دور سازی در بهشت نیائی تا زمانیکه شتر در سوراخ سوزن رود
این از قدری بیان مجال تعلیق ست هرگز در نیای بیت نیست این بیاه راه رعنایان ٭ برو
ای خواجه بندگی آموز و جست و جویش مگفت وگو نشود ٭ خامش از نایکش دهن بر دوز ٭
بر سر آتشم نهند چو شمع ٭ باز فرمان همی دهد که بسوز ٭ عثمان ابن عفان گفت طلب یاری
از حضرت باری مینمایم واز وی میخواهم که در آن روز مرا صبری کامل و شامل کرامت و عطا
فرماید و حصول این مدعا از حضرت استدعا و دعا کرد و آن سرور فرمود اصبر صبرک

الله ٭ ولنعم ما قیل للّه در من قال اذا المرء عند النوائب تجمیل الصبر حسن العواقب ٭ وکنت

کن صاحب الحکم فی کل مشهید. فی الحکم الاخر حذت وصاحب بیت یصبهم ساعة و
انتهی بگنج د نختم جبور می و الکامرنج بر زود باشد که ترا شهید سازند در روزی که روزه دار باشی و نزد من
افطار نمائی از ابوهریره منقولست که گفت شنیدم که پیغمبر صلی الله علیه وسلم میفرمود بدرستی که بعد از من حدوث
فتنه خواهد شد یکی از مجلس پرسید که چه فتنه خواهد حضرت اشارت فرمود بعثمان و در اخبار وارد شده که روزی
حضرت بخانه عثمان رض تشریف داد دید که رقیه دختر وی غسل میداد و اصلاح موی وی بشانه میکرد فرمود
ای دختر گرامی دار عثمان را بدرستی که وی صاحب ارشاد از اصحاب من ست بمن از روی خلق و
روایتی آنکه فرمود روزی ام کلثوم بنت رسول الله صلعم نزد رسول آمد و گفت زوج فاطمه بهتر است
از زوج من آنسرور زمانی ساکت ماند بعد از ان فرمود که شوهر تو از انجمله ست که خدا و رسول خدا
او را دوست میدارد و او خدا و رسول را دوست میدارد و منزلی برای او مقرر است در
بهشت که هیچ احدی از امت من فوق آن منزل ندارد منقولست از ابوهریره رض که گفت پیغمبر
صلی الله علیه وسلم حدیث لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَرَفِيقِي فِيهَا عُثْمَانُ وجابر بن عبد الله
انصاری روایت کند که جنازه نزد حضرت آوردند تا شرف نماز آنحضرت میت دریابد فرمود
مجلسیان را که شما بروی نماز گذارید که من نمیگذارم حاضران مجلس شریف سبب آن پرسیدند فرمود
این شخص عداوت با عثمان داشت که اِنَّهُ كَانَ يُبْغِضُ عُثْمَانَ اَبْغَضَهُ اللّٰهُ وبصحت پیوسته که
مردی از اهل مصر بقصد زیارت کعبه معظمه شرفها الله تعالی بمکه آمد در مسجد الحرام رفت جمعی را دید که
پیرامون خانه خدا قوم نشسته پرسید که این کدام قوم و قبیله اند گفتند از اولاد حضرت اسماعیل علیه السلام نسب
عالی ایشان قریش ست گفت آن پیر که بزرگ ست درمیان ایشان کیست گفتند عبد الله بن عمر است
مرد مصری نزد عبد الله جامع علم و عمل بود رفت و گفت از تو سوال دارم والتماس آنکه سوال مارا
جواب شافی بیان فرمائی گفت بگو بیان کرد که هیچ میدانی که عثمان بن عفان در حرب احد حین جهاد
در صف مومنان حاضر نیامد و پیغمبر صلعم را در جنگ اعدا گذاشت عبد الله گفت آری همچنین
بود دیگر پرسید که هیچ میدانی که از بدر نیز غایب بود و غیبت در آن مجموع مسعود و ثنا رفت گفت آری

همچنین بود دیگر پرسید که همچنانکه از شرف حضور در محفل بیعة الرضوان محروم ماند به آن سعادت
فائز نگشت گفت آری مرد مصری از غایت فرح پنداشت که این امور مذکور موجب نقص و خلل
مراتب عثمان خواهد شد عبد الله این معنی را بر آن شخص تقریر میکرد و گفت جواب سؤال اول که شنیدی
لیکن عیان سخن گواهی میدهم که در روز احد نا آمدن در جنگ وجه این بود که رقیه بنت رسول الله صلی الله
علیه وسلم که در حباله نکاح او بود در آن وقت او را سخت بیماری وارد گشت و باشارت رسول صلعم
معالجه و تیمار داری وی در مدینه توقف نمود و آنحضرت وعده فرمود که ترا اجر حاضران جنگ خواهد بود و خدا تعالی هم
عفو فرمود بمضمون آیت کریمه ولقد عفا الله عنهم و غنیمت بدر حصه برابر با او داد و بود نحو خویش فا نمود اما
غیر حاضری وقت بیعة الرضوان بسبب آن بود که در اثنای سفر حدیبیه خبر بحضرت رسید که مکیان برای منع اهل اسلام از
زیارت خانه کعبه درآمده خود را مستعد مقابله و محاربه ساختند حضرت چون بعزم زیارت از مدینه بیرون آمده
بود و بالک قصد عمره داشت عثمان را بمکه فرستاد تا از قصد حضرت مکیان را خبر کرده و داعیه آنها معلوم کرده
با آن سرور بیایند اگر آمدی از مکر ایشان واقف بودی هر آینه که او را فرستادی و بیعة الرضوان بعد از
رفتن عثمان وقوع یافت پیغمبر صلی الله علیه وسلم خواست که عثمان از شرف فضیلت بیعة الرضوان

آیة کریمه ان الذین یبایعونک انما یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم آیت کریمه

لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یبایعونک تحت الشجرة فعلم ما فی قلوبهم محروم نماند
اشارت ظاهر خود فرمود و گفت این دست دست عثمان است و آنرا بر دست خویش نهاد و از قبل عثمان با خویشتن بیعت
فرمود بیعت چون فرموداو تا کند بیعت قبول به بجای دست او دست رسول ؛ بعد عبد الله ابن عمر گفت
مرد مصری را که حضرت عثمان را این فعل مغفرت یافته مقبول بارگاه الهی گشت توبه کنید از این عزم و تهمت که
شاهد و دلائل میرویست از علی کرم الله وجهه که فرموده قدم عثمان رضی الله عنه از زمین بشر نیست وی از آن جمله است
که حقتعالی در شان ایشان فرمود در آیت لَیْسَ عَلَی الَّذِیْنَ آمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جُنَاحٌ فِیْمَا طَعِمُوْا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَّآمَنُوْا وَعَمِلُوا
الصّٰلِحٰتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَّآمَنُوْا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاَحْسَنُوْا وَاللّٰهُ یُحِبُّ الْمُحْسِنِیْنَ و هم از جناب ولایت مآب کرم الله وجهه منقول
که فرموده که هر که بیزاری از عثمان کند تحقیق بیزاری نموده از دین و الله اعلم ذکر در بیان حلیه و لباس آن مظهر

در شبستان قامت با قیمت عثمان بطول مایل و جمال صورتش بجمال سیرت قابل معنی شناس بوقش اننوده و دلپذیر

و هیئت با هیئتش پر شکوه و بی‌نظیر رنگ رخسارش بسیره قریب بشره با نوازش رقیق و نجیب و کان عظیم اللحیة فی

در از ته طویلها بعید ما بین المنکبین عظیم الکرادیس صغر البطون ادوج الحاجبین اصلع الراس و گویند در جبا

وارد شده که جبرئیل با پیغمبر گفت اگر خواهی که نظر الوهیت بروی یوسف نمائی نظر در صورت حسن و

جمال عثمان بن عفان کند بیت یوسف ثانی بقول مصطفی ٭ بحر معنی و حیا کان وفا ٭ و مرویست

که نوبتی رسول صلی الله علیه وسلم بدست اسامه بن زید برای رقیه دختر خویش که حرم محترم عثمان بود قطعه

گوشت فرستاد و اسامه گوید بخانه ایشان رفتم و آن را بگذاردم و لی لی رقیه و عثمان پهلوی یکدیگر نشسته بودند ندیدم

هیچ زوج را احسن و اجمل از ایشان بود و از محمود بن بسند منقولست که گفت عثمان را دیدم که بر بغله سوار بود

و گیسو بافته گذاشته و جامه زرد پوشیده لغایت جلوه حسن ظاهر مینمود و گاهی قمیص سیاه پوشیدی و گاهی

لباسی پوشیدی که از دویست درم خریده بودی و انگشتری در عنصر بسیار میکرد و محاسن مبارک را بوسمه و

زعفران خضاب مینمود ذکر در بیان ازواج و اولاد آن قدوة انجاد دیرا هشت فرزند هشت

پسر و نه دختر بود عبد الله اکبر مادر وی فاخته بنت غزوان و عبد الله اصغر و والده او رقیه بنت رسول الله

صلی الله علیه وسلم و عمرو ابان و خالد و مریم مادر ایشان ام عمرو و ولید و سعید و ام سعید مادر ایشان

فاطمه بنت الولید بن عبد الشمس بن المغیره و عبد الملک و مادر وی ام البنین بنت عتبه و عایشه و

ام ابان و ام عمرو مادر ایشان رمله بنت شیبه و ام خالد و ام ابان صغری بنت ملت فرافصه ذکر در بیان

آنکه مدت خلافت امیر المومنین عثمان ابن عفان چند بود و ذکر حوادث که در آن

مدت روی نمود مدت خلافت عثمان بن عفان تقریبا دوازده سال بود و درین مدت مصیبت و شدائد

روی کلیه و نمود اول قضیه که در زمان امیر المومنین عثمان رض وقوع یافت آن بود که عبید الله بن عمر رضی الله عنه

بمجلس خلافت آمده قصاص پدر طلب کرد و شرح این واقعه آنکه چون جناب خلافت مآب حضرت

عمر خطاب رض بزخم خنجر ابو لولو درجه شهادت یافت عبد الرحمان بن ابی بکر صدیق رضی الله عنه

که مصاحب شفیق عبد الله بن عمر بود وی را خبر کرد که امروز خفیه نصرانی و هرمزان در حالیکه با هم

بطریق خفیه مشاوره و مکالمه داشتند چون مرا دیدند شرمنده شدند و خجل وار متفرق گشتند و از میان
ایشان خنجری دو سر که نصاب آن در وسط بود ساقط شد عبدالله چون خنجری که ابولؤلؤ در وقت
آن گرفته بود بآن صفت یافت ویرا ظن آن شد که آن جمع در قتل امیر المؤمنین عمر خطاب شریک بوده اند
بمجرد این گمان هرمزان نجابه هرمزان که در زمان خلافت عمر مسلمان شده بود و بدولت متابعت و او را نیز
سیاست انتقام گذرانید و از آنجا بخانه جفینه ترسا که از عهده تربیت سعد بن ابی وقاص بود رفت و او را
نیز بقتل رسانید و ابولؤلؤ را در سلک قتلی کشید و داعیه آن داشت که هیچ علیج از سبایای عجم را در
قید حیات نگذارد که رفته او در القتل در آرد کبار مهاجر و انصار چون از داعیه عبدالله وقوف
یافتند بلا توقف نزد او رفته از روی نصیحت زبان بتقریر و تفسیر و تقبیح و توبیخ او گشودند و در تهدید
و تخویف او افزودند عبدالله در معرض جواب گفت اگر امیر المؤمنین بقتل خنجر ابولؤلؤ گردیده من
بسیاری از مردم را بقتل خواهم رسانید و جمعی از مهاجران را نیز بتعریض متعرض شد میان او و میان
سعد بن ابی وقاص مقاوله و مشاتمت بحدی انجامید که بجهت تباهی و مصارعت شمشیر تا عاقبت
الامر حفصه در آن مجمع در میان آمده هر یک را از ایشان بکناری کشیده جدا ساخت چون
عثمان رض بمسند خلافت متمکن گشت اعیان مهاجر و انصار را طلب فرموده گفت مشورت کنید در
قضیه عبدالله بن عمر که فتوری در دین محمدی نمود و ابواب فتنه بر وجوه امت مرحومه احمدی
گشوده دختری را که از حد بلوغ نرسیده بود بی جرم و بمجرد گمانی بی دلیل و برهانی بقتل آورده
جمهور مهاجرین عثمان را بر قتل عبدالله تحریض نمودند و جمعی کثیر بر جانب عبدالله بودند
و در مذمت جفینه و هرمزان میگفتند مردم را داعیه آنست که عبدالله را از عقب پدر از دنیا
بدر کنید لعلهم بعبی نشدند و اختلاف الفاظ و اختلاط اصوات و قیل و قال بسقط و نیکو گفته نزدیکان از حد اعتدال
تجاوز نمود عمرو بن عاص چون دید که آتش فتنه بالا میگیرد در اطفاء نایره آن فتنه
کوشید و سعی بلیغ بتقدیم رسانیده بعرض عثمان رسانید که این امر قبل از زمان خلافت
و دوران حکومت تو بوقوع پیوسته چنانچه مناسب که صیغت عرض خویش با عراض

ازین قضیه فرمائی و پیش ازین امروز درین امر خود من نه نمائی عثمان از آن احسن افتاد و روایت آن دو
مرد را از خاصه خود داد والله اعلم بالصواب و بصحت رسیده که جمع اول از ایام خلافت عثمان که در آمد
و بجهت ادای خطبه بر منبر رسول الله صلی الله علیه وسلم بر آمد از نهایت دهشت و هول آن مکان و آن زمان زبانش از
بیان آنچه کان من شرائط خطبتین عاجز شده گفت بسم الله الرحمن الرحیم ایها الناس سیجعل الله بعد عسر یسرا و بعد
نطق نطقا وانکم الی امام فعال احوج منکم الی امام قوال اقول قولا استغفر الله لی ولکم
و در روایتی آنکه گفت ان اول کل مرکب صعب وان ابوبکر و عمر کانا یعدان لهذا المقام مقالا
وانتم الی امام عادل احوج منکم الی امام قائل وان اعش تأتکم الخطبة علی وجهها و یعلم
الله ان شاء الله تعالی و درین سال بنا بر وصیت عمر خطاب رضی الله عنه سعد بن ابی وقاص مغیره بن شعبه را
از حکومت کوفه معزول ساخت و ایالت آن ناحیه را بکف کفایت سعد انداخت و از اری که از وی در دل داشت
تغافل ورزید و آنرا نابوده انگاشت و درین سال حرارت بر مزاج اهل مدینه و اطراف آن بلده سکینه بمرتبه غلبه یافت
که خون از بینی ها روان شده هیچ احدی از بلیه عاف معاف نماند و باین جهت آن سال موسوم به سنة الرعاف
گشته و آن حال و نه شش ماه در میان بود و درین سال بعد از شش ماه از قتل عمر رضی الله عنه اهل همدان عهد و پیمان
که با اهل ایمان بسته بودند نقض نموده باغی شدند و در روایتی مغیره بن شعبه باز فتح آن بلده دست داد و بسعی
و اهتمام ابوموسی اشعری و براء بن عازب و قرظة بن کعب آن ناحیه باز در حکم اهل اسلام در آمد و در آن سال عبدالرحمن
بن عوف امیر حاج گردانیده تا بحرم آمده اقامت مناسک حج نمود و در قولی آنکه خود متوجه مکه مبارک گشت
و مراسم رکن خمس اسلام مجدد ساخته و سفره طعام و اکرام در آن سفر جهت فقرا و مساکین کما ینبغی بپرداخت
والله اعلم بالصواب ذکر در بیان وفات امیر المومنین عثمان بن عفان رضی الله عنه بثبوت پیوسته
که صباح جمعه بسمع علی مرتضی رسانیدند که اوباش امروز داعیه قتل عثمان دارند از استماع این خبر بسیار
ملال گشت فی الفور حضرت امام حسن رض و امام حسین رض را حکم فرمود که با غلام خویش قنبر همه صلاح پوشیده
و شمشیر حمائل کرده بر سرای امیر المومنان رسانیده آن اوباشان را منع کنند و نزد امیر مومنان
عرض نمایند که مروان را تسلیم ایشان نماید تا فتنه تسکین یابد و زبیر و طلحه و طائفه دیگر از صحابه چون

شنیدند که علی مرتضی جگرگوشه‌های خود را بامداد و استغاثت ذوالنورین فرستاد ایشان نیز تا آنجناب
اقتدا نموده و ابنای خود را بملازمت شهزاده‌ها روان کردند تا در آن امر با ایشان موافقت نمایند و با شان
چون دیدند که زمرهٔ محبان عثمان سید پناهی خود را در مقام الحاج عناد فشرده دست برمی سهام و قذف احجار
برآورده بیکبار هجوم نمودند در آن غوغا روی امیرالمؤمنین حسن رضی الله عنه خون آلوده شد محمد بن طلحه نیز مجروح شد
و غلام قنبر را از سر جراحت جماعت با غی چون روی حسن رضی الله عنه خون آلوده دیدند ترسیدند که مبادا این خبر بنو هاشم
رسد و بهم اتفاق نموده بمدد او آیند و سعی ایشان باطل و مضمحل گردد بنابر این از آن امر اعراض نمودند و در روایتی آنکه
آتش در زدند تا مردم از پیرامون دور شدند پس بضلالت و جسارت خود را از بام و در سرای او اندر افگندند
و گویند از خانهٔ شخصی از انصار که در جوار عثمان بود دیوار را رخنه کرده درآمدند عثمان بنماز مشغول بود و سورهٔ
طه در نماز قرائت فرمود با اینهمه غوغا و ازدحام او را هیچ خبر نبود و چون از نماز فارغ شد مصحف را در کنار گرفت
و بگشاد و این آیت کریمه برآمد الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا لکم فاخشوهم فزادهم ایمانا
وقالوا حسبنا الله و نعم الوکیل و این آیت را در نظر تکرار مینمود و در روایتی آنکه مردم همه متوجه دروازهٔ سرا بودند
هنوز وقت و با ایشان هم صحابت از عقب بار دیوار درگذشتند و جمعی خود را از بام خانه آمدند عثمان با زوجهٔ خود نائله
آنجا بود و در کنار مصحف داشت و قرآن میخواند یکی از آن مرکبه ضربی بر سر آنجناب زد چنانکه سرش بشکست
و قطرات خون بر آیت فسیکفیکهم الله و هو السمیع العلیم چکید سودان بن حمران از میان شمشیر کشیده
بر وی حواله کرد تا کارش تمام کند نائله خود را حایل ساخت و انگشتان دست نائله منقطع گشت و گویند
محمد بن ابوبکر بر وی آمد و شخصی خشتی بر روی وی زد و روی و لحیهٔ آنجناب بشکسته پس سودان بکفر با
شمشیر کار او تمام ساخته و در روایتی آنکه اول کسی که در خانهٔ عثمان درآمد محمد بن ابوبکر بود و ریش وی گرفت عثمان برفق
و نرمی با وی گفت ای پسر برادر من بگذار محاسن مرا بخدا سوگند که اگر پدر بزرگوار تو زنده بودی ترا اقدام برین جرأت
نتوانستی کرد و چه پدر تو اعزاز و اکرام این محاسن میفرمود محمد بن ابوبکر از استماع این سخن متغیر دل گشته شرمنده و خجل
بازگشت بعد از آن مرتد قیصر ازرق مروان بن حمران نام خنجری کشیده قصد کرد عثمان گفت بر چه دینی ای عثمان
گفت بر ملت حنیفی ابراهیم خلیل الله و بر دین حمید محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم پیغمبر آخرالزمان گفت دروغ گفتی ای کان برزام

یکی از زمرهٔ موحدانم آن بدبخت گفت دروغ میگوئی و آن خنجر دیرا بده جه شهادت رسانید و آن صاحب کمال
درآنحال صبر نمود و جان عزیز ایثار بر قول پیغمبر نمود و هیچ نوع در صدد مقابله و مناقشه در نیامد و نظر باین معنی در مدح
وی گفته اند **بیت** بشنو حیا بسیرت عثمان که بوذ کرد ؛ در پیش روی دشمن قاتل سر از حیا ؛ این شرط مهربانی و
تحقیق دوستیست بکه بهر دوستان بری از دشمنان جفا ؛ خاصان حق بهلبه طلب کشیده اند ؛ هم شیر عنایت و
هم شمشیر جفا ؛ گویند درین حال مردی دیگر از مصریان با تیغ مسلول بخانه درآمد و گفت که والله که مینی ترا
بمقتول سازم و خواست آنجناب را مشاهده کند نائله خود را میان شوهر و شمشیر آورد و حائل گردانید بایج
غلام عثمان شمشیر کشیده بر پایج زد و نائله او را بغضب تمام از خانه بیرون انداخت غلام را ورسیده
سرش را از تن جدا ساخت و قولی آنکه بعضی گویند قاتل عثمان رض کنانه بن بشر نخعی بود و این واقعه روز جمعه هیجدهم
ماه ذوالحجه روی نمود **نقلست** که نائله بر بام خانه درآمد و فریاد برآورد که بدانید و آگاه باشید که امیر المؤمنین
عثمان مقتول شد و زاری کرد بمضمون این منظومه **ابیات** پیش که از درد کنم سینه چاک
خاک بفرق الم کنم از دست تاک ؛ حال که اگویم بهم درد که ؛ هم نفس یار من آن بگود ؛ خاک شد آن صورت زیبای او
ای سر من خاک کف پای او ؛ همنفسی نیست درین بوستان ؛ بار که توان گفت غم دوستان ؛ سخت دل باشد این سینه وود
گر نه چنین دیده بماند صبور ؛ گل که در انجمن یاران نبود ؛ گل نتوان گفت که خار آن بود ؛ شهر پر از خلق جهان پر زنان
جان خرابم نپذیرد قرار ؛ القصه خبر قتل عثمان در مدینه فاش شد عائشه صدیقه رض از خانهٔ خویش بیرون
آمد گفت عثمان مظلوم مقتول شد و تحسر و تاسف بسیار نمود و این خبر چون بعلی مرتضی رض و طلحه و زبیر و سعد
و سائر اصحاب که در مدینه بودند رسید همه از خانه های خویش بیرون رفتند و بتعجیل تمام بهم رفتند
تا بخانهٔ عثمان رض رسیدند و بر آن حال دیدند علی مرتضی بغایت برآشفته حسن رض و حسین رض را در خطاب
کشید و فرمود روا باشد که مانند عثمان مردی باین طریق مقتول شود و شما بر در سرای
او باشید و نتوانید که مردم را ازین امر شنیع منع کنید طپانچه بر روی حسن رض و مشتی بر سینه
حسین رض زد و محمد بن طلحه و عبدالله بن زبیر را بسیار زجر و توبیخ نموده در غایت غضب و قهر استرجاع
کرد و بمنزل شریف مراجعت نمود گمان آن جناب آنکه طلحه در آن باب اعانت کرده باشد و بدین جهت

امیر ملاقات نمود گفت یا ابا الحسن این همه غضب با من چه میفرمائی وحسنین را بجرم آنکه دست
فرمود چگونه قهر وغضب نکنم وحال آنکه امیر دشمنان عثمان که سعادت مصاحبت با سید پیغمبران
وبشرف قرابت قریبه آنسرور دریافته بسبب اثبات حجت واقامت بینه مظلومانه مقتول گردید
طلحه گفت اگر او مروان را تسلیم آن جماعت میکرد این فتنه بر نمیخواست پس امیر المؤمنین علی رض
بغایت ملول ومحزون شده اعادهٔ کلمهٔ استرجاع نموده فرمود بار خدایا از قاتل عثمان بیزارم
وکشندهٔ او را مستحق قهر وغضب میشمارم گویند مردمان که در غارت سرای عثمان رض مشغول
شدند ودار ابو هریره رض چند خانه دیگر بعلت قرب وجوار در غارت وتاراج در آمدند واموال و
امتعهٔ او را پرداخته وبرانداخته ساختند ویک هزار وبقولی دو هزار درهم از بیت المال بر غلبه
گرفتند ودر خزانهٔ امیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه صندوقچه مقفل یافتند گفتند آنچه در بیت المال بود خیانتاً
کرده اینجا نهاده بود آنرا بشکستند حقه در آنجا بود وظن ایشان این شد که در آن حقه جوهر مکنون خواهد
بود که موازی خراج چند مملکت باشد حقه را نیز بشکستند ورقعه بیرون آمد که بر آن نوشته بود امیر المؤمنان
عثمان رضی الله عنه تشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له وتشهد ان محمدا عبده ورسوله وان
الساعة آتیة لا ریب فیها وان الله یبعث من فی القبور علیها یحیی وعلیها یموت وبر ظهر آن رقعه مکتوب بود
غنی النفس حتی یکفیها الکائنة الا من بعده یسر فما عسرة یضر بها اما ان لقیتها مسّها
فاصبر لها گویند آن روز بقولی سه روز عثمان بآن حال مجروح بود وکسی را مجال برداشتن وی
نبود بعد از آن دوازده مرد وعائشه دختر عثمان رض در شب خفیه وی را بر تخته نهاده تا بقیع
غرقد می بردند ودر راه سر مبارک او بر تخته طق طق میکرد ودر روایتی آنکه هاتف آواز
داد که دفن کنید او را وبروی نماز گذارید وقال الله تعالی قد صلی علیه ودر روایتی آنکه حکیم
بن حزام یا حویطب بن عبد العزی یا جبیر بن مطعم بروی نماز گذارده وی را
دفن کردند اول میخواستند که وی را در مقبرهٔ بقیع دفن نمایند مردی از بنی مازن مانع
ایشان شد گفت وی را شما درین مقبره دفن کنید من جماعت اوباش را خبر دهم تا وی را

از قبر اخراج کنند و فضیحتی بوی رسانند بالضرورت جنازه او را برداشته بموضعی که معروف بحش کوکب بود آوردند و جسم امیر المؤمنین عثمان رض را در آن موضع مدفون ساختند و گویند قبل ازین واقعه مدتها دید بحش کوکب میگذشت فرموده بودند باشید که درین بستان مردی نیکوکار را دفن کنند آورده اند که چون روح پاک آن صاحب حیا و اتقیا و تقوی و سخا ازین خاکدان سفلی بعالم علوی بردند از چهار طرف خانه چهار ندا شنیدند اول آنکه یا ابن عفان البشر بجنان دوم آنکه یا ابن عفان البشر بروح و ریحان سوم یا ابن عفان البشر بنعیم عرفان چهارم آنکه یا ابن عفان البشر برب غضبان گویند نائله زوجه وی پیراهن خون آلوده او را با اصابع خود بآستین معلق ساخته نزد معاویه فرستاد و معاویه آنرا از بر بالای منبر برد و اهالی شام بود و تعزیت عثمان کرد و بعد از رقت و بکاء بسیار جمعی از اشراف و خواص شام را سوگند داد که بزنان خویش نزدیکی نکنند و بر فراش خواب تکیه ننمایند تا زمانیکه قاتل عثمان را بالقصاص رسانند یکسال پیراهن وی میگریستند و بصحت پیوسته سعد بن زید قاتل عثمان را بالقصاص رسانید و از ابوبکر رح مرویست والله اگر آسمان ساقط شود و جسد من قطع قطع کنند واجب نیست که در قتل عثمان شریک باشم گویند هر شخصی که در قتل عثمان رضی الله عنه سعی کرده بود حق تعالی بلائی نازل پیش او آورد و با قبیح وجوه سرش از تن جدا ساختند و تنش خشک شد یا محروق و مخنوق یا بابتلائے ببلائے عظیم و از اشعار که در مرثیه عثمان رضی الله عنه گفته اند اینست بیت لوان علی الافلاک

ما فی قلوبنا ٭ لها قسمت الافلاک من کل جانب بیت زانچنان سنگدلیها که از آن قوم آید ٭ گر ببارید

فلک سنگ نبی هیچ عجب و از انتقال ایشان همه اصحاب کبار بسیار تأسف و حزن کردند و حسان بن ثابت رض

در مرثیه امیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه فرموده بیت شعر و ترکتموا غزو الدروب ٭ وحنبتموا لقتال قوم عند قبر محمد

فلیس هدی الصالحین سبیلکم ٭ ولبئس قتل العابد المستبعد ٭

فصل پنجم در بیان نسب و حسب و حلیه و ازواج و اولاد و مدت خلافت و ولادت و وفات امیر المؤمنین و امام المسلمین حضرت علی مرتضی کرم الله وجهه ابن ابی طالب ابن عبد المطلب و در بیان بعضی آیات که در باب حضرت ایشان وارد شده قوله تعالی فمن حاجک فیه من بعد ما جاءک من العلم فقل تعالوا ندع ابناءنا

و ابناءکم و نساءنا و نساءکم و انفسنا و انفسکم فنجعل لعنة الله علی الکاذبین قوله تعالی و
یطعمون الطعام علی حبه مسکینا و یتیما و اسیرا قوله تعالی یوفون بالنذر و یخافون یوما کان
شره مستطیرا قوله تعالی و اذا رأیت ثم رأیت نعیما و ملکا کبیرا قوله تعالی هل اتی
علی الانسان حین من الدهر لم یکن شیئا مذکورا قوله تعالی ان هذا کان لکم جزاء و کان
سعیکم مشکورا قوله تعالی و لله العزة و لرسوله و للمؤمنین و لکن المنافقین لا یعلمون
قوله تعالی و یقیمون الصلوة و یؤتون الزکوة و هم راکعون و بعضی حدیثات که در شان علی
کرم الله وجهه نازل شده در روضة الاحباب آورده است که جابر بن عبد الله انصاری و خزیمة بن ثابت و
ابو ایوب انصاری و زید بن ارقم و انس بن مالک رض مرویست دیگر روایت از ابن عباس منقولست از وی حدیث
السبق ثلثة السابق الی موسی علیه السلام یوشع بن نون و السابق الی عیسی علیه السلام صاحب
یونس و السابق الی محمد صلی الله علیه و سلم علی بن ابی طالب مرویست از ابو ذر غفاری و سلمان فارسی که آنحضرت
دست علی را بدست حق پرست خویش گرفته فرمود حدیث ان هذا اول من آمن و سلمان که حضرت فرمود
هذه الامة ورودا علی الحوض اولها اسلاما علی بن ابی طالب و در مقصد اول از کتاب بیان
قصه عقد نکاح فاطمه رض و علی بتحریر پیوسته که حضرت فرمود که ترا در عقد نکاح مردی دادم که عرفان وی از همه مشهور
و ایمان وی از همه پیشترست قال رسول علیه السلام لا فتی الا علی لا سیف الا ذو الفقار بر بالای
پیش آمد این بخوان ثنا بارو نیز فرمود حدیث انا مدینة العلم و علی بابها و از خزیمه بن ثابت رض این ابیات
در مدح مرتضی علی کرم الله وجهه منقولست شعر احسب هذا الامر منصرفا عن هاشم ثم منهما عن ابی الحسن
الیس اول من صلی بقبلتهم و اعلم الناس بالقرآن و السنن و از امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه ابیاتی مرویست که
دلالت بر تقدم اسلام دارد شعر سبقتکم الی الاسلام طرا غلاما ما بلغت اوان حلمی و یحیی از نعمی که عرب الشحاح
میتی فرموده میگوید شعر قل لابن ملجم و الاقدار غالبة هدمت و یلک للاسلام ارکانا. قتلت افضل من یمشی
علی قدم و اول الناس اسلاما و ایمانا. و صحیح نزد محققان اهل سیر و تواریخ آنست که اول خدیجه کبری بعد از علی مرتضی بعد از آن زید بن حارثه
آنگاه ابوبکر صدیق پس بلال رض بود ابن عبد البر در کتاب استیعاب ثابت کرده از محمد بن کعب رض پرسیدند که اسلام علی

اسبق بوده باسلام ابوبکر جواب گفت اول کسیکه ایمان آورده از نسوان خدیجة الکبری و از صبیان علی مرتضی
و از رجال بالغ ابوبکر صدیق و از موالی زید بن الحارث و از عبید بلال رض بوده علی ارواحهم رضوان الله و مغفرته
الی یوم الحساب **ذکر در بیان اولاد امیر المومنین علی کرم الله وجهه** در روضة الشهدا آورده است
بباید دانست که آن ولایت پناه را بقول اشهر سی و شش فرزند بوده هژده پسر و هژده دختر شیخ شرفدین عبدالله فرموده
شش در حال حیات متوفی شده اند محسن یحیی عبدالله و سه دیگر و سیزده از امیر المومنین بودند حسن و حسین
و محمد حنفیه ابوبکر و عثمان و عون و جعفر و عبدالله و عباس از دیگر پسران ایشان عقب شد حسن حسین و محمد اکبر
یعنی محمد حنفیه و عباس شهید و عمر اطرف نمانده ذکر بعضی از مشاهیر سبطین سیدین رض بر سبیل اختصار یاد کنیم نقلست
از بزرگان دین در بیان دوازده امام رضی الله عنهم اجمعین و اسمای ایشان و کنیت و القاب ایشان و قاتلان ایشان
امام اول بحکم نص کلام ربانی امیر المومنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه اسم همایون علی و کنیت ابو الحسن و مرتضی لقب
و عبدالرحمن ابن ملجم کشنده اوست علیه اللعنة **امام دوم** حضرت امیر المومنین حسن رض ابن حضرت علی مرتضی نام نامی حسن
و ابی محمد کنیت و رضا لقب است و جعده جلیل زهر دهنده اوست **امام سیوم** حضرت امیر المومنین حسین رضی الله عنه ابن
حضرت مرتضی حسین نام ابی عبدالله کنیت و امام لقب و شمر ملعون قاتل او و قبر در کربلا معلا **امام چهارم** حضرت زین العابدین
اسم و ابو ابراهیم کنیت و امام لقب و در مدینه قبر اوست **امام پنجم** حضرت امام باقر ابن حضرت امام
زین العابدین محمد اسم باقر لقب و ابوجعفر کنیت خالد قاتل او **امام ششم** حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه
ابن امام محمد باقر جعفر اسم ابو عبدالله کنیت صادق لقب در مدینه قبر او **امام هفتم** حضرت موسی کاظم رض
ابن حضرت جعفر صادق موسی اسم ابی ابراهیم کنیت کاظم لقب او هارون رشید قاتل او و قبر او در بغداد **امام
هشتم** حضرت امام علی موسی رضا رضی الله عنهم ابن حضرت امام موسی کاظم علی اسم و ابو الحسن کنیت و رضا
لقب و مامون قاتل او و در شهر طوس قبر **امام نهم** حضرت امام محمد تقی ابن امام علی موسی رضا رض محمد اسم ابوجعفر
کنیت تقی لقب او و ابو الفضل ابن مامون قاتل او و در بغداد قبر **امام دهم** حضرت امام علی نقی ابن
امام محمد تقی رضی الله عنه علی اسم و ابو الحسن کنیت و نقی لقب و ابو سعید قاتل او و در مره قبر او **امام یازدهم**
حضرت امام حسن عسکری ابن امام علی نقی حسن نام عسکری لقب و ابو القاسم کنیت و متوکل قاتل

دو ابصره قبر او امام دوازدهم حضرت مهدی هادی آخر الزمان که خواهد آمد رضوان الله تعالی عنهم اجمعین
ذکر در بیان اولاد امام حسن ابن علی کرم الله وجهه فرزندان پانزده تن بودند اول قاسم دوم عبدالله سوم علی
چهارم زید پنجم اسمعیل ششم احمد هفتم محمد هشتم علی اصغر نهم حسن مثنی دهم طاهر یازدهم سلمه دوازدهم کلثوم ذکر در بیان اولاد امام
حسین ابن امیر المومنین علی کرم الله وجهه هفت تن فرزندان بودند اول امام زین العابدین دوم علی اکبر سوم
علی اصغر چهارم عبدالله پنجم جعفر ششم ابو زید هفتم فاطمه ذکر در بیان اولاد امام زین العابدین فرزندان او چهارده
تن بودند اول امام باقر دوم عبدالله باهر سوم عبدالله اریج چهارم عبدالله زید پنجم حسین اصغر ششم علی الاطش هفتم
عمر هشتم طاهر نهم مطهر دهم هادی یازدهم مهدی دوازدهم ناصر سیزدهم [illegible] چهاردهم فاطمه ذکر در بیان اولاد
حضرت امام محمد باقر رضی الله عنه فرزندان چهار تن بودند اول عبدالفتاح دوم علی نقی سوم امام متقی چهارم
امام جعفر ذکر در بیان اولاد حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه فرزند او ده تن بودند اول اسمعیل
دوم علی سوم محمد چهارم اسحاق پنجم امام موسی کاظم ششم صابر هفتم مسلم هشتم هادی نهم قربان دهم سکینه ذکر در بیان اولاد امام
موسی کاظم رض فرزندان سی و نه تن بودند اول علی دوم حمزه سوم یحیی چهارم عبدالله پنجم زید ششم طاهر هفتم ابوطالب
هشتم عبدالله کاظم نهم مهدی دهم ذکریا یازدهم خضر دوازدهم عاقل سیزدهم نوح چهاردهم ابراهیم پانزدهم عمران
شانزدهم محمد هارون هفدهم یونس هژدهم محسن نوزدهم موسی اصغر بیستم جعفر بیست و یکم ناصر بیست و دوم هادی
بیست و سوم حسین بیست و چهارم اقطش بیست و پنجم عیسی بیست و ششم قاسم بیست و هفتم طیب بیست و هشتم اسمعیل
دیگر دختران بنام فاطمه سی و یکم زاهده سی و دوم عایشه سی و سیوم نصیبه سی و چهارم رقیه سی و پنجم
جلیه سی و ششم علی سی و هفتم عامله سی و هشتم نامنه سی و نهم عامره ذکر در بیان اولاد امام محمد تقی رض
فرزندان چهار تن بودند بروایت شش تن بودند اول امام محمد عسکری دوم حسین سوم جعفر
پنجم زین ششم علی نام مادرش سلمه بود و مولد او در مدینه بوده است دهم ماه ربیع الآخر وفات یافت
و قبر او در سامره است و مدت عمرش بیست و هفت سال بود و شش سال امام بود والله اعلم در بیان امام
محمد عسکری رضی الله عنه معلوم نیست که در تحریر آورده شود ذکر در بیان چهارده
معصومین اول حضرت علی اکبر ابن امیر المومنین علی رضی الله عنه از فاطمه زهرا او دست و پا در حرب گشته

قبر او در گورستان بقیع ست دوم عبد الله ابن حضرت امام حسین رضی الله عنه که در دو سالگی از دست طلحه
بن عامر کشته شده ست قبر او در گورستان بقیع ست معصوم سیوم حضرت قاسم ابن امام حسین رض که از دست
عبد رزاق کشته شده است در دمشق و قبر او در کربلا است معصوم چهارم امام عبد الله ابن امام حسین رض که
از تشنگی هلاک شده در کربلا قبر ست معصوم پنجم حسین ابن امام زین العابدین که در شش سالگی بدست منصور احمد
یزید علیه اللعنة شهید گشته معصوم ششم سعید ابن امام زین العابدین که در شش سالگی از دست از عدو بن یزید
معاویه کشته شده است و قبر او در بصره است معصوم هفتم علی ابن امام محمد باقر ست که در شش سالگی از دست خالد بن
کشته شده و قبرش در مدینه ست معصوم هشتم عبد الله ابن امام محمد جعفر صادق ست رضی الله که در هفت سالگی
بدست عربان کشته شده و قبرش بو سطام ست معصوم نهم حضرت عبد الله کاظم ابن امام موسی کاظم که در سه
سالگی بدست هارون رشید کشته شده ست و قبرش در بغداد ست معصوم دهم حضرت صالح بن محمد ابن امام
موسی کاظم که در هفت سالگی بدست یوسف ابن ابراهیم کشته شده و قبرش در شیراز است معصوم یازدهم ابن
علی موسی که در هفت سالگی بدست عامر کشته شده و قبرش در قوم است معصوم دوازدهم جعفر بن
امام محمد تقی ست ابن امام علی موسی که در چهار سالگی از دست ابو الفضل مامون کشته شده است قبرش
در بغداد ست معصوم سیزدهم جعفر ابن امام محمد حسن العسکری ست که در یک سالگی بدست منصور کشته
شده ست و قبرش در سامره است معصوم چهاردهم قاسم ابن امام محمد هادی که در یک سالگی بدست
متوکل کشته شده است و قبرش در بصره است و نسب گرامی حضرت قطب ربانی محبوب سبحانی شاه محی الدین
عبد القادر جیلانی بر نسل تو شاه اولیا رسید **در بیان نسب حضرت محبوب سبحانی**
عبد القادر جیلانی قدس الله سره حضرت شاه محی الدین ابن ابو صالح بن موسی جیلی بن عبد الله
یحیی زاهد بن محمد رومی بن داود بن موسی ثانی بن عبد الشیخ بن موسی الجون بن عبد الله محض بن امام حسن
مثنی ابن حضرت حسن رض بن حضرت امیر المؤمنین علی رض نقلست از حضرت سید اشرف جهانگیر کچهوچه
قدس سره که شاه محی الدین عبد القادر جیلانی رض که گفت او ابو محمد ست علوی ست بو حسینی نبیره
ابو عبد الله صومعی ست از جانب مادر وی ام الخیر امة الجبار فاطمه بنت ابو عبد الله

جمعه ولادت وی در سن احدی وسبعین اربعه مائه بود و وفات وی در سن احدی وسبعین وخمس مائه
بود و بست یازدهم ماه ربیع الآخر بیت ز نورش هر دو جهان بود عاشق * سفر افتاد اندر دام معشوق *
در بیان اسامی فرزندان حضرت قدوة المحققین امام العاشقین برگزیده آل یسین شاه محی الدین عبد القادر جیلانی
قدس سره العزیز واز صلب طیبه حضرت شاه محی الدین پسر بودند اسامی سید عبد الوهاب سید عبد الرزاق سید
عبد الجبار سید عبد العزیز سید عیسی سید ابراهیم سید یحیی سید عبد الله سید موسی ویک دختر بظهور آمده واز
پشت سید عبد الوهاب و سید عبد الرزاق فراوان فرزندان بوجود آمدند وسلسله نسب قبیله حضرت قطب
الاقطاب حضرت شاه معین الدین حسن سجزی آل هند قدس الله سره العزیز بدین طریق بحضرت علی کرم الله وجهه
میرسد حضرت خواجه معین الدین بن غیاث الدین حسن سنجری بن حسن بن احمد بن سید طاهر بن سید عبد العزیز
بن سید ابراهیم بن امام محمد مهدی بن امام حسن عسکری بن امام نقی بن امام تقی بن امام علی موسی رضا بن
امام موسی کاظم بن امام جعفر بن امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امام حسین شهید دشت کربلا
بن حضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه ابن عم النبی صلی الله علیه وسلم ودیگر از برگزیده
فرزندان حضرت علی کرم الله وجهه که در هندوستان آسوده اند یکی از ایشان حضرت قطب العالم
خواجه قطب الدین قدس سره و سید خضر رومی و سلطان المشائخ نظام الدین محبوب الهی احمد بداؤنی سید و حضرت
مخدوم جهانیان و شاه عاشقان میران سید علی جونپوری و میران سید گیسو دراز سید اشرف جهانگیر نیز
قدس سرهم والله اعلم این کلمه چند از حال سادات بیان شده رباعی آل پیغمبر جمیع کبار انجم اند آل پیغمبر
تا رحمت فخر آل آدم اند نسبت آل نبی با سایر خلق جهان گر کنی ضرب با مثل بحر محیط و شبنم اند رحمهم

ذکر در بیان خلافت اسد الله الغالب امیر المومنین علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه خلافت
آنحضرت چهار سال و نه ماه و چهار روز بود و عمر آنحضرت شصت و سه سال بود والله اعلم بالصواب ذکر در بیان
ولادت و وفات حضرت ایشان رضی الله عنه در شواهد النبوة آورده است که امیر المومنین
علی امام اول است از ائمه اثنا عشر و شمائل و فضائل آن بیشتر است که بتقریر زبان و تحریر بیان نیاید
ولادت وی بمکه بود و ست بعد از سال فیل بسی سال روز جمعه سیزدهم ماه رجب و بیان شهادت

آنحضرت در تواریخ معتبره چنین آورده که امیر المومنین در مسجد نماز میکرد و دوان تن خارجی بدر مسجد در آمدند
و شب بر در آن مسجد نشستند هر یکی از دو طرفی گفتند که هر دو شمشیر بزنیم که یکی اگر خطا شود دیگری
کار کند ابن ملجم را گفتند تو بیرون مسجد رو اگر از ما کاری بر نیاید تو کار خود کنی چون امیر در نماز
شد قدم در مسجد نهاد و شبیه شمشیر بزد بر شکست امیر در نماز بود صبر کرد تا سجده اول بجا آرد
همین که سر از سجده برداشت آن شقی شمشیر فرود آورد بر سر آنحضرت زد قضا را بدان مکان
ضرب آمد که روز حرب خندق عمرو بن عبد الله زخم زده بود چون آن ضرب در محل آن ضرب رسید تا مغز
سر مبارکش بشگافته شد و آواز از امیر بر آمد که فزت برب الکعبة یعنی باز رسیدم و فیروزی یافتم بخدا
کعبه چون ملجم این صدا شنید از مسجد بیرون آمد و بگریخت و آوازه در افتاد که قتل امیر المومنین شد اهل کوفه
یکبار روی در مسجد نهادند و شاهزادگان که این خبر شنیدند جامه صبر چاک کرده و عمامه شکیبائی
از سر برداشته بمسجد آمدند و پدر بزرگوار را دیدند در پیش محراب افتاده در قدم پدر افتادند و کف
پای مبارک بر دیده و در روی می نهادند امیر دست خون سر خویش فرا میگرفت و در روی محاسن
می مالید و میگفت بدین حالت با رسول خدا صلعم را به بینم و بدین صفت با فاطمه زهرا ملاقات کنم
و بدین هیئت سید الشهدا را مشاهده نمایم و بدین صورت جعفر طیار را بنظر آرم حسن و حسین رض میگریستند
اعیان و امرای کوفه واویلا و امصیبتا میگفتند رباعی فغان که راحت دل و آرام جان برفت ٭ شاه
زمان قدوه شاه جهان برفت ٭ غم شد محیط مرگ ز عالم بهر طرف ٭ کان مرکز محیط کرم از میان
برفت ٭ یکی گفت که امیر المومنین با تو این معامله که کرد فرمود که صبر کنید که همین ساعت از در در آید
درین سخن بودند شبیه که اول شمشیر زده بود سراسیمه و سرگردان از در مسجد در آمد و برا گفتند مگر
تو ضربت زده خواست که انکار کند بی اختیار گفت آری مردمان او را در روی افگندند و لگد برو زدند
تا هلاک شد ابن ملجم گریخته بسرای عم خود رفت و سلاح از تن باز میکرد که پسر عم او بر آمد و برا خوش
دید گفت مگر قاتل علی تو ئی خواست که گوید نی هم بزبانش رفته بود که منم پسر عمه گریبانش گرفت
کشان کشان بمسجد آورد و قولی اینست که شبیه را پسر عمش گریبانش گرفت و بمسجد آورده روایت

دیگر ابن ملجم از بیرون رفت یکی از قبیله همدان بدو رسید و شمشیر کشیده بر ابن ملجم افگند و او را گرفت و گرم
مدد کرده دست بر و ابن ملجم افگند و او را فرو گرفت و مردم مدد کرده دست و گردنش بسته بمسجد آوردند و
امیر المومنین پسر خود امام حسین را فرمود تا با مردم نماز بامداد بگزارید اما چون ابن ملجم را بمسجد در آوردند چشم امیر
بروی افتاد و گفت این را بزندان برید تا من زنده ام از مطعومات و مشروبات هر چه میخورم وی را نیز
همان دهید و خورش از و باز نمیگیرید پس اگر بزیم هر چه رائے من در باب او تقاضا کند بجا آرم اگر در گذرم
او را یک ضرب بزنید که مرا از یک ضرب زیاده نزده است پس امیر را در گلیم خوابیده و یک سر گلیم امام
حسن بر دوش دیگر امام حسین چون از مسجد بیرون آوردند صبح دمیده بود و جهان روشن شده امیر
فرمود روی مرا بجانب مشرق کنید آنچنان کردند و گفت ای صبح بدان خدائے که بفرمان او آمدی و
بحکم خدا از تو روز قیامت گواهی خواهم خواست باید که براستی گواهی دهی از آن روز باز که با رسول الله
صلی الله علیه وسلم در اول جوانی خود نماز گزاردم تا امروز مرا هرگز خفته نیافتی و من ته آمده یافتم
آنگه سجده کرد و گفت یا بار خدایا گواه باش و ملائکه و صدیقان و شهید العرش عظیم ناظر باشند
از آن وقت که بدست حبیب تو ایمان آوردم هر چه فرمودی بجا آوردم و هر چه از آن نهی کرده بار
آن نگشتم و خلاف سخن تو و سخن پیغمبر تو نشنیده ام و در خاطر نگذرانیده ام بزرگان کوفه که حاضر
بودند فغان از طایفه کوفه بر آمد غلغل دلها تمام از آتش حسرت کباب شد ، جانها اسیر سلسله اضطراب
شد ، اما چون امیر را بخانه در آوردند خروش از فرزندان و دختران فاطمه زهرا و دیگر بر آمد ناله
و اویلهای از روی زمین به بالای چرخ برین رسید قطعه تا بر از شور و رجهان فگنیم ، غلغلے در جهان
فگنیم ، یک یک از فرزندان آمدند و بدست و پائے پدر افتادند و بوسه بقدم مبارک میدادند
و میگفتند اے پدر این چه حالت ست که مشاهده میکنیم اے کاشکے مادر ما فاطمه زهرا زنده
بودے تا ما را از و محنت تسلی دادے و کاشکے ما در مدینه منوره بر سر تربت جد خود می بودیم تا درد
دل خود بر سر روضه شریف باز گفتیم این چه حالت ست که ما را افتاد غریبی و یتیمی بهم باز راوی
گوید که از گریه و زاری فرزندان امیر آتش حسرتی بر افروخته شد که دلهای حاضران بسوخت

و هر کرا ازیشان میشود گریه میکرد **فرد** هر کرا بینم ازین سوز و الم میسوزد ۰۰ هر کرا یابم ازین آتش غم میسوزد ۰ و امیر یکیک ایشانرا در بر گرفت و بوسه بر روی ایشان میداد و میگفت صبر کنید و شکیبائی پیش آرید کرزند و یک حد شامحمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و مادر شما زهرا میروم من درین شب حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم را در خواب دیده ام که با آستین غبار از روی من پاک میکرد و میگفت یا علی آنچه بر تو بود بجا آوردی این خواب دلالت بران میکند که نقاب چشم از پیش چهره جان مے برد و روح من بیرون خواهند داشت تا جلوه کنان بنظر قدسیان بر آید **بیت** حجاب چهره جانان بود غبار تنم ۰۰ خوشا که پرده ز چهره یار فکنم ۰۰ زمانی بر آمد عمر بن نعمان جراح از در حجره در آمد چون دیده بر جراحت امیر افتاد عمامه از سر برگرفت و بر خاک زد و جامه چاک کرد و گفت وا ویلا این شمشیر بزهر آب داده اند و این جراحت مرهم پذیر نیست دریغ چو تو مقتدائے و دریغ چو تو پیشوائے و دریغ چو تو عالمی و دریغ چو تو حاکمی **بیت** دریغ چو تو امیری و دریغ چو تو امامی ۰۰ برای شرع بشری برای ملک نظامی ۰۰ دیگر بار فریاد از خاندان امیر بر آمد در روایتے آمده پیش از آمدن جراح بسر بالین دختر امیر ام کلثوم بدر از خانه رفت و آنجا ابن ملجم محبوس بود گفت ای شقی تو در دام بلا افتادی و امیر را ازین زخم باک نیست ابن ملجم گفت ای دختر برو گریه را ساز کن من آن شمشیر را بهزار درم خریده بودم و هزار دینار دیگر بزهر آب داده و اگر فرضاً این شمشیر بر اهل کوفه واقع شود یک کس جان نبردی این صورت در شب جمعه بود پانزدهم رمضان المبارک واقع شد و امیر شب یکشنبه بیست و یکم درگذشت و دران روز وصیت نامه نوشت و فرزندان را وداع فرمود تا او را بحجره خاص بردند و ام کلثوم را گفت یا بنت علی ابیک الباب ای دختر من در را بر پدر فراز کن ام کلثوم از خانه آورد و در فراز کرد و حسن و حسین نیز بیرون در بنشستند ناگاه هاتفی آمد افمن یلقی فی النار من یاتی آمنا یوم القیامة شنیدند که هاتف او را جواب داد که هل من یاتی آمن یوم القیمة راوی گوید که چون امیر را در حجره بردند در خانه را فراز کردند ام کلثوم را اندرا گفت یا بنت ابیک الباب فاطمه ای دختر من در را بر پدر فراز کن ام کلثوم را از خانه بیرون آورد و در فراز حسین کرد و حسین نیز بیرون در بنشستند ناگاه هاتفی آمد افمن یلقی فی النار خیر ام من یاتی آمنا یوم القیامة

راوی گوید که چون امیر را در حجره بردند و در را فراز کردند ناگاه آواز لا اله الا الله شنیدند و امیر
بجوار رحمت پیوسته بود و در شواهد النبوت آورده که امیر المومنین حسن رض روایت کرد که چون حضرت وفات
یافت شنیدم که قایلی میگوید بیرون روید که این بنده خدا را با ما گذارید بیرون رفتیم از خانه آوازی
آمد که محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم درگذشت و وصی او شهید شد نگاهبانی امت که تواند کرد و گفت هر که
سیرت ایشان ورزد مردی است کند چون آواز ساکن شد در آمدیم وی را دیدیم غسل داده و در کفن پیچیده
بروی نماز گذارده دیدیم و در روایتی آنست که امیر فرمود که چون من بمیرم از خانه لوحی پدید آید مرا در آنجا خوابانید
و بشوئید از آستانه خانه کفن و حنوط پدید آید مرا کفن کرده در تابوت نهید و تابوت در میان خانه وضع کنید چون
حمل کنندگان بیایند تا بطرز خود راه وداع کنند و یکبار حسن رض بر من نماز گذارد و یکبار حسین رض و چون تابوت از زمین
برخیزد و شما پس تابوت را بروید هر جا که سر تابوت بزمین آید مرا آنجا بگذارید و تا لوح از ساج پدید آید آنجا دفن
کنید و در شواهد النبوت مرقوم است که امیر المومنین حسن و حسین را وصیت کرده بود که چون من درگذرم
مرا بر سریری نهید و بیرون برید و مرا بالغریین برید آنجا سنگ سفید خواهید یافت که او را نور درخشان باشد
آن را بکنید که آنجا گشادگی خواهید یافت مرا در آنجا دفن کنید پس بموجب حکم وصیت حضرت در همین مکان
که حالا بنجف مشهور است دفن کردند و قبر مبارک وی را مستور ساخته با زمین هموار ساختند و کسی را بران اطلاع
نشد مگر جمعی از اهل بیت و محبان پوشیده ماند تا زمان خلیفه هارون رشید روزی بادشاه شکار کنان بصحرای
نجف رسید آنجا پشته دید آهوان بدان پشته پناه برده هر چند چرغ و جانوران و سگان شکاری ایشان
روانه کردند همه باز گشتند و بسر آهوان نیامدند هارون از آن صورت متعجب شد و بفرمود تا یکی ضعیف
سال از مردم آن دیار ازین معنی پرسیدند پیر گفت که از بزرگان خود چنان شنیده ام که تربت امیر المومنین علی آنجاست
هارون ترک شکار گرفت آن موضع را زیارت فرمود تا زنده بود هر سال بزیارت آن مقام باحترام می آمد
القصه چون شاهزادگان امیر را برداشته از کوفه بیرون بردند و در آن موضع که وصیت فرموده بود
دفن کرده باز گشتند جمعی از محبان و سوالیان که خبر یافته از عقب میرفتند چون دیدند که شاهزادگان
می آمدند سرهای برهنه کرده در پای ایشان می افتادند و میگفتند ای مخدوم زادگان امیر المومنین ما را

چه کردید و صاحب ذوالفقار را کجا داشتید رباعی شهریست پر ز حسرت و غم شهریار کو ٭ کار همه ست این خراب
خداوندگار کو ٭ هفت اختر و چهار گهر در مصیبت اند ٭ واحسرتا خلاصهٔ هفت و چهار کو ٭ از روزگار دولت
روزی امید بود ٭ آن از خوشی کجا شد و آن روزگار کو ٭ پس آن جماعت بسیار تاسف میخوردند و هر چند
در آن صحرا گشتند از تربت امیر نشان نیافتند راوی گوید که در آن وقت امام حسن رض و حسین رض از دفن پدر بزرگوار باز گردیدند
و بدر شهر کوفه رسیدند از میان صحرا زاری و ناله شنیدند بر اثر نزد آن ناله کننده رفتند غریبی ضعیفی نحیف
را دیدند در آن ویرانه تنها بر خاک افتاده و دست زیر سر نهاده مینالید و اشک حسرت از دیده می بارید
گفتند چه کسی که چنین زار مینالی گفت من غریبم و مهجور و عاجز و حزین و رنجور و درمانده نه مادری دارم نه پدری نه
خویش نه برادر نه زنی نه فرزندی نه غمخواری نه پیوندی گفتند پس تیمار تو که میکند گفت یکسالست که من
درین شهرم و هر روز مردی بیامدی و در بالین من نشستی چون پدر مشفق مرا تیمار داشتی و چون مادر مهربان
غمخوارگی من کردی گفتند نام وی چه بودی گفت پرسیدم از وی که نام شما چیست گفت ترا با نام چه کار است
من تفقد حال تو برای خدا میکنم نه از بهر شهرت و ریا گفتند رنگ روی او چگونه بود گفت نابینا ام از آن
نشان نتوانم داد اما سه روزیست که نزد من نیامده و تفقد حال من نکرده ندانم ویرا چه افتاده گفتند هیچ
نشانی از گفتار و کردار او میدانی گفت نشان او آنست که پیوسته تهلیل و تسبیح کردی چون آواز
تسبیح برداشتی گوییا دیوارهای آسمان بجنباندی و چون نزدیک من نشستی گویا مسکین و درویش است
که با درویشان می نشیند پیر گفت آنحضرت را چه شد که درین دو سه روز پیدا نیست گفتند ای پیر
مرد شهید شده و از دار غرور در سرای سرور انتقال فرموده حالا از دفن وی فارغ شده ایم بعد از استماع
این واقعه پیر نعره کشید و خود را بر زمین میزد و میگفت مرا چه مجال آنکه دم زنم شهزادها آن غریب را
تسلی میدادند و وی اضطراب میکرد و میگفت رباعی نمیدانم چه کار افتاد یارا ٭ که آن دلدار ما را از تو
بگذاشت ٭ درین ویرانه این پیر حزین را ٭ غریب و عاجز بیچاره بگذاشت ٭ پس گفت ای مخدوم زادگان
بحق جد بزرگوار شما محمد صلی الله علیه و سلم و بروح مقدس پدر شما بشما سوگند که مرا بر سر قبر پدر برید تا زیارت
وی کنم امام حسن رض برخاست دست راست پیر گرفت و امام حسین رض دست چپ او تا بر سر قبر پدر رسانیدند تا زار

بسیار بگریست و گفت الٰہی بحق صاحب این روضہ جانم بستان کہ من طاقت فراق وی ندارم دعای وی موافق حکم قضا فی الحال در جوار روضہ امیر جان بداد رباعی ذرہ بود بخورشید رسید * قطرہ بود بدریا پیوست *
شہزادہای بروی بسیار زاری کردند و بگریستند و بتجہیز وی قیام نمودند و در حوالی روضہ آنحضرت دفن کردند
و اشہر روایت آنست کہ امیر در آنوقت شصت سالہ بود و از ین زیادہ نیز گفتہ اند آنگاہ خود و امیر المؤمنین
امام حسن رض در مسجد کوفہ بر منبر برآمد و خطبہ بلیغ ادا نمود و گفت ای مردمان ہر کہ مرا داند و ہر کہ نداند
انا ابن البشیر النذیر منم پسر پیغمبر بشارت دہندہ و بیم کنندہ یعنی محمد مصطفےٰ صلی اللہ علیہ وسلم
و فرزند مرتضی علی و مادرم فاطمہ زہرا است جدم شما را براہ راست دعوت کرد و پدرم شما را
بخدا خواند و نیز من شما را بخدا میخوانم پس عبد اللہ ابن عباس رض برخاست و گفت ای مردمان
این پسر پیغمبر است و فرزند امام و رہبر شما است با وی بیعت کنید و با امامت وی اقرار دہید
و عہد کنید کہ از وی بنگردید ہمہ مردمان گفت سمعنا واطعنا میشنیدیم و فرمان میبریم پس ہمہ
با وی دست بدادند و بیعت کردند آنگاہ کس را فرستاد ابن ملجم را از زندان بر آوردند و در پیش
منبرش بداشتند آنگاہ گفت ای بدبخت بدترین امت این چہ بود کہ کردی و رخنہ در دین
افگندی ابن ملجم سر برآورد و گفت اے حسن رض رفتنی رفت و مرا بکش بموجب ترغیب حاکم شام
کہ دشمن پدر تو بود بکشتیم حسن او را بشمشیر بکشت و بیک ضرب سر او از تن جدا ساخت پس
بفرمان او از مسجد بیرون بردہ در میان بوریا بپیچیدند و در آتش بسوختند و شہزادگان
بتعزیت مشغول گشتند و دروان آمد البیت را تسکین میکردند رباعی در مصیبت جانکاہ آن دار کہ چشم آفتاب و دامن
گردون نم اشک گوہری آویخون * دیک بحکم قضا جان اہل جہان فتند رجوع * مرجع دل نیست جز انا الیہ راجعون

فصل ششم در بیان نسب و حسب و اولاد و تاریخ و وفات مجتہدان حضرت امام ابو حنیفہ رح و امام شافعی رح و امام محمد رح و امام مالک رح و ابو یوسف رح و امام احمد حنبل رح

حضرت امام اعظم نعمان کوفی رضی اللہ عنہ ابن ثابت ابن طاوس
ابن ہرمز ابن نوشیروان عادل در تذکرۃ الاولیا آوردہ است آن چراغ شریعت و ملت آن شمع دین

آن امام جهان ابو حنیفه کوفی رضی الله عنه صفت کسی که بهمه زبان ستوده و بهمه ملتها برگزیده که توان گفت
در ریاضت و مجاهده و خلوت و مشاهده او نهایتی نداشت در اصول طریقت و فروع شریعت درجه رفیع
داشته و بسیار مشایخ را دیده بود و با امام جعفر صادق رضی الله عنه پیوند و صحبت داشت و او استاد
فضیل و ابراهیم ادهم و بشر حافی و داود طائی بود و آنگاه که بسر روضه رسول صلی الله علیه وسلم آمد
گفت السلام علیک یا سید المرسلین جواب آمد و علیکم السلام یا امام المسلمین و در حال اول عزیمت
عزلت اختیار کرد و نقلست که توجه بقبله حقیقی داشت و روی از خلق بگردانید و صوف پوشید تا شبی
بخواب دید که استخوانهای پیغمبر علیه السلام از لحد گرد آورده بعضی از بعضی اختیار میکرد از هیبت آن بیدار
گشت یکی را از یاران ابن سیرین فرستاد او گفت در علم پیغمبر علیه السلام و حفظ سنت او بدرجه بزرگی رسد
چنانچه در آن متصرف میشود که صحیح از سقیم جدا کند نقل یکبار دیگر رسول صلعم را در خواب دید گفت یا ابا
ترا سبب اظهار سنت من ظاهر گردانیده و قصد عزلت مکن حضرت شعبی که او استاد او بود پیر شده بود
خلیفه مجمع ساخت و شعبی را بخواند و علماء بغداد را حاضر کرده شریطی را فرمود تا بنام هر خادمی ضیاعی
نویسند بعضی باقرار و بعضی نمیکرد و بعضی توقف پس خادم آن خط را پیش شعبی برد که قاضی بود گفت
امیر المومنین میفرماید که گواهی بنویس گفت امیر المومنین کجاست گفتند در سرای ابو حنیفه گفت خلیفه
اینجا آید یا من بخدمت او روم تا شهادت درست آید باوی درشتی کرد که قاضی فقهاء نوشتند تو فضولی
لکن و گواهی بنویس ابو حنیفه گفت لها ما کسبت این سخن بسمع خلیفه رسید شعبی را حاضر کرد و گفت
در شهادت دیدار شرط است گفت بلی گفت تو مرا کی دیدی که گواهی نوشتی گفت دانستم که بفرمان
تست من کی دیدار تو توانستم خواست خلیفه گفت ازین معنی حق دوست این جهان قضا را اولیتر
بعد از ان منصور که خلیفه بود اندیشه کرد تا عهده قضا بکسی دهد و مشاورت کرد بر یکی از چهار کس
که فحول علماء بوده اند یکی ابو حنیفه دوم سفیان سیوم شریح چهارم مشعب بن حرام هر چهار را می آوردند
در راه ابو حنیفه گفت من در هر یکی از شما فراستی گویم گفتند صواب آید گفت من بحیله قضا از خود
دفع کنم سفیان بگریزد و مشعب بن حرام خود را دیوانه سازد و شریح قاضی شود سفیان از راه

بگریخت و در کشتی پنهان شد و گفت ملاحان را باید که سرم خواهند برید تا دلیل این حدیث
رسول صلعم فرمود من جعل قاضیاً فقد ذبح بغیر سکین اگر قاضی کردند بی کاردش
بکشتند ملاحان او را پنهان کردند و این پیش منصور شد نداول ابو حنیفه را گفت تا قضا قبول
باید کرد گفت ایها الامیر من مردی ام نه از عرب بلکه از موالی ایشانم و سادات عرب بحکم من راضی
نباشد جعفر گفت این کار نیست به نسبت و قوم تعلق ندارد این را علم باید ابو حنیفه گفت این کار نشایم
اگر راست گفتم نشایم و اگر دروغ گفتم دروغگوی بقضا مسلمانان نشاید و تو خلیفه خدائی روا
مدار که دروغگوی را خلیفه خود کنی و اعتماد خون مسلمانان بر وی کنی این بگفت و نجات یافت مسعر بن کدام
رفت و دست خلیفه گرفت و گفت چونی و فرزندان چگونه اند منصور گفت او را بیرون کنید که دیوانه است
پس شریح را گفتند ترا قضا باید کرد گفت سودائیم و در دماغ ضعف است منصور گفت معالجت کن تا عقل
کامل شود و قضا بشریح داد و ابو حنیفه ترک کرد و دیگر با وی سخن نگفت نقلست که جمعی کودکان گوی بازی میکردند
گوی ایشان میان جمع ابو حنیفه افتاد و هیچ کودک نمیرفت که بیرون آرد کودکی گفت من بروم و من بیرون آرم پس
گستاخ وار در رفت و بیرون آورد ابو حنیفه گفت مگر کودک حلال زاده نیست تفحص کردند چنان بود گفتند ای امام
مسلمانان از چه دانستی گفت اگر حلال زاده بودی حیا مانع بودی نقلست که او را بر گبری حقی بود بتقاضا رفت
با جهود آمد میان آفتاب ایستاد هر کس در زیر سایه دیوار او ایستادند امام را گفتند گفت که بر صاحب این دیوار مالی است روا نباشد
که از دیوار او تمتع حاصل کنم که رسول علیه السلام فرموده است کل قرض جر منفعة فهو ربوا اگر منفعتی گیرم ربوا
نقلست روزی میرفت از کسی شنید که میگفت این مرد هر شب پانصد رکعت نماز میکند امام شنید نیت کرد که بعد ازین پانصد
رکعت نماز بکنم تا ظن ایشان راست بود روز دیگر میگذشت کودکان با یکدیگر میگفتند که این مرد هر روز و هر شب هزار رکعت
نماز میگزارد ابو حنیفه گفت بعد ازین نیت کردم که هزار رکعت نماز کنم روزی شاگردی با وی گفت که مردمان میگویند
که ابو حنیفه همه شب نخسبد بعد ازان نیت کرد که شب نخسبم گفت چرا گفت خدای تعالی میفرماید یحبون ان یحمدوا
بما لم یفعلوا باید که چنان باشم که دوست میدارند که ایشان را بچیزی که نکرده باشند یاد کنند اکنون من پهلوی بر زمین
ننهم تا از ایشان قوم باشم بعد ازان سی سال نماز بامداد بطهارت نماز خفتن میگزارد نقلست که مردی

ابو حنیفه چون سر زانوی شتر شده بود از بسیاری نماز نقلست که توانگرانرا تواضع کرده از بهر ایمان او گفت
کفارت آنرا هزار ختم کردم و گفته‌اند که گاه بودی که قرآن چهل بار ختم کردی تا مسئله او را مشکل بودی حل شدی
نقلست که محمد بن حسن رحمة الله علیه صاحب جمال بود چون یکبار او را دید بعد ازان او را سبق در پس ستون
نشانده گفتی تا باید چشم بر وی افتد نقلست داود طائی گفت بیست سال پیش امام ابو حنیفه بودم در مدت
ملا و خلا سر برهنه بود و از بهر استراحت پای دراز نکردی او را گفتم ای امام دین در حال خلوت اگر پای دراز
کنی چه بود گفت با حق ادب نگاه داشتن در خلوت اولیتر نقلست که روزی کودکی در گل مانده بود
ابو حنیفه گفت هشدار تا نیفتی کودک گفت افتادن من سهلست اگر بیفتم تنها باشم اما تو هوشدار
اگر پای تو بلغزد همه مسلمانان از پی تو بیایند و بلغزند و برخاستن ایشان دشوار بود امام را از صداقت
این کودک عجب آمد بگریست و اصحاب را گفت زینهار اگر شما را در مسئله دلیلی روشن تر نماید در آن متابعت
من کنید و تقلید من بحقیقت خود نمائید و این کمال انصافست لاجرم ابو یوسف محمد رحمهما الله تعالی بسی
قول دارند در مسائل مختلف نقلست که مردی ملحد امیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه را دشمن داشتی بحدیکه او را
جهود خواندی این سخن با ابو حنیفه رسید او را بخواند و گفت دختر تو بفلان جهود خواهم داد او گفت
تو امام مسلمانان باشی روا داری که دختر مسلمان را بجهود دادن چون روا بود او گفت فرمود رسول الله صلعم دو دختر
خود بجهودی داد آن مرد ازان اعتقاد برگشت و توبه کرد نقلست روزی در گرمابه میرفت مقدار ناخن
گل بر جامه او چکید بلب دجله رفت و بشست گفتند ای امام مقدار معین نجاست بر جامه رخصت ست
و اینقدر گل را میشوئی گفت آری آن فتوی ست و این تقوی چنانکه رسول صلعم فرمود گویند چون بالا بود
مقتدی ابو حنیفه گفت با تو یاد بکار بستن علم که هر علمی که آنرا بکار نه بندی چون جسدی بود بی روح گویند
که خلیفه عهد بخواب دید ملک الموت را از وی پرسید که عمرم چند مانده ست به پنج انگشت اشارت کرد و تعبیر آن خواب از چند
کس پرسید معلوم نشد ابو حنیفه را بخواند و از وی پرسید گفت پنج علم در پنج ست که حقتعالی فرموده ان الله عنده
علم الساعة وینزل الغیث ویعلم ما فی الارحام وما تدری نفس ماذا تکسب غدا وما تدری نفس
بای ارض تموت ان الله علیم خبیر شیخ بوعلی بن عثمان الجلالی گوید که در شام بودم بر سر خاک بلال رض

خفته بودم خود را بخواب در رنگ دیدم که رسول علیه السلام از باب بنی شیبه در آمد پیری را در بر گرفت
چنانکه اطفال را در بر گیرند بشفقتی تمام پیش او دویدم و بر پایش بوسه دادم و در تعجب آن بودم
این پیر کیست پیغمبر بحکم معجزه بر خاطر من اظهار کرد و گفت این امام تست ابو حنیفه رحمة الله علیه
و نوفل بن حیان گفت چون ابو حنیفه وفات کرد قیامت را بخواب دیدم که جمله خلایق در خوابگاه
استاده بودند رسول علیه السلام و ابو حنیفه بر لب حوض استاده در جانب آن و از راست و چپ مشایخ دیدم ستاده
و پیری دیدم نیکو روی و سر سپید روی برابر پیغمبر نهاده ابو حنیفه را دیدم که در برابر ایستاده سلام
کردم و گفتم مرا آب ده گفت اگر رسول الله اجازت دهد بده پس رسول علیه السلام اجازت فرمود
که او را آب ده جام آب بمن داد من و اصحاب آن جام آب خوردیم که هیچ کم نشد گفتم بر راست
رسول این پیر کیست گفت ابراهیم خلیل ع و بر چپ ابو بکر صدیق همچنین پرسیدم و بانگشت معقد کردم
تا هفده گره بندم پس بیدار شدم هفده گره یحیی معاذ رازی گفت که رسول علیه السلام بخواب
دیدم گفتم این اطلبک قال عند علم ابو حنیفه مناقب و مجاهده او بسیار است والله اعلم بالصواب

ذکر در بیان اولاد آنحضرت رضی الله عنه

باید دانست که اولاد ایشان در ترکستان بسیار اند
و در هندوستان نیز در شهرهای هند میباشند چنانچه از فرزندان آنحضرت در هانسی هند بحضرت
قطب العالم شیخ جمال الدین هانسوی قدس سره العزیز از خلفای راشدین حضرت خواجه
فرید الدین اجودهنی خواجه جمال الدین بن خواجه حمید الدین عرف شیخ محمد بن سلطان مظفر
کوفی بن خواجه ابراهیم بن خواجه ابو بکر بن خواجه عبد الله بن خواجه عبد الرشید بن خواجه
عبد الصمد بن خواجه عبد السلام امام زاده بن حضرت امام معظم امام ابو حنیفه و پسران شیخ
جمال الدین باسم شیخ برهان الدین و شیخ کمال الدین که امیر و ابدال بود و عقبی نداشت و شیخ برهان الدین که
را یک پسر شیخ قطب الدین منور و این بزرگوار را نیز یک پسر باسم شیخ ابراهیم عرف نور الدین که ایشان را
چهار پسر شیخ حمید الدین لا ولد و شیخ جمال و شیخ برهان الدین و شیخ ضیاء الدین و دیگر اولاد
شیخ جمال الدین بن شیخ نور الدین مذکور در هانسی اولاد شیخ برهان الدین نیز در آنجا

باسم شیخ اشرف بن شیخ محمد بن شیخ لطف الله بن شیخ فرید بن شیخ ابو الفتح بن شیخ فرید بن شیخ
برهان الدین بن شیخ نور الدین بن شیخ قطب الدین منور بن شیخ برهان الدین بن حضرت جمال الدین
هانسوی و بعضے از اولاد حضرت در اسدهاله قریب بوریا و در سرهند و دیگر اولاد شیخ ضیاء الدین
بن نور الدین در چند کوس دریا پانی پت حضرت قدوة المحققین بوعلی قلندر شرف الدین قدس الله
سره در گنگوه حضرت عبد القدوس قدس سره که ایشان را ده پسر بودند از آن جمله شش
پسر اولاد دارند شیخ عبد المجید و شیخ رکن الدین و شیخ احمد و شیخ علی و شیخ محمد و دیگر پسران
شیخ عبد المجید مذکور عبد الصمد و شیخ مظفر و شیخ جلال و شیخ عبد الصمد مذکور را ایک پسر بود
شیخ فتح الله او را دو پسر شیخ طاهر محمد و شیخ صادق محمد و شیخ مظفر مذکور را دو پسر
بود شیخ شبلی و شیخ عبد الرحیم را دو پسر شیخ عبد الحمید و شیخ بایزید و شیخ رکن الدین ابن
شیخ عبد القدوس مسطور را چهار پسر بودند شیخ عزیز الله و شیخ قطب الدین و شیخ
فضل الله و شیخ عبد الله و شیخ قطب الدین را سه پسر بود شیخ نجم الدین و شیخ
ضیاء الدین و شیخ شرف الدین و شیخ نجم الدین را ایک پسر بود شیخ محسن و شیخ
شرف الدین مذکور را ایک پسر بود شیخ خواجه محمد و شیخ فضیل الله مسطور را ایک پسر
بود شیخ طاهر و شیخ عبد الله مسطور را ایک پسر بود شیخ ابو المعالی و شیخ احمد ابن شیخ
عبد القدوس مرقوم را هفت پسر بودند شیخ الاسلام شیخ عبد النبی صدر الشهید
قدس الله سره العزیز و شیخ عبد الحی و شیخ نظام الدین و شیخ عالم و میان و شیخ
صدر الدین و شیخ یحیی و شیخ عبد النبی را ایک پسر بود شیخ غلام محمد و چهار دختر بودند
که از ایشان اولاد هست و شیخ مذکور را ایک پسر شیخ نصر الله که در شاه آباد متوطن اند
و شیخ نظام مرقوم را دو پسر بودند شیخ صفی و شیخ مودود و شیخ مودود را سه پسر بودند
شیخ پیرو و شیخ شریف و شیخ خان محمد که ایشان در شاه آباد متوطن اند و شیخ عالم
مذکور را سه پسر بودند شیخ جنید و شیخ تهها و شیخ نصیر الدین و جنید را ایک پسر شیخ

تاج الدین محمود و شیخ تہار ایک پسر شیخ سلطان و میان شیخ را دو پسر بود شیخ
فرید و شیخ غریب محمد و شیخ فرید را سہ پسر بودند شیخ جمال محمد و شیخ صادق محمد و
شیخ صدرالدین مذکور را ایک پسر شیخ عبداللہ کہ ہم در شاہ آباد ساکن اند و شیخ
علی مذکور را سہ پسر بودند شیخ یوسف و شیخ نور محمد و شیخ مغیث را دو پسر بودند عبدالرحمان
و عبدالواحد و عبدالرحمن را دو پسر اند کہ در صدر حیات اند و شیخ عبدالواحد
را ایک پسر شیخ نور محمد مذکور را دو پسر شیخ ابوسعید و شیخ عبدالرزاق و شیخ الاسلام
مذکور را دو پسر بودند شیخ کبیر مجذوب و شیخ محمود و شیخ کبیر مجذوب را چہار پسر بودند
شیخ عبدالرحمن و شیخ مصطفیٰ و شیخ عبدالرسول و شیخ قدسی کہ ایک پسر دارد و شیخ
علی اکبر و شیخ محمود مذکور را ایک پسر شیخ حامد کہ وے دو پسر دارد و شیخ ابو محمد
و شیخ یوسف محمد و شیخ محمد ابن عبدالقدوس مرحوم را دو پسر بودند شیخ رفیع الدین
و شیخ بدرالدین و شیخ رفیع الدین را سہ پسر بودند شیخ زاہد و شیخ مجاہد و شیخ عابد و شیخ
مجاہد را ایک پسر بود شیخ پیر محمد و شیخ عابد مذکور را ایک پسر بود شیخ شاہ محمد و شیخ
بدرالدین را دو پسر بودند شیخ حبیب محمد و سلطان محمد و شیخ حبیب محمد را چہار پسر
ازانجملہ دو پسر در صدر حیات اند شیخ فتح محمد و شیخ عبداللطیف و دیگر اولاد حضرت
امام اعظم بسیارست آنچہ فقیر شنیدہ و دیدہ در تحریر آوردہ واللہ اعلم۔ ذکر دربیان

نسب و وفات امام محمد رضی اللہ عنہ

امام محمد بن عبداللہ
بن طاؤس بن ہرمز بن نوشیروان عادل و وفات حضرت ایشان بتاریخ بست و نہم
رمضان سنہ سبع و ثمانین و مائتہ

ذکر دربیان نسب و وفات امام ابویوسف رحمتہ اللہ علیہ

امام ابویوسف القاضی ابن منصور ابن محمد
ابن علی ابن حضرت عبداللہ ابن حضرت عباس عم جناب رسالت مآب صلی اللہ علیہ
و آلہ و اصحابہ وسلم حضرت ایشان بست و ہفتم ماہ رجب سنہ اثنین و مائتہ۔

ذکر در بیان نسب و تاریخ وفات حضرت امام شافعی رحمتہ اللہ علیہ امام شافعی ابن ثابت بن عثمان عبید بن یزید بن ہاشم بن مطلب بن عبد المناف وفات حضرت ایشان شب جمعہ بتاریخ بیست و ششم ماہ رجب المرجب سنہ مائتین و اربعہ مدت عمر این حضرت اربعہ و خمسون سنہ بودہ ست و اللہ اعلم بالصواب۔

ذکر در بیان نسب و تاریخ وفات حضرت امام مالک رضی اللہ عنہ و امام احمد حنبل رحمتہ اللہ علیہ امام مالک بن انس بن مالک و تاریخ وفات ایشان ہفتم ماہ شعبان المعظم بودہ و امام احمد حنبل کہ تاریخ وفات ایشان غرہ ماہ شوال در سنہ سبع وثمانین و مائتہ بودہ ست و اللہ اعلم بالصواب

باب دوم

در بیان احوال ضروری بزرگان تمام شجرہ خاندان چشتیہ نسب و وفات ایشان و احوال حضرت قطب الاقطاب خواجہ معین الدین حسن سنجری و تعداد فرزندان کہ از پشت آن حضرت در جلوہ ظہور آمدہ و احوال قطب العالم خواجہ قطب الدین بختیار اوشی قدس اللہ سرہ و در بیان حسب و نسب و ازواج و اولاد و ولادت و تاریخ وفات حضرت خواجہ فرید الدین بابا گنجشکر قدس سرہ و ذکر کشف کرامات و خوارق عادات و ذکر خلفاء عظام آنحضرت و ذکر در بیان حسب و اولاد حضرت نجیب الدین متوکل برادر حقیقی آنحضرت قدس سرہ درین باب دوازدہ فصل

است فصل اول در بیان احوال سلسلہ وار تمام بزرگان اول از خواجہ حسن بصری رحمۃ اللہ علیہ

راوی بیان کند کہ مادر آنحضرت از موالی ام المومنین حضرت ام سلمہ رضی اللہ عنہا بودہ و بنسبت پدری پسر موسے راعی ابن خواجہ اویس قرنی ست رضی اللہ عنہم اول حال ایشان بازرگانے کردہ چنانکہ ویرا حسن لولوی گفتندے و دولت گران داشت چنانچہ این ماجرا در تذکرۃ الاولیا نوشتہ است آخر الامر جذبہ الٰہی در گرفت زمام اختیار از دست داد و ہرچہ در خانہ تمام داشت لفقراء داد حتی کہ قوت یکروزہ ہم نگذاشت و در خدمت امیر المومنین علی کرم اللہ وجہہ حاضر شد و در ریاضت و مجاہدہ کوشش بلیغ نمود چنانچہ بعد از سہ روز یا پنج شش روز افطار کردے و پیروی سنت رسول صلعم و متابعت پیر عدا میسر بود اگر متابعت ایشان نکنم خرقہ ایشان کہ در بر کردہ ام تا اہل خرقہ ایشان باشم و فردا پیر دیشان شرمندہ نشوم منقولست کہ چون حضرت ایشان تولد شدند نزد امیر المومنین حضرت عمر خطاب بردند چون آنحضرت روئیش بدید فرمود سموہ حسنا فانہ حسن الوجہ منقولست کہ در حالت شیر خوارگی آنحضرت چون مادرش بکار مشغول بود ام المومنین چون بگریستی حضرت ام سلمہ پستان مبارک خود را در دہن پاک او داشتے و قطرہ چند از شیر بدید آمدی و اور اتسلی حاصل شدے اینہمہ برکت و کرامت آن بود کہ ام المومنین پیوستہ دعا کردی کہ خداوندا این پسر را مقتدائے خلائق گردان آخر کار از برکت دعا او ہمچنان گشت چنانکہ آن حضرت یکصد و سی تن از اصحابہ کرام را از انجملہ از اصحاب ہفتاد تن بدر را دریافت منقول است

آنحضرت در حالت طفولیت روزی از کوزہ خاص حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم در حجرہ ام سلمہ آب خورد چون حضرت کوزہ را دید و پرسید کہ آب از این کوزہ کہ خورد و لہت گفتند

حسن بصری پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود چندانکه او ازین کوزه آب خورده علم من بدو سرایت کرده
ونیز آنسرور او را درکنار مبارک خود گرفته بود نقلست که آنحضرت سخن اندک میگفت واکثر در
خلوت بذکر حق مشغول بودی واز خوف الهی بسیار میگریست چنانچه روزی بربام خانه
بخدا مشغول بود چندان گریست که آب از ناودان فرو چکید دیدمردی افتاد واو آواز داد
که این آب پاکست یا ناپاک خواجه جواب داوش که زود بشو که این آب از چشم گناهگار ست
غرض که خواجه اهل درد و صاحب ذوق بود واز عند الله تعالی بسیار ترسید نقلست آنحضرت صاحب
سماع بود و تواجد مینمود ومیفرمود که وجد بشریت در دل چون حرکت می آید تواجد
میکنند و سماع جاری کنند و در خدا است هر که او را بحق شنود راه بحق یابد وآنکه بنفس شنید
زندیق گردید نقلست که آنحضرت پنج خلیفه اکمل وافضل داشت یکی شیخ عبد الواحد بن زید
وابن زرین و شیخ حبیب عجمی و شیخ عتبه ابن الغلام و شیخ محمد واسع و سوای اینها حسن رابعه
بصری نیز در خلفای آنحضرت ست قدس الله اسرارهم نقلست که چون حضرت وفات
کرد آوازی از غیب آمد اِنَّ اللهَ اصْطَفٰی آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ اِبْرَاهِيمَ وَآلَ حَسَن
در آن هنگام بزرگی آنجناب را بخواب دید که درهای آسمان کشاده اند ومنادی میکند
که خواجه حسن بصری بخدای خود رسید وخدای عز وجل ازو خوشنود ست وآنحضرت
چهارم ماه محرم الحرام سنه احدی عشر ومائیه هجری برحمت حق پیوست چنانکه تاریخ رحلتش
قطب ست در روضه مقدسه ایشان از بصره معرکرده واقع گردیده بیان ازیشان

بیان خلیفه عبد الواحد بن زید

خرقه خلافت بخواجه عبد الواحد بن زید رسید ایشان صاحب کشف کرامات بود
ابی الفضل کنیت داشت همیشه صائم بود و بعد سه روز افطار کردی در آن حال هم زیاده
از سه لقمه نخوردی اکثر میگریستی وسماع شنیدی ومجرد از دنیا و علائق شده
بخدمت خواجه حسن بصری پیوست نقلست که آنحضرت پیش از ارادت چهل سال در
مجاهده وریاضت بود و علم بکمال داشت شاگردان امیر المومنین حضرت علی المرتضی

بوده مدام از خلق نفرت گرفتی و با دوستان حق بیامیختی و ملاقات کردی نقلست که آن حضرت در
آخر عمر بیمار شد بجهت که قوت برخاستن نبود و طاقت حرکت نماز روزی وقت نماز که خادم حاضر نبود
که وضو کناند آنحضرت دعا فرمود که الهی مرا آنقدر قوت عنایت فرما که وضو بسازم و نماز گذارم بعد از آن
بحکم حکمت حضرت شیخ فی الحال صحت یافت چنانکه وضو و نماز همراه خود کرد چون بفراش باز گشت باز
بهمان بیمار شد چنانچه بود و بست و هفتم ماه صفر سنه یکصد و هفتاد و هفت هجری نبوی صلی الله علیه وسلم
بجهت حق پیوست چنانکه تاریخ آنحضرت از اولیای کامل بو یافته رضی الله عنه و نهم وار نشان نعمت باطنی نوز ده خلافت

حضرت خواجه فضیل ابن عیاض قدس سره یافته ابو علی کنیت داشت و ابوالفیض نیز میگویند و از مشایخ
کبار و سرور روزگار بود و آنحضرت دائم پای پیچ شده صائم الدهر ماندی و از بیم خدا تعالی چندان گریستی
که هر گاه نظر بر وی افتادی در گریه شدی و پنداشتی و از آن روز که مرید شد روی اهل دنیا ندید بلکه براهی
که اهل دنیا میرفتند بدان راه نمیرفت اگر مبادا اتفاق افتاد جامه خود را بر چشمان میداد میگفت
که مبادا خاک راه اهل دنیا بر چشم افتاده باشد و آنحضرت صاحب سماع و کرامات و عظمت بود و بعد از
سه فاقه و یا چهار پنج روز افطار کردی و پانصد رکعت نماز هر روز گذاردی و نیز هر روز ختم قرآن نمودی و در
فاتحه خانه آن سراج الواصلین شب هی صد رکعت نماز بشکرانه آن ادا مینمود و هر گاه شب آمدی شاد شدی و
گفت که خلوت بی تفرقه دست دهد و چون روز شدی آزرده گشت و غمها را خود در انهفت نقلست که
آنحضرت ابتدای حال رهزنی کردی و سردار قوم این جماعت بود و هر چه آن قوم از رهزنی می آوردند پیش ایشان
می نهادند حصه کرد تمام صاحب اختیار بر کاغذ ثبت نمودی وقتی راه بازرگان فرو گرفته بودند و ایشان تنها
در آن قافله آیت قرآن مجید میخواند آیت الم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم لذکر الله چون تیر
بر دلش رسید بانگ زد که بتحقیق وقت آمد پس روی بر بادیه نهاد و میرفت ناگاه کاروانی در آن
بادیه میگذشت و میگفتند که فضیل اندرین راه است از وی حذر باید بود و آنحضرت چون شنید فرمود بشارت
باد شما را که او توبه کرد و اکنون از شما گریزد چنانچه شما از وی میگریختید بعد از آن توبه کرد و آن مال ناروا
بجدا و از مال هر جا که بود ندید او را خوشنود میگردانید حتی که جمله خصمان را خوشنود ساخت و متاع

در بیان خواجه فضیل رحمة الله علیه

آنها با تنها باز داد مگر یک تن خصم که آن جهود بود او گفت من طلا بسیار داشتم آن ابار آنحضرت سوگند
خورد جهود گفت من بهم سوگند یاد کرده ام تا زر من نیاری خوشنود نشوم حضرت فضیل عجز نمود و جهود
گفت چون است ناخشنودی پس برد که در طاق خانه همیانی پر از زر است آنرا بیار من ده تا سوگندم
دروغ نشود آنحضرت چنان نمودی سرش باز کرد تا تمام زر بر آمد جهود گفت دین تو چیست تا خوشنود
شدم حضرت فرمود چه دیدی که مسلمان میشوی گفت همیانی من پر از ریگ بود نگاه داشته بودم
که در توریت خوانده ام که در دین حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم توبه هر که قبول افتد اگر خاک بدست
گیرد زر گردد و این تجربه کردم که راست و بر حق است بعد از آن از دولت آنحضرت جهود مسلمان شد
پس ایشان بخدمت خواجه عبد الواحد رفته خلافت و نعمت یافته بجائے رسید که قطب زمانه گشت
و بسیار را بمطلوب حقیقی رسانید نقلست که آنحضرت پنج خلیفه داشت حضرت سلطان ابراهیم ادهم و شیخ محمد
بن یزید الشیرازی و خواجه بشیر حافی و حضرت شیخ ابی رجار العطاری و خواجه عبد الله سیاری قدس سره
نقلست که آنحضرت سیوم ماه ربیع الاول سنه سبع وثمانین ومائة هجری برحمت حق پیوست و مرقد
منور آنحضرت قریب بیت الحرام در جنت المعلی قریب روضه مقدسه حضرت خدیجة الکبری رضی الله عنها ست
و تاریخ وفات آنحضرت قطب جهان بوده

در بیان احوال سلطان ابراهیم بن ادهم بن سلیمان

در بیان احوال سلطان ابراهیم

بن منصور بن خواجه ناصر قریشی بن عبد الله قریشی بن امیر المومنین حضرت عمر ابن الخطاب
فاروقی قریشی رضی الله تعالی عنه و آنحضرت پادشاه بلخ بود و هزارها افواج و اسباب دنیاوی
را ترک کرده فقر اختیار نمود روزی از لعل تکمه گریبان و روزی از ترکش و روزی از انگشتری
دست همچنان هر چیز کردی ملاقی شد از وی بحکم الهی آواز شنید که اے ابراهیم ترا برائے
اسباب دنیا نیافریده اند بلکه بهر کار دیگر آفریده همچنان آهوے صحرا بوقت شکار میگفت
عاقبت همه تخت و تاج را بباد داده و ترک نموده بخدمت حضرت خواجه فضیل رفته بمطلوب حقیقی
رسید احوال ایشان بسیار است لیکن مختصر نوشته شد نقلست که آنحضرت خلفا بسیار بود لیکن دو
خلیفه کامل مکمل بود خواجه حذیفه مرعشی و خواجه شقیق بلخی قدس الله سره نقلست که آنحضرت ادا آخر

حال جایے تعیین نماند از نظر مردم پنهان شد بعضی گویند در بغداد و بعضی گویند در شام واصح آنست که در مقبره
لوط پیغمبر علیه السلام و در آنجا غاری بود در و اقامت کرد و هم آنجا وفات یافت چون آنحضرت برحمت حق پیوست
آوازی از غیب آمد الا آن امام الارض قد مات خلق متحیر شد پس خبر رسید که غوث الاعظم حضرت سلطان
ابراهیم بن ادهم قدس الله سره العزیز وفات یافته است و بست و ششم ماه جمادی الاول سنه ثمانین و مائتین برحمت حق
پیوست چنانچه تاریخ وفات آن امام الاولیا امام الاصفیا یافته است **ذکر در بیان حضرت خواجه حذیفه مرعشی**
قدس الله سره العزیز لقب شریف سدید الدین است و خرقه فقر و خلافت از غوث الاعظم سلطان ابراهیم ادهم یافته
آنحضرت فقیه و عالم و عامل سلوک بوده در علم سلوک تصنیفها دارد و سی سال وضوی خویش بجز بوضو نشکست و
وی بعد از سه و چهار روز یا پنج و شش افطار کردی زیاده از سه لقمه نخوردی و فرمودی غذاء درویشان ذکر لا اله
الا الله است و آنحضرت کثیر البکاء و مجاهد بکمال بود یکی پرسید یا خواجه گریه ات چیست فرمود از آن
میترسم که در کدام فرقه ام آیت فریق فی الجنة وفریق فی السعیر فرموده است شخصی گفت چون
نمیدانی که در کدام فرقه هستی پس بیعت چرا میکنی حضرت خواجه نعره بزد و بیهوش افتاد چون بهوش آمد
هاتف آواز داد چنانکه همه فقرا شنیدند که ای حذیفه من ترا دوست میدارم و برگزیده ام و برابر حضرت محمد
مصطفی صلعم در بهشت آرم در آن مجلس سه صد کس از کفار حاضر بودند از استماع این کلام همه مسلمان شدند
نقلست که چون آنحضرت بروضه منوره حضرت سرور عالم محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم رفت جمال جهان
آرای آن سرور عالم صلی الله علیه وسلم را دید عرض نمود که یا رسول الله صلی الله علیه وسلم میترسم نباشد که
بقهرم بسوزند فرمود که حذیفه مردانه باش تو همراه من در بهشت در آئی و با تو هر که پیوند دارد او نیز در
بهشت در آید بیان کشف کرامات ایشان بسیار است لیکن مختصر بیان نمودم **نقلست** که آن حضرت
بیست و چهارم شوال سنه اثنی و خمسین و مائتین برحمت حق پیوست تاریخ قطب الزمان بوده **ذکر در**
بیان حضرت خواجه هبیره بصری که لقب ایشان امین الدین است خرقه خلافت و فقر از حضرت
حذیفه مرعشی قدس سره داشت **نقلست** که آنحضرت یکصد و بیست سال عمر داشت در هفده سالگی
جمیع علوم و حفظ قرآن یافته بود و چنانکه روزی ختم قرآن کردی و چندگاه و خویش بگشت تا سے

ذکر در بیان خواجه حذیفه مرعشی قدس الله سره

ذکر در بیان خواجه هبیره البصری

سال بذکر حق مشغول بود و مجاهده و ریاضت شاقه نمود روزی از غایت عاجزی بنالید و گفت
بخش یا خدا ندا ما را آواز از غیب برآمد که ای هبیره من ترا بخشیده‌ام باید که بخدمت حذیفه برو
پس آنحضرت بملازمت قطب المحققین حضرت خواجه حذیفه در آمد و سر بر زمین نهاد و حضرت
پیر دستگیر بسیار تعظیم کرد و پس فرمود که ای هبیره خدا تعالی ترا برگزیده در یک هفته بمقام قرب رسانید
بسیار روایات احوال ایشانست لیکن مختصر بیان کردم نقل است که خواجه هبیره فرموده وقتیکه خرقه
پوشیدم روح آنحضرت صلی الله علیه وسلم و ارواح جمیع بزرگان حاضر بودند هر یک مرا دعا کردند
و من در گریه بودم از ترس حق که درویشی مشکل کاریست امروز خرقه پوشیده‌ام نباید که فردا
کاری آید که شایسته حضرت او نباشم و وقتی میگریست و میگفت الهی هبیره بیچاره غریب است
اگر حساب افطار از وی پرسی طاقت ندارد و ندا آمد یا هبیره حساب بر تو آسان کردم و وفات
خواجه هبیره بتاریخ هفتم ماه شوال سنه تسع و سبعین و مائتین واقع شد **ذکر در بیان حضرت**
ممشاد علو دینوری لقب حضرت کریم الدین ست که قطب و غوث وقت خود بوده و در مجاهدات
مکان رفیع داشت حافظ کلام ربانی و عالم ظاهر تمام داشت و نعمت فقر و خلافت از خواجه
هبیره بصری یافته و بسیار از دیگران هم نعمت یافته نقل است که حضرت خضر علیه السلام
پیش آنحضرت اکثر آمدی و صحبت داشتی روزی آنحضرت پرسید یا خواجه در مجاهده و ریاضت
باشم و خود را در عشق میسوزم عاقبت کار چه خواهد بود خواجه خضر گفت ای علو حق سبحانه
هر کسی را دوست میدارد ترس خود در دل زیاده کند و در آتش محبت خود میگداند در تو این همه
آثار نیکبختی مشاهده میشود اما ترا صحبت درویش کامل میباید فرمود درویش اگر باشد من خدمت او را
سعادت خود دانم خضر علیه السلام گفت خواجه هبیره بصری شتافت و سعادت ملازمت یافت
خواجه هبیره فرمود یا ای علو کارت همیشه جلوست از خدای تعالی خواسته‌ام که بجای من در
مقام من نشینی و دست بیعت بخلایق دهی پس بخلوت نشاند و بذکر حق تعالی مشغول گردانید
تا فی الحال رفع حجاب شد و از عرش تا ثری بر وی مکشوف گردید حضرت هبیره فرمود ای علو کارت

ذکر در بیان حضرت ممشاد علو دینوری

رسید نقل است که آنحضرت اهل سماع بود و اعراس مشایخ طریقت خود کردی و خلایق را در مجلس
عرس اجتماع دادی و طعام پیش همه یکسان میکشیدی شخصی عرض نمود یا حضرت شما که سماع میشنوید درین
چه اسرار است فرمود که اسرار این معنی خود در بیان نیاید اما چون رسالت پناه صلی الله علیه وسلم و امیر المومنین
علی مرتضی کرم الله وجهه و اولیائی عظام و بزرگان کرام ما شنیده اند من نیز سنت ایشان بجا می آرم و
سماع سریست از اسرار الهی هر کس لایق آن نبود و اگر سر سماع بر کسی مکشوف شود یک لحظه بی شغل سماع نماند
ظاهر بینان بر قول قوالان سماع میکنند و صاحب حال بر آواز قدس محظوظ مانند نقل است آنحضرت
فرمود چهل سال است که بهشت را با هر چه در دست است عرض میکنند بگوشه چشم ندیده ام نقل است در آخر
وقت موت آنحضرت شخصی گفت لا اله الا الله بگوی روی پس کرد و گفت هیچکی من باز نمانده ام و بارین
استغفار شوت باز نمیده هم نقلست آنحضرت را نه خلیفه کامل بود حضرت خواجه ابو اسحاق شامی و شیخ
مامر و شیخ احمد اسود دینوری که او در شهر و در بیان صاحب سلسله است آنحضرت چهاردهم ماه محرم الحرام
در سنه تسع و تسعین و مائتین برحمت حق پیوست چنانچه تاریخ وصال آن صاحب اولیا رحق بوده یافته رضی الله
عنه و منهم ذکر در بیان حضرت خواجه ابو اسحاق شامی لقب ایشان شرف الدین و نهایت در فقر
منزلتی داشت و خرقه خلافت و فقر از شیخ المشایخ حضرت ممشاد علو دینوری یافته بعد شش یا
هفت روز افطار کردی و فرمودی هر چه لذت در گرسنگی یافته ام در هیچ چیز نیافته ام چون
خواست مرید شود چهل روز استخاره کرد آواز بر آمد که ای اسحاق برو مرید ممشاد علو دینوری شو که
دوست ماست پس آنحضرت بخدمت خواجه ممشاد آمده سر بر زمین نهاد و آنحضرت وی را
در بر گرفت و فرمود از خدای خواسته ام که تو درویش کامل شوی و فرزندانت و مریدانت
نیز کامل شوند و اهل نعمت گردند پس مرید کرد و بخلوت نشاند و فرمود که طریقه مشایخ با جهد نفس ست
و فقر و فاقه اختیار کن و بذکر خدای عز و جل مشغول باش پس هفت سال در خدمت آنحضرت
بمجاهده بود بعد هفتم طعمی افطار میکرد بعد بیت دیگر فرو هر چه پاره نان و آب دست برد تا آنکه
آواز داد که ای علو کار اسحاق تمام شد و بمرتبه اعلی رسید خرقه خود بدو پوشانید و بجای خود نشان

ذکر در بیان حضرت خواجه ابو اسحاق

دلو بحضرت ما باش حضرت خواجه خرقه بدو عنایت کرد و خلیفه خود ساخت همدر آن ساعت آواز آمد که ای
ابو اسحاق تو مقبول حضرت ما شدی پس همچنان شد و بسیاران از دولت وی بمنزل رسیدند و ذات
بابرکات وی مبدای چشتیان گردید و این سلسله بعد وی بکمال ظهور لقب چشت مشهور و
مخاطب گشت بدین جهت که چون آن شمس الاولیا بخدمت پیر خود شتافت و در بغداد بشرف دولت
پابوسی مشرف شد و فی الفور فرمود که چه نام داری گفت بنده را مردم ابو اسحاق چشتی میگویند آنحضرت
بنهایت بے غایت فرمود که شما خواجه چشت هستید و اسلام چشت و خاندان از برکت انفاس
شما مثل حاشیت روشن و منور تا قیام قیامت خواهد شد پس چهار تن دیگر سوائے آنحضرت
در چشت صاحب ولایت بکمال با عظمت پیدا شدند یکے خواجه ابو احمد مرید و خلیفه کامل آنحضرت
دوم خواجه ابو محمد ابن خواجه ابو احمد سیوم ناصر الدین خواجه ابو یوسف چهارم خواجه
مودود و چون این پنج تن بنسبت ارادت و خلافت بعد یک دیگر پیدا شدند و قائم مقام بودند
هر کدام مرید و خلفای ایشان بسیار شدند خواجگان چشت گویانیدند و بهمین نام منسوب گشتند چنانکه
تا حال هر کس که بنسبت ارادت بدیشان پیوندد چشتی میگویانیدند نقل است که آنحضرت سماع
بسیار شنیدی و هیچ علما و فضلای دهر بر ایشان اعتراض نکردی گفت که سماع چرا مے شنوند
و هر که بمجلس حضرت در سماع حاضر شدی هرگز بگرد معصیت نگشتے و از تاثیر وجد آن حضرت حاضران را
نیز تواجد و اثر ذوق پیدا گردیدی در و دیوار بجنبش آمدے و هر نوع مریض که در محفل گرمیش
بار یافتے فی الحال شفا یافتے ولیکن ارباب دنیا را بمجلس خود راه ندادے اگر احیانا
مردے صاحب مکنت در آن حال حاضر میشدے تارک دنیا گشتے شخصے عرض کرد
که یا حضرت اهل دنیا را از فیض مجلس گرامے چرا محروم سازی فرمود دنیا و اهل دنیا
اهل کثافت اند و درویشان اهل لطافت پس کثافت را با لطافت ضد اصلیست
و الضدان لا یجتمعان و سماع را از اجتماع اخوان شرط است که در آن دم دلهائے
همه را توجه بحق بود و طالب دیدار دوست باشند الفقراء کنفس واحد سر این

معنی است در سماع اسرار الٰهی کشف می شود و دل بهچو آئینه مصفا میگردد و اهل سماع روشن ضمیر میباشد
و چون آنحضرت سماع میداد پیش ایشان دو سه روز خبر میکرد خود روزه طی نگاه داشت و قوالان را
تیز تاب مینمود **نقلست** چون آنحضرت اهل دنیا را بدیدی فرمودی اتوب من کل المعاصی کما حفظنی
زهی عظمت آن شمس الاولیا کرشمه از بیان آن بتحریر نیاید لهذا مختصر کردم چهاردهم شهر ربیع الثانی بجمت
حق پیوست **ذکر در بیان** حضرت خواجه شیخ احمد چشتی قدس الله سره العزیز ایشان از حضرت خواجه
ابو اسحاق خرقه خلافت یافته نود و پنج سال عمر داشت و لقبش قدوة الدین است **نقلست** که آنحضرت پسر
سلطان فرسناقه است که از شرفای چشت و امیران ولایت بود و وی صحیح النسب از سادات
حسینی است بدین نهج حضرت خواجه ابو احمد چشتی ابن سلطان فرسناقه ابن سید ابراهیم ابن سید یحیی
ابن ناصر الدین ابن سید حسن ابن سید مجد المعالی ابن سید عبد الله ابن سید حسن مثنی ابن امیر المؤمنین
سلطان العارفین حضرت امام حسن ابن امیر المؤمنین حضرت مولا مرتضی کرم الله وجهه بثبوت پیوسته
که سلطان فرسناقه را خواهری بود ولیه صالحه و عفیفه ماجده حضرت شمس الاولیا خواجه ابی اسحاق
اکثر بخانه او رفتی و طعامش خوردی و پیرا فرمود که برادرت را فرزند گرامی خواهد بود که وی را شان
عظیم خواهد شد باید که حرم محترم برادر خود را بچو بهترین وجهی محافظت کنی و درین باب احتیاط بلا نهایت
مرعی داری و چیزیکه در آن شبهه یا نوعی مشکوک باشد او را خوردن نهی و در آن حین حرم سلطان
که مادر آن قطب المتقین باشد حامله بود آن صالحه بموجب فرموده آنحضرت درباره احتیاط دقیقه
فرو نگذاشت حتی که بدست خود چرخه کردی و ریسمان فروختی بجهت وی غذا ساختی آخر
الامر بعد بشش ماه رمضان مبارک سنه دو صد و شصت هجری در زمان خلافت معتصم بالله متولد
شد آن صالحه در خانه خود از وجه حلال پرورش نمود گاه گاه که حضرت خواجه ابو اسحاق تشریف
ارزانی فرمود حضرت شیخ ابو احمد چشتی را دیده بر زبان الهام بیان میکرد که این کودک خانه ان
بزرگ و بسیار نامدار خواهد شد پس در بهفت سالگی بمحفل معلی شمس الاولیا حضرت خواجه
ابو اسحاق حاضر بود در عین حالت سماع نظر حقایق اثر آنحضرت برایشان افتاد فرمود آمـــــے

ذکر در بیان حضرت خواجه شیخ احمد [illegible] قدس سره

در سماع پس به جذبهٔ الهی وارد گشت و علم لدنی بکشاد چنانکه در ایام هفت سالگی چنان اسرار علوم بیان
میکرد که علمای محقق و دانشمندان از آنجناب بسیار متحیر ماندندی پس در سن سیزده سالگی مرید شد و خدمت گزید و بذکر
اشتغال نمود و مجاهده و ریاضت شاقه اختیار کرد چنانکه بعد هفت روز تجدید وضو کردی و نیز بعد هفت
روز افطار کردی بموجب سنت بزرگان چشت زیاده از سه لقمه تناول نفرمودی و بعد چهل روز قضای
انسانی شدی هر که روی آنحضرت میدید دهشت خوردی جبین مبارکش چنان منور بوده که اکثر بی چراغ در
خانهٔ تاریک نشستی و قرآن با اعراب بوجه احسن در نظر او افتادی میخواندی نقل است که آنحضرت هر شب بعد
نماز تهجد دعا کردی الهی عاصیان امت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم را بیامرز آواز آمدی که ابو احمد دعای
تو قبول کردم و هزار گناهگار امت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم تو بخشیدم و برابریت در بهشت آرم معلوم نیست
که چه مقدار عاصیان بدعای آنحضرت بخشیده شده اند امیدوارم که این عاصی هم از زمرهٔ مریدان او هستم بر کسیکه
برای او وسیله وار و نیز آمرزیده شود آمین یا رب العالمین فضایل و کرامات حضرت ایشان بحد و بسیار است
نقل است که در غرهٔ ماه جمادی الثانی سنه خمس و خمسین و ثلثه و مائه برحمت حق پیوست تاریخ وصالش
قطب العالمین است قدس الله تعالی سره منهم

ذکر در بیان

ذکر حضرت خواجه ابو محمد چشتی لقب
ایشان ناصح الدین و هفتاد سال عمر داشت و خرقهٔ فقر و ارادت از پدر خویش قطب المتقین حضرت قدوة الدین
خواجه ابو احمد چشتی پوشیده و هر که منظور نظر آنحضرت گشت ولی کامل شد نقل است از مادر صالحه آنحضرت که
گفت وقتی که خواجه ابو محمد چهار ماهه در شکم شد صوت کلمه لا اله الا الله محمد الرسول الله بگوشم افتادی با پدرش
اظهار کردم فرمود بشارت باد مر ترا که فرزند سعادتمند و ولی از بطن تو بوجود آید نقل است شبی که حضرت
پسر خواجه ابو محمد متولد شد شب عاشوره بود پدر بزرگوارش بهمان لحظه خواب آمد جمال جهان آرای جناب
رسالتمآب دید و حضرت فرمود که ای ابو احمد بخانهٔ تو امشب فرزندی تولد شد باید که او را بنام
من موسوم گردانی و سلام من بدو رسانی حضرت شیخ بیدار شد و دید که پسر تولد گشته حضرت ابو محمد در مادر را
با آب نشسته بود و بعد که هفت کمرت کلمه شریف از زبان برآورد و پسر پدر بزرگوار او تجدید وضو نموده
ملازم هلیاسب نگفت جواب او علیک السلام یا سیدنا قل لاره باکی بنده اللیلة پیش آنحضرت در گوش نفسه خود فرمود که

ذکر در بیان خواجه ابو محمد چشتی رح

که حضرت سرور عالم صلی الله علیه وسلم بتو سلام رسانیده فرمند سر بزمین نهاد و شیخ ابو احمد سر
بسجده فرود آورده دعا نمود که الهی این پسر را مقبول خویش گردان آوازی شنید که ای
ابو احمد دعای تو مستجاب کردم و پسرت را مقبول کنم گردانیدم **نقل ست** که آن حضرت
را در سن کودکی تلقین اسم اعظم و اسم علما حضرت خضر علیه السلام بود و تلقین نمود و مجاهده و ریاضات
حضرت از حد افزون ست و آنحضرت اکثر در چاه نماز معکوس گذاردی و پهلوی مبارک گاهی بزمین
نیاوردی و سماع بسیار می شنید و هر کافرے که روی مبارک دیدی فی الحال مسلمان شدی چنانچه در
چشت هیچ کافری غیر مذهب نماند **نقل ست** که آنحضرت را همشیره بود بکمال عصمت و پارسا گفته اند
بود آنحضرت اکثر میفرمود که اے همشیره از تو فرزندی آید که قطب الاقطاب گردد ولیکن بے
شوهر محال ست که در عرصه عالم پدید آید برین کلام همشیره اصلاً راضی نشد و بعبادت الهی
مشغول ماند تا روزے آنحضرت پدر بزرگوار خود را در واقعه دید که میفرمائید اے ابو محمد در
حق همشیره خود آنچه میگوئی راست است اما در ولایت سا فلان بقصبه فلان موضع سیدزاده
ایست اعلی النسب محمد سمعان نام بسیار پرهیزگار و صالح و درویش پدر او را بطلب همشیره
خود بزنی وے بده و همشیره ایشان نیز از پدر بشارت یافت تا برین معنی رضامند شد و
آنحضرت کس با فرستاد و مکتوبے نوشت که اگر یک کفش لبے داری کفش دیگر نیز پوشی
تا اینجا بیائی چون قاصد بآن موضع که آن حضرت نشان داده بود سید محمد سمعان را
بر در سرائے خود نشسته یافت که یک کفش در پائے دارد و پائے دیگر برهنه بر پائے
گذاشته بهمین حالت مکتوب حضرت شیخ بدو رسانید و آن عالے نیز او دسے را خوانده
روانه شد در اندک زمانے آمد و حضرت نکاح همشیره با وے گردانید و از آن عفیفه
فرزند ارجمند قطب زمان لقب ناصر الدین ابو یوسف نام پیدا شد و حضرت آنجهان را
بمنزله فرزند خویش تربیت‌ها کرده خرقه خلافت پیران چشت بدو تفویض کرد و احوال
فضائل و کشف ایشان مشهور است **نقلست** که آنحضرت نه خلیفه داشت ناصر الدین

حضرت خواجه ابو یوسف چشتی و محمد کاکو و حضرت استاد مردان قدس الله سرهم نقلست که آنحضرت چهارم ماه ربیع الثانی سنه احد و عشر اربعمائه برحمت حق پیوست تاریخ وفاتش امام برحق ست قدس الله سرهم

ذکر دربیان خواجه ابو یوسف رحمته الله علیه

در بیان ذکر سید الاولیا حضرت خواجه ابو یوسف چشتی لقب وی ناصر الدین و خرقه خلافت پیران چشت از حضرت خواجه ابو محمد پوشیده بود و چهار سال عمر داشت و خواهر زاده خواجه ابو محمد است و پدر وی محمد سمعان ست از سادات علوی حضرت خواجه ابو محمد بمنزله فرزندش پرورش کرده آنحضرت سی و شش سال بود که ایشان رحلت فرمود و در مقام قائم مقامش گردید و نسب شریف سید الاولیا خواجه ناصر الدین حضرت خواجه ابو یوسف بن خواجه محمد سمعان بن سید ابراهیم بن سید محمد بن سید حسین بن سید عبد الله الملقب علی اکبر بن حضرت امام حسن عسکری بن حضرت امام علی النقی بن حضرت امام محمد تقی الجواد بن امام علی الرضا بن امام موسی کاظم بن امام جعفر صادق بن حضرت امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امیر المومنین امام حسین شهید دشت کربلا بن امیر المومنین حضرت مولا مرتضی علی کرم الله وجهه و آنحضرت بسیار مجاهد و عارف کامل و هزارها را تلقین و هدایت نمود و فضائل ایشان از حد بسیار است نقلست که آنحضرت بعد رحلت پیر دستگیر خویش وقتی بهرات رفت و وقت مراجعت بموضعی رسید که کنگ نام داشت و در آنجا درویشی بود کاتب و موذن و بسیار بزرگ در کلبه او نزول فرمود چون شب شد درویش را دختری بود پاک پارسا بخواب دید که ماه شب چهاردهم از آسمان بکنارش آمده میگوید که من بزنی ترا خواسته ام و قبول کردم بامداد درویش بخدمت آنحضرت آمد و حضرت خواجه تمامی خواب دخترش باوی بیان کرد و فرمود که تعبیر از ماه منم زود دختر را بحکم خدای بمن ده که از وی فرزندی اولیائی و مقتدای عصر خواهد شد درویش در خانه برفت و احوال بیان نمود دخترش گفت که خواب همین دیده ام پدر گفت که بشارت باد ترا که آن ماه در خانه ات آمده ست همین دختر را نکاح بآن حضرت کرد و خطبه خواند و آنحضرت قبول نمود و چند روز آنجا اقامت ورزید بوطن خود بخیریت آمد و از آن ولیه حضرت خواجه مودود چشتی سردار سلسله ظاهر شد و شیخ تاج الدین ابو الفتح متولد شدند نقلست چون حضرت خواجه ابو یوسف ارادت بخدمت شیخ ابو محمد چشتی آورد و سر در پای مبارکش

افگند شیخ لطف بعنایت فرمود و ناصر الدین خطاب کرد پس فرمود ای ناصر الدین علم خدا تعالی که بجز
عنایت و توفیق نخواهد برداشت پس حضرت او روی تجربه سوال مسواک کرد حضرت شیخ ابو محمد بفت جواب
دلوازدی دل خواهد دار بودگی حاصل گشت و وسوسه نفسانی رفت و مرید شد پیر روشن ضمیر فرمود ای ناصر الدین
هفت کرت نام حق بگوی و سوی آسمان نظر کن خواجه فرمان بجا آورد همان لحظه تا عرش عظیم حجابی
نماند باز دیگر فرمود که هفت کرت باز نام حق سوی زمین ببین خواجه همچنان کرد تا تحت الثری همه مکشوف
گردید بعد از آن اسم اعظم که از خدمت خضر علیه السلام آموخته بود عنایت فرمود همان ساعت علم
لدنی و اسرار ربانی جمله منکشف گشت پس خرقه پوشانید و خلافت داد و بجای خود نشاند بعد از آن
فرمود ای ناصر الدین الله تعالی جل شانه آنچه بدوستان خود عنایت فرماید بتو ارزانی داشته باشد فقر و
فاقه اختیار کنی و با فقرا صحبت داری که جمیع پیران ما فقیر بوده اند پیروی ایشان فرض است خواجه
نصیحت قبول نمود و سماع اکثر بسیار شنیدی و مجلس سماع جز فقرا و علما و صلحا و مشایخ دیگر را بار
نبوده اگر از اهل دنیا بیامدی ذوق سماع نگشتی و محفل سماع آنحضرت اگر کافر یا غیر مذهب آمدی
بهمان وقت مسلمان شدی نقلست که آنحضرت سیوم ماه رجب المرجب سنه تسع و خمسین و اربع مائه رحلت
فرمود تاریخ وصالش عارف کامل بوده ست قدس الله سره العزیز فضائل ایشان بسیارست لیکن
مختصر شد

در بیان ذکر خواجه مودود چشتی

ذکر در بیان سلطان المشایخ حضرت خواجه مودود چشتی لقب ایشان قطب الدین
بود و ولی مادرزاد بود خرقه خلافت و ارادت از والد خود حضرت خواجه ابو یوسف چشتی قدس سره
یافته و عالم طیران بسیار داشت چنانچه مردم بیشمار از معاینه این حال به وگرویدند و ارادت
آوردند و این حضرت از سادات صحیح النسب ست و این مااهل ایران و توران و هندوستان
هرکس میدانند و بر همگنان ظاهر اگر کسی را احتیاج بنسب شریفش بود در ذکر پدر بزرگوار
ایشان ملاحظه نماید که در آنجا ثبت است نقلست که چون حضرت مرید شد قریب بیست
سال در خلوت نشست و ذکر و ریاضت شاقه کشید مدت سی سال شب را خواب نکرد بعده
پدر بزرگوارش خلافت داده گلیم پوشانید و فرمود ای مودود این گلیم حضرت رسالت پناه

صلی الله علیه وسلم و علی المرتضی ست کرم الله وجهه این را کسی پوشیده که صاحب ریاضت باشد مدح و ذم پیش
او یکسان بود و این اثر نیکبختی در تو پیدا است پس اسم اعظم که از خضر علیه السلام سینه بسینه رسیده بود بیاموخت
و بیاساعت تجلی ربانی مکشوف گردید او هر که بصحبت پاکش نشستی صاحب صفا گشتی و هر که مرید شدی روز اول
از عرش تا تحت الثری مکشوف شدی از آن ست که آنحضرت از بیت المقدس تا نواحی چشت و بلخ ده هزار خلیفه
داشت و مریدانش را احدی و نهایتی نیست و هر که شده در خانقاهش ماندی کار ربانی آسان شدی و از فرزندان
و مریدان وی را گاهی مشکلی پیش آمدی وی را یاد میکرد همان لحظه حاضر شده کارش حل نمودی بلکه تا حال
گویند که در فرزندان حضرت همچنان ست نقلست که هر وقتی آنحضرت را اشتیاق طواف خانه کعبه شدی
در قرة العین بر آنجا رفتی حج ادا نمودی و باز آمدی و بعضی اوقات که ملال خاطر بودی فرشتگان را از
رب العزت حکم شدی تا خانه را آورده بیان وقت در نظر آنحضرت میداشتندی و آنحضرت طواف با مراد کرده
و ارکان بجا آورده کار ادا نمودی بعده بجای قدیم وی را بردندی و آنحضرت اکثر سماع بسیار شنیدی و در
مجمع طعام نفس حاضر گردانیدی و اول سماع قرآن میخواندی و بعد از ختم سماع نیز آیات قرآن میخواندند
و در سماع اکثر اوقات از مردمان غایب شدی و بعد دیری حاضر آمدی شخصی سوال
کرد که یا خواجه در سماع از میان مردم غایب شدن چه سر دارد فرمود ای عزیز صاحب
سماع نور محبوب بلباس مینو شد و با وی یگانه و با خلق بیگانه می شود و شوق بجذب محبت وی را
میجذبد میکشد و بلباس خویشتن متلبس میگرداند بلکه عین حق میگردد و در نظر خلق کجا آید تا آنکه نظر
شان را بنور معرفت روشن کرده اند آنها دانند که چه کدام مقام ست دیگر را از سماع نمیتوانم گفت
اگر احیانا شمه از آن بیان نمایم مردم مرا بردار کشند یا همچو عین القضات سوزند چون پیران عظام سر
در سماع پنهان داشته اند من کم حوصله هستم که رازش پوشیده ندارم نقلست که آنحضرت یازده چهله کامل
در نشستن از جمله آنها خواجه حاجی شریف زندنی را خرقه خلافت پیران عظام عطا فرمود نقلست
که چندین هزار نفر تا بر کات دین اسلام پیدا شد روز رحلت خواند فرمود هر ساعت سوی
در دروازه نگاه میکرد چنانچه بر اثر آمدن کسی منتظر باشد ناگاه شخصی نورانی لباس پاکیزه

پوشیده از جانب دروازه ظاهر شد و بر خواجه سلام کرد و آمده مقابل بایستاد و حریر پاره
که چیزی برو نوشته بود از بغل برآورد و بدست مبارکش داد آنحضرت حریر پاره را بخواند و بر چشم نهاد و جان
بحق تسلیم نمود شور و غوغا عظیم میان خلایق افتاد مردم بی حساب جمع آمدند آخر الامر تجهیز و تکفین کرده چون
نعش برآوردند خواستند که نماز ادا کنند آواز مهیب از غیب چنان برآمد که خلق از خوف او دور شد پس
رجال الغیب رسیدند نماز جنازه ادا کردند بعد از آن جماعه جنیان هزار در هزار که اکثر مریدان حضرت والا
اجداد ایشان بودند با انبوه حاضر شدند و نماز گذاردند بعد خلق از اکابر و مشایخ و علما و مرید و خلیفه آنحضرت
و عوام که حاضر شدند نماز گذاردند و خواستند که جنازه بردارند دیگر بار آواز مهیب ناک برآمد و خلق دور گردید
و جنازه خود بخود در هوا شد و میرفت و مردم دنبال وی تا بموضعی که جای مرقد ایشانست از وقت
زندگی آن مکان اختیار کرده بودند فرود آمد و آنجا مدفن خواجه واقع گشت چندین هزار کافر از معاینه
این حال اسلام آوردند و این واقعه در غره ماه رجب المرجب سنه سبع و عشرین و خمس مائه روی داده و

ذکر و بیان حضرت خواجه حاجی شریف زندنی

تاریخ حجة الاولیاست قدس الله سره العزیز و منهم ذکر و بیان حضرت خواجه حاجی شریف زندنی لقبش
نیر الدین خرقه ارادت از سلطان المشایخ حضرت خواجه مودود چشتی یافته یکصد و بیست سال عمر داشت و از هنگام
چهارده سالگی وضوی بجز متوضا نشکست و عمر جامه پیوندی پوشیدی و فقر و فاقه را بسیار دوست داشتی
و چون فاقه و شش صد رکعت نماز شکرانه ادا فرمودی که فقر و فاقه طریقه و ورثه انبیا و اولیاست بیچاره
حاجی را که آن نعمت عنایت شود در خود چگونه گنجد و شکرانه بی عدد چرا نه نماید تا این خرقه ایشان که
پوشیده دست فردا میان پولیشان حشر شده نگردد نقلست چون فقیری پیش آنحضرت آمدی تعظیم و تکریم
او چندان نمودی که حاضران متحیر گشتندی چنانکه خاک پای فقیر بر چشم مالیدی و فرمودی
الهی بحرمت فقرا و غربا و مساکین بیچاره حاجی را استقامت بر فقر بخش و آنحضرت عمداً با اهل دنیا
حکایت نکردی و بخانه دولتمند نرفت و همیشه توجه با فقرا داشت و میفرمودی انا غلام الفقراء
اگر فقیر امیر الفقر شود من راضیم نقلست که آنحضرت در صحرا ماندی هر وقت که گرسنه شدی بمیوه جنگلی
افطار کردی بعد سه روز از سبزی بی نمک افطار نمودی و بس خورده آن قطب الموحدین هر که

میخوردی مجذوب میگشت و هر کرا نظر کردی صاحب نعمت میشد فضایل ایشان از حد بیرونست و چون ادا
نماز کردی از خود خبر نداشتی **نقلست** که چون آن حضرت بملازمت حضرت خواجه مودود چشتی رحمة الله علیه
آمد و سر بر زمین نهاد خواجه فرمود ای خواجه نیکبخت از خدای عز و جل خواسته ام که بمقامی نشینی و دست
بیعت بخلق دهی و هر که مرید تو شود صاحب نعمت گردد اکنون برو و بخلوت نشین حضرت شیخ
فرمان بجا آورد و بخلوت نشست بعد چند گاه عرضداشت نمود که خلوت کسی نشیند که مجموع باشد
بنده لا نقش مگر آنکه حضرت پیر دستگیر توجه خاص در باره این نامراد فرماید حضرت خواجه توجه بغایت
مبذول داشت و اسم اعظم که سینه بسینه رسیده بود عنایت فرمود همان لحظه علم لدنی برو گشاده گشت
و علوم دینی یاد آمد پس فرمود ای حاجی شریف کسیکه بمقام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم و پیران ما
نشیند هرگز جاهل نماند علم لدنی برو بگشاید و به آنچه از غیب نمایند پس خرقه و کلاه که از حضرت پیران چشت
داشت بوی پوشانید و خلافت داد و بجای خود نشاند و گفت الهی حاجی شریف را درویشی عطا
فرما آواز غیب آمد که حاجی دوست ماست و ما ازو راضی ایم پس در خلوت نشست و مقبول کونین
گردید **نقلست** که روزی شخصی بخدمت آن حضرت چیزی نقد نذر آورد حضرت خواجه فرمود که
بدرویشان چه عداوت داری که دشمن خدا تعالی را نزد ما آوردی دنیا را دور کرده درویشان است آ
آن شخص مبالغه نمود که چیزی که آورده ام قبول کنید حضرت شیخ فرمود جانب صحرا نظر کن آن مرد
بجانب صحرا دید که گنج روان مثل آب دریا میرود متحیر ماند و سر در پای حضرت انداخت **نقلست**
که چون سلطان سنجر وفات یافت شخصی او را بخواب دید پرسید که خدای عز و جل با تو چه کرد گفت
معاملهای من از نیک و بد در حضور بیان کردند دیدند که هیچکدام لایق نیست فرشتگان عذاب
را فرمان رسید که بدوزخش برند همدرین اثنا باز فرمان دررسید که فلان روز در مسجد جامع
دمشق سعادت قدمبوس حضرت شیخ المشایخ حاجی شریف زندنی دریافته است ازین و
برکت آنحضرت آمرزیدیم **نقلست** که آن حضرت دهم ماه رجب المرجب از دار فنا بدار عقبی رحلت
نمود قدس الله سره العزیز و نهم در بیان حضرت خواجه عثمان هارونی ابی النور لقب داشت

۹ در بیان حضرت خواجه عثمان هارونی قدس سره ۵

وخرقهٔ خلافت وفقر از قطب الزاهدین خواجه حاجی شریف زندنی یافته و آن حضرت اصل از هارون است
که آن یکی از قصبات نیشاپور است عمر بکمال داشت و هر که منظور نظر آن امام الاولیا شد در طرفة العین
صاحب کشف وکرامات گردید و آنحضرت هفتاد سال در مجاهده ماند و نفس را آب سیر نداده و طعام هم بسیری
نخورد و شبها خواب نکرد و بعد پنج روز افطار کردی در روی حال و متاع نیستی و سفر بودی و رای برآن
درویش که شب خواب کند در روز سیر طعام بخورد و آن حضرت مجیب الدعوات بود هرچه فرمودی همان
شدی و حافظ کلام ربانی بود هر روز یک ختم و هر شب یک ختم کردی صاحب سماع بوده و نعره بلند زدی
و چندان بگریستی که مردم در گریه شدی نقلست چون آنحضرت در نماز شدی آواز از غیب آمدی که عثمان ما
نماز ترا پسندیدیم و قبول کردیم هرچه میخواهی بخواه تا بدهیم چون از نماز فارغ شدی گفتی الهی من از تو ترا
میخواهم آواز آمدی ای عثمان التماس تو قبول نمودیم خاطر جمع دار دیگر هرچه خواهی بخواه تا آن نیز
بدهیم گفتی الهی گناهگاران امت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم را بیامرز آواز آمدی
که سی هزار گناهگاران امت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم را بتو بخشیدیم آنحضرت خواجه بعد هر نماز
همین دعا کردی و هر بار همین جواب شنیدی خدای عزوجل دانا و علیم بدوست که چه مقدار
گناهگاران امت حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وآله وسلم بدعای آنحضرت بخشیده شده اند از
جهت این مرید خاکروب درگاه عرش اشتباه نیز امید آن دارد که آمرزیده گردد بفضل الله تعالی
جل شانه نقلست که چون بالهام ربانی آنحضرت بخدمت خواجه حاجی شریف رسید و سر در پای مبارکش
افگند و گفت بنده عثمان میخواهد که در سلک بندگان درآید حضرت شیخ لطف بی نهایت فرمود
پس کلاه چهار ترکی بر سر آن جناب گذاشت و دست بیعت داد و مقراض بر سر مبارکش رانده فرمود
ای عثمان کلاه چهار ترکی که بر سر نهادی باید که اول دنیا ترک کنی و با اهل دنیا نیامیزی و از ایشان
پرهیز نمایی دوم هوا و حرص نیز ترک سازی سوم هرچه نفس خواهد کند برعکس او کنی چهارم شبها خواب
نکنی و بیاد خدای عزوجل مشغول باشی اما پیران ما فرموده اند هرکه کلاه چهار ترکی بر سر
نهد دل از ماسوا الله بردارد و هرچه دون حق هست آنرا دو کند که حضرت خواجه عالم محبوب

کونین سرورِ عالم صلی اللہ علیہ وسلم چون این کلاہ بر سر نہادہ فقر و فاقہ اختیار کردند و بعد از آن حضرت مرتضی کرم اللہ وجہہ پوشیدہ و آن شیر میدان فنا نیز بکمال فقر و فاقہ اختیار کردند پس پیران با متابعت ایشان کردند تو نیز پیرو ایشان باش تا در حشر شرمندہ نشوی و ہمہ کس را از خود بہتر دانی و از تواضع با خلق پیش آئی تا بمقام درویشان برسی و ہر کہ چنین بکند لائق این خرقہ نبود بلکہ خرقہ پوشیدنش حرام است و قاطع طریق ست و پیران از وے بیزار باشند حضرت خواجہ مواعظ قبول کردہ و در ریاضت جہد بلیغ کرد و بعد یکسال خلافت و اسم اعظم کہ از پیران سینہ بسینہ رسیدہ بود عنایت فرمود فی الحال علم صوری و باطنی کشادہ گشت **نقلست** چون آنحضرت خرقہ از حضرت پیر خود یافت بہ تبرکات علے رسید از خدمت پیر خود رخصت یافتہ در اقصائی ملک سیاحی بسیار ساخت و خلق را رہبری نمود و بسیار و بے شمار خلفا را کامل و اکمل گردانید و ہزارہا در اسلام آورد مناقب و فضائل حضرت ایشان بسیار است در دیگر کتب ہائے یافتہ شود لیکن مختصر گردانیدم **نقلست** از سلطان العارفین خواجہ معین الدین سنجری کہ فرمود مرا ہمسایہ بود از مریدان حضرت پیر ما او وفات یافت من برابر جنازہ او میرفتم چون او را در گور نہادند مردم کہ برائے جنازہ رفتہ بودند برگشتند من ساعتے بر قبرش نشستہ ماندم و مشغول شدم کہ فرشتگان عذاب در رسیدند اندرین حضرت پیر ما حاضر شد فرمود کہ این شخص از مریدانم ست دست از عذاب او باز دارید فرشتگان از فرمودہ خواجہ برگشتہ رفتند و در لمحہ باز آمدہ عرض نمودند کہ از رب العزت فرمان میشود کہ این مرید برخلاف تو بودہ است حضرت خواجہ فرمود آری ہرچند ہرچند برخلاف من بودہ ولیکن دست بدامان زدہ بود اندرین فرمان در رسید کہ ای فرشتگان دست عذاب از مرید خواجہ عثمان باز دارید کہ من او را بدوستی او بخشیدم پس آنہم زیدہ شد امید از کرم عمیم رب المعبود چنانست کہ این مرید بی استطاعت و گنہگار بے سرانجام نیز بصدقہ آن حضرت از عذاب گور ایمن گردد و عاقبت نجات یابد تا ایمان سلامت برد آمین یارب العالمین **نقلست** از سلطان العارفین خواجہ معین الدین حسن کہ وقتی برابر پیر و دستگیر

خواجه عثمان هارونی در سفر بودم روزی بکنار دجله رسیدیم که در آن وقت کشتی حاضر نبود حضرت پیر
دستگیر مرا فرمود چشم پیش کن فرمان بجا آوردم باز فرمود چشم بکشا کشادم خود را و خواجه را بکنار آن سو
دیدم زمین را بوسیدم فضایل کمالات حضرت ایشان از حد بسیار است لیکن درینجا مختصر کردیم **نقلست**
که آنحضرت چهار خلیفه اکمل داشت حضرت پیر دستگیر هند الولی هند النبی خواجه معین الدین حسن سنجری و شیخ نجم الدین
صغری و شیخ سعدی لنکوچی و شیخ محمد ترک قدس الله اسرارهم نقلست که آنحضرت پنجم شوال برحمت
حق پیوست و مزار شریف در مکه معظمه است سنه ثلث وثلثین وستمائه **ذکر در بیان سلطان العارفین حضرت خواجه بزرگو**
د هند النبی پادشاه ولایت هندوستان دین متین خواجه معین الدین حسن سنجری قدس الله تعالی
سره که کرامت و ریاضت معروف و بجمیع اوصاف کمال موصوف بود و خرقه فقر و خلافت از امام الاولیا حضرت
خواجه عثمان هارونی پوشید **نقلست** از کتاب سیر العارفین تصنیف ملا جمال دهلوی **غزل** آن شهنشاه که
جهان معرفت ∴ ذات او بیرون ز ادراک صفت ∴ خسرو ملک فنا بی تخت و تاج ∴ از خود و از غیر خود بی احتیاج
غرق بحر عشق از صدق و صفا ∴ از خودی بیگانه با خود آشنا ∴ کرده معراج کمال ∴ بیضه افلاک را
در زیر بال ∴ اختر برج سپهر لم یزل ∴ گوهر درج کمال بی بدل ∴ آن معین الدین ملت بی نظیر ∴
فارغ از دنیا باک دین میر ∴ در ثنای او جمال را به چه حد ∴ فیض او باید که فرماید مدد ∴ آن گوهر معدن
تحقیق و آن لولوی لجه تصدیق آن نیر انوار معرفت و آن عرعر گلزار مشیخت آن سرور سرمد خواجه ربتین
حضرت معین الدین محمد قدس الله سره العزیز در مشایخ کبار مشهور و معروف و ظاهر سازنده بنای
اسلام در دیار هندست تولد ایشان در دیار سجستان است و نشو و نمای در خراسان پدر بزرگوار
او خواجه غیاث الدین حسن سنجری ابن سید حسین احمد بن سید طاهر بن سید عبد العزیز بن سید ابراهیم
بن امام مهدی بن امام حسن عسکری بن امام تقی بن امام موسی رضا بن امام موسی کاظم بن
امام جعفر صادق بن امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امیر المومنین امام حسین شهید دشت
کربلا ابن حضرت امیر المومنین علی ابی طالب کرم الله وجهه عم النبی صلی الله علیه وسلم
نشانزده واسطه میرسد چون خواجه غیاث الدین پدر بزرگوارش وفات یافت و از تنگنای

سفلی بغضائی علوی نتیافت حضرت خواجہ معین الدین پانزدہ سالہ بود و در املاک ایشان باغی از اشجار
والد بود و بدان تفقد حال خود مینمود دیگر روز حضرت در باغ سیر میفرمود ناگاہ مجذوبی کہ او را ابراہیم
قندزی میگفتند ناگاہ بباغ ایشان آمد دید کہ درویش ابراہیم قندزی مے آید بدوید و دستش
ببوسید و زیر درختے بنشاند و خوشہ انگور پیش او بیاورد و خود بعد فرانو بحکم ادب متوجہ او
بنشست ابراہیم پارہ کنجارہ از بغل کشیدہ بدندان خود بخایید و از دہن خود کشید و بدست
خود بدہان خواجہ انداخت بمجرد خوردن کنجارہ نورے در باطن او لامع گشت و دل از املاک
خانہ و دنیا و علائق سرد شد بعد دو سہ روز اسباب و املاک بفروخت و نصیب درویشان
کرد و خود مسافر گشت مدتی در سمرقند و بخارا ماند و حفظ قرآن نمود و علم ظاہری تمام
بخواند و از بخارا و نیز بجانب عراق عزیمت نمود چون بقصبہ ہارون کہ از نواحی نیشاپور
ست رسید حضرت شیخ المشائخ عثمان ہارونی را دریافت ہمانوقت سر بر زمین آوردہ بخدمت
ایشان مشرف گردید و مدتہا کمر بغلامی آنحضرت بستہ در سفر و حضر حق خدمت و مجاہدہ
و ریاضت بلیغ نمود چون کار ایشان بتمام رسید از حضرت خواجہ عثمان ہارونی رخصت یافتہ بہ بغداد
آمد و از انجا در قصبہ سنجار آمد در آن زمان حضرت شیخ نجم الدین کبری در آن جا بود او را
دریافت مواز نہ و نیم ماہ در آنجا بود و از آنجا در قصبہ جیلان آمد و حضرت شیخ محی الدین
عبد القادر جیلانی قدس اللہ سرہ العزیز را دریافت و باہم حضرات ہم صحبت و رشتہ و حجرہ کہ در آنجا
میبودند منوز در آنجا قائم ست پنجماہ و ہفت روز در آنجا ماندند و بسیار نعمت و حظوظ از صحبت
یکدیگر حاصل نمودند حضرت جناب شیخ محی الدین عبد القادر جیلانی رح و خواجہ معین الدین بہ قرابت خالہ زاد
یکدیگر اند نقلست کہ چون خواجہ معین الدین برائی ملاقات برادر خود حضرت محبوب
سبحانی آمد حضرت ایشان بنابر ضیافت فرمود حضرت خواجہ فرمود کہ ضیافت بندہ حضور
میدانند کہ سماع ست و در آنجا از حکم عالمان منسوخ شدہ بود حضرت جناب والا فرمود کہ
برادرم اینجا اینچنین امر محالست کہ نہ قوالان و نہ آلات ہیچ چیزے سازندہ سماع

درین مکان می یابم حضرت خواجه فرمود ضیافت من همانست بعضی گویند که آلات شکسته یافتند
خواجه فرمود در حجره بیارید و بعضی روایات که خواجه فرمود در دروازه حجره را بند کنید چون در حجره بند کردند
آواز سماع از غیب جاری می شد و حضرت خواجه را وجد و سکر و فنا حاصل گردید و غوغا در شهر افتاد که شخصی
آمده در مکان حضرت شیخ عبدالقادر رضی سماع اظهار ساخته جمله عالمان شهر نزد پادشاه عصر رفتند و گفتند حسب الحکم
شریعت رفته بکنید چون عالمان جمع گشته بر در سرای آمدند چه بینید که جناب سید علی محبوب کبریا بر دروازه استاده اند
عالمان گفتند که این کدام کس است که درینجا فتنه و فساد و بدعت اظهار ساخته با و مقابله خواهیم کرد حضرت
ایشان را منع نمود که فتح نیابید بطریق انکار نزد او مروید چون عالمان نزد خواجه رفتند و بیک نگاه همه
بیهوش شده تواجد میساختند چون بهوش باز آمدند همه از کرده خود و انکار تائب گشته مرید شدند و آنهم
زمان فیض نشان جناب محبوب سبحان فرزند دلبند خود حضرت سید عبدالوهاب را فرمود که برو دید از حضرت
خواجه معین الدین نعمت حاصل کنید که وقت نزول رحمت ست اندران زمان سید عبدالوهاب بد
خدمت حضرت خواجه آمده آداب بجا آورده بر راست بنشست و طالب نعمت باطنی
و وصول حق گشت حضرت خواجه فرمود برخوردار من شما هم سماع بشنوید که در عبادت چهل
سال آنچنان وصول حق حاصل نشود در سلسله و خاندان چشت ما که در لحظه و لمحه در سماع
حاصل شود مبارک باد شما را سماع و دعا و توجه قلبی درباره حضرت سید عبدالوهاب
نمودند از انروز در طریقه ایشان سنت گشت و در سلسله حضرات ایشان همه مجلسهای
و سماع بسیار شنوند و در استغراق میباشند و حجره متبرکه حضرت خواجه معین الدین را آنجا
ست و درویش چین در آنجا رفت من هم زیارت نموده و دوگانه گذارده و حضرت خواجه بعد دریافت
صحبت شیخ محی الدین عبدالقادر جیلانی قدس الله سره العزیز در بغداد آمده حضرت شیخ ضیاء الدین
قدس سره پیر شیخ شهاب الدین سهروردی را یافتند مدتی از صحبت ایشان محظوظ گشتند در آن
زمان شیخ اوحد الدین کرمانی در ابتدای سلوک در بغداد بودند و شیخ حسام الدین چلبی که
خلیفه بزرگ مولانا جلال الدین رومی ست منقولست که اوحد الدین کرمانی خرقه خلافت از حضرت

خواجہ معین الدین دارد و حضرت شیخ شہاب الدین عمر سہروردی قدس سرہ نیز در مبدائے حال بصحبت آن
صاحب رسیدہ ست و ہم نقل ست از شیخ حسام الدین چلبی رحمتہ اللہ علیہ حضرت خواجہ معین الدین از بغداد
بہمدان آمدند شیخ یوسف ہمدانی را دریافتند از انجا بجانب تبریز متوجہ گشت حضرت شیخ ابوسعید تبریزی
کہ پیر جلال الدین تبریزی بود دریافتند و او شیخے بزرگ و عالی ہمت و مجرد و متوکل بودہ است چنانچہ
از حضرت محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین منقول ست کہ شیخ ابوسعید را ہفتاد مرید کامل چنانچہ شیخ جلال الدین
تبریزی بودہ اند **نقلست** از حضرت خواجہ فرید الدین گنجشکر کہ ایشان روایت از پیر خود خواجہ قطب الدین
بختیار اوشی کردند کہ مالک المشائخ خواجہ معین الدین اعجب ریاضتے و مجاہدہ بود کہ بعد از ہفت روز بمقدار
پنج مثقال نانے بودی و باب تر ساختہ افطار فرمودے **نقلست** از سلطان المشائخ محبوب الٰہی
خواجہ نظام الدین محمد بداؤنی کہ پوشش حضرت دو تائی بودی بخیہ زدہ بغل بند اگر جائے پارہ شدی
لتہ ہائے پاک از ہر نوع کہ میافتے بران پیوند کردی چون باصفہان رسید حضرت شیخ محمد اصفہانی
را دریافت دران زمان آن مشائخ کبار بود و حضرت قطب الدین اوشی کہ اوش قصبہ ایست
از ماوراء النہر میخواستند کہ مرید شیخ محمود شوند یکایک حضرت خواجہ معین الدین در آنجا
رسیدند چون خواجہ قطب الدین ایشان را دریافت فوراً گرفتار دام محبت ایشان گردید
و مرید شد و آنحضرت از دو تائے بخواجہ قطب الدین عطا فرمود و خواجہ قطب آن دوتائی خرقہ
خواجگان چشت کہ از حضرت رسالت پناہ و علی المرتضی باین خاندان عظام سینہ بسینہ آمدہ بود
بحضرت بابا فرید الدین عطا فرمود بوقت رحلت بقاضی حمید الدین ناگوری مشہور ست بدو سپرند
و بابا فرید در ہانسی بودند چنانچہ خواجہ نظام الدین در فوائد الفواد آوردہ کہ آن دوتائی مرقع را
دیدم شاید آخر الامر ہم بدیشان رسیدہ بود واللہ اعلم **نقلست** کہ حضرت خواجہ معین الدین خرقہ
یافت پنجاہ و دو سالہ بود مشغولے عظیم داشت زیرا نکہ تنہا مسافرت کردی و ہر جا کہ رسیدی
بیشتر در گورستان مے بودے و ہر روز دو ختم کلام اللہ مدام کردی ہر جا کہ
اندک شہرت یافتے یا کسے از احوال او مطلع گشتے از انجا مسافر شدے کہ ہیچکس واقف

نگرفتنی چنانچه حضرت خواجه عثمان قدس سره بارها بر زبان مبارک راندی که معین الدین محبوب الهی است ما را
از مریدی او تفاخر میباشد و حضرت خواجه عثمان را با ایشان محبتی عظیم بود چون رخصت و خلافت یافته
از آنجا رخصت طرف بغداد گشتند بعد چند روز از فرط محبت در طلب ایشان خواجه عثمان از مقام خود انتقال
فرمودند بعد چند روز در مقامی رسیدند که در آن زمین مغان ساکن بودند و آتشکده ساخته و افروخته بودند بالائی
او گنبدی خشتی بر آورده و هر روز موازی بیست خروار هیزم مصروف بودی که در وی انداختند چون حضرت
شیخ مذکور در آنجا رسید در بیرون قصبه زیر درختی نزول فرمودند حضرت خواجه عثمان را رفیقی خادمی داشتند
فخرالدین نام او را فرستادند که پاره از آتش بیارد تا نان برای افطار مهیا سازد خادم مذکور بر آن موضع
رسیده پاره از آتش از آن آتشکده طلب نمود آنجا مغان بسیار بودند نزد آتشکده آمدن ندادند
خادم مذکور صورت حال بحضرت شیخ باز نمود حضرت خواجه وضو ساخته دوگانه ادا نمود و بجانب آتشکده
متوجه شدند چون نزدیک رسیدند دیدند که مغی پیری بر تخته چوبین نشسته متوجه آتشکده و پرستش می نمود و
پسری موازی هفت ساله در کنارش بود آن مغ را مختار نام بود چون شیخ در آنجا رسیدند از مغ
مذکور پرسیدند که این آتش برای چه پرستید و چه فائده دارد چرا خدای تعالی نپرستید که آتش مخلوق اوست
مغ جواب داد که در دین ما آتش را وجودی عظیم است چرا نپرستیم حضرت شیخ فرمود که چندین عمر آتش را
پرستیده اید آب معدوم گردد بصدق دل می پرستید میباید که دست و پای در روی اندازید و او نه
سوزد مغ جواب داد که کار و خاصیت آن سوختن است کرا یارای آن باشد که نزدیکش رود حضرت
شیخ جواب او طفلی را که در کنارش بود بخود کشید و بسوی آتش درآمد چنانچه فریاد و فغان از
مغان برآمد خواجه بسم الله الرحمن الرحیم گفت و آیت قلنا یا نار کونی بردا و سلاما علی ابراهیم
خواند و در آتشکده قدم نهاد و مقدار چهار ساعت بحکم ذرہ وی ماند چنانچه هیچ اثری حضرت را
در وهم نرسیده چون از آتشکده سلامت بمعه کودک بیرون آمدند ایشان از کودک پرسیدند که چه
دیدی کودک گفت من در آنجا در باغستان تفرج میکردم و سیر گلزار میکردم من در قدم حضرت خواجه
عثمانی بودم چون این معاینه دیدند یکبارگی همه اسلام آوردند حضرت در آن چند مدت اقامت فرمودند و آن

مقتدا که پیر ایشان بود تربیت نمود و خرقهٔ خلافت عطا فرمود نام شیخ عبدالله نهاد چنانچه شیخ عبدالله مذکور یکی از اولیا گشت و آن طفل را که در آتشکده همراه برده بود ابراهیم نام نهاد و نیز از اهل ولایت شد و آن آتشکده را مسجد ساختند مقبرهٔ شیخ عبدالله و شیخ ابراهیم در آنجاست بسی گورستان متبرک عظیم الشان در آنجاست چنانچه این حقیر در آنجا رسیده و مقدار دو هفته آنجا بوده و شبی فیض از روح ایشان بوده و از آن مردم تحقیق نموده که حضرت خواجه عثمان دو و نیم سال در آن موضع ساکن ماندند چنانچه آن حجره و خانقاه ایشان موجود است و حضرت خواجه معین الدین رض از تبریز بطرف میهنه و خرقان آمدند و حضرت ابوالحسن خرقانی رحمة الله علیه همدران سال رحلت فرمودند و حضرت شیخ ابوالخیر در میهنه بود او را دریافت چنین گویند که شیخ موانه ده سال در آن نواحی آمدند و از آنجا در استرآباد آمد و حضرت ناصرالدین استرآبادی را دریافت و او شیخی عظیم القدر کامل الذات بود صد و هفتاد سال عمر داشت حضرت شیخ ابوالحسن خرقانی و حضرت شیخ ابوسعید ابوالخیر صحبت حضرت ناصرالدین استرآبادی دریافته بودند و بمجالست و موانست شیخ مذکور تفاخر مینمودند و حضرت شیخ ناصرالدین را بدو واسطه میرسید با حضرت سلطان العارفین شیخ طیفور بایزید بسطامی قدس سره بود چنانچه این داعی نیز بزیارت آن مشایخ رضوان الله اجمعین رسیده و در سر زد یک آستانه ایشان مالیده است بعد دریافت صحبت حضرت ناصرالدین حضرت خواجه معین الدین قدس سره از استراباد بطرف هری متوجه شدند مدتی در آن نواحی ماندند و حضرت ایشان را عادت بود در یک مکان قرار کم مینمود و اکثر در مکان شیخ عبدالله انصاری قدس سره شب می آسود و روزانه در سیر بود غیر از یک درویش در خدمت ایشان ملازم نبود و اغلب نماز فجر بوضوی عشا میگذارده چون بیکجا شهرت بسیار شد و خلق خدا یکبارگی متوجه او گشت در سبزوار آمد آنجا حاکمی بود محمد یادگار نام او مردی درشت مزاج و کج طبع و فاسق و در رفض مشهور مذمت اصحاب رسول صلی الله علیه و سلم کردی و هر که با وی ابوبکر رض و عمر رض و عثمان رض همنام یافتی ایذای بلیغ رسانیدی و در صدد تلف او شدی او را در حوالی شهر باغی بود در آنجا حوض مروج و عمارتی مکلف ساخته بود و چون در آنجا آمدی بشراب و انواع فسق مشغول شدی و حضرت خواجه معین الدین قدس سره چون بسبزوار رسیدند اول بدانجا در آن محفل نمود دوگانه ادائی فرمود و تلاوت قرآن مشغول گشت قضارا همدران روز یادگار محمد متوجه آن باغ

گشت درویشے کہ ہمراہ حضرت خواجہ معین الدین بود بحضرت عرض نمود کہ فراشان امیر درباغ رسیدند
واو ہم در پس مے آید مردی زشت خوی ست مصلحت است کہ ازین باغ بدرآیند حضرت خواجہ ہیچ التفات
ملتفت نشدند و او را فرمودند در سایۂ سروی کہ قریب او بود بستر بیندازد درین میان فراشان یادگار محمد
رسیدند و غلیچۂ خاص او بکنار حوض گسترانیدند از عظمت و ہیبت خواجہ را از آنجا منع نتوانستند کرد درین
میان یادگار محمد رسید حضرت خواجہ از جائی خود نجنبید چون نظر او بحضرت خواجہ افتاد لرزہ در اندامش افتاد و یک
رویش دگرگون گشت عظمت و شوکت حضرت شیخ در ہمہ مصاحبان و نزدیکان او ہیبت در افزود لرزان
و ترسان غلیچہ را انداخت و مقابل ایشان دست بستہ ایستاد حضرت شیخ بجانب وی نظرے بہ تیزی
دید در طرفۃ العین بطاقت شدہ از پای افتاد چون حاضران مجلس این معاینہ دیدند سر بر زمین
نہادند حضرت شیخ درویش خود را فرمود کہ قدرے آب از حوض گیر و بر رویش بزن درویش بکرد
ہمچنان کرد بعد زمانی یادگار محمد بہوش آمد سر بر زمین نہاد و حضرت شیخ بآواز بلند فرمود کہ توبہ کردی
او بعجز تمام جواب داد توبہ کردم باز شیخ فرمود عقیدۂ زشت کہ داشتی از آن درگذشتی گفت واللہ ثم
ثم باللہ گذشتم معلوم نیست کہ او در حالت چہ دید کہ بیکبارگی ترسید و ہم بہوش گشت بعد از آن حضرت
شیخ المشائخ فرمود کہ وضو کن و دو گانہ شکرانہ تو بہ ادا نما او ہمچنان کرد و سر بر قدم شیخ نہاد
و دست بارادت داد مرید گشت و تمام مصاحبان او تائب شدند و ہر اسباب املاک کہ داشت در راہ
خداتعالی تصرف در بروی خواجہ نمود حضرت فرمود ہمہ خصمان را کہ بر ایشان ظلم و تعدی کردہ بودی
خشنود سازم چہ از کسے بعقب گرفتہ بود واد یادگار ہمچنان کرد تمام کنیزک و غلام را آزاد
کرد و زن داشت ہر دو را مطلق ساخت و دل و جان بمحبت و مودت در اعتقاد و اتحاد
حضرت شیخ دریافت و یکے از واصلان حق گشت این حکایت از مولانا محمد نجفی کہ
یکے از بزرگان سبزوار است در اصلاح و تقوی مشہور ست اند و استماع یافتہ و این فقیر
آنجا رفتہ از شہر ہری بسبزوار رفتہ و حضرت خواجہ در سبزوار بحصار شادمان آمد محمد
نور اللہ یادگار نیز ہمراہ ایشان بود او را ہم در آن مقام تعین نمودند چنانچہ مزار یادگار محمد

محمد نور الله مضجعهم در حصار شادمانست و از آنجا به بلخ آمدند در مقام حضرت احمد خضرویه قدس سره چند ماهی
اقامت فرمودند و مولانا ضیاء الدین بلخی در آنجا بود ضیاء الدین مذکور را هرگز به علم تصوف اعتقاد و اعتماد نبود چنانچه
بارها شاگردان خود را گفتی که علم تصوف بی سود است و اصلا بقوم اهل تصوف تعرف اعتقاد نکردی و در حق
این قوم اعتقاد نکردی و سخن بیهوده و دشنام بر زبان آوردی او در نواحی بلخ دیهی بعید داشت آنجا مدرسه و باغی داشت
بیشتر در آن موضع بودی و سبق حکمت گفتی حضرت زبدة المشایخ معین الدین آمدند و دستهٔ تیر و کمان و چقماق
و نمکدانی همراه بودی که خادمش به خود داشتی و گاهی که برای افطار حاجت بودی شکار ساخته به طعام
بی شبهه افطار نمودی ناگهانی حضرت ایشان بدان موضع که مولانا ضیاء الدین حکیم بود گذر افتاد در آن روز
کلنگی به تیر شکار کرده بود خواستند که آن را کباب ساخته بکار برند در نشیب درختی جلوس فرمودند و خادم را
اشارت فرمود که آتش آورده کباب مهیا سازد و خود به دوگانه مشغول شد ناگهانی مولانا ضیاء الدین حکیم را
هم بدان طرف گذر افتاد دید که درویشی به نماز مشغول است و خادمش کباب کلنگی مهیا سازد مولانا مذکور گرسنه بود خواست
که زمانی زیر آن درخت که حضرت زبدة المشایخ مشغول بودند بنشیند و از آن کباب لقمهٔ چند بچشید بعد
از آن آمده سلام گذاشت بجا آورد و نزدیک ایشان بنشست حضرت خواجه بسم الله الرحمن الرحیم فرمودند
ران آن کلنگ جدا ساخته پیش مولانا ضیاء الدین حکیم نهادند و از ران دیگر پاره گوشت خود تناول فرمودند
مولانا ضیاء الدین حکیم چون از آن کباب لقمه برداشت و بکار برد در درون سینه او که زنگار ظلمت فلسفیات قرار
یافته بود بخوردن آن لقمه کلی ببرد و بجای آن ظلمت طلعت انوار اسرار معرفت پیدا گشت چنانچه
مولانا مذکور را بظهور آن نور چیزی از خود باقی نماند بعد از زمانی حضرت زبدة المشایخ اندکی از پس خورده
خود در دهنش انداخت مولانا را از آن حال بهوش آورد مولانا ظهیر الدین معروف بلخی مسموع است که چون مولانا
ضیاء الدین را طلعت انوار اسرار وحدت بحصول پیوست تمام کتابخانه فلسفیات را در آب انداخت
و خود را از اسباب دنیاوی مجرد ساخت و مرید ایشان گشت تمام شاگردان او نیز بشرف
بیعت زبدة المشایخ مشرف شدند مولانا مذکور را هم بدانجا خلافت داده مقرر نمودند و خود عزیمت
بجانب غزنین فرمود حضرت شمس العارفین عبد الواحد قدس سره که پیر حضرت نظام الدین ابو المؤید ست

با بسیاری ملاقات کرده در حرم برای زیارت حرمین تشریف کرده بودند زیارت کعبة الله بزیارت مدینه
مبارک شتافته قدمبوسی آنحضرت حاصل نمودند و در حرم بماندند روزی خلیفه روضه متبرکه را از اندرون الهام شد که
معین الدین را بیار آن خلیفه در حرم آمد معین الدین را آواز داد آنجا در حرم شریف چند کس معین الدین
در آنحال جمع بودند همه آواز داد خلیفه واپس رفته عرض کرد از روضه جناب سرور عالم صلی الله علیه وسلم
ندا از اندرون ندا آمد که معین الدین چشتی الحسینی السنجری را بیار او رفته بهمان طور آواز داد که
اصغای این کلام حضرت خواجه صلواة گویان اندرون روضه مبارک شتافت و آفتاب یا آمدند و
خاص زیارت سرور عالم صلی الله علیه وسلم مشرف شدند آواز آمد که بحکم خدائی جل شانه ولایت هندوستان
را بتو سپردیم و پادشاه هند گردانیم در اجمیر قیام تا قیامت قرارگاه شما اولاد شما خواهد شد و فیض
اسلام بطفیل تو آن ملک را حاصل شود و مغفرت خواهد یافت و در آنجا دفن شما میشود حضرت خواجه
متحیر شدند که اجمیر کجاست پس آنحضرت صلی الله علیه وسلم یک انار در دست خواجه داد که درین انار
سیر هفت اقلیم ظاهری و باطنی که از لحد تو در سلسله تو ظاهر شوند خواهی کرد چون حضرت خواجه آن انار
را گرفته نگاه کرد هر چه حکم از جناب ذات مقدس و ارواح حضرت خاتم النبیین صلی الله علیه وسلم
منقاد و پیوسته بود بهمان شد و آمد اما سایه و نام که در سلسله چشتیه رحمهم الله ظاهر است عطا شد
که برای دینی و دنیاوی امورات اکسیر اعظم است از آنجا تعظیم بجا آورده و شکرانه بدرگاه صمدیت
بجا آورده با چهل تن همراهیان عازم ولایت هندوستان گشتند چون در لاهور آمدند شیخ المشائخ
حضرت پیر علی هجویری قدس سره وفات یافته بود بر مزار شریف ایشان چند روز قیام نمودند حضرت
شیخ حسین زنجانی که پیر حضرت سعد الدین حمویه ست ملاقات نمودند و با هم اتحاد و محبتی عظیم
واقع شد مگر هم در آن ایام سلطان معز الدین محمد دهلی را فتح کرده و سلطان قطب الدین
ایبک را داروغه دهلی گذاشته خود بطرف غزنی روانه شد و در اثنای راه برحمت
حق پیوست از آنجا خواجه صاحب متوجه حضرت دهلی گشتند و قطب الدین ایبک هم واپس گشت
در آن ایام دهلی در تصرف راجه پرتهی راج عرف پتهورا بود و مادر پتهورا که بعلم نجوم و

سحر و جادو وغیره علامهٔ عصر بود و خبرهای ماضی و استقبال بطور استدراج میگفت چنانچه دوازده سال قبل از آمدن خواجه پیتهورا را گفته بود که شخصی چنین پیدا خواهد گردید و بسبب او در ملک و دولت تو زوال خواهد شد و بر کاغذی شبیه خواجه هم کشیده داده بود و پیتهورا نقل آن شبیه بعاملان ملک تقسیم کرد که کسیکه مشابه این شبیه باشد در حضور حاضر سازند لهذا هر روز کسیکه از غیر ملک می آمد آن شبیه را بشکل او برابر کردندی در سیر العارفین و مرات الاسرار نگاشته وقتیکه خواجه رحمة الله علیه از لاهور بدهلی تشریف آوردند در آن زمان مردمان دهلی بدین مسلمانان منکر بودند خواجه محض بکمالیت خود با چهل تن یاران کامل خویش در دهلی داخل گشتند و تا چندی روز در آنجا رخت اقامت داشتند و هر روز اذان تکبیر باواز بلند میگفتند و در فواید الفواد این نگاشته که حضرت صدر دیوان شیخ حمید الدین دهلوی بهدایت خواجه اسلام آوردند و از آنجا قصد اجمیر کردند چون بقصبه سمانه رسیدند اهل کاران پیتهورا صورت حضرت را موافق شبیه یافته بکمال تواضع و تکریم پیش آمدند و گفتند اگر مرضی مبارک باشد مکانی عمده و خوب برای اقامت خالی کنانیده شود خواجه صاحب در مراقبه عرض پرداز بجناب سرور عالم صلی الله علیه وسلم شدند از آنحضرت ارشاد شد که ای معین الدین بر قول ایشان اعتبار منمائی که دل آنها از دغا و فریب خالی نیست پس خواجه التماس ایشان قبول نفرمود و ارشاد حضرت صلی الله علیه وسلم بیاران خود اظهار ساخت و روانه اجمیر گشتند نقل است که چون در آنجا رسیدند خواستند زیر درختی سایه دار بنشینند پاسبانی گفت که درینجا منشینید که این شتر خانه سرکار است جواب دادند که بهتر ملک خدا تنگ نیست از آنجا با رفقای خویش آمده بر کنار حوض اناساگر زیر درختی سایه دار قیام گزیدند و خادمان ماده گاوی ذبح کرده کباب پخته خوردند و برای وضو بعضی بر حوض اناساگر و بعضی بر پنسیله رفتند دران ایام یک هزار و سه خانه بر ساحل حوض های مذکور بنا بود و صد من روغن تلخ هر روز در روشنی صرف میشد برهمنان آنجا از وضو کردن آب منع کردند پس آنها با خواجه رحمة الله علیه گفتگو کردند حضرت خادم را فرمود برو از پنسیله چهاگل آب بیار چون چهاگل بآن حوض پنسیله انداخت تمامی حوض های و اناساگر بلکه آب چاه ها و شیر زنان و چارپایان در آن شهر تمام خشک شد

نقلست که بت خانه بود بر ساحل تال انا ساگر و یک تیر پرتابی حجره وی مقرر کرده بود حضرت خواجه
در آنجا رفته از پرستش کنندگان پرسیدند که نام این بت چیست او شان ساوی دیو بیان کردند خواجه
رحمة الله علیه فرمودند که از مدتی شما این را می پرستید گاهی با شما هم کلام شده است یا نه همگنان جواب
دادند که این سنگ است کلام چرا کند فرمودند که اگر این صنم بحکم حق سبحانه و تعالی جل جلاله سخن آید شما اسلام
خواهید آورد همه گفتند که آنحضرت میفرمایند خلاف واقع است پس حضرت بجانب آن بت اشاره
فرمود که بحکم خدا از دم بیا و کلام کن همانم او نزد خواجه حاضر شده تسلیم بجا آورده و اقرار وحدانیت
خدا نموده نامش سعدی نهاده ابریق باو داده برای آوردن آب حکم فرمود چون او ابریق در
آب افگند تمامی آب چشمه های و تمیر حیوانهای خشک شد هنوز نصف پر نشده بود که سعدی آمده
احوال اول تا آخر عرض نمود پس خادم را فرمودند آنچه ضرور باشد لهذا بنا تا در ده بیاورد بیرد خود
بنماز مشغول و مصروف گشتند و برهمنان با حوال خشک شدن آب و تیر زدن و نشسته ماندن بر زمین
شتران و مسلمان شدن دو گفتگو آمدن ساوی میتهورا را بیان کردند چون با دشن شنید گفت ای
فرزند این همان کس است که قبل دوازده سال ترا گفته بودم خبردار حتی المقدور بتواضع و عجز پیش آئی
و سرکشی ننمائی تا چندی سلطنت تو قائم ماند و الا وقت اخیر سلطنت خود بدان او گفتش با و خود را
دور از کار دانسته وزیر خود اجیپال نام را که سحر و جادو در امعدن بود اطلاع داد او گفت که
اینهمه عجائب و غرائب از سحر و نظربندیست باید که خود بدولت همگی حشم و خدم عازم آنصوب شوید
من هم از پس می آیم پس میتهورا روانه آن طرف گردیده در دل خیال میکرد که چون با این فقیر بسیار
رنج دادیم بمجرد این خیال نابینا گشت انگاه نصیحت مادرش یاد آمده و از اندیشه ناصواب منفعل
شده توبه کرد و معذرت نمود چشمش بینا گردید باز همان اراده فاسد نمود همان پیش آمد باز گریان
و نالان شد باز بینائی یافت همچنان هفت کرت چنین واقع شد القصه بخدمت خواجه رسید و از
طرف دیگر اجیپال همراه هفت صد اژدهای آتشین دم و یکهزار و پانصد چکر که خود بخود در هوا
می آیند و هفت صد شاگردان ساحری همیشه آمده بر خادمان و الا سحر و جادو کردن

آغاز نمودند خادمان بحال خواجه رسانیده علیه رشید داشت کردند خواجه دائره مدور کرد و رفقاے خود را
فرمود در دائره آئید اگر مرضی خداست اینهمه از سلاحها و ضربهای خود زخمی و مضروب نخواهند شد و شما
گزندی نخواهد رسید چون حضرت این گفت آنهمه چکر بر لشکر اجیپال بیفتاد و از صدمه آن بسیار از لشکریان
بمردند و بسیار مجروح شدند الا اجیپال صحیح و سالم بود و آن همه اژدها گرد آن او را خوردن نگرفت بعد
خادمان را ارشاد شد که یاران دیگر آنان را در زمین مدفون کنید هرجا که مدفون کردند شجرهاے اصل وار کرنان
شیچهم زنها ندم سر سبز و شاداب نمودار شد حالا هم درخت مذکور در بعضی جا موجود و خواص آنها اینست که
اگر مار گزیده یا اژدم آمده سائیده بنوشانند شفا حاصل شود مردمان بمعاینه این حالت متحیر و متعجب
شدند و از تشنگی جان بلب آمده بودند آنگاه پیتهیدار را گفتند که دیو آمد آخر الامر پیتهیدار اجیپال
بهر دو دست بسته قریب دائره نکه رفته زمین خدمت بوسیدند و عذر تقصیر کرده عرض نمودند که از
شدت تشنگی ما و تمامی شهر قریب بهلاکت رسیده ایم آنچه کرده بودیم سزا یافتیم اکنون امیدواریم که نظر کرم
و عنایت بحال ما گنهگاران فرموده از سر خطای ما درگذرند ارشاد کرد برو ابریقم بیار تا قدرے
آب بهم هرچند بزور تمام آن ابریق را بر داشت بلکه با قوت سحر و جادو هم با مقدور خود کرد ابریق
از جا نجنبید ناچار لاچار شده بعجز تمام آمد حضرت فرمود که این ابریق مردان خداست اگر تو با همه
لشکر خود بروی نتوانی برداشت من بعد با سعدی بابا شد او رفت و ابریق برداشته پیش خواجه
نهاد ایشان قدرے آب از آن ابریق در انا ساگر و تنبیله ریختند که از آن هر دو چشمه و بر جا آب
و شیر روان شد که باعث راحت و آرام سکنه آنجا گردید و شتران هم چریدن آغاز کردند
چون هندوان این کرامت خواجه معاینه نمود با هم سرگوشی کردند و میگفتند که ما دانستیم که اجیپال
شخص کامل ست صحیح نبود و بسیاری مسلمان شدند اجیپال دید که خلق با او عقیدت ورزید با خواجه
گفت که بفرمائید در هند و هیچ تا کدام مقام دستگاه دارید از من ارشاد شد که اول تو
آنچه حاصل کرده پیش آر بعد ازین هرچه دیدنی خواهد دید انشاء الله تعالی پس اجیپال بر جابست
دلو پوست آهو افگند و جبس دم کرده بجست و بر آن پوست آهو بنشست و بالا نے

آسمان پران شد کفار را اعتقاد رفته باز آمد خواجه رحمة الله علیه از مراقبه چشم کشاد و در پیش هم پایل
کجا رفت همه جان عرض داشتند که بر آسمان میپرد و در نظر نمی آید پس حضرت به پاپوش مقدس اشاره فرمود
هر دو پاپوش شریف سوی آسمان پران شدند و بالای سر اجیپال رفته بر سرش زدن آغاز کردند از
سبب درد واویلا کردن گرفت و آواز فریاد و الغیاث اجیپال همه حاضران شنیده متعجب گشتند
چون بر زمین آمد محرمیه و بر پای عالی افتاد و آواز الامان بلند ساخت آنزمان حضرت خواجه رح
به پاپوش اقدس منع فرمودند تا از زدن و کوب او امان یافت اجیپال گفت هر کمالیکه حاصل بود ظاهر
کردم و بسزای خود رسیدم اکنون آنچه کرامت و کمال جناب است ظاهر سازند پس خواجه رحمة الله علیه در مراقبه
شدند و روح مبارک سمت عرش اعلی اوج گرا گردید اجیپال چون این ماجرا دید او هم مراقبه کرد و روحش
نیز پرواز کرد و تا آسمان اول رفت و زیاده از آن طاقت پریدن درو نماند و روح مقدس آنحضرت از آن
بالاتر پرواز کرد آنگاه روح اجیپال به نهایت عجز فریاد بر آورد که من طفیلی حضرت آمده ام اگر مرا ازین سیر
علوی باز مانده ام باز میسر شدنی نیست حضرت را بعجز و انکسارش رحم آمد او را همراه گرفته تا عرش اعلی رسیدند
در آنجا ملائکه برای زیارت آمدند چون اجیپال این ماجرا دید متحیر و متعجب گشت و تا اینجا هم نیز در میان خواجه و اجیپال
فاصله باقی بود بعده اجیپال بحضرت خواجه نهاده التماس نمود که بنده هم از اسرار الهی آگاه باشد و هر جاییکه
قدم رنجه فرمایند همرکاب باشم خواجه التماس او را بشرف قبول داده همراه گرفته از عرش بالاتر قریب به لامکان
رسیدند و بلذائذ وحدت متلذذ شدند آنساعت اجیپال که ناپدیا شد عرض کرد که یا مخدوم عالم خادم را ازین
لذت محروم نداشته شود ارشاد شد که اکنون اگر ترا ازین اسرار آگاهی داده آید چه سود خواهی بود چرا که ظرف
و حوصله لایق آن نیست حصول آن دولت جز اقرار کلمه طیبه لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم
و عمل نیست آن زمان بلحظه قبول نمود و حضرت خواجه با روح مقدس خویش روح اجیپال را گرفته بر عرش بردند
و سیر بهشت و دوزخ و عرش و کرسی و لوح و قلم کنانیده و بشهر سیر باز آمدند و مسلمان نمودند بسیاری
از آن فرقه بمعاینه این حالت ایمان آوردند و بیشتر را تعجب از سوی ایشان دید خواجه فرمود تو هم مشرف
دین اسلام مشرف شو او انکار کرد و برفت حضرت فرمودند اگر اسلام نمی آری ... گرفتار لشکر

اسلام خواهی شد وگفت که پتهورا را زنده حوالهٔ لشکر اسلام کردم و ازین انکار در جهنم پناه نخواهد
یافت واجیپال ملتمس شد که عرضی دارم اگر پذیرا شود فرمود آنچه در دل داری بزبان آر دست
بسته عرض نمود که همین آرزوست که تا قیام زنده مانم تلافی گناهانیکه از ما سرزده کرده باشم
حضرت بحضرت مجیب الدعوات جلشانه عرض و دعا فرمودند فوراً آثار بشارت اجابت یافتند واجیپال
فرمودند که تمنای تو برآمد بعد ازان اجیپال سعدی سرو با حضرت عرض نمودند که حضرت اندرون
شهر قیام نمایند حضرت قبول فرموده آن بتخانه که درآنجا سعدی بود و ازهمه خانهای عمده بود آنجا جماعت
خانه عبادت خانه و مسجدی و باورچی خانه تعمیر کنانیدند و جاییکه درآن زمان باورچی خانه و عبادت
گاه بود اکنون گنبد روضه مبارک و آستانه متبرکه است نقلست از تاریخهای احوال پرتهی راج یعنی
پتهورا و معزالدین پادشاه شام و ایران که قبل ازین با پتهورا هفت بار جنگ کرده معزالدین هر بار شکست
خورده هم در قید او فتاد اما العبد وادن نقد و هتیار خلاص گردید روزیکه بزبان معجز بیان حضرت گفته که
پتهورا را زنده گرفتار فوج اسلام کردیم همانشب معزالدین خوابی دید و صبح آن با امرا و وزرا فرمود که
امشب در واقعه دیده ام در بهشت سلطنت سردر عالم جمع گشته و یک شخص نورانی صورت بر کرسی تخت
نشسته خادمی دستم گرفته پیش آن بزرگ برد او بامن ارشاد فرمود که ترا سلطنت هند عطا کردم
و راجه پتهورا را از سلطنت معزول ساختم مجلس متفق اللفظ تعبیر خواب فتح هندوستان
گفتند و مبارکباد دادند سلطان بتعجیل تعجیل فوج آراسته کرده سمت هندوستان عازم گردید
ولاهور را فتح کرده و بر اکثر دیگر ملک هند قابض شده و فتنهای سرحد دفع ساختن بعد
سرهند فتح کرده لشکری عظیم بر راجه پتهورا فرستاد چون لشکر او بر اجمیر رسید راجه باو مقابل
شد و خود بادشاه یک لکهه و بست هزار سوار زره پوش همراه آورده بمقابله جنگ پتهورا را
گرفتار ساخت اول بادشاه اهل اسلام که بر تخت هندوستان نشست همین بود باحکم خواجه صاحب
و بعد ازین هم هرکه بر تخت نشستی بحکم خواجه رح نشستی ورد و اکنی دیگر چنین که معزالدین عرف
شهاب الدین غوری بحکم خواجه سمت دهلی مع افواج روان شد و شهر یکه در راه افتاد فتح نمود

وقتیکه بمقام تهانیسر رسید یکسال و بیست هزار سوار همراه داشت در آنجا قیام کرد سامان جنگ
مهیا ساخت چون این خبر به پتهورا شنید مع لشکر بسیار از قلعهٔ تاراگڈه روانهٔ تهانیسر گردید و
در آنجا بعد مقابلهٔ عظیم در سن پنج صد و هشتاد هجری پادشاه فتحیاب در او را زنده گرفتار
کرده پیش پادشاه آورد پتهورا به پادشاه گفت که من ترا هفت بار از قید رها کرده‌ام تو مرا یکبار خلاص کن و آنچه معین
کنی پیشکش ادا خواهم نمود پادشاه جواب داد که آنچه گفتی راست است الا تو از آداب سلطنت آگاه
نیستی که عدو را گرفتار کردن و باز گذاشتن شرط سلطنت نیست تو که مرا رها کردی از آداب سلطنت
واقف نبودی پس رها کردن دو بار از مرتبهٔ حزم و احتیاط و آئین حکمرانی و جهانداریست بر تخت نشست
و در هند باجرای دین محمدی پرداخت و منکران را به تیغ بیدریغ ساخت بعد از آن بسیار تحفه و
هدایا و نذر و نیاز همراه گرفته بخدمت خواجه رحمة الله علیه قدمبوسی حاضر ساخت آنحضرت ارشاد
آن خواب را بیان نمود آن هم زمین خدمت بوسیده ارادت و نیاز بجا آورد و طلب دعا خیر شد
حضرت فرمود که ظلم و فجور مکنی و دین را قائم بپا داری و خطابش معز الدین بمقطع تاراگڈه فرمودند
باقی احوال در تواریخها بیاد است نقلست که کمال حضرت خواجگان چنان بود هر که را نگاه
بروی مبارکش افتادی همان زمان کلمه گفتی و مسلمان شدی این همه قوم های راجپوت
و غیره که قدیمی باشنده ملک هندست حضرت خواجه مسلمان کرده بعد از آن اولیای
که از سلسلهٔ ایشان و غیره در ملک هند آمدند قومهای را مسلمان کردند چندین قومها حضرت
خواجه قطب الدین رحمة الله علیه و چندین قومهای حضرت شهنشاه بابا فرید الدین گنج شکر هم
مسلمان کرده اند که شمار آن نهایت بی انتهاست نقل است که سلطنت
ظاهری و باطنی ولایت هند تا حد غزنستان تحت و تصرف خواجه صاحب
است هر که را خواستند داد و انتظام ولایت هندوستان تفویض وی
گردیده شهری یا قصبه یا قریه نیست که در آنجا از مریدان سلسله وی
نیست و حضرت مولانا مسعود غازی و حضرت بدیع الدین شاه مدار در وقایع حضرت

نوشته اند که در هر زمانه یک شخصی از سلسلهٔ حضرت سجاده نشین میشود و صاحب ولایت او بر تمام هندوستان
سوائی عربستان متصرف میباشد و روح پرفتوح خواجه رحمة الله علیه آمد اوش میفرماید **نقلست** که چون
حضرت در اجمیر اقامت کردند سلطان قطب الدین ایبک سید السادات سید حسین مشهدی را در انتقام نیک
نو بجام مبارز قلعی گذاشته بود که علیه کفار را دفع سازد سید مذکور دولت اقدام لعمت صحبت مستدام
ایشان را غنیمت شمرد و بتیسیری کفار آنجا را از برکت آثار آن زبدة الاسرار بشرف ایمان مشرف شد و باقیمانده مطیع
گشته فتوح بعد و مد بحضرت ایشان میفرستادند که هنوز کفارها هم بدان نمط معتقد ند سالی می آیند و سر بر خاک
آستانه عظیم القدر آن عبد بسپهر مشیخت می نهند و مبلغها بجا در آن روضه مطهره میدهند نقلست که چون حضرت
رونق افروز دیار هند گشتند روز در مراقبه بجناب سرور عالم صلعم التماس مینمودند که حسب ارشاد والا بنده بدیار
هند آمده لیکن رجوع در اسلام کم است از روح پرفتوح سرور عالم صلی الله علیه وسلم فرمان شد که رغبت مردمان
اینجا به چه چیز زیاده است حضرت خواجه عرض کرد که در سماع چنان که سرود و اکثر در ملک هند اظهار
کمال یافته از روح جناب رسالتمآب حکم شد که شما هم بشنوید سماع را از آن روز اظهار مجلسهای سماع در
خاندان چشتیه سنت سینه بسینه ظاهر گشت چون حضرت مجلس سماع در دادند هزارها کفار از تصرف و
توجه زنار کفر شکسته اسلام اختیار نمودند و بشرف بیعت مشرف شدند و نعمت باطنی حاصل کردند تا
امروز در خاندان عالیه رکن اعظم که یک رکنی صلواة و دیگر رکنی سماع که برای صفائی قلب اکسیر اعظم
ست بطفیل خواجه رحمة الله علیه ظاهر گشت **نقلست** در آن ایام که این فقیر بدولت زیارت
مرقد پر طهارت ایشان مشرف گشت از فرزندان حضرت خواجه صاحب سجاده شیخ المشایخ
سید شیخ بایزید بسطامی علیه بود و او شیخ کلان و عظیم بوده ست سید شمس الدین ظاهر که صد و پنجاه
سال عمر داشت خرقه خلافت از حضرت شیخ المشایخ سید بایزید مذکور یافته بود و مرید شده و با این
احقر العباد محبتی عظیم بود از ایشان استماع ست که حضرت زبدة المشایخ خواجه معین الدین رحمة الله علیه
در آخر عمر تاهل واقع شد و فرزندان متولد گشتند فاما این حقیر چون بزیارت روضه متبرکه
حضرت خواجه مشرف گشت از تاریخهای و مجاوری بود عظیم القدر مولانا مسعود قریب هشتاد سال عمر داشت

به ثبوت پیوسته که حضرت خواجه اول بار از اجمیر به دهلی رفت و باز آمد ایشان را تأهل واقع شد آنچنان بود
که سید وجیه الدین محمد مشهدی که عم سید حسین مشهدی داروغهٔ خطهٔ اجمیر بود دختری داشت و کمال عفت
و عصمت به بلوغ رسیده میخواست که در حبالهٔ کسی بزرگزاده درآرد بهیچکس را در خور کمال و لایق حال نمی یافت
که در پیوندی فرزند آگیرود تأمل و تفکر میماند تا گاه شبی از شبها حضرت امام جعفر صادق رحمة الله علیه
را در خواب دید که میفرمایند فرزندم وجیه الدین اشارت از حضرت رسول صلی الله علیه وسلم چنین است
که دختر عفت نشان خود را با خواجه معین الدین چشتی بسپارد و در حبالهٔ او درآر سید وجیه الدین
مذکور حسب الارشاد دختر خود را به حضرت ایشان نکاح کرد نقلست که حضرت ایشان را دو زوجه بود یکی بی بی عصمت
بنت سید وجیه الدین محمد عم حقیقی حضرت میران سید حسین خنگ سوار دوم بی بی امة الله بنت راجه که
خطاب یافته بود در اجمیر در حکومت او بود بنظر اشرف آنحضرت گذرانید و بود و مسلمان شد نقلست که از بی بی
عصمت مذکوره سه پسر متولد شد یکی سید ابوسعید دوم سید حسام الدین سوخته سوم سید فخر الدین و از
بی بی امة الله دختری مسماة بی بی حافظ جمال بوجود آمد که ایشان در خانه رضی الدین بود که از ایشان عقب
عقبی نماند دیگر ابوسعید مذکور که در عهد خوردگی وفات یافت و سید حسام الدین سوخته مذکور به مرتبه
ابدالان پیوسته و خطاب سوخته از این سبب شده بود که در محبت حق سبحانه و تعالی از ریاضت و مجاهده خود را
گداخت که از ایشان عقبی نماند دیگر سید فخر الدین مشهور که اولاد ایشان در حضرت اجمیر نیز که حضرت
شیخ خواجه حسین صاحب سجاده و شیخ ابو الخیر ابنای سید معین الدین بن شیخ احمد بن شیخ نجم الدین
بن سید قیام الدین بن سید حسام الدین بن شیخ فخر الدین مذکور ابن حضرت والی هند خواجه معین الدین
چشتی قدس سره خواجه حسین مذکور حضور و قائم اند و عمر شریف آنحضرت از نود سال زیاده رسیده و سید
شیخ ابو الخیر مرحوم را هشت پسر باسم شیخ معین و سید علام الدین و شیخ شهاب الدین و شیخ طاهر و شیخ شاه محمد
و شیخ ولی محمد و شیخ محمود و دود و شیخ محمود و از جمله پسران مذکور هیچکس اولاد ندارند سید محمود و سید محمد
و شیخ سید طاهر هیچ کس اولاد دارند مانیست سید معین الدین که وی را یک پسر باسم شیخ مبارک شد سید
علاء الدین که اولاد آن شیخ علاء الدین و شیخ حسام الدین و شیخ ابوالفتح و شیخ محمد شیخ زین العابدین و شیخ شهاب الدین

و شیخ ابو الفتح مذکور که وی را چهار پسر شیخ عبد الصمد و شیخ احمد و شیخ محی الدین و شیخ خوبن و شیخ شاہ محمد
و شیخ شاہ محمد را دو پسر شیخ ابراہیم و شیخ عبد القدوس و شیخ ولی محمد مسطور را دو پسر شیخ سوہند ہا
و ایشان در قصبه نور جھبو نخون که شیخ حسن و شیخ یوسف از اولاد شیخ فخر الدین اند در اکبر آباد عرف
آگره شیخ وجیه الدین ابن شیخ نصیر الدین بن شیخ عبد المومن از نسل خواجه جیو اند و باقی اولاد
حضرت ایشان بسیار است و یاران حضرت خواجه جیو نعمتین بوده اند خواجه شمس الدین حلوائی و خواجه
محمود کرم بینر و خواجه محمود فالیزبان و خواجه محمود رکن کوزه بینر و خواجه علی رنگ بینر و خواجه
یعقوب کندان آنچه نقل از بزرگان دین شنیده و دیده در قلم آورده و نقلهای کشف کرامات
و خوارق عادت حضرت از حد تجاوز است و صالش عون بر بوده و هفتاد سال عمر رسیده شده در ششم ماه
رجب المرجب بروز دو شنبه رحمة الله علیهم اجمعین در سن ثلث و ثلثین و سبعمائه برحمت حق پیوسته ـ

فصل دوم در بیان نسب و بعضی از احوال حضرت سید الاولیا خواجه قطب الدین قدس سره العزیز

ابن سید موسی بن کمال الدین احمد اوشی بن سید محمد ابن احمد ابن سید اسحاق حسن ابن سید معروف ابن سید احمد چشتی
ابن سید رضی الدین ابن سید حسام الدین ابن سید رشید الدین ابن سید جعفر بن امام نقی بن امام موسی رضا
بن امام علی موسی کاظم ابن امام محمد جعفر صادق بن امام محمد باقر بن امام زین العابدین بن امام حسین شهید
دشت کربلا بن امیر المومنین علی ابن ابیطالب رضی الله عنه نقلست آن جمشید سریر تجرد و آن خورشید توحید
تفرید المحرم لا مکانی آن کشته خنجر تسلیم و رضا حضرت خواجه قطب الدین بختیار اوشی کاکی در قصبه اوش قصبه ایست
از ماورالنهر است چون حضرت سلطان العاشقین خواجه قطب الدین متولد شد نصف شب گذشته بود که متولد
گردید دران هنگام نوری چنان ظاهر گشت که تمام خانه را فرا گرفت مادرش میفرمود که تا آفتاب طلوع کرد دیدم هر که
آنحضرت در سجده و الله الله میگوید مادرش حیران ماند و سر بسجده نهاد شکر حق تا حضرت خواجه سر برداشت و آن نور بتدریج
آهسته آهسته کم شد آوازی آمد این نوری که دیدی سری بود از اسرار الهی که اکنون در دل فرزندت نهادیم اول
بختیار نام کرده بودند بعده ندائی الهی رسید که قطب الدین نام این را نهاده بود و بهمین نام مخاطب گشتند

نقلست از مادر مطهر آن حضرت کہ فرمود چون خواجہ در شکم من بود وقت تہجد کہ بر خاستمے درون شکم
من آواز ذکر اللہ تعالی استماع یافتمے چون آن حضرت یک و نیم سالہ شد پدر بزرگوارش سید موسی وفات
یافت و مادر صالحہ او پرورش نیکو نمود چون چہار سالہ و چہار ماہ گشت بمکتب فرستادند نقلست کہ ایشان
ہمسایہ صالحی داشت والدہ مبارکش ابتدا طلبیدہ پارہ حلوا طبقی نہاد و حضرت خواجہ را با ہمراہ معلم فرستاد
ناگاہ در راہ پیرے دلپذیری بروشن ضمیر دو چار شد بر فور فرمود کہ این طفل را کجا میبری ہمسایہ عرض نمود
کہ این طفل از خاندان اہل فلاح ست فرزند وحید مان اہل فلاح پدر بزرگوارش گذشتہ است او دی ماندکہ حال
صلاح ست بمن منی کردہ کہ این طفل را بمکتبی ببر و بمعلمی صالحی بسپار کہ قرآنش بیاموزد چون آن پیر این تقریر
از وی استماع نمود فرمود کہ این طفل را وا گذار و بمن بسپار تا پیش معلمی برم کہ برکت او بر و تاثیرے
بکمال بخشد آن ہمسایہ چون شفقت و عنایت آن پیر دریافت تحویل ایشان نمود در آن مقام معلمے بود
ابو حفص نام بکمال عبادت و سعادت آراستہ حضرت خواجہ قطب الدین را آن پیر کہ خضر علیہ السلام بود
باوستاد سپرد و فرمود کہ این طفل مشایخ روزگار و اولیاء کبار خواہد شد و من مامورم با تربیت این
کودک لہذا بتو سپردم کہ بشفقت تمام بیاموزی معلم مذکور بدل و جان قبول نمود و از انجا باز گشت معلم
مذکور فرمود کہ این پیر روشن ضمیر حضرت خضر علیہ السلام بود این روایت حضرت نصیر الدین رحمۃ اللہ علیہ است
در کتاب خیر المجالس چون در آن نواحی حضرت خواجہ معین الدین رحمۃ اللہ علیہ بیامد بخدمت تشریف مشرف
گشت دیگر نقلست چون در آن نواحی خواجہ معین الدین رحمۃ اللہ علیہ آمد مادرش ہمسایہ بخدمت او
فرستاد و ہمسایہ در راہ سپرد خضر علیہ السلام نمود و حضرت خضر علیہ السلام سپرد حضرت خواجہ معین الدین
کرد حضرت سلطان الاولیاء خواجہ معین الدین تختہ بدست گرفتہ تا چیزے بر آن برائے خواندن
وی بنویسد آواز آمد ای معین الدین باش توقف کن کہ حمید الدین ناگوری مے آید قطب الدین
را او تعلیم خواہد نمود و از او کسب کمالات و نعمت باطنی مے یابد حضرت خواجہ اعظم تختہ از دست
بنہاد و اندرین اثنا سلطان التارکین قاضی حمید الدین ناگوری بشارت از حق تعالی رسید کہ زود
برو و تختہ قطب الدین برای خواندن بنویس و علم دینی بیاموز قاضی گفت الہی جل شانہ قطب الدین

کجاست آواز آمد که در او ش ست پیش حضرت قاضی حشیم پوشیده و در طرفة العین خود را در اوش
یافت و فی الحال در محفل مطهر حضرت خواجه رسید و تخته قرطاس بدست گرفت و پرسید اے
قطب الدین چه نویسیم فرمود بنویس سبحان الذی اسری بعبده لیلاً قاضی گفت این ابتدائے
سیپاره پانزدهم ست حضرت خواجه فرمود پانزده سیپاره در شکم مادر یاد کردم و پیران آدم
چون مادرم حافظه بود او را زبان یاد میکردم بتعلیم و طاقت الله جلشانه قاضی گفت بخوان
خواجه فی الفور بیاد خواند قاضی باقی قرآن در چهار روز ختم کنانیده و با حضرت خواجه بزرگ سیر
خود مراجعت نمود همدرین حال جذبهٔ الهی در رسید عشق و ارد گشت از آنجا به بغداد متوجه گشت
آنجا عارف حق جنید بد آنجا رسید عارفی جنید در آنجا متوطن بود و صحبت ایشان دریافت چنانچه شیخ
شهاب الدین سهروردی و شیخ اوحد الدین کرمانی و شیخ برهان الدین چشتی و شیخ محمد اصفهانی
که هر یک اولیاء کبار بود دریافت و از صحبت ایشان حظ وافر بود در آن حین حضرت هفده
ساله بودند هنوز محاسن بر نیامده بود که خلافت یافت و خرقه پوشید **نقلست** که حضرت خواجه
بزرگ را چهل روز متواتر از حضرت رسول صلی الله علیه وسلم در خواب بشارت در رسید که خرقهٔ پیران
عظام فرزند قطب الدین را بپوشان بحکم جناب رسالت مآب و پیران عظام خرقهٔ خلافت و
نعمت باطنی همه تفویض سلطان العاشقین خواجه قطب الدین را عطا فرمود و برائے هدایت مخلوق
ارشاد فرمود بشتر اهل بلاد را فیض میرسانید **نقلست** که نهایت زهد و مجاهده و ریاضت مینمود که
یکساعت از مجاهده و مشاهده بیاسودے و هر وقت در استغراق بودی که بوقت نماز جنبانیدی
تا چشم وا نموده نماز فریضه ادا کردی و باز هم در استغراق و مشاهده مستغرق بودی **نقلست** که سه هزار
درود شریف بر حضرت خلاصهٔ موجودات و سرور کائنات در هر شب میفرستاد از حضرت محبوب الهی
نظام الدین احمد بداؤنی منقول است که در قصبهٔ اوش مریدی از مریدان حضرت خواجه قطب الدین
انیس احمد نام در حیات در کمال صلاح آراسته شبے از شبها در خواب دید که ایوان رفیع آراسته
و خلقی انبوه در حوالی ایوان جمع گشته و مردی پر نور کوتاه قد درون میرود و بیرون می آید

و منیا دیها مردم بیرون اندرون میرسانند انیس احمد مذکور گفت کسی بدرگاه آن دربار عالی رسیدم دلا
یکی پرسیدم که درون دربار چیست واین مرد کوتاه قد کیست که می آید و میرود گفتند درون ایوان حضرت
رسول علیه الصلوٰة والسلام ست واین مرد عبدالله مسعود ست رضی الله عنه که بحضرت رسالت پناه
صلی الله علیه وسلم پیغام خواص و عام میگذارد و جواب می آرد انیس احمد مذکور نزدیک عبدالله مسعود رفت
و عرض نمود که بحضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم التماس من معروض میدارم میخواهم که بروئیت دیدار
پر انوار شما مشرف شوم عبدالله اندرون ایوان رفت و آمد بیرون رسید و گفت رسول خدا صلی الله علیه وسلم میفرماید که
ترا هنوز اهلیت حاصل نشده است که مرا ببینی برو سلام من بقطب الدین بختیار اوشی برسان و بگو هر شب تحفه
ارسال من میفرستی سه شب ست که نمی رسد چون انیس احمد مذکور از آن خواب مذکور بیدار گشت کیفیت حال
معاینه شب بپیش حضرت زبدة المشائخ حضرت قطب الدین بختیار عرض نمود شیخ مشار الیه
دریافت که این تقصیر را سبب چیست و مانع کیست حضرت والدهٔ ایشان را که خدا بالصالح دختر از خاندان
عظام به نکاح فرزند خویش حضرت خواجه قطب الدین در آورد و کدخدا ساخت همانا آن منکوحه مستوره
جمالی داشت چنانچه حضرت شیخ را از امر بشریت میلی و محبتی روی نموده بود سه هزار بار درود که
بر آن حضرت میفرستاد بواسطه جمعیت منکوحه سه شب فوت شده بود چون این پیغام کرام از
حضرت رسول علیه السلام بدو رسید فی الحال منکوحه خود را مطلقه گردانید و از آنجا بسمت بغداد متوجه
گشت بعد از آن بصحبت حضرت شیخ شهاب الدین سهروردی رحمة الله علیه و شیخ اوحد الدین کرمانی
و دیگر مشائخ کبار را دریافت و از صحبت ایشان حظ وافر یافت در آن ایام حضرت جلال الدین
تبریزی بار دوم از خراسان مراجعت نموده در آنجا رسیده بود بحضرت زبدة المشائخ قطب الدین
بختیار اوشی محبتی عظیم داشت بشنید که حضرت سلطان المشائخ والاولیا شیخ معین الدین
از طرف خراسان بجانب هندوستان بدار الخلافت دهلی بفیض الله سوادها توجه
فرمود چون اشتیاق صحبت حضرت ایشان بی حد و بی عد داشت از بغداد بسمت
دهلی متوجه گشت و حضرت سلطان العارفین محمد جلال الدین تبریزی نتوانست که صحبت

با برکت ایشان در خطه بغداد باشند و نیز برابر او مسافر گشت معدودی ایام بمقام قبة الاسلام خطه
حرسها الله بنیانها رسیدند در آنجا حضرت شیخ الاسلام حضرت بهاء الدین زکریا قریشی متوطن بودند
بشرف صحبت این دو بزرگوار مستفیض گشتند در آن ایام ملتان در تصرف قباچه بیگ ترک بود **نقلست**
از حضرت محبوب الهی سلطان نظام الدین بداؤنی قدس سره که حضرت سلطان التارکین خواجه قطب الدین
اوشی و شیخ جلال الدین تبریزی و حضرت شیخ بهاء الدین زکریا در یکجا بودند ناگاه خبر رسید که کفار آمده
از جانب خطا و ختن ملتان را محاصره کشیدند و قباچه بیگ بحضرت آن بزرگوار عرض نمود خواجه
قطب الدین تیری طلبیدند و بدست قباچه داد و فرمود که چون وقت نماز شام در آید به برج حصار در آئی
و بجانب کفار بینداز قباچه بیگ مذکور آن تیر گرفت و به برج حصار بر آمد و آن تیر بکمانی در آورد
و بجانب آن کفار بزد باز او و بخانه آمد بفرمان الله تعالی تا شب آن قوم منهزم از نواحی آن بوم چنان
غایب شدند که اثر آن پدید نگشت بعد چند روز حضرت خواجه قطب الدین از آنجا بدار الخلافت دهلی
متوجه شدند و شیخ جلال الدین بجانب غزنین عزیمت نمود چنانچه قباچه بیگ بسیار عرض نمود که چند روز دیگر
سایه برکت بر این مقام ارزانی فرمائید حضرت خواجه ملتفت نگشت و فرمود که این مقام در زمره جوار
حضرت شیخ المشایخ بهاء الدین زکریاست رحمة الله علیه همواره در پناه او خواهد بود **نقلست** بتحقیق پیوسته
که حضرت زبدة العارفین بابا فرید الدین گنجشکر قدس سره اجودهنی در ملتان بشرف بیعت و ارادت حضرت
زبدة المشایخ و خلاصة الابرار خواجه قطب الدین بختیار اوشی مشرف شدند انشاء الله تعالی در ذکر ایشان
مرقوم نموده آید **نقلست** چون حضرت ایشان از خطه ملتان بدهلی تشریف آوردند سلطان شمس الدین
التمش که مرید حضرت بود سبیل شکرانه بحضرت صمدیت بجا آورد و استقبال نمود خواست که حضرت ایشان را
در شهر آرد و متوطن سازد حضرت ایشان از جهت استعمال آب جون بسر حد کیلوگهری منزل اختیار
فرمودند چنانچه حضرت نصیر الدین در کتاب خیر المجالس ذکر فرموده است در آن ایام شیخ الاسلام
دهلی حضرت شیخ جمال الدین محمد بسطامی بود چنانچه تعریف او حضرت سلطان المشایخ محبوب الهی
نظام الدین در کتاب فواید الفواید مرقوم کرده شیخ الاسلام بسطامی را با حضرت خواجه قطب الدین

اتحاد وتجدید اعتقاد بعید پدید آمد وحضرت شیخ عطار المعروف بحمید الدین ناگوری قدس سره را در خطه
بغداد با حضرت قطب المشایخ اتحاد واعتقاد وافر بود ومحبتها در میان بظهور پیوست وحضرت
حمید الدین محمد عطار از غایت صدق وصفا اکثر اوقات واغلب ساعات در صحبت حضرت ایشان
میبودی وحضرت سلطان شمس الدین در هفته دو بار بخدمت ایشان توجه نمودی فیض و
برکت میربودی چون آن منزل مبارک ایشان پاره از شهر دور بود سلطان شمس الدین مذکور
بالحاح تمام التماس نمود که اگر کرم وعنایت فرموده نزدیکی شهر متوطن شوند بغایت خوب ونهایت
مطلوب است حضرت شیخ مشار الیه التماس سلطان قبول کرده نزدیکی شهر قریب مسجد ملک اعز الدین نزول
فرمود تمام اکابر واشراف بحضرت ایشان توجه نمودند وبیکبارگی عاشق وفریفته وصحبت او گشتند
همدران ایام شیخ بدر الدین غزنوی بشرف بیعت وخرقه مشرف شد وعمر عزیز در صحبت او گذرانید
وانواع برکتها حاصل نمود **نقلست** چون حضرت خواجه قطب الدین در شهر
متوطن گشتند عریضه متضمن اشتیاق واحتراق فراق بحضرت سلطان الآفاق شیخ
معین الدین قدس سره که در آن ایام در خطه اجمیر متوطن بودند ارسال ساخت که
اگر حکم شود بشرف پابوسی مشرف شوم حضرت معین الدین جواب عریضه نوشت که
قرب جانی را البعد مکانی نیست بسلامت وصحت همانجا باشند انشاء الله تعالی بعد
چندگاه بارادت حضرت خواجه بزرگ متوجه دهلی شدند تا چار باشارت آن پیر
بزرگوار خلاصة الابرار متوجه گشت بدان دیار **نقلست** که هم در آن ایام
حضرت شیخ الاسلام جمال الدین بسطامی دعوت اجل را اجابت نمود واز دار محنت
بجوار رحمت منزل فرمود حضرت سلطان شمس الدین خواست که شیخ الاسلامی
شهر ودیار بحضرت شیخ المشایخ قطب الدین تفویض نماید حضرت ایشان
اصلاً قبول نه نمود بعد از آن شیخ نجم الدین صغرا علیه الرحمة را شیخ
الاسلامی سپرد کردند وآن شیخ الاسلام نجم الدین صغرا با خواجه رحمة الله علیه قبل

از عهده شیخ الاسلامی روش نیابت اخلاق و اعتقاد شدیده بود بعد از آن که دنیای دون بروی اقبال نمود
بدان آیینه نماند و از فرط توجه خلائق که از برکت صحبت خواجه قطع علائق و بحصول دولت نعمت
فائز گشتند و تمام عالم مطیع ایشان شد او را رگ حسد بجنبش می آمد نقلست که در آن ایام
خواجه کلان والی هند از خطه اجمیر به دهلی رسید و بمنزل مبارک حضرت قطب الدین بختیار اوشی نزول
فرمود حضرت خواجه قطب الدین را دولت عظیم روی نمود و دوگانه بدرگاه صمدیت ادا فرمود خاست
که سلطان شمس الدین التمش را بر تشریف آوردن ایشان اعلام دهد حضرت خواجه کلان منع
نمود که من بمحض اشتیاق ملاقات تو اینجا آمده ام اقامت نخواهم نمود از آنکه حضرت از ازدحام
عوام نفرت بود با وجود آنکه تمام مخلوق و سلطان آمدند و بشرف ملاقات او مشرف شدند و دولت
صحبت او غنیمت شمردند مگر حضرت نجم الدین را از سبب حسدی که بحضرت خواجه قطب الدین
داشت با وجود آنکه نجم الدین را با خواجه کلان بسیار اتحاد و اعتقاد بود و در ملک خراسان دوم
یا سیوم روز بخدمت ایشان آمدی و خواجه کلان هم برای ملاقات وی رفتی خواجه کلان در خانه
وی تشریف بردند نجم الدین صفه نو اساس نهاده بودند استاده جهد مزدوران مینمود در آن
حال حضرت سلطان المشائخ معین الدین قدس سره رسید شیخ الاسلام نجم الدین چنانچه میبایست بجانب
ایشان نشتافت و بطریق محبت و مودت در نیافت حضرت خواجه معین الدین را این معنی مستحسن ننمود
بر فور فرمود که ای نجم الدین ترا چه بلا پیش آمد و متغیر ساخت مگر وجاهت مرتبه شیخ الاسلامی ترا در
غرور انداخت نجم الدین مذکور چون این امر شنید از شرمندگی سر فرو کشید و بمعذرت در آمد و گفت
من همان مخلص کمینه ام که پیش از آن بودم و سر در قدم شما می سودم اکنون شما مریدی را در دهلی گذاشته اید
که تمامی خلائق و هر دو مشائخ عصر بدو متوجه اند و شیخ الاسلامی ما به برگ ترسی نمی ارزد حضرت
زبدة المشائخ شیخ معین الدین قدس الله سره چون این معنی شنید تبسم کرد و فرمود که
نجم الدین خاطر جمع دار که من این بار بابا قطب الدین را برابر خود به خطه اجمیر خواهم برد و این
سخن فرمود و از خانه او بیرون آمد هر چند نجم الدین برای ما حضر طعام عرض کرد ایشان

قبول نفرمود نقلست که حضرت بابا فرید الدین مسعود اجودهنی قدس سره در ایام سخت سلطان العاشقین خواجه قطب الدین بودند و شرف سعادت پابوس حضرت خواجه معین الدین در صحبت خواجه قطب الدین حاصل نمود چنانچه احوال تمام در ذکر خواجه فرید الدین آید چون خواجه معین الدین حضرت بابا فرید را در صحبت خواجه قطب الدین دید فرمود ای بابا قطب بختیار شدی و شهباز عظیم را در قید آوردی که جز سدره المنتهی آشیانه نگیرد و این فرید شمعی ست که خانواده درویشان خانمان را منور سازد و آمدن از ولایت عرب بجهت مانی این شخص بود که تربیت این را بکنم چون حضرت خواجه بزرگ بست اجمیر مراجعت فرمود حضرت خواجه قطب الدین را همراه رکاب طیار ساخت و روان شدند چنانچه بیرون از شهر دهلی آمدند در هر محله و شهر غوغا نالہ و ماتم روی نمود بحدیکه هر جا که حضرت قطب الملة والدین پای گذاشت مردمان خاک آن زمین بتبرکی بر میداشتند چون زبدة المشائخ معین الدین این حال معاینه دید فرمود که بابا قطب الدین همدرین مقام باش که خلایق تمام و بادشاه از بیرون آمدن تو در اضطراب و خراب اند و ندانم که چندین دلها خراب و کباب باشند برو این شهر را در پناه تو گذاشتم نقلست که سلطان شمس الدین صاحب شراد چون این معنی شنید در عقب ایشان پریشان شده دوید چون بحضرت ایشان رسید او نیز بحضرت زبدة المشائخ معین الدین عرض نمود و التماس او حضرت قبول فرمود خواجه قطب الدین بمقام خود مراجعت نموده بمنزل معین خود جلوس فرمود سبحان الله چه روش پاک داشت که دنیا و فیها در نظر او مقدار ذره اختصاص نبوده هرگز که مقدار نصاب باشد و بدان زکوٰة واجب گردد قبول نمیفرمود و بیشتر در استغراق حق بودی چون وقت نماز در آمدی چشم از مراقبه کشودی و غسل نمودی و نماز ادا نمودی نقلست از حضرت سلطان الاولیا نظام الدین قدس سره که حضرت سلطان العاشقین قطب الدین بختیار اوشی رحمة الله علیه هر روز دو ختم کلام الله فرمودی و در آخر ایام نکاح کردند و از ایشان دو پسر تولد شدند پسر بزرگ را سید احمد نام و پسر خورد را سید محمد نام بود برابر مزار حضرت آسوده اند پسر خورد حضرت در هفت سالگی

برحمت حق پیوست گراز الم فرزند حرم حضرت لغوت پسر جزع و فزع مینمود حضرت زبدة المشائخ
قطب الملة چون آواز حرم شنید از شیخ بدرالدین غزنوی که مرید ایشان بود پرسید که این آواز
پر سوز امروز از اندرون خانه چیست و درگریه وزاری کیست حضرت بدرالدین عرض نمود که
فرزند ارجمند مخدوم زاده از فنا بدار البقا رحلت فرموده است مگر مادر مضطرب الاحوال است چون
چنان شنیده است بدست تاسف مالیده فرمود اگر مرا از الفت ومحبت او وقوف بودی از حضرت
عزت حیات او خواستمی و حقتعالی اجابت فرمودی اما چون او را رفتنی بود مرا معلوم
نگشت این بگفت و مادرش را از گریه منع فرموده خود در مراقبه حق مستغرق گشت سبحان الله
تا چه حد استغراق او بحق تعالی بود که از رحلت و فوت پسر معلوم ننمود نقلست که ایشان را
کاکی از آن سبب گویند که تا آنجا در دهلی چون متوطن شدند چیزی از کسی قبول ننمود و خود را
مستغرق بمشغولی حق میبودند در آن ایام در خانه ایشان بجز حرم محترم کنیزکی و پسر خادم
کسی نبود و در همسایگی ایشان بقال بلوقه مسلمان و دکاندار شرف الدین نام و زن آن با حرم ایشان
صحبت داشت گاه گاه در خانه ایشان آمدی وقتیکه هیچ چیزی موجود نبودی و یک دو فاقه
شدی حرم حضرت از زن شرف الدین بقال مقدار نیم تنکه یا کم و بیش قرض نمودی روزی
زن بقال بحرم ایشان گفت که ای بی بی اگر ما نباشیم و قرض ندهیم احوال شما بهلاکت
رسد این سخن بحرم حضرت ناگوار نمود با خود عهد کرد که هرگز از وی برسم قرض چیزی توقع ننمایم
روزی وقت فرصت یافته این معنی بحضرت سلطان العاشقین عرض نمود که چون گاهی
در خانه ما دو سه فاقه بودی قدری قرض از زن شرف الدین گرفتمی اکنون زن شرف الدین
مذکور بدین گونه تقریر نمود که اگر ما نباشیم کار شما بهلاکت رسد چون حضرت این سخن از حرم
شنید زمانی متأمل گشت بعده فرمود که نباید که از زن شرف الدین بقال چیزی قرض گیری
در وقت حاجت بطاقی که در حجره متبرکه حضرت بود اشارت نموده فرمود هرچند خواهی
گرده کاکی بسم الله الرحمن الرحیم بگو و بدر آر و بمتعلقان خویش ده هر گاه خواهی

نصیب گردان چنانچه جرم آنحضرت از آن طاق که ایشان اشارت نموده بودند کاه گاه گرم بیرون می
آورد و بخشش مینمود آلان در مقبرهٔ آنحضرت کاها می پزند و نصیب مجاوران و مسافران مینمایند

نقلست از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین که ایشان فرمایند من از پیر خود حضرت فرید الملة
والدین قدس سره شنیده ام که در مبداء حال آن صاحب کمال چون از قصبهٔ اوش بدر آمد بشهر رسید
و چند روز بدانجا آرمید و بیرون از شهر مسجدی بود و مناره و حضرت خواجه قطب الدین را دعائی رسیده
بود که هر که این دعا را آخر شب بخواند در گوشهٔ خالی دوگانه گذارد حضرت خواجه خضر بوی ملاقی گردد
حضرت خواجه قطب صاحب در آخر شب بدان مسجد درآمد دوگانه ادا نمودند و دعائی که بدیشان
رسیده بود بخواندند هیچکس پیدا نگشت چون از آنجا بازگشتند بر در آن مسجد پیرے نورانی دیدند گفت
درین ویرانه چه میکنی حضرت قطب الدین جواب داد که ای خواجه مرا دعائی از جائے رسیده
بود که هر که در گوشهٔ مسجد رود دوگانه گذارد و این دعا بخواند بفرمان الله تعالی او را حضرت خضر علیه السلام
ملاقی شود آن پیر گفت که دنیا می طلبی حضرت خواجه قطب الدین گفت نی چیزی دنیا نمیخواهم باز آن
پیر گفت دامی داونی داری گفت نی باز پیر گفت که خضر را چه خواهی کرد که او هم چو تو سرگردان است
چنانچه درین شهر مردیست بحق تعالی مشغول خضر سخت با ریاران بزرگوار توجه نموده است او
ملاقات نکرده است بهمین گفتگو بودند که یکی پیری دلپذیری با نوری از گوشهٔ مسجد بیرون آمد و
بنزدیک آن پیر که بحضرت ایشان بحکایت مشغول بود درآمد چون بدید دست حضرت خواجه
گرفت و بدو رسید و گفت این مرد یعنی قطب الملة دنیا نمیخواهد و دامی داونی ندارد دعا ما
از روی صحبت تو دارد چون چنین گفت حضرت دریافت که این پیر خضر است و پیر دیگر از مردان
غیب بود خواجه قطب الدین چون ایشان را دریافت هر دو از نظر ایشان غائب شدند و
ابتدائے سلوک بود **نقلست** که سلطان شمس الدین التمش که مرید حضرت بود از
دیر در دل نیت بود که در حوالی شهر حوض سازد که خلق خدا تعالی از آن فیض یابد چنانچه
آب از شهر بعید بود مردم از چاه ها آب استعمال مینمودند یکشب سلطان [illegible] در خواب بشارت

دید که جناب سرور عالم علیه الصلوة والسلام در مکانی سوار شده ایستاده اند و میفرمایند که ای
شمس الدین اگر میخواهی که حوضی بسازی و خلق خدای از وفیض یابند همدرین جا بساز
که من ایستاده ام سلطان شمس الدین چون بیدار گشت غلام را بحضرت سلطان العاشقین
بحضرت خواجه فرستاده اعلام داد اگر حکم شود من خوابی دیده ام عرض نمایم این خواب بحضرت سلطان
العاشقین نیز مکشوف شده بود که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم بسلطان ما بگو این بشارت
فرموده اند که در آن زمین حوضی بساز و حضرت خواجه قطب الدین صاحب حکم فرمود که زود بیا من نیز همانجا
میروم که ترا از حضرت پیغمبر صاحب صلی الله علیه وسلم اشارت حوض شده است چون غلام حضرت خواجه
بسلطان رسید آنچه از حضرت شیخ شنیده بود وا نمود سلطان فی الحال متوجه آن صوب گشت
چون بآنجا رسید دید که حضرت خواجه همانجا نماز نفل میگذارد بعد از اتمام دوگانه سلطان بجهت
پابوس مشرف گشت میگویند که نشان سم اسپ حضرت پیغمبر علیه السلام در آن زمین
ظاهر شده بود و از آنجا آبی مترشح گشت حضرت خواجه سلطان را حکم فرمود هرچه
اعلام ترا شده همان کن سلطان فی الحال در آنجا حوض بنا کرد و سم اسپ که از حضرت
بر آمده بود صفه و گنبد بر آوردند و در آنجا چشمه جاری سیراب ساختند که هرگز خشک
نشود و اگر باغها از آن چشمه جاری میگردد وصف آن حوض و آن چشمه خواجه امیر خسرو
رحمة الله علیه در کتاب قران السعدین مرقوم نموده است و در جوار آن حوض چه
فیض خدا تعالی داند که چه قدر اولیای خدا تعالی آسوده اند و اکثر بارها
حضرت خواجه قطب صاحب در آنجا رفته مشغول شدی و با مردان غیب اشتغال داشته دیگر
و فیضهای تا انتهای میبودی و اکثر خواجه حمید الدین ناگوری رحمة الله علیه و خواجه
محمود موزه دوز رحمة الله علیه و شیخ بدر الدین غزنوی و شیخ تاج الدین محمود و شیخی
ملازم ایشان بودند روزی بزرگواری شتر سواری [illegible] در کنار
حوض ولنگی بست و خرقه بر کشید و در حوض در آمد و غسل نموده از آب

بیرون آمده بگاه ادا نمود بعد ازان آن یکه دو پوش شتر سوار آواز داد که ای عزیزان که امشب و چند نام از
شیخ تاج الدین محمود داد شیخ جواب ادا باز آن بزرگوار فرمود که ای تاج الدین مستور بحضرت قطب الدین و بر
محمد عطا سلام من برسان که ابو سعید دمشقی بنیازمندی مخصوص است و آواز مردان غیب بوده است
چون حضرت خواجه قطب الدین نام ابو سعید شنیده با درویشان گفت که بسوی پیش بدوید چون آنجا رسیدند
اثری نشانی از و پیدا نشد که اکثر مردان غیب درانجا آمدند نقلست که حضرت سید نور الدین مبارک را
همشیره بود رابعه عصر بکمال عفت منسوب بی بی سایره نام داشت و خواجه نظام الدین المؤید رحمة الله
علیه پسر بی بی سایره ان پرورش و ترتیب از حضرت خواجه قطب الدین یافته اند و نیز یکی از اولیای کبار است
نقلست از حضرت سلطان المشایخ نظام الدین محمد بداؤنی میفرمایند که وقتی در عید ارجال در مسجد
جامع شهر دهلی که مناره دارد بروز جمعه حاضر بودم که حضرت نظام الدین ابو المؤید درآمد بدوگانه تحیت
مسجد مشغول گشت چنانچه مرا حالت استغراق نماز او ذوقی تمام بخشید بعد ادای نماز بر منبر رفت
خوشخوانی بود او را قاسم منبر میگفتند او آیتی از کلام الله بخواند بعده ازان حضرت نظام الدین ابو المؤید
رحمة الله علیه آغاز کرد که بخط نوشته بود بیت ما از عشق تو سنے از تو خدا خواهم کرد جان و غم او نیز بر
خواهم کرد بمجرد استماع این بیت نعره از خلق برآمده و حاضران درگریه شدند و مرا حیرانی درگرفت که خبر از
خود نداشت و نیز از حضرت ایشان نقلست که وقتی در عهد سلطان غیاث الدین بلبن در شهر
امساک باران شد حضرت شیخ نظام المؤید رحمة الله علیه را الزام کردند که دعای باران بخواند او بر
منبر برآمد دعای باران بخواند بعد ازان روی سوی آسمان کرده بزبان مبارک راند بحق عظمت تو
اگر امروز باران نازل نکنی من بعد ازین در آبادانی نباشم این بگفت هنوز از منبر فرود
نیامده بود که باران بیشمار ببارید بعد ازان سید قطب الدین تبریزی رحمة الله علیه با او
ملاقی شده این سخن بگفت که ما را در حق تو اعتقاد صحیح بود میدانم که ترا با حق تعالی نیاز تمام
است اما این سخن برای چه گفتی که اگر باران نفرستی من بعد ازین در شهر و آبادانی نباشم حضرت
شیخ نظام الدین ابو المؤید رحمة الله علیه جواب داد که من یقین میدانستم که حق تعالی باران میفرست

خواجه فرمود که ما این فضولی نمودیم و سید نور الدین مبارک عزیز نور الله مرقده در مجلس سلطان
شمس الدین جنابت مراد با من نزاعی شده بود و آنحضرت اندک از من رنجیده بود و بعد انتقال ایشان من
بروضه او رفتم و گفتم مراد تمامی باران نمی فرمائید و شما از من رنج خاطر شده بودید اگر عفو فرمائید و
دعای باران توانم نمود از روضه آوازی بر آمد که من تو را آشتی کردم تو برو و دعای باران بخوان
البته حق تعالی باران ارسال خواهد فرمود بدان اعتقاد این سخن گفتم و نیز از حضرت ملک المشایخ شیخ
نصیر الدین محمود **نقل است** در ایامی که امساک باران شد حضرت نظام الدین ابو المؤید رحمة الله
علیه بدعای باران جمیع بزرگواران اختیار نمودند و بر منبر بر آمدند در اثنای آن و عادت در آستین
کرد و جامه بیرون آورد و بسوی آسمان دید و آن جامه را بجنبانید چندان باران بارید که در تحریر
نیاید چون بمنزل خود آمد مولانا وجیه الدین یحیی که مرید حضرت سلطان العارفین قطب الدین قدس سره
بود از وی پرسید که جامه که از آستین کشیدی و بسوی آسمان دیدی و جنبانیدی چه بود جواب داد
این جامه دامنی است که حضرت سلطان العارفین قطب الدین بختیار اوشی کاکی قدس سره برای والده
من عطا فرموده بودند از برکت او باران بارید **نقل است** ناصری نام شاعری از ما وراء النهر در شهر
دهلی رسید و نشان خانه حضرت سلطان العارفین قطب الدین از مردمان پرسید بشرف زمین بوس
حضرت مشرف گشت و فاتحة الناس نمود که قصیده بمدح سلطان شمس الدین در قلم آورده ام
حضرت شیخ توجه فرمایند که از پادشاه انعام یابم حضرت شیخ فاتحه خواند و بزبان مبارک راند که بزودی
با برکت خواهی یافت ناصری مذکور از فرمان ایشان مسرور گشت چون بحضرت سلطان بار یافت
بار داده بادای املای قصیده زبان کشاد مطلع آن قصیده این بود چنانچه در کتاب فوائد الفواید
مرقوم است **بیت** ای فتنه از نهیب تو زنهار خواسته ٭ تیغ تو مال و فیل ز کفار خواسته ٭
سلطان در ابتدای این قصیده بچیزی دیگر مشغول گشت ناصری مذکور حضرت خواجه را
شفیع آورد و همت خواست همدرین حین سلطان شمس الدین روی بسوی ناصری آورد
و گفت بخوان **بیت** ای فتنه از نهیب تو زنهار خواسته ٭ تیغ تو مال و فیل ز کفار خواسته

تمام شنید سلطان باز اشارت کرد که یکبار دیگر بخوان و پرسید که درین قصیده چند بیت ست ناصری
عرض نمود که پنجاه و سه سلطان حکم فرمود سه هزار تنکه از زر سفید بناصری انعام فرمایند ناصری اگر بجهان
نبود که سه هزار تنکه سفید باید نقلست از مولینا منهاج الدین سراج که مصنف طبقات ست که از ناصری شنیده ام
که چون قصیده بحضرت سلطان مذکور ادا کردم و حضرت خواجه را شفیع آورده بودم در دل نذر کردم که هرچه از
سلطان یابم نصفی از آن شکرانه بحضرت خواجه برم چون که سه هزار تنکه انعام رسید نصفی از آن بحضرت بردم و قصه
حال نیت خود باز نمودم چنانچه آن تمام مبلغ شکرانه پیش کردم حضرت اصلاً ملتفت نگشتند چنانچه من کرده نقلست
از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الملة والدین که روزی در خانقاه حضرت سلطان المجاهدین علی سجستانی سماع بود و ایشان
صاحب حال و اهل کمال حاضر بودند حضرت سلطان العاشقین خواجه قطب الدین را وجد و شوق پیدا گشت و از بن هر موی
خون جاری شد تغیری تحیری پدید آمد سلطان التارکین شیخ محمد عطا المشهور قاضی حمید الدین ناگوری نور الله
مرقده و حضرت بدر الدین غزنوی حضرت ایشان را در خانه آورده قوال سماع میمودند و حضرت تواجد
میفرمودند چنانچه سه شبانروز در همین بودند بوقت نماز تجدید وضو ساخته نماز ادا کرده باز بر حال میشدند
چنانچه هیچ نهای حضرت ایشان درست نمانده بود چهارم روز حال ایشان دگرگونه گشت و سر مبارک آنحضرت
بر زانوی حضرت محمد عطا حمید الدین ناگوری بود و پای ایشان در کنار شیخ المشایخ بدر الدین غزنوی بود اندران
حالت حمید الدین عرض نمود که حال مخدوم دگرگون ست یکی را از خلفای خود اشارت فرمایند که بجای
شما باشد فرمودند خرقه پیران چشت که از جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم درجه بدرجه آمده و از خواجه بزرگ
بمن رسیده با مصلی خاص و عصای و نعلین چوبین با خواجه فرید الدین مسعود رسانند و تفویض آن
کنند که لایق آنست نقلست که در آن ایام حضرت بابا فرید رحمة الله علیه در مقام هانسی حسب الحکم خواجه
قطب الدین صاحب بودند همدران شب در خواب دید که حضرت خواجه قطب الدین را با صد ناز و اعزاز در بارگاه
عزت بردند بعد این معاینه علی الصباح متوجه دهلی گشت و از آنجا حضرت خواجه حمید الدین ناگوری
خادم بطرف هانسی روانه کرد که حضرت شیخ الاسلام فرید الملة والدین را از حادثه اعلام دهد و میگویند
که آن درویش را با حضرت سلطان الزاهدین فرید الدین را در قصبه سهم که در میان

دہلی تشریف وہانسی بود ملاقی شد و مکتوبی کہ داشت بحضرت رسانید چون زبدۃ الانبیا بابا فرید الدین رحمۃ اللہ
علیہ مکتوب خواند ازانجا تیز تر در سہ یوم بمقبرۂ مطہرۂ حضرت رسانید و روئی گرد آلود خود بر مرقد ایشان مالید
و عرض نمودہ تو کرمہائی چند سنگریزہ از خاک پاک بر مرقد آن پیر و مرشد صاحب لولاک انداخت و مزار
شریف تود ہمان ست کہ فرید الدین ساختہ بعد ازان حمید الدین رحمۃ اللہ آن ہمہ تبرکات یعنی خرقہ خاص و
نعلین و عصا چوبین در آنجا حاضر آوردہ حسب وصیت پیر خود تحویل ایشان نمود و بعد در آنجلس آنخرقہ مبارک
پوشیدہ و بہ مصلای گسترانیدہ دوگانہ ادا نمودند و خانۂ عبادت خواجہ قطب الدین جلوس فرمود نقل ست
از محبوب الٰہی نظام الدین بداؤنی کہ روز عید بود چون حضرت خواجہ قطب الدین از نمازگاہ مراجعت نمودند
آمد کہ الان روضۂ مطہرۂ ایشانست آنجا اندک زمین بود میدان خوشنما آنجا آمدہ زمانی باستادہ
و پرسید کہ این زمین در ملک کیست کہ مرا ازین زمین بوئے عشق مے آید زمانی نشستہ قیمتا
آن زمین را طلبیدہ با مال حلال بخرید و بجہت خود مدفن فرمود نقل ست در زمان حضرت سلیمان پیغمبر
علیہ السلام چون تخت ایشان در ہوا پرواز میشد چون درینجا بگذشت چہ بینند کہ انبوہ فرشتگان
طبقات نور از آسمان می آورند و از زمین خالی کردہ می برند حضرت سلیمان پیغمبر علیہ السلام پرسید
کہ اینچہ سر ست ایشان اظہار ساختند کہ از آل جناب خاتم النبیین سرور کائنات صلی اللہ علیہ وسلم
یکے عارفی کامل خواہد شد و بعد از انتقال نعش ایشان درینجا دفن شود مایان اینجا را با نور پر میسازیم
سبحان اللہ زہی عظمت و مرتبہ سلطان العاشقین خواجہ قطب الدین رحمۃ اللہ علیہ نقل ست روزی
محفل سماع دادہ بودند و قوالان این بیت میخواندند بیت کشتگان خنجر تسلیم را ٭ ہر زمان از غیب
جانی دیگر ست ٭ حضرت خواجہ را تواجد شد و ہر مرتبہ چنان میجست کہ مقدار دہ درعہ بالا میپرید و
بزمین آمدی ہمچنان تمام روز و شب در سماع بود وقت نماز نماز ادا نمودی و باز در سماع شدی ہمچنان
تا سہ روز اینحالت ماند بعد از آن از ہر بن موئی صدائی تسبیح اللہ باستماع آمد و ہر قطرۂ خون کہ بزمین
چکید نقش اسم مبارک جلشانہ مرقوم میشد و از آن نقش پاک آواز نام اللہ عزوجل مے آمد روز دیگر از ہر بن موئی آواز
سبحان اللہ بگوش میرسید و خون میچکید و از ہر قطرہ اش ہمین نقش ظاہر میگشت و از و می صدای سبحان اللہ

مسموع میشد در نیت هیچ نماز از آن حضرت فوت نشد و شب و روز در سماع بود و هم هم قوالان که مصراع اول
میخواندند فوت میشد و چون مصرع ثانی میخواندند باز بری حیات بر وزرو شنبه چهاردهم ربیع الاول سنه
خمس و ثلثین و ستمائه قوالان بار مصرعه ثانی از دل و زبان محو شد و حضرت نعره زد و جان عزیز بجانان تسلیم
نمود گنبازه مرتب ساختند سلطان شمس الدین اولیاء که مرید مخلص و خلیفه آنحضرت بود و اکثر فقرا و خلفا و
مشائخ و خواص و عوام خلائق دهلی حاضر شدند حضرت مولانا ابو سعید گفت حضرت خواجه ما وصیت فرموده
که امامت نماز جنازه من کسی کند که از ابتداء بلوغ بحرام نکشاده باشد و سنت نماز عصر و تکبیر اولی گاهی
از و فوت نشده باشد سلطان شمس الدین تا دیری خاموش ماند چپ و راست نگاه کرد تا کسی این
صفات حسنه پیدا شود هیچکس خود را ظاهر نساخت ناچار سلطان خود با مامت پیش آمد و گفت میخواستم
که کسی بحال من مطلع نباشد لیکن چون حضرت خواجه ما چنان فرموده است چاره ندارم پس جنازه
گذاردند و در مقامیکه حضرت جای برای مرقد خود اختیار کرده بودند دفن ساختند چنانچه تاریخ وصال ایشان
خواجه خود یافته **نقلست** از شیخ بدر الدین غزنوی قدس الله تعالی که چون حضرت خواجه ما نقل نزدیک
بود مرا از کی غنودگی رو نمود دیدم که حضرت از مقام خود بر آمده سوی فلک تبسم میرود و میفرمایند که بدر الدین
دوستان خدای را مرگ نمی باشد جائیکه خواهند باشند و جائیکه دانند بروند اختیار ایشانست چون بهوش
آمدم دیدم که آنحضرت رحلت نموده **فصل سوم** در بیان نسب سلسله و حسب و زوجات و اولاد
و ولادت و وفات بندگیحضرت قطب الاقطاب شاه فریدالدین گنجشکر قدس سره

[illegible]

صل سوم

ذکر اولاد فیض بنیاد و خلفاء نامدار آنحضرت و بیان ذکر نسب آنحضرت تا حضرت
امیر المومنین عمر ابن الخطاب قریشی فاروقی مکی رضی الله تعالی عنه حضرت بابا فرید الدین
گنجشکر بن بندگیحضرت قطب الاقطاب خواجه جمال الدین لقب سلیمان قدس سره بن بندگیحضرت
قطب الدهر غوث العالم ملک العلماء مولانا شعیب قریشی شاهزاده کابل قدس سره بن بندگیحضرت قدوة
المحققین برهان المتقین خواجه احمد شهزاده قریشی قدس سره العزیز بن بندگیحضرت زبدة العارفین
خواجه یوسف شهزاده قریشی قدس سره العزیز ابن بندگیحضرت محیط العالمین شیخ محمد قدس سره بن بندگیحضرت

برہان العاشقین خواجہ شہاب الدین شہزادہ قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت احمد الاسلام والمسلمین
شاہ احمد المعروف بفرخ شاہ بادشاہ کابل قدس سرہ العزیز ابن شیخ الاسلام بندگیحضرت
شاہ نصیر الدین بادشاہ قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت سراج المحققین برہان العاشقین سلطان
محمود المعروف بشہنشاہ بادشاہ قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت شیخ المشائخ والاولیاء بندگیحضرت
شاہ سامان قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت قطب الاقطاب سلطان مسعود شاہ بادشاہ
قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت قدوۃ السالکین خواجہ عبد اللہ شہزادہ قدس اللہ سرہ العزیز ابن
بندگیحضرت غوث الدہر قطب العالم خواجہ واعظ الاصغر شہزادہ قدس سرہ ابن بندگیحضرت خواجہ
رہتین جان امام المتقین خواجہ واعظ الاکبر قدس اللہ سرہ العزیز ابن قطب الاقطاب بندگیحضرت شیخ ابو الفتح
کامخ قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت سراج المحققین امام المتقین بندگیحضرت شاہ اسحاق
بادشاہ قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت وارث العلوم دینی و دنیوی رئیس السالکین بادشاہ
ہر دو سرے خواجہ حضرت ابراہیم بادشاہ بلخ قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت زبدۃ العاشقین
حضرت خواجہ ادہم قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت شیخ المشائخ خواجہ سلیمان قریشی قدس اللہ سرہ العزیز
ابن بندگیحضرت تاج العرفا خواجہ منصور قدس اللہ سرہ العزیز ابن غوث الدہر بندگیحضرت خواجہ
ناصر الدین قدس اللہ سرہ العزیز ابن بندگیحضرت سراج المحققین رئیس التابعین حضرت خواجہ عبد اللہ
قدس سرہ العزیز ابن بندگیحضرت امیر المومنین و امام المسلمین قاتل کفار فتح کنندہ ہر دیار ظاہر
سازندہ اسلام و دین محمد کبار اصحاب و ہم سر و سر ہر دو وار حضرت عمر ابن الخطاب
قریشی مکی لقب فاروقی رضی اللہ تعالیٰ عنہ اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین
ذکر در بیان سلسلہ عالیہ شیخ المشائخ والاولیاء دیوان پیر شیخ محمد صاحب سجادہ حضرت
بابا فرید گنجشکر رضی اللہ عنہ ابن بندگیحضرت مخدوم دیوان پیر ابراہیم سجادہ ابن بندگیحضرت
مخدوم دیوان پیر فیض اللہ قدس سرہ ابن بندگیحضرت مخدومنا و مولانا حاجی الحرمین الشریفین حضرت
دیوان شیخ و پیر تاج الدین محمود قدس اللہ سرہ العزیز بن حضرت قطب العالم بدر الطریقت برہان الحقیقت

خواجہ فریدالدین فریدالحق والشرع والدین حضرت باباگنجشکر رضوان اللہ تعالیٰ اجمعین تا حضرت
سلطان الانبیاء و برہان الاصفیاء حبیب خدا جل و علا امام ہر دو سرا سید المرسلین و خاتم النبیین رسول
رب العالمین احمد مجتبیٰ محمد مصطفیٰ صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم و علی آلہ و اصحابہ و
ازواجہ و اتباعہ اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین ٭

سلسلہ پیران عظام چشت اہل بہشت رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین

بسم اللہ الرحمن الرحیم

قال اللہ تعالیٰ کشجرۃ طیبۃ اصلہا ثابت و فرعہا فی السماء حضرت قدوۃ الواصلین
و نتیجہ المشائخ خواجہ دیوان شیخ محمد صاحب سجادہ حضرت زبدۃ الانبیاء بابا فریدالدین گنجشکر خرقہ
خلافت از والد خود حضرت خواجہ دیوان ابراہیم یافت و ایشان از والد خود حضرت خواجہ دیوان
فیض اللہ و ایشان از والد خود حضرت حاجی الحرمین الشریفین خواجہ دیوان تاج الدین و ایشان
از والد خود خواجہ دیوان ابراہیم کلان خطاب ثانی فرید و شیخ برہم صاحب نیز گویند و ایشان از والد خود
دیوان خواجہ شیخ محمد و ایشان از والد خود دیوان پیر عطاء اللہ و ایشان از والد خود دیوان شیخ احمد
شاہ و ایشان از والد خود حضرت دیوان پیر بہاؤالدین ثانی المخاطب نور و ایشان از برادر خود حضرت خواجہ
دیوان نورالدین و ایشان از والد خود حضرت خواجہ دیوان شیخ منور شاہ و ایشان از والد خود حضرت
خواجہ دیوان پیر فضل صاحب و ایشان از والد خود حضرت خواجہ دیوان معزالدین صاحب و ایشان از والد خود
پیر الطریقت شمس الطریقت محمد ان الثانی مخزن حیا حضرت خواجہ دیوان پیر علاؤالدین الملقب موج دریا و ایشان

از والد خود حضرت شیخ علاء الدین سلیمان وایشان از والد خود زبدۃ الانبیا و قطب الاولیا خواجہ بزرگ حضرت
بابا فرید الدین مسعود گنجشکر رضی اللہ عنہ وایشان از پیر خود بندگی حضرت عمدۃ المتقین خواجہ قطب الدین بختیار
اوشی کاکی دہلوی وایشان از پیر خود بندگی حضرت شاہ معین الدین نبی الہند عطائے رسول حسن سنجری اجمیری چشتی
وایشان از حضرت خواجہ عثمان ہارونی وایشان از حضرت خواجہ حاجی شریف زندنی وایشان از
حضرت خواجہ مودود چشتی وایشان از حضرت خواجہ ابو یوسف وایشان از حضرت خواجہ ابو محمد
چشتی وایشان از حضرت خواجہ ابدال احمد چشتی وایشان از حضرت خواجہ ابو اسحاق شامی چشتی
وایشان از حضرت خواجہ ممشاد علو دینوری وایشان از حضرت خواجہ ہبیرۃ البصری وایشان
از حضرت خواجہ سدید الدین حذیفۃ المرعشی وایشان از حضرت امام الارض والسما شاہنشاہ خواجہ
ابراہیم ادہم بلخی بادشاہ وایشان از حضرت خواجہ فضیل بن عیاض وایشان از حضرت خواجہ
عبد الواحد بن زید وایشان از حضرت خواجہ حسن بصری وایشان از حضرت امیر المومنین علی بن ابی طالب
کرم اللہ وجہہ وایشان از حضرت سید المرسلین خاتم النبیین سلطان الانبیا برہان الاصفیا بندگی حضرت
احمد مجتبیٰ محمد مصطفےٰ صلی اللہ علیہ وآلہ واصحابہ واتباعہ اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین ابیات

خواجگان چشت ما در ہر دو عالم بہتر اند — از عنایت حقتعالی پیر و سیر و مہتر اند
ہر کرا جاوید بابد جنت الماوا بہشت — ہر زمان با صدق خواند شجرۂ پیران چشت
خواجگی بے پیر بودن کار نادان بود — ہر کرا پیری نباشد پیر او شیطان بود

قال علیہ السلام من لا شیخ لہ فشیخہ ابلیس۔ قال علیہ السلام من لا شیخ
لہ فلا دین لہ ذکر در بیان حسب حضرت بابا فرید الدین قدس اللہ سرہ

نقلست از سیر العارفین مثنوی — گل گلزار انوار معانے
دری دریائی گنج لامکانی — محیط معرفت شیخ خدا بین
بقا باللہ در سلطان تمکین — مے وحدت ز جام عشق خوردہ
قدم در عالم لاہوت بردہ — چو فانی فکر او جا تاف شد جائی

سهپاتی دلش شد لقد فنا | همان فاگشت بر نامش هویدا
کمال الفقر مجذوبی کرد پیدا | بملک فقر شاهنشاه مقصود
فرید الدین ملت شاه مسعود | چنانکه را چه حد آن کر اقدام
کشاید سوی مدح آن نکونام | این خلاصة الاولیا کبار وآن زبدة الاتقیا

مینو زورد شعر بنام فرید بوبا

آن شیر بیشه تقدس ربانی وآن شمع شبستان تاسیس سبحانی آن محرم اسرار احدیت وآن ملهم انوار وحدیت وآن معروف بقرب ذات لانهایت وآن موصوف بجد صفات بی غایت آن مستغرق بطاعت معبود سلطان المشایخ خواجه فرید الدین مسعود قدس سره از اولیای کبار و مشایخ نامدار و در کشف و کرامت کمالی عظیم و در تسلیم حالی مستقیم داشت نقلست که حضرت شیخ شیوخ العالم فرید الحق والشرع والدین قدس الله سره پادشاه اهل دین از نسل شاه کابل فرخ شاه بود ودر آن زمان که مملکت کابل بدو بست فرخ شاه عادل بود جمله پادشاهان تسلیم زیر حکم او بودند مملکت کابل بیش از مملکت غزنی بود چون مملکت کابل بحوادث روزگار خلل پذیرفت و بدست پادشاهان غزنین افتاد فرزندان فرخ شاه و برای معاش شاهان غزنین علاقه کابل سپرد کرد و شاهزادگان را بالطف دخترهای خود داده پرورش نمودند چنانچه والده حضرت بابا فرید الدین جمال الدین سلیمان همشیره زاد شاه محمود غزنوی بودند چون شاهزادگان اولاد فرخ شاه در دیار کابل باملاک و اسباب خویش مشغول ماندند تا غایتی که چنگیز خان ملعون خروج کرد و ممالک ایران و توران بزیر تیغ آورد و تاراج نهاد و در آن زمان بسیار علما و فضلا و شاهان هم از عهد شهادت یافتند قصد آن شهید است چون لشکری بکابل بنا غزنین کشید و غزنین کابل را هم تیغ آورد و آن دیار را برگرفت و خراب کرد و مرحوم جد بزرگوار حضرت بابا فرید رحمة الله در حرب کفار شهادت یافت بعد و جد بزرگوار خواجه فرید الدین حضرت ملک العلما شهزاده و شیخ شعیب قدس الله سره با سه پسر و اتباع و قبیل و تبار در دیار لاهور انتقال از کابل کرده آمدند قاضی قصور که در کابل تحصیل علوم یافته بود و عظمت خاندان ایشان دیده و شنیده بود

چون این بزرگوار را دید به تعظیم پیش آمد باتفاق صوبه لاهور بطرف شاه دهلی ارقام نمود که این
چنین شاهزادگان از نسل سلطان فرخ شاه بادشاه بحوادث روزگار در ملک پنجاب آمده اند ۱۹
بادشاه فرمانی بتعظیم وتکریم بسیار بخدمت آن بزرگوار فرستاد ومضمون آنکه آنچه بزرگان را اختیار
افتد از عهده دینی یا دنیاوی از جهت من رضاست مصرع رضای تو دست مقدم بر اختیار من است
چون پروانه صوبه لاهور و قاضی قصور جد پاک قطب العالم را ملاحظه کنانید ایشان فرمودند که
ما را اهل دنیا هیچ مطلوب نیست چیزی که از ما رفت دنبال او نشویم از آنجا بطرف ملتان انتقال
کردند چون این خبر شاه دهلی را رسید از آن جا پروانه بطرف صوبه ملتان برای خدمتگذاری
ایشان بنفاذ رفت صوبه ملتان پیشوائی کرده در راه ملاقات نمود و باطلاع حکم بادشاه دهلی
اظهار ساخت لاچار جد پاک حضرت در قصبه کوتهیوال که الحال مسمی بنام چاولی مشائخ مشهور توابع
ملتان بود قرار گرفت از طرف شاه دهلی جاگیر قصبه کوتهیوال هشت هزار روپیه بنام حضرت خواجه
شعیب جد بزرگوار بابا فرید الدین صاحب برای خرچ خانگی مجوز شد در این جا سکونت ساختند
حق تعالی از دودمان این بزرگان این چنین بادشاهی را پیدا آورد یعنی شاه
فرید الدین را تا خلایق هندوستان را که در دریا ظلمت و معاصی غرق بودند دستگیری کرده بیرون
آورد **نقل دیگر** از کتاب سیر العارفین من تصنیف مولانا جمال الدین دهلوی بدین
طریق تحریر یافته که پدر جد بزرگوار حضرت بابا فرید خواجه جمال الدین سلیمان از طرف کابل در عهد
سلطان شهاب الدین غوری خواهرزاده سلطان محمود غزنوی در طرف ملتان آمده بودند و
باطلاع صوبه ملتان از شاه دهلی جاگیر قصبه کوتهیوال بنام ایشان مقرر شده و آنجا جد بزرگوار
که بکمال علم و عبادت موصوف بودند تدریس لفراغت خاطر اختیار نمودند که از ایشان
بسیاری تحصیل علم ظاهر کردند و شادی بنکاح حضرت خواجه جمال الدین سلیمان والد بابا
فرید الحق با دختر حضرت مولانا وجیه الدین خجندی که از اولاد حضرت عباس
عم جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم بودند ایشان هم در غدر چنگیز خان مذکور در نواحی ملتان

آمده در قصبه کوت کره سکونت کردند آنجا دختر خود مسماة قریشیه خاتون که رابعهٔ عصر بود و بکمال
عفت یگانهٔ روزگار با حضرت جمال الدین سلیمان عقد بستند چنانچه کتب کرامات و مجاهده ایشان
مشهور و معروف است از بطن آن صاحبه سه پسر و یک دختر بوجود آمدند اول خواجه اعز الدین دوم حضرت
بابا فرید الدین مسعود سیوم حضرت خواجه نجیب الدین متوکل و از عفت پناه بی بی خاتون جمیله دختر
حضرت جمال الدین سید علاء الدین علی احمد صابر پیدا شد **نقلست** از حضرت محبوب الهی
سلطان المشایخ نظام الملة والدین محمد بدایونی قدس الله سره که شبی از شبها حضرت والده مبارکه بابا
صاحب ذات عفتها به عبادت و تهجد مشغول بود دزدی در خانه او در آمد از هیبت و دهشت آن
مستوره مغفوره یکبار نابینا گشت خواست که از آن جا بدر آید از کوری چشم راه نمی یافت و آواز داد که
من چنین دزد بودم و برای دزدی اسباب درین خانه آمده ام و درین جا صاحب کشف است که از
کرامت او کور شدم عهد میکنم که اگر مرا بینائی بطفیل آن صاحب کشف خدای تعالی عطا کند پیش
ازین توبه کنم و باز فعل دزدی نه کنم و از کفر باسلام در آیم والده حضرت شیخ المشایخ بابا فرید الدین
چون این سخن شنید بینائی او از حق تعالی طلبید بفرمان الله تعالی الحسنات [illegible] و از سر نو بینائی یافت ازین
حال بغیر از والده آن صاحب کمال کسی دیگر را اطلاع نبود چون صبح شد شخصی با زن و فرزندان دزدی پیش حضرت
برادر ایشان رسید و گفت که من آن دزدم که شب گذشته درین خانه به دزدی در آمده بودم عورتی مستوره
درین جا بنماز مشغول بود و من از کرامت او نابینا شدم با خود عهد کردم اگر بینائی یابم دیگر بار هرگز دزدی نکنم
بفرمان الله تعالی او از برکت صلاحیت آن بینائی یافتم اکنون آمده ام با اهل و عیال خود که از دست ایشان
مسلمان شویم و براه حق رویم آخر همچنان کرده و از برکت آن صاحبه یکی از صالحان گشت بسی فتحهائی
نموده در درجه کاملیت یافت آلان قبر ایشان بیرون قصبه است و مردم آن جا بزیارت آن مزار بسیار برکتهای
یابند **نقلست** چون آن شخص بر دروازهٔ صاحب آمدند صاحب زاده پرسید که نام شما چیست عرض نمود که نام من جاو است
ما تسعیبا از زبان فیض ترجمان فرمود که اصل نام تو عبدالله شد و جاولی مشایخ لقب تو مشهور خواهد گشت ازان روز بقطعه [illegible] متولد
هم بنام جاولی مشایخ معروف گشت قبر ایشان متصل مزار والد صاحب قصبه پاک و برادر کلان و عم حضرت بابا صاحب در قصبه

نموده است نقل است که چون ایام ایندوستان آن فرزندان یعنی بابا فریدالدین در شکم مائی صاحبه آمدند
مائی صاحبه حضرت در عبادت الهی مشغول بودند که یک لحظه و لمحه خود را خالی نمیگذرانیدند بعد از انقضای نه ماه بسنه ۲۹ه
در غره رمضان شریف تعلق زمان متولد شد آنروز بسبب ابر ماه در نظر نیامد و اختلاف در روزه واقع
شد مردمان آنجا جمع گشته نزد والد حضرت بابا صاحب برای اذن روزه داشتن آمدند آنوقت یکی از اولیاء
الله در مجلس والد حضرت حاضر بود ایشان فرمودند که امشب فرزند عزیز در خانه حضرت جمال الدین سلیمان
متولد شده و او قطب الاقطاب خواهد شد اگر آن کودک شیر گرفته روزه نیست و اگر شیر نگرفته امروز ماه رمضان
است چون از مائی صاحبه حضرت دریافت نمودند مائی صاحبه فرمود که بعد از صبح شیر نگرفته بارشاد
آن ولی الله همه روزه داشتند چون روز شد از دو سه نزدیک و ملتان فتوی آمد که ضرور روزه
ماه رمضان امروز بود و بعد از آن حضرت بعد از غروب شیر میگرفتند و بعد از صبح ترک میکردند همه ماه رمضان
شریف همین طور شد ازینجا معلوم شد که حضرت ولی مادرزاد بودند نقل است چون دو سه ساله شدند
مائی صاحبه ایشان را بالتلقین نماز میفرمود حضرت بابا صاحب عرض نمود که از نماز خواندن چه حاصل میشود مائی صاحبه
فرمود که از خواندن نماز شکر حاصل میشود چرا که اکثر کودکان را با شکر میل باشد چون حضرت بابا صاحب
بر مصلی برای نماز ایستاده کردند زیر مصلا شکر پوشیده کردند چون نماز ادا کردند بعد از زیر مصلا شکر آورده
دادند یکروز مائی صاحبه در خانه برادری رفته بودند وقت نماز شد حضرت بعادت هر روزه نماز خود
بخود ادا کردند و بعد از دعا چون زیر مصلا دیدند گنج شکر یافتند که خود هم خوردند و دیگر کودکان را
هم دادند چون مائی صاحبه آمد حضرت گفت ای مائی صاحبه من نزد شما نماز ادا کردم شکر قدری یافتم
امروز الله تعالی شکر را بسیار داد مائی صاحبه معلوم کردند که این کودک از پسندیدگان جناب الهی
خواهد شد نقل است چون حضرت چهار پنج ساله شدند مائی صاحبه در مکتب نشاندند حضرت در چند
عرصه کلام الله شریف یاد کردند و بعد از آن حضرت در ملتان در مسجد مولانا
منهاج الدین آمده تحصیل علوم ظاهری کردند و میگویند که باقی در کابل هم تحصیل
علم نموده اند اول ملاقات با خواجه قطب الدین در ملتان در مسجد مولانا

منهاج الدین ملاقات کرده بیعت نمودند نقلست که حضرت قطب الاقطاب بابا فرید الحق والشرع والدین قدس سره اکثری در بیابان بموجب وصیت مائی صاحبه تا دوازده سال در عبادت الٰهی مشغول بودند و افطار به برگ درختان میکردند بعد از مدت مذکور بشرف پابوس والده که رابعه عصر بود و زهد کامل حضرت بود مشرف شدند والده بزرگوار تفقد حال ایشان کرده پرسید که درین مدت مدید بچه گذرانیدید عرض نمودند که درین دوازده سال تارک طعام بوده قناعت به برگ درختان کرده بعبادت الٰهی حسب فرمان شما مشغول بودم اندرین اثنا آن رابعه ثانیه از غایت شفقت موئی سر شریف آنحضرت را شانه کردن گرفت چون پیش ازین سر شریف ژولیده و بے روغن بود در شانه بعرض مادر نمودند که مائی صاحب موئے سر درد میکند مادر بزرگوار در جواب فرمود که همچنین درختان که برگ آنها شکسته خورده بدرد آمده باشند که آن هم مثل شما زنده هستند که زندگی ایشان به آیت قرآن شریف ثابت است که او سبحانه تعالےٰ در کلام خویش میفرماید همه درختان و جمادات نباتات در ذکر و عبادت من مشغول اند پس آنحضرت فرمود که این مدت را ضایع گذرانیدم و هیچ کاری نکردم بعد ازان از مادر رخصت شده بسفر و سیر در آمدند و مدت مدید دوازده سال ترک طعام دنیا و نباتات نمودند و همواره بجهته اطمینان خاطر نفس قرص چوبین پیش سینه می‌بستند و بعبادت الٰهی مصروف میبودند و ادائی سنت نبوی نمودند که حضرت سرور عالم صلے الله علیه و سلم سنگ یا قرص چوبین بر شکم هم بسته لهذا ایشان برائے ادائی سنت هم کردند و بجز ذکر الٰهی مثل فرشتگان قوت آنحضرت دیگر نبود و هرگاه از آنحضرت استفسار احتیاج طعام میکرد در جواب میفرمود اینک بقیه طعام موجود ست خورده ایم و قدری بر داشته ایم چون بعد از مدت موعود بحضور والده بزرگوار خود رسیدند باز والدهٔ استفسار حال نمود که درین مدت چون گذرانیدند در جواب فرموده که قناعت بقرص چوبین کردیم تا آنکه روزی از غایت گرسنگی آن قرص را

بدندان گرفتیم چنانچه اثر زخم دندان آنحضرت بر آن قرص چوبین هنوز پیداست هر که از ما میپرسید در
جواب میگفتیم که طعام خورده ایم و اینک بقیه آن نواله برداشته ایم و اشارت بقرص نمکدی میکردیم
مادر مذکور فرمود که پس درین مدت همه غیر واقعه کرده آنحضرت فرمود که مادر نجات ما هم هیچ کاری
نکردیم و ضائع گذرانیدیم و قرص مذکور الحال که سنه هزار و سی و سه آمده در روضه مقدس آنحضرت
در پاک پتن شریف موجود است و زیارت خلایق میشود و این داعی بعد از زیارت روضه
متبرکه آن نان چوبین را دیده و بر سر و چشم نهادیم القصه حضرت بابا فرید صاحب باز از والده
مرخص شده بسفر در آمدند تا دوازده سال خود را در چاهی آویزان کرده نماز معکوس که فعل الف
برای صفای باطن اکسیر اعظم است ادا نمودند و یک روایت است که بوقت فریضه بیرون آمده فریضه
ادا ساختند و خواره ایرا بر زبان مبارک راندند که هرچه خدا کند شود بعد از دوازده
سال از هاتف آواز آمد که هرچه فرید خواهد باذن الله تعالی شود درین مدت حال بانیست استغراق
و درجه فنا بجائے رسید که گنجشکان و جانوران در پایهائی وجود مبارک ایشان آشیان ساختند
نقلست که آنحضرت درین اشارا این کلام مشتمل انکسار بر زبان هندی میگفت چون
جانوران لوک بر بدن ڈوندڈھیں فریدا دهر سولی سر پنجره تلیان تهه کن کاگ -
رب اجیون باهوری تو دهن هماری بھاگ چون بخدمت والده بزرگوار آمدند و عرض پرواز
شدند مادر مهربانی کرده فرمود آفرین مردان چنین کنند که تو این بار کردی مجاهده تو پسندیده
شد در درگاه باریتعالی نقلست که چون حضرت باباصاحب از علم ظاهری فراغت یافت
روزی حضرت بهاء الدین ذکریا که برادر خاله زاد بودند و سید جلال الدین بخاری و لعل شهباز
قلندر قدس الله سره العزیز گفتند که کسی جاے بخدمت شیخ کامل رفته بیعت کنیم بعده فرمودند که
درین وقت شیخ زمانه حضرت شیخ شهاب الدین سهروردی هستند با ایشان بیعت کنیم حضرت بابا
صاحب فرمود برای خاطر شما اگر بگوئید میروم و نیت ارادت ندارم ارادت من بخدمت
خواجه قطب الدین رحمة الله علیه است حضرت بهاء الدین فرمود ای برادرم بخاطر من با ما در سفر شوید

همه طیار شده و بسیر روانه شدند بجائی رسیدند که دو راه داشت یکی خطر دزدان داشت و یکی امن بود
حضرت بهاء الدین فرمود که براه امن باید رفت نه براه خوف این سخن ایشان ظاهراً بجهت آن بود
که بواسطهٔ زلد راه قدری زر همراه داشتند حضرت بابا صاحب فهم نمود که موجب خطر از خود جدا باید
ساخت و براه نزدیک باید رفت همچنان کردند و براه خطر درآمدند تا آنگاه عبور ایشان بر لب
دریا افتاد دیدند که صیادی دام بجهت ماهیان انداخته و ماهیان میگرفتند چون این همه یاران
گرسنه بودند قرار دادند که از ما هر یک بنام خود دام درین دریا اندازند و ملاحظه کنند که بخت
چه روی می نماید همچنان کردند بنام هر یک از دریا چیزی بر آمد چون کلان حضرت مبالغه تمام نمودند
بحضرت بنام خود دام انداختند هر چند زور کردند سودمند نیامد و دام از دریا از غایت ثقل
بیرون نتوانستند کشید تا باخر همه یاران نزد حضرت ما گفتند که این بار دام بنام شما انداختند حضرت
فرمود دام فرید فرید خود میکشد بسم الله گفته دام کشیدند از دریا شور آمد جل جی فرید ثقل وی
فرید چون دام بیرون آمد مخلوق خالق که ایشان را جلهوری میگویند در دست ایشان طعام
بقسم میده و حلوا پخته نزد حضرت آورده پیش نهادند و میگویند که نیم تن مثل ایشان ماهی و
نیمی بالا طرف سر مثل آدم بود آنها همه آمده تعظیم ادا کرده پیش بابا صاحب نهادند همه یاران متعجب
شده پرسیدند که این کدام قوم است حضرت فرمود که ایشان را بپرسید چون آنها آن را پرسیدند
ایشان بیان نمود که ما از قوم جلهوره ایم امروز از هاتف آواز آمد که پیر شما بر لب دریا
آمده و ما از اول مرید با صاحب ام رفته زیارت آنها بکنید و در قبیله ما امروز شادی بود
و برای شادی ما طعام تیار کرده بودیم از آن طعام برای نذر خود با خود همراه آوردیم
حضرت آنها را مرید ساخته از یکی ایشان خلافت عطا فرمود و رخصت ساخت و آن
طعام الحال در عرس مبارک یازده روز پخته مخلوق را تقسیم میکنند و نام آن طعام
جلهه شتری مشهور است نقل دیگر که چون دام بیرون کشیدند در آن دام صندوقی بکلک
با کلیدی آن همه باتفاق آنها کشادند ناگهان مردی پیر نورانی بتلاوت قرآن مشغول

ظاهر شد طرفه چند از نان تنک و حلوا بود و پرسیدند که این حلوا بجهت چیست آن پیر گفت که به
نیت حضرت گنجشکر پخته بودم و نزد ایشان میبردم از آمدن همه صاحبان اعتقاد پیش آوردند و بسبب
دوستان حضرت ایشان ادب میبودند از اینجا معلوم شد که آنحضرت در ستر حال خود بسیار مشغول شدند بعد
از آن همه یاران گفتند که عبور از دریا چه نوع کنیم حضرت بابا صاحب خرقه خود بر دریا انداخت و گفت که این
کشتی یاران است چون همه یاران بر آن سوار شدند و روان گشتند و بر لب دیگر دریا مکان حضرت شیخ صوف
که ولی الله بودند بود و از دریچه سر بیرون کرده سیر دریا مینمودند ناگهان نظر ایشان بر کشتی ایشان
افتاد و در دل خیال گذرانید که کشتی ایشان در گرداب بیاید از خیال ایشان کشتی اینها در گرداب
بیاید همه یاران گفتند ای برادران اینچه سر است حضرت بابا صاحب فرمود از زبان شیخ صوف چنان در
دل گذرانیدن کسی که کشتی یاران بند شده در سر آن شاخها ست از فرمودن بابا صاحب در سر
حضرت شیخ صوف شاخها پیدا شد و از دریچه سر بیرون نتوانستند کرد حضرت شیخ صوف در جناب
الهی تضرع کرد اگر خیال و اراده من اینها را تکلیف شده اینها آسان شود کشتی ایشان بکناره آمد
و حضرت بابا صاحب عرض بجناب کبریا نمود که اگر از گفته من ایشان را مشقت است آسان
شود از فرموده ایشان بامر حق سبحانه شاخها ایشان در دریا افتاد میگویند که عقیق البحر عقیق الیمن
از آن پیدا شده اکثر از اولاد ایشان قدر شاخهای در سر میباشند همه یاران نزد حضرت شیخ
صوف رفته برای ارادت بیعت عرض نمودند ایشان فرمودند من شما را طاقت بیعت ندارم
اندرین زمان شیخ الشیوخ حضرت شهاب الدین سهروردی هستند با ایشان رفته بیعت کنید
که آنها قطب مدار اند و شما هم کمال خواهید شد از آنجا در سیر آمده بشرف طواف حرمین
شریفین مشرف گشتند و بعد تقدیم سعادت آنحضرت شیخ بهاء الدین زکریا بجهت آنکه خاله‌زاده
برادر یکدیگر بودند و رشته محبت در میان ایشان محکم بود در بخارا بخدمت شیخ شیوخ العالم
شهاب الدین سهروردی قدس الله سره العزیز را در بخارا یافتند و حضرت ایشان را قاعده بود
هر که از مسافران بخانقاه ایشان آمدی خادم را میفرستادی بعد از ادای خدمات

مهمانداری طعام پیش مسافران می آوردند چون آن هردو عزیزان رفتند بقاعدهٔ سابقه طعام
فرستادند ایشان خوردند و خیزیدند و در خدمت شیخ الشیوخ ماندند شیخ بهاءالدین ذکریا مرید حضرت
شیخ شهاب الدین شد و حضرت شیخ شهاب الدین فرمودند که مولانا فریدالدین همت عالی دارد و بکمال خود
رسید در خدمت برادرم حضرت خواجه قطب الدین رفت و خواجه از بخارا انتقال فرمودند بکنوع ملاقات این هردو بزرگوار
بدین طریق است نقل است از کتاب گلشن اولیاء که وقتی بندگی حضرت غوث العالم بهاءالدین ذکریا
قطب العالم بابا فریدالدین آمد و گفت که من بجهت ارادت بشیخ شهاب الدین قصد دارم حضرت قطب العالم فرمودند
که من با ایشان نسبت ارادت ندارم اما بجهت خاطر شما اگر بگوئید همراه شوم بندگی حضرت غوث العالم بسیار
خوشحال شد و گفت ازین چه بهتر باشد بعده حضرت قطب العالم و غوث العالم هردو روان شدند مگر
کس و بگیر تحقیق چنین است از همراهان که بیشتر مرقوم شده و دیگر روایت است یکی شیخ داؤد موکهری نام
دوم شیخ محمود بن یحیی هم همراه شدند بسوی بغداد چون منزلی چند شدند روزی در اثنای راه در
پای مبارک غوث العالم نیش زد از درد آن جا خبر شدند حضرت قطب العالم فرمودند که تریاق برای زهر آنجا
پیدا کرد حضرت غوث العالم فرمود چون شما با ما است ما تریاق چه حاجت است قطب العالم قدری
خاک از زمین برداشت و نام پیران حضرت نواخته درگاه جبار خواجه قطب الدین بختیار قدس
سره العزیز خوانده برگزیدگی ما نداختند در حال صحت شد گویا هیچ درد نبود حضرت غوث
العالم شیخ بهاءالدین و دیگر مصاحبان حیران ماندند و بزرگی خواجه قطب الدین اقرار
کردند و روان شدند چون نزدیک بغداد رسیدند چه بینند که گوسفندان مے چرند
و در گلوها طوق نقره و زر دارند همه صاحبان پرسیدند که این گوسفندان از آن کیست
گفتند شیخ شهاب الدین صاحب اند باز پیشتر قدم زدند دیدند که گلهٔ اسپان
و شتران با طوقهای زر و نقره همچنین دیدند از آن کیست گفتند شیخ اند چون قریب
شهر رسیدند بهر باغی و مکانی که گذشتند از آن شیخ می شنیدند شهباز قلندر در
به یک لقمه پایند داشت فرود آورده بر زمین انداخت و گفت این هم شیخ است

دیگر کسی درینجا نیست بعد از زمانی بر در شیخ رسیدند و نشستند خادم درگاه از درون خانه برسید آن صاحبان کیستم اند هر یکی نسب خود گفتند و گفتند ما آن مستقیم خادم برگشت بر حضرت شیخ رفت و گفت که حضرت شیخ واقف برین نمط است بعده شیخ فرمود برو و بپرس که درمیان شما فرید الدین و حضرت بهاء الدین کدام اند خادم آمد و از ایشان پرسید هر همه در تعجب شدند و گفتند که ماییم خادم گفت که بیائید شما را قطب العارفین منزل گاه فرموده اند قطب العالم فرمودند که اول ملاقات با شیخ کنیم آنگاه در جایی فرود آییم خادم گفت که حضرت شیخ آنچه فرموده اند بهتر است که از آن اعتراض نکنید و نزول فرمائید آنگاه روان شدند و در جایی فرود آمدند خادم باز رفت بعد از ساعتی شیخ طعام فرستاد هر یک برای تناول دست دراز کردند قطب العالم نخورد و فرمود که من با شیخ خواهم خورد خادم رفته با حضرت شیخ بگفت که همه کسان خوردند الا شیخ فرید الدین میگویند که من با شیخ خواهم خورد شیخ فرمودند که برو با حضرت شیخ فرید بگو که شما طعام خورید که من نیت طی هفت روزه کرده ام چون خادم آمد گفت قطب العالم فرمود که من نیز قصد طی کرده ام چون این ماجرا خادم باز گفت شیخ فرمود بهتر الغرض چون این صاحبان آرامگاه ساختند علی الصباح شیخ خادم را فرستاد و خادم گفت حضرت شیخ میفرمایند کسانیکه به نیت ارادت آمده اند گاه برای اسپان بیارید حضرت قطب العالم بموافقت برادر خود بهاء الدین همراه رفتند حضرت بهاء الدین گاه خشک آوردند و باقی یاران گاه سبز بیاوردند خادم آمده کیفیت گاه ایشان با حضرت شیخ بیان نمود ایشان فرمودند خادم را برو شیخ بهاء الدین را بپرس که تو گاه خشک چرا آوردی و دیگران سبز غوث العالم و قطب العالم جواب داد گاه سبز را در تسبیح دیدم ازین سبب نیاوردم دیگران گفتند که گاه خشک در خدمت ایشان چرا آوریم سبز آوردیم خادم رفته این حقیقت بخدمت شیخ عرض کرد شیخ بگوش رغبت شنیدند و پسندیدند بعده چون روزه طی بپایان رسید حضرت شیخ شیوخ ایشان را طلبید چون ایشان بر در رسیدند دیدند که اندرون خانه شیخ دو کس را گرفته که لطیف بر شکل آدمیان بودند

روبروی ایشان آمده ودو مهور اگردن زدند اینها راحیرت پیدا شد شهباز قلندر گفت برید اینچنین
شیخ ناحق خون چرا کردند با فریبی منع نمود گفت که فعل اهل الله اعتراض نباید کرد خاموش شوید
اند یعنی سری خواهد بود انه معلوم رفته با شیخ ملاقات نموده نشستند بعد زمانی حکم سفره آورده گستردند
وطعام برانها چو بنگیست نهاد شهباز رحمة الله علیه گفت گردانید که بیرون آن طریق ذوق و مثال ایشان را
دیده بود اند معلوم این طریق است شیخ از ضمیر باطن معلوم نموده سوی شهباز دیدند زبان مبارک گفتند
من هیچ در هیکل نداده ام نه بر دل و آن لقمه که در راه حضرت لعل شهباز انداخته بود نیز نه بجز چرخه طلبیده
دادند حاضران متعجب شدند و گفتند که آن دو کس را که بریده روزه من گردن زدند آن نفس
دیگران بود و این هر دو یعنی حضرت بابا صاحب و حضرت بهاء الدین نفس خود را شیر گشته بودند آمده
حقانی صاحب نفس بودند لهذا نفس ایشان را بظاهر شکل آورده معبود ایشان گشتم که آیینه
ایشان را صفرت نفسانیت نماند چون وقت نماز شام شد بهای دیو شیخ طشت و آفتابه آوردند
چون شیخ مسواک گرفتند و مضمضه کردند حضرت قطب العالم بابا صاحب معلوم کرد که ایشان را درد دندان
است و حضرت باری تعالی التماس کرد الهی درد دندان ایشان دفع شود فرمان شد حکم ما همین است
ودر مقصد نوشته آنگاه قطب العالم عرض کرد الهی حکم تو نافذ ابد الا درد ایشان دندان ما شود
ما از ایشان دور کن از این سوال درد ایشان دور شد و بدندان ایشان پیوست رباعی
نه وصل هر چه شد بگو هر گنج ؁ رساند راحت دبر خود نهد رنج ؁ کنون شاهم بزیر چرخ دوار ؁
همی بخشید شفا هر روز صد بار ؁ ببین این چه کیمیا مطلع شد و حضرت شیخ شیوخ بطرف قطب العالم
دیده فرمود شما چرا خود را در رنج انداختید قطب العالم فرمود این اندر دوستی نباشد که کسی را رنج
بیند و خود را در راحت حضرت شیخ شیوخ هم دعا کردند درد دندان قطب العالم نیز دفع
شد من بعد حضرت التماس فاتحه کردند تا آنکه پیر منیر خود را نسیم از مکر شیطان ایمن باشم
شیخ شیوخ فرمود که شیطان لعین را با فضیلت شما چه مجال و نیز ارشاد فرمود که در قید بودی
حضرت غوث الاعظم شیخ عبد القادر جیلانی رحمة الله علیه رفته از روح پر فتوح

ایشان فیض یافته اند بردیده حضرت شیخ شهاب الدین عوارف کتاب را بحضرت قطب العالم که عوارف
معارف اسرار بود داده اند و فرمودند که شما تا آنکه به خدمت پیر پیران استمالت کنید که مخصوص برای شما ساخته
ام و دعا فاتحه فرموده و در حق ایشان از زبان فیض ترجمان فرمودند شما لشکر عالم و عالمیان خواهید شد و باقی
همه را بیعت نمودند القصه چون حضرت از خدمت شیخ الشیوخ فیض یافته رخصت شده بطرف روضه
حضرت جناب غوث الثقلین رفتند چون قریب روضه شهر که شدند قفل بر در روضه مقفل بود و خادم را گفتند اگر
شما قفل وا کنید پس رفته قدمبوسی مزار شریف حاصل کنیم خادم گفت الحال قفل وا نکنم اگر شما صادق آمدید یا محبت شما
الله قطب العالم از بیرون عرض نمود السلام علیکم یا محبوب سبحانی اندرون روضه مبارک آواز آمد و علیکم السلام
یا قطب ربانی قفل خود بخود وا شد اندرون رفته قدمبوسی کردند و حضرت محبوب سبحانی نسبت
خویش عطا نمودند و فرمودند که ما را از مدینه منوره بارشاد سید المرسلین صلی الله علیه وسلم
تبرکات یک کاسه و دو نشان که بوقت جنگ با لشکر اسلام بودند و دستار حاصل شده بود
و ارشاد شده که نزد شما یا بقرید آید آن را بدهی آن وقت آن تبرکات در صندوقچه در حجره
سر بسته نهفته بود و حضرت آن تبرکات را گشته نزد خود آورده و تفویض ایشان کردند و حضرت بابا
صاحب این دستار را بر سر از حضرت از دست حق پرست محبوب سبحانی بر سر بستند و میگویند که
این دستار زعفرانی رنگ داشت و در بعضی روایت رنگ پلاس داشته بود
کناره آن و باقی سفید بود و نعمت باطنی هم از ایشان حاصل شد لهذا در قصبه [illegible]
سلسله هم بیعت میکردند و از حضرت محبوب سبحانی ارشاد شد که بیعت ظاهری با حضرت
خواجه قطب الدین رفته در دهلی بروید و کنید چون آن تبرکات و صندوقچه بر سر بسته
روان شدند حضرت سید عبد الوهاب آمده و در روضه مبارک عرض نمود که تبرکات و
نعمت همه ایشان را عطا شده از روح پر فتوح ایشان الهام شد که لایق این نعمتها
آن بود او را داده هم نزد او در [illegible] سید الشان نزد ایشان آمدند حضرت
قطب الاقطاب تاج از سر خود بر سر حضرت سید عبد الوهاب نهاد و گفتند هر چه نعمت

اند و الده شما یافتم حدی تحیت از خود نعمت باطنی مالک شما کردم و بر سجاده حضرت غوث الاعظم
قایم او سبحانه تعالی شما وارد دعا خیر گفته از ان جا بطرف دهلی شریف روانه شدند و بخدمت حضرت خواجه قطب الدین
بختیار اوشی کاکی رحمة الله علیه رسیده و فیض یاب گشتند نقلست از حضرت بابا فرید الدین در کتاب فوائد
السالکین ملفوظ حضرت خواجه قطب الدین مرقوم است که تاریخ غره ماه رمضان بروز جمعه سنه اربع و عشرین و
ثمانمایه دعا گوی فقیر حقیر بنده درویشان و خاک قدم ایشان اضعف العباد فرید الدین مسعود اجودهنی
را دولت پابوس آن سلطان العاشقین خواجه قطب الدین قدس الله سره حاصل شد همان کلاه چهار
ترکی بر سر دعاگوی نهاده شفقت بسیار ارزانی فرمود آنروز قاضی حمید الدین ناگوری و مولانا علاء الدین
کرمانی و سید نور الدین مبارک و شیخ نظام الدین ابوالمؤید و مولانا شمس الدین ترک و خواجه محمود موزه دوز و
عزیزان دیگر به خدمت حاضر بودند خواجه قطب الدین دام الله تقواه بر لفظ مبارک راندند که صاحب سجاده را تقویت
و شیخ ما را آن مقدار قوت ذات خاطری باید که چون یکی برو بیاید برای بیعت او را واجب است
که بقوت نظر باطن زنگار سینه آنکس پاک کند دنیا و خبر آن آلوده باشد صیقل دهد تا هیچ کدورتی درو از
غل و غش و حسد و آلایش دنیا در سینه او نماند بعد ازان دست او بگیرد و بخدا رساند
و اگر اینقدر قوت پیر را نباشد پس تحقیق داند که پیر و مرید هر دو در بادیه ضلالت افتند انگاه
بهمدین محل فرمود که در اسرار العارفین خواجه ابوبکر شبلی رحمة الله علیه می نویسد که وقتی بجانب
بدخشان مسافر بودم بزرگی را دیدم که صفت بزرگی او در تقریر نمی آید سلام کردم فرمود
که بنشین بنشستم چند روز ملازم صحبت او بودم وقت افطار کردن دو نان جوین از عالم
غیب پیدا می شد آن بزرگ بدان افطار میکرد و اما ازان یکی مرا میداد الغرض آن بزرگ
والی شهر را فرمود که صد چند خانقاه برای ما بنا کن والی به حکم اشارت شیخ آن همه خانقاه
در چند روز تمام کنانید به خدمت آن بزرگ عرض نمودند که خانقاه های تمام شد آن بزرگ
فرمود که هر روز از بازار غلام خرید میکردند و بخدمت شیخ می آوردند آن بزرگ دست آن غلام
میگرفت و بر سر سجاده می نشاند و میگفت که تر چند رسانید هم آخر الامر آن غلامان چنان صاحب

کرامت شده اند که هر یکی بی کشتی بر روی آب میرفتند و هر گاه آن غلامان میگفتند یا القطب بحق حضرت حق تعالی
گفت از کرامت آن غلامان مرا عجیبی و حیرتی پدید آمد فرمود که ای شبلی بر سر سجاده کسی نشستن و دست
کسی بگیرد که او را قوت این چنین بود که دیگران را نیز صاحب سجاده کند و اگر قوت ولایت نباشد
پس او شیخ نبود و مدعی و دروغ زن بود در میان اهل سلوک آنگاه همین محفل فرمود که اهل سلوک
در شرح خویش می نویسند که کمالیت مرد در چهار چیز پیدا آید و اول اندک خفتن دوم اندک گفتن
سیوم اندک خوردن چهارم در صحبت خلق اندک بودن آنگاه گفت که درویشی در نهر ملتان بود که هر روز
در تحیر بودی اگر در روز چیزی فتوح برو رسیدی تا شب فلوسی نگاه نداشتی و اگر در شب چیزی
برسیدی تا روز هیچ نداشتی و هر که بر وی بیامدی از کبیر و صغیر و درویش و توانگر محروم نرفتی چنانچه اگر برهنه
بیامدی جامه نفس خود بکشیدی و او را پوشانیدی این چنین درویش صاحب نعمت بود وقتی دعاگوی
و آن درویش صاحب یکجا بودیم از وی شنیدم که من چهل سال در مجاهده و طاعت بودیم هیچ روشنایی
در خود ندیدم چون این چار چیز نگاه داشتیم چندان روشنایی در من پیدا شد که اگر سوی آسمان وقتی دیده شود
تا عرش و حجاب و عظمت هیچ چیز پوشیده نماندی اگر در زمین دیده شدی از زمین اول تا تحت الثری
و آنچه در زمین است هیچ چیز در حجاب نبودی از سبب این معنی امروز سی سال باشد که این همه
بربسته ام آنگاه روی سوی دعاگو کرد که ای درویش تا اندک نخوری و تا اندک نخسپی
و تا اندک صحبت با خلق نکنی هرگز جوهر درویشی در تو پیدا نشود که درویشان طایفه اند که خواب
بر خود حرام کرده اند و زبان در سخن گفتن گنگ کرده اند و طعام از کاه و خاشاک کرده اند و صحبت
خلق را همچو مار افعی دانسته اند آنگاه بمرتبه قرب رسیده اند فرمود که چون درویش جامه عمده
بپوشد اند بو داره خلق پندارد که او درویش نیست مرید طریقت است و هر درویشی که
در صحبت خلق آمد رفت کرد پندارد که در وی هیچ نعمتی نیست بعد از آن فرمود که وقتی جانب
دریا مسافر بودم درویشی را دیدم از حد بزرگ و صاحب نعمت اما در مجاهده چنان شده بود
که استخوان در وجود مبارک او مانده بود الغرض آن درویش را التماس نمودم که من

طعام بودی از چاشت تا شام پیشین هر که بیامدی از آن طعام بخوردی و بازگشتی و اگر چیزی
نیامدی دست درون حجره کردی بیامد بوده ادی الغرض تا آن زمان که هیچ نماندی بعد از آن
فرمودی بهر فرود آمدند که آئینه بر من بیاید چون فرود آمدند بر سیدی و دست زیر مصلا کردی هر چه بجستی
در دست آمدی بیدادی الغرض و مائوی هم چند روز ملازم صحبت آن بزرگوار بودی تحقیق
واقف شدی چهار هر ما از عالم غیب فرو می آمدی و دو مرا سیدادی و خود هیچ نخوردی بعد از آن فرمود تا
درویش اندک بخورد و صحبت خلق ترک نه بد خاشاک دو کار بتمام نتواند رسید **نقلست** که چون
حضرت خواجه فرید الدین بیعت حاصل کرده در خدمت پیر خود مجاهده و کمال تا دوازده سال مشغولی نمود
و در هیچ کمال حاصل کرده نعمت ظاهری باطنی و خرقهٔ خلافت پیران چشت که از سرور عالم رسیده بود
صلی الله علیه وسلم مشرف گشتند حضرت ایشان را فرمان داد که ای فرید الله درگاه باری تعالی ملک
پنجاب ترا ظاهری عطا شده در مکان اجودهن سکونت و تمکین تو خواهد شد و آن ملک را از وجود
مسعود تو نعمت اسلام بخشیده و درواز و مغفرت بر ایشان خواهند گشاد **نقلست** از سیر العارفین
که سلطان العارفین شیخ فرید الدین در آن حجره که بحق مشغول میبود بعد از دو هفته بخدمت پیر بنظیر
میرسید بخلاف بعضی درویشان شیخ بدر الدین غزنوی و شیخ احمد نهروانی که پیوسته در
ملازمت حضرت قطب الملت والدین میبودند چون در دهلی شهرت ایشان بسیار شد و خلق
مزاحم حال آن صاحب کمال شدن گرفت بعد از آن با جازت و رخصت حضرت قطب الملت
والدین در خطهٔ هانسی آمده آنجا سکونت گرفت چنانچه پیشتر رقوم خواهد شد که بعد رحلت حضرت
پیر بنظیر خود در دهلی آمده باز بخطهٔ هانسی رفتند از آنجا بقصبه اجودهن آمده متوطن گشت -
نقلست از گلشن اولیا اندر کشف کرامات و درجهٔ محبوبیت ایشان از جناب الهی حکم نفاذ
رفته بود که هر چه فرید خواهد همان خدا تعالی کند که وقتی حضرت قطب العالم فرید الملة والدین گنج شکر
قدس الله سره العزیز برای ملاقات بندگی حضرت شیخ بهاء الدین ذکریا قدس الله سره العزیز
بطرف ملتان بملاقات رفتند چون قطب العالم آفتاب عالم بود از نزول ایشان تمام نواحی ملتان

معتقد ایشان گشت اینست حضرت صدرالدین فرزند حضرت بهاءالدین را خوش نیامد
که این ولایت را هم نبیره شیخ خواهد آمد و بخدمت غوث العالم عرض نمود یا با ایشان کرده ایم چون
آمده اند خوب نیست مگر این ولایت را هم گرفتن میخواهند حضرت شیخ فرمودند که ایشان را غرض آن نیست
از سبب کمال محبت و دوستی ما قدم رنجه فرموده اند از خاطر شیخ صدرالدین این وسوسه کلی
منقطع نشد و طریقه بزرگان این است چون که بزرگی را خواهند که جایی روان کنند کفش هایی
او را بآن طرف متوجه کرده مینهند شیخ صدرالدین کفشهای حضرت قطب العالم را گرفته
دیگر را فشانده بطرف ملتان راست کرده نهاد قطب الاقطاب فرمودند که ای صدرالدین مرا پیش پا مانده بود
اکنون خاطر جمع دار که من برای ملاقات پدر تو آمده ام نقل است که شیخ بهاءالدین را کنیزکی بود بغایت
حسن و جمال و سخنهای شیرین و پاکیزه میگفت که هوش از مردم میبرد و غبار دل بکلام نرم و گرم آن
بپرشرم زدود چون حضرت بهاءالدین آن را خرید دید که داغ شقاوت یعنی دوزخ بجبین آن
ماه دیده عیش منغص شد چند بار آن بزرگوار به حضرت پروردگار التماس نمود که الهی داغ شقاوت
این کنیزک بسعادت مبدل گردد یعنی بهشتی شود فرمان حضرت حق سبحانه میرسید که قضا با برین نفاذ یافته است
چندگی حضرت بهاءالدین بخاطر گذرانید که اگر آن ماه روی مشکین موی بشرف خدمت حضرت قطب العالم
مشرف شود امید است که داغ شقاوت او از برکت دعای ایشان بسعادت مبدل گردد چون وقت نماز
شد شیخ بهاءالدین به حضرت قطب العالم فرمود ای برادر یک کنیزکی است اگر فرمایید آفتابه آب
گرفته بیاید تا وضو بکنانید که نیت داریم فرمودند خوش باشد حضرت بهاءالدین اندرون رفته
بآن ماه پیکر گفتند که آفتابه آب پر کرده گرفته ببر و آن برادر مرا که در مهمانخانه نشسته است
وضو بکنانید و خود را از پیش پوشی و در ستر روی خود نکوشی حسب فرمان آن کنیزک
آفتابه آب پر کرده گرفت در حضور آن پرنور روانه شد و عرض نمود که من مستوره ام
بدیگر خود را چگونه روی نمایم غوث العالم فرمود آنچه من میگویم همان بکن که درین مصلحت
است هر چون به نزد قطب العالم رفت آفتابه آب پر کرده آورد و قطب العالم دست مبارک

خود را پیش کشید کنیزک آب را بر دست قطب العالم ریزید چون حضرت قطب العالم ریزید چون حضرت قطب العالم
جانب او دید آن داغ چون زاغ بر آن باغ جمال در نظر شریف ایشان افتاد حضرت قطب العالم
روی سوی آسمان آورده دعا بدرگاه جل و علی کردن کنیزک تمام آب را بر دست مبارک ریخت
او گمان برد که ایشان شیفته من شده اند بیت نظر خوبان بحسن خویش دارند و کسی را در نظر زان مینمایند
دل مردان حق در عالم اند ، که حسن حق بهر مظهر نمایند ؛ القصه چون آفتابه آن کنیزک خالی گشت اندرون
رفت و شیخ گفت شما را بر مردی فرستادی که بطرف روی من میدید و آفتابه بر دست او خرج شد
شیخ بهاء الدین فرمود جلدی آفتابه پر کرده بده و غوث العالم دانست که حضرت قطب العالم بدعا مشغول
شده و نظر بر پیشانی آن ماه کرد هنوز داغ شقاوت دارد فرمودش که زود پر در آورده آب را کنیزک
دیگر آفتابه پر کرده ببرد باز بر دست مبارک حضرت قطب العالم ریختن گرفت آن همگی بر دست مبارک
حضرت ریخته باز اندرون رفت شیخ پرسید چه نوع اکنون وضو ساخته اند یا نه گفت نه ساخته اند و نظر بر بالا
انداخته تمام آب من بر دست ایشان ریختم شیخ چون بر جبین او نظر کرد دید که هنوز قدری باقیست
فرمود زود باش دیگر آفتابه پر کرده ببر او پر کرده ببرد بر دست ایشان ریختن گرفت چون نیمی از آن
آب ریخت حضرت قطب العالم نظر فرو انداخت و از باقی آب از دست آن مهتاب وضو ساختند بعده
کنیزک نزد شیخ آمد و گفت که آن مرد وضو کرد و گفت این بار از نیم آب وضو ساختند چون شیخ جانب
جبین آن ماه جبین دید چه بیند که داغ شقاوت از پیشانی او بپرید و ثمره لطف الهی بر جبین او رسیده
شیخ شاد گشت اما در دل شیخ غباری نشست بدرگاه حق جل و علی عرض کرد و گفت الهی من چهل بار
بهر این کار عرض کردم قبول نشد و دعای حضرت بابا فرید الدین در یک لحظه قبول شد فرمان شد
که این چله اخیر دوست من در این چله بادی عهد کرده ام که آنچه من گفتم تو کردی اکنون آنچه تو گوئی من
کنم بجهت آن وعده دعا خواجه فرید الدین بدرجه قبولیت شد نقلست از کتاب گلشن اولیا که چون
حضرت قطب العالم فرید الملت والدین گنج شکر را چله اول شد فرمان حضرت حق سبحانه در رسید که
ای فرید برکت طلب بودی و چون چله دوم شد فرمان در رسید که ای فرید آنچه من گفتم تو کردی اکنون

چله سیوم شد فرمان در رسید آنچه من گفتم تو کردی اکنون آنچه تو گوئی من کنم و درجه قبولیت همچنین در جناب حضرت
عزت یافت که هرچه از زبان مرید بر جاری میشد از جناب الهی همان طور نفاذ مییافت و بعضی گویند که چله
دوازده سال هر سه کرده و یک روایت است که هر سه چله چهل چهل سال کرده اند پس ازین روایت
معلوم شود که عمر حضرت قطب العالم صد و بیست سال بود و مصنف کتاب گلشن اولیا میگوید که
حضرت قطب العالم فرید الحق والشرع والدین قدس الله سره العزیز پارهٔ عمر خود بیک فرزند عورت بیوه
ضعیفه داده بود که عورت فرزند بیمار را نزد حضرت برای دعا شفا آن آورد و چون نزد ایشان آمد آن
فرزند بمرد و جان آن قبض شد حضرت آن عورت را فرمود این کودک مرده است این را دفن
کنید عورت الحاح و زاری کردن آغاز نهاد و گفت اگر در خانه من مردی تدفین میکردم الحال و مرده یی شما
جان این بیچاره قبض شده ذمه شما است هرچند حضرت آن عورت را فهمایش میکردند او باز نیامد
آخر الامر حضرت بکشف دید که فرشته روح آن را برده در مکان روحان خواهد که داد میکند حضرت
از دست فرشته گرفته و آورده داخل در قالب آن کودک زنده شد لیکن عمر آن فرزند ضعیفه مذکوره
همان بود که گذرانیده شد لهذا پاره از عمر خود حضرت بآن بخشید عطا نمودند هی عظمت و کمال حضرت

نقلست از گلشن اولیا که درجه قطبیت مدار و قطبیت بمقداری که حضرت گنج شکر قدس الله سره العزیز
را بود بکسی دیگر کمتر بوده باشد که چهل سال ایشان را بود چند درویش کامل از راه کده
واقف عزم کردند که رفته این شیخ را ببینیم که چندین مقدار درجه قطبیت بر هیچ کس قرار
نیافته است تا آنکه دست دیگر قطب نمی شود بر حضرت قطب العالم آمدند سلام
گفتند دور دستا قطب العالم بنشستند بعد زمانی قطب العالم ایشان را پرسیدند که اینقدر گردیده
ایا هیچ درویش را دیده آید ایشان در تعجب شدند و گفتند که ما خود درویش ایم و هم دیده و شنیده
ایم آنگاه حضرت قطب العالم با ایشان گفت که مرا چگونه دیده آید گفتند که ما حال آمده ایم
از شما واقف نه ایم حضرت قطب العالم فرمودند بر چه حال من به پیش پیر رفتند و بردر
استاده و پرسیدند که حال شیخ چه نوع است از اندرون جواب آمد از اندرون که من در هم

خانهٔ ایشان آمده ایم گاهی طعام سیری نخورده و بجز ذکر و شغل دیگر امور نشده ایم چون ایشان
جواب شنیده باز در مسجد نزد مسند شریف حضرت قطب العالم رسیدند چه بینند که حضرت قطب العالم
آنجا نیست و تفحص ایشان مراقبه ورزیدند تمام زمین و آسمان را سیر کردند هیچ جا قطب العالم را
نیافتند سر از مراقبه بر کردند چه بینند که حضرت در میان ایشان است و گرد محاسن مبارک
خود را با آستین می افشانند چون ایشان حضرت قطب العالم را دیدند پرسیدند کجا بودید شیخ فرمود
آن درویشان را که شما بیان کردید رفته دیده بودیم گفتند چگونه دیدید فرمود که همه کنده و پراگنده بودند حضرت
گنجشکر بدیشان توجه کرده پرسیدند مرا شما هیچ جائی نیافتید گشتن من کسی تواند دیدن اگر شیخ هم
شما را و یکساعت یکچشم آب بدیدید از این فعل توبه کنید درویشان را چنین نشاید زمین
بوسیدند و گفتند اینک درویشی است درویش دان شدند نقلست از گلشن اولیا که وقتی در
میان درویشان کوه لبنان اختلاف افتاد در قطبیت حضرت گنجشکر قدس سره العزیز بعضی
گفتند که حضرت بابا فرید قطب است و بعضی گفتند که نیست چرا که هر قطب که هست اولیا البته درین
مکان عظام گذر میشد او هیچگاه درین جا زحمت آمد و رفت نکرده است چون اختلاف طرفین
باز و یا در دهلی نهاد عاقبت اتفاق طرفین برین افتاد که دو کس برای امتحان میباید فرستاد
دو کس را از میان خود تعیین کردند چون بحضرت قطب العالم رسیدند و جمال با کمال ایشان را دیدند
شیفته شده در ملازمت حضرت ماندند و سوی کوه لبنان باز نرفتند آنگاه دو کس دیگر فرستادند که خبر
آن دو آدمی دیگر را نیز کردند چون جمال با کمال آن آراسته خدا الجلال دیدند آن هم در خدمت ایشان
ماندند و بعد از آن رفته رفته همه درویشان بخدمت ایشان آمدند و کوه لبنان خالی گشت بعده
قطب العالم اولیا کوه لبنان را فرمودند که کوه لبنان جائی قرارگاه اولیاست وی را خالی نباید
گذاشت همه را رخصت فرمودند و هر یک مستور به مرتبه قطبیت حضرت شده با طمینان دل مراجعت
بکوه لبنان کردند نقلست از گلشن اولیا که در دور سلطان ناصرالدین بادشاه دهلی یک
دانشمند فیلم افهم الدین نام از ملک ... در دهلی رسید که هیچ دانشمند و عالم با وی مباحثه

کردن نتوانستند که فایق روزگار بود وقتی در مجمع نشسته بود و هیچ باوی بانی در جواب نمیکشاد و او میگفت کسی
درین حدود دانشمند عالم باشد که با من بحث کند مردی از آن میان گفت آری حضرت شیخ فریدالدین گنجشکر ست
در اجودهن درین ملک هستند او عالم با علم کمال و دانشمند است و مخصوص زمان است او قصد کرده در اجودهن
رسید و جمال جهان آرای ایشان دید و از مشکلات مسائل خود از حضرت ایشان پرسید اگرچه پیش ایشان سهل امر
بود اما ایشان زمانی تحمل فرمودند حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین مرید خاص حضرت در مجلس حاضر بود
علی الفور جواب با صواب مسائل بیان کرد او متحیر ماند و در خاطر گذرانید که سبحان الله مرید کسی اگر چندین علم باشد
حساب آن را چه توان کرد شتاب برخاست و متفکر بمنزل رفت حضرت قطب العالم خواجه نظام الدین را بسیار
عتاب کردند چرا اول وی را خراب ساختی و جواب مسئله وی گفتی مگر من نمیدانستم من برای همین تحمل کرده بودم که دل او
خسته نگردد و من از تو خوشنود نشوم تا رفته وی را خوش نگردانی شیخ نظام الدین بر مولانا افصح الدین آمد و گفت
که پیر دستگیر ما از سبب خاطر شما بسیار سرزنش کردند که چرا اشتافورا جواب گفتی اگر تو نمیگفتی خاطر مولانا خوش میشد
من از برای همین تحمل کرده بودم مولوی افصح الدین را ازین سخن حیرت تمام شد که سبحان الله علم آن چنان
و تحمل اینچنین برخاست و در خدمت قطب العالم رفته التماس ارادت کرد حضرت فرمودند که شما بسیار در علم
ظاهری غلو کرده اید شما را چگونه مرید سازم عاقبت از بسیاری تضرع او را مرید ساختند تا زیست در خدمت
حضرت قطب العالم میبود **نقلست** از مصنف گلشن اولیا که روزی نقیب اولیا حضرت ابو العباس
خضر النبی علیه السلام در مجلس پیر دستگیر ما در آمدند و گفتند که امشب در زیر دریا آدمیان همه جمع شده بودند و
میگفتند که یکماهی از نسل آن ماهی که یونس علیه السلام را فرو برده بود میگفت که این زمان در سر من فرود خوانده اند که
دریا خشک خواهد شد باشندگان دریا بران ماهی اعتقاد بسیار میدارند و هر مشکلی ایشان را میشود حل از آن
ماهی میکنند القصه ازین معنی باشندگان دریا متحیر و مضطر گشتند که چون دریا خشک شود زیست ما چگونه
مر باشندگان دریا خبر فرستاده اند تا نوعی باشد که از آن برطرف شود پس من در دریا آمدم یک حجره بلور دیدم
در بسته آواز کردم که درین حجره کیست آواز شنیدم که این حجره شیخ ابی سلول است که از خلفا قطب العالم
شیخ فریدالدین گنجشکر است طلب اذن کردم در را کشادند دیدم مردی پیر نورانی بر سجاده کرامت نشسته

بروسلام کردم جواب بابیت داد من پیش نشستم مرا فرمود تو کیستی که ترا صورت ما دخود بینیم گفتم از نسل خواجه
فرید الدین ام در پای من افتاد بسیار عذرها و تقصیرات خود خواست او را بخشیدیم آنگاه گفت اینجا
چگونه آمده اید قصهٔ خضر النبی علیه السلام بر بدو گفتم و خضر علیه السلام نیز برابر من بود جواب داد که آری ما هی
راست گفته است گفتم چگونه گفت صد سال است که من مرید گنج شکر شده ام بهان وزمرا بشرف خلافت
مشرف گردانیدند و تلقین وارشاد فرمودند و اینجا در آب جا دادند دو صد و نود و پنج سال است که در خدمت
اندرین روز ما مشتاق بوده من بند شده دور روز است که قصد کرده ام تا آه بزنم که بر حبیب مه یا خشک شوند و
آسمانها بسوزند گفت آن ماهی همین معنی معلوم کرده گفته است ایشان گفت من ترا وصال کنانم و ما را
خود در زیر عرش بردم و گفتم که آن آه که آن جا میزدی اینجا برار تا حجابها سوخته گردند اگر صادقی حکایت
خود خضر علیه السلام نیز برابر بود شیخ ابن سلول آه برآورد تا به حجاب اول رسید حجاب سوختن گرفت
شیخ با جازت پیشتر شد دانست که حجاب بر سوختن است آتش سوختگی حجاب با وسید خاکستر گشت
خضر نیز چند کام با او موافقت کرده بود الا آتش سوختگی با ایشان هم رسید اما این سوختگی آه ابن سلول بود
من حیران ماندم و شفاعت بدرگاه و تسبیحات و بزرگان کردم فرمان آمد این لایق آتش است امر او جنید و غیر
عرض چه تو این را می بینی گفتم چون موسی علیه السلام که در حال سوختن مبتلا و تن او را بنائی قوم او ساختر بود
و باز نده گردانیدی این بیچاره را زنده گردان فاحیینا الله تعالی به قدرته فقلت یا رب من
مین عرض کردم حکم شد که این مرد اهل سماع مجلس گفتم بعزت تو از اینجا نروم تا این مرد ترا ننهید
واستاذ منت من بلی انی یکون السماع فی الملاء اعلی افتجاء ملک من الملائک فقال

امام الشیوخ قدوة الشیوخ قطب الاقطاب یعنی جدی مولائی و سیدی الشیخ الاکمل
شیخ فرید الدین شکر گنج قدس سره والشیخ العارف شیخ جمال الدین الهانسوی السری
سقطی والمعروف الکرخی و داؤد الطائی و شیخ ابو النجیب و شیخ شهاب الدین
سهروردی والمنی طلب من الرحمان مخدوم جهانیان جلال الدین بخاری

محبوب الٰہی شیخ نظام الدین بدایونی صاحب الہند و شیخ محمد بن بدر الدین ہکوی
المشہور بالعباس و شیخ الحسین الناجوری وجد الاعلی والتارک من الدنیا
والفارغ من العقبیٰ والوصل بالمولیٰ حمید الدین الصوفی السعید و
الشمس الملة الحلوائی مظہر النور و اشرفتہ المجلس و طیب الطیب فقلت
الشیخ المعبود و شمس الائمہ ان ینفعہا فقال بالتغنی بہذا البیت ما یک پیر کنا ہم نزد و
کہ کو کسا ئین تعلّی الشیخ الحمید تواجد و و افقتہ الشیخ نظام الدین اولیاء و ہمہ صاحبان تبرکشان برزہ ہمہ حجابہای
برخاست ہر کس خدا تعالیٰ را میدید و ہم مشایخ از غایت سرور در رقص آمد و خدا تعالیٰ را میدید گفت
تا آنکہ ہر گوشت و پوست او گرخت استخوانہای ماند اما سر او ہیچ نگشت نرسید کہ خدائی را دیدہ بود بعدہ باوی
ہمراہ ان حال بیامد و بحال خود آمد بحضرت جد خود نزد روح قطب العالم خواجہ فرید الدین التماس کردم کہ این
مرید شما است اگر شما ہمہ بودید من سعی در کار او کردم اکنون شما دانید حضرت ایشان دست
خود بران انداخت او را فرود آوردند گوشت و پوست او ریختہ و سیختہ بحال خود باز گشت
گویا او را ہیچ چیزے نبود بعد از معاینہ این سر بمکان خود آمدم نقلست از کتب گلشن اولیا
کہ روزی رسول صلی اللہ علیہ وسلم در خانہ بودند چونکہ نوبت عائشہ صدیقہ بود اما در خانہ ایشان فاقہ
بود یک حرم محترم بحضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم چیزی پختہ پیش آورد حضرت عائشہ رضی اللہ
عنہا در غضب شد و آن کاسہ را بر زمین زد کہ ہمہ ظرف و ہم طعام ضایع گشت حضرت مصطفےٰ
علیہ السلام فرمودند کہ او طعام برای من آوردہ بود و آن طعام رفت اما آن زن را و بدہ او دندش
را دل نیاید العقد در راہ فقر کہ خاصہ طریقہ رسول صلی اللہ علیہ وسلم است مشایخ چشت عنبر
سرشت ترک علایق دنیاوی کردہ رفتہ اند و قدم بدان طریق نہادہ میگویند کہ اگر در خانہ
چشتی چیزے ماندہ باشد چون خادم او را دور کند آنگاہ وے بر مصلا عبادت

حضور کند و مهر دردی چون بر مصلا خواهد عبادت کرد خادم پیش او تنکه زر نهند آنگاه بخاطر جمع به نماز
مشغول شود **نقلست** حضرت قطب العالم فرید الملت والدین گنج شکر قدس الله سره فتوح را قبول نمیکردند گویند
بین الصلواتین ظهر و عصر سلطان غیاث الدین انار الله برهانه در دولت پر از تنکهای زر سرخ بخدمت
حضرت قطب العالم فرستاد حضرت مولانا بدرالدین اسحاق را که داماد و خلیفه ایشان بودند حکم فرمودند که امروز در
مطبخ چه قدر احتیاج است عرض کرد که یک تنکه درست میباید فرمود یکی ازینها بگیر مولانا گرفت باز عرض نمود
که یک تنکه درست قرض هم است فرمودند آن را هم بگیر باقی را بر فقرا قسمت نمائید بموجب حکم مولانا مذکور
تمام زر بر فقرا قسمت کرد چون مولانا چراغ گرفته افروخت یک تنکه آن جا افتاده دید آن را گرفته در کیسه
انداخت که فردا بخرچ لنگر بکار آید چون وقت نماز شد حضرت قطب العالم پیش جماعت ایستاده تحریمه بست
همین که شروع نماز کردند شکستند و پرسیدند که نزد کسی علایق دنیاوی هست همه گفتند نیست باز نیت الحمد خواندند
باز شکستند همین که شروع کردند چون تمام فاتحه خواندند باز شکستند و نشستند یاران را پرسیدند که چه سبب
که امروز نماز مرا حضوری نمیشود مگر از ان فتوح چیزی باقی مانده باشد مولانا را یاد آمد عرض کرد که یا
مخدوم یک تنکه در یافته بودم برای خرچ فردا نگهداشتم قطب العالم آن را گرفته بیرون تاب کرد و باز شستند و
دست که بدان تنکه آلوده بود از سبب آن در ان شب چندان اندوه کردند و اندیشه را در خود جای دادند
که هیچگاه آن قدر اندوه و غم نموده باشند و تاسف میفرمود که چرا دست بدان متوجه شد حق سود دم ازین خبر
وی بزبان نفرمودم زهی اتقا و پرهیزگاری آن حضرت که قدم بر قدم جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم
رفته اند **نقلست** از گلشن اولیا که قصبه حضرت محبوب الهی سلطان نظام الدین قدس سره دیدند بقصبه قطب العالم
اجودهن چون به نهایت میرسیدند که منتهی شود نظام الدین دید و متحیر ماند و متعجب شد جا در از دوش
فرود آورد و جهت تماشا بر یاران انداخت چه بینند که زیر جا در آلوده زر شده و متعجب شدند و گفتند
این چه شد و آن را بحضرت قطب العالم عرض کرد که چنان دیدیم و چنان کردیم حضرت قطب العالم
فرمود آن دنیا است که نزد من بهزار حیله آمده آن را قبول نکردم تو جان خود را آلوده میبودی
تا کردنی خواهد کرد **نقلست** از گلشن اولیا که محبوب الهی سلطان نظام الدین مع حجره قطب العالم

که در خلوت نشسته بودند همین جا که روضهٔ متبرکه است استاده بود دید که زنی پیرایه های قیمتی و لباس خاص پوشیده
جاروب میکند و عجز و زاری مینماید سلطان المشائخ آن را منع فرمود بر وقت بیرون آمدن حضرت قطب العالم
هر چه عرض و زاری در معرض بیان کنی الحال وقتِ خلوت ست آواز بلند مکن عورت مذکور از ممانعت ایشان
باز نیامد و آواز بلند کرد خواجه نظام الدین او را البعد مه از مقام بیرون کرد که برو اینجائی تو نیست چون
این تکرار بسیار شد حضرت قطب العالم از خلوتگاه بیرون آمدند و فرمودند ای نظام و بدی این چه بود
ایشان عرض نمود یا مخدوم نمیدانم حضرت فرمود این دنیاست بهزار حیله پیش من آمده لیکن قبول
نکردم و بطرف دنیا ارشاد کردند که سلام شما قبول افتاد لیکن برو در نظام الدین حاضر باش ازین فرموده
قطب العالم این چنین فتوحات نزد ایشان دنیا دنی ظاهر شد که اظهر من الشمس ست چون این ارشاد بجانب
خواجه نظام الدین شد حضرت نظام الدین به خدمت پیر دستگیر خود عرض نمود که یا خواجه من مسکینم ای پیر
دستگیر شما قطب مدار زمانه و مقبول بارگاه الهی و شیخ زمانه اینچنین پرهیز میکنید و بطرف بنده ارشاد
شده حال من چگونه خواهد بود قطب العالم از زبان فیض ترجمان فرمودند که ای بابا نظام شما را انشاء الله العزیز
مضرت نخواهد رسید از فرموده حضرت با این چنان علائق دنیا دنی و فتوحات خواجه نظام الدین چون
وقت خفتن شدی از سبو جای آب هم بیرون کرده انداخته خفتند و خفتندی. نقلست که چون از حضرت
بابا فرید الدین رحمة الله علیه محبوب الهی را عطا نعمت باطنی شده و ولایت هند بخشیده بوقت رخصت
یک تنکه برای خرچ از نزد خود مرحمت فرمودند چون محبوب الهی به دهلی حضرت بابا صاحب
به خدمت مائی صاحبه برای سلام و رخصت حاصل کردن آمدند چه بینند که صاحبزاده
حضرت قطب العالم حضرت مخدوم بدر الدین گریه میکنند حضرت نظام الدین سبب
گریه از مائی صاحبه پرسیدند ایشان گفتند که امروز سه فاقه گذشته این کودک است
برای گرسنگی گریه میکند تاب نیاورده حضرت نظام الدین از آن تنکه نیم پیسه را نخود
پخته که بقال میفروخت از بازار خریده در رومال صاحبزاده انداخته و
خود روان بطرف دهلی شد چون قطب العالم در خانه آمدند سبب گریه کودک از اهل خانه پرسیدند

ایشان گفت که از سبب گرسنگی گریه میکرد چون بهائی خدمت نظام الدین آمد صاحبزادگان را
این نحو دلجویی داد و خود رفت حضرت بابا فرمود که دنیا دنی علائق ایشان را از حضرت نصیب داده
است از نیم سیب اغنیا در اولاد حضرت پیدا شد و از یک و نیم سیب فتوحات بی حد و لقب
[illegible] گنجشی خواجه نظام الدین را حاصل شد زهی عظمت و کمال خواجگان چشت اهل
بهشت نقلست از گلشن اولیا در حکایت سیر آن قطب الاقطاب فخر الاحباب خواجه
گنج شکر و غوث العالم شیخ بهاء الدین زکریا قدس الله سره العزیز که وقتی هر دو بزرگوار همراه
یکدیگر در سیر بودند در کوه قاف رسیدند و چند وقت آنجا ماندند چون از سیر کوه قاف فارغ شدند
چون زیر آن آمدند یک مردی راه نوردی لباس آتشین پوشیده و شیر آتشین زیر
آن کشیده با جام سعادت ایشان رسید و زمین خدمت ببوسید و به حضرت قطب العالم
فرید الدین گنجشکر التماس نمود که مردم این دیار را قدم رنجه فرموده فیض بخشی فرمایند حضرت قطب العالم شیخ
بهاء الدین را فرمود شما هم همراه شوید ایشان فرمودند شما عزم کنید من در همین جا باشم حضرت قطب العالم
قدس سره بر شیر آتشین سوار شده متوجه آن دیار شدند مردمان آن مردم یک لحظه در رسیدند همه مشتاق لقا
بودند از دیدار حضرت قطب العالم بودند حضرت در نخستین بیان تفسیر آیات کلام الهی فرمودند و دوم
[illegible] وعظ تفهیمات بیان قوم جاری کردند روز دوم احادیث جناب رسول الله صلعم [illegible] ساختند روز
سیوم تمام خلق آن دیار مرید ساختند بر دست [illegible] چهل روز آن جا ماندند و [illegible] وعظ ایشان [illegible] ساختند بر دست
هفتاد روز [illegible] مدت حضرت بهاء الدین [illegible] طعام و آب [illegible] جا [illegible] سید بعد از آن قطب العالم از
قوم چند کس را خلیفه خود ساخته اند باز تحویل ایشان کردند و از آن چند و هفتاد هزار خلفا حضرت
قطب العالم شدند و مریدان بی شمار [illegible] داشت که قوم [illegible] مسلمان شده از توجه
حضرت قطب العالم گویند که سوا من [illegible] دیار کفار شکسته مخلوق پروردگار را از بادیه
ضلالت بیرون آورده به ساحل امن یعنی اسلام رسانیدند و بسیاری قوم دیگر هم در آنجا مسلمان
شدند که قصه ایشان دیگر جا خواهد شد بعد از آن قطب العالم نزد غوث بهاء الدین آمده از آن جا بملتان

قبول اسلام گردیدند قدر یکهزار کس یعنی از آن قوم ها پس حضرت آمده در نواحی ملتان سکونت ورزیدند نقلست
از حضرت نصیر الملة شیخ نصیر الدین چراغ دهلوی در خیر المجالس مرقوم شده است که حضرت بابا فرید اول در
ملتان تعلیم علم میکردند در مسجد مولانا منهاج الدین نزد سرای حلوائی حضرت شاه قطب الدین بختیار
اوشی رحمة الله علیه در ملتان از ولایت بجهت رفتن در خدمت پیر خود خواجه معین الدین آمدند در مسجد
نزول فرمودند حضرت خواجه فرید الدین در مسجد نشسته مطالعه میکردند خواجه قطب الدین از مقام خود
بمخافت بسر بابا صاحب آمده پرسید که مولانا اینچه کتابست شیخ فرید الدین عرض نمود که کتاب نافع ست
حضرت خواجه قطب الدین فرمودند که نفع تو در خواندن این کتاب نهاده اند حضرت خواجه فرید الدین
عرض نمود که نفع من در نظر کیمیا سعادت بخش نهاده اند و از کشش توجه باطنی حضرت بابا صاحب
بیهوش شده و بر پای ایشان افتاده و این بیت فرموده **رباعی** مقبول تو جز مقبل جاوید نشد و ز
لطف تو هیچ بنده نومید نشد عونت بکدام ذره پیوست دمے کان ذره به از هزار خورشید
نشد میگویند که اول بیعت حضرت با خواجه صاحب همان جا واقع شده **نقلست** از سیر العارفین که چون
حضرت قطب الملة والدین از خطه ملتان بطرف دار الخلافت دهلی عزیمت نمودند تا منزل برکاب
سعادت حضرت خواجه قطب الدین برابر بودند آن جا حضرت قطب المشایخ بختیار اوشی اشارت
فرمودند که بابا فرید همدرین دیار ترک و تجرید اختیار نموده چند گاه بعلم ظاهری مشغول باش که زاهد بیعلم مسخره
شیطان است بعد از تحصیل در دهلی بیائی و در صحبت من قرار گیری انشاء الله تعالی مراد وقت نزد
خود خواهی یافت حضرت ملک المشایخ باشارت پیر خود همچنان کردند و از آن جا بخطه قابل رفته
پنج سال در قابل علم تحصیل نمودند و از ان جا بخدمت مایقصا جهانهند این مجاهده ایشان قبعلها اول العهد
چون بر ایشان ینابیع علم لدنی کشوده شد از آن جا باز مراجعت نموده در ملتان رسیدند نقلست
از حضرت ملک المشایخ فرید الدین قدس الله سره در راحت القلوب مرقوم شده است که طرف ملتان
آمدم برادر من حضرت بهاء الدین ذکریا را مصافحه کردم مرا پرسید که ای برادر کار خود تا کجا رسانیدی
گفتم اگر بگویم این کرسی که تو برو نشسته ای بر هوا شود هنوز این سخن نیکو از زبان من نه بر آمده که شد

که کرسی نه بوده باشد برادرم بهاءالدین تکیه دست در کرسی زد و کرسی نشست فرمود که برادرم
فریدالدین نیکو خود را رسانیده انگاه چون در دهلی بخدمت حضرت پیر خود آمد و سکونت
کردم خدمت شیخ الاسلام خواجه قطب الدین بختیار اوشی مادر یافتم چندان نعمت کردم
وصف نیاید از ایشان دیدم انگاه خود را در پای ایشان بستم و بشرف بیعت مشرف شدم در یک
روز چندین نعمت بر من روان کرد و این سخن هم گفتند که مولانا فرید کار خود را تمام کرده است
انگاه بر من آمده **نقلست** که چون حضرت بخدمت خواجه خود بودند بعد از مجاهده کمال خدمت و شوق کامیابی
ارشاد فرمودند دیگر روز چون وقت شب برای وضو پیر خود تهجد برخاست هر چند آتش را جستجو کردند
در تمام محله نیافتند بعد از تفحص بسیار در یک خانه زنی فاحشه آتش افروخته دیدند بر در دروازه آن رفته
آواز نمودند از اندرون کنیزکی آمده و دیده باز اندرون رفته بیان نمود که مردی با کمال حسن و جمال
بر در استاده آن زن مالک خانه گفت آن را اندرون بیار حضرت بیان نمود که من طلبگار
آتش ام برای وضو پیر خود آن زن بر حسن و جمال حضرت مفتون شده گفت نزد من آمده
اگر بر بستر من آرام فرمائی بعد از آن آتش خواهم داد حضرت از آن جا معاودت گشته هر طرف
برای آتش جستجو کردند چون هیچ جا نیافتند لاچار باز بدان خانه رفته سوال آتش نمود
زن فاحشه باز همان آرزو بیان کرد و گفت اگر آرزوی من بر نمی آری چشم مرا ده آتش
دهم بعد از آن چون این بیان کرد حضرت ازین امر سهل دانسته از چشم خود بیرون
آورده بدو داد و آتش آورد و بجهت درد پارچه دستار خود بران بست چون در مکان
آمدند دیگر هم میسر نشد چهار پای خود را کوفته سوختند و آب وضو پیر خود تیار کردند چون
حضرت خواجه برای وضو نشست دیدند که بر چشم خود پارچه دستار بسته از ایشان
پرسیدند ای بابا فریدالدین چشم چرا بسته اید ایشان بهندی زبان فرمودند آنکھ آئی ہے
حضرت فرمودند اگر آئی ہے این را چیر البته آمیانه فرمان حضرت پارچه چون دور کردند
دو چشم برابر صحیح و سالم یافتند مگر قدری از دیگر تفاوت میشد و حضرت خواجه لب مبارک

برچشم باباصاحب مالید تندرست شد بعد از معاینهٔ اینچنین اعتقاد حضرت خواجه تمام نعمت خواجگان چشت و تبرکات عطا فرمود **نقلست** که حضرت خواجه فرید الدین میفرمائید وقتی من و قاضی حمید الدین ناگوری که یار غار من بود جانب دریا مسافر بودیم یک عجائب قدرت خدای را تماشا کردیم که در صفت نیاید نزدیک دریا مقامی بود من و قاضی هر دو آن جا نشسته بودیم هر دو را گرسنگی اثر کرد میان بیابان الغرض یکزمان گذشت گوسفندی دو نان جوین در دهان گرفته پیدا شد پیش مایان بنهاد و باز گشت تا آن دو نان جوین تناول میکردیم و با یکدیگر می گفتیم که این نان از غیب رسیده و این گوسفند نبود از مردان غیب بود همدرین گفتگو بودیم که یک کژدم بقدر شتر بزرگ پیدا شد اما تیز میان می آمد همین که نزدیک دریا رسید خود را بی محابا در آب انداخت گذاره شد من طرف روی قاضی دیدم و قاضی طرف روی من دید گفتیم در زیر این چه حکمت است که آن کژدم به تعجیل میرود بیا تا ما نیز دنبال آن کژدم برویم تا کجا خواهد رفت فرمود در کنار کشتی نبود درگاه او سبحانه عرض کردیم که مارا درین دریا راه بده تا تماشای آن کژدم ببینیم چون این مناجات کردیم بفرمان خدای تعالی دریا دو شق شد زمین خشک پیدا آمد ما هر دو بگذشتیم آن کژدم پیش و ما در عقب چنانچه نزدیک درختی رسیدیم دیدیم که یکمرد خفته و ماری اندر درخت بر سر او برآمده تا آن مرد را هلاک کند آن کژدم بجست و آن ماررا نیش زد و هلاک کرده ناپدید شد مار مرده نزدیک آن مرد افتاد و ما هر دو نزدیک آن مار بیامدیم بقیاس هزار من بود چون آن مرد بیدار شود دریابیم که بدین حفظ که خدای تعالی این را نگهداشت این مرد بزرگ کسی خواهد بود چون نزدیک او شدیم چه بینیم که شراب خورده و قی کرده است ما از حد شرمنده گشتیم و گفتیم کاشکی نمی آمدیم تا این نوع دیده نشدی بعده ما هر دو میگفتیم و به خاطر میگذرانیدیم تعجب آن مرد شراب خوار بفرمان که خدای تعالی نگهداشت هنوز این سخن نیکو در خاطر ما نگذشته بود که هاتف غیب آواز داد که ای عزیزان اگر صالحان و پارسایان را نگهداریم پس گنهگاران را که نگهدارد هنوز در گفتگوی بودیم که آن مرد بیدار شد و مار را افتاده پیش خود دید متحیر ماند تا تمام کیفیت

آن کردم و بالکے از بد وگفتیم آن جوان ازان فعل توبہ کرده و بایشان پیوست گویند کہ آن جوان
یکے از واصلان حق شد میگویند کہ ہفتاد حج پیاپے برہنہ بجا آورد و بعد ازان فرمودند چون وقت درآید
نسیم لطف وزیدن گیرد صد ہزار خراباتی و شرابی را صاحب سجاده کنند و بیامرزند و اگر صبا و امر قہار دست
دزد صد ہزار صاحب سجاده را ابرانند ہریکے را بخرابات افگند پس ای برادر درین راه بیم نباید
بود خاصہ در راه سلوک کاملان کہ در سلوک شب و روز و سال از فراق و خوف متحیر و غمگین مانده اند
زیرا کہ عاقبت ما کسے ندانست کہ چگونہ خواہد شد اگر ابلیس لعین عاقبت خود دانستی بے شبہ آدم را
سجده کردی اما چون او عاقبت خود ندانست و در طاعت خود بدید غرور در وے پیدا شد کہ من ہرگز
خاک را سجده نکنم چون تکبر کرد جملہ طاعت او حبط شد و بر روی او باززد در نمازگاه و ملائکہ این سخن فرمود
کہ وقتے در شہرے رسیدیم طائفہ دیدیم از اہل صلاح در یکجای در عالم تحیر استاده و چشمہای وا
داشتہ اما نماز را بوقت ادا میکردند و باز در عالم تحیر مشغول میشدند دعاگوی نیز درمیان ایشان ماند روزی
از میان آن طائفہ چند نفر در عالم صحو افتادند دعاگوی عرضداشت کرد کہ این چہ عالم است کہ شما در آن فرود
شده اید گفت امروز بقیاس شصت سال یا ہفتاد سال باشد کہ قصہ ابلیس لعین مطالعہ کرده ایم کہ با شش
ہزار سال کے رشتی و شش ہزار سال مر خدای را عبادت کرد آخر چون عاقبت خود ندانست او را غرور
اثر کرد و گفت آدم را سجده نکنم رانده شد و آن ہمہ اعمال و فعل بر روی او باززدند ازین ہیبت میلرزیم
و در عالم تحیر افتادیم و درین فرو ماندیم نمیدانیم کہ عاقبت ما چگونہ خواہد شد ازین خوف متحیر مانده ایم آنگاه
خواجہ قطب العالم ادام اللہ تقواه ہای ہای بگریست و این لفظ بر زبان مبارک راند کہ حال کاملان برین جملہ
ست کہ در خوف متحیر مانده اند ما چہ دانیم کہ در کدام طائفہ ایم نقلست از حضرت سلطان المشائخ والاولیاء
نظام الملت والدین بختیار اوشی کاکی حضرت شیخ المشائخ فرید الملت والدین قدس سره چون خرقہ
خلافت خواجگان چشت کہ درجہ بدرجہ از جناب رسالت مآب تا بعہد وا از دست حق پرست خواجہ قطب الدین
رحمۃ اللہ علیہ پوشید از منقبہ نفس بر آستانہ حضرت قرار نگرفت باز بسمت خطہ ہانسے عزیمت نمود
میگویند در آنجا آن حضرت در جماعت خانہ خویش نزول فرمود خلق دہلی بقدمبوسی ایشان آمدندی دائم

نمودند حضرت ایشان را این معنی خوش نمی آمد که خلق متشوش حال ایشان شوند قضا را روز جمعه بود از قصبه
نماز ازان منزل بیرون آمدند که بجهة دهلی میرفتند ناگاه که در راه نسبت صحبت متبرک ایشان اکثر مشرف میبودند و
الفتی بسیار داشت به پلنگ خانه استاده بود چون حضرت سلطان المشایخ بابا فرید او را دید دوید و در پای
ایشان افتاد و در گریه شد و گفت در خطه هانسی حضرت شما را اکثر دیده یافتم و مشرف میشدیم اکنون
چون درین جا اقامت نمودید ما را طاقت نماند که بی طلعت دیدار پر انوار شما توانستیم که در خطه هانسی
باشیم در عقب شما ازان جا دویدیم و بدینجا رسیدیم و مرا نگذاشتند که دولت پایبوس در یابم حضرت
بابا صاحب را سخن او بسی موثر ساخت نماز جمعه گذرانیدند و فرمودند که از پیر خود حضرت خواجه قطب الدین
بمن رسیده است چه درین جا و چه دران جا و برادر خود و خود را که خلیفه ایشان بودند حضرت و
شیخ نجیب الدین متوکل بجای خود در دهلی نشاندند بعد ازان بجانب خطه هانسی عزیمت نمود چون
دران جا رسیدند همه خاص و عام از اهل آنجا آمد یار زیادت گشت بعد از مدتی ازان جا نیز انتقال
نمودند و فرمودند که در جایی بی تعین قرار گیریم که هیچ کس مشوش وقت من نباشد نقلست از
سیر العارفین که حضرت شیخ المشایخ جمال الدین هانسوی در همان ایام از خرقه متبرک
ایشان مشرف شده که حضرت شیخ الاسلام فرید الدین قدس سره از شهر دهلی بعد
از وفات پیر خود در خطه هانسی آمد و ازان جا بقصبه اجودهن که نزدیک دیپالپور است
است رسیدند و از غرب شهر در زمین پاک زیر درخت کلان که بر که الحال آن مقام مشهور
است بمع خلفا یاران حاضرین آرمیدند و دران قصبه اکثر مردم کج طبع و بد اعتقاد بودند اول در آنجا
هیچ کس ملتفت حال ایشان نگشت حضرت فرمود این جایی بفراغ خاطر مشغول العبادت
حق تعالی میتوانیم بود نقلست از حضرت نصیر الملت والدین محمود اودهی که حضرت شیخ المشایخ
فرید الملت والدین قدس سره دران قصبه تاهل واقعه شد و فرزندان تولد شد
نزدیک مسجد جامع منزل ساختند عیال ایشان آنجا بودی و در شهر که بیوه زن خانه
خود در تملک ایشان کرده بود چون آوازه کرامت حضرت ایشان در اطراف و جوانب

ملک رسید که این چنین آفتاب قطب الاقطاب در قصبه اچه طالع شده و از پرتو طلعت تابش ظاهر و باطن خود
بهره نظر می انداز نقلست چون حضرت درین جا نزول فرمودند یک جوگی که نام بالناته حاکم شهر
بود و همه ستر چیله او جادوگر بود تمام مردمان آن جا مطیع و فرمان بردار بودند چون شهرت حضرت بسیار شد از
کمال حسد یک کس چیله را فرستاد که ایشان را نزد من بیار چون آن چیله جوگی بخدمت بابا صاحب آمد عرض
فرمود که بنشین چون او بنشست بزمین پیوست حاصل کلام همه ستر چیله ها را فرستاد و بفرموده
حضرت بنشستند آخر الامر از غایت غصه و جوش جوگی خود بخدمت شریف آمده گفت مرا از کرامات
خود بنمائید یا من بنمایم حضرت فرمود هر چه داری بنما جوگی یک کتله چوبی یعنی کنده که بران سوار شده طرف آسمان
بلند شد چنانچه از نظر غایب گردید چون اینچنین استدراج او ظاهر شد حضرت بابا صاحب نعلین خود را
فرمود که جوگی را از آسمان بزیر آورید بسلامت نعلین حضرت پرواز شده بر سر جوگی زد و کوب
شروع نمودند از کوفت ایشان جوگی فریاد آغازید و الامان الامان شروع کرد چون نزد
حضرت آمدند حضرت فرمود اگر امان خواهی کلمه بگو جوگی فوراً کلمه گفت و مسلمان شد و
بجای که متصل روضه است این جا مسلمان شد لهذا حجره جوگی مشهور است و الحال اینجا
قدم رسول صلی الله علیه وسلم تام است که اینجا از روح پرفتوح سرور عالم صلی الله علیه وسلم محبوب الهی
خواجه نظام الدین را ارشاد برای سفر حضرت در دانه حاصل شده و جوگی یکی از واصلان حق
گشته بخدمت شریف مشرف شد و حضرت آن را بنام عبد الله مشهور گردانید نقلست که حضرت
بابا صاحب برای زیارت قبه که متصل آن مقام که در ان جا حضرت نشسته بودند رفتند دیدند که مزار
حضرت عزیزی صاحب است آمده فاتحه نمودند یاران عرض نمودند که حضرت درینجا مزار کسی نیست
که حضرت بران فاتحه خواندند حضرت فرمود این هم از عزیزی است آن را از روز شهرت نام
ایشان عزیز مکی گشت و خواهد بود ایشان هم ایشان را گویند یاران همراهی عرض نمودند اگر
حضرت فرمایند این جا مزار بنا کنیم حضرت فرمود فقط یکی اینجا که مزار بزرگ است بنا کنید که
که مزار خود راست بنا کنید چون حضرت ملاحظه کرده و در ایشان بد لهذا همان جا ده مزار شریف

است بسیار کسان از روح ایشان فیض یافته نقلست یکروز حضرت بابا صاحب آن جا استاده بودند دران
راهی بود یک عورت بیوه بدان جا آمد و تضرع و زاری نمود حضرت سبب گریه ازان عورت استفسار نمود
عورت مذکور بیان کرد که من عورتی مسکین ساکن این قصبه ام در تمام عمر یک فرزند حاصل شد چون
بسن بلوغ رسید ملازمان بادشاه ولایت او را ازین جا گرفته همراه بردند و الله اعلم آن فرزند من مرده است
یا زنده و چون برین جا مارا گذر افتد از دوران فرزند گریه میکنم چون حضرت احوال او معلوم کرد رحم بر
زاری او نمود و بکشف باطن که همه زمین نزد و ره قطب مثل دانه خردل است نگاه کردند چه بینند که
آن فرزند عورت مذکور به کوه روتاس چهار پایان را سے چرانید حضرت نزد او رفته از احوال او
و وطن او پرسید کودک عرض کرد یا حضرت نزاد بوده من قصبه اچه وطن است و یک مادر شفقت در آنجا
دارم لیکن الحال در قید ظالمان ام بچه سبب دران جا روم حضرت با با صاحب از روی شفقت
دست آن بگرفت و فرمودند که چشم بپوش چون آن چشم باز کرد چه بیند که همان جا متصل قصبه اچه بمن
استاده حضرت آن را گفت برو در گلا از خاطر او در خود و را از جمال خود ترو تازه و کن آن کودک
روانه شد چون در خانه خود آمد و مادر را از دیدن جمال فرزند خود تشفی شد احوال ماضی از و
استفسار نمود او عرض نفتن و آمدن خود از توجه حضرت با با صاحب ظاهر ساخت عورت مسکین و فرزند او
آمده نزد حضرت مرید شدند و باقی عمر در خدمت ایشان بودند و مقبول زمانه گشتند و خانه خود و حویلی
که الحال دران جا خاص روضه متبرکه است و زمین پنج کنال بطرف کنگره غروب کرد دران جا چبوتره است
اول نشستگاه حضرت آن زمین بود و آن مکان خود که ملکیه بود آن عورت بود بعد تحویل حضرت
نمود از ان روز حضرت در شهر آمده آن خانه را حجره خلوت و عبادت ساختند متصل آن بولی
لنگر و آرام درویشان طیار کردند بعد از انتقال بجهت سنت نبوی صلعم تدفین نعش مبارک شده
روضه متبرکه بنا شد بصلاح حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین قدس سره نقلست که چون جوگی را
مسلمان کردند همه قومها که در علاقه شهر بودند دولت اسلام یافته مطیع و مرید گشتند چون صیت مشیخت
ایشان در اطراف و جانب عالم شایع گشت ملا لبان اهل استحقاق بحضرت آن سلطان

الاتفاق یکبار ردی نمودند لهذا اجودهن نام شهر پاکپتن بدل شده هر کس که آمده گفت در پاک پتن میروم و دیگر روایت است نزد شهر آب روان بود حضرت آن جا رفته به یک کنار آن وضو و غسل می نمودند مردمان آن جا آب نموده میگفتند این پتن پاک قطب الاقطاب حضرت است از ان سبب نام شهر پاکپتن افتاد ایشان را عادتی بود که چون جماعت مردم بملازمت حضرت آمدند شیخ المشایخ فرمودند علیحده علیحده فیض آمده حاصل نمایند نقلست از سیر العارفین چون همه قومها مسلمان شده مرید و مطیع فرمان حضرت شدند یک قاضی ابو مسلم نام از غایت حسد نفسانی خصومت نموده بطرف صوبه ملتان که اجودهن یعنی پاکپتن توابع صوبه ملتان بود نوشت که شخصی اهل علمی خود را درویش گویانده همیشه سرود می شنود و رقص مینماید از صوبه بادشاهی پروانه نوشت که آن را از شهر بدر کنید چون نزد قاضی پروانه آمد و پروانه از مطالعه قاضی را معلوم شد که نوشته بود قاضی را از شهر بدر کنید قاضی پروانه را پوشیده ساخت و باز نوشت از ان جا حکم آمد که نام آن اول نام آن شخص منویس که کدام است چون نام قاضی حضرت نوشته نزد صوبه روانه کرد چون صوبه و دانشمندان و عالمان و حضرت بهاء الدین زکریا نام حضرت شنید جواب مرقوم نمودند ای قاضی بی شعور تو نام آن چنان درویش مینویسی که مجتهدان را یارای آن نیست که به قول و فعل او ایراد نمایند و در معرض مخالفت او در آیند قاضی مذکور چون این کلام ایشان دید منفعل و پریشان شده از خصومت باز نیامد قاضی و خیل و مان جمع شده نزد حضرت آمدند و بهر طرح رنج می رسانیدند چون جور ایشان از حد گذشت حضرت سلطان المشایخ همین جواب داد که جور و جفا ایشان ایشان را بکشد و کشته باشند زمانی نگذشت. آن همه خراب گشتند و از ایشان نسل نماند و قاضی آمده بعجز و نیاز بخدمت حضرت شتافته مرید شد و نسبت ناطه دختر خود با فرزند حضرت مخدوم بدر الدین نمود چنانچه از شکم آن مائی صاحبه حضرت علاء الدین موج دریا متولد شدند که بمسند قطب الاقطاب نشستند و الحال در اولاد ایشان و سجاده و مسند قایم و دایم است نقلست که بادشاه ناصر الدین چار هزار دینار و پروانه جاگیر مبلغ چهل هزار بجهت لنگر بدست الف خان از خود

فرستاد چون نزد حضرت قطب الاقطاب بابا فرید الدین آمده نذر گذرانید حضرت آن سند جاگیر باز گردانید که طالبان
این راه بهیچ اگر من جاگیر قبول کنم نام من در دفتر درویشی نخواهد بود و زر نقد را بر مساکین و درویشان جمله
عطا نمود چون الف خان نواب که بعد از آن سلطان غیاث الدین بلبن خطاب یافت از حضرت مرخص
شده چند قدم رفت در دل گذرانید که در خانه شاه دهلی فرزندی نیست و الف خان هم از نبیره داران
بادشاه بود در خدمت حضرت عرض بپردازم اگر سلطنت عطا شود این خیال در دل داشته باز بخدمت
حضرت آمد حضرت بروشن ضمیر خود شاه بزبان این رباعی خواندند رباعی فریدون فرخ فرشته نبود * ز عطر و عنبر
آغشته نبود * تو داد و دهش یافت این نکوئی * تو داد و دهش کن فریدون توئی * و از در فشان
زبان فرمود بادشاه از آسمان فرشته نباید اگر تو نیک عمل و انصاف کنی از بارگاه الهی تو بادشاه
خواهی شد چون الف خان این ارشاد از قطب العالم یافت مرید گشته بصد سرور بطرف دهلی باز گشت
در چند ایام ناصر الدین انتقال یافت و الف خان بادشاه شده غیاث الدین بلبن خطاب یافت بعد از ان
حضرت چون برای زیارت پیر خود رفتند بادشاه بصد عجز و نیاز پیش آمده التماس نمود که اگر عنایت حضور
فرمایند در حرم سرای بنده قدم رنجه فرموده پردگیان حرم را از دیدار خویش فیضیاب نمایند چون اعتقاد
سلطان با حسن وجه بود عرض او قبول فرمودند در سرای سلطان شرف نزول اجلال ارزانی فرمودند سلطان
مستورات خود را در خدمت حضرت آورده مرید ساخت دختر سلطان بی بی هزبره خاتون نیز در میان
دور استاده بود قطب العالم بجانب او دیده و بطرف آسمان نگاه کرد و از سلطان پرسید که این دختر کیست
سلطان عرض کرد که دختر بنده است حضرت قطب العالم خاموش مانده از خانه سلطان بر آمده بمسکن شریف
رسیدند سلطان عاقل و دانا بود این معنی را دریافته وزیر را طلب فرمود که حضرت قطب العالم هنگام دیدن
مستورات و پردگیان حرم هیچ کس را ندیده و نه پرسیده دختر مرا دیده و پرسیدند که این دختر کیست چنان
معلوم شود که با او میلی دارند تو برو به خدمت ایشان و از طرف من عرض کن که غیاث الدین عرض
میکند که اگر بخاطر حضرت منظور شود دختر بنده برای و مشکو تا نیدن قبول فرمایند چون
وزیر بحضور حضرت قطب العالم رفته این معنی بموقف عرض رسانیدند فرمودند که مرا فرمان از

حق جل و علا از جناب رسالت مآب بزرگان چشت مشهور کرد ای فرید نکاح کن در سفر که بودم که حکم
میشود چون بادشاه مراد محل پرده مردم مستور با سعادت که را ندیدن نظر چون در لوح محفوظ کردم دیدم
که نام آن دختر بنام من نوشته است از ان سبب پرسیدم وزیر رفت این واقعه پیش بادشاه عرض
کرد بادشاه در تدبیر کار خیر شد نقل است چون حضرت قطب العالم را از درگاه باری تعالی حکم شد که
عقد بکن گفت خداوندا دلم را از محبت خود قاصر نگردانی و به جانب دیگر مایل مے سازی فرمان
آمد که از جهت دوستی حبیب من کار خیر بکن باز حضرت قطب العالم عرض نمود مرا عفو شود
فرمان شد مرا درین مصلحت است که چون از تو فرزندان پیدا شوند از برکت ایشان مخلوق
فیضیاب شوند و مغفور شوند حضرت عرض بیان نمود خداوندا تو رحیم کریمی اولاد من اگر نافرمانی
و خطا سرزد شد در بارگاه حضرت تو مرا شرمندگی حاصل خواهد شد فرمان آمد صالحان را در پله
خود داری و ناقصان را در نور درج اندازی همه را خلعت مغفرت پوشانیده و مغفور خواهم کرد
تو به تسلی خاطر سنت حبیب من ادا نمای القصه چون بادشاه عقد ساخته آن ماه را
همتر ین مهر ساخت و زهره با قطب پیوست حضرت شیخ بجلوس آن مطلع طاؤس قدم نمود
چون قریب آن دولت و تقریب میدید که بر بستر شاهانه مکلف و مزین تمهود وارد حضرت
قطب العالم بران قماش دنیاوی قدم نه نهادند و نزدیک چهارپایی آن ماه مصلاه
خود انداخته مسند شریف خود ساختند بیبی از مسند شاهانه خود فرود آمد و سلام کرد و تمام
شب حضرت قطب العالم همان جا نشسته ماند بعد صبح باز گشتند بیبی بدایه خود حال شب
بیان نمود دایه بحضرت ایشان التماس کرد که موجب چیست که از بسترهای شهزادی که لایق
شما است اعراض میفرمائید قطب العالم فرمود که باسباب دنیاوی مرا چه کار عرض کرد
هرچه رضاست همان کنید حضرت فرمود این همه اشیاء دنیاوی براه خدای تعالی صرف کنید
دعا به درویشی میپوشید حسب الارشاد حضرت تمام زیور و پارچات وغیره خرچ نمودند براه خدای تعالی
حضرت قطب العالم فرمودند که چادر درویشان بیارید همان را بپوشید و لباس دنیاوی را از خود دور کن و فقیر

را معمور کن گفت هرچه رضا است مرا فرمانبرداری است آنگاه حضرت قطب العالم بیرون آمده و بجمیع یاران
بسیار زد و فرمودند که ای یاران در میان شما کسی است که بچار پلاس نمک پیدا کند برای عروس جامه شیخ محمود نیمه
دوز عرض کرد که من بیارم رفت و بیاورد و فرمودند که یک ازار ساخته آن بر اندازه کی سجاده سازید و باقی پارچه ها ازان
ساختند حضرت قطب العالم آن جفت را که جفت بآن حضرت شده بودند پوشانید و مال منال زر و زیور
و پیرایه های شاهانه همگین بفقرا تاراج کردند سلطان باز همان مقدار پیرایه ها را برای شاهزادی دختر
خود فرستاد شاهزادی باز آن را بتاراج فقرا داد سلطان باز بمقدار پیرایه زر و زیور سیوم مرتبه فرستاد
بی بی آن جمله را بفقرا تقسیم نمود و سه صد کنیزک و غلام که بی بی را سلطان داده بود شهزادی التماس
نمود که درباره اینها چه حکم است اگر کسی ازینها قابل خدمت باشد بداریم باقی را آزاد کنیم حضرت قطب العالم
ازان جمله دو کنیزک یکی بنام شاره و دیگر بنام شکر و دو غلام که از نسل شاهان بودند پسند کرده فرمودند
اینها را بدارید و دیگران را آزاد کنید الغرض چون سلطان هربار یک چیزی از متاع دنیاوی برای دختر خود
میفرستاد همینے ایشان را تشویش حال گشته بی بی نیز بیزار گشته بخدمت حضرت قطب العالم عرض نمود که درین
شهر غریبیم بود سلطان دائم ما را تشویش خواهد داد و هیچ در مشغولی عبادت ما خواهد بود بهتر آن است که این
شهر را بگذاریم و بشهری دیگر رویم حضرت قطب العالم را این سخن بسیار پسند آمد از خطه دهلی بطرف اجودهن
عرف پاکپتن تشریف فرمودند و بجای خود برادر حقیقی خلیفه خویش حضرت شیخ نجیب الدین متوکل را گذاشتند
اصل سبب گذاشتن دهلی این بوده نقل است که وقت شادی حضرت شاهزادی را جامه پلاس پوشانیده
بودند و دست منکچ سبز کرده بپینی چلهجبت از دست آورده داد لهذا تا حال در اولاد ایشان این
رواج جاری است که بوقت نکاح همین طور بکنند بعد از سه روز لباس دیگر میپوشانند روایت دیگر چنان
منقول است که آن حضرت را دو قبیله بودند اول شاهزادی دختر سلطان غیاث الدین بلبن انار الله
برهانه که قصه او بالا مسطور است دوم خواهر حضرت مخدوم شیخ نصر الله مسماة بی بی ام کلثوم وقتیکه ایشان
بیوه شدند بعد ازان قطب العالم قدس الله سره العزیز ایشان را در نکاح خود در آوردند و شیخ نصر الله
همراه مادر خود بیت الشرف آن حضرت بودند و بجای فرزندی پرورش ساختند و صحیح روایت همین است

بدانکه حضرت قطب العالم را هشت فرزند بودند پنج پسر نرینه و سه دختر که ایشان از شکم حضرت عصمت پناهی
بی بی هرینه و خاتون دختر سلطان غیاث الدین انار الله برهانه متولد شده بودند بدین تفصیل اول حضرت
مخدومنا خواجه بدر الدین قدس الله سره دوم حضرت مخدوم خواجه شهاب الدین ملقب گنج علم قدس الله
سره العزیز سیوم حضرت مخدوم خواجه نظام الدین قدس الله سره چهارم حضرت مخدوم خواجه یعقوب
قدس الله سره العزیز پنجم حضرت مخدوم عبدالله شاه و پنجم بلقب صاحب مشهور اند که ایشان در خوردسالگی فوت
شدند دیگر سه دختر اول است بی بی فاطمه دوم بی بی مستوره سیوم بی بی شریفه و حضرت مخدوم
شیخ نصر الله متبنی حضرت قطب العالم بود آن حضرت شیخ نصر الله را بید دست میداشت و بجای فرزند
پرورش ساخت و بمرتبه خلافت و کمالیت رسانید و در روایتی ضعیف است که از دختر سلطان غیاث الدین
هشت فرزند بودند سه پسر اول بندگی حضرت مخدوم خواجه شهاب الدین گنج علم قدس الله سره العزیز دوم بندگی حضرت
مخدوم خواجه بدر الدین قدس الله سره سیوم بندگی حضرت مخدوم خواجه نظام الدین قدس الله سره و سه دختر که
نامهای بالا مرقوم شده است و از مسماة بی بی شاه دو بندگی حضرت مخدوم خواجه نصیر الدین قدس الله سره
و از مسماة بی بی شکر حضرت مخدوم خواجه یعقوب و حضرت مخدوم خواجه عبدالله شاه صاحب قدس سرهما
اما این روایت ضعیف است و صحیح روایت اول است که پنج پسر و سه دختر هر هشت فرزند مذکور از دختر
سلطان غیاث الدین بلبن متولد شده اند و حضرت مخدوم شیخ نصر الله ربیب آن حضرت است

نقل است در بیان کشف کرامات آن حضرت نقلست از حضرت سلطان المشایخ محبوب
الهی خواجه نظام الدین محمد بداونی قدس الله سره چون حضرت پیر دستگیر آ خواجه عالم در مقام اجودهن
سکونت نمود روزی بد نهاد پر فساد قلندری ناپاکی بیباکی را بعضی حسودان ترغیب کرده فرستاد
برای ایذای قطب العالم آن بدبخت را خبر رسانیده که چون شیخ الاسلام بنماز مشغول باشد.
ایذای او رساند ناپدید شود حضرت بابا صاحب را عادت بود بعد از هر نمازی سر بخاک نهاده
همچنان تا دو گان وشته کان ساعت بهمان حالت میبود و اگر زمستان بودی پوستینی بر سر
مبارک کشیده نه بودی هیچکس آن جا حاضر نبود که من ناگهان دیدم که قلندری چرم پوستی

حلقه بگوشے آن جا حاضر گشت و نزد حضرت شد وایشان در رسید و فرمود که درینجا کسے حاضر است
من جواب دادم که آری بنده شما نظام الدین حاضر است پیر دستگیر ما بهمدران حالت باز گفت که نزدیک
ما قلندری استاده است عرض نمودم که بلی باز فرمودند که زنجیری درمیان دارد من سوی آن قلندر به
نظر کردم دیدم که همچنان است فرمودند که حلقه سفید در گوش دارد دیدم که همچنان است حضرت محبوب الهی
میفرمایند هر بار که باشارت پیر دستگیر خود بسوی آن قلندر رسیدیم او را متغیر حال یافتیم تا چنان شد که حضرة
فرید الملة والدین فرمودند که او کاردی برهنه در بغل دارد او را بگو ازین جا برود اگر جان عزیز خواهے
چون این شنید فی الحال از ان جا بگریخت و ناپدید گشت **نقل است** از محبوب الهی خواجه
نظام الدین که روزی پیر دستگیر ما بر سجاده نشسته بودند قلندری بدینجا آمد و نشست من
و مولانا بدرالدین اسحاق حاضر بودیم قلندر مذکور روی بسوی حضرت سلطان المشائخ و اولیا
آورده بآواز درشت گفت که خود را بتے ساخته و خلق را در پرستیدن خود انداخته حضرت پیر ما
فرمود که من نساخته ام خدا تعالی ساخته است باز سلطان المشائخ پیر ما جواب داد که هیچ کس تواند که
خود را چیزے سازد مگر خدا تعالی سازد یکی را از بندگان خود و بنوازد قلندر مذکور چون این سخن
شنید سر بر زمین نهاد و ایستاده شد و گفت آفرین بر تحمل شما باد تا جهان باد این تحمل با تحمل باد
بعد از ان سوی راه کرد و گذشت **نقل است** از حضرت نصیر الدین محمود اودهی چراغ دهلوی قدس
سره که من از پیر خود محبوب الهی سلطان اولیا نظام الدین قدس سره استماع دارم که روزی
درویشے ژنده پوشے بخدمت شیخ المشائخ بابا فرید الدین قدس سره رسید پیر ما او را
چیزی دهانید درویش باز بایستاد و شانه از شانه دان کشید که بر مصلاے شیخ بود گفت ای
شیخ این شانه دان مرا ده حضرت پیر ما را همان شانه بود هیچ جوابش نفرمود باز آن درویش
بآواز سخت و بلند تر آواز داشت گفت که ای شیخ اگر این شانه مرا دهی ترا هم سکتے از ان
حاصل شود بعد از ان حضرت سلطان المشائخ فرید الحق والدین فرمود که همه وترا و برکت ترا
در آب روان انداختم بعد از ان درویش از پیش ایشان بسا فرگشت نزدیک قطعه چوبی

صرف پاکپتن آب روان بود چون آن جا رسید خرقہ کشید و از برای غسل و تاب در آمد چنان مردوفت کہ
آن شخص پیدا نشد آنچہ بر زبان فرید یہ گذشتہ بود ہمان شد نقلست از شیخ نصیر الدین اودھی کہ شخصی
اکہ در قصبہ اجودہن متصرف با قاضی موصوف اتحادی داشت و پیوستہ لوا حقان و فرزندان حضرت
را میرنجانید چنانکہ پیوستہ این خبر بحضرت میرسید و حضرت ملتفت نمیگشت تا دل بخشش او بسیاری
شیخ رشید ری مخدوم مولانا شہاب الدین پسر آن حضرت بر شبان عرض نمود کہ این بزرگی شما ما ہمین
فایدہ میدہد کہ شب و روز از رنج شرف در غم و غصہ میباشم حضرت بابا فرید الدین عصا پیش داشت بر بنا
در بر زمین زد ہمان زمان متصرف مذکور را در دستکم گرگست گفت مرا بر داشتہ برد حضرت
بابا مرید منوز تا در نرسیدہ بود کہ جانش آن بر آمد و مرد نقل است از حضرت نظام الملتہ
والدین قدس سرہ کہ در قصبہ اجودہن عاملی بود نویسندہ مگر والی آن حوالی عامل مذکور را میرنجانید روزی
آن عامل بخدمت شاہ فرید قدس سرہ العزیز رسید والتماس شفاعت کرد کہ والی مذکور
ما ما موسنہ بخشش میرساند و میگویند با بازنی آیا حضرت خواجہ عالم خادمی را بجہت سفارش
دی فرستادند از آن آن حاکم نویسندہ را باز رنجانید چون آن نویسندہ شکایت بیان
کرد از غیرت حضرت آن حاکم را درد پیدا شد فوراً خود را برداشتہ پیش حضرت آمدہ تایب گشتہ
مرید شد نقل است از حضرت محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین قدس سرہ کہ جوانی از شہر دہلی بجانب
اجودہن متوجہ گشت تا بخدمت سلطان المشایخ فرید الملتہ والدین قدس سرہ آمدہ تایب شود
و بشرف ارادت مشرف شود در اثنا راہ مطربہ خوش شکل بخود بر دہلی ہمراہ گشت و بر آن
جوان مفتون شدہ در بند آن شد کہ بر آن جوان تعلق نماید آن جوان چون نیت صادق
داشت بر آن مطربہ التفات نمے نمود تا بمنزلے از منازل جہان و اتفاق افتاد کہ آن
جوان و آن مطربہ فاسق ہر دو در یک جا شب گذر کردند مطربہ مذکور نزدیک آن جوان بیاید
و بنشست چنانکہ در میان ایشان ہیچ حجابے نماند مطربہ مذکور غمزہ در کرشمہ در
کار آورد کہ درین حال اندکے مایل دل آن جوان بہ و میل نمود آہستہ دست بجانب او

دعا کرد همدران حال دست بپیدا شد وطعام پر بود می آن جوان زدو گفت خدمت اینچنین شیخی بجیت تو بوا رداشت پیرو می و دل بر تست می آمد این آواز شد دست غایب شد آن جوان چون این معاینه بدید خود را از ان دور کرد و تنها پیاده از سواری که با او متفق بود کرده بود پیاده روانه شد چون بحضرت قطب العالم فرید الملة والدین رسید اول سخن که آن جوان فرمود اینست که خدا تعالی از آن روز که بخطر سبیل نمودی از فضل خود نگهداشت بعد ازان او را دست داد و بیعت کرد **نقل است** از حضرت محبوب الہی نظام الدین که حضرت سلطان الاولیا پیر دستگیر را مریدی بود بنام محمد شاہ غوری مردی صادق بود و اہل صلاح وقتی بخدمت حضرت رسید مضطرب و متحیر و متفکر بحضرت سلطان المشایخ فرید الملة والدین پرسیدند که ای محمد شاہ ترا چه حال پیش آمده است که بدینگونه خاطر پریشان و حیران آمده او عرض نمود که برادری حقیقی دارم رنجور و پریشان و درهم گشته چنانکه رمقی از حیات باقی مانده و اینساعت که من بخدمت آمده ام چه عجب که تمام شده باشد سبب او زیر و زبر خاطر شده است حضرت پیر فرید الملة والدین ما فرمود که ای محمد شاہ ہمچنانکه تو این لحظه متحیر و محزون رسیده من در ہمه عمر بمحبت حق تعالی ہمبرین گونه میباشم و با کسے اظہار ننمایم آنگاه بجانب او اشارت نمود و دعا فرمود که برادر تو انشاء الله تعالی صحت خواهد یافت ہمان زمان محمد شاہ غوری از پیش حضرت برخاست و بخانه آمد و دید که برادر او نشسته طعام میخورد گویا او را ہیچ رنجے و زحمتی نبوده است **نقل است** از حضرت نصیر الملة والدین قدس سره که مستمع است که وقتے حضرت شیخ الاسلام فرید الملة والدین مسعود قدس سره را زحمتے و رنجے سخت پیش آمد چنانچه اشتہا را بکلی مرتفع گشت چند روز حضرت شیخ ہنا را لیه طعام خورد و نه آب نوشید فرزندان و مریدان و معتقدان جمع آمدند و اطبا را طلبیدند ایشان چون نبض حضرت گرفتند گفتند که ما را استدلال در نبض و قاروره ہیچ زحمتی معلوم

مے شود هرچند ملاحظه نمودند هیچ معلوم نشد که حضرت را چه زحمت است لاچار باز گشتند در روز
دوم زحمت حضرت زیاده گشت چنانچه ایشان یاران را پیش طلبید حضرت شیخ نظام الدین
محبوب الهی میفرماید که من نیز در آن جماعت حاضر بودم قطب العالم فرمود به دعا و کلام الهی مشغول
شوید همه کسان بدعا مشغول شدند همان شب حضرت مخدوم خواجه بدرالدین رحمة الله پسر حضرت بابا صاحب
درخواب دید که پیری سفید ریش بدو مے گوید که پدر شما یعنی شیخ المشایخ فرید الملة والدین را
سحر شده است حضرت بدرالدین از آن پیر که خضر علیه السلام بود پرسید چه سحر کرده است او گفت
که پسر شهاب الدین ساحر سحر کرده او مردی بود در اچه و من شهاب الدین ساحر گفتندے در سحر
کردن مشهور بود بعد از آن حضرت بدرالدین از پیر پرسید این کار را تدبیر چیست و بچه نوع این سحر
رفع توان کرد پیر فرمود یکے بر سر تربت شهاب برود بنشیند و کلمه چند در خواب یاد کنانید که این کلمه
بر سر گورش خواند چنانچه حضرت بدرالدین سلیمان آن کلمات را هم در خواب یاد کرد کلمات این است

ایها المقبور المتلی اعلم بان ابنک قد سحر والدی فقل له باریک عناد الا الحق

با الحق معنی اینست که هرکه ام که در قبر کرده است و از موده شده بدان بدبختے و راستے
که پسر تو تحقیق سحر کرده است و ایذا رسانیده است پس بگو مر او را تا باز دارد و پاک آن سحر را
از ما و اگرنه هلاک تو خواهی شد چون روز شد حضرت بدرالدین نزد یاران آمده صورت خواب
بیان نمودند چون یاران نزد قطب العالم خواب اظهار ساختند حضرت خواجه نظام الدین را
پیش خواندند و اشارت فرمود که این کلمات یاد گیر و برو در تربت شهاب الدین ساحر که از
مردمان بپرس بر سر تربت او بنشین و این کلمات را بخوان خدمت شیخ المشایخ نظام الملة
والدین باشارت رفته و تربت شهاب ساحر را پرسید مشهور بود هر کس نشان داد و بر سر آن تربت
نشسته و این کلمات بر زبان راند و دست بر زمین زد و آن زمین تربت او را کج کرده بود دید بالائے
پیچ بر سر تربت او اندکے گلے بود دست در آن برد و بکاوید هیکل مدور گشت چنانچه گوری
از تحت آن گل ظاهر گشت چون بیشتر بکاویدند در آن صورتی آرد پیدا شد اعضا را ساخته

وسوزن ها دران خلانیده وموی ها دم اسپ بران صورت محکم بستہ د آن صورت آورده را نزد حضرت سلطان المشائخ فرید الملتہ قدس سره بردند حضرت باباصاحب اشارت فرمود کہ آن سوزن ها ازان صورت ها برآرد وموی کہ بدان بستہ بود بکشائید چون سوزنی مے کشیدیم زحمت ایشان کم گشتہ و راحتے حاصل شد تا جملہ سوزنہا کہ بدر آوردیم و آن موی ها بکشادیم بفرمان اللہ تعالی حضرت را صحت روی نمود بعد ازان فرمود کہ این صورت بشکنید و در آب ریزند آن زمان ازین ہمچنان کرده شد حضرت صحت یافت این معنی چون والی اجودهن را معلوم گشت ساحری کہ ازو این حرکت بوجود آمده بود ویرا بستہ بحضرت فرستاد و اعلام نمود کہ این شخص را حکم کشتن فرمانید تا حضرت شیخ چہ حکم فرمانید تا بدان عمل نموده حضرت شیخ فرمود کہ چون در حق من خدائی تعالی صحتی بخشید من نیز بشکرانہ آن صحت تقصیر این شخص عفو کردم تو نیز تعرض نرسانی **نقل است** از حضرت محبوب الہی خواجہ نظام الدین قدس سره وقتے پنج درویش بخدمت پیر دستگیر ما حاضر شدند درویشان درشت مزاج و فراخ سخن بودند زمانی اندیش حضرت پیر خواستند بدین عبارت آواز نمودند کہ ما چندین بساط عالم گشتیم ہیچ درویش چنانچہ باید نیافتیم مگر مدعی چند کہ خود را درویش مشہور ساختہ اند حضرت سلطان الاولیا فرید الملتہ والدین فرمود کہ زمانی پیش من درویشان بنشینید تا شما را درویشے بنمایم ایشان انکار نموده روان شدند حضرت پیر ما فرمود باری چون ازین جا بروید در راه بیابان مرو بہ راہے دیگر بروید کہ آبادان است چون دل پریشان داشتند بکلام حضرت پیر من میل نکردند روان گشتند حضرت فرید الملتہ والدین یکے را در عقب ایشان دوانید تا تفحص حال نماید تا بکدام راه رفتند آن مرد چنان خبر آورد کہ ایشان براه بیابان رفتند حضرت شیخ این خبر بشنید بسے بگریست و فرمود انا للہ و انا الیہ راجعون بعد دیرے خبر آمد کہ ہر پنج تن را باد سموم درزید و ہمہ ہلاک گشتند۔ **نقل است** از محبوب الہی خواجہ نظام الدین محمد بداونی وقتے متعلقے نصیر الدین نام بخدمت

بخدمت پیر دستگیر رسید گرنیت تجارت داشت و خود را ابی و خود دستانی پیشه او بود روزی یک جوگی در جماعتی رسیده بود متعلم مذکور از ان جوگی پرسیدن گرفت که موی سر از چه چیز دراز شود حضرت محبوب الهی نظام الدین میفرمایند که چون از ان متعلم من این نوع کلام شنودم مرا کراهیت آمد که متعلم بخدمت شیخ بیامده از جهت دعوت دراز موی که حدیث است که تحت کل شعرۃ جنابۃ واقعه است پرسش از جوگی نماید القصه بعد ازان ایام خواجه سید وجیه الدین نبیره حضرت والی هند خواجه خواجگان شاه معین الدین قدس الله سره العزیز بخدمت سلطان المشائخ پیر دستگیر ما فرید الدین رسید و بیعت خواست و محلوق شدن التماس نمود حضرت بابا صاحب فرمود که من نان ریزه از خاندان عظام شما و ریزه دارم ادب نیست که شما را دست بیعت دهم و مرید سازم سید وجیه الدین مذکور سر بر زمین نهاد و الحاح نمود و گفت ای خداوند مثل شما درین زمانه کجا باشند که بخدمت وی روی بارادت و انابت او شتابم و فیض از و حاصل نمایم من این در گذشته دیدم چون پیر دستگیر ما خواجه وجیه الدین را بدین گونه دید بشرف بیعت مشرف ساخت و بخلعت خرقه خاص آن منبع اخلاق را بنواخت و محلوق ساخت همان زمان نصیر الدین متعلم که به بند دراز موی مقید بود او نیز التماس ارادت نمود و سعادت بیعت ربود و محلوق گشت و سرمایه ای که نیت تجارت داشت بدرویشان درگاه تصرف نمود و خود درویشی اختیار کرد **نقل است** که وقتی جامه پیر دستگیر ما پاره در رنگین شده بود مردی پیراهن نوپوشیده آورد و آن را پوشید و در حال از تن برکشید و حضرت خواجه نجیب الدین متوکل برادر خورد را داد و فرمود من در وقتی که در ان جامه بودم در ین جامه نیافتم

نقل است از حضرت محبوب الهی سلطان نظام الدین محمد بدایونی که روزی پیر دستگیر من در راه عبور کرد عزیزی فریاد می کرد که الجوع الجوع آن

این آوازه شیخ مبارک حضرت رسید فرمود که بیا بخدمت رسید آستین مبارک خود را برو داشتند فرمودند که بکدام طعام رغبت است راغب است گفت که برنجی فرمودند که بجور و است در آورده چه بینید که سفره در آستین مبارک بتکلف تمام کشیده اند از ان جا لخت برآورده خورد حضرت براه گذشتن تشریف مے فرمودند بعد از مدتی روزی وضو میکردند که همون عزیز بخدمت رسید نگاه کردند و قدری آب وضو بر و پاشیدند و فرمودند سبحان الله این شخص مونده سی سال در راه ایزد تعالی ریاضت و مجاهده کرده بود با نفس بر وغالب آمد بحاجت بشری لیکن الحمد لله والمنت که رها کردند و او تائب گشته ارادت آورد و از مجاهده بمشاهده رسید نقل است از حضرت شیخ المشائخ نصیر الدین چراغ دهلوی خلیفه کلان محبوب الهی خواجه نظام الدین قدس الله سره در کتاب خیر المجالس مرقوم نموده اند که روزی حضرت بابا فرید الدین پیر دستگیر ما در حجره متبرکه خود مشغول بودند ناگاه قلندری رسید و گلیمی بر مصلای گسترانیده بود که حضرت بر وی نشستی بالای او قلندر نشست حضرت مولانا بدر الدین اسحاق حاضر بود قدری طعام آورد و پیش قلندر مذکور نهاد چون آن از خوردن طعام فارغ گشت مولانا بدر الدین را گفت میخواهم که حضرت خواجه فرید الدین را ملاقات کنم مولانا مذکور جواب داد که حال حضرت در خلوت بحق مشغول است کسیرا مجال نیست که در چنین وقت بحجره در آید و ایشان را خبر نماید بعد ساعتی همین قلندر از تعجیل از گیاه سبز که این قوم سخیرند داشتند بیرون آورده در کچکول یعنی ڈنڈا کو نڈا انداخت و بجمیر نمودن و سائیدن مشغول گشت چنانچه سرشک آن بر گلیم و مصلائی حضرت پاشیدن گرفت حضرت سید بدر الدین اسحاق پیشتر شد و روی بقلندر آورد و گفت ای درویش بے ادبی از حد نباید گذرانید ازین جا برخیز و بگوشه برو با هم تقرار واقع شد قلندر مذکور بر شوریده و ڈنڈا بر داشت که تا مولانا بدر الدین بزند حضرت شیخ المشائخ فرید الملة که در حجره مشغول بودند از نور باطن دریافت و بتعجیل از حجره بیرون آمده دست قلندر گرفت و گفت درویش را اینچنین غصه نشاید و خطا آن

را ایمن باید بخشید قلندر گفت که درویشان دست بر ندارند چون بردارند خالی نمیگذارند و بجای
فرود آرند حضرت بابا فرمود که برین دیوار بزن قلندر دو ڈنڈا مذکور بر آن دیوار بزد دیوار الحال
از بیخ در افتاد قلندر سر فرود آورد و ملاقات با حضرت نمود و روانه گشت بعد حضرت مولانا بدرالدین
فرمود بلباس هر عامی خاص هم باشند کبابی که او خمیره ساخته این آن بود که قلندر یکبار برنده
برای ملاقات آمده بود انار بدامان حق است و برگ طوبی و آب کوثر بود که خمیر ساخت آنچه خواهم
بادرویشی خواهی بود نقل است از سیر الاولیا که وقتی شیخ شیوخ بابا فرید الحق والدین قدس سره را
بر انگشت مسجد مار بزد هیچ علاجی نکردند و بحق مشغول گشتند و بر غلبه مشغولی عرق از اندام مبارک
ایشان روان شد همه زهر برون رفت هیچ اثر نشد نقل است که سلطان المشائخ محبوب الهی خواجه
نظام الدین میفرمود که ما در راه اچودهن میرفتیم در صحرا اسپ سر مرا ماری گزید مردی که با او صحبت داشتیم
آن جا مار بست و زهر فرو نشست و نیکو شد چون نزدیک اچودهن رسیدیم بیوقت بود دروازهٔ
حصار بسته بودند یاران گفتند از حصار بجهیم و برویم دیدیم و حصار هر طرفی راهی شد القصه
یاران همه بالا رفتند من میترسیدم دست من گرفتند و بالا بردند چون بامداد شد به خدمت
قطب العالم رفتیم همه را پرسیدند مرا هیچ نگفتند یکزمان شد فرمود که اثر گزیدن باقی است حصار
جستن کجا آمده است از حضرت نصیر الدین محمود رحمة الله علیه روایت است که بعد گزیدن مار
در حد و سر به نور باطن قطب العالم را روشن شد بسبیل تعجیل گردون فرستاد تا حضرت نظام
الدین را سوار کنند و بیارند همچنان کردند در گردون سوار کرده آوردند نقل است که نزدیک
قصبه اچودهن بمقدار چهار فرسنگ قصبه ایست آن جا ترکی تتالی درشت حالی حاکم بود بازی
داشت چو زکیری و کلنگ اندازی ترک مذکور آن باز را بسیار دوست میداشت با میر شکار
سپرده بود و تاکید تمام نموده که زنهار بغیر از حضور من مرا این باز را نه پرانی مبادا که پرواز گیرد
و باز نیاید اگر حکم مرا پاس نداری دست از جان و فرزندان خود شسته باشی قضا را
آن میر شکار با یاران و همسایگان سواره میگردید ناگاه کلنگی چند بالای ایشان میگذشت

یاران الحاح نمودند که کلنگان مفت میگذرند اگر باز را بگذاری کباب بسازیم میرشکار بیاران جمع جواب
داد مرد دارا وصیت و تاکید می نمود تا من نباشم اصلاً این باز را بجائی پرواز ندهی مبادا پرواز نماید
و صاحب من ترک است بیباک و خشمناک چون باز غایب شود مرا و فرزندان مرا در معرض هلاک اندازد یاران
گفتند حالا ما دوازده سواریم قیاسیان دو دیده داریم نگذاریم که باز از ما غایب شود القصه چون الحاح
آن ها بسیار شد میرشکار ناچار باز را کشاد بطرف کلنگان پرواز داد ناگاه کلنگان یکطرفی شدند و باز
بطرف دیگر پرواز کرد تا از نظر همکسان غایب گشت یاران بدنبال او به تفحص هر طرف متفرق شدند
و این میرشکار گریبان کنان و جامه دران و ریش کنان بهزار تشویش غم و اندوه بجوار اجودهن یعنی
پاکپتن شریف رسید و بهمدران حال که داشت بخدمت سلطان المشایخ فرید الملة والدین درآمد
چون حضرت را دید آه از دل برکشید مثال ماتم زدگان بحال زار بگریست حضرت قطب العالم او را
بلطفی خواند و پیش خود نشاند و پرسید که این زاری و خواری ترا چه سبب است او قصه باز بخدمت
ایشان باز نمود و گفت ای مخدوم ترک ظالم و خشمناک است اکنون تحقیق میدانم که اگر باز مذکور را
نبود نسپارم مرا با فرزندان هم زنده نگذارد خواهم که من اسپی و لباسی که دارم در راه خدای تعالی
بگذارم و گوشه گیرم شک نیست که آن ترک فرزندان و متعلقان مرا خون بریزد و بخاک سیاه
آمیزد حضرت قطب العالم چون این کلام او شنید طعام طلبید و فرمود که این طعام بخور شاید که
خدای تعالی خاطر تو جمع گرداند و آن باز را بتو دهد میرشکار پاره نان شکسته در دهن انداخت چنانچه
از خشکی بگلویش فرو دنیامد چون حال میرشکار حضرت شیخ بزرگوار در اضطراب یافت دست او
گرفت و فرمود که اینک باز تو بر کنگره حصار نشسته است برو بگیر میرشکار چون باز را معاینه
نمود سر بر خاکپای حضرت بسود باز را بگرفت و شکرانه کنان توجه بخدمت حضرت نمود و اسپی
که بر او سوار بود بخدمت شیخ نذر گذرانید حضرت تبسم کرد و فرمود به اسپ خود سوار شو و بخانه
خود برو و باز را بصاحب او بسپار ترک مذکور از گم شدن باز متنبه با فرزندان میرشکار تعرض
نمود ناگهان دوم روز میرشکار باز پیش صاحب خود رسید و قصه گم شدن باز و کرامت حضرت

قطب العالم بیان نمود ترک چون قصه تمام شنید گفت سبحان الله حضرت بابا فرید الدین چنین بزرگ است
بائید از من نذر چند تنکه زر شکرانه بخدمت ایشان برسان و برای من دعا فاتحه التماس نما بعد از آن میر
شکار عرض نمود که مرا هم بادای شکرانه و نذر بخدمت ایشان رفتن فرض است که چون من کرامت
ایشان را معاینه کردم اسپ خود را بطریق نذر ایشان کنم اندیشم قیمت آن نموده بخدمت ایشان باز
روم میر شکار مذکور قیمت اسپ و نذر را از آن ترک بخدمت حضرت رسانید مگر آن ترک قبل از این قصه
با حضرت قطب العالم عقیده پاک نداشت آخر الامر بشرف ارادت مشرف شده بیعت نمود و به یمن الله
خداپرستان گشت و میر شکار مذکور هم بیعت نموده مرید گشت و ترک تجرید نمود تا حیات خود ملازمی
درگاه نمود **نقل است** که وقتی یکی از محبان ایشان بخدمت شریف آمده گفت ای خواجه
امروز فلان پسر بسبب گرسنگی بمرض هلاک رسیده حضرت سر برآورده گفت مسعود بنده
چه کند اگر تقدیر حق در آید و از جهان سفر کند چه چاره است هرگز بدان ملتفت نشوید و بعد پیدا آید
آه فغان نکنید بلکه تسلیم و درجه رضا که بفوت فرزندی هم حسرت نکردند **نقل است** از شیخ
المشائخ نصیر الملة والدین محمود دهلی رحمة الله علیه که پیرا حضرت محبوب الهی بیان میفرمود
که در حدود اجودهن طرف پاکپتن دیهی بود در آن روغن گری مسلمان ساکن بود ناگاه
آن دیه را بسببی از سببهای دارو گیر دیالپور نهب و تاراج ساخت و مردم آن دیه تمام
در قید در آمدند اتفاقاً روغن گر زنی داشت از حد صاحب جمال و اورا با آن زن محبتی عظیم بود
آن زن نیز در غارت دیه مذکور رفت و غایب شد هرچند روغن گر بهر دیه گردان و بیابان
دهر جانب دوید اثری نیافت بانداز غم و درد بحضرت قطب العالم فرید الحق والدین قدس سره آمد
و همچنان زار و پریشان آمده ماجرا گم شدن زن اظهار ساخت و الحاح بدرگاه ایشان نمود حضرت
زمانی در مراقبه شد و اشارت فرمود که طعامی بیارند و پیش این مرد نهند چون طعام پیش او نهادند
او نخورد حضرت خواجه فرمود طعام بخور حق تعالی انشاء الله خاطر تو جمع گرداند و آن زن را بتو
رساند روغن گر چون این کلام از زبان فیض نشان شنید اندکی دل او تسلی گرفت گر

اند و هیچ غم که داشت بکلی برطرف نشد حضرت شیخ فرمود که بنده روزی ملازم من باش تا حق تعالی از پرده غیب علیا چه آرد
ناچار آن روغن گر بخدمت ایشان ماند سیوم روز چون شد یک منشی نویسنده را مقید کرده در قصبه اجودهن آوردند
او مگر متصرف جایی بود که آن جا تعلق بدان امیر داشت که آن ده را تاراج کرده بود القصه آن نویسنده
مقید با محافظان خود التماس نمود که اگر مرا بخدمت حضرت بابا فرید الدین ببرید چه ضرر می‌افتد رحمت شما
بر جانم محافظان همچنان کردند و او را بحضرت خواجه آوردند نویسنده مذکور حال خود بخدمت حضرت واضح
ساخت و به تضرع پرداخته در باره مخلصی خود درخواست دعا نمود حضرت قطب العالم فرمود چون آن حاکم کنترا مقید
و تسلسل نموده است شفقتی بعید و عنایتی بعید فرمایدش من چیزی که از فرستی اول قبول کن نویسنده عرض
کرد که هرچه از نقود و کالای دارم بخدمت حضرت شیخ شکرانه بیارم حضرت شیخ فرید الحق والدین فرمود
آن داروغه بر رفتن تو اخلاص خواهد ساخت و به خلعتی فاخر خواهد نواخت و یک کنیزکی بطریق انعام
هم بتو خواهد بخشید عهد کن که آن کنیزک ما بدین روغن گر بخشی نویسنده بصدق دل قبول نمود روغن گر
را گفت برخیز برابر من بیا تا همچنان کنم که اشارت حضرت است روغن گر مذکور زین سخن در گریه شد
و عرض نمود ای حضرت فرد الله و معشوق خدا نزد الحال من نعمت دنیا و زر آورده است که هشت
کنیزک خوب خواهم خرید لیکن من فریفته و خراب آن زن خویشم حضرت فرمود بیا همراه این
مقید برو تا خدای تعالی از پرده غیب چه پیدا آرد روغن گر مذکور بحکم اشارت قطب العالم
همراه او رفت و نزدیک نشستگاه او متفکر و متحیر نشست و آن نویسنده را پیش آن حاکم
بردند که مقید ساخته بود بمجرد دیدن از برکت فرمان حضرت بابا صاحب دل او مهربان گشت
و به اسپی خوب و خلعتی مرغوب بنواخت و بمنزل خودش روان ساخت و یک کنیزک صاحب
جمال برقعه پوش او را نیز انعام فرمود چون آن کنیزک بیرون آمد شوهر خود را دید و پرده
از روی کشید و بشوهرش دید آن روغن گر نیز او را بشناخت نویسنده تحویل او ساخت و حیران
ماند روغن گر کرامات حضرت بیان کرد و گفت این زن من است محض از کرامت حضرت قطب
العالم مارا حاصل شده از آن جا با زن خود نزد حضرت آمده مرید گشتند نقلست که حضرت بابا فرید الدین

را گنجشکر از ان سبب گویند نقلست از کتاب گلشن اولیا که چون پیغمبر صلی الله علیه وسلم را معراج شد و عرش را
از گرد نعلین قرار شد و در مقام کعب قوسین ره داد و جای گرفت بعد از رخصت طبق شکر پیش ایشان
آوردند فرمان شد از حضرت رب العزت که این را بخورید برای همه یاران ببر که در امت تو یک عارفی
عاشق صادق پیدا خواهد شد شکر از خزانه و گنجینه وی است مصطفی صلی الله علیه وسلم خوردند
و بقیه را بر رومال پاک خود بستند و بر یاران خود آورده قسمت کردند یاران عرض نمودند که این شکر چه نعمت است
جناب رسالت مآب فرمود این شکر از گنج یکی عارف و عاشق ذات کبریاست که از امت ما پیدا خواهد شد
و وسیله مغفرت عاصیان باشد و یاران نام پرسیدند حضرت سید المرسلین صلی الله علیه وسلم فرمود از زبان
فیض بیان نام ایشان از جناب الهی فرید فرد عالم و از نام گنجشکر خواهد بود و حاضران را وصیت
کردند که سلام دوست ما را برسانند آن وصیت سلام در خاندان جمیع آمده چون نزد حضرت
خواجه قطب الدین آمدند ایشان آن سنت نبوی ادا ساختند و حضرت سرور عالم صلی الله علیه وسلم ازین هم
چندان در پیر در شدند که حدی نیست حسب الارشاد آن جناب شکرگنج نام مشهور شد قول صحیح
همین است مصنف گلشن اولیا میگوید که پیر ما را باحسن وجوه این روایت بیان فرمودند و گفتند
که از ظهور وجود حضرت قطب العالم قدس سره العزیز هفت صد سال همه مشایخ سلف پیدا
شدن حضرت ایشان خبر کرده بودند که چنین مشایخ و عاشق ذات الهی و عارف کامل بر روی
زمین پیدا خواهد شد نقلست از حضرت سلطان الاولیا محبوب الهی نظام الدین بداؤنی قدس
سره که من روزی بخدمت پیر دستگیر خود حاضر بودم سفیر بودند ایامی که من بخدمت حضرت سلطان
العارفین خواجه قطب الدین بختیار اوشی قدس الله سره العزیز ملازم بودم روزی از حضرت ایشان اجازت
خواستم اگر فرمان باشد یک چله در خلوت برآرم حضرت خواجه قطب الدین فرمودند که اینجا ما را نیست در
خلوت نشستن و چله کردن ازین کار شهرت بسیار روی دهد عادت پیران من همچنین نبوده است
خلوت ایشان در خلوت قلبی بودی من از نیت خود عرض گفتم الحال حضرت شیخ بر سر من حاضر
هستند شهرت در دل من راه نخواهد یافت حضرت قطب الملة والدین قدس سره ساکت شدند و بجهت ادبی

ملتفت نشدند هم دران حال دانستم که از من بی ادبی عظیم واقع شده که چرا بخلاف حکم ایشان در خواست نمودم بسیار استغفار
در دل کردم و بسیار پشیمان گشتم تا روز قیامت این پشیمانی و شرمندگی خواهد بود بعد ازان حضرت خواجه قطب الدین ارشاد فرمود
که طی بکن من طی کرده تا سه روز روزه داشته چیزی نخوردم بعد سوم روز وقت افطار شخصی چند نان پیش آورد دانستم که از غیب است
بدان افطار کردم در دهن من آن را تمام بیرون انداخت و قی کرد این معنی به خدمت
پیر دستگیر خود عرض کرد ایشان فرمودند از طعام خماری افطار کردی اما عنایت الهی شامل
تو است در معده تو آن طعام قرار نیافت حالا به دستور دیگر طی کن و هر آنچه از غیب برسد
بدان افطار کنی سه روز دیگر روزه طی داشت چون وقت افطار شد هیچ طعامی پیدا نشد
تا یکپاس شب بگذشت ضعف غالب شد نفس از حرارت سوختن گرفت دست خود را جانب
زمین فراز کردم چند سنگریزه از زمین برداشته در دهن انداخت آن سنگریزه در دهان
شکر گشت چو این حال معاینه دیدم با خود گفتم مبادا که این هم از مکر شیطان باشد از دهن بیرون
انداخته باز همچنان مشغول حق گشت بعد از مدتی ضعف غالب گشت چند سنگریزه دیگر از
زمین برداشته در دهن انداخت آن نیز شکر گشت همچنین تا سه بار این کرامت معاینه شد
و الهام رسید که این شکر از گنج تو است بخور پس تحقیق دانستم که این معنی از حق است روزه
افطار کردم چون روز شد به خدمت پیر دستگیر خواجه قطب الدین رفته احوال بیان نمودم
ایشان فرمودند نیکو کردی که بدان روزه افطار نمودی آن از غیب بود برو که همچو شکر شیرین
خواهی بود از ان روز حضرت خواجه قطب الدین ایشان را شکر گنج می گفتند و

نقل است دیگر در ایامی که حضرت فرید الملة بملازمت پیر دستگیر حضرت خواجه قطب الدین
در دهلی می بودی مسکن معین ایشان نزدیک دروازه غزنی بجنب برجی بود آن کسانیکه
وقوف دارند بدان منزل مبارک رفته دوگانه می گذارند القصه موسم برسات بود و باران
باطراف می بارید چنانچه تمام راه گل گرفته بود و حضرت شیخ را هفت روز گذشته که روزه طی افطار
نکرده بودند قدری ضعف در وجود مبارک او پیدا شد خواست که به خدمت پیر دستگیر خود ملازمت

نعلین چوبین بپائی داشت در اثنا راه پای مبارکش بلغزید چنانکه بر زمین افتاد و آن شکر قند بعاب
گشت و ندگلی از زمین بدهان مبارکش رسید تمام شکر گشت از آن جا برخاست و بخدمت پیر دستگیر
حضرت قطب الملت والدین آمد سر بر زمین نهاد و بنشست حضرت خواجه قطب الدین فرمود ای
بابا فرید الدین هر چه دهن پارچه گلی که در دهنت رسید و شکر گشت عجب نیست که باری تعالی وجود
ترا تمام گنج شکر گردانیده است همواره شیرین خواهی بود حضرت بابا فرید الدین سر بر زمین آورده
شکر از حق تعالی کرد چون از آن جا بازگشت هر کجا میرسیدند مردمان میگفتند بابا فرید الدین گنج شکر می آید
و این درویش مصنف کتاب هذا چون به عرس شریف رسید القصبه اجودهن عرف پاکپتن بشرف زیارت
رسید همین روایت از زبان فیض ترجمان عمدة الواصلین سجاده نشین حضرت گنج شکر دیوان شیخ محمد
صاحب شنیده و هم یک روایت در باب تلقین نماز که بائی صاحب فرمودند مختصر گذشت روایات
بسیار است هر چه در ملفوظات بنظر آمده در کتاب هذا درج نموده شد نقلست که نام بابا صاحب از
زبان فیض نشان پیر دستگیر حضرت خواجه قطب الدین بختیار اوشی کاکی رحمة الله علیه شاد باد فرید که حضرت ایشان را
میگفتند ای بابا فرید تو بابای هر همه طایفه هستی از وجود تو فیض الهی ابد الآباد هر که میرسد
و بابای باپ را میگویند یعنی شفقت والد با اولاد چنان باشد همچنین شفقت تو بر مخلوق الهی باشد
نقلست در شهری شب حضرت بابا فرید الدین را افتاد مکانی بود ویران قریب شهر آن جا حضرت آمده
بعبادت مشغول گشتند چون یکپاس شب گذشت یک عورت و مرد فاحشه برای فعل بد بدانجا آمده مرتکب
معاصی گشتند چون شب تاریک بود ایشان معلوم نکرده مکان خالی دانسته نشستند درین اثنا را الهام
الهی رسید که ای فرید اگر بگوئی این قطعه زمین را برداشته در قعر دریا اندازم یا ایشان را هلاک سازم
که از دنیا مرتکب این چنین فعل قبیح گشته اند حضرت مثل شفقت پدر به تضرع و مناجات بدرگاه او
سبحانه آغاز کرد یا خداوند ایشان را ذلیل و هلاک مکن از لطف و کرم خود چشم بینا بطرف ذات
خود ده ما را راست نما از دعا حضرت ایشان را صفا قلب حاصل شد فوراً نزد حضرت بابا صاحب آمده
سر بر زمین نهادند و تائب گشته مرید شدند و یکی از واصلان حق گشتند و خلق و لطف حضرت همچنین بود که

گاہے کسے متنفس را نرنجانید بلکہ رنج ہر کس مے کشید و صبر نمود از محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین خلیفہ
کلان ایشان نقل است کہ پیر دستگیر را صوم و دام بودی بحدی کہ اگر عارضہ داشتی یا فصد می نمود ہر
ہرگز افطار نہ فرمودی بیشتری افطار صوم او بشربتے بودی اندکی مویز در قدح شربتے انداختے
و از ان شربت بوقت افطار مقدار یک دو دم کشیدی و دو سہ دانہ از مویز یعنی منقہ کہ میوہ است
بدہن مبارک میبردے و بقیہ شربت بحاضران مجلس ایثار میفرمود تا کہ از آن سعادت رو نمودی
نعمت کونین حاصل کردی و دو نان چرب کم از سیری بعد از افطار شربت پیش ایشان مینہادند
از یک نان ثلث یا کم بیش مے خوردی و باقی نصیب حاضران کردی بعد از ان باستغراق تمام
تا نماز عشا مستغرق و مشغول بحق تعالی میبودی در ابتدا ر حال کہ بقصبہ اجودہن متوطن شدند
مردمان آن جا بسیار کج طبع و آزار دہندہ بودند از رنج و ایذا ایشان ہرگز بر خاطر شریف کدورت
نمی گذشت و می فرمودند کہ او سبحانہ ایشان را راہ نجات بخشد حسب الارشاد پیر دستگیر من ہمچنان شدند
کہ ہمہ قومہای از دست ایشان خلعت اسلام پوشیدند و آنانکہ از گروہ خود باز نیامدند بیخ و بنیاد
ایشان دران نواحی نماند نقل است از محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین دہلوی چون پیر دستگیر ما
در ابتدا ر حال در اجودہن مسکن کرد با وجود عیال و فرزندان افطار بہ پیلو و ڈیلہ کہ از جنگل آن ولایت
خیزد قانع میبودند خواجہ نظام الدین فرمایند کہ من بار ہا زنبیل در شہر گردانیدہ برای لنگر درویشان
آوردم حضرت در بارہ من عاجز شفقتے ارزانی میفرمودند در آخر حال وسعتی و فتوحاتی پے در پے
بیحد و بعید رسیدن گرفت لیکن پیر دستگیر ما نصیب مجاوران و مسافران و درویشان
و مسکینان مے کردند و خود بدان رستنیہا از جنگل قانع و خورسند مے بودند نقل است
از حضرت محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین کہ من روزی بہ خدمت پیر دستگیر خود حاضر بودم و مولانا
بدر الدین اسحاق و مولانا جمال الدین نیز حاضر بودند مریدی بود حضرت پیر من کہ او را مولانا
محمد نام او از ملتان مے رسید حضرت پیر را طعام طلبیدند و خود صائم بودند چون طعام بحضور
خویش برای خوردن ایثار فرمودند آن وقت طعام کھچری در لنگر موجود بود از ماش و برنج پختہ

ادران حین در خاطر مولانا محمد ملتانی گذشت که اگر سفره بودی به بودی حضرت پیر روشن ضمیر را این معنی
کشف شد گرد طبق طعام بانگشت مبارک خطی مدور کشیدند و فرمودند مولانا محمد اگر سفره موجود نیست
تو این خط مدور را حکم سفره گیر و طعام بخور او شرمنده شده استغفار نمود و از اندیشهٔ فاسد خود
تائب گشت **نقل است** از حضرت محبوب الهی سلطان نظام الدین محمد بداؤنی دهلوی قدس الله
سره العزیز فرمود در ایامی که من بنده درگاه در خدمت پیر دستگیر خود در قصبهٔ اجودهن عرف پاکپتن بودم یکبار
اندام مبارک ایشان را تکسری صعب واقع شد چنانچه مرا و مولانا جمال الدین هانسوی و مولانا بدر الدین
اسحاق و علی بهاری و چند درویشان دیگر را اشارت فرمودند که بروید در گورستان شهدا که جانب
غرب واقع است برای صحت من بدعا مشغول باشید بحکم ایشان بگورستان شهدا رفته شب آن جا بدعا
مشغول شدیم علی الصباح بخدمت ایشان رسیدیم دیدیم که بر کهتی گلیمی پیاده انداخته تکیه فرموده بودند و عصا
که از حضرت خلاصة المشایخ خواجه قطب الدین یافته بودند در کنار ایشان بود هر بار بدست مبارک
خود دندان عصا میبردند و بر روی خود مالیدند چون ما یان را دیدند پرسیدند که در آن گورستان
بدعا مشغول بودید جمله سر بر زمین نهادیم و عرض نمودیم که آری مشغول بودیم حضرت فرمود که از دعا
شما هیچ اثری از صحت بار وی ننمود ما هر ساکت شدیم مولانا علی بهاری که دورتر از ما ایستاده
بود او گفت که ما ناقصانیم دعا ناقص در حق کامل اثری نکند این سخن بسمع مبارک ثابت نرسید
من طلبید به همین کلام بعرض رسانیدم چنانچه شیخ علی بهاری گفته بود حضرت قطب العالم چون
از من این سخن شنیدند بسیار اندرون شیخ با جوش در دو مرا نزدیک طلبید و نعمت فراوان عطا کرد
و عصا که در دست داشت هم مرحمت نمودند و این کلام هم فرمودند که مولانا نظام الدین من از
خدای تعالی خواسته‌ام که هر چه تو از خدای تعالی بخواهی بیابی من بنده درگاه والا سر به زمین
نهادم و بازگشتم یاران بالا مبارکباد وی دادند من با خود اندیشیدم که چون حضرت پیر دستگیر در
حق من این دعا فرموده اند که من از خدای تعالی خواستم که تو هر چه از خدای تعالی خواهی بیابی بیشک
دین شبه دعا شیخ من قبول است که با پیر دستگیر ما بعد از چله سیوم از ذات باری تعالی وعده شد که

هرچه فرید گوید همان شود پس بهتر است که من امشب بدعا صحت حضرت قطب العالم مشغول شوم که
ان شاء الله مقرون اجابت خواهد گشت تمام شب بدعا صحت حضرت ایشان مشغول ماندم چنانچه
در آخر شب انشراح تمام در من ظاهر گشت مرا یقین شد که این دعا من بحضرت عزت قبول افتاد
علی الصباح بخدمت حضرت شیخ رسیدم دیدم که بالا مصلا مستقبل قبله بفراغ نشسته اند به مجرد
دیدن من فرمودند ای نظام الدین چون دعا من در حق تو قبول افتاد و تو دعا کرد شب برای
صحت من کردی آن نیز قبول افتاد من چون این بشارت شنیدم سر بر زمین نهادم و همان
مصلا که بر وی نشسته بودند بمن عطا فرمودند نقلست محبوب الهی خواجه نظام الدین بدین کتاب
خود فرمایند یعنی که از پیر دستگیر خواجه فرید الدین رحمة الله علیه یافته ام آن را حدی و نهایتی نیست
که در یک لحظه در چه صحبت بر خاکسار قایم نمودند و من از همه یاران آن حضرت نسبت یافته چنانچه
سه مرتبه بحیات شیخ خود در قصبه اجودهن بملازمت ایشان رفته فیض جاودانی حاصل نمودم
و هفت کرت بعد ممات که شیخ مرا وصیت فرموده بود که بوقت انتقال تو حاضر نباشی لیکن
فرزندان مرا تعلیم و تلقین نمای حسب الارشاد آن رهنمای که جانم فدای خاکپای ایشان
باد هر وقت و هر آن از دل و جان قربان آن در دارد و صحبت ایشان هستم ان شاء الله العزیز خواهم
نقل است از سیر الاولیا که وقتی شیخ شیوخ العالم فرید الحق والشرع والدین خواست که
کاغذی بجانب شیخ الاسلام برادر خود بهاء الدین زکریا رحمة الله علیه بنویسد کاغذ و قلم بر دست
مبارک گرفت و تامل شد که خطاب ایشان چه نویسم در خاطر گذرانید خطابی که ایشان را در لوح
محفوظ مبارک است آن بنویسند درین حالت سر مبارک خود بالا کردند نظر در لوح مبارک کردند دیدند که
نوشته اند حضرت غوث شیخ بهاء الدین زکریا بعده این خطاب مکرم و در آن کاغذ کتابت فرمود

قال انه احدا من الاولیاء ایشان در جواب از لوح مبارک محفوظ دانسته مرقوم
نمودند معشوق خدا و عاشق ذات کبریا فرید فرد عالم شاه شکر گنج اجودهنی چشتی نقل است
یکبار حضرت بابا فرید الحق والدین را مرضی حادث شد خواست که سامی هر شب بعد عشا گرفت

ور روان شد چون چند گام برفت عصا از دست مبارک بیفتاد و پریشانی بر پیشانی مبارک ایشان پیدا
گشت و فرمودند که ما را از حضرت عزت عتاب آمد که تکیه بر غیری کردی **نقلست** از حضرت محبوب الهی
خواجه نظام الدین که روزی به خدمت پیر دستگیر خود حاضر بودم بوقت وضو و شانه کردن محاسن مبارک یک موی
ایشان جدا گشت من فی الحال برداشتم و عرض نمودم اگر فرمان شود این را تعویذ بسازم فرمودند خوب
باشد آخر الامر در کاغذ پیچیدم و بدستار نهادم چون از اجودهن به دهلی رسیدم هر کرا بگویی زحمتی پیش
آمدی من همان تعویذ با سپردم بشرطیکه چون صحت یابی تعویذ مذکور را امین بیاری چنانچه هر کرا سپردم
البته از فضل الهی صحت مییافت تا در تمامے شهر دهلی شهرت گشت من آن تعویذ را در حجره خویش
بطاقے داشتم هر کرا حاجتے بودی بدو مے دادم مرا از شهر دهلی دوستی صادق صالح بود
او را تاج الدین مینائی می گفتند پسری مرغوب خردی داشت ناگاه پسر آن رنجور گشت آن
تاج الدین مذکور بر من آمد گفت اگر آن تعویذ بدهی در گلوی کودک اندازم من اندرون حجره رفتم در
طاقی که نهاده بودم بسیار جستم نیافتم و طاقهائی دیگر که دران حجره بودند نیز بسیار تفحص کردم که شاید
در طاق دیگر نهاده باشم تعویذ مذکور را هیچ جا ظاهر نگشت چنانچه آن را دست نیاورده محزون برگشت
و پسرک او هم دران زحمت برحمت حق پیوست بعده چند گاه شخصی دیگر آمد از جهت حاجت آن
تعویذ از من خواست بفرمان خدای تعالی همدران طاق معین کرده داشتم یافتم و بدو دادم حاجت
او روا گشت چون پسر تاج الدین مذکور رفتنی بود تعویذ پیدا نگشت **نقلست** از سیر العارفین
که شیخ بدر الدین غزنوی خلیفه حضرت خواجه قطب العالم بختیار اوشی کاکی رحمة الله علیه در شهر دهلی
بود ملک نظام الدین خریطه دار برای شیخ مذکور خانقاه بنا نمود شیخ بدر الدین غزنوی رحمة الله
علیه در وی جلوس فرمود چنانچه نظام الدین اسباب نعمت و دعوت مهیا داشت خدمت و رعایت
شیخ بواجبی میکرد بعد از مدتی نظام الدین مذکور را قصوری افتاد نزد بادشاه آورده حساب کشیدند
چنانچه ازین معنی شیخ بدر الدین غزنوی بجانب حضرت بابا فرید الدین رقعه برای دعای مخلصی وی
نوشت و این ابیات در وی درج نمود رباعی فرید الدین ماست یار بزرگ او کیا دشمن گرانست

زندگانی خود در بنای خاطرم گر جمع داری باز بحث کردی گوهر ثانی خود در عرض مرقوم کرده شمه‌ای عهده‌داران
ملک نظام الدین نام برای خود خانقاهی بنا نموده برای خدمت درویشان تفقد حال منها بی‌مضی و دعوتی
میساخت اکنون او را بحساب کشیده‌اند بنابران خاطرم بسیار پریشان است ملتمس آنکه بدعا استمداد فرمایند.
تا او را خلاص حاصل گردد و کار با درویشان سر لباسان آن روا شد که ملتفت خواهند بود والسلام
بحضرت شیخ فرید الملة والدین قدس سره از ملاحظه او اندکی سر مبارک جنبانید و در جواب نوشته خود
عزیز الوجود رسید و مطالعه آن فرحت انجامید آنچه نوشته بود مبرهن گشت ای عزیز الوجود هر که بر روش
و سلوک پیران خویش نرود و برخلاف چنین پریشانی و حیرانی از غم پیش آید از پیران ما کدام خانقاهی
برای خود بنا کرده و در وی جلوس فرموده من و تو مرید و خلیفه حضرت سلطان العاشقین خواجه قطب الدین
که جانم فدای آن نام باد روش و عادت ایشان و پیر ایشان حضرت والی هند شاه معین الدین
حسن سنجری قدس سره العزیز نبود که خانقاه بنا کنند و دوکانی آراسته بلکه در هر مقامی که میرسیدند اقامت
میفرمودند قصد گمنامی و بی‌نشانی و نابودی مینمودند والسلام نقل است حضرت شیخ بدر الدین غزنوی
از سلطان غزنوی بود چون در دهلی رسید به خدمت حضرت خواجه قطب الدین ارادت آورد و او را در
دهلی دامادی بود کریم الدین نام او نویسندگی میکردی در آخر او نیز در قدم حضرت خواجه قطب الدین
آمده ترک تجرید نموده و نزد حضرت بابا فرید الدین مسعود قدس سره چون به خدمت پیر دستگیر خود میآمد
نزد شیخ بدر الدین رفت و بر گلیمی که نشسته بود برخاست و حضرت فرید الملة والدین را
دریافت چیزی حاضر نداشت که پیش ایشان نهد خواجه کریم الدین مذکور را گلیمی که بر آن
نشسته بود داد و گفتند برو در بازار بفروش نانی و شوربایی بیار تا تناول نمایم خواجه کریم الدین
باشارت ایشان گلیم برداشت و متوجه بازار گشت وقت رفتن شیخ بدر الدین رحمته الله علیه
آواز داد که این گلیم را بهای درویشانه بفروشی در آن حین حضرت خواجه فرید الدین مسعود
بحضرت شیخ بدر الدین را فرمود که درویشانه فروختن چه معنی دارد حضرت شیخ بدر الدین تبسم کنان گفت
که درویشانه فروختن آن است به هر بهایی که کسی خواهد بخرد بیع کند نقل است از حضرت محبوب الهی

سلطان نظام الدین محمد بداؤنی دهلوی رحمة الله علیه که پیر حضرت بابا فرید الدین را با حضرت شیخ شیوخ العالم
شهاب الدین سهروردی قدس سره بسیار اعتقاد و ارتباط بود چون نسخهٔ کتاب عوارف که تصنیف ایشان بود
و پیر دستگیر برای مطالعه عطا کرده بودند حضرت ما چنان نسخهٔ عوارف را سبق فرمودی که شنونده را طاقت
و هوش بر بودی چنانچه من پنج باب از ان کتاب پیش حضرت خود خوانده‌ام از لذت بیان ایشان مرا حالتی
پیدا شد که اگر در ان حالت کسی میرد عجایب دولتی حاصل نماید روزی که حضرت آن کتاب را درس فرمو
دند آن روز در خانهٔ قطب المشایخ بابا فرید پسری متولد شد ایشان فرمودند نام این فرزند شهاب الدین نهادند

نقل است از سیر الاولیاء که خواجه احمد سیوستانی سنغانه مریدان سابق شیخ شیوخ العالم فرید الحق و الدین
قدس سره بود او گفت که من آب بجهت وضو و غسل حضرت بابا فرید میرسانیدم روزی پشت من درد کردن
گرفت بجهت آب آوردن مرا طلب کردند گفتم که پشت من درد میکند مشک نمیتوانم آورد حضرت بابا فرید فرمود
که او را پیش من بیارند چون بخدمت رفتم بشفقت فرمودند پشت خم کن من پشت خود را خم کردم حضرت بابا فرید
دست مبارک خویش بر پشت من فرود آوردند و فرمودند که برو آب بیار از ان وقت باز که ایام جوانی بود تا این
غایت که قریب صد سال رسیده است هرگز پشت من درد نکرد و مشک آب تا فراخی آوردم و همین خواجه احمد
سیوستانی گفت که وقتی حضرت قطب العالم مرا جامهٔ مبارک خود شستن فرمود من آن جامها کنار آب بردم و نشستم
در خدمت پیر بردم فرمود که برو یکبار دیگر بشو من با خود گفتم درین فرمان مقصودی خواهد بود از من تقصیری
در جای نشستن رفته باشد اندیشیدم یاد آمد که من اول جای نشستم بعد وضو ساختم ادب آن بود که اول وضو
کردم و بعد در جای نشستم این بار اول وضو کردم دو دوگانه بگزاردم و جامه با احتیاط تمام شستم و بخدمت قطب العالم
بردم درین کرت نیز فرمودند یک کرت دیگر بشو این بار حیرت زیاده‌تر شد اگرچه احتیاطی که در جای
نشستن باشد من آن جا تقصیر کردم چون فکر کردم دانستم که بر درخت نشستگاه کردم بر شاخهای
درختی آشیانه بود مرغی بالای آن شاخهای دیگر بود دیدم بالای آن نشسته بود احتمال دارد که
از ان طیور چیزی افتاده باشد و شده باشد و بر ان جامه افتاده دیدم که گریستم و جامه خشک کردم و حجره
آمدم چون باز بخدمت بردم قبول افتاد نقل است که حضرت شیخ المشایخ فرید الملت و الدین مریدی بود

صادق الاعتقاد اور احمد نیشاپوری گفتند از وشنیده ام در ایامی که از ولایت گجرات بدهلی آمدم
بامن دو سه کس بیش نبود و هیچ سلاحی هم نداشتیم چون در جنگل رسیدیم که آبادی نداشت درین میان
دیدم که هندوی چند با تیغهای برهنه مقابل من پیدا شدند چنانچه در ما ترس مستولی گشت بخود گفتم
یا خواجه فریدالدین حاضر باش بمجرد این سخن هندوان شمشیرها از دست انداختند و یکبارگی گفتند که مرا
امان بدهید و گریختند تا حضرت ایشان را چه نموده بود از کرامت حضرت امان یافتم نقلست که از
حضرت محبوب الهی نظام الدین که دانشمند بود ضیاء الدین نام در زیر منارهٔ مسجد جامع دهلی سبق گفتی از و
شنیدم که من در ابتدا رحال وقتی بخدمت حضرت بابا فرید صاحب مشرف شدم دران ایام از علم منقول و
معقول هیچ نخوانده و جزوانی در بغل داشتم که اگر حضرت مرا از علم فقه و دیگر بپرسند جوابگویم البته شرمنده شوم
همین که بخدمت ایشان در آمدم و سر بزمین نهادم نشستم حضرت روی بما آورده از علم که من ندانستم
پرسیدند من خوش شدم و در بیان آن شروع نمودم کمال درجه کشف ایشان یا بود آنچه من نخوانده بودم
ازان سوال فرمود نقل است که وقتی حضرت بابا فریدالدین را این بیت تواجد شد تا دیری
مستغرق این حال ماند بیت نظامی آنچه اسرار است کز خاطر برون دادی ** کسی
سترش همی اندر زبان در کش نقل است از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین
که روزی حضرت مخدوم مولانا نجیب الدین متوکل برادر خورد حقیقی سلطان العارفین بابا فرید الدین
قدس الله سره عرض نمود که در مردمان عوام شایع است که حضرت چون بعد از صلوة سر بسجده
می نهند یا رب یا رب می گویند از عالم غیب آواز لبیک عبدی می آید حضرت فرمود

امارجاف مقبل منه الکون باز بخدمت قطب العالم نجیب الدین عرض داشت اگر مردم
این هم می گویند که خواجه خضر بصحبت شما می آید فرمودند خیر باز عرض کرد که مردان غیب از
ابدال اوتاد بصحبت شما میرسند این سخن را نفی نمودند فرمودند ای نجیب الدین تو نیز
مردی ابدالی نقلست از حضرت نظام الدین محبوب الهی از سیر العارفین که مردی ستاید
اهل اتمشر دبیری گفتند سی در خطه شام سکونت داشت ازان جا به قصبه قنیر که

اجودهن عرف پاکپتن رسید و شرف ارادت مشرف گشت و ملازمت حضرت مداومت نمود و لوایح نسخه
ایست در علم سلوک از تصنیف برگزیده و عزیز الوجود حضرت رئیس المحبوبین شیخ حمید الدین ناگوری قدس سره پیش
بخواندن شروع نمود و این شمس دبیر شاعر بود قصیده مشتمل بر مدح حضرت شیخ المشایخ بابا فرید انشا
نموده رخصت خواست تا بحضرت بخواند حضرت بخواندن اجازت فرمود و آن شمس دبیر بایستاده
آن قصیده بخواند بعد تمام قصیده حضرت فرمود بنشین و باز بخوان چنانچه باز خواند حضرت بابا
صاحب از برای مسرت خاطر او در هر بیتی آفرین فرمود گفت چه مطلوب داری شمس عرض کرد
مسکنتی و فقری است و مادر پیر دارم در خدمت او میباشم حضرت بابا فرید صاحب فرمودند که
شکرانه بیار البته حضرت کسی را که شکرانه اشارت نمودند آن کار بالقطع برآمدی شمس قدری
نقد از پنجاه جیتل پیش حضرت شکرانه نهاد و خود بایستاد و فاتحه دست بسته بایستاد حضرت
آن درم را بدرویشان داد و فاتحه در حق او فرمود چنانچه در اندک ایام او را عملی و مناصب دام
دنیا و نزدیک سلطان شمس الدین عزیز گشت نقل است آنحضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین
از کتاب سیر العارفین که مصنفی بود حمید نام در ملازمت طغرل که سلطان غیاث الدین بلبن او را
داروغه بنگاله کرده بود روزی حمید الدین مذکور پیش آن طغرل استاده بود آدمی صورتی
لطیف پر نور روی نمود و گفت ای حمید تو مردی اهل علم و فضیلت پیش این
جاهل چرا دست بسته استاده حمید مذکور متحیر گشت روز دوم حمید مذکور را این معامله
شد روز سیوم هم معاینه نمود از آن جا گشتش او را طرف اجودهن شد بسمت اجودهن عزم
نموده روانه گشت چون بخدمت حضرت بابا صاحب رسید روی مبارک آورد حضرت
فرمود ای مولانا حمید چه صورت ترا درین جا آورده ام همان زمان مولانا حمید بیعت آورد و
ترک تجرید نمود و خرقه خلافت یافت گاه گاهی تذکیر و وعظ فرمودی حضرت نظام الدین
فرمایند من وعظ او بسیار شنیدم چنان گفتی که مستمعان را از جان سیر بود چنانچه پیر
دستگیر ما حضرت خواجه فرید الدین بارها میفرمودی مولانا حمید الدین این زمان تو شاه میبوده

گشته تا رد رایش آفتاب چندان تابلی نباشد تو در قصبه آندنیه که نزدیک شهر دہلی ست متوطن باش و خلق خدا را فیض رسان آن ولایت را بتو سپردیم مولانا حمید استاده شد و سر بر زمین نهاد و عرض نمود اگر حکم حضور باشد اول زیارت حرمین شریفین نموده در آنجا قیام نمایم حضرت فاتحه خواند و رخصت نمود نقل است از کتاب سیر العارفین که در طرف اوچه ملتان یکی ملکی پاک اعتقاد بود و آنجا یک معلم مولانا عارف نام که در نماز اول امامت کردی قضارا آن مولانا عارف عزیمت دہلی نمود از صاحب خود ملک مذکور رخصت خواست چون مولانا مذکور را آن رخصت نمود ملک را با حضرت قطب العالم فرید الملت والدین بسیار اتحاد و اعتقاد بود مقدار صد و دیست تنکه سفید بدست مولانا عارف داد و گفت چون در اجودهن رسی این نذر من پیش ایشان گذرانیده التماس فاتحه نمایی بعد از آن بطرف دہلی روی القصه چون عارف مذکور بقصبه اجودهن رسید بدل اندیشید که ازین دو صد و بیست تنکه نصفی نگاه دارم و نصفی در نظر حضرت گذارم از انکه ملک بما مکتوبی یا کاغذے نداده است که از آن خیانت من ظاهر شود آخر الامر چون بخدمت حضرت بابا فرید صاحب رسید زمین بوسید و بیان نمود که ملک مخلص و معتقد شما ست صد تنکه سفید بدست من شکرانه برائے خدمت شما فرستاده ست آنرا قبول نمایید از بغل کشید و پیش حضرت نهاد بعد از آن حضرت تبسم فرمود که مولانا عارف حق برادرانه خوب ساختی که نقود شکرانه را نصفا نصف کردی عارف مذکور شرمنده گشت و گفت یا مخدوم با همت و کشف شما مساوی کسے نیست آن صد تنکه دیگر که خیانت نموده بود در نظر آورده حضرت فرمود این و آن همه زر بشما دادم تا برائے زاد راه همراه خود دار مولانا عارف چون این چنین کشف حضرت معاینه دید هر اسبابی و نقدی که همراه داشت بدرویشان درگاه آنحضرت تقسیم نمود و بشرف ارادت و بیعت مشرف شد

ومشغول بعبادت گشت میان اندک ایام از حضرت بابا فریدالدین صاحب خرقۂ خلافت یافت یکی از دوستان حق تبارک تعالی گشت چنانچه حضرت او در ولایت کوهستان تعین نموده مردم آن دیار مرید او گشته فیض بسیار از وجاری گشت نقل است که حضرت مولانا بدرالدین بن سید منهاج الدین بخاری رحمة الله علیه در علم معقول و منقول و تمام علم حاوی بودند در شهر دهلی در مدرسه مغربی درس میفرمودند بدرویشان اعتقاد نداشت چنانکه او در علم مسایل چند مشکل گشت از معاصران وقت خود هیچکس مشکلات و نکات آن حل نشد از شهر دهلی بجانب بخارا عزیمت نمود براه ملتان در میان راه یک دو مرد همراه ایشان شدند یکی دو مرید از مریدان حضرت بابا صاحب برای زیارت حضرت بابا صاحب آمده بود در هر وقت کلام او و ذکر نام بابا فرید بود مولانا مذکور آنرا منع میکردند و فرمودند که تو وقت خود را ضایع میکنی او گفت خود بخود از زبان من نام ایشان جاری میشود القصه چون نزدیک اجودهن رسیدند ایشان گفت اند اینجا پیر ما این است اگر شما هم با ایشان رفته ملاقات کنید مضایقه نیست مولانا مذکور جواب او که شما بروید و ما بدین اجنبین شیخان را ببیند و تمام دوکانداری بنا کرده اند هر کس صحبت اینها تضیع یعنی ضایع اوقات نماید همراهیان بسیار تقاضائی کرده او را نیز همراه بردند چون بخدمت حضرت بابا فریدالدین رسیدند دل ایشان از زنگ بشریت صاف گشت حضرت سلطان المشائخ فریدالملت والدین توجه بمولانا بدرالدین اسحاق نموده تمامی مشکلات و نکات که در دل او بود بانواع معانی دلپذیر بیان فرمودند چنانچه مولانا مذکور راسلی ظاهری و باطنی حاصل شده مرید شده و عزیمت بخارا ترک داده لیلاً و نهاراً در خدمت حضرت بابا صاحب مانده در مجاهده و خدمت درویشان چنان جان فشانی کردند که هر روز لبستاده هیزم برای لنگر درویشان بر سر خود داشته آوردند خود همواره صایم بودند آخر الامر حضرت بابا صاحب ایشان را خرقه خلافت عطا فرمود دختر خود حضرت بی بی فاطمه که رابعه عصر بوده در نکاح ایشان منسلک نمودند ایشان را بدامادی خود مشرف ساختند و تمام انصرام مهمات خانگی وغیره بدیشان تفویض نمودند و بخطاب دیوان

محمد المبارک گفته اند چون حضرت بابا فرید الدین خواست که مولانا بدرالدین اسحاق را بکسبی ولایت تعیین نماید حضرت
مولانا مذکور عرض نمودند که بنده میخواهد که زیر سایهٔ شیخ مانم حضرت بابا صاحب فرمود از روی محبت نیز
بود که تو پیش سینهٔ من باشی لیکن ما بخاطر شما میگفتیم حضرت برای مسکن ایشان را قریب مسجد جامع حجره
بنا کرده داده بودند که در آنجا ایشان بعبادت الهی مدفون گشتند و بعد انتقال خانقاه مبارک آنجا مرمت شد
نقلست حضرت مولانا بدرالدین اسحاق فرمودند که وقتی من برابر شیخ الاسلام بابا فرید الدین
قدس سره در سفری بودم بر آب دریا رسیدیم آنجا کشتی نبود که بگذریم پیر دستگیر ما بسوی من کرده
فرمودند نعلین پا و نعلین خود را بدست گیر ما تا بگذریم چون من همچنان کردم بر آب مانند زمین رفتم
و در کنار رسیدیم از آب دهشت پیر دستگیر خود هیچ نتوانستم عرض کرد چون در منزل رسیدیم وقت
فرصت یافته عرض کردم حضرت قطب العالم فرمودند سورت مزمل خوانده بر تو و خود دمیدم از برکت
آن سورت گذشتیم و ترا اجازت دادم بعد ازان پیر ما را خواص سورت بیان نمود و فرمود که حضرت
امیر المؤمنین مولا مرتضی علی کرم الله وجهه صد و هشتاد مصاف بقوت این سورت جنگ کرده
بود و فتح یافته و در خیبر را به برکت این سوره از بیخ برکنده بود نقلست از حضرت نصیر الدین محمود اودهی
چراغ دهلوی که ایشان پیر خود نقل میکنند که حضرت سلطان الاولیا قطب العالم بابا فرید الدین قدس سره
را مریدی بود مولانا داود محمود پائی میگفتند بارها اوصاف حمیده او پیر ما خواجه نظام الدین
در مجلس خود بیان میفرمود دیگر ذکر میفرمودند که من و مولانا داود از حضرت ملک المشائخ فرید الملت
والدین بجانب دهلی رخصت شدیم چون از قصبهٔ پاکپتن بیرون آمدیم من و او هر دو پیاده بودیم
او در راه تیزی گام زدی و از پیش من رفته بنماز و نوافل مشغول شدی تا آنکه من نیز برسیدمی
رسیدمی چون او را در نماز یافتمی پیشتر شدمی مقدار دو کروه پیش میرفتمی ناگاه او
رسیدی و در جنگل بیابان راه گذاشته رفتی لیکن غلط نکردی داود در دهه نزدیک
قصبه رودولی مسکن داشت گاه گاه بخط او در ده هم آمدی من نیز او را دیده بودم نقلست از حضرت
نصیر الدین که برادر ده نمازی بود نور الدین لقب وقتی پسر او را بیخودی واقع شد و زخمی

سخت بد دعایی نمود چنانچه نور الدین کور از حیات دست بشست بخدمت مولانا داود آمد و صورت حال
پسر خود را عرضه مولانا داود رحمة الله علیه بانی عذر نال شد و با نور الدین گفت اگر پسر تو همین زمان
صحت یابد مرا از مال خود بشکرانه چه پیش آری نور الدین کور گفت سه حصه مال بفقرا رسانید حاضر نمایم
مولانا داود فرمود که ثلث مال بعد از صحت پسر من بیاری تمام صرف فقرا نمایم نور الدین قبول نمود
حضرت مولانا داود رحمة الله علیه همان زمان دعا کرد پسر او برخاست پسرش برخاست و الله تعالی او را صحت
کامل عطا فرمود چنانکه هیچ رنجی نداشت نور الدین مذکور چون این معاینه دید ثلث مال پیش مولانا مذکور
آورد ایشان تا آنجا نرسیدن تمام بفقرا قسمت کرد چنانچه یکدرم از آن در حق خود خرج نکرد
نقل است از سلطان الاولیا که وقتی حضرت بابا فرید الدین گنج شکر بکنار دریا آمدند که آنجا کشتی نبود مردی
دیگر هم نزدیک ایشان آمد و گفت یا حضرت از این جا گذر بچه طور خواهیم کرد حضرت فرمود الله جل شانه عبور
خواهد کنانید بیا پس من روان شو و از زبان نام فرید فرید جاری کن حضرت بابا صاحب بر آب
قدم نهاده الله الله میگفتند و او فرید فرید میگفت هر دو بر آب مثل زمین هموار رفتند چون در میان
دریا آمدند در دل آن شخص گذشت نمیدانم که فرید کدام است من هم الله الله گویم چون او الله الله
گفتن آغاز کرد در قعر دریا فرو شده غوطه خوردن گرفت حضرت بابا فرید صاحب فرمود همان ورد
شروع کن که پیشتر میگفتی چون آن شخص نام فرید بر زبان آورد همان طور بر روی آب میرفت و بکنار رسیدند
وقت فرصت یافته او عرض نمود یا حضرت شما الله الله میگفتید چون من الله الله گفتم غرق شدیم
حضرت فرمود نام فرید که گفتی بر روی آب میرفتی آن آشناسی گفت نی حضرت فرمود چون ما را
که نزد شما میرفتیم نمی شناختی ذات کبریا که بیچون و بیچگون است چه شناسی آن مرد عبد الله همان
زمان مرید گشته و صاحب حق گشت نقل است از فضل الفواد که محبوب الهی خواجه نظام الدین میفرمود
وقتی هفت نفر درویش بخدمت پیر دستگیر آمدند هر یکی از ایشان در خاطر گذرانیده چیزی از طعام حضرت
پیر من هم چیزی که ایشان بخاطر کرده بودند پیش ایشان نهادند چون آنها محض برای آزمایش
آمده بودند معترف بزرگی حضرت ایشان گشته معتقد و فرمان بردار شدند نقل است بعد از انتقال

از محبوب الهی نظام الدین محمد بدایونی وقتی چند کس درویش از مشایخ هند یکی از میان ایشان حضرت
سلطان المشایخ را امتحان میکرد که قوت کمال آن پیر چه است حضرت خواجه پیر را بر فور در دست مبارک بر شماره
بنیم که برای لنگر افتاده بود دیدند فرمودند اگر بگوییم همه زر گردد و آن همه زر شده بود نقلست از حضرت
محبوب الهی خواجه نظام الدین که روزی پیر دستگیر ما حضرت بابا فرید الدین قدس سره از دولتخانه خود بیرون
آمدند من و مولانا بدر الدین اسحاق و مولانا جمال الدین هانسوی حاضر بودیم حضرت بابا صاحب در سایهٔ دیوار
بایستاد مریدی بود یوسف نام او نیز پیدا گشت و مقابل حضرت بایستاد و زبان بکلام شکایت کشاد
که مرا چندین سال است خدمت لنگر میکنم و ملازمت مینمایم مرا هیچ نعمتی و مرتبه حاصل نشده بسیار
کسان در پیش من بخدمت حضرت آمده نعمت و خلافت یافته و از دست حضرت خرقه پوشیده باطراف
و جوانب دیار متفرق شدند و از نعمت فیض یابند و مریدان میگیرند و فتوحات میفرستند مگر من شب
و روز خدمت میکنم خواری و خرابی میکشم چنانچه از کلام آن مرا بسیار رنج و کراهت روی
نمود فاما از ادب حضور پیر و شیخ خود نتوانستم که مجیب او شوم پیر دستگیر من او را جواب داد که ای
درویش هر کرا نعمتی بحسب قابلیت خود حاصل شود از ما هیچ تقصیری نیست از تو نیز قابلیت پیدا آید
تا بدین دولت مشرف گردی اندرین میان کودکی چهار ساله از صاحبزادگان حضرت پیر ما از خانه
بیرون آمده بحضرت مایل گشت جایی که حضرت و مایان ایستاده بودیم در مقابل آن توده
خشتی جمع کرده بود برای مرمت دیوار حضرت بدان طفل اشارت کرد و فرمود که از ان
توده یک خشت برای من بیار تا بران بنشینم طفل مذکور دوید یک خشت عمده و پاکیزه
و درست بر سر گرفته پیش حضرت آورده نهاد چنانچه بران خشت ایشان نشستند باز
حضرت فرمود که برو یک خشت دیگر برای مولانا نظام الدین بیار او رفت خشتی دیگر
مرمت و راست آورده پیش من نهاد دیگر اشارت نمودند که یک خشت برای مولانا بدر الدین
اسحاق بیار او رفت خشتی دیگر از ان توده راست و درست آورده پیش مولانا بدر الدین نهاد
باز فرمودند که خشتی دیگر برای مولانا جمال الدین بیار او رفت و یک خشت دیگر شکسته و مرمت آورده

پیش مولانا جمال الدین بیا القصه باز حضرت فرمود یک خشت برای یوسف بیار آن یوسف مذکور درمیان ها استاده بود صاحبزاده مذکور رفت نزدیک توده خشتی نهاده زمانی آن خشتها زیر بالا کرده خشت نیم یا کسنتر گرفته آورده در پیش یوسف مذکور نهاد چنانکه همه یاران متعجب و حیران ماندند بعد ازان شاه فرید الحق پیر دستگیر ما روی سوی یوسف آورده فرمود ای یوسف امر شما ساوی این حکیم هر چه حکم ایزد سبحانه در حق بندگان رفته است همان شود چون نصیب تو برابر دیگران نباشد چه توان کرد این قسمت خدائی ست هر چند که نعمت کسی بر زبان قول من بنا ده همان او را حاصل میشود هر چه خدا کند هر آنچه ازان حاصل میشود در هر حال راضی و شاکر باید بود و کلمه شکایت ازان نباید نمود **نقلست** از نصیر الدین چراغ دهلوی در خیر المجالس قم کرده چون بود یک نویسنده عاشق الهی پیدا شد ترک نوکری داد و فرزندان را به برادر خود سپرده بخدمت حضرت خواجه فرید الدین آرادت آمده و مشغول بعبادت الهی گشت برادر پرورش فرزندان و میکردی و ملک بازان کردی الغرض بعد از چند روز برادر آن رحمت شد چنانچه ساختگی تجهیز و تکفین کرده و جنازه بالا کشیدند این برادر زار زار گریست و بخدمت حضرت آمده بسیار حزین و غمگین اظهار ساخت که برادر و هم تربیت فرزندان من او کردی و من بدل جمعی و فراغ خاطر در عبادت الهی مشغول بودم در اندیشه کمال ام چون او بمیرد فرزندان دامن گیر من شوند برای قوت ایشان پریشان باشم و ذوق عبادت و طاعت میسر نخواهد شد بعد از آن حضرت شاه شاهان فرید الحق او را نزدیک طلبید و فرمودند خاطر تسلی دار انشاء الله العزیز برادر تو صحت یافته و طعام میخورد برود به بین او جهت معاینه از خدمت حضرت در خانه آمده چه بنید که برادر او صحت یافته و طعام میخورد دیده حضرت آن مرد فرمود ای فلان چنانکه تو این زمان در دست شد آمده که آدمی را همچنین از محبت حق سبحانه باید بود بعد ازان بر زبان مبارک راند درویشی را همه ست تا مجاهده نکنند چیزی حاصل نیایند آیت وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا اول مجاهده ست بعد از آن مشاهده باز این آیت خواندند آیت وَمَنْ

جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا فرمودند هر که مجاهده کرد نصرت ترقی درجات او خواهد یافت نقل هست
از محبوب الهی خواجه نظام الدین مذکور میفرمود که سالها در خدمت پیر دستگیر بابا فرید الدین مانده مجاهده
کردم در آن شب که دیلا یا ککل که بر در لنگر خانه پیر خود میخوردیم ازار و زعید بودی آن وقت که دیله
نبودی برای افطار درویشان جنبل گردانیده آوردم اینچنین مجاهده خون جگر خورده و نفس کشتی
نموده بجائی رسیده اند نقل هست از محبوب الهی خواجه نظام الدین که روزی پیر دستگیر ما در عالم استغراق
افتاده بودند بعد دیری از زبان مبارک فرمود و بیهوش شدند آن سخن این بود هر چشمی که بغیر حقتعالی
بینا شود کور به و هر زبان که مستغرق بذکر حق نیست گنگ به و هر گوش که شنودن ذکر حق نیست
کر به و هر تن بخدمت و کار او نیست مرده به نقلست چند کلمه از ملفوظات حضرت گنجشکر که بخط
حضرت نظام الدین اولیا رضا حب یافته ام مکتوب کنم فرمود چهار چیز از هفت صد پیر طبقات سوال
میکردم همه یک جواب فرمودند من اعقل الناس قال تارک الذنب ومن الیس الناس قال الذین لا یستغرق شیء
ومن اغنی الناس قال القانع ومن افقر الناس قال تارک القناعت فرمود ان الله یستحیی من العبد ان
یرفع الیه یده فرمود علائق دنیاوی اگر باشد شاد نباشد و اگر نباشد غم نکند روز نامرادی شب معراج
مردان هست کار گرم خود را بجز سر مردمان نباید گذاشت فرمود چون فقیر جامه پوشید پندارد که کفن
پوشید جذبات من جذبات الحق خیر من عبادت الثقلین قال علیه السلام طوبی من تشغل عیبه من
عیوب الناس فرمود الصوفی الصفو به کل شیء ولا یکدره شیء فرمود ان اردتم بلوغ درجة
الکبار فعلیکم بعدم الالتفات الی ابناء الملوک و برین بیت حضرت را بسیار تواجد بشدی بیت
دوشینه شبم دل حزینم بگرفت ؛؛ اندیشهٔ یار نازنینم بگرفت ؛؛ گفتم بسر دیده روم بر در تو ؛؛ اشکم
بدوید آستینم بگرفت ؛؛ نقلست که حضرت فرید الملت والدین قدس سره چون بزیارت والی هند
قطب الاقطاب سلطان المشایخ خواجه معین الدین در اجمیر اکثر می آمدند و باجازت حضرت
خواجه مجاهده و ریاضت بسیار بدربار حضرت خواجه به حجره زیر خانقاه متصل گنبد مبارک حضرت
ایشان چو گنبدی کی نزدیک دربار هست مشغول بودی انواع انواع فیض میبردی نقل هست از حضرت

خواجہ نظام الدین کی مرید متعلمی در پیش پیر دستگیر پدر اجبت حرمت کامع کرد آن اختلاف علمات پیدا
حضرت سن فرمود سبحان اللہ یکی سوخت و خاکستر شد و خاکستر ہم نماند دیگر ہیچ منوز در اختلاف فرمود

الآفة فی التدبیر والسلامة فی التسلیم دیگر فرمود العلماء اشرف الناس والفقراء اشرف الاشراف
یعنی آفت بیچ تدبیر کے ہے اور سلامتی بیچ تسلیم کے یعنی علما اشراف آدمیوں کا ہے اور فقرا اشراف اشرافوں کا

فرمود الفقیر بین العلماء کالبدر بین الکواکب السما فرمود ادنیٰ الناس من یشتغل بالاکل واللباس
یعنی فقیر بیچ عالموں کے جیسا چاند بیچ تاروں کو جو آدمی سوکا وہ ہو جو ہمیشہ بیچ مشغول کھانے اور پہننے کے ہو

نقلست مرید بخدمت قطب العالم بابا فریدالدین عرضداشت کہ بجانب سلطان غیاث الدین بلبن سفارش

نامہ برای من در قلم آرند حضرت این حروف نوشت رفعت وقضیہ الی اللہ ثم الیک فان اعطیتہ شیئا فالمعطی

ھو اللہ وانت المشکور وان لم تعط شیئا فالمانع ھو اللہ وانت المعذور نقلست از حضرت نصیرالدین
چراغ دہلوی خلیفہ کلان محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین کہ ایشان در کتاب خود می نویسند روزی فرصت
یافتہ بخدمت پیر دستگیر خود عرضداشت کردم نعمتی از حضرت بابا فریدالدین قدس سرہ کہ خدمت خواجہ را
عطا شد بچہ نوع التماس نمودہ است کہ از زبانی خواجہ بشنوم و در کتاب تقلیم آرم حضرت سلطان المشائخ محبوب
الٰہی خواجہ نظام الدین پیر دستگیر من خاکسار آن ہم ریاد بزبان فیض ترجمان بیان نمود نعمتی کہ مرا از پیر خود حاصل شدہ
چند نوع است لیکن دو بار بکمال درجہ عطا شدہ یکبار حضرت قطب العالم بابا فریدالدین با چند کسان دیگر در کشتی
بودند کشتی در آب میرفت حضرت خواجہ فریدالدین آواز دادی نظام الدین یاران خفتہ بودند من بیدار بودم
عرض نمودم لبیک فرمودند نظام الدین پیر خود را بطلبم نظام الدین پیر ایشان ہم نام شما است کہ حضرت
بابا فریدالدین بسیار تلطف میکردند بزبانی گفت نظام عرض نمودم غلام نظام حاضر است ایشان فرمودند بعدہ پرسیدم کرت
بابا فرید بخوابید را سپرد خود نعمتی بخدای تعالیٰ امید ہست آن بغدی نہایت نعمت پیر دستگیر من روان کرد کہ
از بیان آن عقل خارج میشود دیگر نوع آنست کہ چون پیر دستگیر در خلوتگاہ خاص کہ آن جا الیجال الیج منشہر لیف
است در خلوت و عبادت الٰہی نشستند حضرت مولانا بدرالدین اسحاق بر بیرون دروازہ میبودند آن وقت
ایشان بجای رفتند مرا گفتند تا آمدن من بر سر دروازہ حاضر باش اگر حضرت از اندرون بشنوی سخن جواب بہی
یا اینکہ بیاید خبر کنی من معتکف بر در شیخ خود نشستہ بودم ناگاہ حضرت را جذبہ از جذبات الٰہی
پیدا شد از اندرون آواز شنیدم کہ حضرت این رباعی از زبان خود میخوانند و رقص میکنند بعد از

اختتام رباعی سر بسجده می نهند و باز شروع استاد میکنند دستار بر زمین نهاده بودند رباعی اینست خواهم
که همیشه در هوای تو زیم ٭ خاکی شوم و بزیر پای تو زیم ٭ مقصود من بنده ز کونین توئی ٭ بهر تو میرم و
از برای تو زیم ٭ من با خود گفتم نظام وقت همین است درون بروم باز بدل گفتم اگر وقت خوش
بود نعمتی یابم و گر نه ایشان رنجیده شوند آخر الامر یکدست بر یک طاق نهادم و دیگر دست بر دیگر طاق
نهاده آهسته در باز کردم و درون رفته سر بر قدم شیخ خود نهادم حضرت پیر دستگیر من فرمودند که آمدی خواجه
نظام چه میخواهی من عرض نمودم هر چه خواستم بدولت وسیله قدم شیخ یافتم حضرت نظام الدین فرمودند
در آن زمان مرتبه استقامت مقبولی خواستم همان زمان اثر آن در خود یافتم زهی عظمت و کمال پیر دستگیر من که
در یک لحظه درجه محبوبیت بر من چنانکه آن در باره قائم شد چون ایشان این بیان اظهار نمود بعد دیری
در جوش عشق پیر دستگیر خود بیهوش بودند چون بهوش آمدند فرمودند سالها است تا این زمان پشیمان
هستم چرا آن زمان از حق نخواستم که موت من در سماع باشد بنده عرضداشت کرد که چه مرتبه و قربها
در سماع است که خدمت شیخ تمنا میکردند ایشان فرمودند سماع سریست و معراجیست که بجز
عاشق کسی نداند اگر در سماع کسی بمیرد شهید اکبر است و زندگی ابد حاصل شود و او را باقی درجه
از درجات مخفی نماند نقلست از فوائد الفوائد کتاب که یکی پسر حضرت بابا فرید الدین گنجشکر علیه الرحمة
نظام الدین نام داشت حضرت او را از همه پسران دوست تر میداشتی و بخدمت حضرت اگر گستاخی
کردی بخندیدی الغرض آن پسر وقتی بسفری رفته بود بعد مدت مدید یکی بخدمت حضرت
سلام فرستاد آنکس بخدمت حضرت عرضداشت کرد که مخدوم زاده و صاحبزاده شما نظام الدین
سلام رسانیده است حضرت فرمود کرا میگوئی باز آن مرد گفت پسر شما حضرت در استغراق
چنان محو بودند که از گفته او هرگز نفهمیدند همچنان میپرسیدند تا آن مرد میگفت پسر شما نظام الدین
بعد دیری حضرت فرمود آری چگونه است بسلامت است چگونه در یاد حق بود همچنین پرسیدند
و باز در استغراق شدند سبحان الله چنان محویت بود که پسر خود را هم بچندین تکرار ندانستند
نقلست از حضرت نظام الدین در ملفوظ راحت القلوب مرقوم است که بتاریخ پانزدهم رمضان

روز پنجشنبه سنه خمسه و خمسین و ستمایة دولت پابوس میسر شد عزیزان اهل صفه حاضر بودند سخن حضرت
پیر دستگیر بابا فرید الدین در فضیلت ماه مبارک افتاده که ماه رمضان بسیار بزرگست که در وی ابلیس را بند
میکنند تا از شر او جمله مومنان ایمن باشند و جمله درهای رحمت در وی واکشاده میگردند و درین ماه هر شبی بر
هر روزه دار یک فرشته طبق رحمت بدست گرفته از آسمان فرود می آرد فرمان حضرت رب العزت
شود چون روزه داران روزه افطار کنند رحمت برو نثار کنند بعد از آن بر لفظ مبارک راند که روزه
سریست میان بنده و مولا و هر عبادتی که هست آنرا مکافات ست همین لیکن صواب روزه کسی نداند
بجز خدای تعالی زیرا آنکه حق سبحانه میفرماید که روزه سریست من ثم الصوم لی وانا اجره بعد از آن فرمود
این ماه را حق سبحانه سه قسم کرده ست اول قسم را ده رحمت نام کرد دوم قسم را ده مغفرت سوم قسم را ده
آزاد نام کرد پس دهه اول همه رحمت ست و برکت که از آسمان بر بندگان نازل میشود در دهه دوم ده
آمرزیدن ست و بخشیدن پس در آن دهه هیچ ساعتی و لحظه نیست که مسلمانان را از دوزخ آزاد میکنند
و خدای تعالی قلم رانده ست که در دهه سوم جمله روزه داران را از آتش دوزخ نجات دهیم بعد از آن بر
زبان مبارک راند هر که در ماه رمضان شادی کند خدای تعالی وقتی او را غمناک نگرداند و برکت و
خیر روزی کند و هر که در رفتن ماه رمضان دل تنگ کند خدای تعالی شادی دو جهان دهد بعد از آن فرمود
که شب قدر را کسی نداند مگر در دهه آخرین ماه رمضان المبارک که این شب قدر ست بزرگان خواجگان
چشت رضوان الله علیهم اجمعین درین شبهای رمضان هر شبی ختم قرآن در تراویح کرده اند چنانچه حضرت
خواجه عثمان هرونی و حضرت خواجه معین الدین رحمة الله علیه و پیر دستگیر خواجه قطب الدین قدس سره هر شبی
در تراویح دو ختم بکردی چنانچه در تمام ماه شصت ختم قرآن کردی بعده حضرت فرمود وقتی دعاگوی
جانب غزنی مسافر بودم در مسجد امام حدادی فرود آمدم ماه رمضان المبارک بود شیخ عبدالله خضری
امام در آن مسجد امام بودند که ایشان هر شبی سه ختم قرآن شریف در تراویح بکردند و چهار سیپاره زیاده
میخواندی چنانچه دعاگوی در آن ماه رمضان دنبال ایشان این سعادت بردم آنگاه حضرت
بابا فرید الدین رحمة الله علیه چشم پر آب کرد و فرمود تا درین کار مجاهده نکشی هرگز بمقامی نرسی زیرا آنکه

درین راه همه مجاهده و ریاضت ست بعد از آن فرمود که سلطان العارفین خواجه بایزید بسطامی قدس سره
هفتاد سال مر خدای عزوجل را عبادت کرد یکبار دو دو سال نفس را هیچ از روی نداد و انگاه بازیافت
چون بار یافت هاتف آواز داد که هنوز آلایش دنیا داری هیچ آنرا بیرون نفگنی بیشتر متوالی آمد گفت
الهی هیچ ندارم آواز آمد کوزه داری چون نظر کرد کوزه خود دیافت چون آنرا دور کرد و انگاه بمقام
مراد رسید حضرت بعد از آن زار زار بگریست و گفت خواجه بایزید بسطامی قدس سره با کوزه خام
بار نیافته با چندین جلائی دنیا حاشا و کلا که بار یابند بعد از آن روی سوی حاضران کرد و فرمود
اینک ماه رمضان رسید کسی باشد که در نماز با ما موافقت کنند تا هر شبی در نماز تراویح ختم قرآن کنیم
همه حاضران روی بر زمین آوردند و گفتند زهی سعادت بعد از آن حضرت بابا فرید الدین علیه الرحمة
در هر شبی در تراویح دو ختم قرآن و دو سیاره زیاده میخواندند هنوز یکپاس شب باقی بود سے
که نماز تمام کردی در آن ماه رمضان دعاگوئی هم برابر ایشان این سعادت نماز دریافت نقل ست
از حضرت خواجه فرید الدین گنجشکر که وقتی شیخ جمال الدین اوچه و بنده یکجا بودیم وا درویش صاحب
نعمتی بود چند نفر از طائفه قلندران با سیخهای آهنین در کمر زده بیامدند و سلام با هیبت گفتند
در ستای شیخ جمال الدین بنشستند و این قلندران سختی با مزاج درشت میگفتند شیخ جمال الدین را حضر
طعام پیش آورد و ایشان گفتند ما را میل با جغرات ست و آنروز در دولت خانه ایشان جغرات
حاضر نبود ایشان بر عکس طلب نمودند شیخ روی من دید و من روی ایشان دیدم گفتم نزد جماعت خانه
شما آب میرود ایشان را حواله آب کنید جغرات میخواهند خورد و گفت بلب آب روید و هر کسی را که
حاجت جغرات ست برگیرید درویشان را تعجب آمد برخاسته چون نزدیک آب آمدند چه بینند که همه
آب جغرات شده میرود آنقدر که توانستند خوردند و برگشتند نقل ست از بزرگی شیخ جمال نقل میکند
که وقتی مردی از حج بیامد و روی بر زمین آورد و گفت من در حج بودم شما را در طواف دیدم
شیخ جمال الدین بانگ بر وی زد که ای نادرویش حکایت مردان مرد چنین فاش نکنند که تو
میکنی دوم و درکش که مردان خدا در زیر گلیم اند این خود چه چیزیست کعبه در پیش ایشانست

اگر مردان خواهند یکزمان که تو چشم برهم زنی از مشرق تا مغرب بگذرند و باز بمقام خویش آیند بدرین
میان بیست آمد دیگر بنشست و گفت چشم برهم نه چون چشم باز کرد خود را و شیخ را در زیر کوه قاف دید نزدیک
آن فرشته که بر آن کوه موکل است و باز در همان لحظه خود را و هم شیخ را در مقام خود دید اقرار کرد و
این سخن هم بگفت که آری گفته اند که مردان خدا را کسی نداند مگر خدا عز و جل بعد از ان حضرت بابا فرید زبان
راند که کسی شیخ جمال الدین را چه را در نماز ندیده است چون وقت نماز درآمدی ناپیدا شدی آخر معلوم شد که در کعبه
برابر یکیان نماز گذاردی همان لحظه باز آمدی بعد ازان حضرت بابا فرید الدین درین همین سخن بودند که یک جوگی
سرگشته و مجاهده کشیده بخدمت ایشان آمده روی بر زمین نهاد تا دیری بروی بر زمین بود چون نظر حضرت بر آن
جوگی افتاد با هیبت گفتند که سر برکن جوگی سر برکرد و دست بسته پیش استاد حضرت شیخ المشایخ پرسید
که ای جوگی از کجائی و چگونه آمدی چه طور هستی جوگی هیچ نگفت چون دو سه کرت حضرت پرسید ناگاه جوگی
آهسته آغاز کرد که دهشت حضور چنان اثر کرده است که سخن از من بیرون نیاید بعد ازان حضرت روی
سوی دعاگوی آورد و فرمود که این جوگی بدعوی بر ما آمده بود چون او روی بر زمین نهاد در خاطرم
گذشت که روی او بر زمین سخت شود هر چند که خواهد سر برکرد نتواند اگر این جوگی از دعوی خود باز
نیامدی تا قیامت همچنان افتاده ماندی بعد ازان حضرت فرمود که ای جوگی خود را جوگ تا کجا رسانیده
جوگی گفت کمالیت جوگ همین است که خود را در هوا پرواز شود حضرت فرمود شتاب تا تماشا کنم جوگی نشسته
بود در هوا شد حضرت چون آن خیال معاینه کرد نعلین خود را که در پیش او افتاده بودند هر دو را بجانب
جوگی پرتاب کردند بفرمان خدا تعالی نعلین در هوا شدند و بر سر جوگی رسیدند هر طرفی که او در هوا میشد
خود را نعلین پیش این جوگی میرسانیدند چنانچه جوگی را بر زمین فرود آوردند جوگی در پائی حضرت بابا فرید الدین
افتاد و اقرار کرد و گفت نعلین کسی را که این مرتبه باشد او چگونه خواهد بود بر فور آن جوگی مسلمان شد و یکی
از واصلان حقتعالی گشت بعد ازان جوگی چون مسلمان شده بخدمت حضور میماند مکرر در کیفیت
تاریخها و ماه و روز نیک و بد آغاز کرد که فرزندان نیک و بد که در عالم پیدا میشوند از سبب آنکه مردم مباشرت
کردن نمیدانند و بر مباشرت کردن روز تعیین است اگر در آن روز با حلال خود مباشرت کنند فرزند نیک اما اگر

تمام کیفیت آن جوگی این دعاگوی یادگرفت بعد از زبانی آن کیفیت تمام بخدمت پیر دستگیر حضرت بابا فرید الدین عرض کردم حضرت تبسم کردند و فرمودند ای مولانا نظام الدین این کیفیت که تو آموختی اما تراکاه بخواهد آمد برو بگذار لهذا حضرت خواجه نظام الدین فرمایند که من نکاح نکردم که شاید پیر من منع کرده است زهی عقیده ایشانست که باین چنین عقاید فیضیاب گشته اند نقل است مردی از جانب بیت المقدس بخدمت حضرت بابا فرید الدین علیه الرحمة رسید نیاز بجا آورد فرمان شد که بنشین هر بار مسافر به سوی حضرت میدید و میشناخت بعد زمانی برخاست و سر خود بر قدم حضرت نهاد و گفت ای مخدوم من ترا در بیت المقدس دیدم که جاروب میکردید چون پرسیدم شما کیانید شما گفتید که من فرید الدین مسعود اجودهنی ام حضرت فرمود همچنین است اما شما چه وعده کرده بودید که با کسی نگویم مگر آن عهده را فراموش کردی آن مرد شرمنده شد حضرت فرمود ای عزیز مردان خدا هر جا که هستند همانجا بیت المقدس است بلکه همانجا عرش و کرسی و هر چه آفرینش خدا عز و جل است همه در پیش ایشان مهیاست آنگاه حضرت قطب العالم گنج شکر آنرا فرمود چشم بند کن چون او چشم باز کرد هر چه از زبان حضرت بیرون آمده بود پیش خود دید نعره زد و بیهوش افتاد چون بهوش باز آمد اقرار کرد و هم با حضرت بیعت نمود بعد از بسیار مجاهده خرقه یافته او در دیار سیستان تعیین نمودند از آن معلوم شد که حضرت هر روز یکبار در بیت المقدس رفته و جاروب کردی نقل است از سید محمد کرمانی خلیفه حضرت بابا فرید الدین قدس الله سره که پیر دستگیر من یکروز قدری از احوال خود حکایت کردند که من بیست سال در عالم تفکر بودم و استاده مانده وقتی نشستم چنانچه جوی خون بطریق جوی آب از پایهای من جاری شد و یاد ندارم که در مدت مذکور نفس خود را آب یا طعام داده ام باز بعد از آن فرمود از هاتف آواز آمد ای فرید عاشق باشی یا معشوق در بارگاه الهی عرض پرداز شدم که بتوفیق تو عاشق خواهم بود ندای غیب بگوش دل رسید که در راه عشق بسیار رنج و مصیبت هاست التجا بدرگاه نمودم که آسان کننده هم توئی در آن حال من بر سنگی استاده بودم سنگ مذکور را حکم نافذ شد که پوستتن این ابرار سنگ بطرف پشت من چسپید و همه پوست از تن دعاگوی برآورد بعد از آن الهام شد ای فرید شما را گفته بودم که در راه عشق بسیار مشقتها ست بند عرض نمود

استعانت تو این کار بسر خواهم کرد بعد ازان بادست در زید و گوشت سنگریزه زدن شروع شد بتوفیق الهی
دران حال هم جسدی او سبحانه تعالی بنده را عطا کرده بعد ازان الله تعالی خلعت نعمت ظاهری باطنی
عطا فرمود و استقامت در عشق بر من قائم شد و فنا در ذات کلی حاصل گشت بکرامت رابتک العزیز
تا ابد خواهد ماند نقل هست شهاب الدین غزنوی از مریدان حضرت باباگنجشکر علیه الرحمت بود از غزنی عزم
زیارت نمود و در راه اجودهن عرف پاکپتن گشت شاه غزنین بدست او صد دینار برای خرج درویشان
بخدمت حضرت بابا فرید صاحب فرستاد آن درویش پنجاه دینار برای خود نگاه داشت و پنجاه بخدمت حضرت
آورد چون حضرت دید تبسم نموده فرمود شهاب الدین نیکو قسمت کرده با درویشان را این نوع
خیانت کردن نشاید شهاب الدین مذکور از حد شرمنده شده آن پنجاه دینار پیش نهاد آن صد
دینار همه را دادند و فرمودند اگر این طور ترا ترغیب نکردمی تو خیره کشتیدی و هرگز بمقصد
اصلی نرسیدی بعده فرمودند از پیر تو غسل کن که ترا بیعت کنم که در بیعت تو خلل بود غسل کرد
ایشان او را بیعت نموده خرقه خلافت دادند و فرمودند برو هر که را میخواهی مرید ساز و کلاه
بده که الحال کار تو تمام شد الحمد لله علی ذالک نقل هست از کتاب فوائد الفواد خواجه نظام الدین
فرمایند من از زبانی پیر دستگیر بابا فرید الدین شنیدم که وقتی حضرت ابوسعید ابوالخیر در راهی
میرفت مریدی او را پیش آمد زانوی شیخ بوسید ایشان فرمود فروتر مریدی پای شیخ
بوسید باز فرمود فروتر مریدی زانوی اسپ بوسید آنگاه فرمود ترا گفتم فروتر مقصود من
بر بوس خود نبوده است هر چه تو فروتر میشدی کار دین تو بالاتر می شد نقل هست از
فوائد الفواد حضرت خواجه نظام الدین مینویسد بعد از انتقال پیر دستگیر فرید الملت والدین
مرا اشتیاق حج عظیم غالب آمد گفتم اول بزیارت مزار پیر خود روم بعده بسمت حرمین شریفین
چون بمزار شریف در اجودهن عرف پاکپتن مشرف شدم مقصود من آنجا جمله
حاصل شد همه زیارت حرمین شریفین دریافتم بار دیگر همین هوس دامن گیر شد باز
بزیارت مزار شریف رفتم هم مقصود حاصل شد. نقل هست روزی حضرت بابا

فرید الدین گنج شکر علیه الرحمت در شهری درآمده پیرزنی را دیدند که بسیار نالان و گریان است سبب آن استفسار فرمودند عورت
بیان نمود که پسری داشتم حاکم شهر وی را ناحق بر دار کشید حضرت فرمودند آن دار کجاست آن پیرزن دلالت
مکان آن نمود چون نظر آن حضرت بر آن مظلوم افتاد دست مبارک بر وی مالیدند باذن الله تعالی پسر زنده شد
و همراه آنحضرت بپای خود بخانه مادر درآمد که التصوف یحیی و یمیت این معنی دارد نقل هست کتاب گلشن اولیا ازکما
العلما شیخ حسین قریشی چشتی الاسلامی که حضرت بابا فرید الدین و حضرت مخدوم بهاؤ الدین زکریا و سید جلال الدین بخاری
و شهباز قلندر قدس الله سره العزیز وقتی هر چهار بزرگوار در سیر بودند ناگاه گذر ایشان در شهری افتاد که سائر مردم آنجا بشادمانی
و خوشی مشغول بودند مگر پیرزنی از غایت تنگدلی می نالید و زار میگریست آنحضرت کرم نموده و تفقد بحال عجوزه فرموده
پرسیدند که خلق شهر در آرام و چه باعث که تو از غم و غصه می پیچی بعد شفقت بسیار زن عجوزه عرض نمود که ای خاصه
خدا عزوجل و محرم حرم کبریا در جمیع عمر پسری داشتم که ذخیره پیری این ضعیفه او بود مدتی ست که از من گم
شده ست هیچ خبری نیست چه شود که از توجه عالی شمایان دیدار فرزند ببینم آن مشایخ بزرگواران مهربانی بحال
او مبذول ساخته بسیر روحانی مشغول گشتند بعضی سیر عالم آسمان اختیار کردند و بعضی بزیر زمین سیر کردند و بعضی
جزائر بحر و اعماق دریای اختیار کردند بعد از تجسس بسیار در اندک زمانی همه خالی دست رجوع کردند آنحضرت
فرید الملت و الدین بعد از دیر فرزند آن عجوزه بدست آورده مراجعت فرمود و بمادرش پیرزال حواله کردند
آن عجوزه گویا حیات از سر نو یافت یاران طریقت استفسار نمودند که ما همه زود آمدیم سبب دیر کشیدن حضرت
شما را چه بود حضرت بابا ایشان فرمود کیفیت این پسر چنین ست که او بر کشتی سوار بود ناگاه کشتی تباه شد
او را ماهی دریا فرو برد بعد از هضم بحال کرده در دریا انداخت و اجزای او در دریا
متفرق گشت باذن الله تعالی ما آن اجزاء او همه را جمع کرده در شکم انداختیم چون آن ماهی از شکم خود
بیرون انداخت باذن الله تعالی زنده شد همراه کرده آوردیم والله اعلم بالصواب نقل هست از گلشن اولیا که
چون حضرت خواجه کرام و سردار مشائخان چشت شاه معین الدین حسن سنجری والی هند قدس الله سره
در دهلی تشریف رسیدند و این خبر حضرت شاه قطب جهان خواجه قطب الدین شنودند پیاده استقبال
روانه شدند و حضرت بابا فرید الدین را فرمودند که ای فرید خواجه کلان آمده است شما هم برای استقبال

خواهید رفت ایشان عرض پیر دار شدند یا شیخ من یکدلم اشتم آمده اند استاد شما خرج کردم و دیگر دل ندارم که
پیش ایشان بروم الصحیح آنست که بابا فرید الدین بهمین سبب نرفتند که اگر بی ادبی کنم نیک نباشد چرا که
ایشان پیر پیر ما هستند الغرض چون حضرت خواجه قطب الدین بخدمت مشرف شدند حضرت خواجه بزرگ
پرسید که مولانا فرید چون نمی آمد حضرت خواجه التماس نمود که فقیر حقیر از شنیدن خبر حضرت زود تر بسرعت
تمام رسید چون حضرت خواجه کلان بر جائے نزول فرمود گفتند ای قطب الدین بیار فرید الدین
فرید الدین را ببینیم هر دو خواجه نزد حضرت بابا فرید الدین آمدند ایشان در حجره بود حضرت خواجه قطب الدین
آواز فرمود که ای فرید حضرت خواجه کلان تشریف ارزانی فرموده اند حضرت بابا فرید الدین از حجره
حجره دویدند پای مبارک پیر خود بوسید حضرت خواجه قطب الدین برائی تعظیم خواجه معین الدین صاحب
اشارت کرد باز ایشان نیاز بخدمت پیر خود نمودند سه مرتبه همین طور گذشت این حسن عقیده حضرت
بابا فرید خواجه کلان دیده بسیار مسرور گشته آفرین فرمودند و گفتند ای فرید تو فرد عالم هستی که
بجز این چنین عقیده مقصد اصلی حاصل نمیشود بعده حضرت خواجه کلان با خواجه قطب الدین فرمود
که امروز فرید الدین را نعمت بدهیم آنگاه حضرت خواجه کلان حضرت بابا فرید الدین را در میان
مقابل قبله استاده ساختند و خود بجانب چپ استادند و حضرت خواجه قطب الدین جانب
راست استاده کردند و بخواجه قطب الدین فرمودند بگو آنچه نعمت من از معین الدین یافتیم بفرید الدین
دادم حضرت خواجه قطب الدین همچنان گفت بعده حضرت شاه معین الدین فرمود که در آن
هنگام که حضرت پیر دستگیر ما خواجه عثمان هارونی همین نعمت عنایت کرد آنوقت ارواح جناب سید المرسلین
صلی الله علیه وسلم و اصحاب کبار و چهل انبیاء و چهار صد اولیاء نیز نعمت بمن عطا کرده اکنون آنچه ما از
پیر خود و از ارواح رسالت پناه و اصحاب کبار و چهار صد اولیا یافته ام همه را به فرید الدین عطا
کردم و نعمت ها نیز خواجه از پیر که بمن رسیده آن همه حواله فرید نموده خدا تعالی وجود مسعود
فرید الدین را کان مغفرت بجهت امت سید المرسلین صلی الله علیه وسلم خواهد کرد و دعا فاتحه خیر د
خواندند و دعا کرده رخصت شدند گویند که دروازه بهشتی همان ثمره و کرامت که هم بود و فیض عالم را حاصل
شود نسبت مراتب عالیه و مکارم جلیله که حضرت قطب العالم بابا فرید الدین گنج شکر را حاصل شده

ونیز حضرت خواجه معین الدین ثانی منها بزبان فیض ترجمان فرمودای بابا قطب الدین آمدن شما درین ملک هند
مطلب اصلی همین بود که درجهٔ فرزندیت بفرید الدین اظهار یابد و قائم شود بیت چو در خدمت بسی کوشند شان بر گنج
رسانیدند دست خویش بر گنج ** بهر عضوی بود گر صد زبانم ** نیاید وصف شان اندر زبانم ** نقلست
روزی حضرت شاه فرید الدین و جماعتی نشسته بودند مردی قاری حافظ قرآن شریف آمده التماس برای عسرت
خانگی خود نمود که دختری دارم بسن بلوغ رسیده آنقدر وسعت ندارم که قدری بر جهات طیار نموده نکاح آن
سازم حضرت بابا فرید فرمودای قاری یک کلوخ از زمین پاک بیار قاری مذکور فهمید که حضرت برای استنجا میطلبند
کلوخ خورد بیاورد حضرت فرمود کلوخ کلان بیار باز قاری رفته کلان بقدر یک آثار بیاورد حضرت دو بروی
آن قاری سورهٔ اخلاص سه مرتبه خوانده بدمیدند بامر الله سبحانه تعالی آن کلوخ زر سرخ گردید قاری در دل خود گذرانید
که این امر بالکل آسان بود حضرت بزبان سخت خوانده دم کرده‌اند و من بزبان قرائت میخوانم و صدها
کلوخ را زر بسازم شب همین اندیشه گذرانید چون صبح شد بر چاه رفته و زمین پاک توده کلوخ‌ها جمع ساخته سورهٔ
مذکوره خواند اصلاً اثری نشد باز در دل خیال گذرانید که در وضو یا جامهٔ من یا در غسل قصوری شده گاهی
وضو کرده میخواند و گاهی جامه بشسته و گاهی غسل نموده هر چند تمام روز اندرین خیال محال گذرانید آن توده
همان طور بود ندیمان این جا حال تباه و سرگردانی آن قاری دیده پرسیدند امروز ترا چه حالست که گاهی
غسل میکنی و گاهی جامه میشوئی و گاهی وضو میکنی قاری مذکور بیان نمود که دیروز بخدمت خواجه فرید الدین رفته برای
عسرت خود التماس نمودم ایشان کرم فرموده بر یک کلوخ خاک سورهٔ اخلاص خوانده دم کردند آن کلوخ زر سرخ گردید
من در دل فهمیده‌ام و گذرانیدم که فردا رفته توده کلوخهای را جمع ساخته زر خواهم نمود و از باعث خیال ناقص خود
در وبال افتادم زمیندار مذکور زیرک بود در جواب قاری را گفت ای قاری تو دانا و عالم هستی لیکن این نفهمیده
که کلام ربانی برحق است لیکن زبان فریدانی باشد تا زر گردد هرچه تاثیر است در زبان کاملان است هرچه از زبان
کاملان بیرون آید خدا تعالی همچنان میکند که زبان اولیاء الله هم لوح محفوظ است که تا قیامت هر امر الهی بزبان پیغمبران
و اولیاان و صالحان هرچه بود و نیست همه نوشته گردید تا آنکه از زبان ایشان بیرون نیاید آن کار بسر انجام نرسید
چون سالک به مقام فنا رسید بجز نام باقی هیچ نماند ذات مطلقا شد هر چه کند ذات کند این مسئله تصوف است چون چه ربوبیت بدل بشر

نقلست از کتاب سراج الهدایت ملفوظ حضرت قطب عالمیان مخدوم جهانیان قدس سره که وقتی شیخ
جلال الدین تبریزی قدس سره برای ملاقات حضرت بابا فرید الدین انار همراه آورد و ایشان را داد آن
انار حضرت بابا فرید صاحب بر حاضران قسمت کردند و یک دانه انار حصه خود بر دستار بسته داشتند وقت
افطار آن دانه روزه کشادند چندان ذوق عشق الهی پیدا شد که اندازه نبود حضرت در خاطر گذرانیدند اگر
من دانستم که این انار چنین ذوق پیدا شد چون با حضرت خواجه قطب الدین ملاقات شد و پیش ایشان اظهار نمودند
ایشان فرمودند بابا فرید حاصل آن انار همان یک دانه بود که نصیب شما شده است دیگر چند مناقب حضرت بابا
فرید الدین از زبان فیض ترجمان مخدوم جهانیان جهان گشت از کتاب سراج الهدایت نقلست چون حضرت
محبوب الهی خواجه نظام الدین در خدمت حضرت بابا فرید میماند وقتی جا نشسته نظام الدین مجلدی را تجلید
بود که جای نهادن مجلد نبود ناگاه یاری که با او یکجا تعلیم میکردند ملاقی شد چون حال زار او دیده ذوق
شد آغاز کرد ای مولانا نظام الدین کجا میباشی چه حال داری حضرت نظام الدین فرمود در خدمت
پیر دستگیر باشم آن یار گفت زهی پیر شما همچون تو عالم و فاضل را که مشغله نداری بدین حالت پیدا کرد آن مرد
در شان حضرت هم بی ادبی بیان کرد چون نظام الدین نزد حضرت بابا صاحب آمدند حضرت به نور
باطن تمام کیفیت دریافته فرمودای بابا نظام اگر شما را یاری یا آشنائی ملاقات شود شما چه گوئید حضرت
نظام الدین عرض کرد هرچه فرمان شود قطب العالم فرید عالم فرمود باو این گوی مصرعه ترا سلامت باد
مرا نگونساری، بعده حضرت بابا فرید الدین فرمودند ای بابا نظام الدین یک خوان برسر خویش
بکن و برای آن متعلم برو چون شیخ نظام الدین باشارت پیر خود طعام برسر کرده بر متعلم برد حیران ماند
برخاست آن طعام گرفته بخورد و گفت خدا تعالی رحمت کند بر آن پیر شما که ترا آنچنان مصفا کرده است
که در تو نفسانیت نمانده بعده گفت مرا در خدمت ایشان ببر آن متعلم چون بخدمت حضرت آمد فی الفور
ارادت و بیعت آورد نقلست از مخدوم جهانیان قدس الله سره از آن کتاب که وقتی بندگی حضرت بابا
فرید الدین بسفر بودند در دهی فرود آمدند ناگاه شور پیدا شد چه بینند که هر طرفی خلق جمع شده می آمد بعده هم
دیدند که مردی جبینی بریده خون چکان پیدا شد ناگاه در میخانه درآمد بعد زمانی بیرون آمد مینی دست

شد و حضرت بابا فرید الدین شناخت که این شیطان است تمثیلی کرده است حضرت فرمود ای ملعون چه میکنی
شیطان آغاز کرد که ای شیخ شما تنها در بهشت روید حضرت گفت ان شاء الله بمتابعان خود شیطان گفت من
تنها در دوزخ نروم با متابعان خود روم که کافران و منافقان من اند حضرت گفت که مکتوب من در اچه ده
برسان فی الحال رقعه گرفته پرید و در اچه ده بدست مخدوم زادگان داد چون صاحبزادگان تاریخ
خواندند همان روز بود گفتند ای شیطان تو کجا شیطان تمام کیفیت پیش صاحبزادگان بیان کرد جواب مکتوب
از صاحبزادگان نویسانیده نزد حضرت قطب العالم گنج شکر رسانید **نقل است** از حضرت مخدوم جهانیان از
کتاب سراج الهدایة که وقتی در چکی از حضرت شیخ بهاء الدین ذکریا گم شده بود حضرت شیخ بهاء الدین کنیزکی
را از دو زنجیر میکشانیدند و چکی دستیاب نشد یکی مطربی نزد ایشان رفته گفت من از طرف اچه ده
روم اگر مکتوبی بگفتنی باشد بخدمت برادرم شما بحضرت فرید الدین رسانم حضرت بهاء الدین بطریق تبسم فرمود
آن چند روزه را دعائی من برسانی آن مطرب اتفاقاً در اچه ده رفت بخدمت حضرت بابا فرید الدین آمده گفت که برادر شما
حضرت بهاء الدین دعا سلام رسانیده است حضرت بابا فرید بنور باطن دریافته فرمودند چنانکه برادرم بهاء الدین
گفته است بگو او گفت من بی ادبی نکنم لیکن ایشان گفته که چند روزه را سلام دعا من برسان ایشان فرمودند
کور است کنیزکان را زنجیر میکشانند و در چاه نمی بیند من اینجا می بینم در فلان پایه پلنگ فرو برده اند
خود آنجاست نمی بیند کور است و مرا چند روزه میگوید بعده بابا فرید الدین مطرب را گفت هر چه ترا اینجا مطلوب است
من ترا دهم تو باز گرد در ملتان بعده مطرب در ملتان برفت و تمام کیفیت پیش حضرت بهاء الدین اظهار
ساخت چون زیر پایه پلنگ دیدند در چاه یافته شد رقعه های گفتگو در میان هر دو صاحبان بسیار است
و فوائد آنها در عرفان بیشمار **نقل است** از مخدوم جهانیان که کاروان شکر تری بار کرده میبرد ناگاه گذر
ایشان نزدیک بابا صاحب افتاد حضرت از ایشان پرسید چه بار کرده آید کاروان بطریق مسخری گفتند
نمک است فرمودند که نمک باشد چون در اچه ده آمده دیدند نمک شده باز بخدمت حضرت آمده عجز نمودند حضرت فرمود
بار های پر کرده از اینجا گذر کنید چون من پرسیدم هر چه باشد بیان کنید چون بارها پر کرده هنوز آمدند حضرت فرمود چه
بار کرده اید ایشان بیان نمودند که شکر حضرت فرمود شکر باشد چنانچه خان جهانان رحمه گفته **بیت** گنج شکر جهان

پرشده بحر و بر چو کوا شکر بکنند و از ایشان شکر شد. و بعضی میگویند از شکر پاش شد و بعد نقل است از صحیح المعتبر
مخدوم جهانیان مرقوم است که وقتی عورتی بخدمت بابا فرید صاحب آمده عرض نمود که مرا فرزند نیست مرا فرزند ما اگر از دعا
شما عطا شود چه بود حضرت در مراقبه شده فرمودند شما را در لوح محفوظ نوشته نیست عورت مذکوره عرض نمود الحال
سخن من در دل ما قریب شصت سال گذشت اگر در لوح محفوظ نوشته بودی بعد مدت مذکور در احتمال نشدی اگر در
لوح محفوظ نه نوشته نزد شما که خاصه پروردگار آمده ایم بعد از آن حضرت در مراقبه شده فرمودند
یک دو تین چار پنج چهه ست گفت آن وقت حضرت مولانا بدرالدین اسحاق که خلیفه و داماد حضرت اند نزد ایشان
نشسته بودند در دل ایشان خیال گذشت که اول از زبان فیض ترجمان حضرت فرمودند که ترا در لوح محفوظ نوشته
بعد از آن هفت فرمودند دیگر در این خیال هم مشغول مولانا بدرالدین گذشت که در ملک پنجاب اکثر رسم است
که بر وقت شادی یک سبوچه نو کنیزکان و عورتان رفته از چاه می آرند و باو غسل عورت و مرد را میدهند
بعد از آن خطبه نکاح خوانند چون خطبه نکاح حضرت بابا فریدالدین با دختر حضرت علی بی فاطمه با حضرت مولانا بدرالدین
نمود شادی نکرده غسل داده نکاح بستند دیگر در مولانا بدرالدین اسحاق که بیرون رفتند چه بینند که
عورتان شهر جمع گشته آن سبوچه یعنی گهرولی هندی بولی نام دارد می آرند حضرت مولانا بدرالدین
در دل گذرانید اگر ما هم در ملک و قرابت خویش شادی کردمی مرا هم همین طور میشد القصه حضرت مولانا
بدرالدین بعد از آن رخصت یافته بحرمین شریفین رفتند بعد چند مدت چون بخدمت حضرت بابا فریدالدین
آمده ماندند روزی آن عورت و مرد همراه طفلت پسر در دست یکی کوزه شربت قندی و در دست کسی
کوزه شربت شکر تری و در دست یکی کوزه شیر و جمعه برادران همسایگان بطریق نغمه گویان بخدمت
حضرت بابا فریدالدین آمده نذر نیاز نقدی و جنسی هم پیش نهاده سلام ادا ساختند اندران وقت
حضرت مولانا بدرالدین اسحاق نیز روبروی ایشان نشسته بودند حضرت بابا فریدالدین بطرف
مولانا بدرالدین مخاطب گشته فرمودای مولانا بدرالدین در دل شما این دو خیال گذشته بود یکی آنکه
چون این سایل بجهت اولاد شده بود من او را گفتم که ترا در لوح محفوظ نوشته چون در لوح
محفوظ من نظر کردم نوشته بود لهذا او را گفتم بعد از آن از الف الهام شد که بطرف ایشان خود نگاه کن

چون بلطف زبان خود تکلم ساختم سنت نوشته بودند بامر او سبحانه تعالی شما ازین صفت گفتم فرد دیگر یکروز از جرات تسبیح
غلغله شادی کسی برید. و صحا ملرتبه گذشت اگر در دل خود شادی می شناسید و تسبیح و خوشی فتوحی می رفو استبان
همسایگان مشتید و اگر شادی دنیا خواهید الحال جمیع سامان شادی جمع ساخته کنانیم و اگر این شادی دیگر دلی
پایدار شود همه مخلوق خدای تعالی تا قیام دنیا بدرد و انسو لو پر کرده از شیر و شکر برنج قند می یاوند و غلغله
شادی تو در زمین آسمان خواهد گشت بجا اظهار این کشف حضرت مولانا بدرالدین اسحاق بر قدم پیر دستگیر خود
افتاد و از خیال فاسد گذشته خود آمرزش خواستند. و بر ینها از زبان حضرت بابا فرید الدین شکر گنج بار گهر ولی ارشاد شده
بود و بعده از روی قبول ساختند الحال و بعرس مولانا بدرالدین اسحاق ششم تاریخ جمادی الثانی آن روز تمام
مخلوق الهی چه نوری چه ناری چه خاکی همه بر دروازه ایشان آیند و تا قیام قیامت این رسم انشاالله العزیز
قایم خواهند ماند و میگویند که آن عرس فرد از قوم و سوان کثیر تر بودند که الحال اولاد آنها در شهر پاکپتن و گنج فرحه
بسیار است و لنگر برنج نیاز حضرت بابا فرید الدین و مولانا بدرالدین تقسیم میکنند مطبخ منقا و هیجان اند ـ

نقلست یکروز مائی صاحب حضرت بابا صاحب فرمودی فریاد درگاه الهی معلوم شود که شور غلغله ما ندان
تو از مشرق تا مغرب خواهد گشت امروز هیجان معاینه شده است **نقلست** اشعه و جها بناب صاحب که وقتی حضرت
بابا فرید الدین شکر گنج نماز عصر میکردند وقت وضو آفتابه آب بر زمین نهاده بود شکسته شد حاضران حیران ماندند بعد چند
روز مریدی آمد از ملتان و بیان نمود که من از ملتان روانه شده آمدم در جنگل شیری بر من دوان آمد نزدیک
بود که مرا بگیرد و پاره پاره کند حضرت پیر دستگیر بابا فرید الدین حاضر شده آفتابه بر شیر بزدند و آفتابه بر سر شیر
شکست شیر فرار گشت و من خلاص یافتم حاضران بیقین شد که آن آفتابه انداختن بوقت وضو همین سبب بود

نقلست از اسرار الاولیا حضرت قطب العالم بابا فرید الدین شکر گنج نقل مینماید که وقتی حضرت رسالت پناه صلی الله
علیه وسلم را احوال پیدا شد و در آن حجره بیرون آمدند در مدینه باغی بود و میان آن باغ چاهی بود در آنجا رفته پای
مبارک خود در آن چاه آویخته بنشستند و در عالم احوال خود مستغرق بودند ابو موسی اشعری همراه بود او را
فرموده که اگر کسی از صحابه بیاید مرا خبر کنی و او را آمدن بدهی امیر المومنین حضرت ابا بکر صدیق و امیر المومنین حضرت
عمر خطاب رضی الله تعالی عنه در آمدند ابو موسی اشعری آمدن ایشان خبر بخدمت رسول صلی الله علیه وسلم عرض نمود

فرمان شد بگو در آئینه دو هشت نشیمن پیش ایشان آمده نشستند بعد از آن امیر المؤمنین عثمان رض امیر المؤمنین
علی کرم الله وجهه آمدند ابوموسی خبر کرد فرمان شد در آئینه دو چهار نشیمن ایشان هم آمده نشستند تا دیری
همچنان نشسته بودند رسول صلعم همچنان در احوال خویش مشغول بودند آنگاه فرمودند ای یاران چنانچه در حیات یکجا
باشیم در ممات هم یکجا خواهیم بود و در روز بعثت نیز یکجا خواهیم بود یاران برخواستند و روی مبارک بر زمین
آوردند که الحمد لله بعد از آن رسول صلعم فرمودند آنچه از آن بهشت در پیش من داشته بودند در تماشای آن فرو
رفته بودم قصری را دیدم از یکدانه مروارید چهار قصر دیگر را دیدم نزد آن آراسته کرده پرسیدم که این قصرها
از آن کیستند گفتند یکی از آن شما و چهار از یاران شما از آن شادی بخود بگنجیدم آنگاه همین سخن با شما گفتم
که هر وقت یکجا خواهیم بود بعد از آن حضرت بابا فرید الدین فرمودند ایشان را وقتی از زمانی که بسیار سر در
فرو میشود و همه زمان مستغرق میباشند آنگاه فرمود چون این درویش در سِر از اسرار دوست فرو شد البته
آن از آن چیزی از اسرار کشف شدی چنانچه این خبر بسمع برادرم بهاء الدین ذکریا رسید ایشان را رسید
افتاد و بر فور بر دعاگو نوشت که ای درویش اینچه نادانی است که تو سخنی نزد اهل اسرار بگوئی پیشتر جواب
نوشتم که ای برادر کار از گفت و گو گذشته است و در سینه من از اسرار دوست مالامال شده ذره جائی نمانده
که در آن گنجد پس اینان از هر جانب اسرار دوست از عالم اسرار تجلی میشود چون محل نماند بضرورت کشف
شود و راز از بسیاری بیرون ریزد پس ای برادرم هر چند که میخواهم که نگهدارم رمزی از اسرار دوست
بیرون نمیتوانم چه کنم جواب نامه در خدمت ایشان رسید گفتند یار و برادر من در سلک خود مقدار ما بنمایانید نقلست
از دست خاص مولانا بدر الدین اسحاق که مرید و خلیفه و عزیز بندگی حضرت قطب الاقطاب خواجه فرید الدین
مستند بودند که این خواجه جمال مجاهد موفق و همی بندگی حضرت شیخ المشایخ و الاولیا در دیوان شیخ محمد صاحب
حضرت گنج شکر است یافتم بحضور ایشان از آن رساله نقل کرده در کتاب بنیاد ساختم که جد جمال گویند که هم
در خدمت ملازمت حضرت گنج شکر بودند و بنظر کیمیا اثر ایشان مقبول افتاد چون اعتقاد او پاک دید همه رسوم
خاندان خود و پیشتر بیاموخت و باد داده و لعشق انا. قطب العالم از دست خط مولانا مذکور یافته چون
قطب العالم را عشق الهی در کمال شد و از دنیا گوشه گرفت رحلت کرد سر افتاده بگور فتنه شد و دیدند که جای اوست

تا آنکه مولود همین نداره حضرت در طلب مولود بسیار مشغول بودند که آهوان از غیب پیدا شدند بر سر چاه
آمده ایستادند بحکم قادر ذو الجلال آب از پایان بلب چاه رسید آهوان مذکور آب را خوردند بعد حضرت بابا فرید
هم دیدند آب از بالا فروتر شد با صاحب مناجات شد یا الهی مگر از آهوان هم کمترم فرمان آمد که ای فرید
تو طلب مولود بسیار کردی آهوان صرف بامید ما آمده اند دیگر وا ندارند. فی الحال حضرت بابا فرید در آن
چاه خود را آویخته نماز معکوس که وظائف برای صفای قلب اکسیر اعظم است ساخت پایها بالا و سر زیر و پایی
طناب ریسمان انداخته بپا و بچیند تا مدت معهود نماز مذکور ادا ساختند بعد که خون و ریم از راه بینی جاری شد
چون چله تمام شد خواست که افطار کند نفس حضرت قوت النسانی طلبید حضرت گفت هنوز در بدن هم کشش
هستی تا لاحق روح نشسته است بالا کرده یک سنگریزه گرفته در دهان خود انداخت شیرین یافت خواست
که از دهان بیرون کنم یک چله دیگر کشم او از غیب شنید که ای فرید خطاب تو گنج شکر گردانیدیم هر که این پنج نام
تو در چهل روز ورد کند یک یک بار بهر حاجت که باشد او را بمقصود برسانم اسامی پنج نام اینست خواجه فرید
مولانا فرید - درویش فرید - حاجی فرید - شیخ فرید - بابا فرید که باعتقاد کلی بخواند بمقصود
رسد بعد از آن حضرت خواجه فرید الدین بخدمت خواجه قطب الدین آمده و فیضیاب گشت حضرت ایشان را
در قصبه اجودهن ارشاد فرمودند القصه چون به رشد اجودهن آمدند کیکهو حجام اول آمده بر سر چاه حجامت
حضرت نمود و شب و روز بخدمت ایشان مشغول و منظور فیض قبول افتاد کلاه و ارهی و سرتراشی و کار خیر
و ختنه در باب کیکهو حجام عنایت شده و حضرت فرموده که تعدی کند از فرزندان و مریدان من
از و رنجیده باشم و این همه رسومهای برادر او و اولاد او مسلم دارند که او ساخته از آنهاست درین باب
زیاده تاکید دانند این مکتوب از خانه جمال حجام سهمی یافته ام و نقل کردم و آن تحریر فی التاریخ ثالث شهر
ذوالحجه سنه ستمایه و اربعین سنه نقل است چون آن حضرت بابا فرید را در اجودهن تشریف آورد چند کس صوفیان همراه
داشت در صحرا اکثر اخلاص فرموده جنگل بود درویشی نشسته بودند کوزه شیر بر سر گرفته از نزد بگذشت نظر آن حضرت بر او افتاد و
فرمود ای مادر کجا میروی گفت بسر چاه جاری چون این شنید آمده مگیست و گفت او دوست خدا یک جوگی درین قصبه است که
برای غریبان ستم میکند از بهر آنکه بر چاه او در کار باشد با تعدی مستیاند اگر هم بر ما بلائی بفرستد چنانکه حالا شیر که همراه

اگر درسالم همه شهر که در خانهٔ مستان می‌شود این تیر بی آنکه خود بخود بدهیم هم آن حضرت بابا جمال و چشم آمد فرمود
این شهر را بر فقرا تقسیم کن حسب الحکم او همچنان کرد ساعتی نگذشت جوگی را خبر شد چیله را فرستاد چون نزدیک
حضرت رسید و خواست که زبانی و دشنام دهد حضرت فرمود خاموش و بنشین ای احمق فی الحال زبان او بسته شد
و هر جا که نشسته بود بزمین پیوست جوگی چیله دیگر فرستاد حال آن هم همین شد القصه سه چیله که داشت همه آنها
بزمین پیوست بعد از آن جوگی هم بیامد از سر قهر و گفت مرا خبری نکرامات شما یا من شما تا ببینیم حضرت فرمود
شما هر چه دارید فی الحال بر چوب در هوا سوار شد و برید و تمام مردمان در نظاره شدند حضرت خواجه فرید الدین نعلین از غیب
نمائی رسید اگر انگشت چپ اشارت کنی چوب جوگی نگهدارد و اگر انگشت راست اشارت کنی بی محابا
کشند و بزمین آید حضرت اهل دل بودند و مهربان انگشت چپ را اشارت کرد انگشت کور کرده بر سر جوگی
زدن گرفت تا چنان شد که بزمین افتاد و حضرت آمد طالب و مسلمان گشت و ارادت آورد و نام او شیخ
اکمل بود بعد از آن حضرت پیر کمال نام نهاد و خلافت داد از آن جا رخصت حاصل نمود و ملتفت به حضرت
در مقام و اقامت آن جا ماند و فرزندان او هم در آن جا پیدا شدند و لنگر قطب العالم بابا فرید قیم و غیره
رسیده‌اند نقل است که خواجه خود خواجه نور از خواجگان چشت در حین حیات حضرت از مقام چشت در
اجودهن تشریف آوردند و حضرت بسیار خاطرداری کرد و حضرت دو کلاه آوردند و پیش ایشان نهادند
یکی بر سر شیخ بهاء الدین و بدر الدین از دست خود بپوشانیدن ایشان فرموده که بر دوش
چون تو قطب الاقطاب را باید داد لیکن حسب الحکم بپوشانیم آنها برد و صاحبزادگان را آن کلاه
بپوشانیدند نقل است محبوب الهی نظام الدین از کتاب فوائد الفواید نوشته میر حسن علائی سنجری ثبت
کرده دهلی همسایه بود محمد نام او از اهل ملتان رومی یعنی زن او بیمار شد عزم زیارت حضرت گنج شکر
شد بوقت روانگی من التجا آورد چون حضرت برسی برای شفا عرض کنی و تعویذی از پیر آن بخت
حضرت پیش احوال آن مرد گذارش نمودم و تعویذی خواستم حضرت فرمود بنویس الله الکافی الله الشافی
الله هو الشافی نوشتم بدست حضرت دادم ایشان مطالعه فرمود و بمن داد و گفت که او را بده چون از خدمت
پیر دستگیر خود رخصت شدم و باز بدهلی رسیدم تعویذ حواله بیمار نمودم با خود داشت تا مدت العمر بار دیگر آزار نشد

نقلست وقتی حضرت بهاء الدین زکریا ملتانی در خطی بطرف حضرت بابا گنجشکر ارقام کرد که درمیان ما و شما عشقبازیست
حضرت بابا فرید الدین بجواب نوشت که درمیان ما و شما عشق است بازی نیست نقلست که درمیان حضرت گنجشکر
و بهاء الدین زکریا ملتانی نهایت محبت و اتحاد بود هرگاه که نام هردو یکدیگر بر زبان آوردی برادرم فرمودی
و سالها باهم صحبت داشته و سیر ولایت نموده و بقرابت نیز پسران خاله زاد یکدیگر اند بروزیکه حضرت شیخ بهاء الدین
ذکریا برحمت حق پیوست حضرت گنجشکر در اجودهن بود اول در مراقبه شدند بعد ازان بر مسند خود بیهوش ماندند
چون خادمان چنین حال دیدند خرقهٔ خواجه قطب الدین بختیار آورده بر حضرت انداختند چون بعده حضرت
بهوش آمدند روی سوی شیخ عبد الله احمد بلخی کرده فرمود که امروز برادرم شیخ بهاء الدین بخدا پیوست
همین زمان دیدم که هزار فرشته پیش شیخ شهاب الدین سهروردی پیش شیخ بهاء الدین را درمیان کرده
بسوی آسمان بردند اکنون بیائید تا نماز جنازه برادر خود بگذاریم چنانچه همه حاضران وقت برخاستند و
بامامت آنحضرت بحضور جنازه شیخ بهاء الدین نماز جنازه گذاردند این نقل از راحت القلوب محبوب الهی
نظام الدین درج کتاب است نقلست که روزی حضرت بهاء الحق ملتانی را از جناب الهی بشارت رسید
که امروز هر کسی که روی تو ببیند آتش دوزخ بروی حرام است شیخ بهاء الدین خواست که همه مردم روی مبارک
ببینند بر چندول سوار شده در کوچه و بازار بگشت و هجوم بسیار همراه شیخ بود آنوقت یک خادم حضرت بابا فرید
که او را بنام بهورا میخواندند که او در مجاهده بسیار کوشیدی حضرت بابا فرید میفرمود این مرد مثل جامه بهورا سخت
ست القصه نام او بهورا مشهور گشت چون آن چندول از نزد آن میان بهورا گذشت و مردمان گفتند
استاده شده روی شیخ بهاء الدین ببین او گفت اگر از کفش بر داری پیر دستگیر خود آتش دوزخ حرام شده
جنت حاصل نشد از دیدن شیخ بهاء الدین کسی حرام نشود مردمان این سخن او بگوش حضرت بهاء الدین رسانیدند
که مرید برادر شما چنین میگوید حضرت بهاء الدین بنزد او خود آمده تحسین و آفرین بر عقیده او نمودند چون آنمیان بهورا
مذکور از آنجا رخصت شده در پاکپتن بخدمت بابا فرید رسید و قصه بیان نمود که روزی برادر شما حضرت بهاء الدین را
از عالم غیب الهام شده که امروز روی تو ببیند در دوزخ نرود حضرت بهاء الدین سوگند خورده که در پیر
من فخر نموده اند که ای بهاء الدین هر که روی تو ببیند در دنیا فردای قیامت آتش دوزخ بروی حرام

بابت ایشان از استماع این احوال حضرت بابا فریدالدین را وقتی پیدا شد که از هر بن موی ایشان انوار الهی برمیگشت و متغیر بود
ای درویشان برادرم بهاءالدین زکریا این سخن گفته که هر که امروز روی من ببیند در دوزخ نرود و دعاگوی من نیز میگوید
میگوید که هر که چند نیاز مسلمانان هست من گرفته و یا دست فرزندان من مصافحه کرده یا دست مریدان من گرفته یا
کسی که خاندان من باشد دوست گرفته یا در نواحی من گذشته آتش دوزخ بر وی حرام شود زیرا که پیر دستگیر او حضرت
خواجه قطب الدین بختیار اوشی کاکی که یکی از برگزیده حق است نیز در حق من گفته که ای فرید حق سبحانه تعالی ترا
درجه فردیت عطا کرده و ایشان درجه است هر که دست تو یا دست فرزندان تو یا دست مریدان تو بگیرد در
دوزخ نرود و جای او در بهشت باشد برادرم بهاءالدین را همین ارشاد شده و دعاگوی را هزار بار بر زبان
حضرت ندا میکند که هر کس در زمره تو پیوند آمیزد شود و من عرض میکنم که خداوندا از مشرق تا مغرب جمله مغفرت
عاصیان است پیغمبر را بپوشان چون حضرت این حکایت تمام کرد در عالم تحیر افتاد و مدت شبانروز در عالم
سکر مشغول بود که بطعام و شرب حاجت نشد چون در عالم صحو افتاد بطاعت ظاهری مشغول گشت بهی
منظور مقبولیت حضرت قطب العالم بابا فریدالدین گنجشکر را لایق این مقام و مرتبه هر کسی نیست خوشوقت آنکس
بار که او گفت **بیت** امر محبت را نبود هر دل قابل — در نیست بهر دریا زر نیست بهر کانی ○ **نقلست**
شیخ جمال الدین هانسوی که اعظم خلیفه بابا فریدالدین است آنحضرت وی را از همه خلفاء خود دوست تر داشتی
و بسیار [illegible] نسبت محبت وی داده اند چون حضرت بهاءالدین زکریا ملتانی برای ملاقات بابا فرید آمدند
ایشان گفتند که از خلفاء خود که نظام الدین محبوب الهی و مخدوم علی احمد صابر و مولانا جمال الدین هانسوی هستند
مولانا بدرالدین اسحاق رحمهم الله [illegible] ولیکن اصل نعمت ایشان بجانب مولانا جمال الدین بود که ایشان بحکم
[illegible] حضرت فریدالدین بجواب فرمود جمال جمال ما است نظام و دیدار ما است صابر صبر ما است [illegible] ما است
[illegible] از اعلام را نسبت بر خویش نمودند چون شیخ بهاءالدین را امید شد شیخ جمال الدین را بجذب باطن
[illegible] بگیرد شیخ جمال الدین خود بخدمت بابا فرید درخواست کردن بخدمت شیخ بهاءالدین حضرت شیخ جواب
ندا[د] چون [illegible] بتکرار عرض کرد [illegible] در خاطر محبت اثر پیدا آمد و بر او غضب نمود که بروی خود
[illegible] جمال الدین [illegible] می طلب شد و روی وی [illegible] حضرت [illegible] خود [illegible] حکم کرد

رادمتی اینجا بنجابت و شتافتن می نمود از شیخ جمال الدین آزروی سیاه و حال تباه از خانقاه برآمد و در بیابان حیران و
پریشان سر و پا برهنه میگشت و از خوف غضب شیخ کسی یارای آن هم نمود که شفاعت وی بپردازد آخر بعد چند
مدت عالم نامی از زرگانی که مرید حضرت بود از ملتان بیامد آن ماجرا را گذرانده بود در صحرا شیخ جمال الدین را با حال تباه دید
دلش بسوخت و در دل کرد که چون بخدمت حضرت رسم در باب تو شفاعت خواهم کرد الغرض چون تاجر عالم در
اجودهن رسید حضرت در آن وقت وضو میکرد و متوجه بدان تاجر گشته بسم استفسار حال نمود که کجا رفتی و بکدام راه
آمدی تاجر از کدام شهر آمده او همه احوال عرض نمود و در میان آن گفتگو عرض نمود که چون ازین صحرا آمدم دیدم
آن جمال را که بخدمت و ملازمت حضرت میماند و شیخ انیه جمال خود میگفت سر و پا برهنه با حال زار و دل بیقرار و چشم
اشکبار با روی سیاه و حال تباه اشک از چشم میریخت مرا بروی رحم آمد چون نزد وی رفتم میگفتم که شیخ
جمال الدین از سوی من توجه فرماید ابیست حیران بماندم چون این تقریر میان تاجر عالم ماجرا پیش حضرت بیان نمود دریای
جوش محبت فرید در طلاطم درآمد فرمود که جمال را بیارید رقعه در حرف نیامش نویسید چنانچه حرف این
رباعی نوشت و فرستاد رباعی رو گرد جهان بگرد و با ما در کن گر هیچ نیابی و وار ما در کن ٭ یا صبح باخلاص
بیا پیر و بیا گر کار تو نیاید آنگه گله کن ٭ چون حضرت این رباعی فرمود حاضر فی الفور تحریر کرده فرستادند
شیخ جمال الدین بمجرد دیدن نوازش نامه رباعی قدم از سر ساخته بخدمت حاضر شد و سر بزمین نهاده زار زار بگریست
حضرت بابا فرید الدین از عنایت سرش از زمین برداشت و دستگیر نمود و لقب و منزلتی بالاتر از اول رسانید.
فرمود که جمال قطب العالم است در رتبه قطبیت و نسل این قائم باشد هر کرا خواهد بمرتبه قطبیت رساند و بهر خود سپرد خواهد
قطب جمال نمود هر کرا حضرت بابا فرید خرقه خلافت داده و ولایت سپردند بتحریر نسبت مهری قائم نمود و معتبر نمود
یار کرده جمال فرید میخوانده است و این هم گاهی میسر بود از خود رحم بلکن از جمال بر حکم که جمال جمال ماست
بغایت و بی نهایت محبت با ایشان بود که برای صحبت ایشان دوازده سال در هانسی بود و قطبیت
گرفتی حضرت بابا فرید بجانب بالوه مسافر بود روزی بر سر تالاب قصبه ... نشسته بود که باوی صحبت
اکثر درختان از بیخ بیفتادند بید درختی که حضرت تشریف داشت بالای سر ایشان شاخی کلان بود آنهم
بشکست و از درخت جدا گردید و صدا شکستن آن بگوش آنجناب افتاد چشم بالا کرد چون نگاه آن تباه شد

شکسته او فتاد شاخ همانجا در هوا معلق ماند همان طور از درخت جدا شد نقلست وقتی حضرت بابا فرید بقریه جهجر
قلعه موکل هر کرا احوال آنجا بابا فرید کرولت گویند آمدند در جنگل کم درمی خویش که لباس درویشانه داشتند بر درختی نشسته
بودند روان شده و در دل خیال کردند که لباس درویشانه زیستن چه سود هر لباسی که باشد آمدند اسپ موشد موکل نام راجه
و حاکم آن نواحی بود قلعه برای خود طیار میکنانید و دستور آن بود هر کسی که راهی مسافر از آنجا میگذشت او را گرفته بران
قلعه بمشقت و مزدوری میکنانید چون حضرت بابا فرید از ان راه گذشتند ایشان را هم گرفته برای عمارت
مشقت فرمود حضرت از دست خویش آب و خاک آمیخته شده در طشتی انداخته بر سر کردند آن طشت
مقدار چند درعه از سر بالا شد چون این معاینه معماران و مزدوران دیدند همه روی بر زمین نهاده تائب الی الله
گشتند و راجه هم عذر تقصیر خود خواسته معاف کنانید و چندی در خدمت ایشان خدمتگذار شده ماندند
حضرت از ایشان پرسیدند که نام این قلعه چیست ایشان گفت موکل هر از زبان حضرت بر آمد که زین خیر اندر و ستان
قدر از فرمودن ایشان چند مدت آن قلعه ویران ماند بعد ازان راجه بخدمت تشریف التماس نمود و عرض نمود که
که چندین هزار روپیه صرف شده اگر حضرت لطف فرمایند آباد شود چون اعتقاد آن راجه در خدمت آنحضرت راسخ بود
حضرت آنرا فرمود نام قلعه بدل ساخته آبادان کن راجه گو عرض نمود نیست من لایقست که بنام حضرت قلعه
نامزد شود فرید کوت نام نهیم حضرت مسرور شده فرمودند که تا دوام الا خدا تعالی در آن قلعه آبادان دارد و
میگویند چون از آنجا حضرت بابا فرید واپس شده نزد گودری لباس خود آمدند دیدند که گودر کلان که در جنگل
گاو میشان میچرانیدند ریسمان ها از ان گودری کشیده تا لابی انداختند چون حضرت دیدند فرمودند
درین ولایت تاریخی پیدا خواهد گشت تا ردا که مثل ریسمان میباشد نقلست کاتب الحروف از والد بزرگوار
خویش بزرگ خود خواجه مودود محمد چشتی البهدالوی بواسطه شنیده که حضرت شیخ المشائخ والاولیا حاجی الحرمین
الشریفین سجاده نشین حضرت گنجشکر دیوان تاج الدین محمود چون بزیارت حرمین شریفین مشرف گشتند بعد از فراغ
حج زیارت روضه منوره آن سرور عالم در حجره گنجشکر تا حال در آنجاست و همواره مقفل میباشد و دربانان
حجره فرموده بودند که وقتی صاحب سجاده ما می آید تا در این حجره میکشاید تا آن زمان کسی نکشاده بود چون
از حرمین شریفین فارغ گشته برای سیر کوهستان رفتند در آنجا در شهری گذر ایشان افتاد از ان مردم پرسش نمودند

که شما مردم از کدام قوم میباشید ایشان گفتند که ما از فرزندان قطب العالم حضرت بابا فرید گنجشکر هستیم از ایشان
پرسش نمود که از نسل کدام پسر از پسران آنحضرت ایشان عرض نمودند که ما از آن پسران هستیم که شما گفتید
قصه ما یکی کرامتی است که از بزرگان خود شنیده ام و در نوشته های خود دیده ام آن اینست که وقتی عبور
حضرت بابا فریدالدین درین شهر افتاده بزرگان ما که مقدم این شهر بود آمدن مر ایشان را غنیمت دانسته
بهر ضیافت مشغول شدیم و دو چار روز حضرت در آنجا ماندند روزی حضرت بابا فرید غسل میکردند دختری از قبیله
ما که جمیله دهر بود نظر آن بر روی مبارک آنحضرت افتاد و در دل خود این آرزو نمود که چه شدی که اگر خدا تعالی
بزوجیت این مرد خوب منظر فرزندی بوجود می آورد سلطان کشور حسن گشتی و شکل ظاهر حضرت بابا فرید را خدا تعالی
هم کمال بخشیده بود هر صورتی که میدید فریفته حسن ایشان میشدی بمجرد این خطره آن جمیله خاتون حامله شد چون
روزی چند برین بگذشت و حضرت را از اینجا اتفاق سفر افتاد و بعد پنج چهار ماه در میان قوم فتنه برخاست
حیران شده همه زبان بملامت تمام آن جمیله را گشادند و در معرض خطاب و عتاب آوردند که این چه فعل کردی
که ناموس مرا باد دادی هر چند قسم یاد کرد که از ما هیچ فعلی که نا مرضی خدا و رسول بود بوقوع نیامده قدرتهای الهی
هست همه مردم گفتند که اینحرکت از آن مرد مسافر گشته اتفاقاً بعد شش ماه حضرت گنجشکر را باز در آنجا اتفاق
افتاد و مردم آن قبیله آنحضرت را در معرض عتاب آوردند پرسیدند این نوع فعلی که در قبیله ما سرزده است
از تو وقوع گردیده حضرت هر چند که دافع فرمود دل ایشان جای نگرفت حضرت گفت آن دختر بپرسید که گاهی خطره در
دل وی خطور کرده بعد از استفسار آن قوم آن جمیله همه کیفیت اظهار ساخت حضرت فرمود خدای تعالی قادر است
حضرت جناب عیسی علیه السلام را بی پدر پیدا ساخت و حضرت آدم علیه السلام را بی مادر و پدر بظهور آورد و از قدرت
کامله او چه عجب نیست که بکرا فرزندی دهد قوم گفته ایشان قبول نکردند گفتند اگر کرامت یا خوارق عادت بنمایی
قبول میداریم بعد از آن حضرت لاچار شده برای تسکین آنها فرمودند که چه برهان میخواهید گفتند که در صحرا هستیم
و باران شکر خواهیم که در آن ملک شکر نباشد اگر درین خوارق راست آمدی قصه حمل را راست می انگاریم
القصه چون بصحرا در آمدند آن حضرت فرمودند که چه عجب است آفریدگاری که بکر عورت ما از قدرت کامله
خود حامله بود بسط شود ساخت از آسمان شکر نثار فرماید بمجرد گفتن آن حضرت شکر از آسمان میبارید

همه گنج در گنج شده بنظر ایشان گنج شکر افتاد و بعد از ظهور این کرامت حضرت همه بزرگان
قبیله و قوم ایشان مرید ایشان گشتند و نکاح حضرت بابا گنج شکر با آن جمیله خاتون گشت و از آن بیبی
متولد شد که اولاد آن سپهر مستقیم و نظیری اولاد دیگر بابا نیست هفت پسر یا زیاده حضرت در آن جا مانده لیکن آن
اکثر بطرف اجودهن گشتند در آن حجره که حضرت ایشان چله میکشیدند وقت روانگی دروازه آن مقفل کردند و فرمودند
که اگر اولاد ما در این جا آید آن وقت این قفل وا شود القصه مردم آن دیار حضرت دیوان تاج الدین را که
معلوم نمودند که از اولاد خاص بابا فرید است و صاحب سجاده آن حضرت است بر دروازه آن حجره بردند چون
ایشان بر دروازه آن رسیدند قفل وا شد و حضرت دیوان تاج الدین رحمة الله اندران حجره زیارت نمود
و دوگانه شکرانه ادا ساخت بعد از آن مردم آن دیار تمام بیعت با ایشان نموده مرید گشتند تا سه ماه در آن جا
ماندند و بسیاری را خرقه خلافت پوشانیدند و از آن رخصت شده آمدند والله اعلم بالصواب نقل است حضرت
بابا فرید الدین و حضرت بهاء الدین و حضرت سید جلال الدین بخاری و لعل شهباز قلندر رحمة الله علیهم چهار یار
یکجان و یکدل ملک سنده سیر کرده بعد طواف حرمین شریفین آمدند بگوز دیهی دو چار آسیا رسیدند مردی
و پیش ایشان آورد و درویشان را داد و یاران فرمود اگر این غله را در آسیا پخته ساییده شود وقت
روزه افطار نماییم حضرت بابا فرید الدین فرمودند شما در صحرا بنشینید و الهی مشغول باشید من رفته در کنج آبادی
این غله را آرد کرده برای شما می آرم القصه حضرت بابا فرید در قریه رفته در یک خانه نزد عورتی رفته
فرمودند اگر این غله را از آسیا ساییده پخته بدهید فرد و آن از این غله بگیرید و باقی بمن حواله
کنید و من برای افطار درویشان میبرم آن عورت مذکوره چون کمال ایشان مفتون شده گفت
اندرون رفته در آسیا خود میگردان و آرد بیار حضرت چون اندرون رفته در آسیا
مشغول برای گردانیدن آسیا شدند عورت مذکوره آمد و ملتجی برای فعل ناهموار گشت و یک
کودک سه ماهه و بر داشت آن را در گهواره خوابانیده رفت هر چند حضرت آن را منع ساخت
باز نیامد لاچار حضرت از آن جا از کید عورت فاحشه بشوار فرار شده بیرون آمدند چون آن
عورت نامراد از مراد خود نامراد ماند مکر آغاز کرد و واویلا و فریاد نمود که این درویش

جبر و زنا سوی من ست انکار می کرد و مردمان آن دیه پیش حضرت بابا گرفتار ساخت بمعرض
عدالت نزد سرداران مکان آوردند سردار مذکور از حضرت پرسید که درویش گواه داری که بآن گواهی تصدیق
تو شود ورنه بعذاب سخت گرفتار شوی حضرت فرمود گواه من ست کودک این عورت در گهواره او
گواهی به شنیده و دیده ست بیارید او در مجلس حاضر به سردار مذکور و حاضرین متعجب ماندند برای آوردن کودک کسان
خود را فرستاد چون بیچ گهواره کودک را در مجلس بیاوردند حضرت فرمود ای کودک ترا الله تعالی احال شنوانده
کرده است اگر دیده ست هرچه احوال مادر خود دیده و شنیده بودی بیان کن باذن الهی او را نطق حاصل شد بزبان
فصیح همه احوال مادر خود در میان آن مردمان اظهار و شهادت بر صلاحیت حضرت بیان نمود سردار مذکور آن
عورت را زجر و توبیخ نموده در بند انداخت از میان هر سه یاران را از گرفتاری حضرت بابا فرید الدین
اطلاع شد هر سه یاران تبدیل شکل ساخته حضرت بهاء الدین آهو شدند و حضرت سید جلال الدین بشکل شیر شدند و
لعل شهباز بشکل باز شده بطرف آن مجمع آمدند چون مردمان این شهر معاینه دیدند از انجا دویدند بطرف خانهای
خود و حضرت بابا فرید الدین آنجا تنها مانده با یاران خود ملاقی گشت اندران حین از زبان ایشان گذشت
که ما یاران اندرین سیر برای پیادن آسیا و غله تکلیف حاصل شده مساکن انها را ستائیده آسیا نصیب نگردان
میگویند که انجا آرد و آسیا نمی خورند اگر خورند بدرد شکم مبتلا شوند برنج وغیره میخورند بعد از آن سفر کرده بمقامی آمدند
انجا دو سه روز سکونت نمودند جا که بابا فرید الدین باعث سفر و تکلیف شیخ بودند و پیش ماهی خوردنها بسیار و فنا
روزی بر سر تالاب رفته آن پیش ماهی را در تالاب انداختند ایشان عرض نمودند یا شیخ ما را چرا در آب انداخته
اید حضرت فرمود شما را الله تعالی تا مدت تا سه سی چار روزی خواهد داد میگویند الحال آن
پیش ماهی بقد هیش از دو سی اثار و کم و بیش هستند و مردم آنجا گوشت اندازند و ایشان همه جمع گشته
میخورند و محافظ و مجاوران هم این مکان هم هستند و بسیاری مردمان زیارت انجا کرده آمده اند مشهور
معروف ست لقاسمت چون حضرت بابا فرید الدین در اجودهن آمده سکونت کردند ساکنان انجا مسلمانان نبودند
و مهر تلوالیان و کهیان و جهکر و الیان و چند خانه قصاب بود اما معتقد جوگیان بودند و به برکت حضرت آمدند
بسیار مردمان مسلمان شده مرید حضرت گشتند و در زمینیکه بیرون شهر واقع غرب ست سید اسمعیل نام جگر عمری

تملیک بوجه سند تحویل نمود و بود ذکران آن قومهائی ناحق دعوی ملکیت زمین مذکور بنام آن حضرت نزد حاکم
وقت پیش کرد حاکم مذکور جواب دعوی از شیخ خواست حضرت بجواب نوشت که تحقیقات اینمقدمه را سکنای
اجودهن بنمایند و بعوض اینکه بمن سند درست موجود است حاکم مذکور گفته و شاهد کا اینمقدمه بی پروائی تفصیل
بخواهند تا وقتیکه شما آمده سند زمین پیش نکنید ازین سخن خاطر عنایت آثر حضرت رنجیده گشت و فرمود
که آن گروه سکنه را بگوئید ما نه سند داریم و نه گواه اگر بر گفته ما اعتباری ندارید بر سر زمین متنازعه
رفته واز زمین بپرسید که تو در ملک کیستی زمین خود ظاهر خواهد کرد حاکم چون این سخن شنید متحیر
شد و لمتی ا بر سر قطعه زمین دیا و هزارها از عام و خواص به تماشائی این کرامت عظیم رفتند اول
حاکم آن اعیان کاذب اشارت کرد که از زمین بپرسید آنها بآهنگ دو گفت ای زمین در ملک کیستی
از زمین هیچ جواب نیامد بعد از آن خادمی از خدام حضرت حاضر بود آواز داد که ای زمین حکم حضرت
بابا فریدالدین است که تو راست بگو که در ملک کیستی از زمین بامر الهی آوازی فصیح برآمد که من چه قدر
پنج کنال متعلق در ملک ایشان احاطه پنجابیا است بظهور این کرامت غلغله عظیم از حاضرین برخاست
و بسیاری از قومهای سرهنگوالیان و بهتیان و جهکروالیان و دیگر مسلمان گشتند و مرید حضرت
شدند و دیگر منکران معتقد گشتند و حاکم مذکور از آنجا سوار شده روانه شد بدر راه پای اسپش
بلغزید و بر زمین افتاد و گردنش بشکست و آن زمین بخدمت حضرت التماس کرده حضرت مخدوم
خواجه مودود نبیره حضرت گنجشکر برای مدفون خود مقرر ساخت که اکنون روضه مقدسه ایشان همانجاست
نقلست وقتی حضرت بابا فرید در وضو مسواک کرده بود مسواک چوبینه بدست خود در زمین دفن کرد
فی الحال درختی پیدا شد که سبز و خرم بعد چون حضرت از اجلد و از سمت اجودهن شدند آن درخت هم بجای
خود از زمین کنده عقب شیخ روانه شد حضرت چون درخت را بدینحال دیدند فرمود اسکن یا شجر
درخت ایستاد همچنان می آمد باز همان کلمه ارشاد کرد ولیکن درخت آرام نکرد و بپای عشق
و محبت میدوید سیوم بار حضرت شاخهائی او مستحکم گرفته از زمین بر داشت و باز گونه
بر زمین زد و فرمود که همین جا باش ای لب دب بیس بیخ هاے بالا بماند و شاخهایش

بزمین بجای بیخ رفتند و بهمان طور سبز ماند نقلست چون بابا فرید الدین گنجشکر از هانسی براجودهن
آمده قرار گرفت برادر خورد شیخ نجیب الدین متوکل را بطرف قصبه کوتهیوال عرف چاولی مشایخ فرستاد
که والده صاحبه را بیارد حضرت نجیب الدین رفته آن عفیفه روزگار را همراه آورد در اثنای راه
بعین بیابان مائی صاحبه آب طلبید حضرت نجیب الدین والده را زیر درختی نشاندند و خود بطلب
آب رفت چون باز آمد والده را در آنجا نیافت متحیر شده هرچند جستجو کرد معلوم نشد لاچار بخدمت
حضرت گنجشکر آمد و اظهار ساخت حضرت فرمود ایشان را درجه ابدال حاصل شده و زنده با ایشان
پیوستند لیکن صحیح روایت اینست که در سال ششصد چهل و سه مائی صاحبه در مکان کوتهیوال
رحلت فرموده و فرزند کلان ایشان اعز الدین محمود تجهیز و تکفین ایشان کرده در آنجا
دفن کرده اند که مزار ایشان در کوتهیوال موجودست والله اعلم بالصواب نقلست چون حضرت
گنجشکر از نماز معکوس فراغت یافته بر سر چاه نشسته بودند که سوداگری عالم نام شتران بار کرده از میوه
و دیگر جنس چنانچه چلغوزه و اکهروٹ و نارجیل و پسته و آلاچی میرفت چون از قریب حضرت گذر ایشان
افتاد حضرت پرسید که چه بار کرده آید ساربان که اهل بود از دهقانیت جواب داد که سنگ بار
کرده حضرت فرمود همچنان باشد چون در شهری رفته دیدند همه میوه های سنگ شده اند از ظهور
این کار سوداگر مذکور حیران مانده زار زار میگریست که من چندین جنس از زر قرض برای نفع بار کرده
بودم حالا همه سنگ شده آن ساربان مذکور بیان نمود که در راهی با درویش صاحب حال ملاقات
شد ایشان پرسیدند که چه بار کرده آید از زبان ناقص من بر آمد که سنگ بار کرده ایم همچه شده
از آنجا شده القصه عالم تاجر مذکور واپس آمده بخدمت حضرت بابا فرید التماس نمود که لله خطا
ما ناقصان معاف فرمایند و از سر نو خلعت بلطف عطا کنید ورنه هیچ جائی فریاد نماند حضرت
فرمود آن بارهای را اینجا آورده کشائید و دیگر از خاک و کاه وغیره بارهای خود را پر کرده
از نزد من گذر کنید چون مرا بشناسید هم هرچه بیان خواهید کرد انشاء الله همان خواهد شد
حسب الفرمان حضرت عالم مذکور بارهای شتران از خاک خاشاک پر کرده از نزد پاک حضرت گذر کرد

چون از ایشان استفسار کردند سوداگر مذکور بیان کرد که بالساداران پیش قیمت مثل زعفران و جواهرات
میگویند بیان نمود حضرت فرمود ان شاء الله همین بها خواهد شد همچنان شد آن میوه و نمک شده و از چوب دمن تحفه
الکن هم برائی زیارت آورده اند و موجود اند آن سوداگر تا عالم مرید شد و همه عمر تا زیست از نفع تجارت چند
چهارم حصه آورده قسمت درویشان حضرت می نمود و بسیار مقبول خاطر حضرت گشت نقلست چون حضرت
بابا فرید الدین قدس سره دهلی رسیدند از مردان پرسیدند که حضرت پیر دستگیر ما خواجه قطب الدین کجا هم جائی هستند مردی
گفت الحال ایشان با خوردگان بازی میکنند نشان ایشان آنکه تاج زرین با مرصع یاقوت و جواهر در سر
دوخته بسر دارند حضرت بابا فرید رفته دیدند که همچنان است در دل گذرانیدند این چه سر است که با کودکان بازی
میکنند هر چند ایشان خواستند پای بوس میسر نشد و آن این بود که حضرت خواجه قطب با فرشتگان بشکل
طفلان توحید بیان میفرمودند که کس نفهمید القصه باز بوقت ظهر در مسجد حاضر شدند دیدند که حضرت خواجه
قطب الدین بر سر مصلا نشسته وعظ میفرمایند و علم خداتعالی بیان می نمایند بابا فرید پیش شده
سر بر زمین نهاده ایستاد چون نگاه حضرت خواجه قطب الدین بر ایشان افتاد فرمودند بابا فرید خوش
آمدی این کوزه را برآورده پیش من بیار حضرت فرید شتابان رفته دست بر کوزه انداختند هر چند که زور
میکردند برداشتن نمی توانستند حضرت خواجه قطب الدین فرمودند ای فرید مگر سی شیخ بهاء الدین نیست
که آسمان برنمیآیدی کوزه نیست نعمت خاندان چشت است ایشان بعجز پیش آمدند حضرت فرمودند برو
و همواره از فرزندان و مریدان تو نعمت خاندان چشت خواهند برداشت و چون مرا با خوردگان
بازی کرده دیدی با خود در خاطر کردی که پیر ما هنوز با خوردکان بازی میکنند و چون پیش حضرت شیخ شهاب الدین
سهروردی رفتی عنایت پستان شیخ در خاطر کردی که نهایت جسم پستان ایشان دراز بود هنوز میدهند
هستی و علم ظاهر هم بیاموز حضرت عرض نمود یا پیر دستگیر حسب الامر حضور چون مرا حکم برائی خواندن
علم در ملتان شده بود که قصه آن در کتاب گذشته از تمام عالمان و هر چه عرب و عجم و خراسان تمام
اقلیم را سیر کرده و علم حاصل نموده الحال از یاد دانان کسی نیست که از دماغ حاصل کنم فرمودند برو در مقام سرو
از خواجه عبد الشکور صاحب که در دنیا نقل کرده اند بخوان نقلست چون حضرت بابا فرید الدین حسب الارشاد پیر دستگیر

خود در مرید رفتند وقت شب کتاب گرفته اندرون خانه مبارک حضرت خواجه عبدالشکور آمدند و ایشان هم
از مزار شریف بیرون آمده تلقین علم ظاهری و باطنی نمودند چند مدت حضرت از ایشان تعلیم نموده چون
از حضرت ایشان کلی علم تحصیل نموده از ایشان رخصت حاصل کرده بخدمت پیر دستگیر خود آمدند و خرقه
خلافت و اسم اعظم که سینه بسینه از پیران چشت آمده بود حضرت خواجه قطب الدین ایشان را عطا فرمود
نقلست چون حضرت بابا فرید بخدمت خواجه عبدالشکور میماندند روزی مردمان ساکن سرسه آمده نهان
شده دیدند که خواجه عبدالشکور از قبر خود بیرون آمده تلقین میکنند این خبر آن مردمان چون اظهار
ساختند حضرت بابا فرید الدین رنج خاطر شده فرمودند بهندی زبان سرسه کبهی سرسه کبهی نرسه از
فرمودن ایشان گاهی آباد شده و گاهی ویران میماند نقلست ذکر در بیان عدد خلفاء آنحضرت
قدس الله سره در سیر الاولیا مرقوم که آنحضرت را ده هزار خلیفه در زمین اند و هزده هزار در دریاها در
و آب یکصد و چهل عدد و در هوا چهار صد بالای آسمان اول چهارده هزار خلیفه در آسمانهای دیگر اند و
هفت هزار خلیفه در غیب اند هزده هزار در زمین اند و کوه قاف سیزده هزار در حجاب اند منجمله
هزار خلیفه که بزرگ زمین اند از آن بیست و دو خواجه و سی و سوم که درجه خواجه و قطب رفته اند نام آنها
درج کتاب میشود سلطان المشایخ محبوب الهی نظام الدین بداونی دوم حضرت مخدوم علاء الدین علی احمد صابر
کلیری سوم جمال الدین قطب هانسوی چهارم مولانا بدر الدین اسحاق پنجم مخدوم بدر الدین سلیمان ابن فرید الدین
گنجشکر ششم مخدوم شیخ شهاب الدین ابن گنجشکر هفتم مخدوم نظام الدین شهید ابن گنجشکر هشتم مخدوم یعقوب
ابن گنجشکر نهم حضرت نصیر الدین ابن گنجشکر دهم شیخ و مارو خادم یازدهم شیخ زین الدین دمشقی
دوازدهم شیخ علی شکر ریزه سیزدهم شیخ علی شکرباران چهاردهم شیخ علی سیالکوتی پانزدهم
شیخ محمد سراج شانزدهم شیخ دمتی و یا مقتدا هفدهم شیخ جمال عاشق کامل هژدهم مخدوم خواجه
نجیب الدین متوکل برادر حقیقی آنجناب نوزدهم شیخ عارف سیستانی بیستم شیخ زکریا سندهی
بیست و یکم شیخ صدر دیوانه بیست و دوم سید محمد بن محمود کرمانی بیست و ششم شیخ منتجب الدین
بالله شیخ برهان الدین غریب بیست و هفتم شیخ یوسف بیست و هشتم خواجه کرن الدین

صوفی هانسوی بن خواجه جمال الدین هانسوی که در عمر خورد بوی خرقهٔ خلافت یافت بست و نهم محمد تمار غوری سی ام
مولانا محمد ملتانی سی و یکم مولانا علی بهاری سی و دوم خواجه محمد نیشاپوری سی و سوم خواجه حمید الدین مکانی
رحمة الله علیهم اجمعین از جمله ده تن که عشرهٔ مبشره اند اسامی ایشان اینست اول حضرت محبوب الٰهی
سلطان نظام الدین بداؤنی سید دوم خواجه قطب جمال الدین هانسوی از اولاد حضرت امام اعظم سوم
مخدوم سید علاء الدین علی احمد صابر همشیره زاده حضرت گنجشکر چهارم حضرت مولانا بدر الدین اسحاق سید و داماد
حضرت گنجشکر پنجم خواجه محمد سراج ششم حضرت علی تنگریز هفتم زین الدین دمشقی هشتم خواجه شیخ جمال کابلی
نهم خواجه ذکریا سندی دهم خواجه نجیب الدین متوکل از ده تن چهار صاحبان آنچنان اند که در میان ایشان و
حضرت بابا فرید الدین گنجشکر فرقی نیست و از ایشان هزارها مخلوق را راه هدایت حاصل شده اول حضرت خواجه نظام الدین
دهلوی دوم حضرت خواجه قطب جمال الدین هانسوی سوم حضرت مخدوم علاء الدین علی احمد صابر چهارم حضرت مولانا
بدر الدین اسحاق نقل است مردی بخدمت بابا فرید الدین آمد عرض نمود یا حضرت شما اینچنین مجاهده که از بیان آن حیرت
پیدا میشود چرا کردید حضرت فرمود برای آمرزش مردمان گو جواب داد اگر خدا تعالیٰ خواهد از گفتن کلمهٔ شریف
بخشد شما چرا تن خود در راه مشقت گوناگون انداختید حضرت فرمود برای خود نکرده برای دیگران
کرده که از امت سید المرسلین آمرزش کنانم او در جواب گفت چند کسان را بخشش خواهی کنانید حضرت
فرمود هر کس که در کلاه من آیند مرد مذکور گفت در کلاه تو یک دو آدمی آیند و تبسم نمود حضرت در
جوش آمده یک دست بطرف مشرق دراز کردند تا انتهای مشرق رسید و یک دست بطرف مغرب دراز
کردند تا انتهای مغرب رسید فرمود که بعون الله تعالیٰ و اسرار الله العزیز باین کلاه من هر کس که آیند خدا تعالیٰ
خواهد بخشید آن مرد گفتهٔ خود تایب شده ارادت آورد و آن کلاه هست که الحال از مشرق تا مغرب
آمده از دروازهٔ ایشان میگذرند و مغفور شده میروند خوارق عادت و کشف کرامات آنجناب
بسیار است اگر تا عمر شمار کنم و نویسم تمام نشود و تعداد خلفاء فریدیه هم در حساب نیاید هزارها را
در باطن نعمت حاصل شده که کسی نه دانند و هزارها را در ظاهر حاصل شده و تا حال از روح پر فتوح
ایشان نعمت جاری است و میخواهد بود لیکن احوال هر چهار خلفاء شان این جا درج میسازم

دعاگوئی بار از ان برکت حاصل شود **نقلست** در مناقب شیخ المشایخ برهان العاشقین مخدوم شیخ جمال الدین هانسوی که از خلفاء نامدار و اصحاب کبار حضرت فرد الاولیا تاج الاصفیا شمس العارفین مخدوم خواجه فرید الدین گنج شکر رحمة الله علیه است کرسی نامهٔ ایشان بدین طریق بخدمت واسطه حضرت امام اعظم میرسد حضرت جمال الدین بن شیخ احمد بن شیخ مظفر بن شیخ ابراهیم بن ابوبکر بن عبد الله بن عبد الرشید بن عبد الصمد بن امام حماد عرف عبد الاسلام حضرت امام اعظم ابوحنیفه بن نعمان بن ثابت بن طاوس بن هرمز بن شهنشاه نوشیروان عادل بادشاه **نقلست** اصل بابا فرید ورهانسی آمده سکونت کرده بهمان روز آمده بود جمال الدین بشرف بیعت مشرف شد و در هر حال بخدمت حضرت میماند و حضرت را چندان نظر توجه بحال وی بود که تا دوازده سال بسبب محبت وی در هانسی قیام فرموده در حق وی ارشاد کردی که شیخ جمال جمال ماست و اکثر فرمودی که جمال الدین میخواهم که گرد سر تو بگردم و هرکرا خلافت نامه دادی نزد جمال الدین فرستادی اگر او قبول کردی تعین شدی و فرمودی پاره کرده جمال فرید نتواند دوخت **نقلست** از حضرت محبوب الهی نظام الدین در سیر الاولیا مرقوم است که مرا و شیخ جمال الدین و خواجه شمس الدین و جماعتی از دیگر یاران عزیز وقتی از خدمت پیر دستگیر خود رخصت حاصل شد وقت رخصت از حضرت پیر دستگیر خود شیخ جمال الدین وصیتی خواست ادب اهل ارادت آنست که چون بعزم سفر از شیخ خود رخصت شوند اگر پیش از سوال وصیتی شیخ کند فهو المراد والا مریدان درخواست کنند بابا فرید الدین نور الله مرقده فرمود وصیت ما همین است که نظام ما را خوش داری شیخ جمال الدین بحکم وصیت لطفهائے میفرمودند و خواجه شمس الدین دبیر که معدن لطافت و کان ظرافت بود بلطف فرمود تا نزدیک اگر ده رسیدیم از دوستداران شیخ جمال الدین عزیزی میران نام در ان ده آن موضع بود قدم یاران را غنیمت دانسته همراه خود در منزل خود برد و ضیافت هائی شگرف کرد چون روز شد اجازت روانگی طلبیدم در ان ایام مسافر یاران بود میران مذکور عجز نموده عرض نمود که از دعا شما اگر خدا تعالی باران ببارد عین الطاف است شیخ جمال الدین به توجه قلب مشغول گشت هنوز از زبان ایشان نگذشته بود که باران

سخت بیار بید باد ادبرکت شان دران وقت پیش آمدند و برای شیخ جمال الدین و یاران دیگر اسپان برای سواری
هر یک آوردند چنانچه یاران جماعت تا هانسی سوار آمدند اسپ من بی لگام و سرکش بود یاران پیش رفتند و من تنها
ماندم مشقت بسیار کشیدم بیطاقت شدم از اسپ فرود آمدم صفرا بر من غالب شد بیهوش شدم در آن وقت نام شیخ
فریدالدین گنج شکر بر زبان من جاری شد از برکت نام آن مرا راحتی کلی حاصل گشت انشاء الله در آخر نفس نیز امیدوارم
که برکات ایشان جانم خواهد رفت مصرع خوش آن رفتن که بر یاد تو جانم **نقل است** خواجه نظام الدین فرمایند
وقتی من بطرف اجودهن میرفتم در هانسی رسیدم شیخ جمال الدین گفت از من شیخ الاسلام بابا فرید الدین گنج شکر را
بگوئی که در خرج عسرتی بسیار پیدا شد چون بخدمت ایشان رفته عرض آن نمودم حضرت فرمود او را بگوئی چون ولایت
بکسی داده شود او را واجب است استمالت ولایت از شیخ نصیر الدین محمود سوال کردند استمالت ولایت
دنیا معلوم است اما استمالت ملک آخرت توجه القلب الی الله تعالی من کل الوجوه **نقل است** که علم ظاهر
باطنی کمال داشتند و مجاهده و کرامات شیخ جمال الدین مشهور است چون بابا فرید الدین گنج شکر در هانسی بودند حضرت
شیخ جمال الدین صاحب ولایت ارادت او هم بحضرت بابا فرید داشتند و او را حضرت بابا فرید با دهوستان خود خواندی
روزی بابا فرید الدین گنج شکر فرمودند که با دهوستان جمال را چه میکنید او عرض داشت کرد که ای خواجه این روز
که بحضرت شیخ پیوند کرده است و بهای او سبب شغل دنیا بکلی ترک داده که سکینها از بلای سخت میکشید حضرت
از شنیدن این کلام محزون شد و فرمود اگر حمیدت نیکو خویش میگذارند **نقل است** از شیخ قطب الدین ابن شیخ جمال الدین
ایشان تقوم کرده اند از آن که ذکر حدیث رسول صلی الله علیه وسلم اَلْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِیَاضِ الْجَنَّةِ اَوْ حُفْرَةٌ
مِنْ حُفَرِ النِّیْرَانِ حضرت شیخ جمال الدین بعد وفات مثالم بود چون در سنه ۶۵۹ بجوار رحمت حق پیوستند بعد
چندگاه خواستند تا بر قبر ایشان گنبدی بنا کنند بنیاد کاویدن گرفتند چون نزدیک لحد رسیدند دیدند که دریچه
بهشتی بطرف روی مبارک جانب قبله پیدا شد که از آن بوی بهشت می آید ساعت از آن جا دور شدند و آن جا را
بند نمودند **نقل است** از محبوب الهی خواجه نظام الدین که حضرت شیخ جمال الدین را در خواب دید بعد از نقل فرمود
چون مرا در گور فرود آوردند فرشته عذاب فرود آمد و باز دیگر در پی آن فرشته آمد و فرمان رسانید که
او را بدو رکعت صلوٰة البروج که متصل سنت نماز شام میگذارد و آیة الکرسی که متصل بعد فرض

بخواهی بخشیدم نقلست از کتاب سیر الاولیا چون شیخ جمال الدین نقل کرد ما در هونسی
که خادمه شیخ جمال الدین حرم ایشان بود مصلا و عصا و تبرکات شیخ جمال الدین
که از شیخ شیوخ العالم یافته بود و مولانا برهان الدین صوفی پسر خورد اکه در عالم
صغیر بود بخدمت حضرت بابا فرید بیبرد حضرت آن مصلا و عصا و نعمت از خود بمولانا
برهان الدین صوفی بخشید و فرمود چنانچه جمال از محبان ما بود همچنان تو از محبان
ما باشی درین محل ما در هونسی بخدمت حضرت عرضداشت بزبان هندی که ای
خواجه بال هے یعنی خورد ست طاقت این بار گران کے لو اند آورد حضرت فرمودند
ای ما در هونسی پونیون کا چند بے بال هوتا هے یعنی شب چهاردهم اول خورد باشد
بتدریج بکمال میرسد الغرض مولانا برهان الدین بمرتبه کمال رسید و او لصا مشایخ
کبار از برکت نظر بابا فرید الدین درو جمع شد و باعتقاد صافی از دل محبت حضرت
بابا فرید الدین آغاز ید که در هر سال بخدمت ایشان از هانسی آمده میماند و حضرت بجهت
او در جماعت خانه کهت راست کنانیدے ایشان بپاس ادب بر کهت نمی غلطیدند و برده
که خواستی بخدمت حضرت بابا فرید الدین میبرد و اول جامها پاکیزه خود لعود و عطریات
معطر گردانیدے آنگاه بخدمت حضرت سلطان المشایخ میرفت اگرچه کرات دیگرونه
چند مرتبه رفتی همچنان کردے حکمت این معنی از آن بزرگ پرسیدند فرمود چون
بخدمت بندگی خواهد رفت جامهای خویش پوشیده برود و این بزرگ را جمال با کمال
بود ظاهری آراسته و باطنی معمور داشت نقلست از محبوب الهی خواجه
نظام الدین که وقتی مولانا برهان الدین از جوش عشق دیوانه شده بود فاما
از هزار هوشیار نشنیدم که نقطها را از و شنیدم میگفت العلم حجاب الاکبر دانستم که این لوانه نعقول است
که این حدیث از و پرسیدم جواب گفت علم دون حقیقت در هرچه دون حقیقت حجاب باشد نقلست در مناقب شاه علاء الدین
علی احمد صابر که از عظمای خلفای حضرت شکر گنج و کرامی اولیای معرفت سنج و سید طریقت و واقف

مین شیخ نظام الدین سرایت کرد و علوم ظاهری و باطنی پیران کبار در مخدوم علاؤالدین علی احمد صابر ۴
اثر کرد وقتی فرمود که علم سینه من شیخ نظام الدین ست و علم دل من علاؤالدین علی احمد را رسید و نقلست که
نسب شریف ایشان بچند واسطه با امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه میرسد بدین طریق که حضرت مخدوم علی احمد علاؤالدین
بن سید عبد الله بن سید فتح الله بن سید نور محمد بن سید احمد بن سید غیاث الدین بن سید بهاؤالدین بن سید
داؤد بن تاج الدین بن سید محمد بن سید علی ضیاؤالدین بن سید اسماعیل بن امام جعفر صادق بن امام محمد باقر
بن امام زین العابدین بن امام حسین شهید دشت کربلا بن امیر المؤمنین حضرت علی کرم الله وجهه نقلست
که والد بزرگوار حضرت مخدوم علاؤالدین صاحب زهد و ورع و علم و شرع بود و والد حضرت بابا فریدالدین خواجه سلیمان
جمال الدین دختر خود که بکمال عفت و صلاح آراسته بود بنکاح با سید عبد الله بستانید از آن جفت مبارک حضرت علاؤالدین متولد شدند
و پرورش هم در خانهٔ خواجه جمال الدین بود وقتی که حضرت بابا فریدالدین فیض و نعمت یافته در اجودهن آمدند والد بزرگوار
حضرت علی احمد ازین جهان فانی بآن جهان جاودانی رحلت کرد همشیرهٔ حضرت بابا فریدالدین فرزند خود را همراه آورده
تحویل برادر خود نمود که این کودک را تربیت نمائی حضرت فریدالدین بایشان قسمت لنگر فقرا و خدمت مطبخ خاصه
خدا از پیشگاه حضرت فریدالدین تفویض شده میگویند تا مدت یکسال و در بعضی روایات مدت دوازده سال تقسیم
لنگر نمود و خود نمیخورد و همین انداختند چنانچه در نیمه ست علم ظاهری و حفظ قرآن شریف نمود و چندان مجاهده
کردند که یک لحظه دل خود را آسوده ندیدند بعد مدت مذکور والده ماجده آنحضرت که را بعد عمر کوتاه برای ملاقات
جگرگوشه فرزند ارجمند خود را چون هم رسید چون حال فرزند خود دید حیران ماند که از صوم دوام مجاهده کثیر
بجز استخوان نام گوشت بر بدن ایشان نمانده بود چون حضرت علاؤالدین را بدین حال دید دست گرفته
نزد برادر خود یعنی حضرت گنج شکر آمده و زبان بطعن کشادند و گفتند که برادرم مهربان و غمگسار شما پرورش
می یابد و فرزند یتیم مرا نزد شما نصیبی نبود چون این چنین گفتار را بخت با لعنت و امید برادری از زبان
همشیره خود که با ایشان غایت محبت داشتند شنیدند از زبان گوهربار بابا فریدالدین فرمود ای بی بی که تعلق
جمیله من تنها با فرزند تربیت نهایت دوستدار رم شما از خاطر شما این فرزند را مطبخ خاصه و همه امورات و خرچ لنگر
تحویل نموده آنزمان سید مخدوم علی احمد نزد والده ستاده بود بزبان مجهود الحال عرض نمود یا خواجه من از زبان

حصول الا ارشاد و تقسیم لنگر یافتم برای خوردن بند و حکم نشده بود بجز اجازت پیر دستگیر من کلیر چه مجال
که از انسلاخ معلی تصرف و بکار خود بیارم چون بابا فرید الدین بزبان عجز و انکسار از علاء الدین این حال
دریافت فی الفور سینه فریدیه که پر از انوار تجلیات الٰهی بود بجوش آمد و فرمود بیا ای صابر همه را سینه چسپانیده
هرچه نعمت در سینه ایشان بود در سینه علاء الدین علی احمد صابر سرایت کرد از آن روز لقب ایشان صابر گشت و این
فرمودند که از نعمت باطنی شما هزارها مخلوق خدا را حصه خواهد رسید میگویند آن وقت که نعمت بر ایشان ارزان شده بود
نور ارواح جمله اولیاء کبار سلسله تا سرور هر دو عالم صلی الله علیه وسلم آمد و نعمتهای گوناگون از جمله صاحبان حاصل شد
و نیز حضرت خواجه فرید الدین ایشان را بجای فرزندی یعنی دختر خورد خود را در نکاح ایشان داده اند
و خرقهٔ خلافت و مثال نوشته دادند بعد مدت بوقت رخصت مامور بدهلی تشریف شدند از حضرت ارشاد یافت که
اول در هانسی رفته مهر شیخ جمال الدین قطب هانسوی بر فرمان قطبیت خویش کنانیده روانه سمت دهلی شوی پس
حضرت سید علاء الدین احمد هم روانه سمت هانسی شدند چون در آنجا رسید چه چندول سوار بود همان
سواری اندرون خانقاه شیخ جمال الدین درآمد جمال الدین تا دوازده قدم باستقبال بر آمد مگر علی احمد از
چندول فرود نیامد و همان سواری تا لب فرش اندرون تشریف برد جمال الدین را این معنی خوش نیامد
اما بالضرورت تعظیم کرده با عزاز و اکرام بر صدر مجلس نشاندند و بالاتفاق یکدیگر نماز مغرب بخواندند بعد نماز
حضرت صابر مثال قطبیت بر آورده حقیقت رخصت خود بصوب دهلی معلوم ساخت چون چراغ حاضر
نبود ایشان فرمودند الحال مهر ثبت نشود صبح خواهیم کرد بعد تقاضای بسیار چراغ آوردند اتفاقاً بادی تند
وزید و چراغ گل شد حضرت صابر فی الحال دم خود بر چراغ دمید فی الفور چراغ افروخته شد شیخ
جمال چون این چنین جلال ایشان دید مثال را گرفته پاره ساخت و گفت دهلی بیچاره تاب جمال آتشین شما
ندارد اگر خواهید رفت بیکدم دهلی را خواهی سوخت از این حرکت حضرت صابر در غضب
شده فرمود که تو مثال مرا پاره کردی سلسله قطبیت شما را پاره کردم حضرت بابا فرید الدین در
حق جمال الدین فرموده بود که از پشت تو یک قطب پیدا خواهد شد پس همان وقت برخواست و
برگشته در اجودهن بخدمت خواجه فرید الدین آمد میگویند وقتیکه در هانسی تکرار مابین حضرت

صابر و حضرت جمال الدین تو ستا آن وقت حضرت بابا فرید برای نماز شام میکردند زمانی ساکت شدند و از زبان فرمودند دو
پهلوانان دین هم زود میکشند خیریت میگذرد بعد چندی و حضرت صابر بازگشته بخدمت ایشان رسید و بیان نمود حضرت
فرمودند پاره کرده جمال را فرزند ما دوخت و پرسید که چون شیخ جمال مثال ترا پاره کرد تو چرا از زبان برآوردی
عرض کرد که از نهایت غضب گفتم که تو مثال مرا پاره کردی من سلسلهٔ قطبیت ترا پاره ساختم حضرت فرمود از اول
یا آخر گفت از اول حضرت فرمود که تیر پهلوانان دین خطا نمیرود اما بخیر گذشت که از پیش گفتی پس سلسلهٔ تا
ماند که مریدی از مریدان تو دعا خواهد کرد سلسلهٔ او جاری خواهد شد و این بشارت بحضرت جلال الدین
پانی پتی بود که از ایشان باز جاری شد آخر بتأثیر نفس حضرت صابر که بزبان آمده بود همچنان بوقوع آمد که پسر کلان شیخ
جمال الدین هانسوی که مردی دانشمند بود در عشق الهی دیوانه شد و پسر خورد سال وی حضرت برهان الدین
بعد از رحلت وی بخدمت حضرت بابا فرید الدین آمده تربیت و نعمت یافت القصه حضرت قطب العالم بابا
فرید الدین ملک کلیر را بحکم الهی بنام نامی حضرت صابر متعلق کرده فرمان خلافت عنوان بخط پاک خود تحریر
فرموده بعد عطای خرقه چند مدت نزد خود خواسته رخصت بسمت کلیر نمود و چون آنجا رسید همان خطه را
بنور ولایت منور ساخت و در آنجا اقامت ورزیدند در آن وقت در شهر کلیر از مقتدیان امرا و فضلا بکثرت بودند که روز
جمعه چهار صد چهل سوار برای نماز بر آمدندی حضرت صابر برای نماز آمده اول صف نشستند هر کس که از امرا می
آمد ایشان را پس کرده پیش می نشست تا آنکه حضرت صابر را به تکلیف بسیار بیرون مسجد کردند و از هجوم
ازدحام خلائق بسیار تکلیف حاصل گشت و کسی از ساکنان شهر پرسان حال وی نبود پس وی تنگ
آمده حقیقت حال بحضور پیر روشن ضمیر خویش در تحریر فرمود و اجازت طلبید که در این باب هر چه حکم
صادر شود بران عمل کنند حضرت بابا فرید الدین بجواب نوشت که آن ولایت بامر الله تعالی متعلق شما
ست اختیار کار بدست آن برخوردار است خواه که بپاد خواه ده کهپاد یعنی خواه ذبح کرده خورید
خواه دوشیده خورید چون این اجازت نامه رسید و بروز جمعه حضرت مخدوم علی احمد صابر باز برای نماز
در مسجد جمعه تشریف برده جای برای خود از سابق هم در نیافت آنجا هم ازدحام عوام ایشان را بیرون
مسجد کردند چون قد قامت شد امام خطبه آغاز کرد حضرت صابر بطرف مسجد بچشم غضب دید و فرمود که

می مسجد مردمان نماز خوانند تو مستور در مسجد دنیامده تا همه پای بر سجده کرد بمجرد فرمودن آن مسجد با مع از بیخ و بنیاد
بر افتاد و همه حاضرین زیر عمارت مسجد در آمده هلاک شدند از ظهور این کرامت عظیم بعضی مردمان معتقد گشته
ارادت آوردند و باقی اهل کلیر همچنان بر اصرار ماندند همان سال وبای عظیم ظاهر شد و همه سکنای شهر را
هلاک کرد و شهر کلیر همه ویران گشت و حضرت صابر بفراغ خاطر بریاضت و مجاهده مشغول شد بجد بکرد روز و
شب وحوش و طیور نزد ایشان میماندند و جاروب کشی دربار خود بحوالهٔ شیر کرد که هر روز حاضر شده بدم خود
جاروب میداد و سوای حضرت شمس الدین ترک پانی پتی که از اجودهن همرکاب آنجناب بجهت خدمت بابا فرید الدین
روانه ساخته بود واحدی از بنی آدم نزد ایشان نبودی میفرمایند که درجهٔ ولایت حضرت علی احمد صابر بر درجهٔ ولایت
موسوی و قلب ایشان بر قلب اسرافیل علیه السلام واقع بوده بهر کس که نفس از خیر و شر زدی همچنان بوقوع آمدی و
مناسبت در طریقت با شیخ نجم الدین کبری داشت که ایشان نیز بولایت موسوی مناسبت تمام داشتند این هر دو
صاحبان را مناسبت درجهٔ موسوی از حق تعالی عطا گردیده و بمرتبهٔ غوثیه رسیده اند هر وقت حضرت صابر
صاحب در استغراق مستغرق بودند و همواره صائم الدهر که بجز برگ درختان قوت ایشان دیگر نشده چون ایشان را
ذوق سماع شد شیخ شمس الدین از آبادانی قوالان بیاورد و روبروی ایشان دور تر نشسته سماع کردی وقتی که از نزول ایشان
از غیب سماع شروع شدی ذوق و حظ سماع ایشان را حاصل گشتی **نقلست** حضرت مخدوم علی احمد صابر
بتاریخ سیزدهم ماه ربیع الاول سال ششصد و نود در حالت سماع ازین دار پر ملال رحلت فرمود و مناقب
و خوارق عادات ایشان بسیار است و عظمت خاندان آنجناب بعد ایشان تا حال جاری و ظاهر است
که همه عالم را بنور ولایت منور ساخته اند و فیض هایی تا حال از روح پر فتوح ایشان میرسد بهر ملک و بهر شهر
هندوستان و ایران و توران و عرب و عجم مالامال گشته تا قیامت در ترقی و تزاید بکرم حق سبحانه
تعالی خواهد بود **نقلست** در مناقب حضرت سلطان المشایخ و الاولیا محبوب الهی خواجه نظام الدین قدس سره
بدایونی خلیفهٔ حضرت بابا گنجشکر رضی الله تعالی عنه و لقب سلطان المشایخ و سلطان الاولیا و سلطان السلاطین
داشت و بمرتبهٔ محبوبیت رسیده بخطاب محبوب الهی مخاطب گشت و بتمام روی زمین از ایشان فیض رسید و نسب
شریف می رسد بواسطهٔ چند بحضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه بحضرت شاه نظام الدین بن سید احمد بن سید علی بن عبد الله

ابن سید حسین بن سید علی اصغر بن سید عبد الله بن سید احمد بن سید جعفر بن سید امام علی هادی
بن امام تقی الجواد بن امام علی موسی رضا بن امام علی موسی کاظم بن امام جعفر صادق بن امام محمد باقر
بن امام زین العابدین بن امام حسین بن امیر المومنین علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه نقلست که پدر
والا گوهر وی بسبب حوادث روزگار هجرت نموده اول در لاهور تشریف آوردند و چندی در آنجا ماندند بعد
ازان در بداون آمده سکونت پذیر شدند در آنجا حضرت نظام الدین در سال ششصد و سی و چهار هجری متولد
شدند چون بعمر پنجسال رسیدند پدر بزرگوار شان وفات یافت و در بداون مدفون گشت و والده ماجده
ایشان که موسوم بنام نامی بی بی زلیخا بود به پرورش و تربیت پسر والا گوهر خود بکمال جانفشانی نمود
و بمکتب نشاندند در صغر سن فایده کثیر از علوم حفظ قران و حدیث و تفسیر و صرف و نحو و منطق و معانی
حاصل نموده بدوازده سالگی دستار فضیلت بر سر بست شاه دهلی تجویز نمود که کسی عالم را قاضی
مقرر کرده شود همه حاضران گفتند امروز حضرت نظام الدین لایق ست دیلمی زبان ایشان را
نظام الدین بحاث میگفتند که با ایشان بحث کسی نمیکند پادشاه ایشان را طلب داشت چون ایشان
نزد شاه رفتند سلطان علمای تمام عصر را جمع کرده بحث در مسایل کنانید حضرت نظام الدین بر جمیع
علما غالب آمدند سلطان بسیار خوش گشت و انعامی فاخره عطا فرمود دیگر روز حضرت نظام الدین
برای آستان بوسی خواجه قطب الدین رفتند در آنجا یک مجذوب ولی ماندند از ایشان در حق قضا
استدعا نمودند آن مجذوب علی الفور بزبان آورد نظام الدین تو قاضی شدن میخواهی و من
ترا بادشاه دین می بینم ترا مرتبه خواهد رسید که همه عالم از تو فیض گیرند ازین سخن حال ایشان
را جذب پیدا شد و هوای قضا از دل ایشان سرد شده آمده با یاران و عزیزان بیان
نمود که ما درویشی و فقر اختیار خواهیم کرد یاران انواع نصیحت ها میگفتند حضرت فرمود
کسی جانب ما را مدد باید بود در آنوقت در دهلی از اولیاء عظام حضرت نجیب الدین متوکل برادر
حقیقی حضرت گنج شکر بودند گفتند که نزد ایشان رفته مرید شوم بخدمت ایشان رفته ارادت
خواستند حضرت ایشان فرمودند که درین زمانه دو مشایخ کسی شامل اند یکی غوث العالم شیخ

بهاء الدین زکریا ملتانی دوم حضرت قطب العالم بابا فرید الدین گنج شکر هر یکی از ایشان فتح فرید شوید پس حضرت نظام الدین
روان شدند چون به نسبی سید پیشتر از آن رسیده آن جنان است خود در آنجا توقف کرد چون مردم بسیار
جمع شدند آنگاه از آن جا روان شدند همراه ایشان مکرد رهبر قافله شد هر طرف که او میرفت مردان پس میرفتند
آن مرد هر جا که ایستاد و زبان گشاد که حضرت پیر دستگیر شفیع وقت ما باش در آن وقت حضرت نظام الدین سبب
آنکه را میگویی گفت حضرت قطب العالم شیخ فرید شکر گنج را یاد میکنم و مدد میخواهم از آن جا در دل ایشان میل بجانب بابا
فرید الدین کرد چون به مقام سرسه رسیدند از آن جا دو راه رفته یکی بطرف اجودهن و دیگری بطرف ملتان در خاطر
نظام الدین گذشت که براه اجودهن روم یا ملتان خاطر ایشان بکیفیت آرام نمیگرفت سه روز همین طریق
بوسوسه آنجا ماندند سیوم روز در خواب حضرت رسالت پناه را دید فرمودند که ای نظام الدین راه اجودهن
بگیر آنگاه ایشان را یقین حاصل شد و راه اجودهن گرفت بعد از ان همه اوراد و وظایف که میکردند بجز فرید گذاشتند
و نام فرید بر زبان ایشان جاری شد و نزد حضرت بابا فرید الدین آمده پای مبارک بوسیدند و سر زمین نهادند
نقلست آن روز که در روی حضرت بابا فرید الدین آمدند ایشان چند قدم استقبال نموده بغلگیر شدند
و السلام علیکم اول گفتند و این بیت بر زبان راندند **بیت** ای آتش فراق تو دلها خراب کرده سیلاب
اشتیاق تو جانها خراب کرده و کلاه چهار ترکی را از سر مبارک خود فرود آورده به نظام الدین داد و مرید
ساختند و از زبان فرمودند وقتی در دل من اراده گذشت که در ولایت هندوستان کسی تعیین باید
در سر من آواز رسید ای فرید باش نظام الدین بداونی میرسد این ولایت شما بان اوست بدو میسپری
بعد نظام الدین را آن همگاه فرمودند بمولانا بدر الدین اسحاق امر شد که این را کهنه راست کرده
به پیر ایشان حسب الحکم چار پایی آورده راست کردند نظام الدین عرض نمود که من بچشم ظاهر خود ببینم
که چندین اولیاء عظام و حافظان کلام ایزد منان و عاشقان درگاه سبحان بر خاک پاک
دروازه این نشسته حق تعالی می غلطند و سعادت دارین میدانند مرا چه مجال باشد که بالای
چهار پایی نشینم و ترک ادب نمایم مولانا بدر الدین اسحاق فرمود گفته پیر کنید یا خود آنگاه چهار پایی
را مقلوب انداخت که پایه اش متصل زمین گشت و بر حکم فرمان بروی پشت پایه آن دیگر

متعجب مانده بود اول بوعده برایشان چندین نوازش فرمود نقلست میگویند که حضرت قطب العالم اول اسلام
گرفت و بیعت خواند باعث آن بود چون سرور عالم سید المرسلین صلی الله علیه وسلم را معراج حاصل شد بعد از رخصت
وصیت از جناب ایزدی شده بود که محبوب را اسلام ربانی با آن بیعت از حضرت جناب مولا مرتضی کرم الله وجهه حسن بصری
در چهارده سلسلها سپرده از دست بدست آمده بود که بنزد هر کس که آمد آن اسلام برسانند چون نوبت بحضرت خواجه
فریدالدین گنج شکر آمد ایشان حسب وصیت بزرگان گنج شکر آن ادا نمود و این بیعت خواند که همه مقبولان بلا فنا و اشتیاق
تو رفته اند نقلست چون حضرت نظام الدین بخدمت شاه فریدالحق پیوستند مدتی بطبخ کردند و مجاهده کمال نمودند و
بخلافت مشرف گشته قائم مقام و بلی گشتند یکروز چندانار موتهه فتوح آمد حضرت قطب العالم فرمودند که ببیرید شیخ نظام
بحث بنسبت یاران بکند آنها نمک وام آورده انداخت چون طعام موجود شد حضرت قطب العالم فرمودند که نخش
کنید الحمد بخشش من باشند پیش من بیارید بعد چندان موتهه پیش حضرت آوردند فرمودند که ازین طعام بوی
اسراف می آید نظام الدین عرض کرد که نمک درین طعام از وام افتاده است فرمودند که بار دیگر این مقسل
نکنی طعامی که در وا اسراف باشد نباید خورد و آنرا از پیش خود دور فرمودند نقلست از کتاب گلشن اولیا
که مریدی از مریدان محبوب الهی خواجه نظام الدین دائم از ایشان پرسید که مریدی چیست و پیری چه حضرت
نظام الدین هیچ جواب نفرمودند یکروز همان مرید نزد ایشان آمد حضرت نظام الدین آنرا بطرف
غزنین رفتن فرمود آن مرید مذکور هیچ نپرسید و بطرف غزنین راه پیش گرفت و روان شد تمام روز سفر میکرد و شب
آرام میکرد چند روز متواتر راه بریده بمسجدی که اندر ملک لاهور رسید حاکم لاهور در تفحص بود که کسی مرید از
مریدان حضرت نظام الدین اگر بیابید نزد من بیارید مردمان چون او را دیدند بخدمت صوبه لاهور اطلاع
دادند که مردی از خدمت خواجه نظام الدین آمده است حاکم مذکور او را نزد خود خواند و صد اشرفی حواله او
کرده و گفت که این نظر محبوب الهی بود بخدمت ایشان رسان و تا برای همین کار روانه ساخته بودند
آن مرد آنجا بازگشت و دست ما در راه یک قحبه حور لقی صاحب جمال بنظرش افتاد و فریفته حسن او گردید
و در خانه او رفت و صاحبش طلبید زن مبلغی از سر قیمت آورده قرار کرد و گفت این مبلغی که پوشیده ام و نقشها دارد
هرکه بوصول قیمت یک روز هم نشیند باهم صحبت من بر بستر بنشیند گفت که من صد اشرفی دارم از میان همیانی بکشاد

نشست د بالا نهاد و از جانبین عزم به تباهی نمود شد اندرین میان طمانچه بر روی شیخ حسن رسید که مدهوش شده بر زمین افتاد و از من متحیر شد چون بهوش آمد از آن حال دریافت نمود و او تمام کیفیت بیان نمود و تایب گشت چون آن عورت اینحال می دید دانم چه بود با آنچه شنید او هم از فعل نا سزا خود تایب گشته و تمام املاک خود فروخته همراه آمد و این قدسی آنجناب از بسمت دهلی گشت چون بزیارت مشرف گشتند عورت مذکور آمده مرید شد و توبه نمود حضرت آن عورت را به نکاح آنمرد داد و آن صد اشرفی و هرچه نقد و زیور خود آن عورت همراه آورده بود بایشان داد و فرموده بود که مریدی آن بود که بحکم و اشارات ما راه پیش گرفتی و روان شدی و نرسیدی که کجا روم و حق پیری آن بود که ترا ازین کار ناشایسته باز داشتم و همان عورت ترا حلال کرده دادم نقلست که حضرت شرف الدین بوعلی قلندر وقتی در خاطر شریف او افتاد که مرید کیستی هم که او مرا در آسمان تصرف باشد قصد کرد بالا آسمان اول رفت چه بیند که سلطان المشایخ خواجه نظام الدین بالای بوریا استاده نماز میگذارد و ایشان دیده از انجا باز گردیدند روز دوم بر فلک دوم رفتند باز همان طور دیدند روز سیوم بر آسمان سیوم القصه هر روز هر جا که رفتند همان طور معائنه دیدند بعد از این هفتاد هزار ظلمات را گذاشت از انجا که دید که سلطان الاولیا بر مصلا سفید استاده نماز میگذارد و جانب چپ ایشان بفرق یک صف شیخ رکن الدین ابو الفتح بن غوث العالم بهاء الدین زکریا ملتانی استاده نماز میگذارد حضرت شیخ شرف الدین این معائنه دیده از انجا هم برگردید و روز دیگر سیر نمود و در حجاب که از هفتاد هزار حجاب پنجاه هزار گذاشته دید که سلطان المشایخ بر مصلا سفید تنها آنجا استاده نماز میگذارد شیخ شرف الدین این معنی هم دید از انجا برگردید روز دیگر آمد و حقیقت احوال بر سلطان المشایخ نظام الدین عرض کرد التماس بیعت نمود خواجه نظام الدین جواب فرمودند که شما را چه حاجت ارادت کسی آوردن با شیخ شرف الدین عرض نمود که این بیست حجاب که پیش مانده از انجا بوسیله پیر گذر کردن نمیتوانم آنگاه سلطان المشایخ فرمود که من در وقت عصر بر لب جون خواهم شد همانجا بیعت شود چون وقت در آمد سلطان المشایخ بر کناره دریا اقدام فرمود و کلاه چهار ترکی را از سر مبارک فرود آورد و بدریا آب انداختند کلاه غایب شد چند یاران که در رکاب بودند جستند نیافتند

بعد ازان خواجه نظام الدین دست خود را در آب در آورده شجره خواندند و نام شیخ شرف الدین بر زبان راندند

خواجه خسرو علیه الرحمة بعد از زمانی ازان واقعه پرسید فرمودند آن قصه شیخ شرف الدین بیان نمودند

و بیعت حضرت شرف الدین با حضرت جناب خواجه قطب الدین هم در صغر سن بروایات ثبوت یافته

نقلست از حضرت منبع السعادت سید مخدوم جهانیان جهان گشت در کتاب سراج الهدایت

منقولست که نزد خانه والد حضرت نظام الدین منجمی همسایه بود چون آن جناب متولد شد منجمی مذکور

آغاز کرد این بچه بزرگ شود کسے گفت شاه شود او گفت نے مرا از علم نجوم معلوم میشود که این بچه

درویش بزرگ شود بادشاهان بر در این بیایند و گرویده شوند **نقلست** از مخدوم جهانیان در کتاب

در سراج الهدایت مرقوم است که روزے والی هند شاه معین الدین قدس سره با مردان غیب

ملاقات شد یکے از میان آن ابدالان گفت که ای معین در تهرے دنیا شور انداخته گفت از من

آن مرد گفت نے باز حضرت گفت از قطب الدین آن مرد گفت غیر باز حضرت گفت فرید الدین آن مرد گفت

غیر باز حضرت والی هند فرمود نظام الدین مردان گفتند آری حضرت شاه معین الدین فرمود از من

چهارم درجه است مرد غیب گفت هر چه از فرزندان شماست این همه از شماست زهی عظمت

سلطان نظام الدین **نقلست** از مخدوم جهانیان چون حضرت شاه فرید الدین محبوب الهی را

عطا نعمت ظاهری باطنی نموده و مثال نوشته داده روانه دهلی نمودند میگفتند که بر و به جمال الدین

در هانسی مهربان ثبت کنانیده روانه شوی حضرت نظام الدین حسب الارشاد نزد شیخ جمال الدین

آمدند و خلافت ارشیش کردند شیخ جمال بعد از مطالعه قلم دوات آورده این بیت بر خلاف

نامه ثبت نموده **بیت** هزاران در و دو هزاران سپاس ۔ که گوهر سپرده بگوهر شناس

بعده شیخ جمال الدین فرمود که یکے از فرزندان من نزد شما خواهد رسید باید که برو شفقت ظاهری

و باطنی ارزانی دارید بعد چندگاه حضرت شیخ قطب بن شیخ جمال الدین بر شیخ نظام الدین

آمده ارادت آورد **نقلست** که مولانا وجیه الدین را مشکل بود خواجه خضر علیه السلام حل کرد

مولانا مذکور عرض کرد ای خواجه اگر مرا مشکل میشود با شما ملاقات کجا باشد خضر علیه السلام

فرمود که من در مطبخ محبوب الٰهی خواجه نظام الدین میباشم مولانا حیران ماند آنروز با حضرت نظام الدین اعتقاد
و محبت زیاد کرد و ارادت آورد **نقل ست** آن خرقه گلیم درویشی که از حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم
در شب معراج از درگاه باریتعالی یافته بود براه شجره پیران چشت که از حضرت خواجه فرید الدین یافته بود ایشان
آن خرقه بحضرت نصیر الدین چراغ دهلوی عطا نمود وفات حضرت سلطان المشایخ نظام الدین هژدهم ماه ربیع الثانی
روز چهارشنبه در سنه سبع مائة بود که ازین عالم خرامیدند ایشان بوقت رحلت وصیت نموده بود که امامت
جنازه من حضرت مخدوم شاه رکن الدین نبیره حضرت بهاؤ الدین کند و با جنازه من سماع کنید حسب وصیت
ایشان سماع آغاز کردند و جنازه حضرت بجنبش آمد حضرت نصیر الدین قوالان را منع ساخت و امامت جنازه حضرت
شیخ رکن الدین نمود اتفاقاً همانروز آمده بودند **نقل ست** دربیان حسب و نسب و وفات بندگی حضرت قطب الاولیا
سید السادات حضرت مولانا بدر الدین اسحاق خلیفه حضرت بابا فرید الدین گنج شکر حضرت بدر الدین بن
سید علی بن خواجه اسحاق بن سید معین الدین خطاب منهاج الدین بن سید احمد بن سید محمود بن سید
محمد بن سید فتح الله بن سید جلال الدین ابن سید صدر الدین ابن سید قطب الدین ابن سید زکریا ابن سید
عمر ابن سید زین العابدین بن علی اصغر ابن امام حسین ابن امیرالمومنین حضرت علی کرم الله وجهه
نقل ست چون حضرت مولانا بدر الدین اسحاق آمده بخدمت حضرت بابا فرید الدین ارادت آورده
بیعت نمود که قصه آن در کتاب نه اینجا بیان کرده ام و حضرت ایشان را قابل دانسته بنکاح دختر
خود سرفراز نمودند شب و روز بخدمت ایشان میماند **نقل ست** از سید محمد کرمانی که حضرت مولانا
بدر الدین بجدی سریع البکا بود که یکساعت چشم مبارک از آب دیده خالی نبودی چنانچه از کثرت
گریه در هر دو چشم مبارک او گل افتاده بود منقولست از خواهر سید محمد مبارک که وی میگفت که وقتی
حضرت مولانا بدر الدین اسحاق را عرض نمودم ای برادر اگر شما ساعتی آب دیده خود را نگاه دارید من
علاج چشم شما کنم حضرت مولانا بگریستند و فرمود ای همشیره آب دیده بدین بر دست خود نیست
سید محمد مبارک میفرماید چون حضرت فرید الدین تمام خلفا را جا بجا ... ولایت ها تعیین
نمودند حضرت خواستند که مولانا بدر الدین را هم بکسی جائی تعیین نمایم مولانا بدر الدین

در بیان احوال حضرت خواجه بدر الدین اسحاق ... رحمته

عرض نمود والتماس این بنده آنست که هر وقت بخدمت شیخ باشم و بعد انتقال هم زیر سایهٔ شیخ بخسپم آنگاه حضرت
بابا فرید الدین تبسم فرموده گفتند ای مولانا حسن باشی خاطر تو گفتیم و الا خواهش من هم چنین است
که نزد من باشی در حیات و هم در ممات و لقب تو لنگی چنانچه در حیات سپرد شما است همچنان در ممات
هم سپرد شما باشد لهذا ایشان را بدر دیوان هم لقب گشته در حیات به مهمات خانگی و غیره سپرد ایشان بود
نقل است بعد از نقل خواجه فرید الدین حضرت مولانا بدر الدین سلیمان پسر ایشان بر سجاده ایشان نشست
حضرت بدر الدین اسحاق همچنان مخدوم زادهٔ خود کمر خدمت بسته همچون خواجه فرید الدین به مهمات لنگر و
خانگی به سرانجام می‌رسانیدند و ایشان هم تعظیم و تکریم مولانا مذکور بسیار نمودند که بجز صلاح ایشان هیچ
کاری نمی‌کردند چون چند مدت گذشته البته چاه سال میان مولانا بدر الدین اسحاق و حضرت بدر الدین
سلیمان فرزند قطب العالم اتفاق انداختند حضرت مولانا بدر الدین از این جهت متنغص شده در مسجد جامع
در آمدند و نشستند النقل عن سید محمد کرمانی می‌فرمایند که من مخدوم خواجه یعقوب پسر قطب العالم و حضرت مخدوم
شیخ علاء الدین بن شیخ شیوخ العالم و چند خوردکان دیگر در آن مسجد جامع پیش مولانا بدر الدین اسحاق
کلام الله می‌خواندند بعد از آن چون حضرت خواجه نظام الدین از دهلی در اجودهن آمدند در میان هر دو
صاحبان صلح کنانیدند و آن مفسدان را از مطبخ خانه دور کنانیده همان عهدهٔ خادمی و اخراجات
لنگر درویشان سپرد مولانا مذکور نمودند **نقل است** سید محمد کرمانی می‌نویسند آنزمان که مولانا بدر الدین
در نماز مشغول شدی چندان بگریستی که بوقت سجده و رکوع در مسجد جای سجده از آب دیده مبارک
او تر گشتی و می‌فرمودند مولانا بدر الدین شعله سوزان ساخته بود و در ترک کلمات مردان خدا اثر
رسید مقصود آمدن این جهان مردم را تحصیل کمالات است چون بکمال رسید عیش از این جهت
وقتی مولانا بدر الدین را این بیت ذوق حاصل گشت بیت بیش بیاست غمش روح فلک
میزند + این زهره صعوه که تو نواچه میزنی + تمامی روز در ذوق این بیت در عالم تحیر
بود و هر بار که می‌فرمودند بکا و حضرت پیدا میشد چون وقت نماز شام در آمد حضرت گنج شکر
ایشان را امامت فرمود حضرت مولانا در نماز همین بیت بجای قرائت خواند و جده بیهوش

باز آن حضرت خواجه فرید الدین فرمود که باز امامت شما کنید چون امامت کردند نماز تمام کردند حضرت نظام الدین
فرمایند که مرا با مولانا بدرالدین اسحاق محبت سخت بود در کل احوالات و مشکلات که مرا پیش آمدی حضرت مولانا
بدرالدین بخدمت شیخ شیوخ العالم عرض نمودی و جواب آن هم ترتیب فرمودی و حضرت مولانا بدرالدین در علم صرف
کتابی منظوم تصنیف کرده است که به بلاغت و فصاحت ایشان دلیلیست نقلست که ملک شرف الدین
کبیر حاکم دیپالپور بود بخدمت قطب العالم بابا فرید آمده التماس بیعت نمود حضرت بطرف مولانا بدرالدین
اسحاق ارشاد فرمود که این را دست بیعت بده مولانا حسب الحکم آنرا دست بیعت داد و بعد از چند مدت
بحکم سلطان پادشاه عهد او را بند کردند و از دیپالپور بجانب لاهور روان کردند ملک شرف الدین برادر خود را بگفت
که بخدمت پیر دستگیر من رو و حال عرض کن چون نزد ایشان روی خالی از دست نروی برادر او بطرف
اجودهن روانه گشت چون موسم خربزه بود برادر شرف الدین از بازار خربزه خریده بخدمت مولانا بدرالدین
آمده حال او بیان نمود و خربزه پیش نهاد و قاضی صدر الدین حاکم اجودهن خادم آنحضرت بود و دیگر بزرگان هم
نشسته بودند قاضی مذکور را امر شد که این خربزه را قسمت مکن چون خربزه ها قسمت نمود حاضران را تقسیم
کردند قسمت خود و قسمت شرف الدین کبیر از دیگر خود داشتند و دستار مبارک مولانا از سر فرو آمده و نزدیک
خود نهاد و گفت همین شرف الدین آید با قسمت خوریم این سخن بگفت و بحکایت مشایخ و مناقب بزرگان
با حاضران مجلس مشغول شد چند ساعتی گذشت که شرف الدین کبیر رسید حضرت مولانا بدرالدین دستار بسر
خود نهاد و خربزه خوردن مشغول شدند و درین میان شرف الدین حکایت خلاصی خود بیان نمود که مفسدان از نزد
شاه لاهور بنام من شکایت بیان نموده بودند پروانه برای گرفتاری من آمد ایشان چنانچه گذشت مرا گرفتار کرده
بردند بعده چون در موضع بهروال رسیدم پروانه دیگر رسید که این شرف الدین را خلاص کنند آن خبر شرف الدین
است که بران عنایت ها می شده است از برکت پیر دستگیر خود خلاص یافتم از ایشان خلفای چند کسان بسیار
بکمال شده اند نقلست روزی مولانا بدرالدین بجهت هیزم مطبخ لنگر در جنگل اجودهن رفتند و دو
فرزند حضرت قطب العالم فرید الحق والدین با خدمت مولانا بیرون آمدند در اثنای راه صاحبزادگان مولانا
را گفتند که مریدان و یاران خاندان ما این را چنان کرامت نیست که مریدان سید احمد راند مرا چه مریدان

سید احمد بر شیران سوار میشوند و ماران بدست میگیرند مولانا بدر الدین فرمود ای مخدوم زادگان چنین نباید
گفت حضرت شیخ شیوخ العالم فرید الحق شیخنا خدای تعالی چنان نعمت داده که کسی کرامت عظمت ایشان
و متعلقان ایشان نمی بیند الغرض چون چند قدم پیشتر رسیدند شیری از جنگل بیرون آمد صاحبزادگان
دیده حیران ماندند حضرت مولانا بدر الدین آستین مبارک بر سر شیر زد و گفت ای سگ ترا چه
مجال که پیش مخدوم زادگان می آیی حضرت مولانا فرمود ای صاحبزادگان سوار شوید برین شیر ایشان
فرمودند این عظمت و کرامت شما دیدیم الحال شیر را روانه سازید حضرت مولانا بدر الدین شیر را گفت ای
همچو سگ برو شیر بر قدم ایشان سر نهاده بازگشت **نقلست** حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین فرمایند
حضرت مولانا بدر الدین جزوی از کتاب می نوشت که وقت نماز دیگر تنگ بود کسی گفت الحال وقت
نماز عصر تنگ شده مرا فرمود برو ببین آفتاب نزدیک غروب است چون من بالا رفته دیدم عرض کردم که
الحال آفتاب نزدیک است مولانا بدر الدین فرمود آفتاب را امر کنید بگوییم تا صفحه کتاب تمام نشود
فرو نشود چون صفحه تمام شد و نماز ادا ساختند همانجا آفتاب ایستاده ماند بعد از آن غروب شد
چنانچه خواجه حکیم فرمایند بیت قوت حسرتی ز فوت نماز ÷ داشته چرخ باز گشتن باز **نقلست** حضرت
نظام الدین می فرمایند حضرت مولانا بدر الدین اسحاق خادمی حضرت فرید الحق چنان ادا ساخته که کسی دیگر آن
چنان نساخته روزی بخدمت مولانا عرض نمودم که اول با فرید الدین یاد میکنیم پس از آن نماز را بحضرت
عزت شفیع می آریم روزی حضرت مولانا بدر الدین فرمود نعمتی از من سلب شده و آن آنچنان بود که روزی
حضرت پیر دستگیر مرا آواز داد از غلبه کار دنیاوی جواب ندادم حضرت رنج خاطر شده فرمودند از زبان
مبارک که کار تو سر نگردید نوشته رفت جدا شد و هر چه نعمت بود همه سلب شد بعد از آن حضرت نوازش
فرموده همه نعمتهای گوناگون عطا فرمود و گفت که آن همه برای کمال تو کرده بودم که پیر شاید مریدان را
که هر چه کنند برای تکمیل او کنند **نقلست** خواجه نظام الدین فرمایند و نویسند وقتی نقل بزرگی شنیدند سید مذکور
حال نماز چگونه بوده است گفتند سه روز نماز فوت شد چشم پر آب کردند و گفت که نیکو نشد وقت نقل
مولانا بدر الدین رحمة الله علیه شش نماز را در عشق بیجا گذارده‌اند و ادا و تمام کردند و اشراق نیز گذارده بودند چاشت هم

گذاردند و اوراد تمام ادا نمودند بعد ازان سر بسجده نهاد و بجوار رحمت حق پیوست مدفن ایشان هم متصل مسجد قدیم
اجودهن نمودند روضه مبارک ایشان حضرت خواجه نظام الدین و قاضی صدر الدین حاکم اجودهن و شرف الدین
کبیر حاکم دیپالپور پسر ایشان بیرون بطلب نمودند گویند که محبوب الهی خواجه نظام الدین مقرر نمودند و بسال ششصد و
شصت و چهار پنجم جمادی الثانی رحلت فرمودند الحال حسب پنجم غره شب روشنی چراغان میشود و روز ششم
سماع بسجاده نشین حضرت گنجشکر آمده ادای رسوم مینمایند هر روز همین طور میباشد بروز ششم ماه مذکور از
وقت شب تمام روز کوزه های شکر تری قندی و شیر بر کرده مخلوق خدا تعالی عورت و مرد بهر ارشاد فهمی
گویا شیر آورده مقصود خود حاصل نمایند این کوزه ها را بنام جهجهر مشهور و معروف است و بسیار مردمان در
عرس مبارک جمع میشوند و فیض حاصل مینمایند **نقلست** در بیان وفات حضرت شیخ الاسلام والمسلمین
سراج المحققین برهان العاشقین مالک المشایخ خواجه فرید الحق والدین گنجشکر قدس الله سره العزیز
نقلست از سیر الاولیا در بیان مرض فوت و رحلت کردن حضرت گنجشکر که حضرت را زحمت حال شد
که آن زحمت نقل کرده اند از سلطان المشایخ نظام الدین نقلست که پیر دستگیر مرا پیش خود رخصت فرمود
و این هم گفتند ای نظام بوقت رحلت من حاضر نباشی چرا که وقت رحلت حضرت خواجه قطب الدین
من در هانسی بودم حضرت نظام الدین میفرمایند شب پنجم ماه محرم زحمت حضرت غالب شد عشا
بجماعت گذاردند بعد ازان باستغراق مستغرق شدند بعد از ساعتی پرسیدند که نماز خفتن
گذارده ام همه حاضران گفتند آری گفتند یکبار دیگر بگذارم که داند تا چه شود باز میسر شود یا نه دوم کرت
نماز گذاردند و باز در استغراق شدند باز پرسیدند همه حاضران گفت دو بار نماز ادا کرده آید
حضرت فرمودند بزبان مبارک راندند مولانا نظام الدین در دهلی است من نیز در وقت رحلت خواجه
خود حاضر نبودم حضرت مولانا بدر الدین را طلب نمودند و آهسته در گوش حضرت مولانا بدر الدین
فرمودند که بعد از نقل من جامه که از حضرت قطب الملت والدین پیر دستگیر خود یافته ام چنانکه
دانی به نظام الدین رسانی این بگفتند و آب برای تجدید وضو طلب نمودند وضو ساختند سیوم
کرت نماز ادا ساختند بعد ازان ادای نوافل دوگانه بگذاردند و سر در سجده کرده یا حی یا قیوم فرمودند

رحلت نمود و آواز فصیح از آسمان برآمد که دوست بدوست پیوست بمقام قرب رسید انا لله وانا الیه راجعون
بدت درکوی تو عاشقان چنان جان بدهند - کانجا ملک الموت نگنجد هرگز (نقلست) از جواهر گنج و تذکرة الاولیا و اسرار
السالکین و جواهر السالکین مصنف کتاب مذکور میگوید از والد خود سید مبارک ابن سید محمد کرمانی که حضرت گنجشکر یاد
دارم که چون شیخ شیوخ العالم فرید الحق والدین بحضرت حق پیوستند و در مقام مقعد صدق عند ملیک مقتدر قرار
گرفت جمیع خلفاء و صاحبزادگان غسل دادند و چادر آورده بدرالدین بند و سید محمد کرمانی از خانه خود جا و برد
در جنازه حضرت بابا فرید الحق انداخت اتفاق فرزندان و خلفاء ان بود که بیرون حصار اجودهن مقامیکه شهدا آسوده اند
و حضرت آمده اول آنجا اقامت کرده دفن کنند برین نیت بودند که پسر حضرت بابا فرید مخدوم خواجه نظام الدین که همراه
سلطان غیاث الدین بلبن لشکری میکرد و در قصبه پتیالی بود شنید قصه رسیدن حضرت شیخ و کانستن قصد کرد چون بخواب دید
حضرت قطب العالم گنجشکر او را میخوانند همان وقت خواجه نظام الدین بدینجا رخصت شده بطرف اجودهن بازگشت تا قضا
همان شب که حضرت نقل کرده بودند اجودهن رسید تا دروازه حصار بسته بود شب بیرون حصار ماند و همان شب ایشان
رحلت فرمود بوقت رحلت این هم فرمود که نظام الدین پسر من بود و لیکن چه سود که ملاقات نشد و این هم
گفتند که صلاح اندریا خواهد بود چون بامداد شد خواست که درون شهر آیند در یک دروازه رسیده بود که بنا
حضرت تیار کرده بودند برادران خلفا را پیش آمدن خواهید کرد و گفتند بیرون حصار که شهدا آسوده اند حضرت
جستند آنجا مشغول بودند و مقامی موجود است مخدوم نظام الدین گفت اگر شما حضرت را بیرون
حصار دفن کنید در چند امر شما خطا باشد اول اینکه برکت اند وجود مبارک ایشان است دوم زنده اولیا را که
آمیزند و مزار شریف ایشان آید در شهر برکت باشد که قدم زنده ولی الله نیاید سوم قصبه شهر را و اقربا
و هم برکت در قصبه نخواهد بود لازم نیست که الحال جمله خلفاء آنحضرت موجود اند چنانچه حضرت محبوب الهی
خواجه نظام الدین اکمل الخلفا ایشان در دهلی است تا آمدن ایشان امانت نهیم در جای مدفون نعش حضرت
بعد شریف که بعد ایشان بعد بنا کنیم که سنت نبوی هم ادا خواهد بود باتفاق آن شهزاده نماز جنازه
گذارد و نعش مبارک در مقامیکه الحال مزار شریف حضرت است دفن شد و خواجه شهاب الدین پسر کلان حضرت ساخت
خلفا مدتها بعد در مزار مبارک زیر چون سه مرتبه مرمت کردند شکست بعد چند روز حضرت سلطان المشایخ

محبوب الٰهی خواجه نظام الدین بالهام غیبی از دهلی رسیده و بر سر خاک پاک قدم آن سرور صاحب لولاک جبا سوده التماس برای
بنا روضه سرچ پر فتوح قطب العالم نمودند اندرین اثنا محبوب الٰهی را الهام غیبی رسید که بنا روضه از خشت پاک طیار
ساخته بر آنها ختم کلام الله خوانده از آن خشتهای مرمت روضه شریفه بکنید که اندرینجا سری عظیم مغفرت
ظاهر خواهد گشت چون بخدمت خواجه نظام الدین هزارها حافظان میماندند و هرجا که خلفای آنحضرت
هم بودند جمله جمع گشتند خشتها خام ریخته کنانیده بر آن خشتها کلام الله خوانده بنا روضه نهادند و طیار
ساختند یک پنجره بجانب شرق و یک پنجره بجانب شمال برای زیارت مستورات و دروازه بسمت جنوب که
الحال بنام دروازه بهشتی ست بنا نمودند چون روضه شریف طیار شد جمله فرزندان و خلفاوان حضرت
محبوب الٰهی خواجه نظام الدین آمده جسم پاک آن ستوده خلائق از خاک بیرون آورده بخوشبوهای عطر پاک
ساختند اندرین اثنا ارواح پاک سید المرسلین صلی الله علیه وسلم و جمله انبیاء و اصحاب کبار و ائمه و پیران
شجره شریف ظاهر گشتند و نعش مبارک آنحضرت اندرون روضه آورده دفن ساختند. و خشتهای خام برای
لحد آنحضرت طیار نموده بودند در آن حین از روح پر فتوح بابا فرید الدین حضرت نظام الدین را ارشاد رسید که پنجره
شرق که از خشت بنام گذاشته بودند آن را شکست کن که ازین دروازه ارواح پاک سید صاحب لولاک و جمله
بندگان علیهم الرضوان بیرون آیند بالهام خواجه نظام الدین آن پنجره را شکستند و خشتهای آن پنجره که در لحد
حضرت کار آمد شد از آن دروازه ارواح جناب سرور عالم صلی الله علیه وسلم و اولیاء کبار بیرون آمده
متصل روضه شریفه که الحال آنجا حجره خورد بنا کرده اند و نام آن قدم رسول است نهاده شده خواجه نظام الدین را
ارشاد شد که ای نظام الدین ترا از جناب ایزدی فرمان شده است که هر که ازین دروازه بگذرد انشاء الله تعالی
العزیز مغفرت یافته از آتش دوزخ امان یابد و بگو تمام آدمیان را و منادی کن حسب الحکم خواجه نظام الدین
اسرار را ظاهر ساخت میگویند آن منادی و آواز خواجه نظام الدین از شرق تا غرب ظاهر گشت بعضی از
حاضران که دیده باطنی نداشتند انکار ساختند حضرت خواجه نظام الدین در معرض جناب رسالت مآب
عرض نمود اگر زیارت فیض بشارت مزار ارواح پاک جمله خواص و عوام را حاصل شود و مردمان همیشه
ظاهر ببینند از رحمت مستفیض حضور بعید نیست التماس ایشان بدرجه قبولیت گشته ارشاد فرمودند

هرکس که اندرین زمان آید همه بچشم ظاهر معاینه شود و بعد از فرمان خواجه نظام تمام تکرار و منادی کرده بخواند هرکس
که آمد بچشم ظاهر آن مجلس را بدید و از زبان تکرار فرید فرید گفته بطرف دروازه بدید و مستورات از حجره کال
از پیشگاه سرور عالم از بهر زیارت و بشارت مغفرت حکم نفاذ یافت برای همین دیواری طیار ساختند که پرده باشد مستورات
از فرمان سرور عالم صلی الله علیه وسلم از آنجا بهره یاب گشتند احوال آن دروازه را بهشتی میگویند و در روز عاشوره
لوزینه ها بسته کرده آنجا تمام مخلوق را اشتهار روز زیارت مزار شریف حاصل شود وفات حضرت روز پنجشنبه پنجم
محرم الحرام در سن ششصد و شصت و چهار بوده است تاریخ حضرت فرید عصری اولیا رضای بقا است از محبوب الهی رسید که
عمر حضرت چند سال بعد ایشان مسعود بوده و چهار سال گذرانیده اند اول سعد الدین حمویه نقل کرد بعد از آن دو سال شیخ سیف الدین
باخرزی بعد از آن سه سال شیخ بهاء الدین ذکریا بعد از آن سه سال حضرت فرید الحق والشرع والدین انتقال
یافت بعد از آن پنج سال شیخ ابو الغیث یمنی وفات یافت محبوب الهی میفرمود خوش عهدی بود که این پنج
بزرگوار در حیات بود بسم الله الرحمن الرحیم نود و نه نام حضرت بابا فرید که از جناب الهی عطا شده بود
این است هرکس که باعتقاد بر پنج همه خواند آسان شود الهی بحرمت خواجه فرید الدین قدس الله سره العزیز مولانا فرید
شیخ فرید درویش فرید مسکین فرید حاجی فرید غازی فرید شاه فرید سیاه فرید قاضی فرید بابا فرید حسنی فرید
احمدی فرید قطب العالم فرید شکر گنج فرید صاحب فرید خادم فرید مخدوم فرید منقضر فرید حبیب الله فرید مقبول الله
محب الله فرید واصل الله فرید عبد الله فرید روح الله فرید اولیاء الله فرید صنعت الله فرید لطف الله فرید صفت الله فرید
نور الله فرید یار الله فرید شیخ الله فرید رحم الله فرید نظر الله فرید کرم الله فرید ولی الله فرید حفیظ الله فرید
اولیا فرید القیا فرید اصفیا فرید تحی فرید هیبت فرید شیخ الاسلام فرید فقیر فرید غریب فرید متوکل فرید
متکل فرید متحمل فرید عابد فرید زاهد فرید هادی فرید مهدی فرید موحد فرید عالم فرید عاقل فرید صابر فرید
شاکر فرید عاشق فرید عزیز فرید صادق فرید عارف فرید صافی فرید صوفی فرید خالص فرید مخلص فرید
شاه جهان فرید شیخ الزمان فرید قطب الاقطاب فرید غوث فرید محقق فرید مدقق فرید خواجه جهان
فرید محب الحق فرید متقی فرید متدین فرید مجتهد فرید حاجی الحرمین فرید امام الثقلین فرید شیخ
الاعظم فرید شیخ الاولیا فرید میران فرید پیر فرید اول فرید آخر فرید ظاهر فرید باطن فرید بری فرید بحر فرید

محبوب الحق فرید معشوق الحق فرید خشکی فرید ترشی فرید کمال الدین فرید جلال الدین فرید محرم اسرار ربانی
فرید منبع آثار رحمانی فرید واصل فرید فاضل فرید حافظ فرید سالک فرید حامد فرید محمود فرید مسعود فرید دوم
فرید قدم فرید از زبان در بار حضرت محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین قوم است بیت پیر من پیری است
مولانا فرید ہمچو او در دہر مولانا فرید ٭ در جناب امیر خسرو فرمودہ اند بیت قصۂ پیران ما چون
قصص الانبیا است ٭ ذکر مریدان او تذکرۃ الاولیا است ٭ اسما دیگر بودند نام بسم اللہ الرحمن الرحیم
بہ حضرت قطب العالم شیخ السموات والارض فرید الحق والشرع والدین قدس اللہ سرہ العزیز یا سلطان
المشائخ یا سلطان الاولیا یا قطب الاقطاب یا مخدوم اول و آخر یا لسان الحق یا معشوق الحق یا
قبول الدارین یا مخدوم جہانگیر یا شیخ شیوخ العالم یا شیخ شمس العارفین یا شیخ سراج الموحدین
یا سلطان الاتقیا یا شیخ تاج الاصفیا یا شیخ سید الشاکرین یا شیخ الحامدین یا شیخ الطاہرین
یا شیخ الفاضلین یا شیخ المتقین یا شیخ الشافعین یا شیخ الراشدین یا شیخ السالکین یا شیخ الصادقین
یا شیخ الزاہدین یا شیخ المتقین یا حضرت گنجشکر یا شیخ شمس العارفین یا شیخ الاورعین یا شیخ
الکبرین یا شیخ الراکعین یا شیخ الساجدین یا شیخ الصابرین یا شیخ المنورین یا شیخ
المقربین یا شیخ الواصلین یا شیخ المحققین یا شیخ برہان العاشقین یا شیخ بدر الحق یا شیخ
عماد الحق یا شیخ عین الحق یا شیخ ضیاء الحق یا شیخ نور الحق یا شیخ صاحب الکشف یا
شیخ ولد آدم یا شیخ فرید الدین مسعود اجودہنی یا شیخ الاولین یا شیخ الآخرین یا شیخ المحبوبین
یا شیخ صاحب العظمت یا شیخ درویش المتوکلین یا شیخ المومنین یا شیخ العاکفین
یا شیخ المہدی یا شیخ الثقلین یا شیخ الکونین یا شیخ الاطہرین یا شیخ الافضلین یا
شیخ الاولین یا شیخ الآخرین یا سلطان المتوکل یا شیخ الاسلام المسلمین یا شیخ
المخصوصین یا شیخ الثقلین یا شیخ الکونین یا شیخ الاطہرین یا شیخ الکبیرین یا شیخ
الافضلین یا شیخ الاسعدین یا شیخ اعلی العلیین یا شیخ الہادین یا شیخ القائمین
یا شیخ انشار علین یا شیخ السالکین یا شیخ المقبولین یا شیخ الاخیار

یا شیخ المجتبا یا شیخ الکبریا یا شیخ البلغا یا شیخ مقبول سبحانی یا شیخ بحر حقانی یا شیخ صاحب ذوق یا
شیخ صاحب شوق یا شیخ غالب الشوق یا شیخ بحر الانوار یا شیخ قدوة الاطوار یا شیخ السموات الارض
یا شیخ ربی یا شیخ سجری یا شیخ الانام یا شیخ بدر الطریقت یا شیخ برهان الحقیقت یا شیخ
سلطان المجاهدین یا شیخ ملک السالکین یا شیخ یحیی یا شیخ بیت یا شیخ غوث الاعظم
اعظنی مددی یا شیخ قاضی الحاجات یا شیخ فرید الحق والشرع والدین یا شیخ مسعود اجودهنی
یا شیخ هادی المضلین یا شیخ صفت الله یا شیخ صنعت الله یا شیخ الاسلام فرید

فصل چهارم

در بیان حسب و نسب و اولاد و ازدواج و تاریخ و تاریخ وفات سجاده نشینی گنجشکر بدر العارفین
مخدوم حضرت بدر الدین سلیمان ابن گنجشکر حضرت بابا فرید الدین گنجشکر قدس سره که بشرف
سجاده حضرت ایشان مشرف گشت **لقلمیت** آن شیخ المشائخ طریقت آن آفتاب عالم حقیقت حضرت
بدر الدین لقب سلیمان ابن حضرت قطب العالم فرید الحق گنجشکر قدس الله سره که بعلم و تقوی مشهور و معروف
باوصاف مشائخ کبار متصف بود و بعد از وفات حضرت فرید الحق حسب وصیت جناب بابا فرید بالاتفاق همه
برادران و اهل ارادت و خلفا و خواجه نظام الدین که اعظم خلفاء آنحضرت است بسجاده حضرت نشست و انعام
با نور حضور طریقت منور گردانید که هیئت اکثر الدستار بر سر حضرت محبوب الهی آن دستار که حضرت بابا فرید الدین از لطف اکرام
از خدمت جناب پیران پیر شیخ عبد القادر جیلانی رضی الله عنه حاصل شده بود و در بعض کتاب گذشته میگویند که بسیار
رنگ زعفرانی از رشته بعضی روایتست که کناره آن رنگ زعفرانی بود و باقی سفید و در بعضی روایات آنکه پائین درست صحیح
روایت این که حضرت خواجه نظام الدین دستارهای چند سفید از بازار خریده و آن دستارها را بهر یکی در طشت آب
آمیخته با حضرت بدر الدین عرض نمود ای مخدوم از دست خود این دستار حضرت بابا فرید الدین بر سر خود به بندد
باقی دستارهای با بر سر برادران و مریدان خلفا و ان دستار کن که هر یکی را استعداد حاصل شود ایشان همچنان کردند
بعد از آن از دو روز نه بهشتی همه چه حضرت نظام الدین جمله اهل ارادت آمده نشستند و ختم بارواح
خواجگان چشت به شیرینی شود چنانچه تا حال همان متعد و رسم قائم است که بوقت گشادن بهشتی اول
صاحب سجاده حضرت گنجشکر آمده بر مزار شریف دستار زنگ پائین زعفرانی بر سر خود به بندد و بعد از آن برادران و مریدان

حاضران نثار ساخته در دروازه میکشایند و داخل میشوند نقلست که حضرت محبوب الهی خواجه
نظام الدین بعد از نشستن بر سجاده حضرت بدر الدین اداء جمیع رسوم تشریف بدهلی بردند چون ماه رمضان
تشریف آمد حضرت خواجه نظام الدین امیر خسرو و امیر حسن و نصیر الدین چراغ دهلوی را فرمودند که ارادهٔ من همین است که
این ماه تشریف بیارید پایین ضریح پیر دستگیر خود بگذرانم همه حاضران متفق اللسان عرض نمودند بسعادت حضرت ایشان طیار
شده بسیاری علما و فضلا و هر کس که اهل ارادت آن خاندان بود و از نسبت ایشان هستند چون اجودهن
رسیدند بعد از زیارت مزار شریف به همراه صاحبزاده حضرت پیر خود لطف عنایات نموده بخدمت حضرت مولانا
بدر الدین اسحاق که بخدمت حضرت مخدوم بدر الدین سلیمان گذشته رفته بودند آمده با هر دو صاحبان آداب سجاده و
ملاقات نمودند و رمضان شریف بمجاهده مشاهده پایین مزار شریف در اعتکاف گذرانیدند بعد انقضای رمضان شریف
چون ماه عید بر آمد شدند بر روز عید حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین نشستند که حضرت بابا فرید الدین گنج شکر از خدمت حضرت
شیخ عبد القادر جیلانی قدس سره آورده بودند و ایشان را از مدینه مبارک بطریق امانت حاصل شده بود و تفصیل آن در
کتاب قبل مرقوم شده آن علمهای را پوشانیدند و خرقه و جامه حضرت فرید الدین حضرت مخدوم شیخ
بدر الدین را پوشانیدند و آن علمهای قبل و همه مردمان پس صلوات گویان نماز عید گذاردند بعد از آن
آمده آن همه تبرکات و صندوقچه و دستار کاسه حضرت و تسبیح و عصا چنانچه همین رسم قایم است که الحال صاحب
سجاده بابا فرید روبروی روضه منور آمده اول ایشان میپوشانند و بعده خرقه و جامه خود میپوشند و تسبیح در دست و عصا
و کاسه دیگر دست گرفته گدائی میکنند و مردمان توریهای شکر و بادام و نارجیل آورده میدهند و چادر
می اندازند بعد آن همه چیز تقسیم کرده شود نقلست خواجه نظام الدین مرمت مسجد و حجره های آرامگاه
درویشان و لنگرخانه طیار کنانیده برای طیاری ختم بعرس شریف هر کس را که در هر یک پاره اطلاع رسانیده و شروع ختم شریف
بیست و پنجم ذو الحجه بدین طریق نمود که در لنگرخانه همه شب طعام تقسیم میشده و حلوا پخته و ختم کلام الله شریف خود مینمود بعد
از آن حضرت مخدوم بدر الدین صاحب سجاده حضرت بابا فرید را بیاورده روضه مبارک کشیده و پانچه شکر تری پیش ایشان نهاده
بر آن ختم خوانده بارواح سید المرسلین صلی الله علیه وسلم و صحابه کبار گذرانیده از دست حق پرست حضرت بدر الدین
تمام حاضران را تقسیم کنانیدند چون روز تاسوعا عاشورا هم قریب بود دو ختم بر کوزه های شربت بارواح پاک امامین نموده

بر ہر یک مدت میکرد این رسم بعد از اشراق مینمودند چون غرہ محرم الحرام شد اول آن رسم بعد از چاشت سماع
مینمودند خواجہ نظام الدین حضرت مخدوم شیخ بدر الدین را در مجلسخانہ بر مصلای حضرت می‌نشاندند و قوالان سماع
سرودند خود امیر خسرو و امیر حسن و دیگر قوالان سماع ساختند چنان حظی و سرور پیدا میگشت کہ حضرت
جناب شیخ بدر الدین ایستادہ شدہ در استغراق مستغرق می‌بودند و ہمہ اولیاء کبار و محبوب الٰہی و قوالان
نیز موافقت ایشان ایستادہ میگشتند ہر یکی را حظی و معراجی حاصل گشت کہ بیان آن نتوانم ساخت این
رسم تا الحال در عرس شریف جاریست انشاء اللہ جاری خواہد ماند در روز دہم تا ختم سماع کردہ بروز دہم تاریخ محرم الحرام
بوقت عصر از دست مبارک حضرت مخدوم بدر الدین صوم افطار کشادند و حلوای بر خلائق جا حاصل گشتہ بتاریخ ہفتم
شب سماع بر در روضہ بہشتی نمودہ و ختم شریف خواندہ بعد ازان دروازہ کشادند بروز عاشورہ اندرون
بروضہ منور در آمدہ غسل را در عطر و خوشبو معطر ساختند چنانچہ ہمین رسم مجوزہ سلطان المشائخ محبوب الٰہی یکی
از خاصان حق بود تا حال جاری است انشاء اللہ العزیز تا قیام دنیا خواہد ماند نقلست کہ محبوب الٰہی ہر سال از
ہر سال در عرس حضرت بابا فرید الدین گنج شکر آمدہ با جملہ خلفاء خود سماعات میساختند چنانچہ مینویسند کہ
کرت در زندگی حضرت بابا فرید آمدہ اند و ہفت کرت بعد انتقال در اجودہن آمدہ اند و ہر سال کہ آمدند ہر کس
اولاد حضرت را تربیت ہای و پرورش ہای حتی المقدور میساختند و برای فرزندان دیگر قطب العالم حضرت
مخدوم مولانا بدر الدین سلیمان را وصیت نمودند و فرمودند کہ شما دیوان اینجا نیز بابا فرید الدین ہستید پیران
آنہا اگر نمیکنید انصرام مہمات دینی و دنیاوی میکنید لازم کہ جملہ برادران و خلفاء این خاندان را خبرگیری
وارید و ہر کس را تربیت ہای نمایید از فرمودہ ایشان ہر کس کہ بر سجادہ حضرت گنجشکر نشیند بخطاب دیوان
صاحب مخاطب باشند نقلست آن طعام کہ یازدہ روز پختہ ساختہ از قسم میدہ و حلوا تقسیم کنند نام
آنہا جلد شہری مشہور است و بشب ہفتم طعام نان قرص پختہ بر ایشان ختم خواندہ تصرف خواص و عوام الناس شود
نقلست کہ حضرت مخدوم لوان خواجہ بدر الدین کہ بر مسند حضرت بابا فرید الدین نشستہ چنان حق سجادہ
ادای ساختند کہ گاہی بجز ضرورت بجای دیگر نرفتند و ہر حال بسجادہ در مشاہدہ و صوم دوام ماندی و سماع
بسیار شنیدی و ہر وقت مستغرق در عشق الٰہی میبودند و نظر ایشان اکسیر اعظم بود و ہر کس کہ میدید صفائی

قلب حاصل میگشت نقلست که حضرت بابا فریدالدین فرزند خود بدرالدین را بدرالدین سلیمان میگفتند
که نام جد ایشان است و حضرت بدرالدین که خلیفه و شرف دامادی ایشان هم حاصل گشته آنرا بدرالدین اسحاق که
نام جد ایشانست مخاطب کردند چون هر دو بخدمت ایشان میماندند برای تفاوت نام مشهور ساختند
تا الحال آن لقب هر دو صاحبان را بنام ایشان مرقوم شود نقلست که روزی حضرت مخدوم
مولانا بدرالدین سلیمان پسر آنحضرت در محلی نظر ایشان بر عورتی بکر که نهایت حسین بود افتاد
همانجا حیران شده استادند چون ساعتی گذشت مردم احوال ایشان بخدمت حضرت گنج شکر
اظهار ساختند حضرت فرمود بدرالدین را بیارید چون بخدمت حضرت آمدند بابا فریدالدین
حضرت بدرالدین را فرمود ای بدرالدین غافل شو نقش را چه بینی نقاشش را بجو اندرین
اثنا چون والدان دختر را احوال معلوم شد دختر خود را همراه خود نزد حضرت بابا فریدالدین آورده
و نکوحه ایشان یعنی بدرالدین ساختند نقلست که وقت حضرت خواجه فریدالدین دو بزرگ از مقام چشت
آمدند یکی را نام خواجه بزرگ که بوقت ستدن از تکبیر گویند الله اکبر الله اکبر لا اله الا الله و الله اکبر الله اکبر و لله
الحمد دوم خواجه عزیز که بوقت نام ستدن ایشان تسمیه گویند بسم الله الرحمن الرحیم الغرض چون این دو
خلیفه صاحب نعمت نزد اجودهن رسید حضرت بابا فریدالدین بسیار تعظیم و تکریم در خانقاه خود آوردند
و مولانا شهاب الدین و مولانا بدرالدین را در نظر مبارک ایشان آوردند که اینها را شما کلاه بپوشانید آن بزرگان
گفتند که ما را مجال باشد که در نظر حضرت شما کسی کلاه بدهیم حضرت فریدالدین فرمود که با این نعمت از
خاندان شما داریم مطلوب این است که کلاه از دست شما بپوشند بعد از ان حضرت بدرالدین
را فرمود دو کلاه از خانه ما بیار ایشان آوردند حضرت کلاه ها تیار است کرده بدست آن
بزرگان دادند ایشان اول کلاه با حضرت بدرالدین عطا نمود و بعد از ان بحضرت شهاب الدین چون
هر دو صاحبزادگان کلاه پوشیدند حضرت فرمود کلاه اول که بدرالدین را حاصل شده مسند
سجاده من ایشان را حاصل شود و همیشه در اولاد این خواهد بود و شهاب الدین را ایشان حق تعالی
علم ظاهر و باطن عطا نماید هر چه ایشان فرموده بود بظهور پیوست نقلست که بعد از نشستن بر مسند

پنجسال در دنیا مانده و در سال ششصد و شصت و نه هجری بتاریخ چهارم شعبان المعظم روز وفات یافت و درون گنبد
حضرت بابا فرید مقدس بجای ایشان جا یافت و مدفون گشت بوقت رحلت جانشینی مسند شریف بابا نصیبی
پسر کلان خود شاه علاء الدین ارشاد فرمود **در بیان ازواج و اولاد** بدانکه حضرت دیوان خواجه بدر الدین سجاده
نشین گنج شکر را دو زوجه بود اول عصمت پناه عفت دستگاه مسماة بی بی ملکونت اکمل العلما قاضی ابو العلم قریشی
قدس الله سره العزیز دوم بی بی حاجران پسران شیخ بدر الدین سلیمان شش بودند و پنج دختر بدین تفصیل از بی بی
ملکونه کو چهار پسر و چهار دختر پسر اول اسم شاه علاء الدین لقب موجد دریا صاحب سجاده دوم شیخ محمد شهید
سیوم شیخ محمود چهارم حضرت تاج الدین سرور و دختران مسماة بی بی عفت و بی بی سفیده و بی بی زهره و بی بی
زینب و از بی بی حاجران بطن دو پسر و یک دختر اول حضرت محمد دوم خواجه محمود و دوم شیخ احمد و بی بی
رابی عظمت کرامت حضرت شیخ بدر الدین گفت گو نیست **بیت** اسیر محبت ها مر اول نبو قابل ح و نسبتا بهر یا زینت
بهر کانے **در بیان حسب اولاد و وفات** بندگی حضرت قدوة المشایخ قطب الاقطاب حضرت شیخ محمد شاه و شیخ علاء الدین
ابن حضرت دیوان بدر الدین سلیمان ابن حضرت گنج شکر **نقلست** از سیر الاولیا آن افضل مشایخ طریقت
اولیا حقیقت در علو درجات و رفعت مقامات و شدت مجاهدات و قوت مشاهدات و در طی مقامات
در عصر خویش مثل نداشت و در بذل ایثار بے نظیر بود و در مبالغه طهارت ظاهر و باطن در میان مشایخ وقت
خود بے مثل بود و این بزرگوار بعمر شانزده ساله بود که بر سجاده خواجه فرید الدین نشست و تا پنجاه و چهار سال
حق سجاده آن حضرت کما حقه بجا آورد و در حالت حیات هیبت عظمت و استغنا مانع و عالم نشست و تعظیم
مبارک ایشان سوے مسجد جامع بجای دیگر نرفت و از ملوک و امرا التفات مستغنی و صایم الدهر قایم اللیل بود و خلق
او را فرید ثانی میگفتند گویا دریائی پر از فیض بود که لهذا فرید بر روے زمین جانشین گشته و خواجه امیر خسرو
در مدح ایشان بسیار قصیده تصنیف فرموده که مطلعش این بیت **بیت** علائی نبا دین شیخ زر...
عصر که شد بسریر قایم مقام شاه فرید دانسته اسم مبارک او در همه دیار هندوستان و ایران کشمیر و ...
مشهور گشت و خلق بعضی اندیار از نقایت محبت با اعتقاد حقا که آنها اند در قبر ها کرده اند و نام ایشان
بهند ختمات میکنند **نقلست** از سید محمد کرمانی که حضرت مخدوم علاء الدین ...

رمن جهات ثابت بود که ایشان شیر بلوز من خورده و پیش مولانا بدر الدین اسحاق مصحف قرآن شریف
نموده بودیم نقلست سید محمد کرمانی مینویسد که روزی من و حضرت علاؤالدین پیش حضرت شیخ قطب العالم بابا فرید
بازی میکردیم و دهر ایشان برکت نشستن میخوردند حضرت علاؤالدین نعنه یا کیت گرفت حضرت شیخ کبار زرده
شفقت فرزند پروری از دهن مبارک خود بدست دیگام علاؤالدین دهن نهاد از عطا قبول دهن ایشان علاؤالدین
را آنچنان علم ظاهر و باطن منکشف شد و هر دو بست و بسته اسم فیض از ربانی بنهایت حاصل گشت نقلست روزی
حضرت قطب العالم از مسند خود زیر آمده برکرسی از برای وضو نشستند و دستار مبارک خود بر مسند نهاده بودند
و عیسی نام خادم بود که برای وضو آفتابه در دست گرفته پیش آن زبدة الانبیاء ایستاده بود و اندرین اثنا حضرت
عیسی هم جانب خواجه علاؤالدین دید و انگشت بدندان کرده زجر نمود و فرمود ای کودک بی ادبی مکن
در ینحال نظر اقدس بابا فرید جانب علاؤالدین افتاد حضرت خواجه فرید الدین تبسم کرده فرمود منع مکن که
لائق هست و این مسند و دستار در ملک این کودک و اولاد او خواهد شد و هر چه نعمت در قالب منست در رو
سرایت خواهد کرد تا مدت از فیض عالم را رسد از برکت نفس آنحضرت قریب دو قرن بر سجاده آنحضرت نشست
و پای مبارک او بجز فریضه از مصلا جدا نمود و هیچ جای نرفت اگر بادشاهان وقت می آمدند از مقام خود
نجنبیدند و دنیا را هیچ پیشان نیستی اگر کسی بجهت ارادت بیامدی حواله روضه متبرکه بابا فرید کردی و بر کرا
خلافت دادنی بودی بپایان روضه رهبری کردی در دروازه بهشتی برده کلاه پوشانیدی و مخلوق کردی و مخلوق
شدن از حضرت علاؤالدین شده هست حضرت بدر الدین میگویند که مخلوق نبودند و ایشان را بیعت بوالد
خود هست اما تمام فیض از روح پرفتوح زبدة الانبیاء شاه فرید الدین حاصل گشته بعکس آن بزرگ را
در روز طعام خوردن ندید تا لب گور جز عیدین و ایام تشریق و بهر روز جز از یک روز افطار نکردی
و افطار ایشان بوقت شب بودی نقلست روزی آنحضرت را اسراری از انوار الهی وارد شده
هر کس که در آن زمان بخدمت ایشان آمد دینی یا دنیاوی آرزو میکرد
خواست یافت هزارها مخلوق غربا و فقرا را غنی ساختند در میان مردمان
شهرت گشت علاؤالدین موجد ریا گشته که هزاران مردمان از فیض یافته

در عالم شباب ایشان مسجدها ظاهر گشت بوقت افطار انبیر آرد هشتاد من بپختند و از آن دو من شیر و جلیبه با آن
شیر مو از نیک کاسه بکار برده و بوقت افطار در لنگر ایشان طعام حلوا و نان های بسیار بودی از آن تناول
کردی بر فقرا و غربا قسمت کردی خواص و عوام در لنگر خانه ایشان بی اندازه مخلوق طعام خوردی اگر از
محل خلوت و مصلای خود بجهت فریضه در مسجد یا در روضه متبرکه جد خود آمدی محتاجان و مسکینان صف صف
زده ایستاده بودندی از هر صف که اشارت آغاز کردی هر یکی را سیم و زر عنایت فرمودی میگویند که اگر کسی از
صف خود محل دیگر آمده بنشستی مردمان همراهی منع نمودی و زجر کردی و از آن حال بخدمت ایشان
اطلاع نمودی آنحضرت آزرده شدندی و فرمودی که آینده کسی مثل این تقصیر نشود و آن کسانیکه در خدمت
خاص ایشان مقرر بودند طایفه که وضو میکنانیدند و قومیکه جامه میشستند و قومیکه میوه میجستند هیچ فرد را
مجال آن نبود که بی اذن آن درگاه عالی دستی یا آسیبی رساند و وظیفه هر کسی را الا لنگر خود هر کسان را
رسانیدی تمام زینت خود هر کس را خوش نمود ساخته بودند لطافت طهارت و اتقیاء آنحضرت برین
نمط بود که وقتی حضرت شاه رکن عالم نبیره حضرت مخدوم بهاءالدین زکریا ملتانی از شهر دهلی برای
ملاقات ایشان آمد چون از زیارت روضه متبرکه قطب العالم بیرون آمدند با حضرت شیخ علاءالدین
ملاقات نموده معانقه و مصافحه هر دو صاحبان کرده بغلگیر شدند و بر مصلاها رو نشسته با همدیگر سخن
کلام نمودند حضرت شیخ رکن الدین گفت ای برادر شما را خدا تعالی استقامت بخشیده است از آنکه کسی حاصل
نشده چون ایشان وداع گشته باز آنگاه خود رفتند حضرت علاءالدین غسل کردند و جامها شستند
و مصلاها خود هم بشستند این معنی بعضی مردمان پیش حضرت شاه رکن عالم اظهار ساخت که مثل چون تو
فاضلی که برای ملاقات آنها رفت همچون شما پاکی و پاکزاده همچنین کردند حضرت شیخ رکن الدین
فرمود قدر مولانا علاءالدین شما چه دانید و را شما یافت که چنین کند ایشان از درجه استغنا متحمل
شده است از آن با بوی دنیا بسبب علایق دنیاوی می آید ایشان را مناسب بود همچنان کردن میبایست و
دشتها نبادشاه، دین چنان بود که کسی را اندرون حرم شریف ایشان بجز حکم طاقت آمدن
نبودی اگر چه بادشاه عهد بودی لطافت حضرت شاهی حاکم را تعیین کرده فرستاد که از خانه نموده نی

این بار مال بگیرد حسب الحکم حاکم مذکور از همه جا مال گرفته در حجره من بید ملازمان خود را نزد حضرت علاء الدین
به طلب مال فرستاد که همه خانواده ها می باید مال داده اند شما هم مال بدهید حضرت علاء الدین فرمودند مال که
جمع کرده آید بهر فقرا شاید برای آن من هم شما مال میدهم ملازمان مذکور نزد حاکم رفته بیان نمودند حاکم گفت چند کس
آن مال را نزد ایشان برده مال از ایشان بیارید ملازمان آن مال را نزد حضرت بیاورید و پیش حضرت علاء الدین
جمله فقرا و غربا و مسکین شهر را جمع ساخته بود چون مال ملازمان نزد ایشان آمد حضرت مخلوق را فرمود
ای بندگان خدای تعالی این مال فقیران بود شما بگیرید و بکار برید فرمان حضرت علاء الدین آن مال خوان
یغما انگاشته در دست هر کس هر چه آمد برداشتند ملازمان حیران شده قصه نزد حاکم آمده بیان نمودند حاکم مذکور در
غصه و غضب آمده با کوکبه شاهانه و لشکر برای تاراج بدرگاه حضرت علاء الدین بیامد حضرت بر سجاده نشسته
بودند چون دید که به سبب خواست که بحضرت ضرر رساند حضرت علاء الدین هر دو آستین مبارک خود را باز کردند
از هر دو آستین دو شیر از غیب بیرون آمدند و خواستند که حاکم را بدرند چون حاکم مذکور این کشف و کرامات دید
از فعل خود باز آمد و سر بر پای حضرت نهاد و توبه کرد و ارادت آورد و تقصیر حضرت علاء الدین بعد از عجز و
توبه شیران را فرمود که بجای خود بروید شیران مذکور بصورت گربه شده رفتند. نقل است که سلطان غیاث الدین
محمد تغلق که اول نام آن ملک غازی بود و بحوادث روزگار بحال زار و پریشان آمده در لکهنوتی قرار گرفت و هیزم
از جنگل آورده و گذران اوقات خود مینمود وقتی فوج شاهی آمده بود و جبرا که هیزم یا کاه میدید میگرفتند ملک غازی یک پشتاره
هیزم آورده و در دل گذرانید اگر در شهر بیارم ملازمان لشکر بگیرند بهتر این است که پشتاره هیزم در لنگرخانه حضرت
شاه علاء الدین موج دریا برم و از آنجا هر چه حاصل گشت بگیرم یا نان و طعام بخورم همین خیال و ارادت پشتاره
بدرگاه حضرت علاء الدین آورد چون عادت مخدوم علاء الدین بود که بغیر قیمت از هیچ کس چیزی نمی گرفت
ملک غازی را فرمودند قیمت این هیزم بگیر او در جواب عرض نمود هر چه از پیشگاه حضرت عطا شود غنیمت است
من چه قیمت بیان کنم چون دو سه مرتبه حضرت شیخ علاء الدین برای قیمت تقرر نمود ملک غازی مذکور زبان
عجز بیان نمود یا مخدوم من قیمت این پشتاره هیزم سلطنت دهلی است که میطلبم هر چه شما داده است میدهید
ورنه از لنگرخانه شما قوت خوردنی خود خواهم برد از استماع این سخن حضرت علاء الدین فرمودند برو دادیم

العزیز پس عجب است از قدرت کاملهٔ جناب ایزدی که ترا سلطنت دهلی نصیب شود بعد ازان ملک غازی بهمان
فوج شاهی همراه شده رفت و بشکوه مقبول حاکم فوج شد چون در دیپالپور رسیدند آن جا حاکم دیپالپور را
صوبه شاهی معزول ساخت و ملک غازی مذکور را حاکم دیپالپور نمود بعد چند مدت بتخت دهلی نشست و
غیاث الدین محمد تغلق خطاب یافت بعد ازان برای زیارت حضرت علاء الدین از دهلی بسمت اجودهن آمد و انگشت
و یک تسبیح بیش قیمت که هر یک دانهٔ آن خراج مملکت بود برای نذر همراه آورده بعد قدمبوسی دیگر
نقد و پارچات هم نذر گذرانید پیش حضرت نهاد حضرت علاء الدین فرمود این تسبیح را چه کنیم که
ما فقیرانیم واپس ببرید سلطان بسیار عجز نمود بعد ازان حضرت خادم را فرمود که این تسبیح را در حجره
بدار و سلطان سر بزمین آورده در خانهٔ خود رفت حضرت آن نقد و پارچات تمام فقرا را قسمت نمود
یک پیرزنی ضعیف بعد از جملهٔ مردمان آمده سوال نمود حضرت خادم را فرمود آن تسبیح این عورت را آورده
بده خادم مذکور تسبیح آورده داد پیرزن تسبیح را در بازار نزد جوهریان برد مردمان این خبر بشاه رسانید
که آن تسبیح یک عورتی ضعیفه در بازار فروخت میکند سلطان ملازم خود را فرستاد که چندین هزار تنکه
داده ازان پیرزن تسبیح بیارید ایشان رفته چند هزار تنکه پیرزن را دادند و تسبیح آورده بدست
سلطان رسانید سلطان را ازین معنی رنج خاطر شد که من از هر ملک یک دانه جمع کرده نزد ایشان
آورده بودم و ایشان تحفه آوردهٔ ما را هیچ پروائی نداشت و به پیرزنی عورتی را داد ملازم خود را بخدمت
حضرت علاء الدین فرستاد که آن تسبیح را بدهید اگر خواهید قیمت آن شما برای خیرات درویشان برسانم
چون ملازم بخدمت حضرت آمده عرض نمود حضرت فرمود سلطان را بگو آمده خود ببرد ملازم مذکور
بخدمت سلطان بیان نمود چون سلطان بخدمت ایشان رسید حضرت علاء الدین فرمود برو در حجره
و تسبیح خود را بگیر و دیگری را دست نرسانی چون سلطان اندرون حجره رسید چه بیند که هزارها
تسبیح ازان بیشتر قیمت بدیوار هر چهار طرف بمیخ چوب استاده اند سلطان از معاینهٔ این کشف خجل
و شرمسار شده روی بر زمین نهاده توبه و استغفار خواسته التماس بیعت بصد الحاح نمود حضرت او را
بعد از بسیاری عجز بپائین روضهٔ حضرت گنج شکر بیعت نمود یکی از پرستگاران خدمت گشت چند مدت در خدمت

ایشان هر روزی سلطان مذکور نسبت بخدمت حضرت مخدوم علاؤالدین عرض نمود که در شهر خود بسیاری
ظلم و تعدی از من بوقوع آمده که از این سبب مردمان را ظالم میگفتند چه کار کنم حضرت علاؤالدین مطلع
او دیده و یک رومال خود به سلطان عنایت کردند و فرمودند که چون تو از عجز کینی تعبد از این رومال
را بر چشمها نهاده باشی بعضی سر خفی که ترا در ان دخل نیست البته خدای تعالی بر تو مکشوف گرداند
و از تو ظلم بظهور نیاید و هر کس را بعدالت رسانی و بیعت های و تربیت ها یافته از خدمت مخدوم
رخصت یافت و بدهلی گشت نقل است که سلطان غیاث الدین محمد تغلق این رومال که حضرت علاؤالدین
عطا کرده بود هر روز بر روی خود مالیده بر تخت اجلاس منعقد مینمود روزی از روزها سلطان بر
تخت نشسته بود که یک پسر بزرگی بر یک عورتی فریفته بود قضا کار آن عورت معشوقه او بمرد
او را در گورستان دفن کردند بعد از آمدن مردمان از گورستان آن جوان رفته گور وی را شگافت
و با او فعل ناپسندیده کردن خواست بقدرت الهی عورتی مرده دست راست خود بر اندام نهانی
خویش نهاد آن مرد دست او ببرید بعد از ان دست چپ نهاد و نیز بریده آن مرد شدند بفعل
بد شد از این معامله سلطان را مکشوف گشت فی الحال ملازمان خود را دوانید که در فلان
گورستان بروید و آن شخص را بسته بیارید چون ملازمان رفتند همچنان که سلطان گفته بود
دیدند او را بسته پیش پادشاه آوردند سلطان رجوع کرد و دست این مرد را ببرید همچنین
کردند او را آن مرد پیش سلطان آمد و گفت که تو خود را عادل میگویانی و این طور ظلم میکنی
سلطان گفت من عدل کرده ام از پسر خود ملازمان که دیده بودند و گرفته بیاوردند هر دو دست
است یا دروغ عورت پیش پسر خود رفت و حال معلوم کرده بازگشت ملازمان هم شاهد شدند
بر فعل ناهموار او و او دند از ان روز نام این سلطان محمد تغلق عادل شد نقل است که مشتاقانه روزی بخدمت
حضرت مخدوم علاؤالدین سلطان محمد تغلق عرض نمود اگر حکم شود خواهش در دل دارم که یک گنبدی
برای حضرت بنا کنم بعضی گویند که در حین حیات گنبد طیار شده و بعضی روایت است که حضرت علاؤالدین
فرمود که الحال نباید وقتی که من از این عالم فانی سفر خواهم کرد هر کرا توفیق بود خواهد کرد

در شهر بنا کرد که تا حال نام آن مسجد تغلق بادشاه مشهور است نقل هست که بعد انتقال حضرت علاؤ الدین
سلطان محمد تغلق دو امیر خورد که نام یکی قبولخان و نام دیگر بشارت خان بود برای تعمیر عمارت گنبد آمدند مسجد ساختند و جا
مسجد بود که اول آن تا حال مسجد خورد و تنگ است و پائین آن هم اندرون سماع خانه مسجد هست و میان گنبد جائی اینجا
شده که تا حال قایم است و مزارهای صاحبه عفت پناه هزیره خاتون دختر سلطان غیاث الدین بلبن که به لقب
بی بی مستوره هم و میان گنبد آمدند و گرد آن سنگ مزارها دیوار کرده شده هست حسب الحکم بادشاه در برابر آن شریف حضرت
علاؤ الدین گنبدی جداگانه طیار نمود که بر خشتهای آن آیات کلام الهی مرقوم شده هست بعد از بنا رسی گنبد آن هر دو امیران ل
قدمبوسی که نام مایان هم در اینجا اند بشارت خان جوی آب از دریا زیر پاک پتن کندیده آورد و برای آبادی
که تا حال نام آن بشارت مشهور است و قبولخان قصبه قبولا که از پاک پتن بر دو سه کروه واقع تا حال آباد شده است
آباد کنانید نقل هست که وفات حضرت علاؤ الدین موج دریا غره ماه شوال در سنه هفتصد و بیست و
واقع گردید مدت خلافت سجاده نشستن ایشان پنجاه و چهار سال است زهی عظمت و کرامت حضرت
مخدوم علاؤ الدین موج دریا که نقل کشف کرامات ایشان از حد بسیار است که لائق این مقام مرقوم گشت
بیت اسرار محبت را نبود هر دل قابل * در نیست به هر دریا در نیست به هر کانی * نقل هست که حضرت
علاؤ الدین را دو صاحبزاده بودند اول حضرت مخدوم معز الدین دوم حضرت خواجه علم الدین وقت انتقال الهام
ربانی و ارشاد جد خود مخدوم خلافت و مسند سجاده قطب العالم شاه شاهان شیخ حضرت بابا فرید الدین گنجشکر قدس سره بعین پسر
خود حضرت خواجه معز الدین نمودند نقل هست که سلطان غیاث الدین تغلق و جمله خلفا در آن آمده خواجه علم الدین پسر
خورد حضرت علاؤ الدین که بعلم ظاهر و باطن آراسته بود و متابع ذوق تمام داشت و حافظ کلام ربانی
بود سلطان محمد تغلق بغایت اکرام و احترام این خاندان نموده خواجه علم الدین را شیخ الاسلام
مملکت هندوستان گردانید و علاوه پیرایش ملک گجرات تحویل ایشان نموده میگویند که پیش از این هیچ
کس جاگیر و معافی قبول نکرده بعد از انتقال حضرت علاؤ الدین موج دریا سلطان محمد تغلق قصبه آرزوی برای
اخراجات لنگر معافی همگی مقرر کرده اند و اولاد حضرت خواجه علم الدین در پاکپتن بحال است شیخ مسعود بن شیخ
حسین بن شاه بده بن شیخ حسن بن مخدوم سلیمان بن خواجه داود بن خواجه خوند بن شیخ بدهن

بندگیحضرت رکن الدین کان شکر بن حضرت خواجه علم الدین بن دیوان علاؤ الدین بن حضرت بدر الدین بن حضرت گنج شکر **نقل ست و بیان** حسب و اولاد و تاریخ وفات حضرت دیوان معز الدین بن حضرت علاؤ الدین که پیر خلیفه و الد خود است **نقل ست** از پیران اولیا که حضرت مخدوم معز الدین صاحب کشف و کرامات مستقیم و مکرم و علم و حلم بغایتی داشت و سماع بسیار می شنید هر کس که در سماع روی مبارک او دید و بر او نگاه افتاد عشق در وی پیدا میگشت و میل دنیاوی کلی از و مرتفع میگشت حضرت معز الدین تحصیل علم از مولانا قابلی کرده و در دین و دنیا خطی کامل داشت چون بجائی پدر نشست در وازه بذل و ایثار بر بندگان خدای تعالی بکشاد چنانچه گاه سلطان محمد تغلق ایشان را در دهلی طلب نمود و بتعظیم و تکریم شب و روز پیش آمد و عرض نمود که اختیار مملکت و سلطنت بدست شما است هر چه فرمان شود بنده فرمان هستم حضرت معز الدین فرمود مملکت و سلطنت ترا مسلم باشد و پای تو بر سر ما نیست که ما را کار نیست و نه پیش هستیم مرا اینجا قرار نیست **نقل ست** چون حضرت ایشان را اشتیاق سیاحی بسیار بود گاهی بطرف حرمین شریفین بزیارت رفتند و گاهی بطرف اجمیر شریف و دهلی از مزارات بزرگان خود فیضیاب گشتند پسر خود حضرت مخدوم فضیل را بجای خود بر سجاده حضرت قطب العالم گنج شکر در حین حیات خود نشانده بودند **نقل ست** که آن حضرت برای ملاقات برادر خود وقتی در ملک گجرات نزد علم الدین رفتند و آن جا مفسده بتقدیر ایزدی برپا شد اندران مفسده از دست باغیان و کفار بدرجه شهادت رسیدند و مرقد حضرت معز الدین در گجرات هم است تا حال از برکت ایشان از روضه آن جا خلائق فیض میگیرند و نعش مبارک ایشان را از آن جا آورده متصل مزار والد خود حضرت دیوان علاؤ الدین موجد بیاور و ن گنبد مدفون نمودند و تاریخ شهادت آن حضرت سیزدهم ماه محرم است و مدت خلافت شیخ معز الدین را شانزده سال و هشت ماه بتقصد و ستی و نه شهید اکبر گشتند بندگیحضرت دیوان معز الدین را دو فرزند بودند اول نتیجة المشائخ دیوان محمد فضیل صاحب سجاده دوم حضرت مخدوم شیخ صدر الدین **و بیان** حسب و اولاد و تاریخ وفات و مدت خلافت و اولاد حضرت دیوان محمد فضیل قدس الله سره العزیز که بندگیحضرت خواجه

محمد فضیل خلافت از والد خود یافت نقل است از سیر الاولیا که حضرت مخدوم دیوان فضیل بجای جد خویش
در مقام حضرت گنج شکر بر سجاده کرامت نشستند بعد و بیشتر رعایت آن سجاده و ادای نمودند طریقه سلف
خود مسلوک و غایت مشغول بحق و ترک و تجرید کوشیدند مقبول دلها گشتند بدل در دیار کشاد و معتقدان آن خاندان
کرام را بسیار فیض از وجود ایشان حاصل گشت صاحب کرامت و نعمت بود هر که بنظر ایشان می آمد مقبول کونین
گشتی همواره بسماع مستغرق میبود چون وقت حضرت دیوان محمد فضیل با خر رسید جانشینی حضرت گنج شکر
بحکم میران چون پسر خود حضرت پیر دیوان منور شاه تفویض نمود و تاریخ بیست نهم رجب المرجب جلت عروه
و هفتده سال بر سجاده خلافت نشسته اند و در سال هفتصد پنجاه و شش وفات یافت و در گنبد عالی متصل
والد خود مدفون گشت زهی عظمت و کرامت پیر و مرشد ضمیر خواجه محمد فضیل که لایق این مقام هر کس نیست چه خوش
گفته است بیت امر محبت را بنو درد دل قابل [illegible] نیست بهر دریا نیست بهر کانی در بلا آنکه حضرت دیوان
محمد فضیل را دو پسر والا گهر بود اول نبیره که حضرت شیخ الاسلام و المسلمین پیر دستگیر مخدوم اعیان منور شاه دوم
خواجه سعید الدین المعروف بشمس الدین ربانی **در بیان حسب وفات و اولاد و مدت**
خلافت نبیره حضرت دیوان منور شاه که ایشان پسر خلیفه والد خود دیوان فضیل بعد و شیخی با عظمت و کرامت و بسیار
نعمت بود و نظر مبارک وی اکسیر اعظم بود هر که بنظر اشرف وی گذشتی مقبول دلها گشتی چون حضرت خواجه منور شاه بجای اجداد خویش
نشست بجای بابا فرید الدین مسعود اجودهنی سجاده و نهایت ترک و تجرید کوشید زهی عظمت و کرامت ایشان چون وقت
ایشان با خر رسید جانشینی حضرت گنج شکر بحکم میران پسر خود حضرت شیخ نور الدین تسلیم کرد و تاریخ سیوم ماه
صفر بسال [illegible] منتقل شد برحمت حق پیوست و مدت خلافت و سجادگی ایشان پنجاه سال [illegible] بود و مدفن ایشان
متصل والد خود در اندرون گنبد عالی گشت **در بیان اولاد** حضرت دیوان منور شاه پنج پسر بودند اول نبیره حضرت
خلیفه [illegible] شیخ دیوان خواجه نور الدین صاحب سجاده دوم نبیره حضرت سراج المحققین برهان السالکین دیوان
شیخ بهاء الدین صاحب سجاده که ایشان از برادر خود نور الدین حاصل شده بود سیوم شیخ خواجه چهارم
خواجه مجیر الدین پنجم خواجه ابراهیم **در بیان حسب تاریخ وفات و مدت خلافت و**
اولاد حضرت دیوان نور الدین صاحب سجاده پسر و خلیفه اعظم والد خود دیوان منور شاه هست شیخ با عظمت

هیبت و کرامت بود صاحب وجد و سماع بهر که نظر کردی او را از ما سوی الله خالی گردانیدی و همیشه به مجاهده و ریاضت
مشغول بودی و از علایق دنیا فارغ گشته حق سجاده حضرت فرید الحق و الشرع و الدین گنج شکر ادا ساخت چون دم
آخر رسید خدمت مقام حضرت گنج شکر باشارت پیران به برادر شیخ بهاؤالدین بن دیوان منور شاه سپرد و خود به رحمت
حق پیوست و هفتم ماه رمضان بسال هشتصد و بیست و چهار ۸۲۴ پیوست مدت سجادگی ایشان بر سر سجاده خلافت هژده سال بود
شیخ نورالدین را اولاد نیست زهی عظمت و کرامت دیوان نورالدین که لایق این مقام هر کس نیست خوش گفت کسی
بیت اسرار محبت نه هر دل قابل * در نیست بهر دریا نه نیست بهر کانی * و مدفون دیوان نورالدین
پایین مزار حضرت علاؤالدین موجهیا است اندرون گنبد کلان محوطه سر در و مطرف دروازه در

بیان حسب تاریخ وفات و مدت خلافت و اولاد حضرت دیوان مخدوم بهاؤالدین را
خلافت از برادر کلان دیوان نورالدین حاصل گشته شیخ با عظمت و کرامت بود صاحب وجد و سماع بسیاری از عزیزان
از ایشان فیض حاصل گشت و بر مصلای حضرت بابا فریدالدین گنج شکر نشسته حقوق آن سجاده را بنهایت ادا ساخت
آن حضرت خود را یک لحظه و لمحه معاف نداشتی و مشغول با حق و یگانه با خدا و بیگانه با خلق بود بوقت رحلت از
جهان فانی خدمت شاه فریدالدین را به پسر خود باشارت پیران مخدوم شیخ احمد شاه سپرد و ازین عالم رحلت فرمود مدت
خلافت دیوان خواجه بهاؤالدین سی و دو سال که بر سجاده خلافت نشسته اند و در ۸۴۳ هشتصد چهل و سه بجوار رحمت حق
پیوست زهی عظمت و کرامت حضرت دیوان بهاؤالدین که لایق این مقام هر کس نیست خوش گفت گوینده
بیت اسرار محبت را هر دل نبود قابل * در نیست بهر دریا نه نیست بهر کانی * و مدفون دیوان بهاؤالدین متصل
مزار برادر خود نورالدین اندرون گنبد کلان گشته و حضرت دیوان بهاؤالدین را دو پسر بودند اول
جمیع الواصلین دیوان شیخ احمد شاه صاحب سجاده دوم خواجه نعمت الله **در بیان حسب تاریخ و وفات**
و مدت خلافت و اولاد و بندگی حضرت دیوان احمد شاه پسر و خلیفه حضرت دیوان خواجه بهاؤالدین است
شیخ نامدار و مشایخ کبار بود بجای جد خود بر مقام خواجه فریدالدین نشست صاحب حال و وجد و ریاضت او
معروف و مشهور است هر که نفس را ندی بالقطع همان شدی مریدان ایشان صاحب کرامت بودند در دم
واپسین خدمت سجاده حضرت شیخ شیوخ العالم گنج شکر باشارت پیران بپسر خود مخدوم عطاء الله مرحمت کرد

وخود بتاریخ هشتم ماه ذیقعده سال هشتصد و هفتاد و هشت وفات یافت و مدفن ایشان به پهلوی والد خود گشت اندرون
گنبد حضرت علاء الدین و مدت سجاده نشینی ایشان بیست و هفت سال بود و دیوان شیخ احمد شاه را چهار پسر بود اول قطب
الاولیا دیوان شیخ عطاء الله صاحب سجاده دوم خواجه کان سیوم خواجه عزیز الله چهارم مخدوم بهاء الدین

در بیان حسب تاریخ وفات و مدت خلافت و اولاد بندگی حضرت دیوان مخدوم عطاء الله

قدس الله سره پسر و خلیفه حضرت دیوان احمد شاه هست شیخ و مشایخ کامل وقت خود بود صاحب کشف و کرامت بود و
بجای جد خویش در مقام قطب العالم نشسته رعایت سجاده آن حضرت بسیار بجا آورد و آوازه ریاضت و مجاهده
او در اطراف و جوانب معروف گشت مردمان بزیارت او آمدند و هر که نظر مبارکش افتاد منور ساخت چون در آخر به سبب
خدمت مقام بابا فرید الدین بشارت پیران خود به پسر خود شیخ محمد تفویض کرد و بتاریخ هفتم ماه جمادی الاول
بجوار رحمت حق پیوست و مدفن ایشان نزد مزار والد خود اندرون گنبد عالی گشت مدت سجاده نشینی آن حضرت هفده
سال بود که بسجاده خلافت بزرگان خود نشسته اند و سال هشتصد و نود و پنج رحلت فرمود و دیوان شیخ عطاء الله را دو پسر بود
اول قطب المشایخ دیوان شیخ محمد صاحب سجاده دوم مخدوم قطب الدین

در بیان وفات و مدت خلافت و اولاد

بندگی حضرت شهنشاه مخدوم دیوان شیخ محمد پسر و خلیفه بزرگوار خود دیوان عطاء الله است ولی مادرزاد و عظمت و کرامت
او مشهور و معروف و حق سجاده کما حقه بجا ساخت شب و روز مشغول بحق بود هرچه فتوح میرسید بفقرا و مساکین میداد

نقل است که روزی دیوان شیخ محمد در روضه منوره حضرت گنج شکر نشسته بود که بادشاه ولباس قلندرانه
ولایت با دو کس همراهان لباس تنها هم لباس تلن پوشیده بود و در زیارت چون آمد زیارت حضرت قطب العالم فارغ شد
بعد از آن مصافحه بحضرت دیوان شیخ محمد کردند حضرت روشن ضمیر از شرف باطن یافتند که این شاهی است
ولی بزی عالم حضرت بطلبید و پیش بادشاه نهادند و یکدیگر بنا اول مینوشتند با حضرت دیوان شیخ محمد بادشاه پرسید انجا
است مشهور است که بادشاه و قلیچی تنگ بخشید و فقیر دیگر بکلیم بخشید الحال این طبق با این بادشاه حاضر هم بادشاه مذکور بپای
شیخ افتاد و عرض نمود که دست با غیبان حالا بوطن شده ام این بار دیگر کسی آید حضرت فرمودند برو بادشاهی هندوستان ترا
و فرزندان ترا مبارک باد بادشاه مذکور از وقت خود عهد فرزندانش تشریف آورد و مجاور گشت از برکت فرمان ایشان
سلطنت نسبت ایشان چند پشت تا زمانی که وقت و سال شیخ شده که سیده و کلاه و خدمت درگاه بابا فرید سپرد

به فرزند شود و با بشارت پیران حضرت ابراهیم شود بتاریخ چهاردهم شوال بسال نهصد هفتاد و هشت وصال یافت و در
گنبد حضرت علاء الدین از طرف چهار دیوار آن مستور است و سطر سیوم مدفون گشت و مدت خلافت ایشان
بیست و سه سال بود و سه فرزند داشتند اول حضرت دیوان ابراهیم صاحب سجاده دوم شیخ جلال سیوم شیخ جلیل
درمیان حسب اولاد و وفات مدت خلافت حضرت ابراهیم پسر خلیفه دیوان شیخ محمد الله غوث است
از اولیای کبار بود و ریاضت و مشقت ایشان عالم و علم مشهور و معروف و از ایشان فیض مثل حضرت گنج شکر جاری
گشت لهذا نام ایشان ثانی فرید و ثالث فرید هم گفتند شیخ ابراهیم که از ... شیخ براهیم صاحب شاه براهیم در
عالم مشهور نام گشتند کشف کرامات و خوارق عادات از ایشان بسیار ظاهر گشته نقل است که روزی خادم
اسباب نزدی آمد بفرمان الله تعالی نابینا گشته از کوری چشم نمی بینند چون آن شاه دین برای تهجد برخاست و خادم را
فرمود که آب برای وضو بیار خادم مذکور گفت چه بینم که در کور شده ایستاده است و میگوید که اگر بینائی چشمم باز بدید روی
نشاءجم مسلمان شوم اگر این خبر خادم بسمع حضرت رسانید ایشان بعد وضو و رحمت دعا فرمودند در زود بینائی
حاصل گشت و مسلمان شد بیعت آورد و یکی از پرستاران خدای تعالی شد نقل است وقتی سوداگری باراده
دهی بنظر مبارک ایشان آمد و بعد از مدتی سوال کرد که آن راه مرا بنمید و باکرامت خود بنماید حضرت
فرمود هیچ کرامت نمی دانم تو از این خیال فاسد باز آی چند ایشان شوی هرچند حضرت دفع کردند اگر
از گفته خود باز نیامد القصه حضرت دست او گرفت و در جامعش زیر دو فرمود که بیا کرامت خود را تمام
نمایم هنوز این سخن تمامی از زبان مبارک بیرون نیامده بود که تمام دختر سوداگر را آتش گرفت و بسوخت
نقل است هرگاه مسکین بامدادی می شد حضرت شاه براهیم صاحب دستگاه خود را از سر کشیده میدرد می گرفتند
سے چندانیدی بفرمان الله تعالی باران از اطراف و جوانب بسیار میبارید نقل است روزی جوغما
حضرت ایشان وضو میکردند و یک متعلمی نزد ایشان ایستاده بود چون حضرت مسح سر کرد
متعلم مذکور گفت یا شیخ مسح شما درست نشده هر مرا مسح باید نمود حضرت دیوان شیخ براهیم عصا
بدست خویش سر از تن جدا ساخت و در حوض آب غوطه داده باز سر بر تن نهاده بجنبان شد که پیش
از آن بود حضرت بعد از آن فرمود ای مرا در علم الحال سنت ادا شده است یا نی متعلم حیران

مانده وسر بر قدم شاه الست آورد نقل است که وقتی ملازمان الپاهی مره برای معامله زمین به علیا چهنیه وه مدد
معامله زراعت نمیکرد و بیچ و چیندان نبود و سپاهیان تمامی که در اطراف حد ایشان مسیح میداوند آن هم ملازمان سپاهی تحت
میبردند چون حضرت دیوان شیخ برہم صاحب از حال رعایا پاکپتن که ظلم و تعدی ملازمان وقوع یافته از زبان مبارک
فرمودند که در حد پاکپتن این بهره چیز نفع نمیدهد از دیگر رعیت تمامی زمینداران را نفع حاصل میشود که از بیداد و تنگیش
این چیزهای مردمان را تکلیف و ظلم حاصل است از فرزندان ایشان که بباعث ظلم مظلومان بود تباه حال این چیزها
می بودند نقل است که حضرت ایشان را مریدان و خلفا وارد بسیار است چنانچه شیخ المشایخ حضرت شیخ سلیم
چشتی فتحپوری از اولاد بابا فریدالدین حضرت فرید گودر کاستی وال و الد و حضرت شیخ فتح جهکوکی و الد شیخ علمدی
چونیان والد بابا احمد لاتک دیپالپور و والد حضرت زین العابدین و پیر حضرت ایشان دیوان شیخ
تاج الدین محمود که یکی از اولیای کبار بود و شیخ طاهر و مولانا جلال الدین در شکوه آباد و شاه
ابوالفتح در غازی پور و حضرت حاجی نعمت الله در شیخوپور قریب پاکپتن و دیگر خلفاان حضرت از حد
بسیار است تعداد آنها درین جا گنجایش ندارد چون بقتل حضرت ایشان نزدیک رسید خرقه خلافت و مسند
جانشینی حضرت گنجشکر جد خود بفرزند ارجمند حضرت دیوان تاج الدین محمود سپرد کردند خود بتاریخ
بیست و یکم ماه رجب برحمت حق پیوستند و در گنبد حضرت علاء الدین متصل والد خود مدفون گشتند
در سال نهصد و شصت وصال یافت و مدت خلافت ایشان چهل و دو بود ذی عظمت و کرامت
حضرت شاه برهم صاحب که لایق این مقام هر کس نسبت خویش گفت کسی بیت امر محبت از بود
هر دل قابل و ذره نیست هر دریا زینت بهر کانی و حضرت ایشان را دو پسر بودند اول حضرت ضیاء الطریقت
برهان الحقیقت پیران پیر دستگیر مسبیل حاجی الحرمین الشریفین دیوان تاج الدین محمود صاحب سجاده دوم
مخدوم شیخ منور شاه شهید **در بیان حسب تاریخ وفات و اولاد** و مند حضرت دیوان تاج الدین
محمود پسر و خلیفه والد خود دیوان ابراهیم کلان را بالا رحمت دور علم و مجاهده و ریاضت ثانی نداشت و در دید
خود را آخر زمان می پنداشت که بلباس حج و تانی آلتفا میکردند و نظر آن حضرت کیمیا اثر بود و هر که
نظر فرمود و منور ساخت و خلفاء آن حضرت جا بجا صاحب عظمت بودند و مستند بمثل پنجگواه

مستفید گشت حضرت مودود محمد چشتی و شیخ الله داد گوالیری و شیخ احمد گجراتی و شیخ فتح و شیخ گدا بشاه چشتی پانی پتی
و جمال نور مجلی از اولاد حضرت بابا گنج شکر و شیخ نظام برادر حقیقی جد داعی گو و شیخ عبد الصمد و شیخ تاج الدین
و شیخ محمد حسین و شیخ علیم الدین پسران آن حضرت و سید اسد و اوپاک پتنی از اولاد جناب
شیخ عبد القادر جیلانی قدس الله سره العزیز و قاضی سیف الدین بهاری و شیخ ابو الفتح و دیگر
بعضی خلفا آن حضرت در اطراف و جوانب عالم بسیار اند نقل است از شیخ ابو المعالی عباسی طوسی
ساکن جار که داخل صوبه بهار است که حضرت مولانا و مخدومنا قطب الاولیا دیوان تاج الدین محمود بجانب
بنگاله مسافر بودند ناگاه گذر ایشان در جوار بهار افتاد و بازداران حضرت بجهت طعمه در بلده مذکور رفتند
و در تمامی شهر تفحص کردند مرغ نیافتند مگر در خانه قاضی سیف الدین والد شیخ ابو المعالی که ماکیان
بودند فاما قاضی مذکور حاضر نبود بازداران حضرت تمام الحاح نزد خادمان قاضی آمده گفتند
که به بهای مرغ بدهید ایشان ندادند و گفتند که ما نمی فروشیم هرچند که بازداران عاجزی کردند
قبول نکردند ایشان تفحص نموده طعمه از دیگر جای خرید کرده آوردند چون شب شد همه ماکیان
بفرمان الله تعالی بمردند آخر این خبر بقاضی رسید بخادمان خود تعرض نمود وقت صبح پای
برهنه جانب حضرت دوید دید که حضرت سوار شده و باز در دست گرفته بجهت شکار می رفتند
چون نظر مبارک حضرت بر قاضی افتاد فی الفور فرمود قاضی تقصیری شده او را عفو باید
نمود قاضی بر پای حضرت افتاد و عرض کرد که از بنده تقصیری عظیم شده است القصه قاضی
حضرت را ضیافت کرد و حضرت بر قاضی بسیار شفقت و مرحمت فرمودند و خرقه خلافت
از جانب حضرت گنج شکر عطا فرمودند و آن تبرک را در حمایت قاضی گذاشتند شیخ ابو المعالی
می‌نویسد که والد من آن خرقه در بقچه داشتند چند بار در خانه من آتش گرفت اما
از برکت آن بقچه که پیراهن آن حضرت بود و آتش هم نرسید و سلامت ماندیم ای عزیز آری
کسیکه بر سجاده شرع مستقیم است جامه او را بفرمان الله تعالی آتش نمی سوزد نقل است
از والد خود بزرگوار قطب الاولیا خواجه شیخ مودود چشتی بهدالوی که چون اکبر بادشاه فر

صد امتحان اصحاب دین و مشایخ اهل تکفین گشته در پالکیتی نهاده و بجهت آنکه ایشان کشف و کرامت
والزام مرادن حیله انگیخت یک خدمتگار خود را تکفین نموده در تابوت نهاده بصورت میت ساخته نهاده
آمده فهمایش نمود چون حضرت تاج الدین جنازه را دیده تکبیر گفتند شروع دعا نمایند تو از سر جنازه دور شده برخاسته قرار گاهی
بعد از وقوع این حرکت ایشان از مرحوم بهم ساخت القصه چون جنازه را در تابوت گذاشته بادشاه حضرت ایشان و شیخ دیوان
تاج الدین را طلبیده برای پیش ایستادن عرض نمود حضرت ایشان فرمودند قاضی لشکر و امام فوج را حکم جنازه
کردن است بادشاه عرض نمود اگر آب موجود باشد تیمم روا نیست و خیر جنازه تقاضا بحضرت شهنشاه چه حکم دیوان
تاج الدین پیش جنازه خدمتگار رفته ایستادند چون صف آراسته شد حضرت ایشان از بادشاه سه مرتبه اذن
برای خواندن جنازه طلب نمود بادشاه عرض نمود که بخوانید بعد از شنیدن مرتبه سیوم تکبیر افتتاح نماز جنازه
گفتند آن مرد زنده در تابوت بعالم بقا رحلت نمود و بعد از ادای نماز جنازه حضرت بادشاه را فرمودند
چون مرا بر جنازه شما آورده ایستاده کردی ملک الموت بهمراه این جنازه آمده بود و برای همین از شما اذن
طلبیدم اگر بادشاه از این خیال ناقص خود باز آید این هیچ از زندگی خود بپوشد و چون قضا آن آمده بود شما
اذن داده و جان آن مرد قبض شد و بعد از آن سه مرتبه برای شنیدن طلب نمودم و مثال آن هر چه مقدر
او نوشته بود منظور بوده است از معاینه این حال خجل و شرمسار گشته برای ضیافت حضرت ایشان خواهش
نمود چنانچه حضرت ایشان قبول کردند نقل است چون اکبر بادشاه ضیافت آن شاه دیوان حضرت شیخ
تاج الدین طیار نموده برای خوردن طعام حضرت ایشان را آورده تکلف تمام طعام پیش حضرت و
درویشان و معتقدان حضرت نهاده در یک خوان گربه کشته سرپوش بر خوان نموده پیش ایشان
نهادند حضرت دیوان تاج الدین سرپوش از روی طبق برداشت. و فرمودند ای گربه باذن
الله تعالی برخیز دیر و هم مهمان ما ... فرمان آن قطب زمان زنده شده برخاست و گریخت
ای برادر این مرتبه تجلی و میست است هر کس که قرار فی الله گشته با این مراتب رسد مثل او زنده کردن
و میرانیدن سهل است القصه بعد از آن بادشاه را بحکم اعتقاد و ارادت بغایت حاصل شد و
تا چهل روز بخدمت فیض صحبت ایشان از روز و شب روضه مبارک حضرت بابا ... مشغول

نبودند و التماس بقای اولاد که میوه حیات دنیا است نمودند بعد از چهل روز حضرت دیوان تاج الدین قدس سره فرمود
که بخدمت برادرم شیخ سلیم که قطب الهند اند در فتحپور سیکری بخدمت ایشان بروید از انجا فرزند برای شما
حاصل خواهد شد پادشاه در حضور ایشان تولد خواهد یافت از فرموده آنها همچنان بظهور پیوست از انجا پادشاه اکبر بمعه
بیگم خود دلا هوت آمده بخدمت ایشان رفت چنانکه در خانه ایشان تولد یافت نقلست که حضرت دیوان تاج الدین
قدس الله سره در حین حیات نبیره خود و فرزند کلان حضرت مخدوم دیوان فیض الله را خرقه خلافت و جانشینی سجاده بحکم
پیران خود حواله نمودند خود بزیارت حرمین الشریفین تشریف بردند مدتی به سیر مزارات بزرگان نمودند باز آمدند و در [illegible]
حضرت همه پیر دیار بسیار اند چنانچه بیشتر در کتابها منقول شده است چون به سجادگی و خدمت پیر خود دیوان
فیض الله بیرون گردیدند آن مخدوم زاده قدم بقدم جد بزرگوار خود میرفتند و بحضور الله خود با پنج نسبت سجاده [illegible]
اشتا برحمت حق پیوستند عمر شریف ایشان پنجاه سال بود و دو سال به سجاده نشستند بعد از انتقال در
گنبد حضرت علاء الدین به پهلوی جد خود حضرت دیوان شیخ برهم صاحب مدفون گشتند بعد از رحلت
ایشان حضرت جناب تاج الدین پسر دیوان فیض الله مخدوم ابراهیم را بسجاده حضرت بابا فرید [illegible]
گنج شکر نشاندند و خود بعبادت الهی و ارشاد مشغول گشتند بعد چند مدت حضرت دیوان تاج الدین محمود در سنه [illegible]
برحمت حق پیوستند عمر شریف ایشان هشتاد و پنج سال بود مدت خلافت ایشان [illegible]
در بعضی روایات شصت و شش سال بوده است و مدفون حضرت جناب دیوان شاه تاج الدین محمود
زهی روضه قطب العالم در بیرون گنبد کلان گشته زهی عظمت و کرامت حضرت شهنشاه دیوان
تاج الدین محمود و دیوان فیض الله پسر بزرگ ایشان که لایق این مقام [illegible] گفته کسی
بیت اسرار محبت [illegible] قابل شو [illegible] و حضرت سلطان
الاولیا دیوان تاج الدین محمود بابا یازده پسر و پانزده دختر بودند پسر اول بزرگ حضرت شیخ [illegible]
دیوان شیخ احمد صاحب سجاده دوم حضرت فتح الله نوری سیوم شیخ علی چهارم مخدوم اسعد [illegible]
پنجم شاه امان الله ششم شیخ عبد الواحد هفتم حضرت [illegible] هشتم [illegible] نهم شیخ حسین
دهم شاه کرم الله یازدهم مخدوم برخوردار دوازدهم خواجه [illegible] کمال الدین

سیزدہم خواجہ برہان الدین چہاردہم خواجہ محمد سعید پانزدہم خواجہ معین الدین و دیوان فیض الله
این دیوان تاج الدین محمود را سہ پسر اول باسم شیخ المشائخ دیوان ابراہیم صاحب سجادہ دوم خواجہ
عارف سیوم خواجہ محمد ہشتاد و یک نام حضرت دیوان تاج الدین محمود کہ کسی ہفتاد و دو بیت بخواند
حاجت او روا گردد الٰہی بحرمت مخدوم تاج الدین محمود الٰہی بحرمت شاہ تاج الدین محمود الٰہی
بحرمت سراج المحققین شیخ تاج الدین محمود الٰہی بحرمت برہان العاشقین تاج الدین محمود الٰہی
سخی تاج الدین محمود الٰہی بحرمت کامل الاکمل تاج الدین محمود الٰہی بحرمت قطب الزمان تاج الدین
محمود الٰہی بحرمت شیخ الاسلام والمسلمین تاج الدین محمود الٰہی بحرمت متوکل تاج الدین محمود الٰہی
بحرمت پیران پیر تاج الدین محمود الٰہی بحرمت متحمل تاج الدین محمود الٰہی بحرمت محقق تاج الدین محمود
الٰہی بحرمت طالب الحق تاج الدین محمود الٰہی بحرمت حاجی الحرمین تاج الدین محمود الٰہی بحرمت
درویش تاج الدین محمود الٰہی بحرمت صاحب سجادہ تاج الدین محمود الٰہی بحرمت صاحب الولایت
تاج الدین محمود الٰہی بحرمت ضیاء الطریقت تاج الدین محمود الٰہی بحرمت برہان الحقیقت تاج الدین محمود
الٰہی بحرمت خادم الفقرا تاج الدین محمود الٰہی بحرمت صاحب الارشاد تاج الدین محمود در
بیان حسب تاریخ و وفات دیوان حضرت ابراہیم صاحب سجادہ ابن دیوان فیض الدین
حضرت دیوان تاج الدین محمود پسر و خلیفہ دیوان فیض الله است و از جد خود ہم خلافت یافت
اولیا کمال و مشائخ نامدار وقت بود ہمیشہ در مجاہدہ و ریاضت مشغول بودی در عاقبت سجادہ حضرت
گنج شکر باحسن الوجوہ بجا می آورد چون وقت باخر رسید در حین حیات باشارت پیران
خرقہ و سجادہ حضرت بابا فرید بہ پسر خویش ضیاء الطریقت خواجہ شیخ محمد مرحمت فرمودند
و بتاریخ ہژدہم ماہ محرم سنہ ۲۶ھ برحمت حق پیوست و عمر شریف ایشان بیست و نہ
سال بود و مدفونش بجوار قبر جد خود حضرت دیوان تاج الدین شد مدت خلافت ایشان
ہشت سال است یا نہ سال و اصلیہ بحساب پانزدہ سال ہشتو کہ بر سجادہ نشستند و دیوان
شیخ ابراہیم را پنج پسر بودند اول فرزند حضرت دیوان ہمہ الحق شیخ محمد صاحب سجادہ حضرت گنج شکر

دوم خواجہ الٰہ بخش سیوم شیخ غلام محمد چہارم خواجہ محمد پنجم خواجہ جان محمد و در بیان حضرت دیوان شیخ محمد کہ بجای
اجداد خود بر مقام قطب العالم حضرت گنج شکر نشستہ بر سجادہ شرع پیران خود مستقیم ماندہ و عالم با کمال در زہد و ریاضت
ایشان مشہور و معروف است و در زمان این صاحبزادہ یکذات صاحب ہمت و شجاعت ہمہ مخلوق عالم زیر قدم ایشان
دست بستہ و بصورت و سیرت بزرگان سلف اند و مقبول علما گشتہ بودہ و از دنبال و انبار گشتہ و درویشی
و فراخ دستہ اند و مریدان و معتقدان این خاندان امیدوار ارشاد اند با ہمہ برادران الفت و مہربانی از حد
بسیار [illegible] بی عظمت و کرامت ارشاد و عالم دیوان شیخ محمد حضرت حق سبحانہ تعالی آن شہزادہ عالم را ہمیشہ برہ
سجادہ حضرت گنج شکر قایم دارد و در بیان اولاد فرزندان دیگر حضرت دیوان تاج الدین محمود شیخ اکبر علی
ابن تاج الدین را چہار پسر اول باسم شیخ فرید محمد دوم خواجہ خلیل محمد سیوم شیخ جمال محمد چہارم شیخ عبد المجید
شیخ عبد المجید محمد را یک پسر باسم خواجہ فتح محمد دیگر محمد دوم احمد قتال ابن دیوان تاج الدین را پنج پسر بودند
اول باسم خواجہ یحیی محمد دوم شیخ فرید محمد سیوم خواجہ تہا چہارم خان محمد پنجم خواجہ ابوالمعالی دیگر شاہ امان اللہ
ابن تاج الدین محمود را یک پسر باسم خواجہ نور محمد او را یک پسر شیخ صالح محمد دیگر شیخ عبد الواحد ابن
تاج الدین محمود را سہ پسر بودند اول باسم خواجہ ابوالمعالی دوم شیخ فاضل محمد سیوم خواجہ صالح محمد و خواجہ
صالح محمد مذکور را یک پسر باسم علاؤ الدین دیگر شیخ عبد اللہ ابن تاج الدین محمود مذکور را سہ پسر
بودند اول باسم خواجہ غلام فرید دوم خواجہ غلام محمد سیوم خواجہ غلام علی دیگر شیخ حسن محمد ابن
دیوان تاج الدین را یک پسر شیخ جمال دیگر شیخ کرم اللہ ابن دیوان تاج الدین دو دختر بودہ
مخدوم محمود ابن تاج الدین را یک پسر خواجہ ولی محمد دیگر خواجہ برہان الدین عرف بلند
پسر شیخ داود را یک پسر نور محمد دیگر خواجہ محمد حسین ابن دیوان تاج الدین محمود را یک پسر شاہ
عنایت اللہ عرف طاہر محمد او را یک پسر خواجہ عبد الرحمان دیگر شاہ حسین الدین ابن دیوان
تاج الدین محمود را یک پسر خواجہ رکن الدین و در بیان نسبت دختران دیوان تاج الدین محمود
و اولاد حضرت علاؤ الدین موجود بودند نام ایشان ہر جا کہ پیوندی شدہ بتفصیل کہ یک دختر دیوان
تاج الدین محمود در خانہ شیخ علاؤ الدین ابن شیخ داود ابن شیخ حبیب ابن خواجہ برہان الدین

این دیوان احمد شاه صاحب سجاده مذکور است دوم دختر آن حضرت در خانه برهان الدین ابن دیوان احمد صاحب سجاده
سیوم دختر آن حضرت در خانه شیخ الله دین ابن شیخ احمد عبد الوهاب ابن برهان الدین مذکور است چهارم دختر آنحضرت
در خانه حسین الدین بن عبد الوهاب مسطور است و از آن یک پسر خورد دارد و از آن یک پسر باسم خواجه عارف مسمی
پنجم دختر آن حضرت در خانه خواجه فیروز ابن شیخ عبد الوهاب که از آن عفیفه یک پسر باسم پیر محمد است
ششم دختر آن حضرت در خانه خواجه حبیب الله ابن شیخ عبد الوهاب مسطور است که از آن عفیفه چهار پسر باسم
شیخ بدر الدین و شیخ صدر الدین و شیخ فتح محمد و شیخ بده ما هفتم دختر آن حضرت در خانه نظام الدین ابن
خواجه قیام الدین بن خواجه حافظ بن خواجه عیسی بن ابو الفتح بن رکن الدین بن شیخ خوجو بن دیوان منور
شاه مرقوم که از آن عفیفه یک پسر شاه محمد هشتم دختر آن حضرت در خانه خواجه قطب الدین ابن کمال الدین ابن قطب الدین
ابن دیوان عطاء الله صاحب سجاده مسطور است نهم دختر آن حضرت در خانه شیخ محمد بن کمال ابن قطب الدین مذکور دهم
دختر آن حضرت در خانه خواجه افضل الدین ابن کمال الدین مذکور که از آن عفیفه یک پسر متولد شده یازدهم دختر
آن حضرت در خانه شیخ قاسم ابن کمال الدین مذکور دوازدهم دختر آن حضرت در خانه خان محمد بن شیخ احمد ابن
خواجه الله بخش ابن خواجه حافظ ابن خواجه عیسی مسطور است سیزدهم دختر آن حضرت در خانه خواجه منعم ابن
شیخ محمد ابن خواجه یوسف ابن خواجه خلیل ابن دیوان شیخ محمد صاحب سجاده چهاردهم دختر آن حضرت در خانه
شیخ احمد ابن حسین الدین ابن صدر الدین ابن شیخ عبد الوهاب مذکور پانزدهم دختر آن حضرت در خانه
شیخ علی محمد ابن علاء الدین ابن شیخ داود ابن شیخ جیا بن برهان الدین مذکور و شیخ علی نواسه
ملک تهراج کهوکهر است شانزدهم دختر آن حضرت در خانه محمد مقیم بن شیخ محمد بن شیخ یوسف بن شیخ
خلیل ابن دیوان شیخ محمد صاحب سجاده تفصیل دیگر اولاد سجاده نشینان دیوان علاء الدین
موجه به شیخ سعد الدین ابن دیوان فضیل شاه صاحب سجاده که اولاد ایشان در پاک پتن
باسم شیخ اعظم بن خواجه سلیمان بن خواجه چاؤ بن خواجه شهاب الدین وغیره ابن شیخ معظم بن
شیخ محمد بن شیخ زین العابدین در دهلی شیخ خوجو بن شیخ منور صاحب سجاده مسطور که اولاد
ایشان بندگیحضرت حجة الواصلین شاه علاء الدین نبیره پیر و شیخ المشایخ و اولیا شیخ بدر الدین

بن مخدوم نور الدین بن شیخ تاج الدین بن شیخ خوجو بن نبیرهٔ حضرت قطب الاولیا دیوان منور صاحب سجاده نشین مذکور
آنحضرت یکی از اولیای خدا و مشایخ نامدار بوده که کرامات و احوال عالیشان بسیار مشهور و معروف است و مرقد مبارک آنحضرت
در دهلی است و مردم انبوه از زیارت آن مزار پر انوار فیض بسیار می‌یابند و شیخ علاء الدین زنده پیر مشهور پسر حضرت علاء الدین از
اولاد ایشان‌اند وقت رحلت سجاده خود و خرقه خلافت و آنچه نعمت از آبا و اجداد خود یافته بود همه برادر
خود حضرت بدر الدین ابن نور الدین مذکور مرحمت فرمودند و حضرت بدر الدین را دو پسر بودند اول شیخ
فضیل دوم شیخ جیندن و حضرت فضیل اشرف سجاده زنده پیر علاء الدین اشرف بود و خواجه فضیل دو پسر
داشت باسم خواجه ذکریا صاحب سجاده آنحضرت و شیخ حاجی عبد الصمد و خواجه ذکریا را دو پسر شیخ احمد صاحب سجاده
آنحضرت و شیخ محمود صاحب سجاده و حاجی عبد الصمد را سه پسر شیخ تاج الدین و عبد اللطیف و شاه بدر عالم
در حضرت دهلی شیخ جیندن و برا یک پسر باسم شیخ لادن و برا یک پسر خواجه بدر الدین و برای شیخ پسر خواجه قطب الدین
و صدر الدین و مصطفی و خواجه مصطفی و خواجه مصطفی صاحب سجاده بود و صدر الدین مذکور را دو پسر باسم
درویش محمد و خواجه مصطفی مذکور را سه پسر خواجه وجیه الدین و شیخ اسماعیل صاحب سجاده و دو دیگر اولاد خواجه شمس الدین
ابن شیخ خوجو بن دیوان منور شاه صاحب سجاده گنجشکر مسطور دهلی و بعضی در برانپور و یکی باسم خواجه
نظام الدین خان ابن خواجه یعقوب بن شیخ احمد حاجی بن شیخ برهان الدین بن شیخ شمس الدین مذکور و شیخ حبیب
بن خواجه محمود بن خواجه عبد الوهاب بن هیبت بن غیاث الدین بن برهان الدین مسطور در حضرت
دهلی شیخ بهاء الدین و شیخ رکن الدین بن شیخ اسماعیل و شیخ نور محمد بن شیخ نصیر الدین بن ابو محمد بن شیخ هیبت مذکور
و شیخ با محمد بن شیخ عبد الوهاب بن شیخ هیبت مذکور در اجودهن عرف پاکپتن باسم شیخ محمد بن خواجه بایزید بن خواجه قیام الدین
بن خواجه حافظ بن خواجه عیسی ابن عبد الفتح بن شیخ رکن الدین بن شیخ خوجو بن دیوان منور شاه صاحب
سجاده گنجشکر و شیخ خوجو ابن شاه محمد بن شیخ نظام الدین مذکور و شیخ صدر الدین بن شیخ قیام الدین
مذکور و شیخ جا محمد بن شیخ احمد بن شیخ الله بخش بن خواجه حافظ بن خواجه صین الدین مسطور
شیخ نعمت الله ابن خواجه بهاء الدین بن منور شاه صاحب سجاده مرقوم و از پاکپتن تشریف آورده در اگره
سکونت گرفته بود و مرقد وی همانجاست و را سه فرزند بودند اول مولانا فخر الدین دوم علمشاه

و شیخ حسین و شیخ فخر الدین مذکوره بموقع بیان پور بن اعمال پرگنه خالواده سرکار آگره سکونت گرفته کرمنا
وی با نجابت و مردم آنجا با زیارت آن فرزند بزرگوار برکت نامی یافتند و اولاد وی با نجابت
و بعضے در بکسر نیست و دیگر اولاد شیخ علی بن نعمت الله مذکور بموقع مذکور باسم شیخ بدهن و شیخ … شیخ
و شیخ خضر و شیخ مسعود و ابنای شیخ عبد المجید بن شیخ محمد بن شیخ عثمان بن شیخ علی مسطوره و شیخ جان محمد
بن شیخ عطاء الله ابنای شیخ فیروز بن شیخ چهجن بن شیخ عثمان مسطور و شیخ عبد اللطیف و حبیب الله بن
شیخ رکن الدین بن شیخ گدائی بن شیخ عثمان مذکور و شیخ معظم و اعظم پسران شیخ بدهن شیخ
الاولیا و شاه محمد پسران شیخ بدهن بن شیخ عبد الوهاب بن شیخ حسین بن شیخ نعمت الله مذکور و شیخ
چهجن بن جمال الدین بن شیخ حسین مذکور دیگر در پاکپتن … حضرت برهان الدین … ابوالفتح
صاحب سجاده … پسر خواجه محمد داد و خواجه حبیب و خواجه موسی بن شیخ بهاء الدین و خواجه …
را یک پسر باسم عبد الوهاب و دیگر شیخ پسر اول … و خواجه معین الدین و خواجه بهاء الدین … شیخ
فیروز شاه … شیخ حبیب الله و شیخ حبیب مذکور را یک پسر بود باسم شیخ علاء الدین او را دو پسر
اول شیخ شریف محمد دوم شیخ حلیم محمد و شریف محمد را یک پسر شیخ گلو و علی محمد را یک پسر شیخ … شیخ
غلام محمد ابن شیخ الله دین مذکور را شیخ برخوردار و شیخ یوسف محمد و شیخ خوب و شیخ احمد ابن شیخ
معین الدین مسطور و دیگر شیخ پیر محمد بن شیخ فیروز مرقوم و شیخ بدر الدین و شیخ صدر الدین و شیخ محمد
و شیخ بدها ابن شیخ حبیب الله مذکور و شیخ موسی بن برهان الدین مذکور را یک دختر بود و در بکسر
شیخ بهاء الدین ابن شیخ برهان که از اولاد … شیخ معز الدین بن شیخ بهاء الدین مذکور و دو فرزند
شیخ معز الدین مذکور دختر شیخ عادل چشتی بود و همشیره شیخ فیروز که از ان عفیفه … دو پسر
چهار دختر و شیخ کرم الله را دو پسر اول باسم شیخ اسد الله دوم شیخ برهان الدین دیگر شیخ تاج الدین
محمود و شیخ حاجی محمد ابن خواجه خضر بن خواجه … بن شیخ بهاء الدین مرقوم و شیخ بدر الدین
بن شیخ نظام الدین بن شیخ بهاء الدین مذکور و شیخ بایزید بن شیخ علاء الدین
بن شیخ نظام الدین مسطور و دیگر شیخ قطب الدین ابن دیوان عطاء الله صاحب سجاده

حضرت گنجشکر را سه فرزند بودند اول باسم شیخ بدن دوم شیخ کمال سوم شیخ نصر الله و شیخ کمال را هفت
فرزند بودند اول مخدوم قطب الدین دوم علی شاه سوم مخدوم عبد الله شهید چهارم خواجه جلال پنجم شیخ محمد ششم شیخ قاسم
هفتم شیخ مفضل هشتم شیخ جلیل و دیگر شیخ جلیل بن ربیع الدین بن شیخ محمد صاحب سجاده حضرت گنجشکر مسطور گردید از اولاد ایشان و دیگر
پور لنگری باسم شیخ یوسف و شاه احمد بن شیخ جلیل مذکور و شیخ یوسف را یک پسر شیخ محمود و برادر
هشت پسر خواجه بدر الدین و خواجه قطب الدین و مخدوم مصطفی و شاه محمد و شاه عزیز الله و شاه محب و
شیخ منیب و خواجه مقیم و شیخ احمد بن شیخ جلیل را یک پسر شیخ علاء الدین که وی را دو پسر شاه امان الله
و شیخ معظم جد سارنگپور که در ملک مالوه است آنجا باسم شیخ سلطان که از اولیای خدا بودند و در خانۀ شیخ
سلطان همشیرۀ شیخ بهکیاری صاحب ولایت سارنگپور است و شیخ بهکیاری صاحب از نسل حضرت
گنجشکر بوده اند و دختر سلطان مذکور در حبالۀ عقد نبیرۀ حضرت شیخ الفضل بعداوی از واصلان حق
بوده و دختر شیخ مذکور در حبالۀ عقد شیخ نظام برادر شیخ فیروز چشتی بن شیخ عادل است
و شیخ نظام جد مادری بنده کاتب الحروف میشوند و شیخ صدر الدین و خواجه نظام الدین بن شیخ کبیر ابن
خواجه ولی بن شیخ زین العابدین بن شاه نظام الدین بن سعد الدین بن شیخ محمد فضیل صاحب سجاده حضرت گنجشکر
دیگر مخدوم خواجه موسی و شهاب الدین بن شیخ محمد بن شیخ اولیا بن خواجه زین العابدین مذکور و شیخ سراج الدین بن شیخ احمد
بن شیخ اولیا مذکور و دیگر اولاد شاه علاء الدین موجدیا ابن مولانا بدر الدین سلیمان ابن قطب الانبیا حضرت گنجشکر
بسیار است آنچه فقیر دیده و شنیده در قلم آورده والله اعلم بالصواب. در بیان تفصیل قومها که مریدان خاندان حضرت
گنجشکر بودند و نسبت دختران قوم بفرزندان قطب العالم کهوکهران و بهتیان و دوده‌یان و افغانان که گرد
پاکپتن شریف ذی جاه و ریاست اند و همه قومها با این خاندان بیعت نمایند و مرید شده اند و حضرت گنجشکر
این قومها را خلعت اسلام پوشانیده مسلمان کرده اند و ملک گیری نموده اند الان همچنان اند و دختران
ما در حبالۀ فرزندان حضرت علاء الدین موجدیا ابن بدر الدین سلیمان ابن قطب العالم گنجشکر کرده آمده اند. تفصیل
ذیل قدری مرقوم نمایم اول دختر ملک شیخو ابن ملک سپنه کهوکهر در خانه دیوان شیخ محمد صاحب سجاده بود و
دیگر دختر ملک بسرت ابن ملک ... کهوکهر در خانه دیوان فیض الله صاحب سجاده بود چهارم دختر ... اسمعیل خان

بن عمر خان کهوکهر در خانه شیخ محمد صاحب سجاده بن شیخ الهدیت پنجم دختر ملک تاج الدین بن ملک کالو در خانه خواجه شمس الدین علی بن دیوان
تاج الدین محمود صاحب سجاده ششم دختر عمر خان بن شاه مسعود کهوکهر در خانه محمد یحیی بن تاج الدین محمود هفتم دختر ملک
پیر سینه بن ملک حسن رستم در خانه خواجه عبدالصمد بن دیوان تاج الدین مسعود هشتم دختر ملک عبدالصمد بن مولانا مساک
کهوکهر در خانه تاج محمد احمد قتال بن تاج الدین شیخ محمد نهم دختر ملک پیر سینه بن ملک حسن رستم مذکور در خانه صدر الدین شیخ محمد
دهم دختر ملک تاج مسعود در خانه شیخ عبدالله بن خواجه دادن بود یازدهم دختر سجاول خان کهوکهر عرف بیگی در خانه
برهان الدین بن احمد شاه صاحب سجاده دوازدهم دختر کهوکهر در خانه خواجه کمال الدین بن شیخ الدین سیزدهم دختر کهوکهر
در خانه قطب الدین بن شیخ عطاء الله صاحب سجاده بود چهاردهم دختر در خانه شیخ محمد شریف بن خواجه علاء الدین شیخ
دیگر بعضی ازیشان نیز دختر خود بصاحبزادگان سید داده اند اول دختر رای شیر سنده بن رای الهداد بهتی در خانه شیخ جلال
بن دیوان شیخ محمد صاحب سجاده دوم دختر بیٹے در خانه قطب الدین بن عطاء الله صاحب سجاده سیوم دختر
بهیٹے در خانه شیخ کمال بن شیخ قطب الدین مذکور بود چهارم دختر رای تهاد در خانه شیخ احمد بن شیخ الله بخش بود
پنجم دختر لعل خان در خانه الهبخش بن شیخ ابراهیم صاحب سجاده و دیگر دختران افغان و ملان دختر رای قطبا
بن رای محمد در خانه دیوان تاج الدین محمود دوم دختر میسی خان در خانه شیخ بدن بن قطب الدین بن دیوان
عطاء الله سیوم دختر شهباز خان بن رای قطبا مذکور در خانه شیخ احمد قتال بن تاج الدین محمد و ست دختر
تهارج و بهری بن رای لکهی در خانه شاه عبدالله بن تاج الدین محمود و بعد دیگر چند دختران در خانه صاحبزادگان
داده اند منقول است چون حضرت بابا فرید الدین در ملک پنجاب باشارت ایشان توطن نمودند بعضی قوم مهار که در
بنگاله بود و از جانب مالوه مثل بهتیان و دیگر بیان که مسلمان کرده بودند چون حضرت ایشان هم انتقال کرده اند و دیگر
اقوام که وطن خود گذاشته نمودند بعضی ازان وطن دریا نمودند بزرگان قوم سیال را اجازت برد بالکی چناب
فرمودند بوقت رخصت بزرگان قوم سیال مهو نام جهته نقیر از خلفای حضرت فرید الدین بود
اوکا بی برای عیال اطفال خود عرض نمود بوقت دادن خلافت و عطا نمودن ملک در یا چناب
قوم سیال را که مریدان خاص بابا فرید الدین بودند جهته مذکور حاضر بود چون سیال را خرقه و تسلی عطا نمودند
حضرت بابا فرید الدین دوباره جهته مذکور فرمودند که برو همچنین قوم سیال را لنگ تا جهته مذکور نیز همراه

ایشان شده رفته اند و دعائی حضرت بابا فرید الدین در اولاد سیال چنان شد که در شمار نیاید و صاحب جاه و اقبال اند
و شیخ بابو کر بزرگان قوم کهوکهر از عربستان آمده اند و پیشتر مسلمان بودند و باقی قوم و گرد و نواح وجیه
بزرگان تمام قومها ملک هند مسلمان کرده اند و راجپوتان ایشان ملک هند ابتدا اول بسیاری قوم را حضرت
جناب خواجه معین الدین سنجری عطار رسول صلی الله علیه وسلم مسلمان کرده بعد ازان در ملک پنجاب
حضرت بابا فرید الدین بسیار قومها را مسلمان کرده و بسیاری قوم حضرت بهاء الدین ذکریا ملتانی
هم مسلمان کرده و بعد ایشان حسب قضا کشف کرامات که از اولاد و خلفاء ان ایشان گذشته اند بسیاری اسلام
ظاهر گردانیده لیکن درین ملک پنجاب از وجود مسعود خواجه فرید الدین و جناب شیخ بهاء الدین ذکریا ملتانی اسلام
اول ظاهر یافته بعد ایشان هر کس از خاندانها حسب قضا نعمت پیدا شده و در ملک پنجاب همه بزرگان نیز اسلام
نموده و از هر سلسله فیض بی اندازه جاری گشت آنچه وزره مو موقوم فقیر جعفر کاتب الحروف روبروی حضرت
شیخ المشایخ دیوان شیخ محمد صاحب سجاده حضرت گنجشکر و از کتب قدیمه درگاه فریدیه دیده و شنیده قلم آورده والله اعلم
بالصواب و تفصیل نام و لقب اقوامها در کتاب جواهر گنج سنت بند کاتب الحروف بسیار بقدر احوال اولاد آنحضرت

در بیان اولاد فرید گنجشکر حضرت خواجه شیخ محمد شاه بن حضرت بدر الدین سلیمان بن حضرت زبدة الانبیاء شاه
فرید الدین گنجشکر بدانکه خواجه شیخ محمد مذکور را دو پسر بود اول باسم فیروز شاه دوم خواجه خضر که اولاد ندارد
فیروز شاه را سه پسر بود اول باسم نور الدین دوم شیخ عبد الملک سوم خواجه جلال الدین که اولاد ایشان
در چشتیان که برابر دریا ست و در انجا شیخ غازی ابن شیخ لنگاه بن خواجه حمون بن شیخ کمال بن البع و دیگر شیخ
تولد ابن شیخ حمون مذکور ست و در بار منتکو شیخ شهاب الدین که نزدیک حضرت پاکپتن ست و در انجا
باسم پیر مبارک و شیخ عمر بن فیروز شاه بن شهاب الدین مذکور و شیخ ابراهیم بن حضرت علی اکبر و شیخ یوسف
بن شهاب الدین مسطور و خواجه معروف بن داود و از اولاد شیخ تاج الدین و غیره و قبولپور نیز گنج حضرت
شیخ موسی بن خواجه حسام الدین بن نور الدین بن فیروز شاه بن شیخ محمد مسطور اولاد شیخ موسی را
در پیندوری باسم قادر شاه و شیخ بلیجو و شیخ مجاهد ابنا شیخ علی و شیخ علاول بن شیخ ابا بکر و شیخ
فیض الله و سعید خان ابنا عبد الشکور بن مهر باد و شیخ جنید و شیخ سارنگ ابنا شیخ سراج الدین

بن شیخ عبد المجید بن شیخ داود بن شیخ ابو الفتح بن شیخ موسی مسطور در حبالهٔ شیخ سراج الدین دختر شیخ
نظام الدین بود و در جد کاتب الحروف بود و شیخ تاج الدین شیخ سلیمان انبا شاه الثانی بن امام الدین بن عبد المجید بن
خواجه سعید مسطور در حبالهٔ عقد شاه امام الدین نیز دختر شیخ نظام الدین مذکور بود و دیگر شیخ کمال بن شیخ فتح بن شیخ
عبد المجید مذکور شاه فیض الله بن شیخ عبد المجید بن شیخ سعید بن شیخ داود مذکور در حبالهٔ عقد شیخ فیض الله عمهٔ کاتب
الحروف است و شیخ کمال بن خواجه محمد جد کاتب الحروف است دیگر شاه فرید بن شیخ جلیل در حبالهٔ وی نیز خواهر شیخ کاؤ دختر
دیگر زین بن شیخ معز الدین بن شیخ داود بن شیخ عبد الفتح بن شیخ موسی مرقوم در حبالهٔ عقد شیخ زین دختر
مخدوم علم دین بن خواجه داود مسطور بود و مخدوم علم الدین والد بزرگوار جد کاتب الحروف است و شیخ زین مذکور
را از آن عفیفه دو پسر بوجود آمدند باسم شیخ ابو زید و شیخ شهاب الدین دیگر شیخ کبیر بن شیخ صدر الدین بن شیخ
سلیمان بن شیخ ابو الفتح مسطور در حبالهٔ عقد شیخ صدر الدین دختر شیخ داود بود و از آن عفیفه شیخ معز الدین کاتب
الحروف است و در حبالهٔ عقد شیخ کبیر مذکور شیخ صدر الدین بن شیخ سلیمان بن شیخ ابو الفتح مسطور در حبالهٔ عقد شیخ صدر الدین
دختر شیخ داود و ثانی نیز دختر شیخ علم الدین مذکور بود و در حبالهٔ وی که از آن عفیفه چهار پسر متولد شدند باسم شیخ
منصور شاه و شیخ محمد و شیخ خداداد و شیخ عبد الرحمن او یک دختر نیز دیگر شیخ ابو الخیر بن سلیمان شیخ ابو الفتح
مسطور که در حبالهٔ عقد شیخ ابو الخیر نیز دختر خواجه علم الدین مخدوم بود و که از آن مسطوره پسر بوجود آمدند باسم شیخ
اسحاق و شیخ رجب و داود و شیخ اسحاق را یک پسر بود باسم عبد الهادی دیگر خواجه حبیب و شیخ عبد الصمد و شیخ
حسام و شیخ عبد النبی ابنای خواجه نظام بن مخدوم سلیمان مرقوم و در حبالهٔ عبد النبی مذکور دختر شیخ
کهن چشتی سرهندی بود و خواجه قطب و شیخ نور و شیخ غیاث الدین ابنای شیخ بهلول بن شیخ حسن بن
شیخ بلال بن مخدوم داود مذکور در حبالهٔ عقد شیخ بهلول مذکور همشیرهٔ والد بزرگوار کاتب الحروف است و شیخ ادم
بن شیخ یعقوب بن شیخ حسن مذکور که در حبالهٔ وی دختر شیخ حاجی محمد شاه بن لشکری انصاری که خواهر
زادهٔ خواجه فیروز است و در حبالهٔ حاجی محمد مذکور دختر شیخ محمد جد کاتب الحروف بود و دیگر خواجه فتح محمد بن شیخ
و غیره ابنای شیخ سکندر بن شیخ حسن مسطور شیخ عبد المجید بن شیخ محمد مذکور و شیخ صادق بن فیروز شاه و شیخ موسی بن
از نسل خواجه عبد الکریم ... شیخ محمود است دیگر شاه بخش بن مظفر بن شیخ ابراهیم بن حسام الدین بن داود

مرقوم رعامند تاج الدین پسران خواجه الدین بن شرف الدین بن برهان شاه بن شیخ داود مسطور دیگر
شیخ نعمت بن حمزه بن جمال الدین بن بدرالدین بن اسمعیل بن خواجه ابوالفتح مذکور نام محمود بن قطب بن شیخ محمد
بن خلیل بن چاند بن سلیمان بن خواجه ابوالفتح مذکور دیگر ابوالمعالی بن مخدوم معروف بن جمیل بن نعمت الدین جمال
بن شیخ ابوالفتح مذکور دیگر شیخ سعد حسن را اولاد و دختر است و شیخ حاجی بن طاهر بن نعمت الله مرقوم را نیز
اولاد و دختر است و در میان ده باسم شیخ حسین بن شیخ عبدالکریم بن خواجه بن ابوالفتح مذکور و در شیخوپور
باسم صالح محمد بن مخدوم زین العابدین بن امان و بهاءالدین و بدرالدین بن امان مذکور را اولاد
هست و در قطب پور نیز اولاد شیخ محمد حسن مذکور ساکن است مثل شیخ بهاءالدین بن شیخ منور و غیره
و برادران شیخ زین العابدین و شهباز خان و شیخ خان بن عبدالغنی بن شیخ نصرالله بن شیخ
سلطان مسطور از دختر شیخ سراج الدین و شیخ عزیزالله و خواجه مودود و پسران عبدالغنی و شیخ
زین العابدین را پسر شیخ یوسف شیخ حسام الدین و شیخ موسی و شهباز خان را چهار پسر بودند
سلطان و حسین شاه و چاند بن شهباز خان مذکور شیخ فرید نام محمود دیگر شیخ سراج الدین در شیخوپور
که در حباله وی دختر شیخ نظام برادر شیخ کمال بن خواجه شهاب الدین چشتی است و شیخ جلیل
چشتی بن شیخ داود که در بنگاله بود و در حباله وی دختر شیخ عبدالمجید ابناء شیخ فیروز چشتی است
که از آن عفیفه دو پسر و دو دختر بوجود آمدند پسران باسم شیخ نظام الدین و شیخ بدرالدین و دیگر
شیخ نور محمد بن شیخ جلیل مذکور ما از منکوحه دیگر هست و اولاد مخدوم شیخ محمد ولد خواجه
بدرالدین بن بابا فریدالدین گنجشکر رحمة الله علیه بسیار است بعضی در پیران پتن که در ولایت
گجرات است آنجا ساکن اند و بعضی در شهرها دیگر می باشند والله اعلم بالصواب **در بیان**
اولاد مخدوم حضرت خواجه شیخ محمود بن حضرت بدرالدین سلیمان الحق بند گجعفرت
زبدة الاصفیاء خواجه فریدالدین گنجشکر قدس الله سره حضرت شیخ محمود بیعت و خرقه خلافت
از خدمت والد خود خواجه بدرالدین سلیمان داشت و حضرت شیخ محمود را دو پسر بودند
اول باسم خواجه داود که بشرف سجاده والد خود مشرف بود دوم شاه نصرالله و یک دختر

مسمات بی بی عزیزه عرف سلیم که دو یک پسر شیخ فضیل الله شیخ داود و داود دو پسر بودند باسم شیخ رفیع الدین صاحب
سجاده و شیخ رفیع الدین را سه پسر بودند اول باسم حضرت مخدوم شیخ زین که بیعت و خرقه خلافت از خدمت والد خود و عم بزرگوار
داشت دوم شیخ بایزید سوم شاه نصر الله و شیخ زین را پنج پسر بودند اول باسم جهانگیر شاه صاحب سجاده که حضرت دوم
سلطان شاه سوم برهان الدین چهارم سعد الدین پنجم تاج الدین اولاد حضرت مخدوم در بیدا و بدایون و دیگر
نتیجه در بهار و بسیار است چنانچه تفصیل آن در باب سوم مذکور خواهد شد دیگر خواجه بهاء الدین بن شیخ محمود و
شیخ محمود بن شیخ بدر الدین سلیمان بن خواجه فرید الدین گنج شکر و شیخ بهاء الدین مذکور را دو پسر خواجه موسی
و شیخ علی و خواجه موسی را چهار پسر بودند باسم شیخ فضیل الله و نظام الدین و کبیر الدین و شیخ محمود و شیخ بدر الدین
مذکور را یک دختر نیز بود و ازان عفیفه اولاد نیست و اولاد پسری حضرت مخدوم شیخ محمود که بسیارست چنانچه بالا مرقوم شده
هم نوشته می آید برو یا جناب اولاد شیخ بایزید بن خواجه بن داود بن شیخ محمود مسطور باسم شاه سلیمان و شاه ابو الحمد
و شیخ ابا بکر بن شاه نعمت الله بن خواجه ابراهیم بن شاه بن فخر الدین بن شیخ بایزید مذکور دیگر شاه حبیب الله عرف چراغ ابن
فخر الدین مذکور بود و در عهد خود روی جمعیت و حق پرست اولیا بزرگ بودند چنانچه قریب سه لک مردم آنجا بزیارت آن
مناسبت آنجا می آیند و بسیار مشهور اند دیگر قمر الدین بن شیخ فیروز و شیخ محمد و حاجی عبد اللطیف ابنای شیخ بایزید
شیخ بهاء الدین بن شیخ الله داد مسطور هم برو یا جناب خواجه شاه ابو السعد شیخ محمد و شیخ احمد و غیر ابنای شیخ نظام الدین
مذکور دیگر شیخ نصر الله یک دختر بود فاطمه نام که در حباله شیخ رحیم الدین در آورد و اولاد او در باب پنجم نوشته خواهد
شد در غازی پور شیخ المشایخ والاولیا شاه ابو الفتح بن خواجه شهاب الدین بن شیخ فیروز بن شاه کمال بن شاه
نصیر الدین بن خواجه محمود بن محمد معز الدین سلیمان مذکور ابن حضرت گنج شکر و شاه ابو الفتح مذکور از اولیا
خدا و مشایخ نامدار بود و خرقه خلافت از حضرت قطب الاولیا دیوان ابراهیم شیخ بره هم با نشین حضرت گنج شکر
داشت و مرقد آن شاه در بلده مذکور واقع است و اولاد وی در آنجا مقامت باسم خواجه مسعود صاحب
سجاده وی و خواجه جعفر و شیخ کمال و شیخ نظام الدین پسران تاج الدین بن شیخ محمد بن شاه مذکور
در زمانیکه قریب بنارس هست آنجا نیز باسم احمد شاه بود و در پسر او باسم خواجه عثمان صاحب سجاده
دیگر خواجه صالح و خواجه معین الدین شیخ ابو قطب الدین و شیخ جمال و شیخ عبد الجلیل و خواجه عبد العزیز بر حضرت

شاه مذکور دو پسر بوده موسوم باسم عبدالوهاب و خواجه ابوالحسن و خواجه حبیب الله پسران شیخ عبدالواحد بن
شاه مرقوم دیگر در ماندہ شاه حسن بن شیخ حسین بن شاه مسطور و خواجه شهر الله بن شاه مذکور از اولاد
محامد بیان احوال اولاد حضرت تاج الدین سرور بن حضرت بدر الدین سلیمان بن حضرت زید الانبیا
بابا فرید الدین گنجشکر حضرت تاج الدین از شش فرزند بود و نزد ایشان با دلیا کبار بوده اند و مزار شریف ایشان
از پاکپتن بر جمل کروه واقعست اول فرزند ایشان باسم خواجه احمد و خواجه حسین و خواجه محفوظ و خواجه عبدالحفیظ
و خواجه سعدالدین و خواجه حسن و خواجه حسن را اولاد نیست و پنج پسر از ایشان اولاد بسیارست بدین تفصیل
اول در بارهی که منسوب باشاه منصور است در آنجا شیخ عبدالغنی بن احمد شاه بن شاه منصور بن
ابراهیم و شیخ پیر علی بن علیشاه بن ابراهیم مذکور و شیخ فتح محمد بن شیخ اولیا بن شاه شکر الدین بن
ابوالخیر متوطن اند و شیخ تاج الدین محمود بن حافظ عبدالملک بن اسماعیل و برخوردار بن جمال الدین
و شیخ ابابکر بن یوسف و کبیر دوم در بارهی دوم که منسوب شیخ عمر است در آنجا باسم فیروز شاه بن عبدالسلام
بن شاه محمد بن شیخ عمر مذکور و شیخ بوڈها بن شیخ الله بخش بن اسماعیل ابن یوسف برادر شیخ عمر مذکور
و شیخ عبدالرشید بن شیخ ابابکر بن شیخ علم الدین بن شیخ عمر مذکور و خواجه علی بن شیخ یعقوب برادر زاده
حقیقی شیخ عمر مذکور و شیخ منور ابن شیخ اسماعیل بن شیخ یوسف مذکور و شاه رکن الدین بن شیخ
حسن بن شاه نعمت الله و شاه الهداد بن شاه منصور بن اسماعیل و شیخ حسین بن شیخ احمد
بن شیخ عماد بن شیخ حسام الدین بن داود و شاه بن شاه عبدالصمد بن خواجه قاسم بن شاه
داود و شیخ جلال ابن شیخ بهاؤالدین ابن شیخ علم الدین و در سیالکوت چشتی صالح محمد بن
عبدالمجید و عبدالفتاح ابن شیخ معروف ساکن اند و در حضرت دهلی شیخ ابوالفتح که وی از اولیای خدا
و مشایخ نامدار بوده و خرقه خلافت و نعمت از حضرت قطب الاولیا ر دیوان تاج الدین محمود صاحب
سجاده حضرت گنجشکر یافته و نسبت وی اول بعد پدر پیش فرزند شیخ بعد ازان در خانه قاضی عبدالستار
ساکن فتحپور که از نسل قاضی ابوسلیم است شده بوده در فتحپور شیخ تاج الدین عرف عزیز لواسه
شیخ ابراهیم و شیخ آدم که در حباله وی دختر شیخ نظام الدین بن شهاب الدین است و در آگره شیخ

قطب الدین خلیفهٔ شیخ عبد الواحد و شیخ حسین بن شیخ الفت المرقوم شیخ یوسف بن شیخ الله [illegible] رکن الدین
بن شیخ قاسم بن شیخ داؤد بن شیخ نظام بن شیخ معین الدین بن شیخ عبد المعبود بادی ساکن [illegible] در ملوره
شیخ بهاء الدین بن عبد القادر بن شیخ بهلول بن شیخ نصر الله و شیخ فرزند محمد شاه محمد پیران شیخ قطب الدین
بن شیخ بهلول مذکور در باری سیوم که منسوب شیخ شهاب الدین است در اینجا باسم تاج الدین رکن الدین بدر الدین [illegible]
رحمت الله [illegible] محمد پیران خواجه عبد المجید بن محمد شاه دیگر در بداؤن شیخ معین الدین بن عبد المجید
مذکور نسبت سے دو رفاقه شیخ شهباز خان شده است دیگر در باری مرقوم صالح محمد بن یٰسین بن محمد شاه
مسطور دیگر شیخ عبد الرشید بن سندهی شاه بن علاء الدین شیخ اشرف بن شیخ محمد بن شیخ احمد مسطور است
دیگر در پاکپتن [illegible] شیخ شهاب الدین و شیخ اولیاء دیگر در سیالکوت و بعضی چشتی شیخ آدم بن خواجه محمد بن خواجه [illegible]
مشهور پاکپتن [illegible] اولاد شیخ شهاب الدین بن شیخ سعد الدین رحمت الله علیه مذکور دیگر شیخ نظام الدین بن سلیمان و شیخ روح الله
بن رحمت الله [illegible] بابا کرم و عبد الرحمن مبارک و شیخ محمود پیران شیخ یوسف شاه [illegible] شیخ [illegible] بن شهاب الدین نسبت دو رفقا خواجه نور الدین
بن شیخ کمال چشتی شده دیگر اولاد مخدوم تاج الدین سرور بن حضرت بدر الدین بن حضرت بابا فرید الدین گنج شکر
بسیار است بعضی بر دریای چناب و بعضی دیگر جاها و بعضی در نواحی پاکپتن متوطن اند اینجا این فقیر دیده و شنیده [illegible]
والله اعلم بالصواب در بیان اولاد و نبیرهٔ حضرت مخدوم خواجه مودود بن حضرت بدر الدین سلیمان بن حضرت بابا
فرید الدین گنج شکر که یکی از اولیا کبار بوده اند و جلال ایشان از همه صاحبان مرتبه کمال رسیده بود و خرقهٔ خلافت از جد
از والد خود و برادر کلان دیوان علاء الدین یافته و صاحب کشف و کرامات بودند که تا حال از مزار شریف
ایشان رعب و هیبت پیدا میشود بعد از انتقال در همان زمین که حضرت بابا فرید الدین آمده نزول فرموده بودند
رخت هم بران زمین فتنی افتاده بود که نقصان در کتاب گذشته حسب فرمان ایشان در آن زمین
مزار شریف کردند تا حال روضهٔ مبارک ایشان زیارتگاه خلق الله است لطافت که بعد از انتقال حضرت
خواجه بدر الدین سلیمان بن حضرت گنج شکر در میان هر شش فرزندان برای دستار [illegible] خواجه احمد و دیگر
تاج الدین سرور نزد شاه دهلی که فرزند حضرت سلطان غیاث الدین بلبن بود [illegible] چون مذکور سبب
بزرگ زادگان [illegible] هم در میان بود که از دختر سلطان غیاث الدین [illegible] ایشان پیدا شده بودند

تیرباعث متفکر شدند و هم سلطان المشایخ محبوب الهی در آنجا بودند چند ایشان هم نهالیش کرد و باز نباید آخر
الامر شاه دهلی حسب فرمان شاه نظام الدین اولیا را یک ویک دستار برکرد و برگزیدگان نهادند صاحبزادگان را زرد بود
چه یکی دستار چو دو میان انداند بود از قدرت الهی دستار آنکس که رنگین گردید مسند خرقه خلافت در دستار حضرت بابا
گنج شکر انخواهد یافت چون بر یکی دستار و میان آن یک انداختند دستار حضرت مولانا علاء الدین مسعود بابا رنگین شد
و باقی بر یکی سفید ماندند حضرت خواجه نظام الدین مبارکباد حضرت علاء الدین داد و ایشان را بر مسند حضرت نشستند
چرا نبود که جناب اعلی خواجه فرید الدین از زبان خود ارشاد فرموده اند که در کتاب دیگران گذاشته ست لیکن بعد
ظهور این کشف سلطان الاولیا خواجه نظام الدین شاه دهلی را بصید لشکر از دادن احترام حرض نا کثیر بنمودند از ایشان حضرت
مخدوم شاه احمد و حضرت تاج الدین رفته در آنجا قیام نمودند که الحال مزار شریف ایشان است و حضرت خواجه مودود
و شیخ محمد در وقت نه برادر خورد بوده همواره در آنجا مهمات دینی و دنیاوی مشغول بودند و برادر کلان خود را
مثل پدر انگاشته شب و روز بعبادت الهی مصروف شدند و حضرت دیوان علاء الدین مسعود را بالخطاب و مجمع
ایشان را از خود جدا ساختند بعد از انتقال حضرت خواجه مودود حسب وصیت ایشان مزار شریف در آن
جائی نموده گنبدی مطیار نمودند نقلست که چون حضرت خواجه مودود بخدمت شریف دیوان علاء الدین
برادر خود ماندند و بخدمت لنگر درویشان حرم بابا فرید بالغایت او نمی کرد روزی حضرت علاء الدین حال ایشان را از خود
در خدمت فقرا و مساکین دیده از زبان فرمودند ای برادر نور چشم من خدا تعالی ترا و اولاد ترا جاه و جلال
سلطان و ملید ار فرموده ایشان بوجود ایشان آنچنان کمال ظاهر شد که از اولاد حضرت بابا فرید
دیگری را نشده و بطرف هر کس که میدید لرزه بر اندام او مستولی گشت میگویند تا حال ظاهر است از مقدس ایشان
پرواز نمیکنند و از اولاد ایشان بسیاری اولیا کمال متشکل و صاحب جاه شده اند که تا حال مشهور ست
و قصه خوارق عادات ایشان بسیار ست و مزار شریف مخدوم خواجه مودود و خواجه محمود و خواجه شیخ محمد
در مقبره مطهر پاکپتن است و بعضی اولاد ایشان در آنجا خفته اند نقلست که آن گلبن بابا فرید الدین
یعنی حضرت خواجه مودود را شش فرزند بود اول خواجه احمد دوم خواجه موسی سوم خواجه عثمان و خواجه
محمد و خواجه ظهیر الدین و شیخ میان که اولاد ندارد و دو دختر بی بی قمر بی بی عنایت که هر دو در خانه

فرزندان دیوان علاء الدین بودند و اولاد شیخ پسر خواجه مودود بسیار است چنانچه شیخ نور حضرت حاجی
نعمت الله که از اولیای کبار و مشایخ نامدار بودند و نعمت باطنی از جد خود بابا فرید الدین حاصل نموده خرقهٔ خلافت گرفته بودند
حق پرست دیوان شیخ بر سجادهٔ جد ماندند خوارق عادات و کشف کرامات ایشان بسیار است و اولاد ایشان هم بسیار است
حضرت حاجی نعمت الله بن شیخ بهاء الدین بن خواجه حسن بن خواجه ... بن شیخ غازی بن شیخ مسعود
بن شیخ معروف بن شیخ آدم بن شیخ موسی بن خواجه مودود مسطور دیگر اولاد شیخ معروف در بیانه
شیخ جلال و شیخ الدین شیخ نور محمد و شیخ غازی و شیخ حسن محمد و شیخ عمر در بلدهٔ مذکور مشغول اند
شیخ سلیمان ابن شیخ معروف مذکور از اولیای کبار و مشایخ نامدار بود و اولاد وی در بلده مسطور شیخ
بهاء الدین و شیخ محمد و غیره و بعضی مردم می‌گویند که ایشان از اولاد حضرت خواجه سلیمان منسوب گنجشکر
این غلط و بهتان است اگر ایشان از فرزندان شیخ سلیمان نباشند پس دیگر فرزندان حضرت
گنجشکر با ایشان چرا نسبت میکنند چون حضرت بهاء الدین و شیخ محمد ملازمت حضرت شیخ الاسلام
والمسلمین شیخ سلیم چشتی در فتحپور آمدند حضرت ایشان درباره آنها بسیار التفات فرموده بجلال الدین
اکبر پادشاه گفتند که این مردم از برادران ما اند چیزی کفافی ندارند باید که یک دهی خوب در وجه
مدد معاش ایشان مرحمت شود آخر الامر موضع ... بود من اعمال ... بیانه در وجه مدد
معاش ایشان مرحمت شد از اینجا معلوم میشود که ایشان از فرزندان حضرت گنجشکر و حضرت
خواجه سلیمان صحیح النسب اند و دیگر مولانا جلال الدین از اولیای کبار بوده خرقهٔ خلافت از برادر خویش
دیوان شیخ ... حضرت گنجشکر و نعمت باطنی از جد خود یافته از پاکپتن ... انتقال نموده در لاهور آمده
و اکبر بادشاه ایشان را بعهد ... همراه خود برده در قصبهٔ شکوه آباد برای مدد معاش ایشان مقرر
ساخته قیام کنانید و اولاد ایشان بسیار در آنجا و اطراف و جوانب ظاهر گشت و حضرت ملک العلماء
مولانا جلال الدین بن خواجه محمد داود بن خواجه احمد بن خواجه محمد بن خواجه محمود بن خواجه شاه
عبد الحق بن شاه کریم الدین بن شاه معروف بن خواجه موسی بن حضرت
خواجه مودود ابن بدر الدین سلیمان ابن حضرت گنجشکر ذکر و بیان اولاد شیخ ... دیوان چشتی مذکور را

سه پسر بودند باسم حضرت شیخ بهاء الدین و شیخ شهاب الدین و شیخ بایزید و دختران مستماة بی بی شریف بود
شریفه و شیخ بهاء الدین را دو پسر یک دختر بود باسم سید حضرت مخدوم شیخ سلیم چشتی و شیخ موسی و دختر بی بی فاطمه
در بیان حسب و نسب و اولاد و سلسله خلفا و ولادت و وفات حضرت هدایة المحققین برهان العاشقین سلطان المشایخ
شیخ الاسلام والمسلمین قطب العالم مخدوم شیخ سلیم بن بهاء الدین چشتی قدس الله سره العزیز که از اولیای کبار مشایخ
نامدار بود و حالات و کرامات در بیان منقبت حضرت کما هو المعروف و مشهور است والده بزرگوار آن حضرت مستماة بی بی خیر
بنت شیخ کرم الله عثمانی و اسم عمها بیبا رنگ بی بی و اهل صلاح بودند و سلسله نسب شریف بواسطه آنحضرت بخواجه مودود میرسید بطریق
حضرت مخدوم شیخ سلیم ابن خواجه بهاء الدین ابن خواجه منتها ابن خواجه سلیمان ابن شیخ آدم ابن خواجه معروف
ابن خواجه موسی ابن خواجه قدوة العاشقین حبیب مودود خواجه مودود و ابن حضرت قطب الدین ابن حضرت
شیخ محمد چون قبل از ولادت آنحضرت والدین بزرگوار ایشان در بلده لدهیانه متوطن بودند تا آخر الامر بحکم الهی از آنجا
انتقال فرموده بدار الخلافت حضرت دهلی محله که مشهور به سرای حضرت شیخ علاء الدین زنده پیر است از اولاد حضرت بابا صاحب
قدس سره سکونت فرموده بودند چنانچه آن مسکن حالی مشهور است و ولادت آنحضرت هم آنجا شده اند الحال بر آن مکان مسجد یا تکیه
نقلست که متصل ولادت چون آنحضرت بر زمین آمد دانه تنالی بر پیشانی مبارک ظاهر چنانچه آثار آن تا بحین باقی
بود میفرمودند که یاد دارم و دران زمانیکه آن دانه ظاهر بود تمام گشتیم خواستیم که بدست آنرا از خود دور سازم باز بخود
اندیشیدم که اگر چنین کنم حالی مقتول شود و چون عمر آنحضرت به نه سال رسید والدین آنحضرت از دهلی بسیکری
توطن اختیار نمودند درین اثنا رنجیده باد و بزرگوار ایشان بدار النعیم خرامیدند شیخ المشایخ خواجه موسی برادر
آنحضرت بامور تربیت قیام میفرمودند چون برادر بزرگوار با بزرگی تا صبیه مبارک متولد نشده فرزندی ندا
شتند تمام در کوشش بلیغ تربیت میفرمودند و ساعتی از خود جدای آنحضرت را نمیدانستند تا آنکه جاذبه الهی دامنگیر
شد و خاطر دریا مقاطر آن حضرت ملهم شد که بسببی درپیش آید که سبب کمال ظاهر و باطن شود از برادر
بزرگوار اجازت سفر طلب فرمودند چند مدت بالفعل رفت بجای نرسید آخر کار بدان انجامید که برادر بزرگوار
گفت که ما فرزندی نداریم تسکین خاطر خود بفرزندی شما میکردیم نمیخواهیم و نمیتوانیم که ساعتی از شما جدا باشیم
اگر بفضل حق سبحانه فرزندی عطا شد آن زمان سفر شما را منع نکردیم آنحضرت فرمودند و فرزند

از شما انشاء الله تعالی پیدا خواهند شد درین وقت سن شریف آنحضرت چهارده ساله بود و ریاضت و مجاهدات
فوق الحد میکشیدند چنانچه شغل چله بر کار خود و نماز معکوس میخواندند و اکثر شبها بروز میرسانیدند و از خواب و خور کم مینمودند
بودند و تمامی این مجاهده خوارق عادات غریبه و آثار عجیبه از ایشان بظهور میرسید چنانچه از شنیدن آن عشق و عقیده
مردم خویش و بیگانه استحکام یافت القصه بعد از آن فرزندان و برادران همراه آنحضرت مسافر شدند اول از وطن اقامت
به سرهند آمده پیش ملک العلماء والاتقیاء شیخ مجد الدین بکسب علوم ظاهری اشتغال داشته و عرصه قلیل تمام
علوم ظاهر تحصیل نمودند و القصه بعد از آن مخدومان که سه کروه از سرهند است جهت زیارت و استمداد آمدند
در مسجد ملک المشایخ والاولیاء و قطب العالم حضرت مخدوم زین العابدین چشتی قدس سره میبودند تا آنکه بجهت
زیارت جد پاک حضرت گنجشکر بدل اعتقاد از آنجا روانه سمت اجودهن عرف پاکپتن شده در سیزده سالگی
بشرف زیارت مزار پر انوار حضرت بابا فرید الدین گشتند نقلست که حضرت جناب فیضمآب قدوة السالکین
دیوان شاه برهم بالهام ربانی شب و روز منتظر آمدن حضرت شیخ سلیم بودند چون حضرت شیخ سلیم از زیارت مزار جد خود
فراغت یافتند نزد حضرت شیخ المشایخ دیوان شیخ ابراهیم که المشتهر بثانی فرید و ثالث فرید شیخ
برهم شاه برهم لقب است آمده بیعت نمودند میگویند نعمت باطنی و خرقه خلافت و مثال و همه
تبرکات و انوار فیضها حضرت شیخ سلیم از ایشان یافته و تسبیح بر قدم حضرت بابا گنجشکر هم بسیاری
نعمت حاصل نمودند مدت چند روز همه و تمام دولت دینی و دنیاوی حاصل نموده رخصت یافتند و حضرت
شیخ سلیم برای زیارت حرمین شریفین اجازت یافته در هجده سالگی بعزم بیت الله مصمم گرده مسافر
شدند و بشرف زیارت حرمین شریفین مشرف گشتند چنانچه حج متعدده ادا نمودند تا سی سال اکثر عمر
در مقام سیر بودند و انواع فواید معنوی حاصل نموده و در اثنای سیر ملک شام هم بیک فیض بهره ور گشتند
نقلست که چون حضرت دیوان شیخ برهم شاه بالهام ربانی و ارشاد جد خود حضرت خواجه فرید الدین گنجشکر
از وقت آمدن کمال النعمت و خرقه دیگر لحظه حاصل گشت بحضرت شیخ سلیم با عطا کرده بهشتی یافت
جبرا لی سایر مریدان حضرت دیوان شیخ برهم سجاده نشین گنجشکر گردید بعده همه مریدان آمده بخدمت خود
بیان نمودند و شکایت کردند که سالهاست تا این مدد و جهدی سکینه منور هیچ مطلب نرسیده ایم

و حضرت سلیم را در اندک زمانی بالخیر مجاهده و ریاضت حاصل گشت حضرت دیوان شیخ بر ایشان جناب در جواب فرمود که شما
از ما درخواست فیض دادن ایشان موقوف بر وقت حصول استعداد است و نعمت خواجه سلیم از جناب الهی و پیران بزرگوار
در دل من امانت داشته بودند چنانچه مدتی انتظار قدوم ایشان میکشیدم هرگاه او رسید امانت را حواله کردم
نقلست که اکثر آنحضرت در ملک عرب در سیر طیر و تماشاء عجائب و غرائب میسیدند و از بزرگان آنجا فیضی
میرسیدند و بسیاری را از آنجا فیض حاصل گشت چنانچه خلفاء آنجناب در عرب بسیاری از ایشان بوده اند مثل
سید محمود عجزلی و شیخ محمود سامی و شیخ رجب چلبی متولی روضه منوره حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم
و شرفاء عرب اکثر همه معتقد با خلاص آنحضرت بودند و در موسم حج حاضر میشدند بعد از آن از مدینه شریف بحکم
سرور عالم صلی الله علیه و سلم بولایت هندوستان مامور گشتند و از انجا روانه گشته به بغداد نزول فرمودند و بزیارت
مزار شریف امام اعظم رضی الله عنه و حضرت جناب غوث الثقلین قدس سره العزیز مشرف شدند اول شب بشارت
حضرت غوث الثقلین با صاحب سجاده خود فرمودند که خرقه خاصه ما با خلافت نامه بحضرت شیخ سلیم هندی که از اولاد
بابا گنجشکر ست قدس سره تسلیم کن چون روز شد الصاحب سجاده بحکم جناب غوث الاعظم خرقه را نشان آورده با ایشان
تفویض ساخت چون آنحضرت چند مدت در بغداد سکونت نمودند و از باطن حضرت غوث الثقلین انواع
انواع فیضها یافت بعد از رخصت از انجا بجانب هندوستان انتقال فرمودند و اشاره بدویان که معتقد
حضرت غوث الاعظم بودند بردن جبه مبارک ایشان را خوش آمد حضرت شیخ سلیم را گرفتند که پیش
توجه غوث الثقلین است ما را بده و روانه شوید حضرت شیخ آن جبه را از وجود مسلوب کردند چون بدویان
مذکور جبه را هر چند تفحص کردند اثری نیافتند حضرت فرمودند هرجا که بیابید بگیرید ناچار حیران و متعجب
ماندند و دانستند که این مرد بزرگ است العقده در پای حضرت افتادند و توبه استغفار ساختند و عرض
کردند که اگر زیارت جبه بنماید از الطاف شما بعید نیست حضرت فرمودند ببایید اول آستین راست ظاهر
ساخت بعد از ان آستین چپ بعد از ان گریبان و دامن بعد تمام جبه از وجود مبارک ایشان ظاهر شد
و آن بدویان بزیارت آن جبه مشرف شدند و الحاح و زاری پیش آمدند که حضرت چند روز قدم رنجه
فرمایند چون بدویان صادق العقیده شده مرید گشتند حضرت چند روز در انجا ماندند بعد از انجا رجعت نموده

بنیابت جد پاک خود حضرت گنجشکر در پاکپتن بودند آن چنانکه از نبات سیرت یافته بود خاندان جمع خود شیر پیر گوشه
کرامت حبیب سعید از صوب بود الحال و منها نتیجة المشایخ دیوان فیض الله سجاده نشین بود و از آنجا رخصت حاصل نموده
در پهلواری تنها رسیده مدت پنج سال به مسجد حضرت مخدوم زین العابدین معتکف گشته الولد سر لابیه
باطن ایشان پیر بودند که بزیارت مزار متبرک می آمدند وقتی بلفظ مبارک راندند که زبدة السالکین
خواجه زین العابدین بسیار بزرگ بودند تجرید و ترک باقصی الغایت داشتند چنانچه بادشاه عصر که مرید ایشان
بود وقتی خزانی پر از مروارید بخدمت ایشان نذر فرستاد فرمودند که این را بطالبان دنیا دهید که در
خزانه ما این قسم جواهر چیزی نیست بعد اقتباس لفظ است که آنحضرت را از ابتدا تا انتها تربیت از روحانیت
جد پاک خود حضرت گنجشکر حاصل گشته بود و ایشان را از بعضی چیزها امر میفرمود و از بعضی چیزها
نهی میفرمود و از روح حضرت غوث الاعظم هم فیضها حاصل گشته چنانچه بالا مرقوم شده
و از قطب عالم خواجه بهاء الدین نقشبند و خواجه احرار که از ملازمت صحبت خواجه اسمٰعیل شروانی
یافتند که ایشان بسیار بزرگ بودند بواسطه خلیفه عظام خواجه احرار اند که در مکه معظمه حضرت
خواجه اسمعیل شروانی و خواجه سلیم در یک حجره بیست و پنج سال یکجا بسر بردند و فیضها بسیار از ایشان
میگرفتند و آنحضرت ایشان را خلافت سه جانب بدیوان هم میداشتند که آن سلسله سلوکیت حکم جاری گردانیدن
نبود چنانچه بعضی از خلفای آنحضرت بواسطه ایشان بدیوان التماس نمودند و عرض نمودند که کسی از ایشان هم مکمل
کرده تا سلسله جاری گردد این سلسلوکیت باین فقیر رخصت نیست که این سلسله را جاری کنند لفظ است
که حضرت مخدوم خواجه سلیم چشتی خرقه خلافت و ارادت از شیخ گنجشکر حضرت زبدة العارفین قطب المحققین
دیوان شیخ ابراهیم صاحب سجاده حضرت گنجشکر یافته و ایشان از والد خود دیوان شیخ محمد و ایشان از
والد خود شیخ احمد شاه و ایشان از والد خود دیوان عطاء الله و ایشان از والد خود دیوان بهاء الدین
و ایشان از حضرت نور الدین و ایشان از حضرت منور شاه و ایشان از حضرت دیوان فضل و ایشان از
از والد خود دیوان معز الدین و ایشان از والد خود دیوان علاء الدین موج دریا و ایشان
از والد خود خواجه بدر الدین سلیمان و ایشان از والد خود زبدة الانبیا خواجه فرید الدین گنجشکر نفعنا الله

حضرت خواجه قطب الدین و خواجه معین تا حضرت جناب رسالت مآب صلی الله علیه وسلم ثابت که آنحضرت را خلفا
در غلستان بسیار اند و هم در هندوستان که ثبت یافته چنانچه شیخ بعضی از آنها می‌نگارم اول حجة الواصلین شیخ فتح الله و شیخ جمال
الوری عمزاده آنحضرت شیخ ماه گجراتی و شیخ پیاره نامدوی و شیخ محمد شیروانی و زین شیخ محمد بخاری و شیخ جیو
دهلوی و شیخ کبیر بن شیخ عبد الواحد مانکپوری و شیخ محمد لوری و شیخ ابراهیم چشتی بدالونی و شیخ دلے
بن شیخ یوسف ساکن باوه و شیخ حماد بن معروف چشتی ساکن گوالیر و شیخ یوسف کشمیری و شیخ رکن الدین بن
شیخ عجائب از نسل قاضی ابومسلم و شیخ حسین خادم حرم و راز بن شیخ عبد الکریم از نسل قاضی ابومسلم و شیخ
بهکیاری و شیخ سدری بن اسرائیل و سید حسین و عبد الواحد ساکن دهلی و شیخ جلال و حافظ الماهر و شیخ
ابراهیم صوفی سرهندی و باقی فیض یافتگان بسیار کسانند چنانچه شیخ عبد الواحد ساکن آگره خلیفه شیخ فتح الله
مذکور و تفضیل یا تصنیف طولے دارد و منظر آن حضرت اکسیر نعمت بود بهر که نظر میکردند متوجه میساختند و در گروه نظر
مریدان آنحضرت می آمد مقبول درگاه الٰهی میگشت القصه بعد ازین چون از قصبه بهدا رخصت یافته بفتحپور
تشریف ارزانی فرمودند و بر کوه فتحپور سیکری شیر و پلنگ و گرگ و دیگر بود و بالائی کوه جائی که مسکن جای حضرت است
آنجا سکونت فرمودند و این بادیه ویران را قدوم مبارک خود معمور و دار السرور گردانیدند بعد از چند مدت تأهل
واقع شد و فرزندان بوجود آمدند چنانچه ذکر ایشان پیش ازین نوشته خواهد آمد چون صیت و شهرت آن فضایل
کمال با اطراف و جوانب منتشر شد مردم از دور و نزدیک برای فیض یافتن از آن جناب می آمدند القصه بعد از
حضرت خواجه سلیم را شوق زیارت حرمین شریفین مستولی گشت که پیش ازین سفر براه خشکی رفته و آمده
بودند با تفاق این مرتبه براه تری اراده رفتن ساختند و حضرت شیخ کبیر را جهت راست ساختن
جهاز پیشتر رخصت فرمودند که زود بخود را بشهر صورت رسانیده جهازی راست سازند تا فقیرے
و محتاجی که بحج رفتن خواسته باشد بی دقت و مشقت تواند رسید فی الجمله ایشان متوجه شهر صورت
شدند و جهاز راست ساختند بعد از آنکه جهاز ساختند به آنحضرت عرضداشت کردند و این بیت نوشتند
بیت سر شکم رفته رفته دریا شد تماشا کن ٭ بیا در کشتی چشمم نشین و سیر دریا کن ٭ چون این عرضداشت
به آنحضرت رسید و بشرف مطالعه مشرف گردید بسیار خوشوقت شدند چو آنحضرت روانه شدند بشهر صورت رفتند

و هنگامیکه آنحضرت در جهاز نشستند شیخ کبیر را رخصت فرمودند هرچند ایشان خواست که بخدمت حضرت رفیق
شود فرمودند ارادت الهی چنین است که شما درین سفر با ما نباشید لاچار حضرت شیخ کبیر رخصت شده بسپاپور آمدند و اتفاقاً آن
ایام وبای عظیم بود و مردمان آن شهر بیرون آمده باستقبال شیخ کبیر عرض نمودند که اگر قدم رنجه و اینجا فرمایید
از قدوم شریف یا این شهر از بلا می‌رهد و بامی خلاصی یابد ایشان بعد از توجه الملک فرمودند الله تعالی این شهر را
ازین بلا نجات بخشد لیکن ما ازین دار فنا رحلت میکنیم بعد از چند روز ایشان بجوار رحمت پیوستند و زحمت آن بکلی رفع شد
نقلست که چون حضرت خواجه سلیم بمکه معظمه رسیدند حج ادا ساختند و بار بمدینه منوره رفتند زیارت آنحضرت صلی الله
علیه و سلم رفته مشرف میبودند هر سال حج آمده ادای حج میکردند و باز بمدینه میرفتند مدت ده سال آنجا اقامت فرمودند
حضرت این بود که باز بهندوستان نروم و جسم ما در زیر خاکپای مبارک آن سرور صلی الله علیه و سلم مدفون باشد شبی در
منبر که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و سلم ارشاد فرمودند که ای فرزند شیخ هند تو در هندوستان باز برو و در
فتح‌پور ساکن شو که اکثر مردم آنجا یار را از توفیض رسیده و خلیفه عصر مطیع و فرمان بردار تو خواهد شد و آنچه
خواهش داری بتو عطا کردیم که قسمت زمین قبر خود اینجا خواهی یافت یا خواهی یا چون حکم عالی بجا آوردند
بشادی و بهجت تمام مراجعت فرمودند بفتح‌پور تشریف آوردند و رسیدند فرزندان و خویشان و خلفا از شرف تعظیم
مشرف گشتند و پیش ازین چون خود بمکه تشریف بودند آنچه از مردم قبیله بد اخلاق فتح‌پور خلاف مرضی تو حق
می‌آمد باشراف باطن خود معلوم کرده از اینجا نامه شیخ نویسانیده اند و بعضی را تنبیه و بعضی را گردید که ایشان را
بچه طریق بر حیثیات معلوم سنت برای اخفا راز فرمودند که پیر دستگیر ما قطب الاقطاب مقتدا الانبیا باید
الحق والشرع والدین محکم این خبر بما میرسانید و از هر امر همی خبر دار میسازند نقلست چون آنحضرت بار دیگر
آخر از سفر عرب بفتح‌پور تشریف آوردند بیاران فرمودند که ازین دو امر اختیار بنجواهیم کرد یا ترک طعام یا ترک
کلام مصلحت یاران و کدام یکی ازین دو امر است همه عرض کردند که از سکوت در دار وقت ترغیص مسدود باشد
و کارهای بندگان خدا تعالی از راه ارشاد بند شود القصه اتفاق بر ترک طعام ادا و چنانچه تا آخر عمر بطعام
میل نفرمودند و اگر بعد حاجت طی میشد گاه بعد از هفت روز گاه بعد از دوازده روز طعام میکردند و بر بوی
گوشت غلبه میبود افطار میفرمودند نقلست خبر تشریف آوردن آنحضرت بکار نیز با نظل الهی جلال الدین

اکبر بادشاه غازی رسید که اینچنین قطب الاقطاب در فتحپور آمده است بهر که توجه میکنند او را منور میسازند و هرکه باو
رجوع می آرد در طرفة العین بمطلب میرساند الغرض خلیفهٔ عصر اکبر شاه بابا او لاد نبود و قصهٔ آن در کتاب گذشته که چون
در حضرت پاکپتن شریف رفته بروضهٔ مطهره قطب الاقطاب بابا فرید گنج شکر دیوان تاج الدین عرض برای اولاد نمود و از انجا
ارشاد یافت که در فتحپور خاطر حزین شمارا برادرم مخدوم شیخ سلیم تسلی خواهد داد و از خدمت ایشان بمقصد خواهی
رسید القصه اکبر شاه بصدق نیاز بهر دو در فتحپور رسانیده قدمبوسی آنجناب بشرف ساختند و آنچه در دل نیت داشت
همان لحظه حضرت شیخ سلیم باشراف باطن معلوم کرده اظهار فرمودند و خلیفهٔ عصر بسیار از روی عقیده و ارادت در خدمت
ایشان حاصل گشت و مرید شد چون بادشاه التماس نسبت ایشان از زبان خدام آستان حضرت شیخ
نموده فرمودند که حضرت حق سبحانه قادر است شاید که خاطر شمارا جمع گرداند و فرزندان عطا فرماید امید
بکرم الهی و توجه آنحضرت خلافت پناهی یعنی بادشاه را ابو المظفر نور الدین محمد جهانگیر بادشاه از پشت
پدر در رحم مادر آمد خلیفهٔ عصر قرار داد که محمد علی یا بیگم جیو بار زمانیکه پسر متولد شود در خانهٔ حضرت شیخ
بماند بعد از الحاح حضرت قبول فرمود لطیفه است که اکثر آنحضرت اسفر بوده تا که فرزند نرینه خواهد شد از استماع
این سخن بعضی کسان متعجب میماندند و میگفتند که شاید دختر باشد چون این خبر بسمع مبارک حضرت میرسید
میفرمود که این بحث بیهوده نمیگوید از جانب ارادت الهی بسر شده است و از ارشاد پاک حق و حضرت
گنجشکر این سخن میگویم بعد ایام مرور حضرت حق سبحانه بکرم و لطف خویش جهانگیر بادشاه را از شکم مادر در بین
عالم پیدا آورد که از توجه عالم را منور کرد و این خبر مبارک به اکبر بادشاه رسانیدند شاه مذکور از خورسندی
و شادی در جامه نمی گنجید و آنکسانیکه این خبر شاهزاده عالمیان آورده بود بمنصب و انعام سرفراز ساختند
بادشاه اکبر بهزار خوشی و خرمی بفتحپور رسیده اول قدمبوسی حضرت نموده شاهزاده عالمیان را دیده
و مسرت گردید سر دیار و انعام خاص و عام را بخشید و شاه مذکور بخدمت حضرت التماس نام نمود حضرت از
زبان فیض ترجمان فرمودند نام این شاهزاده عالمیان سلطان سلیم نهاده ایم که حضرت حق سبحانه تعالی
در باب تولد وی التجاء این فقیر قبول کرده بهتر است که بهم نام باشد سلیم لطیفه است که پیش از عمارت مسجد
عالی و بناهای مکانات حضرت خواجه سلیم زبان آوردند که بالای این عمارت جای نشسته و لیشبا کنان

اینجا نیز فرمودند که بیایست انشا باید که برای خود حویلی و مسجد بنا کند اینجا چنان بکثرت آباد شود که از کمال
تقلیب جای بدست خواهد آمد و این مردم از ترس شد که حویلیهای وسیع بنیاد نهادند و این گونه التفات شهباز دولت
که همواره مردم از خوف در زنهار بسته نشسته چون اکبر پادشاه اینجا نزول فرمود و لد شاهزاده جهانگیر شد
چنانچه صدر مرقوم یافته محلهای عالی و مکانهای زیبا و تکلف بنا کردند شاهزاده به نسبت بهای اینجا به برکت
حضرت خواجه سلیم یافت و مسجد عالی بنا نمودند که تا حال آن مسجد مبارک و محلهای شاهی استاده است و بعد آنجا اخوان
آبادانی شد که از چند و بیا یک گز زمین فروخته میشد نقلست بعد از بنا تمامات شهر روزی حضرت برکت
در دیدن محلهای پادشاهی تشریف با همراهیان بردند و یاران خود فرمودند که چون علم حق سبحانه تعالی
عمارت عالی بر کوه شدنی بود چنانچه زمین نموده بودند بنا بر آن بدیدن محلهای آمدیم که آیا این کوه نسبت با
چنانچه طرح آن ترتیب نموده بودند چون ملاحظه کردند همچنان بوقوع آمد نقلست که شیخ بدر الدین شیخ
حضرت خواجه نصیر الدین چشتی بجای و میگفت که وقتی تشرف قدمبوسی آنحضرت آمدم ایشان در آن مقام مبارک
الحال مسجد بنا شده نشسته بودند بنا نهاده ساخته مسجد نشسته بحضرت مخدوم خواجه سلیم از زبان مبارک
کیفیت بنای مسجد بیان میفرمودند طول و عرض تحریر آوردند و دل من خطور آنها که مسجد باین تحیر
بنا شدن محال است آنحضرت باشراف باطن معلوم کرده فرمودند که ای شیخ بدر الدین ما خود نمیگوییم
طرح این مسجد چنانچه مرا نموده اند فرموده اند انا لها سکنیم من خاموش شدم شب بر آمد در خواب
بیکنیئ که ایشان گفته بودند مرا نمودند صبح بر خاسته رفته بپای آنحضرت افتادم آنحضرت بسیار رحمت
مبذول فرمودند بعد از چند گاه همان طور مسجد عالی بنا شد که تا حال قائم است نقلست که در سنه سبع
وسبعین وتسعمائه چون غره ماه رجب المرجب در آمد آنحضرت معتکف شدند و در عشره آخر رمضان المبارک
بدن مبارک ایشان را کسر حادث شد و شب آخر پنجشنبه بیست و نهم مذکور شب آخر پنجشنبه اهل بیت
و بیرون فرزندان سلاله المشایخ مخدوم شیخ احمد و مخدوم شیخ بدر الدین و بعضی از خلفا حاضر بودند
و در میان خلفا و اهل بیت پرده کشیده بودند مستورات اهل بیت بعرض رسانیدند که ما را بعد از خود
بکه میسپارید و چه کس متعهد حال ما چنانچه و مان این مقام میشود حضرت فرمودند همه که متحمل

بارگران این بردانند همه باتفاق بعرض رسانیدند که شیخ بدرالدین مستعد این کار، آنحضرت شیخ بدرالدین
را نیز یک طلبیده چیزها فرمودند و بشرف سجاده مشرف گردانیده با آنکه شیخ احمد کلان سال آراسته
و پیراسته بود اما آنحضرت بنظر کیمیا اثر التفات فرموده گفتند که خدمت جانشینی به شیخ بدرالدین تعلق
دارد و به شیخ احمد هم شفقت ارزانی داشتند و شیخ بدرالدین قدم بقدم آنحضرت میرفت
چنانچه جد پاک ایشان حضرت خواجه فریدالدین گنجشکر با وجود پسر کلان خواجه شهاب الدین سجاده
خود به مخدوم خواجه بدرالدین سلیمان پسر خورد مرحمت فرمودند آری چنانچه ایشان فرزند و مرید است
که پیر و پیران و بزرگان باشد و آنچه حضرت ایشان کرده اند و فرموده اند بجا آرد که فردائے
از روی بندگان خود شرمنده نماند القصه بعد از آن شیخ الاسلام شیخ سلیم بذکر حق سبحانه
تعالیٰ اشتغال نمودند قریب یکپاس شب بمقام مقعد صدق عند ملیک مقتدر رسید و اکثر از جمله
عصر مثل حاجی الحرمین الشریفین شیخ عبدالنبی و مخدوم الملک وغیره و اکبر شاه بادشاه نماز
جنازه ایشان گذارده دیگے از حاملان پایه جنازه بادشاه اکبر بود و باقی خلفاء و اولاد آنجناب
مدفون ساختند و عمر شریف آنحضرت مثل جد پاک خود نود و پنج سال بود لفظت که بیست و نهم
حضرت جناب خواجه سلیم چشتی هر که باعتقاد خواند مقصد دینی و دنیاوی یابد۔ الٰهی بحرمت سلطان الفقراء
حضرت مولانا شیخ سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت قطب الاولیا مولانا شیخ سلیم چشتی الٰهی بحرمت غوث
الاتقیا مولانا حضرت شیخ سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت اکمل الکاملین مولانا حضرت شیخ سلیم چشتی
الٰهی بحرمت قدوة المجاهدین مولانا حضرت شیخ سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت زبدة المجاهدین مولانا
حضرت سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت سراج السالکین مولانا شیخ سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت سراج
السالکین مولانا حضرت سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت برهان المتقین حضرت مولانا سلیم چشتی
الٰهی بحرمت تاج العاشقین مولانا سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت مفتاح الجنان العالمین حضرت مولانا
شیخ سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت معشوق العاشقین مولانا حضرت سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت محبوب العاشقین
مولانا سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت بدر الزاهدین مولانا سلیم چشتی۔ الٰهی بحرمت قدوت العابدین [illegible] سلیم

الٰهی بحرمت ناصر الحق والدین مولانا سلیم چشتی - الٰهی بحرمت قاضی الحرمین مولانا سلیم الٰهی بحرمت تاج
الطریقت مولانا سلیم چشتی الٰهی بحرمت بحر الحقیقت مولانا سلیم چشتی - الٰهی بحرمت بحر العرفان مولانا سلیم الٰهی بحرمت معدن شریعت
مولانا سلیم زهی عظمت و کرامت حضرت شیخ الاسلام مخدوم شیخ سلیم چشتی که لائق این مقام گشت و این شیخ را شیخ عبدالرحمن
شیخ ماضی و از خود فانی بحق باقی نیز گفته اند بیت اسرار محبت نشود جمله قابل الله و حقیقت ما بهما زهیب ...

در بیان اولاد آن شمس العارفین سلطان الاولیا حضرت خواجه سلیم یاد باید که فرزند هشت پسر و چهار دختر
بودند اول ایشان شیخ محمد و خواجه احمد و شاه بدر الدین که بشرف سجاده مشرف بود و شیخ مسعود و شیخ تاج الدین و
شیخ نصر الله و شیخ محمود و شیخ معروف و شیخ منور و دختران مسمات بی بی مریم و خدیجه و بی بی فاطمه و بی بی عائشه
بزرگ و بی بی عائشه خورد و بی بی زینب و بی بی سارا و بی بی کبیرا و بی بی رابعه چهار دختر بعهد خود وفات
یافته بودند اسمهای ایشان معلوم نیست ذکر اولاد پسران شیخ محمد اولاد نشد دیگر شیخ احمد بن شیخ سلیم چهار دختر
ابراهیم بود و مسمات بی بی ازان دو فرزند شیخ بایزید ملقب نواب معظم خان پسران شیخ اول شیخ محمد ملقب
نواب کرم خان و شیخ عبدالسلام و شیخ محی الدین و شیخ عبدالهادی در اولاد ایشان منسلک و باقی سه فرزندان نواب معظم خان
مذکوره اولاد ندارد دیگر شیخ محمود بن شیخ احمد مذکور را دو پسر بود شیخ موکن ازان یک دختر و دیگر شیخ بدر الدین صاحب
سجاده آنحضرت دو فرزند اول باسم علاء الدین ملقب نواب اسلام خان که بشرف سجاده شیخ الاسلام مشرف
گشت دوم شیخ قاسم ملقب نواب محتشم خان و شیخ علاء الدین را سه پسر و دو دختر اول فضل الله ملقب نواب اکرام
خان که بشرف سجاده حضرت شرف گشت دوم شیخ مودود و شیخ معظم و پسران شیخ قاسم مذکور یک شیخ محمد
شیخ زید و شیخ احمد و شیخ افضل و شاه منور و شاه نور و خواجه موسی و شاه الله و شیخ هاشم و دیگر شاه
محمود و شیخ نصر الله و شیخ منور و شیخ محمود اما شیخ سلیم صاحب در عهد کودکی وفات یافتند از ایشان اولاد
نیست دیگر شاه معروف بن حضرت شهنشاه خواجه سلیم را دو پسر اول شاه عارف دوم شیخ اسمعیل و دیگر
فرزند حضرت شیخ موسی برادر حقیقی شیخ سلیم بن بهاء الدین را دو پسر و سه دختر اول ایشان شیخ ابراهیم دوم
شیخ فضیل و شیخ ابراهیم را چهار پسر و دختر اول شیخ خلیل و شیخ ابوالخیر و شیخ یعقوب و
شیخ مودود و ... نقلست چون حضرت خواجه سلیم را اولاد بسیار دل از آن در عز لیتان ...

قبیلهٔ ایشان که بغیر کفو نسبت کرده بودند ایشان آمده مردم قبیله را منع ساختند که این شیخ زاده نیستند چرا که
حضرت ایشان در مکه معظمه رفته بودند آمده بخویشان بسیار سرزنش کردند که چرا شما این قوم دیگر را غیر کفو نسبت
کردید دیگر از فرزندان قطب العالم گنجشکر کسی نبود الحال آنچه گذشت گذشت مثل این بغیر فرزندان حضرت
گنجشکر خصوصاً با اولاد مخدوم زین العابدین نسبت کرده باشید که در نسبت خلل نکنید تا حال از فرزندان
آنحضرت نسبت اولاد ایشان با اولاد زین العابدین میشود و بعضی اولاد حضرت خواجه مودود بن حضرت
بدرالدین سلیمان بن حضرت گنجشکر در ملکها بسیار است و در نواحی پاک پتن شریف بسیار است و بعضی در روبیر
جنید و امثال شیخ مصطفی ابن شیخ قطب الدین بن شیخ شمس الدین بن شیخ جمال الدین بن شیخ سعدی
بن شیخ محمد بن شیخ ظفر بن خواجه محمد بن مخدوم ما و مولانا حضرت شیخ مودود مسطور دیگر در فتحپور شیخ
مودود و شیخ محمد بن عبدالرشید بن بدرالدین بن حمیدالله بن شیخ درویش بن شیخ سلیمان بن تاج
الدین بن دولا بن شیخ آدم بن خواجه اسماعیل بن نبیره حضرت شیخ مودود مسطور در ملک حمیدآباد
و پورب هم اولاد هست و در گرد نواحی پاکپتن اولاد بسیار است در شیخوپوره و گرد نواح آن آنچه این
فقیر حقیر دیده و شنیده در قلم آورده والله اعلم بالصواب در بیان اولاد خواجه احمد بن خواجه بدرالدین
سلیمان بن حضرت گنجشکر را پنج پسر باسم شاه قطب الدین و نجم الدین و خواجه ابوالخیر و شیخ محمد و شاه بهلول اولاد
ازیشان بسیار است مثل شیخ اسماعیل و بلهی بن شیخ الله داد بن شیخ فضیل و در حناسه او دختر شیخ
کمال چشتی کوبیست دو فرزند شدند شیخ یعقوب لاولد و شیخ محمد که وی را اولادهاست و در فتحپور شیخ ابراهیم
المعروف بعزیز داماد نواب شیخ ابراهیم وی را اولادهاست مثل شیخ صالح محمد بن شیخ صادق
بن شیخ ابراهیم عزیز مذکور و یکی شیخ یوسف داماد قاضی عبدالستار که از نسل قاضی ابومسلم مذکور بود
و اولاد شیخ احمد مسطور بسیار است بعضی در بنور و در پایری و بعضی در شهرهای متفرقه متوطن اند
و بعضی در نواح پاک پتن آنچه شنید در قلم آورده فصل پنجم در بیان احوال نسب و اولاد نبیره حضرت مخدوم ما
و مولانا حضرت خواجه شهاب الدین لقب گنج علم بن حضرت بابا فریدالدین گنجشکر قدس الله سره العزیز که مرقد
وی متصل بروضه منوره والد خود که اول آنجا العرش مبارک ایشان را نگاه کرده بودند واقع است آن گنج علم

وآن کان علم معنوی آراسته بورع پیراسته یعنی مولانا شهاب الملت والدین ابن گنج علم ابن خواهر بهده بحر بابا فرید الدین
گنج شکر که علم ما با علم ایشان آنچنان بود که دیگری را نبوده و تا حال هر کسی را که ذهن کند باشد از مزار شریف
ایشان آب میخورند بسیاری را تا حال علم از برکت مزار شریف آب خوردن حاصل میشود و آب خوردن از مزار
ایشان اکسیر اعظم است در وقتی که بخدمت والد خود خواجه فرید الدین میبودند اگر در مجلس بابا فرید گنج شکر مسائل
افتادی حضرت خواجه شهاب الدین از هر مسائل تقریر خوب میکردند بیادامی ساختی و بر جای فاضل و عالم آمدی تصحیح
بعلم و علم مودی حضرت ایشان از کان علم شگفته بود میان عالمان وقت نام ایشان گنج علم لقب
یافت و بسیاری را از ایشان تحصیل علم حاصل شده و حضرت خواجه گنج علم حبیب والد خود حضرت بابا گنج شکر
دختر خلافت از ایشان پوشیده بودند نقلست از حضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین بداؤنی که میان من
و مولانا شهاب الدین طریقه محبت و مودت بسیار بود و در هر امر مرا استمداد فرمودی وقتی بخدمت خواجه
فرید الدین مرا عتاب آمد آنچنان بود که روزی نسخه عوارف المعارف پیش حضرت و از آن فواید بیان میفرمود
و آن نسخه بخطی باریک نوشته و سقیم و آن هم بود من نسخه صحیح بخدمت خواجه نجیب الدین متوکل دیده
بودم مرا آن یاد آمد گفتم نسخه صحیح در خدمت ایشان هست ازین نسخه حضرت را خواندن دشوار آید مگر
این کلام بخاطر گرامی ایشان گران بود و ساختی شد بر زبان مبارک راندند درویش را قوت سقیم خواندن
نیست یکدو بار این لفظ بر زبان مبارک راندند تا رنج خاطر پیر دستگیر خود دیده و تغیر افتاده بر سر نهادم دو بار
میگریستم و در دل اندیشیدم که از مرا بسیار بی ادبی شد بناعث دیوانه وار سر بصحرا نهادم آن وقت بمن آنچنان
حال گذشت خداوند آن ساعت کسی را مباد که بمن شده بود در همان حالت حضرت مولانا شهاب الدین که با
محبت بود خبر شد بخدمت پیر دستگیر خواجه فرید الدین رفته بطریقی خوب از حال من عرض کرد شیخ الاسلام
بطلب من خادمی را فرستاد بیامدم و سر بر قدم شیخ نهادم و آمرزش بی ادبی خود کردم آنگاه خوشنود
شده و هم روز مرا پیش طلبید و رحمت و شفقت بسیار فرمود و گفت این همه بهر کمال حال و اعتماد
از شیخ دمر و این لفظ هم از زبان مبارک شنیدم که پیر مشاطه مرید است آنگاه مرا سرفراز نمود و دو گانه شکرانه
ادا کردم نقلست از محبوب الهی وقتی مرید و بابا از بخدمت طالب علم آمد و گفت هرگاه که شما در بلده بخدمت

خواجه قطب الدین میوه‌ی آنجا میدیدیم آن پسر او سخن در علم شروع نمود لیکن بی ادبانه و گستاخ‌وار با خرقه
بحث کردن گرفت چنانچه سخن بلند شد شیخ هم بلند کرد من و مولانا شهاب الدین بدین نزد نشسته بودیم
چون غلبه کوتاه شد و در دن آمدیم آن پسر که همچنان بی ادب وار سخن میگفت من مولانا شهاب الدین
هر چند آنرا منع کردم باز نیامد و با ما یان خواست که مباحثت در افتد من دست آن پسر گرفتم و از آنجا
بیرون کردم چون این خبر بسمع شیخ من رسید من و مولانا را فرمود برو بید با ایشان صفا کنید بحکم
ما یان رفته بخانه و سبلغی آن پیر مرد و پسر را دادیم و ایشان شرمنده شده از کرده خود پشیمان شدند نمه
و تائب گشتند **نقلست** که رسم پیر دستگیر من آن بود هر شب بعد از افطار مرا پیش طلبید مولانا رکن الدین
سمرقندی و مولانا شهاب الدین را و احوال می‌پرسیدی آنروز من و مولانا رکن الدین مذکور بودیم حکایت
ماجرای آنروز پرسیدند که امروز چه گذشت و چه حال بود مولانا رکن الدین حکایت آن پیر مرد و پسر و
و مولانا شهاب الدین تقریر کرد شیخ شیوخ العالم متعجب شدند درین میان من عرض داشت کردم که آن پسر
با مولانا شهاب الدین در افتد من این کردم که دست او گرفتم حضرت خندیدند و تحسین فرمود
نقلست حضرت مولانا شهاب الدین چون ازین عالم سفر نمود متصل روضه والد خود که اول نقش مبارک در آنجا
امانت نهاده بودند و قصه آن در کتاب گذشته است حسب درخواست ایشان آن مکان در آنجا دفن
نمودند در روضه متبرکه و مزار شریف ایشان تا حال زیارتگاه خلق الله است **در بیان** اولاد حضرت
خواجه شهاب الدین گنجعلم که ایشان شش فرزند بودند اول خواجه حسام الدین دوم خواجه عبد المجید
سوم خواجه مسعود چهارم خواجه محمد پنجم مخدوم علی شیر ششم مخدوم خواجه جمشید و اولاد ایشان بسیار است
در پاک پتن شیخ مسعود بن شیخ اله دین بن خواجه عبد الکریم که در قریب صد سال عمر داشتند و دیگر
شاه عبد الله و شاه عبد الصمد بن شیخ وجیه الدین و در فتحپور شیخ جیا بن شیخ یوسف بن
شیخ الهدیه بود و شیخ فیض الله بن شیخ محمد بن شیخ عیسی بن شیخ الهدیه مذکور در بداون
شیخ حسین و مخدوم طه و شاه عمر ابنای صدر جهان بن شیخ بایزید بن شیخ حامد بن شیخ
رکن الدین بن شیخ ابا بکر بن خواجه اسمٰعیل بن شیخ عبد المجید بن شهاب الدین گنجعلم مسلطور

و عبدالمجید مذکور را دو دختر میر علی بی بی قدوه و بی بی عزوه و چند دیگر قریب گرینه طون انجا نیز از آوره مومنین
اند باسم شیخ الهدین و یعقوب و الیاس و ابناے شاه علی بن شاه احمد و خواجه شهاب الدین و دو دیگر اخراج
نعمت الله بن شیخ حامد و غیره و نیز میباشند و در دیگر چند و باسم شیخ علم الدین و نجم الدین شیخ علے
و شیخ ابراهیم پسران شیخ وادن بن شیخ نصیر الدین بن شیخ محمود بن شیخ الهداد بن شیخ ... بن
شیخ جوین بن شیخ یوسف بن شیخ محمد بن شیخ خواجه بن شیخ عبدالمجید بن حضرت شهاب الدین ... مطهر
دیگر شاه علم الدین بن شیخ وادن اند او دختر لیست و شیخ نجم الدین و شیخ علی مذکور که ویرا اولاد
پسری هست و شیخ ابراهیم مذکور که وی اولاد ندارد و دیگر به رسولپور که قریب ربیری چند و او هست
در انجا باسم شیخ بازید بن فرید شاه بن شیخ فضیل بن شیخ الهداد و مسعود دیگر شیخ مبارک ابن
شیخ محسن بن شیخ مظهر مذکور که دو احمد پسر اند و شیخ سلیم ابن حسین بن حسن بن شیخ مظهر مذکور
را سه پسر اند و در باد هم هست که قریب مصطفی آباد هست در انجا شیخ باین بن شیخ محمد بن شیخ مظهر
را سه پسر اند دیگر نیز در انجا از اولاد آنحضرت متوطن اند و در جون پور شیخ فتح الله و غیره دو در
استری باسم شیخ طیب و شیخ عبدالرحمن و عبدالغفور و عبدالشکور و شیخ حبیب و خواهر ابنای شیخ ... بن
شیخ یوسف بن شیخ بودهن بن شیخ حسین بن شیخ سلیمان بن شیخ پیر ابن شیخ عبدالمجید بن
شیخ یعقوب بن شیخ محمد بن شیخ شهاب الدین گنج علم مذکور و دیگر شیخ افضل و شیخ عبداللطیف
پسران شیخ عبدالرحمن بن شیخ بایزید مذکور و شیخ طیب مذکور که در حباله وی دختر شیخ بوده و نامور ی
از نسل شیخ سعد حاجی عمزاده حضرت گنج شکر است که از ان ضعیفه یک پسر شیخ وجیه الدین نام و دو
دختر یکے در حباله شیخ عبداللطیف مذکور است که ویرا نیز یک دختر است که وی در حباله شیخ حامد بن
شهباز خان چشتی بداونی بوده است و در الوی شیخ لغر الدین بن عبدالله بن شیخ رزق الله شیخ
علم الدین و شیخ ولی محمد پسران شیخ وجیه الدین بن شیخ حبیب الله بن شیخ رزق الله مذکور
و شیخ عبدالواحد بن شیخ تاج الدین بن شیخ حبیب الله مذکور و در تانده که داخل سرکار
بنگاله است باسم شیخ عبدالعلی و شیخ ابوالفتح و شیخ محی الدین بن شیخ بهاء الدین شیخ ساتم چشتی

ولپسران شیخ جمال بن شیخ محمود بن شیخ لادن بن شیخ منور بن شیخ عبد المجید بن شیخ فخر الدین
گنج الاسرار جونپوری بن شیخ زین الدین بن شیخ کریم الدین بن شیر علی بن شهاب الدین گنجعلم
و دیگر در بهار شیخ عبد العزیز بن شیخ حسن بن شیخ حسین بن شیخ محمد بن شیخ ابو الفتح بن شیخ جمال الدین
بن فخر الدین گنج الاسرار قدس سره بن زین الدین بن کریم الدین بن علیشیر بن شهاب الدین گنجعلم
و دیگر شیخ محمود بن شیخ فخر الدین بن ابو الفتح مسطور راسه دختر بودند که از انجمله یکی در حباله شیخ حسن بن
شیخ محمد مرقوم بود از انجمله یک پسر بوجود آمد باسم شیخ عبد العزیز که در صدر مسطور است که بجای پدر
بزرگوار خود در بهار صاحب سجاده اند و چند دختر نیز و دیگر شیخ شمس الدین بن شیخ حسین بن
شیخ محمد مذکور و شیخ عبد الله و شیخ عبد القاسم ابنای شیخ جمال بن شیخ محمد مذکور و دیگر شیخ مصطفی
و شیخ مرتضی ابن شیخ مسعود بن شیخ یعقوب بن شیخ فخر الدین بن شیخ ابو الفتح مذکور و شیخ نور ولد
شیخ شهاب الدین بن شیخ ادریس بن شیخ فخر الدین مرقوم و شیخ عبد الرحمن و شیخ عبد الله بن
شیخ عبد الرزاق بن شیخ فخر الدین مسطور و شیخ داود بن شیخ فخر الدین را اولاد دختری ست
و شیخ مجاهد بن شیخ احمد بن شیخ فخر الدین مذکور را دو پسر شیخ زین و شیخ مصطفی پسران شیخ بهاء الدین
بن شیخ فخر الدین مسطور و دیگر قصبه شیخ محی الدین بن شیخ ابراهیم ابنای شیخ چندن بن
شیخ معروف بن شیخ فضل الله عرف هوده ابن شیخ فخر الدین گنج الاسرار و شیخ العداد و شیخ قطب الدین
ابنای شیخ پیاره ابن شیخ معروف مذکور و شیخ بهاء الدین بن شیخ فخر الدین در شاه پور که از
مواضعات پرگنه سرسه داخل صوبه بهار است شیخ خضر و شیخ عبد الرشید بن شیخ عالم بن
شیخ نور بن شیخ پیر ابن شیخ قیام الدین در دیه حسن میان شیخ جمال الدین بن شیخ عبد الله
وغیره و دیگر اولاد شیخ شهاب الدین گنجعلم بسیار بعضی در جان پور و بعضی در گهرگون که نزدیک
قلعه اسیر است و بعضی در ماندون و بعضی در پتنه اسس گره باسم شیخ احمد خطیب و شیخ
صلاح که وے از اولیائے خدا است و بعضی در لهچے پٹنه بمثل پهلوارے وغیره
متوطن اند آنچه این فقیر از بزرگان شنیده و دیده بقلم آورده والله اعلم بالصواب

فصل ششم در بیان حسب اولاد حضرت مخدوم خواجه نظام الدین ابن بنت حضرت تاج الانبیا خواجه فرید الدین
گنج شکر قدس الله سره و آنچه منسوب باو همنام مردان دینی و دانشمند بتقوی و یقین خواجه نظام الملة و الدین با بنی عم خود
بسیار علو همت و بلند مرتبه داشت نقلست خواجه نظام الدین محبوب الهی میفرمایند که نظام الدین
شیخ شیوخ العالم از جمله پسران در دست تر میباشی و او گستاخ بود هرچه گفتی خواجه فرید الدین بسمع رضا شنیدی چشم
ازدی در گاهی نه پوشیدی و آنکه همراه لشکر سلطان غیاث الدین لشکری کردی کرامت ظاهر نمودی اما وقتی
چنانچه ذکر کرامت و ذات او در ذکر وفات خواجه فرید العالم گذشته الغرض بعد از نقل والد خود بسیر کفار پیوست و در جنگ شهادت
یافت که مزار منور کردید در پتن ثبوت است چنانچه مردم آنجا بارها برکت آن مزار بزرگوار فیض میبرند خواجه نظام الدین
را بیعت و خرقه خلافت از والد خود خواجه فرید الدین بود در بیان اولاد حضرت شیخ نظام الدین دو پسر داشت
خواجه عضد الدین المعروف بشیخ ابراهیم و خواجه علی و شیخ ابراهیم را یک پسر خواجه نور الدین و دیگر یک پسر خواجه
عضد الدین و دیگر پسر باسم خواجه بدر الدین و خواجه رکن الدین و شیخ خواجه که این هر سه اسامی مذکوره
اولاد دارند در شهرها مثل مقام صوبه و بعضی در اجمیر و بعضی در حضرت دهلی و خواجه علی بن شیخ نظام الدین
مسطور را چهار پسر بود باسم خواجه سالار و شیخ نور الدین و شیخ یحیی و شیخ خسرو و شیخ سالار را پنج پسر باسم شیخ
فخر الدین و شیخ عالم و شیخ خواجه و شیخ مغیث و شیخ محمود و یک دختر نیز داشت و خواجه نور الدین بن خواجه
علی مذکور را چهار پسر اول خواجه سماء الدین صاحب و منوچهر و خواجه حسن و دو دختر نیز بود و شیخ محمد بن سالار را
اولاد در حصار باسم شیخ نظام الدین صاحب سجاده بن خواجه مجد الدین بن فرخ شاه بن شیخ محمد بن
غوث الاعظم بن شیخ جنید بن شیخ چندن بن شیخ محمود بن کریم الدین بن شیخ محمد مسطور دیگر شیخ زید
دوست محمد و عبد المجید ابنای شیخ حسین بن شیخ معین الدین بن شیخ نور بن شیخ شبلی بن شیخ
چندن مذکور و شیخ ابوتراب بن شیخ قطب الدین بن فرخ شاه مذکور و شیخ علم الدین بن ابو الفتح بن
شیخ قطب الدین مسطور و شیخ تاج محمد بن اعلی بن حسیخان بن شیخ منار الدین و شیخ کبیر بن شیخ عبید
مرقوم و شیخ عبد الصمد بن شیخ برهان بن شیخ زید بن شیخ نظام بن شیخ نور الدین بن شیخ
جنید مذکور دیگر منسوب بود که قریب سه صد سال بعضی از اولاد آنحضرت در ملک گجرات هستند و دیده

حسب پوت قریب لمرو و شیخ منصور بن حاجی عبدالغفور و شیخ صادق محمد بن شیخ بدرالدین انجه تغیر دیده و شنیده
تعالی اورده **فصل هفتم در بیان اولاد و احوال حضرت مخدوم خواجه یعقوب بن گنج حضرت قطب الاقطاب سر المحققین**
برهان العاشقین خواجه فرید الدین گنجشکر آن محبوب فرید الدین مخدوم خواجه یعقوب مشهور به سید الدین صاحب کرامت حسب و طریقت
سنیات همواره بجز مشغول بعد و به طبعی فیاض و لطافتی تمام داشت نقلست از سید محمد کرمانی و هم از عزیزی خدمت روا کنند که
رفتی در سفر ملتان حضرت یعقوب بودیم برابر او در خطه اوده رسیدیم و در سرائی فرود آمدیم شیخ یعقوب مرا در
دکان گذاشت و خود به شهر رفت چنانچه پنجاه شب گذشته بود در میان شهر اوده که خانی عظیم بود او را
درد شکم گرفت چنانکه یکساعت از درد سخت قرار نبود هر چند علاج کردند موثر نشد کار به تعویذ و ادعیه کشید
در میان مردی گفت که صاحبزاده خواجه یعقوب حضرت گنجشکر آمده است اگر او را بیابند امید باشد که از
برکت دعای آن مخدوم زاده عالم این زحمت بصحت مبدل شود فی الحال منقطع دران نیم شب بهر طرف کسان
خود را بطلب ایشان فرستاد و مردم ملکیتان بسرای آمدند که در اینجا سکونت داشتیم رسیدند بسر ایشان رادم
ایشان استخاره رفته دیدند که خفته اند بیدار ساختند و گفتند که شما را خان میطلبید تبسم کرد و گفت خرچه من
تصرف شده بود و من دران فکر خفته بودم که شما بیدار ساختید همچنان برخاست و روان شد چون
پیش خان رسیدند دیدند که از غایت درد شکم از چارپائی بر زمین و از زمین بر چارپائی می غلطید نزدیک
بالا کشیده بود دید یک خان بنشست و دو انگشت مبارک خود بر شکم خان نهاد و چیزی بخواند فی الحال
درد شکم دور گشت و برپائے آنحضرت بتعداد دو صد و تا یک بدره سیم و جامه قیمتی در خدمت ایشان
بیاورد حضرت ازان سیم بقدر زاد راه گرفت و باقی بحاجیان و فقیران تصرف نمود و در سرائے
آمده نشسته بودم نیم شب آمد و ایشان را شوق بملاقات ابدال بسیار بود آخر الامر بمردان غیب پیوست
از نظر مردمان غایب گردید رحمة الله علیه و خواجه یعقوب خرقه خلافت از والد خود خواجه فرید الدین را
گنجشکر داشت **در بیان اولاد حضرت مخدوم خواجه یعقوب المعروف صدر الدین** او را دو پسر بودند نام
اول خواجه عزیز الدین محمد عرف قتال دوم خواجه قاضی محمد و یک دختر داشت بی بی عزت و خواجه عزیز الدین را
دو پسر بودند شیخ سلطان و شاه جهان و شاه جهان را سه پسر شیخ زمان و شیخ ملک و شیخ صدر الدین

ان بعد ولی لو لاد ماند و شیخ ملک را سه پسر بودند باسم شیخ نظام الدین محمد حسن اباوی و ملک معین الدین حسین و
ملک فرید الدین حسن و دو دختر نیز داشت که یکی از ان منکوحه شیخ نصیر الدین دویمی زوجه محمد بن محمود شاه
و خواجه نظام الدین مذکور را یک پسر باسم مسعود یک عرف عبد الحسین و معین الدین را شش دختر
و فرید الدین حسن هیچ اولاد ندارد و خواجه قاضی محمد ابن خواجه یعقوب ابن گنجشکر را دو پسر بودند باسم
شیخ احمد و شیخ علاء الدین را شش فرزند بود غیر شیخ نظام الدین و خواجه محمد و خواجه یعقوب را اولاد
بشمارند حضرت خواجه یعقوب بن گنجشکر را اولاد بسیار است چنانچه یکی از فرزندان ایشان در عمر شیخ الا
الاولاد هو شیخ جو بڑه و غیره دختر شیخ جو بڑه در حباله شیخ عضد الدین ابن شیخ نظام الدین بن گنجشکر بود و مسمات
بی بی عزت مرقوم که اولاد وی هست دیگر اولاد حضرت یعقوب بسنت شهر انسمرقنده ساکن است آنچه این
فقیر دیده و شنیده در قلم آورده والله اعلم بالصواب **فصل در بیان احوال حضرت عبد الله شاه ابن حضرت**
گنجشکر قدس سره که عبد الله صاحب حسب بهشت شهرت دارند و در عهد خوردی بعمر هفت ساله برحمت حق پیوستند و مرقد است
در بیرون شهر پاکپتن در میان غرب و جنوب واقع است و بر مزار ایشان هست مجذوب ملنگ نشسته می ماند
و بر مرقد وی چهار دیواری ساخته و سایه بر مزار حضرت شاه دینیا سقف طیار نموده اند اتفاقا الحال همچنان
بی سقف مانده و زیارتگاه خلق الله است و در جنگل شهیدان خفته اند لطافت که رحلت فرمودن وی
ازین عالم برین منطوست که چون وی برای بازی کردن بیرون قلعه پاکپتن بازی میکرد و چهار پنج
کودکان سست جبل لغزار جانب سند آمده بودند از انجمله یک شخص به همین بود چون نزدیک کودکان
رسیدند حسن عجائب حضرت عبد الله شاه دیده پرسیدند که این کودک از ان کیست حاضران جواب دادند
که این صاحبزاده حضرت خواجه فرید الدین است چون سندیان این سخن شنیدند با یکدیگر گفتن گرفتند
یاران بیائید که امشب این صاحبزاده را (؟) کنیم که سرور ما را از طعام چیزی نبخشیده است سندیان نزد وی شتافتند
و گفتند که ای صاحبزاده امروز گرسنه ایم ما را طعام از خویش بدهید فرمودند بسیار خوب بنشینید ساعتی توقف کنید که چیزی بیاریم
شما را از طعام حسب خواهند داد بعد از ان یکیم تیجیدان که با ما کو بندها و بازی میکردند [illegible]
انداخت شیخ عبد الله صاحب فرمود که ای سندیان هر یک از شما دست خود در جیبه بکشید هر چه دارند با نخچه رغبت

باشد طعام نخورید القصه همه سنیاسیان از همان دیگ چنین که خواستند یافتند دران برهمن هیچ شک کرد که اینهم
مرا طعام ناپخته بدهید حضرت فرمودند تو هم از دیگ مذکور آنچه رغبت است حق سبحانه تعالی از پرده غیب خواهد داد
آن برهمن ناپخته طعام از دیگ یافت و خود پخته بخورد بعد از فراغ طعام سنیاسیان مذکور روانه شدند چون هیچ
گروه زمین از پاکپتن در جوار ایلی رودگران رسیدند همه سنیاسیان خود سنیاسیان از غایت حسد در خصومت
گشتند که یاران دیدید کرامت آن کودک چه کرد او داد ما یان ست که چیزی سحر که تعلیم یاران صاحبزاده دادن
کنیم چون درین گفتگو بودند برهمن گفت ای نامردان خیال خام مکنید که این خطرها باطل ست و شما را
جدائی حاصل شود چرا که آن صاحبزاده حضرت قطب الاقطاب گنجشکرست و نمک او هم خورده اید اینطور حسد میکرد
آخر سنیاسیان گفته او قبول نکردند و در غضب شده برهمن را از خود دور ساختند برهمن از همراهی ایشان جدا شده
بطرف پاکپتن آمد و آن سنیاسیان بدبختان سحر بجانب عبدالله شاه روانه کردند که ایشان همانجا
برحمت حق پیوستند و شهادت یافتند بعضی روایت که چون طعام خورده روانه شدند همانجا افسون سحر نموده
بودند القصه خبر انتقال صاحبزاده بخدمت حضرت بابا فرید الدین رسانیدند حضرت را آن وقت استغراق تمام
محویت دست داده بود که از فوت شدن ایشان حسرت نکردند چون دو سه بار تکرار کرده حاضران خواجه محبوب
الهی نظام الدین و مولانا بدرالدین و دیگر یاران عرض نمودند حضرت فرمودند اگر قضا او آمد از جهان رفت
چه کنیم رفته در لحد بسپارید حاضران تکفین و تجهیز نموده همانجا که انتقال یافت دفن نمودند بعد چون که از فوت
فرزند دلبند خود هیچ خبر نشد چو حضرت بعالم صحو آمدند در درون خانه رفتند چند خاتونان همسایه برای افسوس
نزد دختر سلطان غیاث الدین بلبن که اهلخانه آن فرزند یگانه بود نشسته بودند و آن عفیفه از سوز پسر لخت
جگر خود را میگریست حضرت بابا فرید الدین انتقال ایشان شنیده بر زبان مبارک راندند که این آتش در جگر
شما افروخته ست انشاء الله تعالی اینها نیز از قهر قادر جبار در آتش خواهند سوخت چون این سخن بگوش
زبان مبارک بیامده بود که همون زمان آتش از پای سنیاسیان از عالم غیب بفروخت و تمامی
سوختند و چند توده خاکستر گشتند تا الان آن توده های خاکستر موجود اند نام آنجا را پاک دهیره نیز
میگویند که بیست کروه از پاکپتن است و بر آن توده ها از انس و وحوش نمیرود آتش از آنجا گاهی نمودار میشود

بعد ازان برهمن مذکور بدر خانقاه حضرت آمده سر بر زمین نهاد و دست و عرض کرد که بنده آن منهیات را
منع کرده بود و ایشان گفته را قبول نکردند انکار کرده و خود یافتند اند بین آثار و دل برهمن گذشت اگر زنار من شکسته شود
در خدمت قطب عالم مسلمان شوم مرید باشم چون این خیال در دل برهمن جا گرفت از فرمان الله تعالی گربه
از غیب پیدا شد و آمده زنار او را پاره پاره کرده پیش برهمن نهاد و خود رفت برهمن فی الحال مسلمان شد
و بیعت کرده و در خدمت آن زبدة الانبیاء پیوسته مخلوق شده خرقه خلافت و کلاه یافت چون آنحضرت
او را لنسابد نام او ملک جیرا نهاده بودند که هیچ از دنیا جدا گشت بعد ازان ملک جیرا عیال و اطفال
خود را مسلمان ساخت و سجاده بست حضرت عرض نمود که ای پیر دستگیر چند دختر دارم نسبت آنها با که کنم حضرت
فرمودند که ای ملک جیرا نسبت دختران خود با فرزندان قوالان اکنون ملک جیرا حسب الحکم نسبت
با فرزندان قوالان حضرت نمود و همواره سجاده بست حضرت حبیب می‌بود لیکن بعد انتقال حضرت سوی عرش مبارک
حضرت محبوب الهی و دیگر خلفا زمان فرزندان ایشان الفوالیقین با اولاد ایشان در خدمت آستانه مبارک
می‌باشند فصل نهم در بیان اولاد دختران حضرت گنج شکر عصمت پناه مستورات بی بی فاطمه و بی بی شریفه و بی بی مستوره
که هر یکی ولیه زمان بودند نقلست از سید محمد کرمانی که خواجه فریدالدین را سه دختر بود بی بی مستوره
که بصلاح و عفت و کرامت بود و بی بی شریفه که بشرف طاعت و عبادت مشرف و در عنفوان جوانی بیوه شده بود
تا آخر عمر بتجرد و یاد خدا و دیگر بود مشغول گشت چنانچه حضرت بابا فریدالدین اگر نسبت مردی اگر عورت را
خلافت و سجاده دادن مشایخ روا بودی من بی بی شریفه را دادمی سیوم بی بی فاطمه که در خانه
مولانا بدرالدین اسحاق بود مولانا مذکور در اجودهن برحمت پیوست و فرزندان صغیر گذاشت
خواجه احمد و خواجه موسی ایشان چون حضرت مولانا بدرالدین برحمت حق پیوست آنحضرت محبوب الهی خواجه نظام الدین
و سید محمد کرمانی که مرید حضرت بابا فرید بود به آوردن پسران حضرت مولانا بدرالدین روانه گشت چرا که حضرت مولانا
بدرالدین برای تربیت و تعلیم حضرت نظام الدین را وصیت کرده بود و محبت فیما بین مولانا بدرالدین و نظام الدین بسیار بود
چنانچه پسران در کنار یاد گذشته چون سید محمد آمده عرض کرد پسران سید احمد و سید موسی و صاحبزادگان حضرت بابا صاحب
زین حال استماع یافته رنجیده خاطر شدند لیکن بتقاضای بسیار اجازت دادند و مانع نیامدند همه با فرزندان

خود بابی بی فاطمه طیبه پیش برادران بی بی صاحبه چند نفر و انکسار و تسلی نمودند آنها فرمودند که طفلان ما
در دوکان اند ببینید این همراه ایشان می بودم و در خانه او در بعضا نجیب الدین متوکل می باشم لاچار آخر محمد بن داؤد
همراه اندازی حضرت با سواری و ملازمان رخصت ساختند چون حضرت خواجه احمد و خواجه موسی همراه
ورود خود در دهلی آمده در خانه حضرت نجیب الدین متوکل برادر خورد حضرت بابا فریدالدین رسیدند و حضرت
خواجه نظام الدین هر وقت و هر آن از دل و جان به تربیت حتی الامکان کوشیدی و هر لحظه و لمحه در
خدمت آن صاحبزادگان خود را معاف نداشتی بعد چند عرصه حضرت خواجه نظام الدین به جشن عرس مبارک
حضرت بابا فریدالدین بطرف اجودهن آمدند و قبل ایشان عفت پناه بی بی فاطمه بنت خواجه فریدالدین
انتقال یافت و مزار شریف متصل روضه عم خود حضرت نجیب الدین متوکل جای گردید چون حضرت
نظام الدین از اجودهن بدهلی آمدند در روضه شیخ نجیب الدین آمده فاتحه خواندند و خواجه موسی و خواجه
احمد را برده نزد خود و بنظر مبارک خویش پرورش داد خواجه احمد لشادی را که مرید بابا فریدالدین بود
برای آداب تربیت ایشان مقرر ساخت فصل و بهم و بیان اولاد بندگی حضرت مولانا بدرالدین اسحاق که از
حضرت عصمت پناه بی بی فاطمه بنت قطب العالم پیدا شده آنحضرت را دو پسر سید خواجه محمد و سید خواجه
موسی و خواجه محمد را چهار پسر با اسم خواجه مسعود و خواجه فخرالدین و خواجه جلال الدین و خواجه داؤد و
چهار دختر نیز داشتند و خواجه مسعود را دو پسر با اسم خواجه یحیی و خواجه حبیب و خواجه یحیی را سه پسر
با اسم سید محمد و سید ابراهیم و سید سعدالدین و چند دختر نیز از آنجمله یک دختر را سه پسر بود با اسم خواجه
کمال الدین و خواجه سراج الدین و بهاءالدین و خواجه فخرالدین بن خواجه محمد مذکور را چهار پسر
با اسم خواجه سیف الدین و خواجه برهان الدین و خواجه ابراهیم و خواجه عضدالدین و این هر یکی را
اولاد هست و خواجه جلال الدین را یک پسر بود و چند دختر و خواجه داؤد بن سید محمد مذکور
را نیز اولاد هست **دیگر** اولاد مولانا مذکور در شهرهای متفرقه ساکن هست منجمله
حضرت دهلی که در اینجا با اسم سید ایوب و سید منور و سید عبدالرحمن ابن سید جلال الدین
بن سید خواجه سید محمد بن شیخ مبارک بن سید حسین بن سید علم الدین بن سید داؤد

بن سید محمد بن حضرت مولانا مرقوم و اولاد مولانا بدر الدین اسحاق بسیار است بعضی را مرقوم میگرداند
سید قاسم و سید لند محمد و سید معظم و سید عبد الرسول ابنای سید محمد بن سید شعیب بن سید امین بن سید ... بن سید
غیاث الدین بن سید عضد الدین بن سید فخر الدین بن سید محمد بن سید مولانا بدر الدین مذکور و سید شیخ صادق و سید
سید داود بن حسین بن سید کبیر بن سید یوسف بن سید ابراهیم بن سید بوده بن سید محمد بن خواجه جلال الدین بن
سید محمد بن مولانای بدر الدین مذکور و سید یوسف و سید محمد و سید صادق و سید باقر ابنای سید حسین بن سید حبیب بن
سید محمد بن سید حسین بن سید سلیم بن سید محمد بن سید جلال مذکور و دیگر سید قاسم بن سید محمود بن سید اسمعیل بن سید
بن سید فخر الدین بن برهان الدین بن سید محمود بن مولانا مذکور و سید سیف الدین صاحب سجاده مولانا بدر الدین
اسحاق بن سید حسین بن شیخ فتح الله بن شیخ یوسف بن شیخ نصیر الدین بن شیخ سیف الدین بن شیخ فخر الدین
بن سید محمد بن مولانا بدر الدین اسحاق و سید عبد الغفور بن سید خواجه ابراهیم بن سید حاجی بن سید برهان الدین
بن سید داود بن خواجه ابراهیم بن خواجه فخر الدین بن سید محمد بن مولانای بدر الدین اسحاق و دیگر رجال نزدیک
سید صادق محمد بن شاه محمد بن خواجه ابراهیم بن شاه علاء الدین بن سید ملک بن سید عضد الدین بن سید عضد الدین
مذکور و دیگر سید کمال محمد و سید صادق محمد و سید حاجی محمد و شاه نثار و سید عالم ابنای سید شاه محمد بن خواجه جعفر
بن سید علاء الدین بن سید صدر الدین بن سید ملک بن سید عضد الدین بن خواجه فخر الدین بن شیخ محمد بن
مولانا بدر الدین و شاه عارف مذکور یکی از اولیای خدا و شیخ نامدار بود که مرقد وی در اگره است و بعضی ذکر شیخ سکندر
باسم شیخ صوفی بود که وی از اولاد حضرت سید باقی اولاد مولانا بدر الدین اسحاق بسیار آنچه دیده و شنیده و تعلیم آورده
نقلست که روزی حضرت مولانا بدر الدین اسحاق با فرزندان خود فرمودند که ای فرزندان من بعد از من
مدینجا باشید اگر بزیارت یا عرس حضرت قطب العالم به پاک پتن بیائید پیاده از دو سه روز تمام بیائید
اگر بیائید به مشکل گرفتار شوید تا الان هیچ آن هست بواسطه آنکه چون حضرت قطب العالم خلفای خود را
بولایت های الغیب کردند هر جا بجائی مستقر شدند چون نوبت مولانا بدر الدین رسید در عرض رسید که
اسحاق خدمت حضور بیست تا زنانیکه در معین حیاتم از خدمت حضور جدا نشوم حضرت قطب العالم
فرمودند بسیار خوب در حیات هم بعد ممات تو در سینه من باشی تا بران مولانا بدر الدین العزیز بدان جد

وصیت فرمود که در یک شهر مباد با فرزندان قطب العالم از اولاد ما سبب برابری و همسری حتی المقدور نشود
و با یکدیگر رنجش و ناخوشی پدید نیاید و ترک ادب نباشد چون این کاتب الحروف این نقل شنیده در قلم آورد
والله اعلم بالصواب دوم بی بی شرلقیه دختر حضرت گنج شکر در خانه پدر انتقال یافت و در گنبد حضرت علاء الدین
سوجدربا بجوار پدر خود قبر شد و تحقیق نیست که نکاح ایشان با حضرت علاء الدین مخدوم علی احمد صابر
همشیره زاده حضرت گنج شکر شده یا دیگر دختر کسی معلوم نام دختر مذکور نشنیده لیکن بروایت‌های معتبره
نکاح حضرت علاء الدین صابر با دختر حضرت گنج شکر بثبوت پیوسته معلوم میشود که از رفتن نظر میران کلیر
پیشتر آن بی بی رحمها الله انتقال یافته و اولاد ثبوت نشده سیوم بی بی مستوره بنت حضرت گنج شکر که در حباله خواجه
شیخ عمر صوفی فاروقی قریشی بود که از وی یک فرزند باسم فخر الدین متولد شد و از اولاد ایشان معلوم نیست
که بیشتر شده باشد دیگر مذکور فرزندان پسری و دختری حضرت گنج شکر بتفصیل از کتب ملفوظها منقول
گشت معلوم میگردد که خبر فرزندان مولانا بدر الدین اسحاق رحمة الله علیه اگر کسی گوید که من نواسه حضرت
گنج شکر هستم دروغ است دیگر فرزندان قاضی ابو مسلم میگویند که من نواسه حضرت گنج شکر هستم محض
دروغ است زیرا که دیگر فرزندی و دختری آنحضرت که در حضرت شیخ المشایخ دیوان شیخ محمد
صاحب سجاده بتصحیح نموده درین اوراق نوشته شد پس اگر کسی دعوی نواسگی کند بکدام حساب
نواسه باشند آری بعد از تمادی ایام بواسطه سبب نامعلوم بعضی فرزندان با فرقه‌های دیگر نسبت
کرده اند اظهار سعادت نواسگی میفهمند پس همان فرزندان صاحب سجاده نواسه حضرت
گنج شکر باشند نه دیگر بدانکه دختر قاضی ابو مسلم مسماة بی بی ملکه تحصیل سعادت زوجیت در خانه
حضرت مخدوم بدر الدین سلیمان پسر آنحضرت یافته اگر اولاد از وی بسیار است که در صدر نوشته است
دیگر دختر نبیره قاضی ابو مسلم در حباله مخدوم علاء الدین آمده از وی هیچ اولاد نشده و از منکوحه کلان
که دختر عم خود شیخ محمود بود از قوم خود از شکم آن بی بی اولاد حضرت علاء الدین موجد ربا بوجود
آمد چنانچه پیشتر مرقوم گردید فصل یازدهم در بیان اولاد حضرت خواجه نصر الله متبنی ابن گنج شکر که در
تربیت [illegible] ایشان اختلاف است بعضی روایات هست که نتیجی فرزند نیستند و در بعضی روایات

لطیفے اند کہ حضرت بابا فرید الدین ایشان را مانند پسران پرورش ساختہ کہ نام آن دو پسران درج میشود و حضرت
مخدوم خواجہ نصر اللہ خود را از خدمت حضرت یکساعت جدا نساختہ و در بارۂ وے آنحضرت بسیار التفات
و عنایت مبذول فرمودے چنانچہ او یکے از اولیای خدای گشت و خرقہ خلافت از آنحضرت یافت و ایشان در
نواحی کوہپوال مکان جہت خود ماوی ساختہ مزار ایشان ہم در آنجا ہست و حضرت مخدوم شیخ نصر اللہ
را شش پسر بودند اول خواجہ بایزید دوم خواجہ نعمت اللہ سوم خواجہ عبد اللہ چہارم خواجہ کریم الدین پنجم خواجہ
ابراہیم ششم خواجہ عبد الرشید کہ اولاد ایشان در پاکپتن خادمان درگاہ اند ما بہم شیخ عبد الوہاب عرف بالو بن
عبد اللہ خادم بن رجب بن نصیر الدین و خادم اسماعیل و خادم اسحاق بن شیخ محمد ابنائی خادم سالار بن خادم
نصیر الدین مذکور دیگر خادم گدائی ابن رحمن بن خادم نصیر الدین مذکور دیگر خادم کمال و خادم نور بن
عبد اللطیف و خادم کبیر ابنائی خادم عبد العزیز عرف جمشید بن خادم احمد بن عبد القادر خادم سرور محمد و خیر ابنائی
خادم محمود بن خادم احمد بن متو و خادم علی ابن خادم حاجی عثمان ابن خادم کبوتر دیگر شیخ بہاء و خادم محمد
بن شیخ محمود بن شیخ رحمة اللہ کہ دیوان و وکیل پیش حضرت دیوان تاج الدین محمود صاحب سجادہ بود و شیخ
عبد الرشید بن شیخ ابراہیم بن شیخ فتح اللہ و جان محمد و خان محمد ولد شیخ ابو الفتح ابن شیخ عبد الرحیم
و شیخ محمد ابن شیخ عبد اللطیف ابن شیخ عزیز اللہ و شیخ عبد الغفور ابن شیخ محمد و شیخ نعمت اللہ و شیخ
چاند ابن شیخ رزق اللہ بن شیخ نظام الدین و امان اللہ بن شیخ جیون بن شیخ احمد بن شیخ عبد القادر
بن شیخ لال الدین بن شیخ فرید الدین بن شیخ سلیمان بن شیخ ابراہیم و حبیب اللہ بن فیروز بن
بن شیخ حسن و شیخ عبد الواحد و شیخ اللہ بخش و شیخ ملیل بن شیخ بھکاری بن شیخ منجھو و دیگر
شیخ بہاء الدین و علاء الدین نیز در پاکپتن متوطن اند و دیگر اولاد شیخ نصر اللہ در دیگر مواضعات
بسیار است آنچہ شنیدہ و دیدہ بقلم آوردہ واللہ اعلم بالصواب فصل دوازدہم در بیان احوال اولاد
و وفات حضرت سلطان المتوکلین مخدوم خواجہ نجیب الدین متوکل برادر خورد و حقیقی حضرت گنجشکر
نقلست از مولانا جمال و در آنچہ در سیر العارفین مرقوم مثنوی آن شہنشاہ مملکت تجرید ٭ فانی
خویش باقی از تفرید ٭ رہبر داور خدا جویان ٭ زلف کل براہ حق پویان ٭ راہ عرفان نوا خسرو رفتہ ٭

ظاهر از شرع پر سر و رشته ✤ گوهر معرفت سبحان سفته ✤ پاک دین پاک ذات پاک خصال ✤ گشته از جام
ذات مالامال ✤ کرده روشن تمام روی زمین ✤ آفتاب جهان نجیب الدین ✤ چون جمالی از صفا دریافت
متوکل براه حق بشتافت ✤ این ترجمان صحیفهٔ تصوف و آن عیان حلقهٔ معرفت مرشد سالکان حقیقت
و هادی راه روان صفا و تصدیق کشاف دقایق قطب شهر ولایت و مرکز دایرهٔ نهایت ازل
کمال صاحب دل شیخ المشایخ نجیب الدین متوکل قدس الله سره العزیز شیخ عظیم القدر بود و در زمانهٔ خود همتا نداشت
برادر خورد حقیقی سلطان المشایخ بابا فرید الدین گنجشکر بود ارادت و بیعت و خلافت هم از حضرت ایشان
داشت و حضرت بابا فرید الدین چون شادی نکاح در خانه سلطان غیاث الدین کرده از انجا بطرف اجودهن مراجعت
گشتند بجای خود حضرت نجیب الدین را بدار الخلافت دهلی مامور ساختند و ایشان پیش دروازه شهر منزل داشتند و
از غایت استغراق و مشغولی حق خبری نداشت که امروز کدام ماه است و یا کدام روز و غله در شهر چه نرخ دارد و بیگانه و
خویش منعم و درویش پیش او یکسان بودی روزی نور الدین محمد غزنوی رحمة الله علیه از وی پرسید که با خدمت برادر
حضرت فرید الدین شما است جواب داد و برادر صوری منم با برادر معنوی که توانید بود با شیخ نور الدین پرسید
که شما را نجیب الدین متوکل میگویند جواب داد که نجیب الدین هم متوکل کی توانید بود و نقلست از حضرت ایشان
که وقتی روز عید بود خلایق بتبرکی و زیارت پیش حضرت ایشان میرسیدند جمعی قلندران از خراسان
مهمان شده دیدند که خلق خدا را در عیدگاه بطرف حضرت نجیب الدین توجه بسیار است میان خود گفتند که این
بندگی عظیم القدر است ما را امروز مهمان او میباید شد حضرت شیخ چون از عیدگاه بمنزل خود توجه فرمود
قلندران مذکور از عقب رسیدند عرض نمودند که حضرت شیخ شما درین شهر عظیم القدر مییارا باید که امروز
مهمان شما باشیم حضرت شیخ مشار الیه فرمودند که مرحبا مرا از خوشی باشد ایشان را در جماعتخانه نشانیدند
و خود درون خانه در آمد و با حرم خود گفت که امروز جمعی قلندران از خراسان مهمان رسیده اند اگر چیزی حاضر
باشد دریغ نباید داشت حرم ایشان عرض نمود حسب خانهٔ شما اینکه اول عشر خانه شما روشن است
و در درست که بوی طعام در مشام فرزندان ما نرسیده حضرت فرمود بلا اگر چادری یا سر پوشی
داشته باشی تا در بازار فروشیم که آنرا فروخته برای مهمانی چیزی حاضر سازیم حرم گفت سرپوشی

داشت کہ بدی بسیار رفتہ بیندہ بود لایق آن شود کہ کسی آنرا ببیند و مرد غریب را از حضرت شیخ چون چاریار
دیگر بود کہ آن روز قدحی برداشت و بمجلس فلان مہمان بیاورد و بایستاد و گفت ای برادر درویشان معذور
دارید کہ با حضرت ہیچ نیست درویشان اہل دل بودند آن ابدا بالتعظیم و تکریم گرفتند و لو سپید بود دعا
ایشان بعد از آن حضرت شیخ بحجرہ رفت و مشغول بعبادت شد با دل خود بگفتن کہ امروز روز عید بگذرد
و ہیچ نیست کہ در حلق فرزندان ما طعامی نرسیدہ و مسافران بیایند ہمچنین تا ہم او بیاد کرد و شیخ
مکر بود کہ مردی از بالا آن بالا آمد عمل ایشان گفت کہ خضر ام ہیم دل گفت نمائی ہیچ شیخ دریافت کہ
خواجہ خضر است برخاست و تعظیم کرد خواجہ بنشست با شیخ آغاز کرد چیست کہ با دل خود جنگ میکنی
کہ اینچنین روز عید بود و در حلق فرزندان من طعام نرسید و مردی نرود طعام بیار شیخ تبسم کرد
و گفت کہ خواجہ سید امر جنگ با دل ہمین بود کہ در خانہ ہیچ موجود نیست و مسافران را گرد آورد قصد خواجہ
گفت برخیز و نفس را پاس دار شیخ برخاست و فرود آمد چہ بیند کہ یک خوان طعام و جمع خانہ نہادہ اند بر
گرفت و بر حرم رفت و گفت کہ این طعام کہ از دوست گفت مردی آمدہ از پیش مہمانان نشدم از طعام تازہ
رفت شیخ از آن دو خوان مبلغی در دامن کرد و بالا آمد چہ بیند کہ خضر علیہ السلام آنجا نیست بعد از آن
گفت زہی این سعادت کہ با ایشان ازین مولای یافتم و دیگر مناقب خواجہ نجیب الدین متوکل در سیر العارفین
و دیگر نسخہای بسیار است این چند کلمہ کہ نوشتہ ام بواسطہ آنکہ کتاب دراز شود سبحان اللہ زہی عظمت
و کرامت و بزرگی حضرت شیخ المشائخ و الاولیا تاج العارفین بندہ حضرت خواجہ نجیب الدین متوکل
کہ لایق این مقام برگزیدہ است خوش گفت آنکس کہ این معنی گفت بیت اسرار محبت را نبود
ہر دل قابل ٭ در نیست بہر دریا زر نیست بہر کانی ٭ ہمہ و مریدان اولاد حضرت نجیب الدین متوکل
بلاد حقیقی حضرت گنجشکر بن حضرت خواجہ جمال الدین سلیمان کہ از اولیا خدا و مشائخ نامدار بود و مرقد مبارک
وی در حضرت دہلی ست چنانچہ مردم زیارت از مزار شریف برکتہا میابند و مخدوم نجیب الدین
شیر سوار مشہور است و از ایشان سہ پسر باسم خواجہ اسماعیل و خواجہ احمد و خواجہ محمد و خواجہ
اسماعیل کہ اولاد ایشان در شہرہا متفرق است بعضے در نزد انبالہ و بعضے در سنبل و نات

آنحضرت بتاریخ پنجم ماه صفر المبارک برحمت حق پیوستند صاحب سجاده ایشان شیخ محمد که بدولت
باقی اولاد در شهر هست والله اعلم **در بیان لواحقان درگاه فریدیه** در بیان اسامی چراغان و خادمان
و مجاوران و جاروب کشان و رسمیان و قوالان که لواحق خاندان فریدیه اند مجاوران باسم سید عبدالله و
سید فتح الله محمد بن اسمعیل بن سید حسن بن سید یسین بن سید سلیمان که از عهد حضرت ابراهیم کلان
سجاده حضرت گنجشکر در خدمت اند دیگر خادمان باسم گدائی و فیروز پسران کمال بن بالو بن
بن بایزید که ایشان سوهی ذات دارند و بزرگان ایشان را بتحضرت شیخ علاء الدین
موجد را صاحب سجاده آنحضرت مسلمان کرده بودند که تا حال فرزندان ایشان در خدمت
اند دیگر اغیان درگاه از نسل سلطان شهاب الدین غوری اند باسم شیخ حسین و شیخ
عبدالباقی پسران شیخ محمد بن الله بخش و شیخ عبدالسلام بن اله‌داد و شیخ یوسف
و شیخ حسین ابنای شیخ محمود ابن معین الدین و شیخ مصطفی ابن شیخ عبدالرشید ابن پیرو که
بزرگان ایشان نیز از عهد مخدوم علاء الدین موجد را خدمت چراغ روضه مقدسه و خدمت
باورچی خانه آنحضرت مینمایند **دیگر در بیان جاروب کشان** درگاه شیخ ضیاء الدین و حافظ بلاول
و شیخ رجب پسران دتو بن کمال ابن سعدالله ابن شیخ احمد ابن مصطفی ابن شیخ علی ابن
شیخ رکن الدین قوم و بدنی که در عهد مخدوم علاء الدین موجد را از کوهستان بزرگان ایشان
آمده از دست مخدوم علاء الدین مسلمان شدند تا حال در خدمت اند دیگر بایزید و عبدالرشید
ابن کالو و مصطفی و جمال و حسین و رجب ابنا اله‌دیه ابن نعمت الله ابن سید محمد ابن سعدالله
مرقوم نیز خدمت جاروب کشی میکنند **دیگر رسمیان** موروثی حجام باسم جمال و نهال پسران
تمو بن نظام و دریان قتال و اسمعیل و حسین و اله‌داد حجامان ولد یعقوب ابن اله‌دیه
و عشایان ابن اله‌دیه مذکور و در حضرت دهلی باسم موسی حجام که ... که ... ...
از نسل ککو حجام اند که در بی گناهم حضرت بابا فرید الدین ... ... آنحضرت
... ...

میاں کلیٹن میر گدائی ابن میر الہدیٰ ابن سلیمان ابن میرنا ابن میر نبیل ابن مبارک لقب کریم الدین برد
در خدمت حضرت قطب العالم بود و منظور نظر آنحضرت بابا فرید الدین گشت دیگر میر دولت ملین ابن میر الہدیٰ
ابن عبد الکریم ابن کمال ابن ملین مسطور میر خان محمد ابن میر مبین ابن عبد الکریم مذکور دیگر میر لال ابن میر
حسین ابن میر لنہ ابن میر عبد الملین که بالا مرقوم است و میر سکندر ابن عبد الرشید ابن دتا ابن خالو ابن کہیا
ابن کریم الدین مسطور میر تاجا ابن دتہ ابن خالو ابن کہیا مذکور دیگر در حضرت دہلی میر حسین علی میر مصطفیٰ
پسران جمال ابن میر شیخ اسحاق ابن شیخ ابن خالو ابن کہیا ابن کریم الدین مرقوم در نگرکوٹ که در
صوبہ بنگالہ است در آنجا باسم شیخ حسن ابن بابن مسطور ساکن اند و کسب فقر الی گذشته احوال ایشان را یاد
درویشی مشغول الله و مردم را مرید میکنند سوائے اینہا در دفتر مسوده آنحضرت باسم میر مصطفیٰ ابن خیر الدین حمید
اوان راجپوت که از قدیم الایام مسلمان اند از زمان حضرت دیوان تاج الدین محمود در خدمت اینها قیام
می نمایند این اسامیہا از خدمت دیوان شیخ محمد سجاده نشین بنده کاتب الحروف تحقیق نموده حقیقت
را معلوم کرده نوشته در قلم آورده والله اعلم بالصواب باب سوم در بیان نسب و ازواج و اولاد و تاریخ
وفات حضرت قطب العالم سراج المحققین مخدوم شیخ زین العابدین الچشتی البدایونی از اولاد حضرت خواجہ
فرید الدین گنجشکر و درین باب شش فصل است فصل اول در بیان حسب و نسب و ازواج و تاریخ وفات حضرت
قطب العالم سراج المحققین برہان العارفین حضرت خواجہ زین ابن حضرت خواجہ رفیع الدین ابن
حضرت خواجہ داؤد ابن حضرت خواجہ محمود ابن حضرت بدر الدین سلیمان ابن حضرت بابا فرید الدین
گنجشکر دیگر در بیان حسب آنحضرت باید دانست که ولادت حضرت ایشان در بلده پاک پٹن حرسها عن
الآفات بود پدر و مادر بزرگوار ایشان بسی بزرگ و عظیم القدر صاحب خیرات بودند بعد از آنکه حضرت
ایشان چہار سال و چہار ماه و چہار روز رسیدند پدر بزرگوار ایشان را در مکتب جہت تعلیم فرستادند
و اندک فرصت آراسته بعلوم ظاہری گشتند چون آثار بزرگی بر ناصیه مبارک ہویدا بود و قابلیت ارشاد
والد بزرگوار تربیت و ارشاد طریقت بر ایشان روان کردند و تعلیم و تزکیه باطن فرمودند ایشان نیز روز
و مجاہدات بلیغه میکشیدند تا بکمال رسیدند و از پدر بزرگوار خرقه خلافت و نعمت یافت

بعد از آن که والد بزرگوار ایشان رحلت فرمود و مقام مجلس مقعد صدق عند ملیک مقتدر گشت آنحضرت
بقبة الاسلام دهلی تشریف آوردند و بزیارت مزارات و مقامات متبرکه اولیاء الله فیضها یافتند و بادشاه
آن عهد دختر خود را در عقد ایشان آورد که خدا شد بعد ملی فرزندان از ایشان بوجود آمد بعد مدت
زوجه عفیفه ازین دار فنا رحلت فرمود و حضرت ایشان بطواف حرمین شریفین بمکه معظمه متوجه شدند
و بعد از مراجعت به بهدالی متوطن شده از نسل قاضی ابو مسلم دختری بنکاح آوردند و از وی پسرے
مخدوم تاج الدین نام متولد شد چون وی بوفات یافت دختر طغائی در عقد آوردند از وی چهار پسر
متولد شدند مخدوم جهانشاه صاحب سجاده و سلطان شاه و برهان الدین و شیخ معز الدین چنانچه تفصیل
زوجات مذکوره و اولاد بعد ازین می آید و اکثرے آنحضرت بزیارت مزار متبرکه حضرت ملک المشایخ والاولیاء
حجة الهند قطب الاقطاب خواجه معین الدین حسن سنجری قدس الله سره العزیز بخطه اجمیر قدسیه فیضها می یافتند
نقلست که چون آنحضرت با جمعی از مریدان صاحب کمال از دار الخلافه دهلی بجانب حرمین مکه مکرمه
مدینه معظمه عزم فرمودند چند حج ادا نموده از طواف حرم و زیارت مرقد سرور کائنات خلاصه موجودات حبیب الله
محمد الرسول الله صلی الله علیه وسلم فارغ شدند از حضرت رسول صلعم اشارت یافت بدین مضمون که ای خواجه
زین کار تو بکمال رسید الحال باز بجهت تکمیل ناقصان و ارشاد گمراهان بموضع بهدالی که کفرستان
محض است نقل کن و آن بے دینان را براه آر حضرت خواجه زین از اینجا روانه شده و بمرقد شیر لقمه ایشان
نمود زیارت نموده بموضع مذکور سکونت کردند در اول شب نزول پیغمبر صلی الله علیه وسلم را در خواب
دیدند که بموان جا ها خاص که الحال مرقد خاص آنحضرت ست بدست خود آنسرور صلی الله علیه وسلم نشان
فرمودند که محل قبر تو اینجاست و مقرر نموده ام و ولایت این طرف بتو تفویض فرمودیم تا قیامت
تو و اولاد تو درینجا متوطن خواهند بود بعد از بیداری خواب در اینجای اثر فرحت شمیم راحت بخش
یافتند و آنرا مخصوص بجهت مرقد شریف خود فرمودند بعد از آن وران کفرستان بانگ نماز ها
میگفتند و بجهت ترقی اسلام هر کس که بمقابله ایشان آمد خراب میگشت سردار آنجا الکهمن نام داشت
با ایشان چند بار مقابله کرد نادم گشت آخر الامر از غایت غصه غوغا انکار کشت و بدوزخ رفت

وشهرت آنحضرت از روز بروز ترقی شد و مریدان بسیار بشرف ارادت ایشان رسیدند و پادشاهان اعظم هم
بشرف ارادت آنحضرت مشرف شدند از بندگی حضرت والد بزرگوار کاتب الحروف استماع رفته است نقلست که روزی
خلیفه عصر بحسن اعتقاد خوانی پر از مروارید به نذر آنحضرت فرستاد و چون نظر مبارک ایشان بران
افتاد فرمودند که این را واپس ببر و بخلیفه بگو که این را دوست نداشته‌ایم و پیران ما باین آلایش دنیا
التفات نفرموده و انذا الطالب باشد نیز ه نقلست که در وقت سماع در وجد پیراهن مبارک ایشان
از تن جدا شده معلق بر هوا ماند و آنحضرت در رقص میبودند چون ازان حالت بافاقت می آمدند
پیراهن از هوا فرود آمده لباس آنحضرت میگشت چون عمر آنحضرت بسال که صد و چهل و پنج رسیده سجاده
خود را بپسر کلان خود شاه جهان که بسیار بزرگ بود سپرده ازین عالم فانی رحلت نمودند بعد از تمادی ایام
وقتی حضرت سراج المحققین شیخ دیوان تاج الدین صاحب سجاده حضرت سلطان العارفین قطب العالم گنجشکر
در سرهند آمدند باشارت حضرت گنجشکر بر لفظ مبارک راندند بحضرت شیخ نظام الدین برادر جد کم و حضرت
دیوان تاج الدین محمود عم حضرت والد بزرگوار شیخ مودود خطاب فرمودند که بشارت چنین یافته که بعضی
مردم در موسم عرس پاکپتن نمیرسند بفرزندان مخدوم حضرت زین العابدین از جانب ما چنین
امر بکنید که در موضع بیدالی در روضه آن فرزند در موسم عرس ما عرس میکرده باشند تا هر که آنجا حاضر
شود گویا در پاکپتن حاضر شده باشد و شیخ نظام شریف را در نیابت خود و خلافت الطرفین و حضرت
گنجشکر و اجازت مرید کردن از شیخ تاج الدین بعادت ارادت خود مشرف گشتند و شیخ مودود
والد بزرگوار پیر دستگیر بی‌نظیر کاتب الحروف نیز باین خلیفه و مرید حضرت ایشان بودند بعد
ازان توجه بجانب این سه مرید کرده اجازت لندا یافتند که شما و فرزندان شما هر که موافق
توفیق خود عرس حضرت گنجشکر میکرده باشند الان همچنان است و دیگر بدانکه خواجه بین آخر هم
خلافت از خدمت والد خود یافته بودند باسم حضرت شاه رفیع الدین المعروف بشیخ احمد و
حضرت ایشان نیز از خدمت والد خود خواجه داود و والد ایشان از خدمت والد خود خواجه
محمود و والد ایشان از خدمت حضرت مخدوم خواجه بدر الدین سلیمان والد ایشان

انحضرت بابا فرید الدین گنجشکر و الدعود و از حضرت گنجشکر شیر شجره چشتیه معروف و مشهور است در بیان عدد
ازواج و اولاد آنحضرت اول ستها بی بی سلطان خاتون دوم بی بی قتقانی که از ایشان نسل قاضی الدین مسلم بودند و از سلطان
خاتون چهار پسر متولد شدند اول جهانشاه که بشرف سجاده مشرف دوم سلطان شاه سوم بدر الدین چهارم معز الدین از بی بی
قتقانی یک پسر بوجود آمد خواجه تاج الدین و ذکر اولاد و برکت زین فرزندان آنحضرت بتفصیل انشاء الله گفته خواهد شد نقلست وفات
آنحضرت بتاریخ نهم ماه ذوالحجه بروز پنجشنبه برحمت حق پیوسته عمر شریف آنحضرت یکصد و پنجاه و پنج سال بود و نامهای حضرت مخدوم
شیخ زین الدین اگر کسی بهر حاجت بخواند انشاء الله حاجت او برآید منبه و کمال کرمه اسمامهای مبارک الهی بحرمت زین العابدین چشتی قدس
سره العزیز - الهی بحرمت مولانا زین العابدین - الهی بحرمت شیخ الاسلام زین العابدین - الهی بحرمت سلطان الفقراء
زین العابدین - الهی بحرمت وارث العلوم مخدوم زین العابدین - الهی بحرمت عارف بالله شیخ زین العابدین
الهی بحرمت غوث الدهر زین العابدین - الهی بحرمت حاجی الحرمین الشریفین شیخ زین العابدین - الهی بحرمت
جمال الدین شیخ زین العابدین - الهی بحرمت طالب المولی مخدوم زین العابدین - الهی بحرمت فضل الله شیخ
زین العابدین - الهی بحرمت کرم الله شیخ زین العابدین - الهی بحرمت ثانی گنجشکر - الهی بحرمت بهد الهدی
زین العابدین - الهی بحرمت محب الحق و الشرع و الدین شیخ زین العابدین **فصل دوم** دربیان اولاد و خلفاء حضرت
جهانشاه ابن مخدوم زین العابدین که بشرف سجاده پدر بزرگوار خود مشرف بودند پسران ایشان پنج بودند اول
باسم شیخ حسام الدین صاحب سجاده آنحضرت دوم شیخ بدر الدین سوم شیخ محمد چهارم شیخ علاء الدین پنجم شیخ مبارک
و شیخ حسام الدین صاحب سجاده مذکور را چهار پسر بودند اول باسم شیخ جلال الدین ثانی صاحب سجاده دوم شیخ
ابوالخیر سوم شیخ عمر چهارم شیخ علاء الدین لا اولد نقلست که مخدوم جلال الدین صاحب سجاده مذکور جد بر جد
کاتب الحروف چون بر سجاده مخدوم زین مشرف گشتند زیاده بجز علم نماز روزه و ارکان اسلام باقی ایشان هیچ نمی دانستند
در روضه مخدوم نشسته بودند مردی کتابی بدست کرده آورد که از این بخوانید فرمود که من خط خواندن نیاموخته ام
آن مرد طعنه نمود که بس همین فضیلت بر مسند سجاده نشسته اید حضرت جلال الدین نزد آن مرد هیچ جواب نگفتند و از گفته او
در اندیشه شدند که ناگاه نظر ایشان بر چاه افتاد و سنگی که بر چرخه چاه بود و بر آن سنگ که از رسن کشتی سوده شده بود قدری تشبیب افتاده
بود در خاطر ایشان گذشت که استعمال رسن سنگ را تیز دارد و نشاید که من هم در تعلم خواندن کار گر نباید از امروز باز

بدرس خواندن علم غریبه اشتغال داشتند تا آنکه بسبب ذکر تا به عقده حل نمیکرد هیچگونه از اوستادان ایشان
حل نشد روزی در ذکر این زبانی بر سر بالا آب نشسته بمراقبه فرو رفته بودند ناگاه بر صورت آشنا ایشان خضر علیه السلام
حاضر شد پرسیدند که ای مرد چه اندیشه و چه بحث در پیش داری ایشان در جواب گفتند فلان بحث
فلان کتاب مشکل پیش است حل نمیشود حضرت خضر علیه السلام آب دهن مبارک در دهان ایشان انداختند و از
نظر غائب شدند از آن وقت باز آن مشکل و جمیع مشکلات جمیع علوم بوجوه متعدده حل شد و مستفیض فیض عالم
لدنی گشتند استادان ایشان و سایر علما شهر برای جهت تحقیق و تبرک درس گرفتند ایشان شکر دین فی حیات
حقیقی ایشان مخدوم ابوالخیر جهت تحصیل علم بجانب بادون رفته بود و شیخ جلال الدین یک غزل
غزل خوب مشتمل بر فصاحت و بلاغت بر اراده خود گفته ارسال داشتند چون بر سید شیخ ابوالخیر دید او ادراک نمود
که این خط برادرم شیخ جلال الدین است زیرا که ایشان را به تحصیل نپرداخته ام حال کتاب ... مخصوص ... کمال
اوستادان شهر پیش ایشان سبق میگیرند ایشان را علم لدنی حاصل شده شیخ ابوالخیر از کتاب با تحسین استاد
خود گذاشته از استاد گفت کسیکه اینچنین برادر در خانه داشته باشد او را چه روا که سجاده دیگر سبق گیرد و التعلیم
شیخ ابوالخیر از آنجا آمدند به پابوسی شیخ جلال الدین مشرف شدند کسب علم نموده مرید و خلیفه شدند
شیخ جلال الدین مشایخ نامدار و محترم از بزرگان شیخی کامل و مکمل و صاحب ولایت بودند و صفت حج ... عالم
سیر و طیر ادا نمودند و چهل حج در خدمت ایشان قیام داشتند چون عمر ایشان بآخر رسید سجاده خود به پسر
خود خواجه عبدالله عطا فرمودند بهمی عظمت کرامت شیخ جلال الدین که لایق این مقام ... بیعت
ارادت بیعت نمودند ... شیخ جلال الدین ... پسر بودند اول
خواجه عبدالله صاحب سجاده دوم شیخ بهاء الدین سوم مخدوم شیخ احمد لاولد و شیخ عبدالله را
سه پسر بودند با اسم شیخ عبدالجلیل صاحب سجاده دوم شیخ فتح الله سوم مخدوم سعد الله که از ...
... نماند و شیخ عبدالجلیل بود که در حباله عقد ایشان دختر شیخ داود بن ابی الفتح ابن ...
قبول بودی ابن خواجه حسام الدین ابن شیخ نور الله ابن شیخ فیروز شاه ابن شیخ محمد ابن حضرت
بدرالدین سلیمان ابن حضرت گنج شکر بود مسمات بی بی حبیبی که از ان عفیفه دو پسر و دو دختر بوجود آمدند

پسران ایشان شیخ محمد معتا سجاده نشین شیخ شاهم و دختران ستا بی بی گوهر خاتون و بی بی زنان شیخ محمد معتا
سجاده نشین مذکور که جد بزرگوار کاتب الحروف است از پتلی آمده و تا بعد ملازمت متوطن شده شیخ مشار الیه یکی از
اولیای کبار بود و در ریاضت و مجاهده همتای خود نداشت چون حاجی الحرمین حاجی فتح الله ابن شیخ محمد
حسینی بداوی الاصل زیارت بیت الله کرد جهت رخصت پیش آنحضرت رفت ایشان بعد از فاتحه فرمودند که تو بعد از آنکه
بحرم محترم برسید از جانب بنده در حرم دوگانه ادا خواهید کرد و چون به حرم مدینه منوره مشرف شوید فاتحه از
قبل بنده خواهید خواند بعد از آنکه حاجی مذکور به حرمین شریفین رسید عهد فراموش شد چنانچه مذکور آنحضرت را
در طواف کعبه معظمه یافتند با یکدیگر ملاقات واقع شد نتیجه هر سه تا یکی گردید مذکور شد چنانچه مذکور در دل
قرار داد که چون خدا تعالی ایشان را در بقعه مبارک آورده است بعد فراغ نماز جمعه بهتر که ایشان را به خانه خود
برده مهمان سازم چون از نماز فارغ شد حاجی مذکور هر چند تفحص نمود ملاقات دوباره میسر نگشت
زیرا که این سفر باطنی بطی مکان بود نه سفر معتاد و بعد از آنکه حاجی مذکور بعد تحصیل مراجعت نموده پاین
بنده کاتب الحروف باتفاق نمود شرح آن کرد که جد شما را بالعافیت بمکه معظمه گذاشته ام بنده در جواب
گفت که جد بزرگوار از وطن خود اصلا نجنبیده اند بشنیدن این سخن حیران ماندند چون حاجی مذکور
به بداون آمده بملازمت ایشان مشرف شد قصه ملاقات در میان نیاورد و اولا حضرت ایشان
تجاهل نموده استفسار کردند که شاید شخصی دیگر را دیده باشند که مشابه بصورت باشد بعد از مراجعت حاجی
از طرفین اقرار نمودند که این سر با کسی فاش نکنی روزی برادر کاتب الحروف با عمم شیخ عبد النبی
که مرضی علیه ایشان بود دست بسیار بسته بودند وقت خوب دیده عرض نمود که حضرت سلامت حقیقت این
سفر مکه معظمه چون بود و بعد از بسیار الحاح سائل فرمودند که بابا فقیران گاهی حالی وارد میشود که
که چنین طی مکان بحصول انجامد چون بنده منظر حق سبحانه تعالی [illegible] میگردد باین [illegible]
و این مرتبه بطفیل خواندن ورد و تسلیت یافته بود [illegible] که هر شب [illegible] بدرود و ناغه نمیخواندند
تا دم آخر این وظیفه از ایشان گاهی فوت نشده و از این سخن معلوم میشود که هر چه سفر مکه معظمه ایشان
را میسر میبود و این مقام مجبوبیت [illegible] چنانچه این مقام حضرت قطب العالم نصیر الدین چراغ دهلوی را

راهم بود چون با تحضرت به نود و شش سال رسید و زمحبوب وصال الهی یافت شیخ در وقت وصال والد کاتب الحروف را یاد
کردند و فرمودند که این دستار و تسبیح شیخ مودود رسانند در آن ایام شیخ مذکور به حضرت اجمیر بود و بعد از آن که
وضو نموده نماز ظهر ادا کردند سر بسجده نهادند بعد از آن سر برآوردند و بتسبیح مشغول شدند و بزبان مبارک
اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله گفتند و از این عالم بعالم باقی انتقال کردند
و در این اثنا بزرگان و اکابر آن شهر جمع آمده غسل دادند و کفن پوشیده جنازه کرده نماز گزارده بجهت دفن جنازه
را بر کنار ... بیرون شهر در جوار روضه منوره شیخ محمد جنید دفن کردند و میت آنحضرت با اینجا بود و تاریخ
پانزدهم ماه ربیع الاول سنه ۱۰۲۲ هجری برحمت حق پیوستند و بعضی گویند که این تسبیح و دستار بعد نبیره ایشان الاحقر
والد بزرگوار کاتب الحروف را در خواب نمودند که تسبیح و دستار که با شیخ مودود ... بایشان ... بعد از
همانجا یافتند تا مدت بیست و پانزده ماه حضرت شیخ محمد مذکور بهر شبی که میخواندند و بر آید شیخ محمد
منتقی محمد تاج ... شیخ المشایخ محمد قطب الدین ... شیخ الاسلام محمد سلطان محمد ... محمد ... الدین
محمد علاء الدین محمد بدر الحق والشرع محمد بدر الدین محمد قدس الله سره العزیز که این نام بسیار کاتب الحروف
جمع نموده بمنه و کمال کرم سبحانه و تعالی مقامات که از دنیا مقدار باشد که ... نسبت ... بیت
... قابل ... بهره ... زینت بهرکالی ... شیخ محمد مذکور که در حباله عقد ایشان ... شیخ
علم الدین بن خواجه ... بود و مسمات بی بی جمال خاتون که از آن ... ولیکن ... متولد شدند یکی
باسم خواجه تاج الدین محمود حضرت ... گاهی والد ... شیخ مودود ... مخدوم زین ... مذکوره مسمات
بی بی صدر ... و دیگر ابنای شیخ محمد مذکور در بداون باسم شیخ جمال و شیخ عبد الله و شیخ الهداد و شیخ کمال
ساکن ... پور ... اهل ... بنگاله است و دختران مسمات بی بی زینا و بی بی ... و بی بی مریم
و بی بی عالم خاتون اند و چهار دیگر اند در بداون و الد بزرگوار کاتب الحروف حضرت خواجه شیخ مودود
که در حباله ایشان اول دختر ... بود مسمات بی بی جان خواهر زاده شیخ فیروز که از آن ...
دو پسر متولد شدند باسم شیخ عبد الرسول و شیخ عبد النبی و عبد الرسول که برادر ... یک پسر است باسم
شیخ ... محمد در بداون و شیخ عبد النبی که برادر دو پسر ... شیخ عنایت الدین و شیخ قاسم چون مسمات

بی بی جان برحمت حق پیوستند باز در حبالهٔ عقد والد بزرگوار دختر شیخ نظام الدین بن شیخ بنا در چشتی
بود مسماة بی بی زهرا والدهٔ حقیقی کاتب الحروف که ازان عفیفه چهار پسر و چهار دختر متولد شدند اول شیخ فرید
و بنده کاتب الحروف علی اصغر و شیخ علی اکبر و شیخ چشتی و دختران مسماة بی بی فاطمه و بی بی رابعه و بی بی
امینه و بی بی نور و بنده کاتب الحروف در فتحپور از برکت بزرگان دین اولاد دارد و شیخ چشتی در موکه
ویرا نیز اولاد هست و مسماة بی بی فاطمه که در حبالهٔ شیخ داود ابن شیخ تاج الدین محمود عم حقیقی بنده است
که ویرا نیز اولادها هست و شیخ فرید و شیخ علی اکبر و بی بی رابعه و بی بی امینه و بی بی نور مذکوره در عهد خوردگی
برحمت حق پیوستند و چون والدهٔ حقیقی بزرگوار کاتب الحروف دختر شیخ فتح الله بن شیخ محبوب در آمد که ازان
عفیفه یک پسر و دختر دیگر اولاد نیست بازوه نام حضرت والد بزرگوار پیر دستگیر قطب الاولیا شیخ مودود محمد چشتی
کنند که کاتب الحروف همه موده ابیات خواجه مودود حاجی مودود و شیخ الاسلام مودود و قطب العالم مودود
خادم درویشان مودود و پیر دستگیر مودود و خادم درویشان مودود قدس الله سره العزیز بر یکی باعتقاد
درست نامهای مبارک بهر یکی که بخواند میسر او برابر نعمت و کمال گردد دیگر شیخ تاج الدین محمود ابن شیخ محمد رفیع
که در حبالهٔ ایشان دختر شیخ معروف چشتی ساکن هندوره بهست مسماة بی بی جلال خاتون که ازان مستوره
دو پسر بوجود آمدند باسم شیخ داود و شیخ حبیب دیگر شیخ تاج الدین محمود مذکور را یک پسر باسم شیخ
ولی محمد و دو دختر نیز از زوجهٔ دیگر اند شیخ جمال ابن شیخ محمد مذکور را سه دختر پسران باسم
شیخ معین الدین شیخ حاجی محمد و شیخ فتح الله دیگر شیخ عبد الله ابن شیخ محمد مسطور را دو پسر
باسم شیخ عبد القادر و شیخ فاضل محمد و یک دختر دیگر شیخ الهداد بن شیخ محمد مرقوم را دو پسر
شیخ اسماعیل و فتح محمد از دختر شیخ نظام الدین برادر حقیقی شیخ محمد مذکور را یک پسر
شیخ محبوب و یک دختر نیز در بنگاله القصبه شیرپور میر جاه دیگر بی بی صدر و بنت شیخ محمد مرقوم
عمهٔ حقیقی کاتب الحروف است که در حبالهٔ شیخ عزیز الله چشتی بود که ازان عفیفه دو پسر و دو دختر
بوجود آمدند پسران باسم شیخ سلیمان و شیخ عبد الرحمن و بی بی عائشه مذکوره بنت شیخ محمد
که در حبالهٔ عقد شیخ حاجی محمد ابن شیخ لشکری خواهرزاده شیخ فیروز چشتی بود و

که ازان عفیفه یک پسر شیخ دانیال و یک دختر بیزو بی بی بنت شیخ محمد مذکور که در حباله شیخ ابو الفتح بن
شیخ عالم چشتی بود که ازان عفیفه یک دختر بی بی مریم بنت شیخ محمد مسطور که در حباله عقد شیخ زین العابدین بن شیخ
عبد الغنی چشتی بود که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ حسام الدین و یک دختر بی بی عالم خاتون بنت شیخ محمد مرقوم
در حباله عقد شیخ فضل الله چشتی ساکن پنیدری بود که ازان عفیفه دو دختر بوجود آمدند بی بی سلیم خاتون
بنت شیخ محمد مذکور در حباله عقد شیخ خواجه چشتی پتنی است که ازان مستوره یک پسر باسم شیخ فتح الله
و یک دختر دیگر شیخ نظام برادر حقیقی شیخ محمد ابن عبد الجلیل چشتی که ایشان درویش کامل بود نیک زیرکیا
خدا بود و همواره بریاضت و کثرت و تلاوت کلام ربانی مشغول بود و بسجاده یکتائی اتفاقا بکرد و مرید و خلیفه حضرت
دیوان تاج الدین محمود ... سجاده حضرت بابا فرید گنج شکر بود و در اکثر عنایات سخن بست و ملازمت ایشان
حاضر میبودند و اگر کسی را صحبت شدی از برکت نظر کیمیا اثر بزرگوار بازبان صحبت میپافت و چون
سن ایشان بنود و شش سال رسیده برحمت حق پیوستند بتاریخ بست و سیوم ماه رجب شنبه بود مرقد وی
در پائین قبر مبارک حضرت مخدوم شیخ زین است بدانکه در حباله عقد وی دختر شیخ برهان الدین بن شیخ
داؤد ساکن پنیدری بود مسماة بی بی سرور خاتون که ازان عفیفه چهار دختر بوجود آمدند یکی در حباله
عقد شیخ سراج الدین چشتی ساکن پنیدری که ازان عفیفه دو پسر شیخ جنید و شیخ سدا ... دوم دختر
شیخ نظام الدین در حباله عقد شیخ امام الدین ساکن پنیدری بود که ازان عفیفه دو پسر بوجود آمدند شیخ
سلیمان و شیخ تاج الدین سیوم دختر شیخ نظام در حباله عقد شیخ الهداد ابن شیخ محمد است که اولاد
آن مستوره بالا مرقوم شده است چهارم دختر شیخ نظام در حباله عقد شیخ کمال بن شیخ حاکم مذکور بود
که ازان عفیفه عقبی نماند و یک پسر شیخ بدر الدین و صدر الدین بنام شیخ نظام و یک دختر اندوج دیگر اند

دیگر در بیان حسب اولاد ملک العلما حضرت شیخ ابو الخیر بن حسام الدین بن جهان گنج بن مخدوم
شیخ زین که آنحضرت یکی از واصلان حق بوده متقی و پرهیزگار و واقف اسرار و کامل بود در صفت کمال مشهور و علم ظاهری
و باطنی بر کمال رسیده و مرید و خلیفه و شاگرد پدر خود حضرت شیخ جلال الدین بن شیخ حسام الدین بودند که در عهد سلطان ... شاه
حضرت دهلی بر بسیار حضرت مخدوم شیخ زین چشتی آمده اند و حضرت شیخ ابو الخیر مذکور در عهد حیات بود

سلطان بایشان گفت که جمیع سکنهٔ این شهر ملاقات آیند گویند که مقتصد مرد عالم فاضل حافظ و شایسته
از فرزندان حضرت مخدوم خواهد بود زین خبر حاضر شدند درمیان ایشان همینکه شیخ ابوالخیر بود چون وقت نماز در رسید سلطان
حضرت ابوالخیر را امام ساخت بعد از افتتاح نماز در رکعت اول ایشان را شبهه در طهارت از عارض شد سجده
بر هم ساخت و ازار کشیده تخت بند دیگر آورده در کمر خود بسته باقامت درآمد و نماز ادا نمود و سلطان
موصوف شکر ایزد حق سبحانه و تعالی بجا آورد و گفت الحمد لله و المنة که در بادشاهی ما چنین مرد متقی بر آمد که با
التفا شرع لاخطر من که بادشاه وقت را هم نکرده و پاس شریعت نموده ای برادر زهی حق پرستی و حق
شناسی ست که اصلاً غیر حق را بدان راه ندهند و اهل بیت شیخ ابوالخیر هم ولی وقت بود چنانچه نقلست
از شیخ جلال الدین ابن شیخ کمال چشتی که آن عفیفه روزگار را مرتبه شب قدر حاصل شد بر فور
دستها بدرگاه حق سبحانه و تعالی برداشت و مناجات کرد که ای پروردگار اولاد ما را بدرگاه
سبحان خود مقبول گردانی الحمد لله که همون نوع بظهور پیوست که اولاد پسری و دختری ایشان
بدرجه کونین رسیدند زهی عظمت و کرامت شیخ ابوالخیر و اهل بیت ایشان که لایق این مقام رسید
بیت اسرار محبت را بنود هر دل قابل ؛ در نیست بهر دریا زر نیست بهر کانی درمیان اولاد حضرت
مخدوم ابوالخیر که ویرا پنج پسر بودند باسم شیخ معروف صاحب سجاده ایشان و شیخ عبدالغنی و شیخ منور و دیگر
شیخ عبدالواحد و شیخ عبدالعلیم که از این هر دو برادر عقبی نیست و شیخ معروف مذکور که او را اولاد
در قصبه مو شیخ کمال الدین ابن شیخ معروف ست در حباله شیخ کمال دختر شیخ یوسف چشتی بود
که از آن عفیفه یک پسر بوجود آمد باسم خواجه مودود که ویرا سه پسر باسم شیخ فتح الله و شیخ مبارک
و شیخ نصرالله چون عفیفه مذکوره برحمت حق پیوست باز در حباله عقد شیخ کمال دختر شیخ
ولی محمد بن یوسف چشتی مرقوم درآمد که از آن عفیفه چهار پسر و یک دختر بوجود آمدند پسران باسم
شیخ جلال صاحب سجاده آنحضرت و شیخ حسین و خواجه معین الدین و خواجه نصیرالدین و شیخ جلال که
در حباله عقد وی دختر شیخ حبیب الله بن شیخ معروف مسطور ست که از آن عفیفه
یک پسر باسم چشتی خان و ویرا یک دختر عقبی ماند و دیگر شیخ ابوالفیض و شیخ عبدالعزیز

و شیخ لطفی و شیخ عبید الله و شیخ سعد الله و سه دختر انبار شیخ جلال الدین که مانند مجد دیگر ابرار شیخ حسین برادر شیخ
کمال که در حباله عقد وی دختر شیخ محمد بن شیخ یوسف مذکور است که ازان عفیفه شیخ بشیر چهار دختر ازان باسم شیخ
علی اکبر و شیخ علی اصغر و شیخ اعظم و شیخ فیروز و شیخ معظم دیگر یک دختر شیخ معین الدین بن شیخ کمال اسحاق که در حباله عقد
دختر شیخ محمود مرقوم است که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ فضل محمد است و شیخ نصیر الدین بن شیخ جمال که در
حباله وی عفیفه ازان بنت شیخ ابراهیم بن شیخ موسی بن بهاء الدین چشتی بود که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ
بدر الدین و سه دختر دیگر تشریف شیخ عماد بن شیخ معروف مذکور که این مرد شیخ کامل زمان یافت بود و مرید حضرت
قانون چشتی گوالیری است و خرقه خلافت از حضرت مخدوم شیخ الاسلام سلیم چشتی قدس الله سره العزیز یافته
و همراه حضرت عالی شان چهار دفعه بزیارت حرمین الشریفین مشرف شده بود و بتاریخ چهارم ماه شعبان المعظم
در مکه بجوار رحمت حق پیوست و در آنجا مدفون است و برادر دو پسر باسم شاه محمد و شیخ مصطفی شهید و از دختر
شیخ عبد الکریم سبطی بودند شاه محمد از دو پسر باسم شاه ابوالمعالی و شیخ معین الدین ابوالمعالی لا اولاد
است و از شیخ معین الدین عقبی نماند و شیخ مصطفی مذکور را یک پسر باسم شیخ اسمعیل و دیگر شیخ عبد الوهاب
بنت شیخ روح الله بن شیخ معروف مرقوم که در حباله عقد وی دختر شیخ اولیا بن شیخ یوسف
چشتی بود که ازان مستوره اولاد ذکور نیست و شیخ حبیب الله بن شیخ معروف مرقوم را نیز
اولاد ذکور نیست که بالا مرقوم شده است و شیخ معروف مذکور را یک دختر بود که آن عفیفه در
حباله عقد شیخ ابراهیم چشتی بود که ازوی سه پسر و یک دختر متولد شدند باسم شیخ حاجی و خواجه احمد
و شیخ فرید و شیخ عبد المجید و آن دختر مذکوره در حباله عقد شیخ جلیل چشتی گوالیری است
دیگر شیخ عبد الصمد بن شیخ ابوالخیر مرقوم را دو پسر باسم شیخ عادل و شیخ عبد المؤمن و شیخ
عادل که در حباله عقد وی دختر شیخ یعقوب ابن شیخ عطاء الله بن شیخ برهان الدین بن شیخ
مخدوم زین بود مسماة بی بی بها بود که ازان عفیفه چهار پسر و دو دختر بود و پسران باسم قطب الدین
که در حباله وی دختر شیخ ابابکر چشتی بود مسماة بی بی فاطمه همشیره حقیقی شیخ بهن سرهندی که
ازان مستوره یک پسر باسم شیخ کمال که در حباله وی دختر شیخ حاجی بن عبد الرحیم چشتی بود که

ازان مستوره دو شیخ بود یک پسر باسم شیخ ولی محمد که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ قاسم ملقب به [illegible] خان
ابن شیخ بدرالدین ابن حضرت شیخ الاسلام چشتی بود که ازان مستوره یک پسر شیخ اولیا و یک دختر بوجود [آمد] و شیخ بایزید پسر
شیخ ولی محمد مذکور که در حبالهٔ وی دختر حضرت شیخ الاسلام بود مسماة بی بی فاطمه که ازان عفیفه دو پسر شیخ آدم و شیخ غیاث
الدین ملقب غیاث خان و دو دختر نیز متولد شدند مسماة بی بی الو که در حبالهٔ عقد شیخ الانبیا ابن شیخ اولیا [illegible]
و ازوی دو پسر و دو دختر بوجود آمدند باسم شیخ ولی الدین و شیخ اردشیر و دیگر بی بی حوا بنت شیخ فیروز مذکور
که در حبالهٔ عقد شیخ معصوم بن شیخ زین بن شیخ اولیا مذکور بود و ازوی یک دختر هست و شیخ آدم و شیخ غیاث الدین را
عقبی نماند و شیخ جمال بن شیخ فیروز مذکور از زوجهٔ دیگر هست که در حبالهٔ وی دختر شیخ فتح الله بن شیخ محبوب چشتی
که ازوی دختری هست دیگر شیخ نظام بن شیخ عادل مذکور در گوالیر بودند که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ [illegible]
الضالیست که وی از اولاد اعظم شیخ الاسلام شیخ عبدالله انصاری بود ازان دختر مسماة بی بی کافیه جده مادری
کاتب الحروف که ازان عفیفه یک پسر شیخ عبدالله و سه دختر متولد شدند و شیخ عبدالله که در حبالهٔ وی دختر شیخ محمد
بن شیخ یوسف چشتی که ازان عفیفه سه پسر و یک دختر بوجود آمدند پسران باسم شیخ محی الدین و شیخ [illegible] و شیخ معروف
دیگر ازانجمله سه دختر شیخ نظام و دو دختر اولاد ندارند مسماة بی بی زهره والدهٔ کاتب الحروف و بی بی رقیه
و بی بی ولیبا را عقبی نماند دیگر شیخ عمده و شیخ ذکریا ابنای شیخ نظام مذکور و یک دختر از زوجهٔ دیگر هست و [illegible] شیخ
زین ابن شیخ عادل مذکور که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ زین ساکن [illegible] بود و چون او وفات یافت باز در حبالهٔ
دختر شیخ [illegible] ساکن بداون درآمد اما از شیخ زین عقبی نماند و دیگر شیخ حسین بن شیخ عادل مرقوم که در حبالهٔ
عقد وی دختر قاضی ابوالفتح خواهرزاده حضرت شیخ الاسلام شیخ سلیم چشتی بود مسماة بی بی زینب که ازان
عفیفه سه پسر و دو دختر بوجود آمدند پسران باسم شیخ بهاء الدین و شیخ مقصود و رکن الدین و دختران شیخ عادل
مذکور مسماة بی بی فیروز خاتون و بی بی دریا و فیروز خاتون در حبالهٔ عقد شیخ معزالدین چشتی ساکن سیکری بود که
ازوی دو پسر و چند دختر باسم شیخ کرم الله و شیخ محمد و دختران مسماة بی بی [illegible] در حبالهٔ شیخ نظام الدین
ابن شیخ نصیرالدین چشتی شهید هست که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ احمد بود که ازوی اولاد نیست و یک دختر
مسماة ولیبا که وی در حبالهٔ شیخ رکن الدین بن شیخ عادل مذکور بود که او را اولاد نیست و دیگر بی بی دریا خاتون

که در حبالهٔ عقد شیخ لشکری بود از ان عفیفه سه پسر و سه دختر شدند باسم شیخ حاجی محمد و شیخ موسی که اولاد
هست و دیگر شیخ عبدالمؤمن بن شیخ عبدالواحد مسطور که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ سعد مرقوم بود که از ان عفیفه
یک پسر و یک دختر متولد شدند بنام شیخ شیخن که بی اولاد بود و یک پسر بنام شیخ بیران و دختر که در حبالهٔ عقد شیخ احمد چشتی
بازی از نسل شیخ سعد حاجی عمر بود حضرت شیخ ... است که از وی دو پسر باسم شیخ فتح الله حاجی و شیخ سعید الدین
و دو دختر نیز و دیگر دو پسر از اولاد شیخ مسعود مذکور بود در حبالهٔ عقد وی دختر حضرت شیخ الاسلام ابوالخیر مرقوم
نیز است باسم شیخ خلیل ابن شیخ شهاب الدین بن شیخ مذکور بود در حبالهٔ عقد دختر شیخ الاسلام بود مسمات
بی بی الیه که از ان عفیفه عقیب نماند چون وفات یافت باز در حبالهٔ عقد شیخ خلیل دختر شیخ عبدالرحیم چشتی آمد
که از ان عفیفه یک پسر و دو دختر متولد شدند باسم شیخ متو که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ عبدالمجید بود و دیگر
شیخ عبدالعلیم بن شیخ ابوالخیر مذکور که در حبالهٔ عقد وی همشیرهٔ شیخ یوسف چشتی مذکور عمهٔ شیخ اولیا از وی
عقیب نماند و دیگر شیخ عبدالواحد بن ابوالخیر مذکور که از وی نیز اولاد نیست و دیگر شیخ عمر ابن حسام الدین بن جهان شاه
بن حضرت زین قدس سره که اولاد وی در سهرنو باسم شیخ عبدالشکور متوطن بلدهٔ مذکور و شیخ سلیمان
بن شیخ مسعود بن شیخ نورالدین بن جلال الدین بن شیخ عمر مرقوم مذکور است و بیان اولاد شیخ بدرالدین
بن جهان شاه مرقوم در قصبهٔ مئو شیخ عبدالرحیم بن عبدالغفور بن الهداد بن شیخ بدرالدین مذکور بود
که در حبالهٔ عقد وی دختر شیخ معروف بن شیخ ابوالخیر مرقوم بود که از ان مستوره یک پسر باسم شیخ
حاجی و خواجه احمد که نسبت وی در خانهٔ شیخ اولیاء چشتی بود که از ان عفیفه یک پسر باسم شیخ تاج الدین
محمود و دو دختر بوجود آمدند و تاج الدین محمود را که در حبالهٔ وی دختر بایزید بن شیخ اولیاء چشتی بود مسمات
بی بی عالیه که نواسهٔ حضرت شیخ سلیم چشتی میشود که از ان عفیفه دو پسر شیخ اعظم و شیخ سلطان
و یک دختر نیز شیخ فرید که نسبت وی در خانهٔ شیخ محمد چشتی ساکن ... شده بود از ان عفیفه شیخ فرید
را چهار پسر باسم شیخ کبیر و شیخ مسعود و شیخ ابوالزید و شیخ سلطان و دو دختر عزیزالله و یک دختر از وجه
دیگر آمد و شیخ عبدالمجید که نسبت وی در خانهٔ لشکری انصاری ذکر کرده شده بود مسمات بی بی عایشه
از ان عفیفه پنج پسر باسم شیخ ابراهیم و شیخ عبدالله و شیخ برهان الدین و شیخ رحمان و شیخ عثمان

که اورا اولاد نیست دو دختر شیخ عبدالرحیم مرقوم که در حباله عقد شیخ خلیل چشتی گوالیری است که مذکور
اولاد وی بالا نوشته شد و هر سه پسران شیخ عبدالرحیم مذکور اولاد نیافت دیگر در گوالیر شیخ میر علی
و خواجه بایزید و شیخ مودود و شیخ عبدالواحد و شیخ تاج الدین محمود ابنا شیخ جمال و شیخ عبدالواحد
که نسبت وی در خانه شیخ خلیل چشتی مرقوم شده بود در قصبه مو شیخ ولی محمد و شیخ عبدالرسول و شیخ اللهیار
بن شیخ ابراهیم دیگر شیخ غیاث الدین بن شیخ جنید بن شیخ عبدالکریم بن شیخ عبدالغفور بن شیخ
الله داد و در حباله او دختر شیخ علی بن زین است و در بهدالی شیخ نظام و شیخ عبدالرحمن بن شیخ حیا
بن شیخ عبدالسلام بن شیخ الله داد بن شیخ بدرالدین مرقوم ذکر اولاد شیخ محمد بن شیخ جهان شاه
مسطور که اولاد ایشان در بهدالی شیخ عبدالکریم بن شیخ سعدالله که نسبت وی در خانه شیخ تاج محمود
عم حقیقی کاتب الحروف شده است در قصبه مو شیخ البدین و شیخ لیلین ابنا شیخ سعدالله
مذکور امرا و محمد و شیخ کمال ابنا شیخ حبیب الله بن شیخ فضل الله مذکور و هم در قصبه بهدالی شیخ محمد بن
شیخ فضل الله مذکور که اولاد وی در قصبه مو باسم شیخ جمال و غیره مذکور دیگر شیخ مبارک بن جهان شاه
مذکور که اولاد وی در بداون شیخ عبدالکریم **فصل سوم** در بیان اولاد حضرت سلطان شاه ابن قطب العالم
شیخ زین مرقوم قدس سره او را دو پسر باسم شیخ فرید سون برس و شیخ سعدالله و شیخ فرید که مرقد وی در
بداون و اولاد وی نیز همانجا باسم شیخ خضر ابن شیخ نصرالله ابن شیخ فرید سون برس مذکور
و در حباله وی دختر شیخ یوسف چشتی بود مسمات بی بی سمو که ازان عفیفه چهار پسر و یک دختر متولد
شد پسران باسم شیخ سلطان و شیخ برهان و شیخ بابن و شیخ سلیم و دختر مسمات بی بی بخشو و
شیخ سلطان را هفت پسر و چند دختر پسران باسم شیخ بایزید و شیخ جنید و شیخ اسحاق
و شیخ فتح الله و شیخ احمد و شیخ طاهر و شیخ دیگر شیخ شاه علی و شیخ عبدالهادی و شیخ
عثمان ابنا شیخ برهان بن شیخ خضر مذکور و شیخ نصرالله و شیخ ولی بن شیخ امان
بن شیخ خضر از انجمله دختران یکی در حباله شیخ زین بن شیخ عادل چشتی که عقب
وی ازو نیست و شیخ سلیم ابن شیخ خضر مسطور که وی را اولاد دختر نیست و شیخ

جنید بن شیخ سلطان مرقوم که در حبالهٔ وی دختر شیخ بهان بود که از وی دختر متولد شده بکر شیخ کبیر بن شیخ جنید
در وجه دیگریست در فتحپور شیخ عبد الرسول و شیخ مرتضی و شیخ مصطفی و شیخ عبد ابنای شیخ صلاح الدین بن شیخ ... از
شیخ نصر الله مرقوم از دختر شیخ چاند که از نسل قاضی ابو مسلم و شیخ عبد الرسول که در حبالهٔ وی دختر شیخ محمد حسینی
موسیست در حبالهٔ شیخ مصطفی دختر نواب محتشم خان بود و هم در فتحپور وغیره اولاد شیخ یوسف ابن شیخ محمد الملک
بن شیخ فرید سون پرس مسطور در حبالهٔ عقد شیخ یوسف مرقوم دختر ابو الخیر بن شیخ حسام الدین بن حاجی شیخ
مخدوم زین بود مسماة بی بی البدیه که از ان عفیفه سه پسر و یک دختر متولد شد چنانچه باسم شیخ ولی و شیخ اولیا و شیخ
محمد و در حبالهٔ شیخ ولی دختر شیخ اسمعیل بن شیخ عطاء الله حسینی سهالوی بود که از ان مستوره یک پسر باسم قاضی
شیخ فرید که پسران وی در قصبهٔ مئو قاضی عبد النبی به مسند قضا مشهور اند و شیخ مصطفی دخوت عالم شاه عالم
عبد النبی مذکور را دو پسر و دو دختر باسم شیخ ولی محمد و شیخ یوسف هست و شیخ اولیا مذکور که در حبالهٔ وی دختر شیخ
عبد الکریم سرهندی بود که از ان عفیفه شش پسر و یک دختر چنانچه شیخ زین و شیخ جنید و شیخ بامزید و نواب شجاعت خان
و شیخ ابنیار و شیخ عبد الرسول در فتحپور و شیخ زین مسطور که در حبالهٔ وی دختر حضرت شیخ الاسلام حسینی بود مسماة بیلا
چون وی وفات یافت باز در خانهٔ شیخ زین دختر دیگر حضرت شیخ الاسلام بود مسماة بی بی عایشه که از ایشان دو پسر
باسم شیخ معصوم که در حبالهٔ وی دختر شیخ فیروز بود مسماة بی بی جوا که از ان عفیفه یک دختر متولد شد و شیخ ابراهیم بن
شیخ معصوم اند وجه دیگریست و شیخ علی که در حبالهٔ وی دختر شیخ جنید است که از وی دو پسر و چند دختر بوجود آمده
پسران باسم شیخ اولیا و شیخ اسمعیل و اولیا را یک پسر باسم شیخ محمد و دیگر شیخ یحیی پسر شیخ عیسی و شیخ الهدیه
و شیخ یوسف ابنای شیخ زین مسطور چند دختر نیز اند وجه دیگر و شیخ جنید که در حبالهٔ وی دختر حضرت شیخ
الاسلام حسینی بود مسماة بی بی عایشه خورد که از ان عفیفه چند پسر و چند دختر متولد شد پسران و چند ساکن
و دیگر دختران مذکوره اولاد دارند و دیگر شیخ زید و شیخ ابراهیم و شیخ عبد الاسلام و شیخ اسحاق ابنای شیخ جنید
اند و چهار دیگر اند و نواب شجاعت خان مرقوم که در حبالهٔ وی نیز دختر حضرت شیخ الاسلام بود مسماة بی بی دیبا
که از ان عفیفه شش نامزد شیخ قطب و شیخ قاسم و شیخ محمد ابنای نواب نیکنام و چند دختر اند و چهار دیگر اند و شیخ
بایزید مرقوم که در حبالهٔ وی دختر حضرت شیخ الاسلام مسماة بی بی رقیه که از ان عفیفه چند دختر و یک پسر متولد شد

چنانچه یکی باسم شیخ محمد عرف سودا و شیخ مودا و دو پسر باسم شیخ معروف و شیخ احمد و دو دختر شیخ ابنا
مستوره که در حباله وی دختر شیخ فیروز چشتی ست مسماة بی بی لل الو که ازان مستوره دو پسر و دو دختر بوجود آمدند چنانچه
باسم شیخ عبد المومن عرف ولد و پسر شیخ اردشیر و شیخ عبد المومن که در حباله وی دختر شیخ معصوم است
ازان عفیفه یک دختر متولد شده و شیخ نور و شیخ اسمعیل و شیخ ابراهیم و شیخ سلیمان ابناء شیخ عبد الموالی از زوجه
دیگر اند و شیخ اردشیر که در حباله وی دختر شیخ اشرف السومی که ازوی یک پسر باسم شیخ محمد و یک دختر بوجود
آمد دیگر پسران و دختران شیخ اردشیر از زوجه دیگر اند و یکی شیخ اسمعیل ابن شیخ اینیا مذکور از زوجه دیگر است
در قصبه بهو شیخ عبد الرسول مرقوم که در حباله وی دختر شیخ کمال چشتی بود که ازوی یک پسر باسم شیخ عارف و یک
و سه دختر متولد شده اند و تمتی که او وفات یافت باز در حباله شیخ عبد الرسول دختر شیخ حسن بن شیخ
کمال مذکور است که ازان عفیفه یک پسر باسم شیخ سلطان و یک دختر متولد شده و تمتی که آن مستوره برحمت حق
پیوست باز در حباله عقد شیخ عبد الرسول دختر شیخ نصیر الدین ابن شیخ کمال مرقوم شد که ازوی اولاد نیست
دیگر شیخ صادق بن شیخ اولیا مسطور و یک دختر از زوجه دیگر اند دیگر شیخ محمد بن شیخ یوسف مذکور که در حباله
وی دختر شیخ عبد الغنی دانشمند بود که ازان مستوره دو پسر و هفت دختر متولد شده اند پسران باسم شیخ ابراهیم
و شیخ اسمعیل که در حباله وی دختر شیخ اولیا بی بی عطا که ازان عفیفه هفت دختر اند و شیخ اسمعیل که در
حباله وی دختر شیخ جنید که ازان مستوره شش و دو دختر اند پسران باسم شیخ مصطفی و شیخ ولی و شیخ
جعفر و شیخ بدر الدین و شیخ مودا و شیخ یوسف که لاولد است و شیخ حبیب و شیخ ابراهیم بن شیخ موسی مذکور
دیگر شیخ داود و شیخ یعقوب و شیخ سلیمان و شیخ احمد و شیخ ابو سعید و شیخ عبد الله ابناء شیخ محمد
مسطور و سه دختر از زوجه دیگر اند و شیخ برهان و شیخ اسحاق و شیخ عمر پسران شیخ پیر و شیخ
برهان مذکور که در حباله وی دختر شیخ قطب الدین بن عادل چشتی بود مسماة بی بی بختو که از
وی اولاد نیست و شیخ اسحاق که در حباله وی دختر شیخ نظام ابن شیخ عادل مذکور بود مسماة
رقیه که خاله کاتب الحروف است که ازان عفیفه دو دختر متولد شده اند و شیخ عمر مذکور که در حباله وی
دختر شیخ اولیا مرقوم است که ازان عفیفه دو پسر رشید و دختر بوجود آمدند پسران باسم شیخ فضیل

و شیخ یوسف دیگر نبیره شیخ بایزید ابن عبد الرزاق و شیخ فیض بن شیخ عماد الملک مسطور در حباله شیخ زید
دختر شیخ ابابکر چشتی بداؤنی ست و در بداؤن شیخ خلیل بن شیخ عماد و دیگر سعد الله بن شیخ سلیمان شاه
بن مخدوم زین قدس سره ذکر شد از اولاد ایشان در بداؤنی شیخ جعفر بن شیخ حمزه بن شیخ عبد الباقی بن شیخ محمد
بن شیخ سعد الله است و شیخ عبد الباقی عم زاده حضرت شیخ الاسلام است و در نبیره شیخ طاهر بن شیخ حمزه مذکور
در حباله وی دختر شیخ نظام بن شیخ شهاب الدین بن شیخ شهید است که از دو اولاد او لیست و شیخ جعفر مذکور
در حباله وی دختر شیخ یحیی بن شیخ حسام الدین بن شیخ داود چشتی ساکن پهلوری بود که از آن مستغنی از اولاد بسیار است
شیخ حمزه مذکور که در حباله وی دختر شیخ سعید بن شیخ داود دستور بود مسماة بی بی النعمت دیگر نبیره شیخ اعظم زاده شیخ
شیخ حافظ حسین بن شیخ ابراهیم بن شیخ خوند متبه بن شیخ سعد الله مرقوم در حباله عقد شیخ اعظم دختر
شیخ الاسلام چشتی بود مسماة بی بی نجیبه که از آن عفیفه یک پسر متولد شده باسم نواب قطب الدین خان که در حباله
دختر شیخ معظم بن شیخ حسین مذکور است مسماة بی بی سائید بی بی دلپذیر نواب قطب الدین خان باسم نواب کشور خان ابن
شهید و شیخ فتح الدین و شیخ زید و دو دختر دیگر شیخ معظم بن شیخ حسین نبیره که در حباله دختر نواب شیخ ابراهیم
بود مسماة بی بی دلپیا که از آن عفیفه دو دختر ماند در بداؤن شیخ اکرم و شیخ مکرم ابنای شیخ معظم مذکور از زوجه
دیگر اند و شیخ یسین بن شیخ حسین مذکور که در حباله دختر شیخ عبد الغفور چشتی مسماة بی بی عصری بود که از آن
عفیفه یک دختر که از دو سر اولاد هست و شیخ موسی و شیخ طاها ابنای شیخ یسین مذکور و یک دختر از زوجه دیگر اند و شیخ
شیخ عبد الواحد و شیخ یحیی و شیخ زین و شیخ صالح ابنای شیخ عبد الغفور بن شیخ علاء الدین بن شیخ
فضل الله بن شیخ ابراهیم بن شیخ خوند متبه مسطور و شیخ عبد الواحد که در حباله وی دختر شیخ موسی [illegible] چشتی است
که از آن عفیفه سه پسر باسم شیخ عبد الرحیم و شیخ فضل و شیخ حبیب دیگر عبد الرسول و عبد اللطیف و عطاء
و سعد الله بن شیخ عبد الواحد مرقوم از منکوحه دیگر اند و شیخ یحیی مذکور را اولاد دختر نیست
و شیخ زین مذکور را یک پسر باسم شیخ عبد السلام و شیخ صالح مذکور را یک پسر شیخ
عبد السلام و شیخ ولی محمد دیگر شیخ عبد القادر و شیخ عبد الباقی ابنای شیخ ابابکر و شیخ عبد الحی
و شیخ عبد المجید بن شیخ یحیی مذکور فصل چهارم در بیان اولاد حضرت برهان الدین بن بدر الدین بن [illegible] العابدین

قدس سره مرقوم و شیخ برهان الدین را یک پسر باسم شیخ عطاء الله که وی را دو پسر هشت دختر باسم شیخ زین
و شیخ حسین و شیخ عبد الغنی و شیخ حبیب الله و شیخ حسن و شیخ یعقوب و شیخ اسمعیل و شیخ اله دیه
و شیخ مبارک و شیخ اسحاق از جمله سه پسر شیخ عطاء الله اولاد ندارند باسم شیخ حبیب الله و شیخ حسین و شیخ اسحاق
و آنکه اولاد دارند بدین تفصیل ست باسم شیخ حسین مذکور که اولاد وی در بداون شیخ تاج الدین بن شیخ مجاهد بن شیخ جلال
دختر شیخ عماد الملک بن شیخ یوسف بن شیخ کریم الدین بود که وی از نسل شیخ سعد حاجی ست و در فتحپور شیخ صادق
بن شیخ محمد بن شیخ نظام بن شیخ جلال مرقوم ست و شیخ محمد مسطور خواهرزاده شیخ خلیل گوالیری ست و در فتحپور اولاد
شیخ زین بن عطاء الله مذکور در حباله شیخ ابو زید دختر شیخ خضر چشتی بداونی بوده ست مسمات بی بی بختو
که از آن عفیفه سه پسر و سه دختر پسران باسم شیخ احمد و شیخ ... که اولاد و انسان نیست و از جمله دختران یکی دختر
مسمات بی بی فردوس که وی را اولاد دختر نیست و شیخ قاسم و شیخ اسحاق پسران شیخ ابو زید مذکور دیگر دختر در حباله
دیگر آمد و در حباله شیخ قاسم دختر شیخ شهاب الدین بداونی ست که از وی اولاد نیست و شیخ اسحاق مذکور
که در حباله وی دختر شیخ خلیل بن نواب ابراهیم دو برادر اولاد نیست و یک دختر دیگر در حباله ... از آن شیخ داود
و شیخ محمود و شیخ بدر الدین در بداون و شیخ ولی محمد بن بدر الدین و دیگر شیخ یعقوب بن شیخ عطاء الله
مرقوم که اولاد وی در منگاله شیخ کمال و شیخ جمال محمد ابنای شیخ عبد الواحد بن یعقوب مسطور و شیخ شهاب
بن شیخ فتح الله و شیخ یوسف ابنای شیخ محبوب بن شیخ یعقوب مرقوم و در حباله شیخ فتح الله مذکور دختر
شیخ لشکری که آن عفیفه خواهرزاده شیخ فیروز چشتی ست دیگر شیخ یعقوب مسطور را یک دختر نیز بود مسمات بی بی
بهالو که آن عفیفه روزگار در حباله عقد شیخ عادل بن شیخ عبد الواحد چشتی بود که از وی اولاد بسیار ست
چنانچه بالا مرقوم شده دیگر شیخ اسمعیل بن شیخ عطاء الله مرقوم که اولاد وی در قصبه مو شیخ نور و شیخ
سلیم ولد شیخ علاء الدین مجذوب بن شیخ اسمعیل مذکور از دختر شیخ فیض چشتی بودند مسمات بی بی دریا
خاتون و از آن عفیفه یک دختر نیز بوجود آمد دیگر شیخ مودود و شیخ احمد پسران شیخ علاء الدین مذکور
و چند دختر نیز بوجود آمد پسران شیخ نور دو بودند باسم شیخ عبد الغفور و عبد الشکور و فضیل
و حبیب و دیگر شیخ سلیم مرقوم که از وی دو پسر بوجود آمده باسم شیخ عبد اللطیف و شیخ قطب

و دو نبیره شیخ نصر الله بن شیخ هبت بن شیخ اسمعیل مسطور در حباله وی دختر شیخ حاجی حسین ... بود مسمات بی بی زیبا که از آن عفیفه دو پسر متولد شدند باسم شیخ کمال و شیخ یلیین شیخ کمال ... و دو پسر شیخ ... والسید داد دیگر نصر الله اسم یک پسر جیوا نام و دو دختر از زوجه دیگر اند و شیخ یوسف بن شیخ نظام بن شیخ نصیر الدین که در حباله وی عم شیخ مودود مذکور بود مسمات بی بی خاتون و در حباله شیخ نظام مذکور دختر میر ... ساکن ... مسمات بی بی ... خواهرزاده شیخ فیروز که از آن عفیفه یک پسر شیخ احمد نام و یک دختر متولد شدند که از ایشان عقب نیست دیگر شیخ الله بخش بن شیخ عطاء الله مرقوم که وی را اولاد ... نیست چهار ...

فصل پنجم در بیان اولاد شیخ معز الدین بن حضرت مخدوم شیخ زین العابدین شیخ معز الدین مرقوم را چهار پسر باسم شیخ عیسی و شیخ موسی بود ... اسم شیخ عبد الرسول بن شیخ یوسف بن شیخ یلیین ... در حباله شیخ حاکم چشتی بود که در حباله وی دختر شیخ عبد الجلیل چشتی جده کاتب الحروف مسمات بی بی گوهر خاتون که از آن عفیفه دو پسر باسم شیخ کمال الدین و شیخ عبد الفتح و چند دختر متولد شدند و شیخ کمال الدین را اولاد نیست و شیخ عبد الفتاح را یک پسر و شیخ ولی الله و یک دختر از مسمات بی بی ... بنت شیخ محمد که جد کاتب الحروف اند و آن دختر مذکوره در حباله شیخ عطاء الله بن شیخ کهن چشتی سرهندی بود که از آن اولاد هست و دیگر شیخ عبد الرحیم و شیخ بایزید و شیخ رکن الدین ابناء شیخ فرید چشتی و شیخ احمد و شیخ عیسی پسران بایزید مذکور اند و ... حبیب و داود و دو ابن شیخ احمد و کمال ابن عیسی مرقوم و پسر شیخ عبد الرحیم فیروز شاه و شیخ خیر الدین بن ... مذکور دیگر شیخ عیسی و شیخ ابراهیم بن شیخ حسین که از دختر شیخ حاکم مرقوم اند و شیخ عثمان بن شیخ شهاب الدین بن شیخ بهلول مسطور در حباله وی دختر شیخ حاکم مذکور بود مسمات بی بی حبیبه خواهرزاده کاتب الحروف که از آن عفیفه دو یادگار دو پسر شیخ عبد الرحمن و شیخ اسمعیل و شیخ محمود و شیخ عبد الرحمن که در عقد وی دختر شیخ حمزه چشتی بود که از وی یک پسر و نبیره شیخ نور محمد که در حباله وی دختر شیخ ابو الخیر بن نواب ابراهیم چشتی هست مسمات بی بی زیبا که والده بزرگوار آن مستوره مسمات بی بی ... بنت حضرت شیخ الاسلام چشتی بود از آن عفیفه یک پسر شیخ بهاء الدین و شاه السید عبد الرحمن مذکور و یک دختر از زوجه دیگر هست و شیخ اسمعیل مذکور که در حباله وی دختر شیخ خلیل چشتی ...

که از وی اولاد باسم شیخ قنبل و شیخ جمال و شیخ سلطان و شیخ ابراهیم وغیره اند و شیخ مرقوم که در حباله
وی دختر شیخ طاهر بن شیخ حمزه مذکور است که از وی عقبی نماند فصل ششم در بیان اولاد شیخ تاج الدین
حضرت مخدوم زین العابدین مذکور قدس سره و وی از بی بی تقنانی بود و سه پسر داشت بنام شیخ لود
و شیخ حبیب و شیخ نظام الدین و از نسل شیخ لود در قصبه مو شیخ علی محمد و شاه محمد و عبدالله ابنای
شیخ مجاهد بن شیخ لعل و شیخ لعل که در حباله وی دختر شیخ عبدالمومن چشتی بود عم حقیقی شیخ فیروز
در حباله علی محمد دختر عم کاتب الحروف و دیگر اولاد شیخ حبیب بن تاج الدین مرقوم در گوالیر شیخ
بایزید وغیره اند پسران شیخ ابراهیم بن شیخ عبدالملک بن شیخ بدرالدین بن شیخ اولیا بن شیخ
حبیب مسطور و دیگر شیخ نظام بن تاج الدین مذکور از نسل وی در بهدالی شیخ خواجه بن شیخ پیربخش
مجاور روضه منوره جد خود حضرت مخدوم شیخ زین العابدین و شیخ مصطفی و جهان شاه بن
شیخ قاسم بن شیخ پیربخش مذکور در بداون شیخ مصطفی و شیخ بهاء الدین بود که وی را نسل هست
در بهدالی شیخ معروف بن شیخ بهکن بن بهوا و وی را سه پسر باسم شیخ مصطفی و مدار و مداری
و اولاد و نبیره حضرت قطب العالم مخدوم خواجه زین العابدین چشتی بسیار است آنچه این ذره موهوم
دیده و از بزرگان خود شنیده بقلم آورده والله اعلم بالصواب باب چهارم در بیان عرسهای حضرت
رسالت پناه صلی الله علیه وسلم و بعضی پیغمبران صلوات الله علیهم اجمعین و خلفای راشدین رضی الله
تعالی عنهم اجمعین و بعضی اصحاب کبار رضی الله تعالی عنهم اجمعین و بعضی مشایخان خاندان های
و بعضی از بزرگان کاتب الحروف و بیان انتساب والد کاتب الحروف سلمه الله تعالی فی الدارین
نسبهای علیه قدس الله تعالی ارواحهم این باب مشتمل هست بر پنج فصل فصل اول در بیان
تذکره عرسهای و تاریخ و ماه اول بیان ماه ربیع الاول حضرت جناب رسالت مآب سرور کائنات خلاصه
موجودات احمد مجتبی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بتاریخ دوازدهم هست و عرس حضرت شاه قطب الدین
بختیار اوشی کاکی قدس سره بتاریخ چهاردهم عرس جد کاتب الحروف حضرت شیخ محمد بن شیخ عبدالجلیل
بهدالوی بتاریخ یازدهم سنه ۱۰۱۲ عرس مخدوم شاه عبدالله سرهندی بیست و یکم عرس حضرت

خواجہ بہاء الدین نقشبند بتاریخ بست سوم شب دوشنبہ سنہ ۷۹۱ حضرت خواجہ احرار بست ہفتم عرس میر
عبد الفتح بن میر سید عبد العزیز بتاریخ چہاردہم میر سید عبد العزیز بتاریخ چہارم سکندر ذو القرنین بتاریخ ہفدہم
جناب حضرت غوث الثقلین محبوب سبحانی قطب ربانی حضرت شاہ محی الدین عبد القادر جیلانی بتاریخ یازدہم عرس سلطان
التارکین حمید الدین ناگوری بتاریخ نوزدہم محبوب الٰہی خواجہ نظام الدین دہلوی بتاریخ ہژدہم جد والد کاتب الحروف
شیخ عبد الجلیل ابن شیخ عبد اللہ بتاریخ ہفتم عرس میر سید احمد طالب العلم کپچوے بتاریخ نوزدہم سنہ ۱۰۲۱ھ
جمادی الاول عرس حضرت امیر المومنین ابا بکر صدیق بست ودوم بقول صحیح بست دوم جمادی الثانی
عرس خواجہ ابراہیم بن ادہم بلخی بادشاہ بتاریخ بست ششم عرس حضرت نجم الدین کبریٰ خوارزمی بتاریخ دہم
عرس ہفدہم حضرت خواجہ عطاء اللہ جانشین حضرت گنجشکر بتاریخ ہفتم عرس حضرت خواجہ معروف کرخی
بتاریخ چہارم شب جمعہ سنہ ... حضرت شاہ مدار بدیع الدین بتاریخ چہاردہم عرس حضرت خواجہ ضیاء الدین
ابو النجیب سہروردی بتاریخ پانزدہم نقل ایشان شب پنجشنبہ سنہ ۵۶۳ عرس حضرت خواجہ اسمعیل حسن بتاریخ
ہفتم عرس ہفدہم حضرت خواجہ علاء الدین ناگوری بتاریخ دوم عرس حضرت شیخ سراج الحق والدین بتاریخ بست
ونہم حضرت مرحومی مغفوری حضرت شیخ معظم ابن شیخ حسین چشتی بتاریخ ہفدہم ماہ جمادی الثانی عرس
حضرت مہتر موسی صلوات اللہ علیہ بتاریخ پانزدہم روضہ مبارک ایشان در کوہ طور است عرس حضرت امیر المومنین
حضرت ابا بکر صدیق بقول صحیح بتاریخ بست ودوم عرس حضرت شیخ ابو النجیب و شمس شاہ مذکور عرس حضرت
شیخ تاج الدین ساکن بکری بتاریخ بست ونہم عرس حضرت عبد الباقی الملقب شاہ قطب الدین بتاریخ بستم روضہ
مبارک ایشان در صوبہ بہار است عرس شیخ جنید الثانی ساکن ملون بتاریخ شانزدہم ماہ رجب المرجب شب معراج حضرت پیغمبر
صلی اللہ علیہ وسلم بتاریخ بست ششم حضرت ابراہیم خلیل اللہ بتاریخ دوم حضرت شاہزادہ کونین امام موسیٰ کاظم بتاریخ
بست ششم حضرت خواجہ اویس قرنی رضی اللہ عنہ بتاریخ سیوم عرس امام شافعی بتاریخ بست ششم خواجہ ابو محمد چشتی بتاریخ
نہم عرس حضرت امام الدین ابو یوسف چشتی بتاریخ سیوم خواجہ جنید بغدادی در شب آدینہ ہفتم او گذشتہ شعبان المعظم
حضرت خواجہ مودود بتاریخ اول عرس حضرت خواجہ حاجی شریف زندنی قدس سرہ بتاریخ بست ہفتم عرس حضرت خواجہ معین الدین حسن سنجری
بتاریخ ششم حضرت میران سید خضر رومی بتاریخ ہژدہم خواجہ بلال بن جہیم فضل اللہ بن حسن ابو العباس رحمۃ اللہ علیہ وفات شد

العوارف شهاب الدین عمر بن خواجه حسین بن قاسم بن خضر بن محمد بن عبد الله بن قاسم بن محمد حضرت
امیر المؤمنین ابابکر صدیق ولده فی رجب لسنه ثلثین و خمسمایه و دخل فی بغداد خمس خمسین و خمسمایه و ستره فی
ملیقت الغربت شاه فیض الله سجاده نشین حضرت گنجشکر بتاریخ بیست و نهم عرس دیوان ابراهیم بالا راجه
ثانی فرید صاحب سجاده حضرت گنجشکر بتاریخ بیست ششم عرس برادر صاحب کاتب الحروف حضرت شیخ نظام بن
جلیل چشتی که جد کاتب الحروف اند بتاریخ بیست و سوم عرس حضرت شیخ عبد الصمد بتاریخ دوازدهم عرس حضرت
شیخ احمد بن خواجه خالون بتاریخ هفتم عرس حضرت میان جیو ساکن گجرات بیست و ششم عرس حضرت شیخ لطیف الدین
ساکن احمدآباد بتاریخ بیست دوم عرس حضرت سالار رفاعی و بتاریخ پنجم عرس حضرت شیخ فرزند ابن شیخ عادل
چشتی که والد بزرگوار جد مادری کاتب الحروف است بتاریخ شانزدهم عرس شیخ الهدیه ساکن بهار سیوم بتاریخ
هفدهم عرس حضرت شیخ حسن چشتی ساکن بهار بتاریخ هفدهم والده بزرگوار کاتب الحروف است ذکر ماه شعبان
عرس حضرت امیر المؤمنین پهلوان خدا الغازی حمزه رضی الله عنه بتاریخ چهاردهم عرس امام محمد باقر پنجم عرس حضرت
امام اعظم بتاریخ هفتم عرس حضرت خواجه بدر الدین فرزند حضرت گنجشکر صاحب سجاده بتاریخ چهارم عرس خواجه
بایزید بسطامی پانزدهم عرس شاه قطب الدین سر انداز غولی جونپوری بتاریخ بیست و پنجم عرس حضرت خواجه
محمد بساوه بتاریخ پانزدهم عرس حضرت شیخ حماد بن شیخ معروف چهارم عرس شیخ ابو الفتح بتاریخ شانزدهم
عرس حضرت شیخ معروف ابن شیخ ابو الخیر اول شب ماه مذکور عرس حضرت شیخ نظام بن شیخ عادل
چشتی جد مادری کاتب الحروف بتاریخ هفتم ماه رمضان المبارک عرس شیرخدا حضرت امیر المؤمنین حضرت علی
ابن ابی طالب کرم الله وجهه بتاریخ بیست و یکم وفات حضرت بی بی عائشه رض بتاریخ شب سه شنبه عرس
حضرت ام المؤمنین حضرت خدیجة الکبری رض دهم ماه رمضان المبارک عرس حضرت بی بی فاطمه رض سیوم
در شب سه شنبه عرس ام المؤمنین حضرت حوا رض هشتم عرس حضرت نجیب الدین متوکل برادر حضرت
گنجشکر بتاریخ نهم عرس حضرت نصیر الدین محمود چراغ دهلوی هژدهم عرس حضرت شاه بدر الدین صاحب
ولایت خطه بدالون بتاریخ بیست و دوم عرس حضرت سلطان المشایخ خواجه سلیم چشتی صاحب ولایت
فتحپور سیکری بیستم نهم عرس عبد العلیم بن ابو الخیر چشتی پنجم عرس حضرت ابو الهادی

المعروف بشاه ابوالفتح پیر پرست بن حضرت شیخ قاضی تاریخ بیست و نهم خواجه یار محمد صوبه بهار بیست و نهم جمعه

کوثین امام جعفر صادق رضی الله عنه تاریخ پانزدهم ماه رجب ذکر ماه رجب تاریخ اول امام احمد حنبل بیست و چهارم معروف

بیست و هفتم هبیرة البصری یازدهم خواجه عثمان هارونی چهاردهم خواجه حسن بصری سیزدهم حضرت مخدوم علاء الدین

صاحب سجاده حضرت گنجشکر اول تاریخ حضرت دیوان شیخ محمد صاحب سجاده بیست و چهارم امیر خسرو عرس شیخ

محمد الدین ابن شیخ سراج الدین ساکن گجرات بیست و ششم ماه ذیقعده عرس میران سید محمد گیسودراز شانزدهم

حضرت سالار غازی مسعود تاریخ پنجم حضرت دیوان شیخ احمد شاه پنجم عرس حضرت فتح الله ... بن حضرت دیوان

تاج الدین صاحب سجاده حضرت گنجشکر تاریخ سیزدهم ماه مذکور ماه ذوالحجه عرس حضرت زین العابدین صاحب

بیدلی تاریخ پنجم حضرت مخدوم جهانیان دهم روز عید میران سید نجم الدین عرس شاه زاده کوثین نور دیده سرور عالم

صلی الله علیه وسلم جناب امام حسین دهم روز عاشورا امام زین العابدین سیزدهم ماه محرم چهارم ماه

خواجه حسن بصری بیست و دوم خواجه ابو محمد پنجم تاریخ شاه فرید الدین گنجشکر سیزدهم حضرت بدیع الدین ... جمادی

امام ابو درداء صلی الله تعالی علی خیر خلقه محمد وآله واصحابه واتباعه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین اما بعد

اجازت عرسهای مذکور شده فقیر حقیر خاکپای درویشان کاتب الحروف علی اصغر از حضرت والد و مرشد یا حضرت

شیخ مودود بن شیخ محمد بیدالوی سلمه الله تعالی فی الدارین بست و ششم شب بیست و هفتم رمضان المبارک بوقت ...

سنه یکهزار بیست و هفت صد از حضرت ایشان اجازت داده بریک از بزرگان که اسامی ایشان درذیل نوشته میشود

بدین تفصیل اول برادر حقیقی جد کاتب الحروف مرشدنا خواجه نظام قدس سره و مرشدنا شیخ جلال الدین و حضرت محی الدین

و حضرت سید احمد کمبوری و حضرت محمد سعید عباسی و حضرت سید عبدالغفور و سید عبدالقادر ساکن

پتنه و حضرت محی الدین محمد از فرزندان شاه قاضی ساکن صوبه بنگاله حضرت عبدالمعالی ساکن بهار و حضرت ... زاده

جناب دیوان تاج الدین خواجه عبدالله و حضرت شیخ مودود و جمله حاضر بودند که بنده اجازت و خلافت

انعقاد عرسهای از والد خود یافت الحمد لله بحرمت اسمهار جمله بزرگان متقادینی دنیاوی جمیع مسلمانان

و کاتب الحروف برآورده خیر گردانی بحرمت النبی وآله الامجاد صلی الله علیه خیر خلقه محمد وآله اجمعین برحمتک

یا ارحم الراحمین بر کسی که حق تعالی توفیق بخشد عرسهای که بالا سطر اند میکرده باشند اجر خیری بهم برسد

دوگانه گذارده و فاتحه آن بزرگ صاحب عرس بخوانند فصل دوم در بیان انتساب والد کاتب الحروف بسلسله
عالیه چشتیه اهل بهشت که از جهت پیر بزرگوار خود حضرت قدوة المحققین دیوان خواجه تاج الدین محمود سجاده
نشین حضرت گنجشکر بسم الله الرحمن الرحیم والد کاتب الحروف حضرت شیخ مودود خرقه خلافت از حضرت دیوان
تاج الدین محمود سجاده نشین حضرت گنجشکر یافته والشان از والد خود دیوان ابراهیم مشهور شیخ برهیم
والشان از والد خود دیوان شیخ محمد والشان از والد خود دیوان شاه عطاء الله والشان از والد خود دیوان
شیخ احمد والشان از والد خود دیوان بهاؤ الدین والشان از برادر خود دیوان نور الدین والشان از
والد خود دیوان منور شاه والشان از والد خود دیوان فضیل شاه والشان از والد خود دیوان معز الدین
والشان از والد خود شاه علاؤ الدین ملقب بموجد یار والشان از والد خود جناب خواجه مخدوم بدر الدین
سلیمان والشان از والد خود زهد الانبیا و قطب الاولیا شاه فرید الدین گنجشکر والشان از خدمت پیر
دستگیر خود شاه قطب الدین بختیار اوشی کاکی والشان از پیر خود شاه معین الدین حسن سنجری چشتی
شجره شریفه معلوم است در کتاب قبل ازین مرقوم گشته فصل سوم ذکر انتساب والد کاتب الحروف بسلسله
عالیه چشتیه که از جهت آبا است تا حضرت شیخ زین لطرف حضرت گنجشکر میرسد حضرت شیخ مودود
اجازت از حضرت والد خود عبد الجلیل یافته والشان از حضرت والد خود شیخ عبد الله والشان از
والد خود جلال الدین والشان از والد خود شیخ حسام الدین والشان از والد خود حضرت جهان شاه
والشان از والد خود جناب زین العابدین بهلولی والشان از والد خود شاه رفیع الدین
والشان از والد خود خواجه داود والشان از والد خود خواجه محمود والشان از والد خود جناب
خواجه بدر الدین سلیمان والشان از والد خود خواجه فرید الدین گنجشکر چشتیه معلوم است
فصل چهارم در بیان سلسله انتساب والد کاتب الحروف و اجازت یافتن بسلسله عالیه
قادریه که از جهت محبوب المعروف بشیخ مودود ابن شیخ محمود الچشتی النلوهی هست
بسم الله الرحمن الرحیم حضرت محبوب بن شیخ محمود که دعوت کردن چهل اسماء و آیات کریمه
و سورتها قرآن و دعوتهائے اسماء دیگر حضرت شیخ مودود از حضرت محبوب یافته والشان

از مرشد خود شهباز قلندر ابن خواجه تاج عرف شیخ زید صادق ایشان از حضرت ابوالحسن بن شیخ مکی ایشان از
حضرت شاه ابوالفتح و ایشان از حضرت شاه هدایت الله ابن شیخ محمد و ایشان از پدر خود شیخ محمود و ایشان از حضرت
شیخ عبدالوهاب ایشان از حضرت شیخ عبدالرؤف و ایشان از حضرت شیخ ظهیرالدین ابوالفیض و ایشان از حضرت شیخ
نورالدین ابوسعید محمود البابدیدی و ایشان از حضرت شیخ شمس الدین ابوکمال محمد ایشان از حضرت شیخ جلال الدین
و ایشان از پدر خود شیخ عون آمین ایشان از حضرت پدر خود شیخ شهاب الدین ابونور و ایشان از حضرت پدر خود
شیخ بهاءالدین ابومحمد و ایشان از پدر خود شیخ نصیر الدین و ایشان از حضرت شاه عبدالرزاق و ایشان از حضرت
شیخ السید القطب الغوث محی الملت والشرع والدین ابومحمد عبدالقادر الحسینی الحسنی جیلانی قدس الله سره العزیز و از حضرت
حضرت ایشان از حضرت شیخ ابوسعید المبارک المخزومی البطی و حضرت ایشان از حضرت شیخ شرف الدین ابوالحسن علی
ابن یوسف الهکاری الصدیقی ایشان از حضرت شیخ صدرالدین و ایشان از حضرت ابوالفضل زین العابدین
و ایشان از حضرت شیخ رحیم الدین ابوالعباس و ایشان از حضرت شیخ از حضرت ابوبکر شبلی رحمة الله علیه و ایشان
از حضرت ابوالقاسم عبدالجبار الجنید البغدادی و ایشان از حضرت شیخ ضیاءالدین ابوالحسن سری سقطی
الصدیقی ایشان از حضرت اسدالدین ابومحفوظ معروف کرخی و ایشان از حضرت شیخ ابی سلیمان داود
طائی و ایشان از سید امام ظهیرالدین امام موسی الرضا و ایشان از حضرت پدر خود ابوابراهیم موسی کاظم
و ایشان از حضرت پدر خود سید الامام ابوعبدالله ابوجعفر صادق الحسینی المدنی و ایشان از پدر خود سید الامام
محمد باقر ایشان از حضرت پدر خود امام زین العابدین و ایشان از پدر خود صاحبزاده کونین نور دیده
نبی الثقلین امام حسین و ایشان از والد خود مولا مرتضی شیر خدا شاه کرم الله وجهه و ایشان از جناب
رسالت مآب سرور عالم صلی الله علیه وسلم الهاشمی المکی المدنی قطعه سگ درگاه میران شو چو خواهی قرب
ربانی — که بر شیران شرف دارد سگی درگاه جیلانی بسم الله الرحمن الرحیم ذکر اثبات و نفی شیخ المشایخ والاولیا مرشدنا
حضرت شیخ محمود ظریف المعروف بشیخ نمود و دو صادق ابن شیخ محمود چشتی نوری چنین باشارت فرمود
که نفی و اثبات چشم باطن فرو کرده زبان دراز نه در دل اول تصور لا اله باید در ذکر زبان و در دل خیال کند معنی لا اله
و اگر در ذکر محو شود و فنا پذیرد و لذت شود در وجود معبود در آید و از خیال لا اله الا ماسوی الله را ذکر و وارد استغراق

ملکوت در مقام جبروت عبور کند و تصور در چشم باطن ورزیابد ذکر اراده در دل
واجد داشته در نفی و اثبات بسیار اشتغال کند که صفا بسیار خواهد نمود و ذوق و خواهد شد
مقصود اصلی که اهم مهمات و دفع خطرات است و سرمایهٔ حضور و اسرار ذکر مذکور است و
تخلیهٔ میانی دل کند که بیت الله و عرش الله است بدین نوع کند که تا هیچ خطره اغیار نامحرم
درون حریم در نیاید تا دل منصور و نفس مقهور گردد و انشاء الله تعالی بعمل قلیل فتح روی
نماید والسلام اراده مذکور اینست خلوت در انجمن هوش در دم این هر سه را نگاه دارد
آمین رب العالمین وصلی الله علیه خیر خلقه وآله و اصحابه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین
بدین دولت و سعادت و نعمت فقیر حقیر محمد مسعود چشتی الهدالوی مشرف
گشت بنده و کمال کرم الهی مرا و جمیع مسلمانان بر آورده خیر کند و آلی یا الله بحرمت
محمد الرسول الله صلی الله علیه وآله وسلم این فصل بیعت و انتساب والد کاتب
الحروف بسلسلهٔ شطاریه و اجازت نامه سلسلهٔ حضرت شاه مدار عرف بدیع الدین
بسم الله الرحمن الرحیم الهی بحرمت راز و نیاز که حضرت شیخ محمود با تو داشت
الهی بحرمت راز و نیاز سید پیر الحسینی با تو داشت الهی بحرمت میر سید محمود الهی بحرمت
میر سید حامد الهی بحرمت میر سید علی قوام حسینی الهی بحرمت شیخ حافظ الهی بحرمت
شیخ عبد الله الهی بحرمت شیخ مظفر کرمانی الهی بحرمت شیخ ابراهیم عشق آبادی
الهی بحرمت سید نظام الحسینی الهی بحرمت شیخ محمد الهی بحرمت نجم الدین کبری
الهی بحرمت شیخ حماد سندهی الهی بحرمت شیخ ضیاء الدین الهی بحرمت شیخ احمد
غزالی الهی بحرمت شیخ ابوبکر نساج الهی بحرمت شیخ ابوالقاسم گرگانی الهی
بحرمت شیخ ابوعلی عثمان الهی بحرمت شیخ ابوعلی رودباری الهی بحرمت خواجه
جنید بغدادی الهی بحرمت ابوالحسن سری سقطی الهی بحرمت خواجه معروف کرخی
الهی بحرمت خواجه امام داؤد طائی الهی بحرمت حضرت خواجه حسن بصری الهی

بحرمت حضرت مولا مرتضی شیر خدا کرم الله وجهه الهی بحرمت حضرت سید المرسلین
خاتم النبیین رسول رب العالمین احمد مجتبی محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم وعلی
آله واصحابه اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین این شجره اسے خلافت برائے
طالب مسعود حضرت شیخ مودود بن شیخ محمد چشتی الهدالوی ارزانی داشتے
ذکر دربیان اجازت نامه سلسله حضرت شاه مدار این است هو المقصود
لیس سواه اما بعد الحمد والصلوٰة فیقول العبد اضعف الضعیف شیخ پیر حسینی
نصره الله وتعالی لعیوب المنة وجعل لوبته خیر مرام آثار بیت الصلاح العرفان شیخ
مودود ابن شیخ محمد چشتی الهدالوی قلت له خلافت من جانب قطب الاقطاب
مقرب حضرت رب الارباب حضرت شاه مدار شیخ مقتدیین لفیضه وعنایته وصل علی
محمد خاتم النبیین وآله واصحابه اجمعین و هر کرا از این خانواده مرید کند اجازت است
بفتح ردی بهذا آمین رب العالمین فصل پنجم در بیان اولاد حضرت مخدوم شیخ
سعد حاجی ابن خواجه شعیب جد حضرت بابا فرید الدین گنج شکر قدس الله سره و بیان
حسب و ذکر بعضی اولاد ایشان بدانکه از اولاد ایشان شیخ کریم الدین بن شیخ
عیسی بن شیخ داود بن شیخ خواجه بن شیخ نصیر الدین بن شیخ شهاب
بن شیخ احمد بن شیخ سعد حاجی بن خواجه شعیب مذکور و در حباله عقد شیخ کریم الدین
مذکور که یکے از اولیاء الله بود دختر شیخ نصر الله برادر حقیقی حضرت مخدوم زین
ابن ربیع الدین چشتی بود مسماة بی بی فاطمه که از ان عفیفه سه پسر متولد شدند اول
شیخ ساده دوم شیخ صیف الدین سوم شیخ داود و از اولاد شیخ ساده در بیان شیخ عثمان
بن شیخ ساده عبد الوهاب بن عبد القدوس بن عبد الباقی بن عبد الله بن شیخ ساده
مذکور در حباله عقد شیخ عبد الباقی دختر عماد الملک شیخ صیف الدین بن شیخ کریم الدین
مسطوره بود تا معلوم شد و اولاد پسری شیخ عماد الملک نیست دوم دختر شیخ عماد الملک

در حبالهٔ عقد شیخ جلال که جد شیخ تاج الدین بداؤنی در خانهٔ شیخ عبد الله مرقوم دختر
شیخ عطاء الله بن شیخ برهان الدین ابن شیخ زین چشتی بود در بداؤن شیخ عطاء الله
ابن شیخ تکهن بن شیخ ابابکر است و شیخ فضل بن شیخ میتها مذکور بود در قصبه
مود الله بخش بن شیخ عبد الرحیم بن شیخ ابابکر مسطور و دختر ابابکر مسطور مسماة
بی بی فاطمه در عقد شیخ قطب برادر شیخ فیروز چشتی بود و شیخ ولی و شیخ مظفر
بن شیخ صالح بن شیخ علی بن شیخ عبد الباقی مذکور و شیخ کبیر بن شیخ مبارک
بن شیخ علی مذکور و شیخ عبد الکریم بن شیخ شعیب بن شیخ علی محمد و کالا
بن شیخ ولی مذکور و شیخ حبیب بن شیخ عبد الغفور بن شیخ فرید بن
شیخ عبد الباقی مذکور دوم شیخ صیف الدین بن کریم الدین مرقوم که
اولاد ایشان نیز در بداؤن حاجی الحرمین الشریفین شیخ فتح الله بن
شیخ احمد بن شیخ بایزید بن شیخ عطاء الله المعروف بدولت خان بن شیخ
صیف الدین مذکور در حبالهٔ عقد شیخ احمد مرقوم دختر شیخ عبد المومن عم
شیخ فیروز بود و شیخ معین الدین بن شیخ احمد مذکور و شیخ صیف الدین
بن مبارک بود سیوم شیخ داؤد بن شیخ کریم الدین مسطور که از اولاد
ایشان در گوالیار شیخ المشایخ والاولیاء حضرت شیخ مودود تلوری بن شیخ
محمود بن شیخ حسین بن شیخ داؤد مرقوم و دیگر عمه حقیقی شیخ مودود مذکور
در حبالهٔ عقد شیخ نصیر الدین شهید بن شیخ اسمعیل چشتی بود و مسماة بی بی سرور
خاتون در تلور شیخ نعمت الدین بن شیخ محمد بن شیخ حسین مذکور در خانه
شیخ محمد دختر شیخ عبد الکریم سرهندی بود خالهٔ نواب شجاعت خان بن شیخ
یوسف بن شیخ عماد الملک بن شیخ فیروز سون برس بن سلطان شاه بن
شیخ زین چشتی بود و شیخ قطب الدین بن شیخ احمد در بداؤن شیخ شهاب

بن شیخ علاؤ الدین و شیخ شہاب بن شیخ حبیب اللہ در خانہ شیخ شہاب
دختر شیخ سلیم بن شیخ خضر چشتی بود دیگر اولاد شیخ سعد حاجی بسیار است
واللہ اعلم بالصواب باب پنجم در بیان حسب و نسب و بعضی از اولاد
حضرت عبداللہ انصاری و قوم ہائے کہ حضرت بابا فرید الدین رحمۃ اللہ علیہ
مسلمان کردہ و بعضے قومہائے کہ دریا چودبن عرف پاکپتن متوطن اند
درین باب سہ فصل است **فصل اوّل** در بیان احوال حضرت عبداللہ
انصاری المعروف بشیخ الاسلام قدس سرہ در کتاب نفحات آوردہ است
ابو اسمٰعیل عبداللہ بن ابی منصور محمد انصاری الہروی قدس اللہ سرہ العزیز
لقب وے شیخ الاسلام و مراد شیخ الاسلام ہر جا کہ در کتاب نفحات مطلق
واقع شدہ است وے است چنانچہ در صدر کتاب بآن اشارت رفتہ است وی
از فرزندان ابو منصور مت الانصاری است و مت انصاری پسر ابو ایوب
انصاری است کہ صاحب رحل حضرت رسول صلی اللہ علیہ وسلم بود آن وقت کہ
بمدینہ ہجرت کردند و مت انصاری در زمان خلافت امیر المومنین عثمان
رضی اللہ عنہ با احنف بن قیس بخراسان آمدہ بود و در ہرات ساکن شدہ شیخ
الاسلام گفتہ است کہ پدر من ابو منصور در بلخ آمدہ با شریف حمزہ عقیلی در
بلخ ماندہ و متزنے با شریف گفت کہ ابو منصور را بگوئی کہ مرا از نے قبول کند
پدر من گفت کہ من زن نخواہم حضرت شریف حمزہ مذکور گفت کہ آخر زن بخواہی
تا پسرے بوجود آید کمال وقت چون بہرات آمد زن خواست و من تولد شدم
بروز جمعہ در وقت غروب سنہ ستہ و تسعین و ثلثمائۃ وہم وے گفتہ کہ من ہمی
ام در وقت بہار زادہ ام و بہار را سخت دوست دارم آفتاب سنبلہ بود
تولد بودہ است کہ من زادہ ام ہرگاہ کہ آفتاب بآنجا رسد سال من تمام گردد

آن میانه بهار بوده هم وی گفته که بو عاصم پیر و خویش وند است من در
کودکی بوی شدمی و وقتی بوی شدم نان و سکه گاو پیش من
نهاد خاتون وی که عجوزه و محتشم خداوند ولایت بود میگفت پیر من یعنی
خضر علیه السلام عبد الله را دید و گفت که وی کیست گفتم فلان کس است
گفت از مشرق تا مغرب همه جهان از وی پر شود یعنی از آوازه وی
شیخ الاسلام گفت این پرسیدن من ولیکن خود داند بانوی عالیه
زنی بود با شکوه چون شیخ الاسلام بزمین آمد حضرت خضر علیه السلام
وی را گفت این را بگیر در بر که از مشرق تا مغرب از وی پر شود و هم بانوی
عالیه گفته که پیر من خضر علیه السلام گفت که در شهر شما بازاری زاده است که
از ان جهان را فیض رسد شیخ الاسلام گفت که اوّل مرا در دبیرستان بردند
چون چهار ساله شدم و چون نه ساله شدم املا نوشتم از قاضی منصور و من در
دبیرستان تمام تحصیل کردم و شعر میگفتم چنانچه دیگران را از من حسد می آمد
و هم وی گفت که پسر یکی از خویشان خواجه یحیی عمار با من در دبیرستان بود
من بر بدیهه شعرها تازی میگفتم و هر چیزی که کودکان از من خواستندی که در فلان
معنی شعری بگوی بگفتمی زیاده از انکه آنکس خواسته بودی وقتی آن پسر
پدر خود را گفته بود که وی در هر معنی که خواهی شعر گوید پدر وی فاضل
بود گفت چون بدبیرستان شوی از وی خواهی که این بیت را تازی کند

قطعه روزی که بشادی گذرد روز آنست ٭ و آنرا که دگر روز بد اندیشه آنست

من هما نوقت گفتم **شعر** ولیوم الفتی باسه فی مسره ٭ وسایر یوم الشقاء عصیبا
و یوم الوصل یاد است السعادة ٭ و بعض عیش الاکرمین رقیب ٭ و این شعر عمد را از
وی خواستند که تازی کن آب باید یا جوی که روزی بود گفت **شعر**

تهجرنا المنازل فی نهار و حوا + کما شمو رجوع المنازل فیه ٭ و هم وی گفته که کودکی
بودم در دبیرستان نیکو روی احمد نام یکی گفت برای وی چیزی بگوی این
گفتم شعر لالی احمد وجهه قمر اللیل خلائقه ٭ و له لحظ غزال رشق القلب سهاما ٭
و وی هم گفته که مرا سی هزار شعر تازی بیش است از شعرای عرب چه متقدمان
و چه متاخرین تفاریق یاد دارم و هم وی گفته که بامدادگاه بسبق می شدمی بقرآن
خواندن چون باز آمدمی بدرس شدمی شش ورق نوشتمی و هم وی گفته که شب
در چراغ حدیث می نوشتمی فراغت نان خوردن نبودی مادر من نان پاره
لقمه کردی و در دهان من نهادی در میان نوشتن و هم گفت که حق سبحانه
مرا حفظ داده بود که هرچه زیر قلم من بگذشتی مرا حفظ شدی و هم
گفت که من سیصد هزار حدیث یاد دارم و هم گفت که آنچه من درین باب
جور کشیده ام در طلب حدیث محمد مصطفی صلی الله علیه وآله وسلم
هرکس نکشیده یکمنزل از نیشاپور تا دریا که یاران من آمدمی و در کوچ سر نهم
و جزای حدیث شکم باز نهاده تا تر نشود و هم وی گفته که مرا آن نیست
بس که مرا باول علم آموختن بوده یعنی نه طلب دنیا را بود که الله تعالی
نصرت سنت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم و درین باب تحقیق هیچکس
آن نکرده که من اگر دست من بر اندام خود نهادمی گفتندی که این چیست
آنرا حدیث بیان کردمی و هم وی گفته که من از سی صد تن حدیث
نوشته ام که همه سنی بوده اند صاحب حدیث نه مبتدع و نه صاحب رای
و هیچکس را این میسر نشده و قاضی ابوبکر را در نیشاپور یافتم از وی حدیث
نوشتم من چهار ده ساله بودم که خواجه یحیی گفت که عبدالله را باز دارید
که از وی بوی امامت می آید و نیز در بیان حسب آنحضرت در کتاب

خیر المجالس من تصنیف عبد المجید قلندر ملفوظ حضرت شیخ نصیر الدین محمود چراغ دہلوی از مجلس سی وسیوم منقولست کہ شیخ عبد اللہ انصاری رحمۃ اللہ علیہ ہر طائفہ کہ برایشان بیامدے آن طائفہ چنان بودے کہ ایشان بپندارند کہ شیخ در مذہب ودین ماست مثلاً اگر قلندران مے آمدند وبا ایشان چنان بودہ کہ قلندران مے دانستند شیخ بصورت صوفی ست اما بمعنی قلندر است اگر جوالقیان مے آمدند با ایشان چنان بودے کہ از ایشان ست و اگر دانشمندان مے آمدند با ایشان چنان بودے کہ میدانستند کہ از ایشان است و اگر سوداگران مے آمدند با ایشان چنان بودے کہ از ایشان ست غرض در ہر طریق کسے کہ آمدی با ایشان ہمان طرح اختلاط کردے در آن ایام قاعدہ این بود ہر طائفہ علیحدہ بودے اگر قلندر مردے میان قلندران دفن کردندے و اگر صوفی مردے میان صوفیان دفن کردے اگر اہل کلاہ یا سوداگر یا طباخ یا قصاب ہر طائفہ را میان ایشان دفن کردند چون وقت نقل شیخ عبد اللہ انصاری نزدیک آمد فرزندان را نزدیک طلبید وگفت این مردا من چنان زندگانی کردہ ام کہ با ہر طائفہ اختلاط داشتم و ہر طائفہ بر جنازہ من خواہد آمد وگویند کہ شیخ از دین ماست شما چہ خواہید کرد ایشان عرض نمودند ہر چہ شیخ فرمائید آن کنیم شیخ فرمود چون من بمیرم باید کہ جنازہ طیار کنند و بدارند ہر طائفہ را بگویند کہ بیائید جنازہ بردارید بدست ہر طائفہ کہ جنازہ برخیزد من از ان طائفہ باشم میان آن طائفہ دفن کنید چون حضرت ایشان نقل کردہ ہمہ طائفہ حاضر آمدند ہر یکے میگفت کہ شیخ از مذہب ما بود و در دین ما بود میان باشد فرزندان شیخ جنازہ شیخ بیرون آوردند وگفتند ہر طائفہ بیائید و جنازہ بردارید بدست ہر کہ جنازہ برخیزد شیخ از ایشان باشد اول قلندران در آمدند و دست در جنازہ کردند

تا بردارند جنازه بازمین دوخته شد قلندران بازگشتند همچنین حوالقیان آمدند بعدازان دانشمندان وسوداگران واہل صلاو بدست ہیچ کس جنازہ شیخ از مین برنخواست بعد از اہل تصوف آمدند وبجنازہ دست انداختند اززمین برخواست ازین حکایت ذوق بے نہایت روئے داد وہمہ خدمت کردند بعدازان آیتے خواندند وفرمود درویش چنان باید کہ ہمہ خلق چنان باشد کہ ایشان بدانند ازان ماست بندہ عرضداشت کہ حدیث کن مع الناس کواحد منہم ہمین معنی دارد یا معنی دیگر است فرمودند درشارق نیست متعلمی گفت من در فلان کتاب دیدہ ام حدیث است خواجہ فرمود این باخلاق تعلق دارد یعنے متصنع ومتشدد ومتکلف مباش باہمہ خلق ہمچو خلق باش رسول علیہ السلام باخلق ہمچنان بودے تا آنکہ باہمہ خلق طعن میکردند آیت قالوا ما لهذا الرسول یاکل الطعام ویمشی فی الاسواق بعدازان این آیت خواند آیت قل انما انا بشر مثلکم یوحی الی **ذکر دربیان** بعضے فرزندان آنحضرت کہ یکے از فرزندان ایشان میان شیخو بسیار ولی وبزرگ بودند کہ نسبت ایشان درخانہ میان شیخ سلطان ساکن سارنگپور شدہ بود وشیخ سلطان از اولاد حضرت شیخ المشائخ علاؤالدین موجد ریاست درخانہ میان سلطان مذکور ہمشیرہ شیخ بہرکارے صاحب ولایت سارنگپور بود وشیخ بہرکارے نیز از اولاد حضرت بابا فرید گنجشکر ست ومیان شیخو مذکور اصل درگوالیار متوطن بودند وقتی کہ نسبت ایشان درخانہ شیخ نظام بہادر شیخ فیروز ابن شیخ عادل چشتی ست وشیخ شیخو در بداؤن میباشند باسم شیخ مجاہد بن انصاری وغیرہ وشیخ لشکری بن شیخ ابو الفتح ابنالوی جد مادری مدم شیخ عبد النبی نیز از اولاد آنحضرت بودند کہ درخانہ ایشان ہمشیرہ شیخ فیروز چشتی بود مسماة بی بی دریا خاتون کہ پسران ایشان بودند در گوالیار اول

شیخ حاجی محمد کہ در حبالۂ عقد ایشان عمہ کاتب الحروف بود دوم شیخ موسی کہ در خانۂ ایشان
دختر شیخ ہیبت چشتی بود سیوم شیخ عیسی کہ در خانۂ ایشان دختر شیخ محبوب
چشتی ست و حالا برادران ایشان نیز در انبالہ مے باشند در گوالیر برادرزاده
ایشان باسم شیخ عبدالله است بن شیخ علی و والده شیخ عبدالله دختر
شیخ محبوب چشتی و شیخ عبدالله بن شیخ برہان الدین در حصار و میان
فتح خان و نصرت خان و مصاحب خان وغیره شیخ رزق الله خان و
مبارک خان پسران شیخ الیاس در گوالیار شیخ فضل الله بن نصرالله و
شیخ طالب و شاه محمد بن شیخ احمد بن شیخ نصرالله مذکور و دیگر شاه محمد و
شیر محمد و میر محمد بن شیخ فتح الله بن شیخ نصرالله مذکور و شیخ نصرالله را یک دختر
ست کہ وے در حبالۂ عقد شیخ عبدالرحمان ساکن انتری است مسماة بی بی
حسن خاتون والده بزرگوار شیخ عبداللطیف تا حین باده نیز در گوالیر شیخ
نور محمد دانشمند بن شیخ مصطفی کہ یکی از اولیائے خدا بودند در پاکپتن شیخ
نور محمد ولد میان شیخ مبارک بن قطب و شیخ لعل محمد بن عبدالعزیز بن شیخ حسن
و در مصطفی آباد کہ نزدیک سہارنپور پور ریاست و شیخ دانیال عمہ زاده کاتب
الحروف و والد ملک العلماء مولانا قاضی شاه دانشمند ابن شیخ عزیزالله ابن
شیخ قاضی بن شیخ علی بن شیخ برہان الدین بن شیخ قاضی صاحب بن شیخ بدر
شاه حضرت شیخ الاسلام عبدالله انصاری و قاضی جمال الدین بن شیخ مصطفی بن
شیخ محی الدین بن شیخ خیرالدین بن شیخ عبدالملک بن قاضی شاه مذکور و شیخ
سلطان بن عبدالجبار بن عبدالقادر بن قاضی شیخ مذکور وغیره در گنگوه قاضی
شاه و پیر خان و شیخ عبدالواسع و شیخ قاسم و صالح محمد وغیره مے باشند و نیز
از اولاد آنحضرت در جونپور شیخ درویش و محی الدین پسران شیخ نورالله و صفی

شیخ مجاہد وغیرہ اند و در فتحپور شیخ سلیمان صوفی کہ در مسجد شیخ عبد النبی میباشند
در حضرت دہلی حافظ امان اللہ بن شیخ فیض اللہ بن شیخ سلیمان در تغلق آباد
و شیخ ابو سعید و شیخ فرید و شیخ عباس ابن طیب بن شیخ عیسی و شیخ عبد الواسع
بن شیخ معین الدین بن شیخ علاؤ الدین و شیخ عبد اللہ بن شیخ اللہ بخش بن
شیخ نظام در سنبل شیخ عبد النبی بن شیخ عبد الحق بن شیخ عزیز اللہ و شیخ عمر
و شیخ سلیم ابنای شیخ مومن و نیز برادران ایشان در شہر مذکور ساکن اند و در فتحپور
شیخ نصر اللہ و شیخ احمد بن شیخ عبد اللہ بن شیخ محمد و شیخ ابو الخیر بن شیخ
عبد اللہ مذکور و یکی دختر شیخ عبد اللہ بن شیخ محمد مرقوم در حبالۂ شیخ فتح اللہ
خواہرزادہ نواب شیخ ابراہیم است تا عمر من باد در قصبہ پانی پت شیخ
بدر الدین و صدر الدین پسران شیخ رکن الدین ملک العلماء شیخ جنید دانشمند
بن شیخ محمد بن شیخ عبد القادر و شیخ برہان و یوسف محمد مفتی ابنار عبد الغفور
بن ابو سعید و شیخ امان کہ اولیا رخدا بود و عبد النبی و عبد الرحمان پسران
شیخ کمال و عبد الکریم نبیرہ عبد الرزاق عبد السلام و عبد الستار و عبد الودود
نبیرہ حاجی یحیی و غلام محمد متولی بن لاد محمد بن حاجی وادن و قطبا ولد اسمعیل
زخمی و قاضی عبد الواحد ولد قاضی رکن الدین و عبد الحی بن عبد الواسع
و اشرف بن ابراہیم و عبد الواسع و ضعیف الدین ولد قاسم و رکن الدین بن
محمود بن عبد الصمد در سنبل شیخ حسین محمد بن شیخ عماد الدین بن شیخ
عبد اللہ و شیخ اللہ بخش بن شیخ حبیب اللہ بن شیخ عبد اللہ انصاری بسیار
اند اینجا مختصر نوشتہ شدہ و در سارنگپور قاضی عبد القادر مذکور است
و بعضی از نسل آنحضرت در لکھنؤ و بمثل شیخ بایزید وغیرہ و بعضی در انگیتی
و بعضی در شہر تا ... اند آنچہ این ذرہ موہوم از بزرگان خود شنیدہ

بود در تعلم آورده والله اعلم بالصواب **فصل دوم در بیان اقوامهائے**
که از دست حق پرست حضرت بابا فرید الدین شکر گنج شرف اسلام یافتند **نقلست** فـه
چون حضرت خواجه فرید الدین نعمت از پیران خود حاصل نمود بسیارے قوم مثل
بهتی و جویه و دنو و دهیدیان و مهاروسیال و دوگر و بهندوله و برتیبان و
جهکروالیان واوهانکان وهانسان وسیان وبهوطان وبهولووالیان وچوهبان
وغیره بسیارے قومهائے شرف اسلام از ایشان حاصل نمود مسلمان گشته
اند وقومهائے راجپوت پنج وبعضے دیگر از نواحے اجمیر وبیکانیر چون مرید
شده مسلمان گشتند بعد از آمدن حضرت در ملک پنجاب اسلام یافته وبعضے
در کوهستان وملکهائے دیگر که تفصیل ایشان بسیار است و در صدر کتاب
قدرے هم گذشته وباقی تمام احوال در جواهر گنج بعداد ام وقومهائے هرقوم
است **نقلست** چون حضرت بابا فرید شکر گنج در نواحے اجودهن عرف پاکپتن
آمدند چیله جیپال که آنرا حضرت شاه معین الدین در اجمیر مسلمان کرده بود چهار
کس ثانی جیپال در علم سحر بودند حضرت بابا فرید یکے را در حصار ویکے را
درهانسی ویکے را در پاک پتن که قصهٔ آن مشهور است مسلمان نمود و با ایشان
بسیاری قومهائے که مطیع ایشان بود مسلمان گشتند ویکے جوگی در قصبه
دیپالپور میماند چون حضرت آنجا آمدند جوگی مذکور در دل گذرانید مطیع آنکس
شوم مندران که در گوش من هستند از گوش بیش او بیفتد چون جوگی نزد
حضرت قطب الاقطاب خواجه فرید الدین گنجشکر آمد فوراً مندران او از گوش
جدا گشته بر قدم حضرت او فتاد بعد ازین معاینه جوگی در دل گذرانید اگر این مندران
درخت سبز نشوند از دست این صاحب کمال مسلمان شوم بمجرد این خیال بحکم
ایزد متعال آن مندران سبز درخت شده وبجائے میوه آن درخت مثل مندران بحکم

شدند از ملاحظہ این کشف بوجہ چیلہاے خود و بسیاری قوم از نواحے دیپال پور و جوگی بسلام آمدہ مرید گشتند و یکے از احسان حق تعالے مذکور گشت میگویند کہ آن شجر تا مدت مدید قائم ماند و تخم ہاے آن مثل سندران بودند۔

فصل سوم بعضے قوم کہ پیش از حضرت قطب العالم خواجہ فرید الدین گنجشکر متوطن در اجودہن عرف پاکپتن بودند و از برکت آمدن حضرت الشان مسلمان شدند و مرید گشتند تفصیل سرہنگوالیان و بہلیان و ادھنکان دھکوالیان و چند خانہ قضات ہم بودند اما معتقد جوگی سواے سرہنگوالیان صادق العقیدہ و الاخلاص از قدیم الایام رجوع بخدمت حضرت قطب العالم شاہ فرید الدین گنجشکر اند در قصبہ پاکپتن عیان اند و دوکان سپان وغیرہ قوم مذکور تابع بہلی مذکور انقیاد داشتند کہ بہلی راجہ بودند اما تمامی قوم معتقد جوگی بود کہ نامش سابق پیر ناتہہ بود و قتیکہ حضرت قطب العالم خواجہ فرید گنجشکر در قصبہ متبرکہ پاک پتن تشریف جلال نزول فرمودند و این بادیہ مذکورہ الشیع ذات خود منور ساختند ہمہ قومہاے کہ بالا سطور است سواے خانہ قضات و سرہنگوالیان مرجوگی سابق کفار بودند بعد از ان توجہ حضرت قطب العالم مسلمان شدند مطیع و مطیع آنحضرت گشتند مثل جوگی وغیرہ کہ نام حضرت قطب العالم بیکبال نہاد چنانچہ قصہ مطیع شدن ادر قوم گشتہ و در سراج السالکین ملفوظ حضرت گنجشکر مرقوم است و الا آن قوم مذکور ہموارہ در خدمت فرزندان حضرت قطب العالم مے باشند و قاضی کہ در اوائل حال خصومت میکردند بعضی مقہور گشتند و باقی مطیع و فرمان بردار گشتند و با فرزندان آنحضرت حلقہ بگوش و خادم اند دیگر چنان معلوم شدہ کہ بعضے ازین قومہاے مسطور از پاکپتن بہندوستان آمدہ خود را از اولاد آنحضرت میگویانید مثل

جهکرد الیان وغیره اگر کسے اینها را بپرسند که شما کدام قوم اید میگویند که اشرافیم
و از فرزندان حضرت قطب العالم و انا و عاقل باشد باینها نسبت نکند که غیر کفو اند بدانکه
بهلی در اصل راجپوت اند این لقب بهلی بواسطه آن شده که قصه ایست نامناسب
که مناسب نوشتن ندارد و فرزندان بهیی را در عرف بهلیان میگویند و بهنگوالیان
در اصل علوی اند و از فرزندان محمد اکبر حنفیه بن امیر المومنین حضرت علی ابن
ابی طالب کرم الله وجهه و از ولایت سارنگوال که ولایت مشهور است پیش از
تشریف آوردن حضرت قطب العالم سکونت در پاکپتن داشتند و بهلیان و
ادهکان و جهکروالیان نسبت بهنگوالیان داده اند و ایشان نسبت صاحبزاده
های نصر الهی دارند هر دو ادهکان در اصل کتهری سیالی اند که بزرگان
اینها را حضرت قطب العالم مسلمان کرده بودند و خواجه علی نیکبخت شد هکان
نام نهاده که قدیم لقب او ادهکان بود بنا بران خواجه علی نیکبخت ادهکان
و دهکان و سپان این هر سه قوم مزارعان پاکپتن اند از نسل مذکور و
بعضے لغوطان و دکان و دهکان و سپان این لقب اینها در عام شد دیگر برنیان
در اصل جت اند که بریت نام شخصے بزرگ برنیان در خدمت حضرت شیخ امیر حمد
عم حضرت قطب العالم پرورش یافته بود و از دست عم حضرت ایشان مسلمان گشته
و مرید حضرت ایشان شد بنا بران برنیان خود را فاروقی میگویانند محض
غلط است در پاکپتن میباشند و زراعت میکنند دیگر جکه نام داشت که فرزندان
او را جهکروالیان میگویند دیکان و دهکان و سپان و برنیان و لغوطی ده
زمیندار ای عیان اند و بعضے ازین قومهای مذکور آمده در بداؤن ماندند و
نسبت دختران خود بفرزندان قطب العالم کردند و در گرد و نواح کهوکهران و
دهود هیان و جوبان و بهتیان و وقوان و دیگر قومهای که از وقت حضرت

[...]ندہ اند تا حال ہموارہ در شغل نماز روزہ مشغولند و صاحب جاہ و جلال
[...]واحی پاک پتن ایشان اند مقدار دہ ہزار سوار و پیادہ در خدمت
ایشان اقدام مے نمایند و اعتقاد درست با حضرت قطب العالم میدارند
بفرزندان ایشان نیز میدارند و مریدان اند و نسبت دختران خود قوم مذکور
با فرزندان حضرت قطب العالم مے کنند و دیگر بتوان و دوگران و غیرہ ہمہ
توابع قوم مذکور اند تا ہمین باد خصوصا از قوم مذکور کہوکہران قدیم مسلمان
اند کہ از ولایت عربستان بزرگان ایشان آمدہ بودند و در نواحی پاک پتن
سکونت داشتند و ملک گیری مے کنند الآن ہمچنان اند و دختران خود را در
حبالہ فرزندان حضرت قطب العالم گنجشکر مے کنند چنانچہ بالا در ذکر حضرت
علاؤ الدین تحریر یافتہ چون این ذرہ موسوم بتاریخ چہارم ماہ رجب المرجب
بروز یکشنبہ سنہ الف و ستہ و ثلثون کتاب ہذا طیار شدہ و بخدمت حضرت
نتیجۃ المشائخ دیوان شیخ محمد صاحب سجادہ حضرت گنجشکر رحمۃ اللہ علیہ بن
دیوان ابراہیم بن دیوان فیض اللہ بن دیوان تاج الدین محمود بنظر فیض
اثر ایشان گذرانیدہ و از ہر نقل و روایات تحقیق نمودہ حسب نسب و ازواج
و اولاد و قوم ہا و کل احوالات صحیح نمودہ در قلم آوردہ بعونہ تعالی کتاب
ہذا اختتام یافت و امید دارم ہر جا کہ سہو و خطا بینند گان برادران
باید معاف فرمودہ تصحیح نمایند کہ الانسان مرکب خطا و النسیان فقط

واللہ اعلم بالصواب و الیہ المرجع و المآب حسبنا اللہ و نعم الوکیل
الحمد للہ رب العالمین الحمد الحمد علی کل حال و الصلوٰۃ و السلام
علی سید المرسلین محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم کلما ذکرہ
الذاکرون و کلما غفل عن ذکرہ الغافلون اللھم صلی وسلم علیہ

وعلی آلہ واصحابہ وسایر النبیین وآلہ وکل اصحابہ وسایر الصالحین
برحمتک یا ارحم الراحمین

تمت تمام شد الحمد للہ والمنۃ کہ کتاب جواہر فریدی من تصنیف
فاضل اجل مولوی اصغر علی صاحب چشتی بہدالوی
در سنہ ۱۳۰۱ ہجری بتاریخ ۲۴ ماہ شعبان المبارک
از دست ذرہ بمقدار ہیچمدان خاکپائے
استادان نورالدین امن آبادی ضلع
گوجرانوالہ در ساعت سعید
در مطبع وکٹوریہ پریس لاہور
صورت انطباع
یافت

ہر کہ خواند دعا طمع دارم + زانکہ من بندۂ گنہگارم

نوشتہ بماند سیاہ بر سفید
نویسندہ را نیست فردا امید

تمت

اعلان

پیروان و خدام طریق عالیہ چشتیہ اہل بہشت کو مژدہ ہو کہ یہہ کتاب مستطاب سیر الاقطاب از تصانیف عجیبہ و توالیف غریبہ حضرت والا درجت جامع انوار خفی و جلی مولوی اصغر علی صاحب چشتی مرحوم و مغفور چھپ کر تیار ہوگئی ہے یہہ کتاب مصنف صاحب ممدوح نے سنہ ۱۰۳۳ ہجری میں بتذکرہ بزرگان دین رسول مقبول علیہ السلام کے عہد اعجاز مہد سے حضرت خواجہ خواجگان دین متین اعنی شیخ بابا فرید الدین گنجشکر چشتی طاب ثراہ و جعل جنتہ طاب مثواہ کے وقت تک معہ اونکے خلفاء بزرگ کے حالات کے لکھی تھی اور وہ کتاب حضرت کے خاندان عالیشان میں بطور سند و تبرک چلی آتی تھی مگر بسبب اسکے کہ اکثر نقلیں اوس سے اوٹھائی گئیں خیلی تغیر و تبدل جا بجا اسمین ہوگیا اسواسطے باجب الارشاد حضور لامع النور جناب دیوان پیر شیخ اللہ جوایا سلمہ اللہ تعالی حضرت شیخ محمد حسین صاحب چشتی خلف حضرت شیخ تاج محمود صاحب چشتی نے اس نسخہ پر نظر ثانی فرمائی اور اور نسخہا معتبر سے اسکو مقابل کرکے صحیح عجیب و غریب درست کر لیا چونکہ اصل مصنف کتاب شیخ اصغر علی صاحب و شیخ محمد حسین صاحب بھی حضرت خواجہ کلان فرید الدین گنجشکر قدس سرہ کی اولاد میں سے ہیں انہوں نے کمال عرقریزی و جانفشانی اس کتاب کی صحت و درستی میں فرمائی اور بندہ درگاہ عقیدت و ارادت نقش خدا بخش کو حق تالیف مرحمت فرماکر اجازت بخشی کہ اسکو مشتہر کرے چنانچہ کمترین نے بتعمیل ارشاد واجب الانقیاد اس کتاب کو چھپا کر مشتہر کیا اور حسب ضابطہ رجسٹری کرائی گئی تاکہ اور کوئی صاحب مطبع اسکے چھاپنے کی جرات نکرے